Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

1.10

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ మ త్స మ స్త
జ్యోతిశ్శాస్త్రసారాంశభూతః

కా లా మృ తా ఖ్యో యం గ్రం థః

శ్రీమచ్చింతలపాటి వేంకటయజ్వకృత
సంస్కృతవ్యాఖ్యయా
తాత్పర్యకరతలామలకీకరణదక్షయా
ఆన్ధ్రవ్యాఖ్యయాచ సాకం

పండితైః పరిష్కృత్య

వంకాయల - కృష్ణస్వామి

వైశ్యవర్యేణ స్వకీయ,
శ్రీరంగవిలాసముద్రాక్షరశాలాయాం
ము ద్రా పి త ః.
ప్రకటీకృతో విజయతేతరాం.

చెన్నపట్టణము.

1903

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

శ్రీరస్తు.

శ్లోకసంఖ్య.	విషయములు.
౧	ఇష్టదేవతాప్రార్థన
౨	తిథివారాధిపతుల నిర్ణయము
౩	నక్షత్రాధిపతుల నిర్ణయము
౪	నక్షత్రములకు ప్రాదిసంజ్ఞలు
౫	గ్రహముల క్రూరసౌమ్యత్వము స్త్రీనపుంసకసంజ్ఞాజాతినిర్ణయము
౬	చంద్రుని పూర్ణక్షీణత్వఫలములు
౭	ప్రథమరజోదర్శనవిషయము
౧౨	గర్భాధానవిషయము
౧౩	ఋతుకాలనిర్ణయము
౧౪	పుంసవనకాలము
౧౫	సీమంతకాలము
౧౬	జాతకర్మకాలము
౧౭	నామకరణకాలము
౧౮	అన్నప్రాశనకాలము
౨౦	కేశఖండనవిషయము
౨౧	కర్ణవేధవిషయము
౨౨	చౌళకాలము
౨౩	అంకురార్పణకాలము
౨౪	గ్రహోచ్చనీచమూలత్రికోణనిర్ణయము
	—✻ద్వితీయబిందువు.✻—
౨౫	ఉపనయనప్రకరణము
౨౯	వేదాధిపతులనిర్ణయము
౩౫	షడ్జన్మనక్షత్రస్వరూపము
౩౬	జన్మనక్షత్రమున జేయదగిన కార్యములు-
౩౮	అక్షరాభ్యాసకాలము
౩౯	విద్యారంభవిషయము
౪౦	అనధ్యాయనవిషయము
౪౪	వేదవ్రతగోదానవ్రతముల కాలనిర్ణయము
౪౫	సమావర్తనకాలము
	—✻తృతీయబిందువు.✻—
౪౬	వివాహప్రకరణము
౫౭	చంద్రగురుశుక్రులకు వృద్ధత్వబాలత్వనిర్ణయము
౫౮	త్రిజ్యేష్ఠస్వరూపము
౬౨	వివాహయోగ్యాయోగ్యసంబంధములు
౬౭	మధ్యగతనిర్ణయమునకు సాధకములగు రాశ్యాధిపతులనిర్ణయము
౭౭	కుజాష్టమభృగుషట్కదోషము
౮౫	కాలాహోరాస్వరూపము
౮౬	ఖార్జూరచక్రలక్షణము
౯౦	పంచశలాకచక్రలక్షణము
౯౧	విషనాడిదోషము
౯౭	వివాహలగ్నమునకు గ్రహసంపత్తి
౧౦౩	వివాహలగ్నమునకు దోషాపవాదము
౧౦౭	నాడీకూటలక్షణము
౧౧౧	రాశికూటము
౧౧౪	గ్రహమిత్రత్వములు
౧౧౬	యోనికూటము
౧౧౯	స్త్రీదూరకూటము
౧౨౦	గణకూటము
౧౨౧	మాహేంద్రకూటము
౧౨౫	వశ్యవగుణ
౧౨౬	దినకూటము
౧౩౧	రజ్జుకూటము
౧౩౯	బ్రాహ్మణాదులకు తత్తద్వర్ణోచితవగణములు
	—✻చతుర్థబిందువు.✻—
౧౪౫	శ్రావణహోమకాలము
౧౪౭	క్షౌరకాలము
౧౪౯	రాజకుమారులకు ఛురికాబంధకాలము
౧౫౦	నూతనవధూగృహప్రవేశకాలము
౧౫౧	నిషేకకాలనిర్ణయము
౧౫౪	నూతనవస్త్రభూషణధారణకాలనిర్ణయము
౧౫౫	ద్వాదశలగ్నములకు ఘటికాప్రమాణనిర్ణయము.
	—✻పంచమబిందువు.✻—
౧౫౭	ఈశ్లోకము మొదలు యాత్రాప్రకరణము
౧౬౧	వారశూలనక్షత్రశూలలు
౧౬౨	పరిఘాదండచక్రలక్షణము
౧౬౩	నక్షత్రరాసులకు దిగ్ద్వారనిర్ణయము
౧౬౪	ద్వాదశలగ్నములకు గమనవిషయమై
౧౬౫	ప్రతిశుక్రభౌమబుధదోషములు [షం
౧౬౬	పూర్వశ్లోకోక్తశుక్రాదిదోషములకు గోత్రభేదములచేత బరిహారము
౧౬౭	యాత్రాఫణిచక్రలక్షణము

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

౧౬౮ చంద్రగర్భసమ్మతి
౧౬౯ అడలస్వరూపలక్షణము
౧౭౦ త్ర్యంకస్వరూపలక్షణము
౧౭౩ యాత్రాచంద్రకంటకనిర్ణయము
౧౭౪ యాత్రాలలాటము
౧౭౬ గమనవర్జకాలము (థనిర్ణయము
౧౭౭ అభిజిద్ధనిష్ఠాపంచకమందుగమననిషే
౧౭౮ నానాయాత్రలకునిర్ణయము
౧౮౦ స్థిరచరయోగినులకు ఫలము
౧౮౩ గమననిషిద్ధనక్షత్రములు
౧౮౪ దినభుక్తివారభుక్తిస్వరూపములు
౧౮౬ చంద్రద్వాదశావస్థాప్రకారద్వయ [ము
౧౮౯ ఖచరయోగము
౧౯౧ బాల్యాదిస్వరవివేచనము
౧౯౩ పంథారాహుచక్రనిరూపణం
౧౯౬ సూర్యచంద్రనాడీనిర్ణయము
౧౯౯ సర్వదిగ్గమననిర్ణయము
౨౦౦ ప్రయాణనక్షత్రములు
౨౦౨ యాత్రాయోగములు
౨౦౩ తారాబలనిర్ణయము
౨౦౪ చంద్రబలనిర్ణయము
౨౦౫ నిర్గమనలక్షణము
౨౦౬ యాత్రాశుభశకునములు
౨౦౯ క్షుతక్రోష్టబుతుఫలములు
౨౧౦ గౌళీవాక్పతనఫలములు
౨౧౧ కాకరుతఫలము
౨౨౩ ప్రతిప్రయాణలక్షణము (తఫలములు
౨౨౯ ప్రయాణవిషయమైనప్రాదులకన్నియ

—*షష్ఠబిందువు.*—

౨౩౨ ఇది మొదలు వాస్తుప్రకరణము
౨౩౩ రాజ్యభృత్యార్వణము
౨౩౪ గ్రామార్వణలక్షణము
౨౩౫ క్షేత్రార్వణము (కార్యములు
౨౩౭ నామనక్షత్రాదులయందు చేయుదగిన
౨౪౦ జలగతికూపఖననములకుదిక్నిర్ణయము
౨౪౧ గృహకర్ణికాచక్రలక్షణము
౨౪౨ క్షేత్రములకు వవగణగణితచక్రము
౨౪౫ నక్షత్రతిర్యగధోర్ధ్వముఖత్వము
౨౪౬ వాస్తుపురుషస్థితిక్రమము
౨౫౫ శకునలక్షణము
౨౫౮ గృహాదిక్నిర్ణయము
౨౬౨ ధ్వజాద్యాయములు
౨౬౬ గృహముగట్టుటకు ముఖ్యకాలము
౨౬౮ స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్న రాజయోగములు
౨౭౨ గృహప్రవేశవిషయములు
౨౭౬ గృహములకు ద్వారనిర్ణయము
౨౮౧ గృహవృష్టినిర్ణయము
౨౮౪ వృషభచక్రలక్షణము
౨౮౬ కలశచక్రము

—*సప్తమబిందువు.*—

౨౮౮ సకలదేవతాప్రతిష్ఠాకాలము
౨౮౯ పశుబంధనకాలము
౨౯౦ ఈశ్లోకము మొదలు పైతృకవిషయము
౨౯౧ మాసికాదులకువిశేషకాలము
౨౯౨ మహాలయనిర్ణయము
౨౯౬ షణ్ణవతిశ్రాద్ధస్వరూపము
౩౦౧ గయాశ్రాద్ధఫలము
౩౦౨ అంత్యశ్రాద్ధసాంవత్సరికనిర్ణయము
౩౦౪ నవశ్రాద్ధస్యాఖ్యాంఅస్థిసంచయన కాల
౩౦౫ వపనవిధి (ము
౩౦౬ తిలోదకవాసోదకనిర్ణయము
౩౦౯ సాపిండత్రైపక్షికములకు కాలనిర్ణ
౩౧౦ ఊనత్రయనిర్ణయము (యము
౩౧౨ సంక్రాంతిపుణ్యకాలనిర్ణయము
౩౧౬ అభ్యంగనవిధి
౩౧౭ యమకంటకగుళికార్ధప్రహారః
౩౧౯ అవమాత్రయుస్పృగాదిః
౩౨౦ పాదచ్ఛాయగతఘటికానిర్ణయః
౩౨౧ విష్టిదినములు
౩౨౩ హలచక్రము
౩౨౫ బీజఫణిచక్రము
౩౨౬ బీజావాపనమంత్రవిధి
౩౨౮ జానాపతిఫవారనక్షత్రములు
౩౨౯ బీజావాపలగ్నఫలనిర్ణయః

విషయసూచిక సమాప్తము.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

శ్రీ ర స్తు.

కాలామృతము-సవ్యాఖ్యానము.

ప్రథమబిందు ప్రారంభము.

మూ॥ శ్రీమద్వేంకటనాయకంకులగురుం నత్వాసదాభీష్టదం।
జ్యోతిశ్శాస్త్రపయోనిధిప్రమథనాత్సారంసముత్కృష్యతం।
విద్వద్విశ్వమనోహరంమృదుపదం సంక్షేపతస్సంస్ఫుటం।
గర్భాధానముఖంపిపాసుసులభం కాలామృతంవచ్మ్యహమ్॥

వ్యా ఖ్యా న పీ ఠి కా.

శ్లో॥ శ్రీమచ్చింతలపాటివంశజలధేశ్శీతాంశునాధీమతా ధ్యాత్వావిఘ్ననివారణాయహృదయే శ్రీదక్షిణాస్యంగురుమ్। టీకాజ్యోతిషశాస్త్రతత్త్వమఖిలంసంగృహ్యసంభావ్యతే। శ్రీమద్వేంకటయజ్వనాబుధముదే కాలామృతస్యోజ్జ్వలా॥ శ్రీమచ్చింతలపాటివంశమహితశ్శ్రీవేంకటాఖ్యోమహాన్నాంతశ్శంకరకింకరశ్చసుషువే శ్రీచన్నమాంబాచయమ్। యస్యోదగ్రతపోధనః శ్రుతనిధిః శ్రీయల్లయజ్వాదయశ్చత్వారస్సహోదరాఃశుచిధియః శ్రీరుద్రసంజ్ఞాపకాః॥ వేదంయాజుషమంగసంగతమసౌయోజీగణల్లీలయామన్వాదిష్వపిధర్మశాస్త్రనిచయేష్వేకాధిపత్యంగతః। జ్యోతిశ్శాస్త్రసుధారసంకబళయన్ప్రీతాదికేజాగతీత్యోऽయంవేంకటయాజకోవిజయతే శ్రీకుండినేపట్టణే॥ కాలామృతస్యాయ త్రాత్త్వంవారికేళఫలోపమం। విభజ్యతేపిబంత్వస్యసారంజ్యోతిషచుంచవః॥ అథతత్రభవాన్స్వకీర్షిసత్యగ్రంథస్యనిష్ప్రత్యూహపరిపూరణాయసంప్రదాయావిచ్ఛేదలక్షణఫలసాధనత్వాదాశీర్నమస్క్రియావస్తునిర్దేశోవాపితన్ముఖమిత్యాశీరాద్యన్యతమస్యప్రబంధముఖలక్షణత్వాచ్చ విశిష్టేష్టదేవతానమస్కారలక్షణంమంగళమాదావాచరన్స్వకీర్షితంప్రతిజానీతే॥ వ్యాఖ్యానప్రారంభః॥

శ్రీమదితి॥ ఆదౌశ్రీశబ్దప్రయోగాద్వర్ణగణాదిశుద్ధేరభ్యుచ్చయః॥ తదుక్తం॥ శ్లో॥ దేవతావాచకాశ్శబ్దా యేచభద్రాదివాచకాః। తేసర్వేనైవనింద్యాస్స్యుర్లిపితోగణతోపివేతి॥ కులగురుంగృహదైవం-ఇష్టదైవమిత్యర్థః- అత్రకులశబ్దోగృహపర్యాయః- అతఏవశ్రీమద్రామాయణే అయోధ్యాకాండే ఆద్యపద్యే॥ శ్లో॥ గచ్ఛతామాతులకులంభరతేనతదానఘ ఇతిప్రయోగః- అభీష్ట- ఈప్సితార్థందదాతీత్యభీష్టదం। శ్రీమద్వేంకటనాయకం శ్రీరస్యాస్తీతిశ్రీమాన్ తదస్యాస్త్యస్మిన్నితి మతుప్ వేంపాపంకటతిదహతీతి వేంకటః వేమితిపాపార్థేపాఠోయం - సచాసౌనాయకశ్చేతి- అథవాభీమోభీమసేనఇతీవత్- నామైకదేశేనామగ్రహణాద్వేంకటశబ్దః- వేంకటాచలార్థకః- తస్యనాయకఇతి అతఏవోక్తంబ్రహ్మాండపు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రాణే ॥ శ్లో॥ సర్వపాపాని వేంప్రాహుః కటస్తద్దాహ ఉచ్యతే సర్వపాపాదహో యస్మాద్వేంకటాచల ఇత్యభూదితి॥ తాదృశం వేంకటనాయకం సదా సర్వదా గ్రంథస్యాదౌ మధ్యేఽంతే చేత్యర్థః॥ మంగళాదీని మంగళమధ్యాని మంగళాంతాని శాస్త్రాణి ప్రథంత ఇతి భాష్యకారవచన ప్రామాణ్యాత్। నత్వా నమస్కారం కృత్వా। జ్యోతిశ్శాస్త్ర పయోనిధి ప్రమథనాత్। జ్యోతిషాం నక్షత్రాణాం గ్రిహాణాంచ। శాస్త్రం తత్ప్రిధానత్వాత్తద్వ్యపదేశః। తదేవ పయోనిధిః క్షీరాంబునిధిః॥ ని॥ పయః క్షీరం పయోంబు చేత్యమరః॥ తస్య ప్రమథనాద్విలోచనాత్ సమ్యక్పర్యాలోచనాదిత్యర్థః-సారః స్థిరాంశోఽయస్సముత్పన్న ఇతి శేషః॥ ని॥ సారో బలే స్థిరాంశే చేత్యమరః ॥ తం సారం సముత్కృష్య సంగృహ్య విద్వద్విశ్వమనోహరం సహృదయహృదయాహ్లాదకమిత్యర్థః-ఇదం క్రియావిశేషణం అమృతవిశేషణమితి వా బోధ్యం। మృదుపదం మృదూని పేశలాని పదాని యస్య తత్తథోక్తం। నచాదురవగాహమిత్యర్థః గర్భాధాన శబ్దేన తద్యోగ్యనక్షత్రాది ప్రతిపాదక గ్రంథో లక్ష్యతే। తదేవ ముఖం ఆదిర్యస్య తత్తథోక్తం। కించ। పిపాసుసులభం। పాతుమిచ్ఛుః పిపాసుః పిబతేస్సన్నంతాదుప్రత్యయః తస్య సులభం కాలామృతమితి విశేష్యానురూప్యేణ పిపాసుసులభమిత్యుక్తం। అన్యథా శ్రవణార్హస్య గ్రంథస్య పానాయోగ్యత్వాత్। కాలామృతం కాలామృతాఖ్యం గ్రంథం సంక్షేపతః అల్పార్థతః అనతివిస్తరాదిత్యర్థః-సంస్ఫుటం ఇతరగ్రంథానపేక్షం యథా తథా- అహం వచ్మి- కథయామి వచ పరిభాషణ ఇతి ధాతోర్వర్తమానసామీప్యే వర్తమానవద్వేతి భవిష్యదర్థే లట్। నతు వర్తమానే - మంగళానుభవ ప్రతిజ్ఞాబంధస్యాద్యశ్లోకస్య। కాలామృతపదవాచ్యశబ్దానువ్యాఖ్యానే నాంతర్భావాత్ ప్రతిజ్ఞాతస్య చాద్యస్యారబ్ధస్థితత్వాదితి దిక్ । సర్వత్రాత్ర గ్రంథే శార్దూలవిక్రీడితం వృత్తం॥ శ్లో॥ సూర్యాశ్వైర్మసజాస్తతాస్సగురవశ్శార్దూలవిక్రీడితమితి॥ అవతరణిక॥ గ్రంథకర్త తాఁ జెప్పెడు గ్రంథము నిర్విఘ్నముగా సమాప్తినొందుటకు నిష్టదేవతా ప్రార్థనాపూర్వకముగ గ్రంథవివరమును దెలియజేయుచున్నాడు॥ తా॥ ఇష్టదైవంబును-ఇష్టముల నిచ్చువాఁడును-సంపదధిష్ఠానదేవతయగున లక్ష్మియుమంగాసమేతుండును పాపనాశకరుండునగు వేంకటేశ్వరస్వామికి నెల్లప్పుడును వందనంబుఁ జేసి జ్యోతిశ్శాస్త్రమనెడి పాలసముద్రము పరిశోధించుట వలనఁ బుట్టిన సారాంశమును సంగ్రహించి విద్వత్సమూహహృద్యంబగునట్లు మృదుపదములుగలదియును, గర్భాధానాది షోడశకర్మయోగ్యంబులగు తిథివార నక్షత్రాదుల దెలియఁజేయునదియును శ్రోత్రముచే పానముచేయఁదలంచినవారలకతి సులభముగా దెలియునదియును నగు కాలామృతమను గ్రంథమును సూక్ష్మముగా నితరగ్రంథాపేక్ష లేనట్లు నే దెలియఁజెప్పెదనని తాత్పర్యము. ❋

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

(౨) మూ ॥ వహ్నిస్సృష్ట్వహిమాద్రిజాగణపతిస్సర్పః కుమారో రవిర్గౌరీశో వసునాగధర్మహరయః కామః కలిందూ పితా। ఏతే సర్వదినాధిపాస్స్వరథ తే వారేశ్వరా భాస్కరా శ్చంద్రో భూమిజ ఇందుజో గురుభృగూ మందో భవేయుః క్రమాత్ ॥ వ్యా॥ అథ గర్భాధానాద్యుపయోగిత్వేన తిథివారాదిపతీనాహ॥ వహ్నిరితి॥ ఏతే వహ్న్యాదయః షోడశ సర్వదినాధిపాః। ప్రతిపత్ప్రభృతి షోడశదినాధిపాః। క్రమాత్స్యుః। తథాహి। వహ్నిరగ్నిః ప్రతిపదః। స్రష్టా బ్రహ్మా ద్వితీయాయాః॥ ని॥ స్రష్టా ప్రజాపతిర్వేధా ఇత్యమరః॥ హిమాద్రిజా పార్వతీ తృతీయాయాః। గణపతిర్విఘ్నేశ్వరశ్చతుర్థ్యాః। సర్పశ్శేషః పంచమ్యాః। కుమారః। కుమారస్వామీ షష్ఠ్యాః। రవిస్సూర్యస్సప్తమ్యాః గౌరీశశ్శివోష్టమ్యాః వసవః అష్టవసవో నవమ్యాః నాగా దిగ్గజాః దశమ్యాః ధర్మో యమ ఏకాదశ్యాః। హరిర్విష్ణుః ద్వాదశ్యాః। కామో మన్మథః త్రయోదశ్యాః॥ ని॥ కామః పంచశరస్స్మర ఇత్యమరః॥ కలిః కలిపురుషః చతుర్దశ్యాః। ఇందుశ్చంద్రః పౌర్ణమస్యాః పితా అగ్నిష్వాత్తాది పితరః అమావాస్యాయాః క్రమాదధిపాః। అథ తిథ్యధిపనిరూపణానంతరం। తే ప్రసిద్ధాః భాస్కరాదయః వారేశ్వరాః క్రమాద్భవేయుః- అత్ర తచ్ఛబ్దస్యాప్రసిద్ధార్థకత్వాన్నియచ్ఛబ్దాపేక్షా భాస్కరః సూర్యః భానువారస్య। చంద్రస్సోమవారస్య। భూమిజః అంగారకః కుజవారస్య। ఇందుజః బుధస్సౌమ్యవారస్య। గురుర్బృహస్పతిర్గురువారస్య। భృగుః శుక్రశ్శుక్రవారస్య। మందః శనిశ్శనివారస్య॥ ని॥ శనిర్మందౌ పంగుకాలావిత్యమరః॥ అ॥ దినవారాధిపతుల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ పాడ్యమికి అగ్ని-విదియకు బ్రహ్మ-తదియకు పార్వతి-చవితికి విఘ్నేశ్వరుండు-పంచమికి ఆదిశేషుండు-షష్ఠికి కుమారస్వామి-సప్తమికి సూర్యుడు-అష్టమికి శివుడు-నవమికి అష్టవసువులు-దశమికి దిగ్గజములు-ఏకాదశికి యముడు-ద్వాదశికి విష్ణువు-త్రయోదశికి మన్మథుడు - చతుర్దశికి కలిపురుషుడు- పూర్ణిమకు చంద్రుడు-అమావాస్యకు పితృదేవతలు- వీరలు క్రమంబున దినాధిపతులనంబడుదురు. మఱియు నాదివారమునకు సూర్యుడు-సోమవారమునకు చంద్రుడు- కుజవారమునకు అంగారకుడు-బుధవారమునకు బుధుడు-గురువారమునకు బృహస్పతి-శుక్రవారమునకు శుక్రుడు- మందవారమునకు శనైశ్చరుడు - వీరలు వారాధిపతులనంబడుదురు. (౩) మూ॥ ఋక్షేశా అథ దస్రకాలదహనభుగ్బ్రహ్మేందురుద్రాదితిజ్యానాగాః పితరో భగార్యమరవిత్వష్ట్రానిలాగాఖ్యాః క్రమాత్। ఇంద్రాగ్నీ అప్ మిత్రశక్రదనుజాః స్తోయాఖ్యవిశ్వాత్మభూః శ్రీశాఖ్యావసుతోయపాజచరణాః హిర్బుధ్న్యపూషాహ్వయాః॥ వ్యా॥ అథ నక్షత్రాధిపతీనాహ। ఋక్షేశా ఇతి॥ అథ తిథివారాధిపతినిరూపణానంతరం। ఏతే క్రమాత్ ఋక్షేశాః అశ్విన్యాదినక్షత్రాధిపతయః స్యుః తథాహి - దస్రః కాలదహనభుగ్బ్రహ్మేందురుద్రాదితిజ్య

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నాగాః-అశ్విన్యాః-దస్రౌ అశ్వినీదేవతే-భరణ్యాః కాలో యమః-కృత్తికాయాః హుతభుక్ అగ్నిః-రోహిణ్యాః బ్రహ్మ। మృగశీర్షస్య ఇందుశ్చంద్రః-ఆర్ద్రాయాః రుద్రశ్శివః-పునర్వసోః అదితిః దేవమాతా, పుష్యస్య ఇజ్యః గురుః- ఆశ్లేషాయాః నాగాః సర్పాః-మఘాయాః పితరః-పూర్వఫల్గున్యాః భగస్సూర్యవిశేషః। ఉత్తరఫల్గున్యాః అర్యమా అయమపి ద్వాదశాదిత్యాన్యతమః హస్తస్య రవిః చిత్రాయాః త్వష్టా ఇంద్రః చిత్రానక్షత్రమిందో దేవతేతి శ్రుతేః స్వాత్యాః అనుగః వాయుః విశాఖాయాః ఇంద్రశ్చ అగ్నిశ్చ ఇంద్రాగ్నీ। దేవతాద్వంద్వే చేత్యానఙ్ ఇంద్రాగ్నీ అపీత్యత్ర। ఈదూదేద్ద్వివచనం ప్రగృహ్యమితి ప్రగృహ్యత్వాత్ప్రకృతిభావః। అనూరాధాయాః మిత్రస్సూర్యవిశేషః జ్యేష్ఠాయాః శక్రః ఇంద్రః మూలస్య దనుజః రాక్షసః పూర్వాషాఢాయాః తోయాఖ్యా అప్సంజ్ఞాః। ఉత్తరాషాఢాయాః విశ్వే విశ్వేదేవాః అభిజితః ఆత్మభూః బ్రహ్మ। శ్రవణస్య శ్రీశాఖ్యో విష్ణుః। ధనిష్ఠాయాః వసవః శతతారాణాం తోయపో వరుణః పూర్వాభాద్రాయాః అజచరణ అజైకపాత్। ఉత్తరాభాద్రాయాః అహిర్బుధ్న్యాఖ్యో రుద్రమూర్తేః భేదః। రేవత్యాః పూషాహ్వయః పూషాఖ్యసూర్యభేదః॥ అ॥ నక్షత్రాధిపతుల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ అశ్వినికి నశ్వినీదేవతలు-భరణికి యముండు-కృత్తికకగ్ని-రోహిణికి బ్రహ్మ-మృగశిరకుఁ జంద్రుడు-ఆర్ద్రకు శివుండు-పునర్వసువునకదితీదేవి-పుష్యమికి గురుండు-ఆశ్లేషకు సర్పములు-మఘకు పితృదేవతలు- పుబ్బకు భగుడనెడు సూర్యవిశేషుండు-ఉత్తరకర్యముడనెడి సూర్యవిశేషుండు-హస్తకు సూర్యుండు చిత్తకింద్రుండు-స్వాతికి వాయువు-విశాఖకింద్రాగ్నులు-అనూరాధకు మిత్రుఁడనెడి సూర్యవిశేషుండు-జ్యేష్ఠకు దేవేంద్రుండు-మూలకు రాక్షసుడు- పూర్వాషాఢకు విశ్వేదేవులు-అభిజిత్తుకు బ్రహ్మ-శ్రవణమునకు విష్ణువు-ధనిష్ఠకష్టవసువులు-శతతారకు వరుణుండు-పూర్వాభాద్రకజచరణుండు- ఉత్తరాభాద్రకహిర్బుధ్న్యుండు- రేవతికి పూషాఖ్యసూర్యవిశేషుండు- వీరలీక్రమమున నక్షత్రాధిపతులనంబడుదురు. ఇందు జెప్పబడిన సూర్యవిశేషులు ద్వాదశాదిత్యులలో గొందఱని తెలిసికొనవలయు.

(౪) మూ॥ క్షిప్రం దస్రరవీజ్యమాసురశివజ్యేష్ఠోరగం దారుణం చిత్రాంత్యేందుభమైత్రభం మృదుభవేద్బ్రాహ్మోత్తరాభం స్థిరమ్। ఉగ్రం కాలమఖాత్రిపూర్వమనలేంద్రాగ్నీతు సాధారణం స్వాత్యాదిత్యహరిత్రయం చరమిదం దద్యాత్స్వసంజ్ఞాఫలమ్॥ వ్యా॥ అథ నక్షత్రాణాం క్షిప్రదారుణమృదుస్థిరోగ్రసాధారణచరసంజ్ఞామాహ॥ క్షిప్రమితి॥ దస్రం చ రవిశ్చ ఇజ్యశ్చ తేషాం సమాహారః దస్రరవీజ్యం అత్ర శ్లోకే సర్వత్ర సమాహారద్వంద్వో బోధ్యః అశ్వినీహస్తపుష్యత్రయం క్షిప్రం క్షిప్రసంజ్ఞికం। అసురశివజ్యేష్ఠోరగం మూలార్ద్రాజ్యేష్ఠాశ్లేషాచ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

పుష్యయోందారుణం దారుణసంజ్ఞికం। చిత్రాంత్యేందుభమైత్రభం చిత్రా రేవతీ మృగశీర్షానూరాధా చతుష్టయం మృదు మృదుసంజ్ఞికం। బ్రాహ్మోత్తరాభం రోహిణ్యుత్తరోత్తరాషాఢోత్తరాభాద్రా చతుష్టయం స్థిరం స్థిరసంజ్ఞికం యుగ్మత్ర సామాన్యేనోత్తరాగ్రహణం క్రియతే తత్ర తత్రోత్తరోత్తరాషాఢోత్తరాభాద్రాణాం గ్రహణమిత్యేతచ్ఛాస్త్రసమయః కాలమఖాత్రిపూర్వం భరణీమఘాపూర్వఫల్గునీపూర్వాషాఢా పూర్వాభాద్రాణాం పంచకం ఉగ్రం ఉగ్రసంజ్ఞికం। అనలేంద్రాగ్నీ కృత్తికా విశాఖాద్వయం తు సాధారణం సాధారణసంజ్ఞికం। పునర్భ్వాః పాదపూరణార్థకః॥ సి॥ తు హి చ స్మ హ వై పాదపూరణ ఇత్యమరః। స్వాత్యాదిత్యహరిత్రయం స్వాతీ పునర్వసూ శ్రవణ ధనిష్ఠా శతభిషజాం పంచకం చరం చరసంజ్ఞికం। ఏతాని నక్షత్రాణి ప్రత్యేకం స్వసంజ్ఞాఫలం దద్యుః। యథా స్వయమాద్యసంజ్ఞానుసారేణ ఫలం దదాతీత్యర్థః। క్షిప్రనక్షత్రం శీఘ్రఫలమిత్యాది॥ అ॥ నక్షత్రములకు క్షిప్ర దారుణ మృదు స్థిరోగ్ర సాధారణ చర సంజ్ఞలం జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ అశ్వని, హస్త-పుష్యమి, ఈ మూడు క్షిప్రనక్షత్రములు- మూల ఆర్ద్ర, జ్యేష్ఠ, ఆశ్లేష లను దారుణనక్షత్రములు, చిత్ర, రేవతి-మృగశిర-అనూరాధలు అను మృదునక్షత్రములు-రోహిణి, ఉత్తర, ఉత్తరాషాఢ, ఉత్తరాభాద్రలు అను ఉగ్రనక్షత్రములు-కృత్తిక-విశాఖ అను సాధారణనక్షత్రములు- స్వాతి-పునర్వసు-శ్రవణము-ధనిష్ఠ, శతభిషము-ఈ ఐదును చరనక్షత్రములు ఈ చెప్పబడిననక్షత్రములు తమతమ సంజ్ఞాఫలములనిచ్చును- అనగా క్షిప్రనక్షత్రములు శీఘ్రఫలమును- దారుణనక్షత్రములు భయఫలమును- మృదునక్షత్రములు మృదుఫలమును స్థిరనక్షత్రములు స్థిరఫలమును ఉగ్రనక్షత్రములు ఉగ్రఫలమును - సాధారణనక్షత్రములు సామాన్యఫలమును చరనక్షత్రములు చంచలఫలము నిచ్చుననుట॥

(౫) మూ॥ క్రూరా భానుతమశ్శిఖిధ్వజకుజాశ్శుక్రార్యసౌమ్యేందవసౌమ్యాస్స్యుః పురుషాః కుజార్కగురవో రాహ్విందుశుక్రాః స్త్రియః। తచ్ఛేషాస్తు నపుంసకా గురుభృగూ విప్రౌ కుజార్కౌ నృపౌ వైశ్యౌ చంద్రబుధౌ తదన్యకులజో మందస్తు నైకే స్వగాః॥ అ॥ గ్రహాణాం క్రూరసౌమ్యపురుష స్త్రీ నపుంసక సంజ్ఞా జాతినిర్ణయం చ దర్శయతి॥ క్రూరా ఇతి॥ భానుతమశ్శిఖిధ్వజకుజాస్సూర్యరాహుశిఖికేతవో గారకాః పంచైతే క్రూరాః పాపగ్రహా ఇత్యర్థః॥ శుక్రార్యసౌమ్యేందవశ్శుక్ర గురుబుధచంద్రాశ్చత్వారస్సౌమ్యగ్రహాః శుభగ్రహా ఇత్యర్థః। అత్రాయం విశేషః। బుధః పాపగ్రహయుక్తశ్చేత్పాపో భవతి। చంద్రః క్షీణదశాయాం పాపః పూర్ణదశాయాం శుభ ఇతి ఉక్తం చ బాలబోధిన్యాం॥ శ్లో॥ బుధః పాపయుతః పాపః క్షీణచంద్రస్తథైవ చేతి॥ కుజార్క-గురవః పురుషాః పు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రుషగ్రహాః। రాహ్విందుశుక్రాః స్త్రియః స్త్రీగ్రహాః ॥ తచ్చైవాస్తూక్తం। గ్రహ
విశిష్టాః బుధశనైశ్చరకేతవః నపుంసకాః షండగ్రహాః। గురుభృగూ విప్రౌ బ్రాహ్మ
ణగ్రహౌ కుజార్కౌ నృపౌ క్షత్రియగ్రహౌ। చంద్రబుధౌ వైశ్యౌ వైశ్యగ్రహౌ।
మందస్తు శనైశ్చరస్తు తదన్యకులజః। తేభ్యః బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యకులేభ్యః। అన్య
స్మిన్ శూద్రకులే జాత ఇతి తథోక్తః। సప్తమ్యాం జనేర్డ ఇతి డప్రత్యయః।
వర్ణేశ్వర ఇత్యర్థః। నను వర్ణేశ్వర ఇత్యనేన బ్రాహ్మణవర్ణేశ్వర ఇత్యేవం
లభ్యతే కుతః శూద్రకులాధిప ఇతి చేన్న నీచవంశజాతస్య అధికవంశాధిపతిత్వా
యోగాత్॥ అ॥ నవగ్రహములకు శుభాశుభసంజ్ఞలను పురుషస్త్రీనపుంసక
సంజ్ఞలను। బ్రాహ్మణాదిజాతినిర్ణయమును దెలియజేయుచున్నాడు
తా॥ సూర్యుడు, కుజుడు-శని-రాహువు-కేతువు పాపగ్రహములు-చంద్రుడు, బు
ధుడు బృహస్పతి-శుక్రుడును శుభగ్రహములు వీరిలో బుధుడు పాపగ్రహముతో
గూడినట్లయితే పాపియనియు-చంద్రుడు క్షీణదశయందు పాపియనియు పూర్ణ
దశయందు శుభకరుడనియు తాత్పర్యము-సూర్యుడు-అంగారకుడు-బృహస్పతి
యును పురుషగ్రహములు-చంద్రుడు-శుక్రుడు-రాహువును-స్త్రీగ్రహములు బు
ధుడు-శని-కేతువును నపుంసకగ్రహములు-బృహస్పతి-శుక్రుడును బ్రాహ్మణగ్ర
హములు-సూర్యుడు-అంగారకుడును క్షత్రియగ్రహములు-చంద్రుడు- బుధుడు
ను వైశ్యగ్రహములు-శనైశ్చరుడు-శూద్రవ్యవహారిక పంచదశవర్ణములకధిప
తియైన శూద్రుడు!- ఈక్రమమున గ్రహముల వర్ణనిర్ణయమును తెలియునది॥

(౬) మూ॥ అష్టమ్యోరుభయోశ్చ మధ్యమగతశ్శుక్లాన్యయోర్వ్యత్యయే
పూర్ణః క్షీణ ఇతి క్రమాచ్ఛశధరః పూర్ణశ్శుభే మంగళే। కృష్ణాపాదిన పంచకం
శుభకరం తన్మధ్యమం మధ్యమం తస్యాంత్యం త్వధమాభిదం శశివశాచ్ఛుక్లేతు త
ద్వ్యత్యయమ్॥ వ్యా॥ అ॥ అథ చంద్రస్య పూర్ణత్వం క్షీణత్వం చ దర్శయన్ తత్తత్ఫ
లాన్యాహ॥ అష్టమ్యోరితి॥ ఉభయోః శుక్లకృష్ణయోరష్టమ్యోర్మధ్యగతః శశధ
రః చంద్రః పూర్ణః శుక్లాన్యయోః శుక్లా చ అన్యా చ శుక్లాన్యయోర్వ్యత్యయే విప
ర్యాసే సతి ఉభయోర్మధ్యగతః చంద్రః క్షీణో భవతి। క్రమాత్పూర్ణః మంగళే
శుభకర్మణి శుభశ్శుభకర ఇత్యర్థః। క్షీణస్త్వశుభకర ఇత్యర్థాల్లభ్యతే అనే
నైతదుక్తం భవతి। శుక్లాష్టమ్యాస్తు రారభ్య కృష్ణాష్టమీపూర్వార్ధపర్యం
తం మధ్యగతశ్శశీ పూర్ణః। కృష్ణాష్టమ్యాస్త్వారభ్య శుక్లాష్ట
మీపూర్వార్ధపర్యంతం యోర్మధ్యకాలగతః చంద్రః క్షీణో భవతి। అత్రా
ప్యవిశేషః కృష్ణావౌ కృష్ణపక్షప్రథమభాగే యద్దినపంచకం తచ్ఛుభకరం। పూ
ర్ణచంద్రత్వాత్ ద్వితీయభాగే తన్మధ్యమం తస్య కృష్ణపక్షస్య మధ్యమం। షష్ఠాదిదశమీ
పర్యంతం తృతీయం పంచకం మధ్యమం। అల్పఫలదమిత్యర్థః అనతిపూర్ణచంద్ర

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

త్వాదితిభావః। తస్యకృష్ణపక్షస్యాంతంఏకాదశీమారభ్యాదర్శపర్యంతంచరమపంచకం।అధమాభిధంఅధమసంజ్ఞికం। అశుభకరమిత్యర్థః॥తత్రఅతిక్షీణచంద్రత్వాదితిభావః॥శశినఃపక్షాత్క్షీణత్వేవృద్ధత్వేపూర్ణత్వవశాత్ శుక్లేశుక్లపక్షేతుతద్వ్యత్యయం ఉక్తవైపరీత్యంతదాశుక్లప్రతిపదారభ్య తత్పంచమీపర్యంతంఅధమాభిధంక్షీణచంద్రత్వాత్ శుక్లషష్ఠీమారభ్యతత్! ద్దశమీపర్యంతంమధ్యమం అనతిక్షీణచంద్రత్వా చ్ఛుక్లైకాదశీమారభ్య పూర్ణిమాపర్యంతంశుభకరంపూర్ణచంద్రత్వాదితి॥అ॥చంద్రునిపూర్ణత్వక్షీణత్వతత్ఫలములవివరింపుచున్నాడు॥ తా॥చంద్రుడుశుక్లాష్టమిమొదలుకృష్ణాష్టమిపర్యంతముపూర్ణుడును కృష్ణశుక్లాష్టములకుమధ్యమునక్షీణుండును।పూర్ణచంద్రుడు।శుభకరుడు।క్షీణచంద్రుడశుభకరుడనితాత్పర్యము।మఱియుశుక్లపక్షైకాదశీమొదలు కృష్ణపక్షపంచమీవరకుపూర్ణచంద్రుడౌటవలనశుభకరమనియుశుక్లపక్షషష్ఠీ మొదలాదశమివరకునుకృష్ణపక్షషష్ఠి మొదలుకృష్ణదశమిపర్యంతము మధ్యమచంద్రుడౌటవలననల్పఫలప్రదమనియుకృష్ణైకాదశిమొదలుశుద్ధపంచమివరకుమిక్కిలిక్షీణచంద్రుడౌటవలనశుభకరమనియునుతాత్పర్యము॥

(౨) మూ॥ కన్యాయాఃప్రథమార్తవేశుభకరాణ్యాద్యంతమూలోత్తరాబ్రాహ్మీజ్యేందుదినేశపంచకహరిత్రీణ్యేవనాన్యానితు।వారాశ్చేందుజజీవశుక్రశశినాం తేషాంచవర్గాశ్శుభాః కేంద్రోపాంత్యధనత్రికోణసహితాశ్చాన్యేరిలాభత్రిగాః॥వ్యా॥అ॥ అథగర్భాధానహేతుభూతస్యప్రథమార్తవస్యశుభాశుభనక్షత్రవారాణ్లగ్నస్యగ్రహసంపత్తించదర్శయతి॥కన్యాయాఇతి॥ ఆద్యంతమూలోత్తరాః॥ఆదిఃఅశ్వినీ। అంత్యోరేవతీమూలాప్రసిద్ధా।ఉత్తరాఉత్తరాత్రయం।బ్రాహ్మీజ్యేందుదినేశపంచకహరిత్రీణి।బ్రాహ్మీరోహిణీ.ఇజ్యః పుష్యఃఇందుమృగశీర్షం।దినేశపంచకంహస్తచిత్రాస్వాతీవిశాఖానూరాధాః।హరిత్రీణిశ్రవణధనిష్ఠాశతభిషజః। ఏతానిసప్తదశనక్షత్రాణ్యేవ। కన్యాయాఃప్రథమార్తవేప్రథమరజసిశుభకరాణిఅన్యానితు మఖార్ద్రాపునర్వసూజ్యేష్ఠాకృత్తికాపూర్వఫల్గునిపూర్వాషాఢాపూర్వాభాద్రాభరణ్యాశ్లేషాదశైతానక్షత్రాణినశుభకరాణి ఇందుజజీవశుక్రశశినాంసంబంధినోవాసరాశ్చశుభకరాః। తేషాంఇందుజజీవశుక్రశశినాంవర్గాశ్చశుభాశ్శుభకరాః। అత్రవర్గశబ్దేనలగ్నహోరాద్రేక్కాణనవాంశద్వాదశాంశత్రింశాంశాశ్చోచ్యంతే కేంద్రోపాంత్యధనత్రికోణసహితాః కేంద్రాణిలగ్నచతుర్థసప్తమదశమాని। ఉపాంత్యమేకాదశస్థానంధనంద్వితీయంత్రికోణౌపంచమనవమౌఆర్తవలగ్నస్యఉక్తస్థానేషుస్థితాశ్శుభాః శుభగ్రహాశ్శుభకరాఃఅన్యే పాపగ్రహాఃఅరిలాభత్రిగాఃషష్ఠైకాదశతృతీయస్థానగతాస్సంతః శుభకరాః॥

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

వంశి॥ అ॥ తొలిసమర్త విషయమైనశుభాశుభనక్షత్రములు జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ అశ్విని-రోహిణి-మృగశిర్షము-పుష్యమి-ఉత్తర।హస్త-చిత్త-స్వాతి-విశాఖ-అనూరాధ-మూల-ఉత్తరాషాఢ-శ్రవణము-ధనిష్ఠ-శతభిషక్-ఉత్తరాభాద్ర రేవతి ఈ౧౬నక్షత్రములయందు సమర్తాదిశుభకరమనియు-భరణి-కృత్తిక- ఆర్ద్ర-పునర్వసు-ఆశ్లేష-మఖ-పుబ్బ-జ్యేష్ఠ-పూర్వాషాఢ-పూర్వభాద్ర ఈ౧౦నక్షత్రములయందుసమర్తాదిసశుభకరమనియు-సోమ-బుధ-గురు-శుక్రవారములయందుసమర్తాదిశుభకరమనియును- మేషలగ్నములగు-వృషభ- మిథునకర్కాటక-కన్య-తుల-ధనుర్మీనలగ్నములనుచంద్రహోరయు- నీలగ్నముల ద్రేక్కాణములను-నవాంశ ద్వాదశాంశ త్రింశాంశములును శుభకరములైనవని తాత్పర్యము-ఒకలగ్నమునకు హోరలు రెండు అందుప్రథమాదిబేసిలగ్నములయందు మొదటిభాగముసూర్యహోర రెండవభాగముచంద్రహోర ద్వితీయాదిసమలగ్నములయందు లగ్న ప్రథమభాగముచంద్రహోర రెండవభాగముసూర్యహోర- ద్రేక్కాణమనగాలగ్నత్రుతీయభాగమనియుం దాత్పర్యము మఱియుశుభగ్రహములురజస్వలనైనలగ్నమునందును।లగ్నమునకు రెండు।నాలుగు।ఐదు।ఏడు।తొమ్మిది।పది।పదనకొండు। ఈయిండ్లలోనుండె నేనిశుభకరములనియును।పాపగ్రహములు ౩-౬-౧౧ ఈస్థానములయందున్నశుభకరములనియు తాత్పర్యము॥

(౮) మూ॥ దుఃఖీస్యాత్పిత్ర్యరౌద్రయోరదితిభేసాబంధకీశక్రభేస్యగ్నౌనిస్వతరారిభౌమదినకృద్వారేషురోగార్తికృత్।వైధవ్యాసుతనిర్ధనాశుభఫలంయామ్యత్రిపూర్వోత్తరగేష్వేకద్విత్రిచతుష్పదాని యుతస్తేర్ధన్యాః క్రమాదార్తవే॥ వ్యా॥ అ॥ పూర్వోక్తమఖాద్యః।గనక్షత్రాణాం క్రూరవాసరాణాంచఫలమాహ॥ దుఃఖీతి॥ పిత్ర్యరౌద్రయోఃమఖార్ద్రయోఃయస్యాఃకన్యాయాః ప్రథమరజోదృశ్యతేసాదుఃఖీస్యాత్ శక్రభేపునర్వసుచేత్ సాబంధకీవ్యభిచారిణీస్యాత్ శక్రభేజ్యేష్ఠాయాంఅగ్నౌకృత్తికాయాంమపిచేత్।నిస్వతదారిద్రవతీమా। అరిభౌమదినకృద్వారేషుశన్యంగారరవివాసరేషుచేత్।రోగార్తికృత్ రోగప్రయుక్తపీడాకృత్ యామ్యత్రిపూర్వోత్తరగేషు భరణీపూర్వఫల్గునీపూర్వాషాఢాపూర్వాభాద్ర శేషాసుఏకద్విత్రిచతుష్పదాః ప్రథమద్వితీయతృతీయచతుర్థపాదాః యుతచేత్కన్యాయాః క్రమాత్ వైధవ్యాసుతనిర్ధనత్వంఅశుభఫలంచదద్యుః। భరణ్యాదినక్షత్రేషుప్రథమపాదాఃవైధవ్యం।ద్వితీయపాదాఃఅపుత్రత్వం తృతీయపాదాః దారిద్ర్యంతురీయపాదాః అశుభఫలంచక్రమాద్దద్యురిత్యన్వయః॥ ఈరజోవిషయమైముందుజెప్పబడినదుష్టనక్షత్రవారఫలముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ మఖ-ఆర్ద్ర ఈనక్షత్రములయందు ప్రథమరజస్వలయైనను

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

తకాఃఖియగును, పునర్వసువునందువ్యభిచారిణియగును, జ్యేష్ఠ-కృత్తిక-అనూరం గునిష్ఠ-చిత్రలందు రోగలగును, భరణి-పుబ్బ-పూషా-పూభా-ఆశ్రేష- ఈనక్షత్ర ములమొదటిపాదములందువిధవయగును, రెండవపాదమునందుగొడ్డాలగు ను, మూడవపాదమునందుదరిద్రురాలగును, నాలవపాదమందునశుభఫలము లబొందును, మఱియు ఆదిత్య-మంగళ-శనివారములయందురజస్వలయైనరోగ ములచే పీడింపబడునని తాత్పర్యము. ❋

(౯)మూ॥సంధ్యోపప్లవపర్వపాతపరిఘారిక్తాష్టమీద్వాదశీ షష్ఠీవిష్టి విషావమాదిదివసాషష్టర్క్షసంస్థోరవిః। రంధ్రేందుర్నిధనోఽశుభగ్రస్తశుభా యోగానిశావైధృతిఃపాపాక్రాంతభమస్తపాపవసతిః కన్యార్తవే దోషకృ త్॥వ్యా॥అ॥రజోదుష్టకాలమాహ॥ సంధ్యేతి॥సంధ్యాసూర్యోదయాస్తమయ కాలః।ఉపప్లవః।ఉపద్రవకాలః। గ్రహణకాలోవాపర్వాణిఅమావాస్యాపూ ర్ణిమాకృష్ణాష్టమీకృష్ణచతుర్దశీసంక్రాంతయః।పాతఃవ్యతీపాతోమహాపాత శ్చ పరిఘాయోగవిశేషః। రిక్తాశ్చతుర్థీనవమీచతుర్దశ్యః అష్టమీద్వాదశీష ష్ఠ్యఃపక్షద్వయగతాః।విష్టిఃభద్రకరణం।విషావిషనాడ్యః।అవమః।దినత్రయంఆది శబ్దేనత్రిద్యుస్పృగాదయః॥ శ్లో॥ దినత్రయంస్పృశత్యేకోవారస్స్యాదవమంహి తత్। త్రివారస్పృక్తిథిస్తత్రత్రిద్యుస్పృగితినిందితఇత్యుక్తం।దుష్టర్క్షసంస్థోదు ష్టనక్షత్రాణిపూర్వోక్తకృత్తికాదీని తేషుస్థితోరవిః।భతుర్జాసప్యః। రంధ్రే దుః।అష్టమచంద్రః।నిధనోడునైధనతారాచఅశుభాయోగః।వజ్రవిష్కంభగం డవ్యాఘాతశూలాతిగండాదయః। నిశారాత్రిఃవైధృతిఃప్రసిద్ధా పాపాక్రాంత భంపాపగ్రహాక్రాంతనక్షత్రంరాశిర్వాఅస్తపాపవసతిఃరజోలగ్నాత్సప్తమే పాపగ్రహస్థితేశ్చకన్యాయాఃఆర్తవేప్రథమార్తవేదోషకృత్॥ అ॥సమర్తు కుదుష్టకాలమును జెప్పుచున్నాడు॥ సూర్యోదయసూర్యాస్తమయకాలంబులు గ్రహణకాలము-అమావాస్యపున్నమ- కృష్ణాష్టమి- కృష్ణచతుర్దశి- మేషాదిసం క్రమణములు-వ్యతీపాతనామయోగము-మహాపాతలనగావ్య॥పష్టి॥పలు- పరి ఘానామయోగమును-చవితి-షష్ఠి-అష్టమి-నవమి-ద్వాదశి-చతుర్దశి భద్రకరణ ముత్యాజ్యఘడియలును, అవమమనగామూడుతిథులుగలసినవారమును-త్రిద్యు స్పృక్ అనగామూడువారములతోగూడినతిథియును, క్రింద జెప్పబడిన కృత్తి కాదిదుష్టనక్షత్రములయందు సూర్యుడుండగాను, యెనిమిటరాశికి రావముం టచంద్రుడుండగాను నైధనతారయనగా జన్మనక్షత్రమునకు ౭వనక్షత్రమును, వజ్రము-విష్కంభము-గండము-వ్యాఘాతము-శూల-అతిగండము - ఇవిమొద లైనఅశుభయోగములును, రాత్రివైధృతినామయోగమును, పాపగ్రహంబుల గుసూర్యాంగారకశనిరాహుకేతువులచేనాక్రమింపబడిననక్షత్రములును,రజ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

స్వలయోయినలగ్నమునకు నేడవలగ్నమునందు సూర్యాదిపాపగ్రహంబులుం డగా నీచెప్పబడిన కాలములు ప్రథమార్తవమునకు దోషకరంబులనుట. ❋

(౧౦)మూ॥సప్తైకాష్టచతుష్షడక్షినవదిక్ పుత్రాదిసంఖ్యాః క్రమాద్రామాద్రి ర్వబ్ధికరాబ్ధిరామశశభృచ్చంద్రా రజోబిందవః। జీర్ణంశ్యామలరక్తశుభ్రమలినంకాషాయచిత్రంచతద్వస్త్రం ధాతుమయంచపృచ్ఛకవశాత్ప్రాచ్యాదికాష్ఠాఫలమ్॥ వ్యా॥అ॥పృచ్ఛకదిగ్వశాత్పుత్రబిందువస్త్రనిర్ణయమాహ॥ సప్తేతి॥పృచ్ఛకఃదైవజ్ఞస్య ప్రాగాదిదిక్షుస్థిత్వాయదిపృచ్ఛతి।తదాదైవజ్ఞః పుత్రసంఖ్యాం।బిందుసంఖ్యాంవస్త్రం।లక్షణంచక్రమాద్వదేత్। యథాప్రాగ్భాగేస్థిత్వాయదిపృచ్ఛతితదాదైవజ్ఞఃసప్త। సప్తపుత్రాః। ఆగ్నేయభాగేస్థిత్వాయదిపృచ్ఛతితదాఏకపుత్రః- దక్షిణదిగ్భాగేఅష్టపుత్రాః నైరృతిదిగ్భాగేచత్వారః పుత్రాః పశ్చిమేషట్ వాయవ్యభాగే అక్షిణీద్వౌఉదగ్భాగేనవపుత్రాః ఈశాన్యేదిశిదశపుత్రాఇతి। అథబిందునిర్ణయః॥ పృచ్ఛకఃప్రాచ్యాంస్థిత్వాయదిపృచ్ఛతి తదా రామాఃత్రయోరజోబిందవ॥ ఆగ్నేయేఅద్రయస్సప్తరజోబిందవఃదక్షిణేఅబ్ధయశ్చత్వారః నైరృత్యాంకరాద్వౌబిందూ ప్రతీచ్యాంఅబ్ధయశ్చత్వారః వాయవ్యేరామాస్త్రయోరజోబిందవః । ఉదీచ్యాంశశభృదేకః ఈశాన్యేచంద్రఃఏకఃరజోబిందురితి। అథవస్త్రనిర్ణయః ప్రాచ్యాంస్థిత్వాయదిపృచ్ఛతితదాతద్వస్త్రంరజోదూషితంజీర్ణం ఆగ్నేయ్యాంశ్యామలంశ్యామలవర్ణం దక్షిణాయాంరక్తంరక్తవర్ణం నైరృత్యాంశుభ్రంశ్వేతంపశ్చిమే మలినంమాలిన్యయుక్తం వాయవ్యేకాషాయం ఉదీచ్యాంచిత్రం ఈశాన్యేధాతుమయం వస్త్రమితి ప్రాచ్యాదికాష్ఠాఫలంప్రాగాదిదిక్ఫలంవక్తవ్యం ॥ ని॥ దిశస్తుకకుభః కాష్ఠాఇత్యమరః॥ అ॥ప్రశ్నచేసినదిక్కునుబట్టిపుత్రబిందువస్త్రములనిర్ణయించెడిక్రమము జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ అడుగవచ్చినవాడుజ్యోతిష్కుడైనతనకుతూర్పుదిక్కునను౦డియడిగిన నేడుగురుపుత్రులనియు ౩రజోబిందువులనియు జీర్ణవస్త్రమనియుం జెప్పవలయు ఆగ్నేయదిక్కుననుండియడిగిన నొకట-కొడుకనియు ౭బిందువులనియుకప్పువలువయనియు, దక్షిణదిశనుండియడిగిన నెనమండ్రుకొమరులనియు ౪బిందువులనియుఎఱ్ఱనివలువయనియు, నిరృతిదిక్కునను౦డియడిగిన నలుగురు కొమరులనియు ౨బిందువులనియు తెల్లవలువయనియు పశ్చిమదెసనుండియడిగిన నార్గురుకొమరులనియు ౪బిందువులనియు మలినవస్త్రమనియు, వాయవ్యదిశనుండియడిగిననిరువురుకొమరులనియు ౩బిందువులనియు చెంగావిచీరయనియు కుబేరదిక్కునను౦డియడిగిన తొమ్మండ్రుపుత్రులనియు ౧బిందువనియు పెక్కువన్నెలుగలవస్త్రమనియు, ఈశాన్యదిశనుండియడిగిన పదుగురుకొమరులనియు ౧బిందువనియు గైరికధాతుమయమైనవస్త్రమనియు, నీక్రమంబునజ్యోతిష్కుడు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

పుత్రబిందువస్త్రనిర్ణయములం జెప్పవలయును. ❋

(౧౧)మూ॥ శ్యామంమృత్యుకరంధృఢంశుభకరంచిత్రంచదారిద్ర్యకృద్రక్తంవ్యాధికరంస్థితంసుతకరంవస్త్రంరజోదూషితమ్। స్త్రీణాంబిందుసమత్వమాయాకరంకన్యాప్రదంచార్తవే।బిందూనాంవిషమత్వమేవసుతకృద్భాగ్యప్రదంసర్వదా॥వా॥ అ॥పూర్వోక్తవస్త్రనిర్ణయస్యబిందుసంఖ్యయాశ్చ ఫలమాహ॥ శ్యామమితి॥ రజోదూషితంవస్త్రంశ్యామంచేత్ మృత్యుకరం।ధృఢంఅచ్ఛిద్రంచేచ్ఛుభకరం। చిత్రంచిత్రవర్ణంచేదారిద్ర్యకృద్దరిద్రప్రదంరక్తంచేద్వ్యాధికరంరోగప్రదం। సితంశ్వేతంచేత్సుతకరంపుత్రప్రదమితివక్తవ్యం।ఆర్తవేప్రథమరజసిబిందుసమత్వం బిందూనాంరజోబిందూనాం సమత్వంయుగ్మత్వంస్త్రీణామాయాకరంరోగప్రదంకించకన్యాప్రదంస్త్రీసంతానకరంచ।విషమత్వమేవయుగ్మత్వంతుసుతకృత్।పురుషసంతానకరంకించసర్వదాభాగ్యప్రదమైశ్వర్యప్రదంచ॥ అ॥ఈచెప్పబడినవస్త్రమునకును బిందుసంఖ్యకుఫలము జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ కప్పుచీరగట్టుకొనిరజస్వలమైననాశకరము గట్టిచీరమైనమంగళకరము, పెక్కువన్నెలుగలచీరమైనదరిద్రము, ఎఱ్ఱచీరమైన రోగప్రదము,, తెల్లచీరమైనకొమరులుగలుగుదురు, మఱియు స్త్రీలకు మొదటి సమర్తయందు,౨-౪-ఇట్టిసమబిందువులుగల్గినశోకకరము, స్త్రీసంతానకరమనియు,౧-౩-నిట్టిసమబిందువులుగల్గినపురుషసంతానమనియు, ఎల్లప్పుడుసౌభాగ్యప్రదమనియు తా. ❋

(౧౨)మూ॥ గర్భాధానమరిష్టమష్టమవిధౌ పాపగ్రహాక్రాంతభే। దస్రాహిద్వయకాలమూలనిధనజ్యేష్ఠాంత్యజన్మోడుషు। షష్ఠీవిష్టివిషావమాసు పరిఘాద్యర్ధేదివా వైధృతౌ।సంధ్యాపర్వచతుర్దశీవ్రతపితృశ్రాద్ధేషుపాతేభవేత్॥వ్యా॥ అ॥అథకారణభూతస్యార్తవస్యోక్త్వానంతరంకార్యభూతస్యగర్భాధానస్యవర్జ్యకాలమాహ॥గర్భాధానమితి॥అష్టమవిధౌదంపత్యోరష్టమచంద్రేపాపగ్రహాక్రాంతభేపాపగ్రహస్థితనక్షత్రేదస్రాహిద్వయకాలమూలనిధనజ్యేష్ఠాంత్యజన్మోడుషుదస్రః।అశ్వినీ।అహిద్వయంఆశ్లేషామఘే।కాలః భరణీమూలాప్రసిద్ధా। నిధనందంపత్యోర్జన్మర్క్షాన్నిధనతారా। జ్యేష్ఠాప్రసిద్ధాఅంత్యారేవతీజన్మోడుషుదంపత్యోఃజన్మనక్షత్రంతేషునవనక్షత్రేషుచషష్ఠీపక్షద్వయగతావిష్టిఃభద్రకరణం।విషాః।విషనాడికాః। అవమాదినత్రయంప్రతాసుచ పరిఘాద్యర్ధేపరిఘయోగస్యపూర్వార్ధేదివాఅహ్ని।వైధృతౌవైధృతినామయోగే।సంధ్యయోఃఉభయసంధ్యయోః॥పర్వసుపంచపర్వసుచతుర్దశ్యాంశుక్లచతుర్దశ్యాంకృష్ణచతుర్దశ్యాంపర్వాంతఃపాతిత్వేనగతార్థత్వాత్। వ్రతే ఆచరితవ్రతదినేపితృశ్రాద్ధేషుశ్రాద్ధదివసేషుపాతేచవ్యతీపాతేమహాపాతేచ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఉక్తేష్వేతేషు గర్భాధానంస్యాద్యది అరిష్టంఅశుభంభవేత్ విద్యస్తైర్విట్॥ అ॥ గ
ర్భాధానమునకు గొడ్డగాని కాలముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ భార్యాభర్తలిరు
వురికి దుర్దశాంతర్దశ ప్రత్యంతరదశగాను ముందు జెప్పబడిన సూర్యాది పాపగ్రహ
ములకు జెందిన నక్షత్రములయందును, అశ్విని-భరణి-ఆశ్లేష-మఖ-జ్యేష్ఠ-మూల-రే
వతి-ఈనక్షత్రములయందు భార్యాభర్తలజన్మనక్షత్రముల కేడవనక్షత్రమునం
దు పక్షద్వయగతషష్ఠియందు పరిఘావాసయోగపూర్వభాగమునందు పగ
టి-రాత్రి-గ్రహణ వ్యతీపాతయోగమునందు సూర్యోదయాస్తమయకాలంబులయం
దు పంచపర్వములనగా కృష్ణాష్టమి-కృష్ణచతుర్దశి-పూర్ణిమ- అమావాస్య-
సంక్రాంతులు ఈదినములయందును, శుక్లచతుర్దశియందును, ఏకాదశి మొదలు
గాగల ప్రతిదినముల యందును శ్రాద్ధదినంబులయందును వ్యతీపాతనామయోగ
మునందు నిట్లు చెప్పబడినకాలములయందు గర్భాధానము చేయగూడదని తా. ❋

(౧౩) మూ॥ స్త్రీణామార్తవదర్శనాదిదివసాస్స్యుష్షోడశర్తుక్షపాః।
పుత్రార్థీ జరయేత్సుయుగ్మసుముఖీం తాస్వేవశుద్ధాంకృశామ్। పుంలగ్నే పురు
షైరవేక్షితయుతే పుంవర్గసంస్థైర్గ్రహై రిక్తే పర్వసుతారకాగేయుజ్ఞసుత
స్త్వన్యత్స్వయే పుత్రికా॥ వ్యా॥ అ॥ అథ ఋతుకాలనిర్ణయమాహ॥ స్త్రీణామితి॥
ఆర్తవదర్శనాదిదినతః ఋతౌ భవం। తత్ర భవ ఇత్యణ్ గుణః। తస్య రజసః దర్శనం
తస్య ఆదిదినం ప్రథమదివసః తస్మాత్ షోడశ ఋతుక్షపాః ఋతురాత్రయః స్యుః రజ
సోదర్శనాదిదినమారభ్య షోడశదినమభివ్యాప్య ఋతుక్షపా ఇత్యర్థః। పుత్రార్థీ
పుత్రసంతానాభిలాషీ। సమాస్వేవ తాసు ఋతుక్షపాసు సుముఖీమనుకూలవ
తీం। శుద్ధాం స్నానాదినా విశుద్ధాం కృశాం తజ్జస్వలానియమేన క్షీణాంగీం। భా
ర్యామితి శేషః వరయేద్గచ్ఛేత్। అత్రాయం విశేషః షోడశసు ఆద్యాశ్చతస్రోనిం
ద్యాః। తస్మాత్తాః పరిత్యజ్య శేషాసు వరయేదితి తాత్పర్యం॥ శ్లో॥ ఋతుస్స్వాభావి
కః స్త్రీణాం రాత్రయష్షోడశస్మృతాః। చతుర్భిరితరైస్సార్థమహో
భిస్సద్విగర్హితైః॥ తాసామాద్యాశ్చతస్రస్తు నింద్యైకాదశీ చయా। త్రయోదశీ
చ శేషాస్తు ప్రశస్తా దశరాత్రయ ఇతి। న కేవలమేతావత్ పుంవర్గసంస్థైరిత్యత్ర వర్గశ
బ్దేన షడ్వర్గ ఉచ్యతే। పురుషసంజ్ఞకరాశివర్గః। యద్వా పురుషగ్రహాధిపతిరాశివ
ర్గాః। పుంవర్గాః। తత్రస్థితైః పుంస్థైః పుంగ్రహైః అవేక్షితే దృష్టే యుతే సహితే। వి
శేషణసమాసః పుంలగ్నే పురుషసంజ్ఞకలగ్నే పుంలగ్నేతు మేషమిథునసింహ
తులాధనుఃకుంభాః। తేషామన్యలగ్నే జీవే గురౌ లగ్నే తాంకగే గర్భాధాల
గ్నేతస్య పంచమనవమస్థితే యదిసుతోపుత్రః జాయతే ఇతిశేషః। వ్యత్యయే
షేణోక్తలక్షణాన్యత్వయే స్త్రీవర్గసంస్థైః స్త్రీగ్రహైః చంద్రశుక్రరాహుభిః అ
వేక్షితే యుతే వా స్త్రీలగ్నే వృషభకర్కటకన్యావృశ్చికమకరమీనానామన్యత్

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

షేవా। గురౌలగ్నపంచమనవమాశిరిక్తస్థానే స్థితేవాయదిపుత్రీకేత్యర్థః॥ అ॥ ఋతుదినములనిర్ణయమును గర్భాధానకాలనిర్ణయమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ స్త్రీలకురజోదర్శనదినము మొదలు పదునారు రాత్రులు ఋతురాత్రులనం బడును పుత్రసంతానమును గోరినవారీ పదునారు రాత్రులలో సమదివసంబుల ఋతుస్నానాదులచే బరిశుద్ధురాలున. ఋతునియమాదులచేతగృశించిన దేహముగలదియును తనకత్యంతప్రియురాలున గునిల్లాలింగలయవలయును మఱియుపురుష రాసులగు మేషమిథునసింహతులాధనుఃకుంభషడ్వర్గులయందైననుపురుషగ్రహరాసులయిన మేషసింహవృశ్చిక ధనుర్మీనములషడ్వర్గులయందైననీ రాసులబురుషగ్రహములగూడియుండినను చూడబడినను బృహస్పతిలగ్నపంచ మనవమస్థానములయందుండగాను గర్భాధానముచేసిన బుత్రుండుగలుగునని యు స్త్రీరాసులైనవృషభకర్కాటకకన్యావృశ్చికమకరమీనరాసులయందైనను స్త్రీగ్రహరాసులయినవృషభకర్కాటకతులరాసులషడ్వర్గుల యందైన నులగ్నము స్త్రీగ్రహములచేజూడబడినైనను స్త్రీగ్రహములతో గూడినైనను నుండగాను లగ్నపంచమనవమస్థానంబులయందు బృహస్పతిలేకయుండగాను గర్భాధానముచేయగా బుత్రికకలుగునని తాత్పర్యము। ఇదియునుంగాక యీపదునారు దినములలో మొదటి రలుగు రాత్రులును పదునొకండవ పదమూడవ రాత్రులునీయూఱు రాత్రులు నింద్యములనియు నునితరములగు పది రాత్రులుత్తమంబులనియు గొందఱియభిప్రాయము ఇదవశ్లోకంబున స్త్రీపురుషగ్రహనిర్ణయంబునఋవదియాఱవశ్లోకము మొదలైదుశ్లోకములయందుషడ్వర్గులక్షణమును జెప్పియున్నవి॥

(౧౪) మూ॥ కుర్యాత్పుంసవనం కరత్రయవిధిశ్రోణత్రయార్యోత్తరామిత్రాంత్యాదితిమూలదస్రశశభృద్గర్భేష్వాద్యగర్భేస్ఫుటే। లగ్నేపుంగ్రహవాసరేరవిగృహంత్యక్త్వాళిసద్మాప్యమారిక్తాఛిద్రవివర్జితేహ్నియువతౌమాసే తృతీయేపతిః॥ వ్యా॥ అథపుంసవనకాలమాహ॥ కుర్యాదితి॥ ఆద్యగర్భేప్రథమగర్భేవ్యక్తేసతి। కరత్రయంహస్తచిత్రాస్వాతయఃవిధిఃరోహిణీశ్రోణత్రయంశ్రవణధనిష్ఠాశతభిషంఆర్యఃపుష్యఉత్తరాత్రయం। మిత్రంఅనూరాధాఅంత్యారేవతీ। అదితీపునర్వసూమూలాప్రసిద్ధాదస్రఃఅశ్వినీశశభృత్‌మృగశీర్షం। ఏతేషుభేషునక్షత్రేషు॥ ని॥ నక్షత్రమృక్షంభంతారేత్యమరః। లగ్నేపుంలగ్నేపుంగ్రహవాసరేరవికుజగురూణామన్యతమేవాసరేరవిగృహంసింహం। అళిసద్మాపివృశ్చికమపిత్యక్త్వా। యద్యపిసింహఃపుంలగ్నస్తథాపికంస్యోక్త్యానిషిద్ధత్వాత్త్యాజః। అమారిక్తాఛిద్రవివర్జితే అమాదర్శః ఛిద్రాణివక్ష్యమాణపక్షచ్ఛిద్రాణిఏతైర్వివర్జితేదివసేతృతీయేమాసే। షద్దనోష్ణిమాన్‌స్వ్యాదివైకల్పికత్వాన్నమాసాద్వే

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

శః॥పతిర్భర్తాతయోభార్యాయాం। పుంసవనంపుంసాఖ్యంకర్మకుర్యాత్। తృతీయేమాసఇతిగర్భవ్యక్త్యోపలక్షణార్థం నతునియమార్థం।పుంసవనంవ్యక్తేగర్భఇతిమాసనియమస్యాపస్తంబేనానుక్తత్వాత్॥అ॥పుంసవనకాలనిర్ణయము జెప్పుచున్నాడు॥తా॥ తొలుతగర్భమాగలిగినవనితకుమూడవమాసమందు అశ్విని-రోహిణి-మృగశీర్ష-పునర్వసు-పుష్యమి-ఉత్తర-హస్త-చిత్త-స్వాతి-అనూరాధ-మూల-ఉత్తరాషాఢ-శ్రవణము-ధనిష్ఠ-శతభిషక్కు-ఉత్తరాభాద్ర రేవతి-ఈనక్షత్రములయందునువృశ్చికసింహరాసులయందునుచవితి-నవమి-చతుర్దశి-అమావాస్యలబరిత్యజించితక్కినశుభదినములయందునుగర్భమునకు శుభముగలుగుటకై పెనిమిటియైనవాడు పుంసవనమనెడికర్మము చేయవలయుననుటమఱియునాపస్తంబసూత్రమునందుస్త్రీలకుగర్భముస్పష్టముగానగుపడినపిమ్మటపుంసవనముచేయవలయునని చెప్పియున్నదిగాని మాసనియమము చెప్పలేదుగావుననిచ్చటమూడవమాసమనిచెప్పుటగర్భవ్యక్త్యోపలక్షణార్థమేయని తెలియవలయును॥

(౧౫)మూ॥ పూర్వంపుంసవనేయథైవకథితం మాసవ్యవస్థాంవినాసీమంతేపితథైవమాసవిషయేషష్ఠేచతుర్థేఽష్టమే లగ్నాదంత్యసుతాష్టమేషురహితేష్వారాదిపాపగ్రహైః శ్చంద్రేలగ్నవివర్జితేచనవమే శుద్ధేసమంపుంసవే॥వ్యా॥అథసీమంతకాలమాహ॥పూర్వమితి॥పూర్వస్మిన్ శ్లోకేయథైవకథితం యన్నక్షత్రవాసరాదికముక్తం। మాసవ్యవస్థాంమాసనియమంవినాసీమంతేపితథైవనక్షత్రాదికం।మాసవిషయేషు। షష్ఠేచతుర్థేఅష్టమేవతేషామన్యతమేమాసిసీమంతంసీమంతోన్నయనాఖ్యంకర్మకుర్యాత్। లగ్నాత్సీమంతలగ్నాదంత్యసుతాష్టమేషుద్వాదశపంచమాష్టమే ష్వారాదిపాపగ్రహైఃసూర్యాంగారకశనైశ్చరక్షీణచంద్రాదిభిః రహితేషునివర్జితేషుసత్సుచంద్రేలగ్నవివర్జితేచంద్రానాక్రాంతలగ్నఇత్యర్థః॥నవమేశుద్ధేసీమంతలగ్నాన్నవతమలగ్నే గ్రహవర్జితేసతి।సీమంతకార్యం।సమంపుంసవేఉత్తరార్థోక్తంసర్వంపుంసవనేచసమంబోధ్యమ్॥అ॥సీమంతకాలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ పూర్వశ్లోకంబునబుంసవనవిషయమై చెప్పినమాసక్రమముదప్పతక్కినదినవారనక్షత్రాదులుసీమంతమునకునుగ్రాహ్యంబులుమాసవిషయమైర॥౬॥౮ నవమాసములయందునుపంచమాష్టమద్వాదశములయందునుసూర్యాంగారకశనిరాహుకేతుక్షీణచంద్రాదిపాపగ్రహములులేకయుండగా జంద్రుండులగ్నమునందులేకయుండగానునవమశుద్ధిగలలగ్నమునందు సీమంతము జేయవలయుననుట ఉత్తరార్థమునజెప్పినవన్నిపుంసవనమునందునసమానమేయని తెలియదగినది॥

(౧౬)మూ॥జాతేజాతదినాదిరాదశదినాన్యజ్జాతకర్మాత్మజే। కుర్యా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ద్రుద్రదినేథవాస్థిరచరక్షిప్రాఖ్యమైత్రోడుషు। రిక్తామారహితేష్వఖండదివసే
లగ్నేశుభేవాసరేపూర్వాహ్ణేసురపూజితేసురగురౌవ్యక్తేచసౌమ్యాయనే ॥
వ్యా॥ అ॥ అథజాతకర్మకాలమాహ॥ జాతఇతి॥ ఆత్మజేకుమారేజాతేసతిజాతది
నాదిఃజన్మదివసమారభ్యఆదశదినాః దశదినపర్యంతందశదినమధ్యేయస్మిన్క
స్మిన్దివసేతజ్జాతకర్మఆత్మజేపుత్రవిషయేకుర్యాత్। అథవారుద్రదినేఏకాద
శేహ్నివాకుర్యాత్ఏకాదశదినే అతీతేసతిస్థిరచరక్షిప్రాఖ్యమైత్రోడుషుస్థిరా
ణిరోహిణ్యుత్తరాత్రయం। స్వాతీపునర్వసూశ్రవణధనిష్ఠాశతభిషజఃక్షిప్రా
ఖ్యాఃఅశ్వినీహస్తపుష్యాఃమైత్రోడు।అనూరాధానక్షత్రంఏతేషునక్షత్రేషురిక్తా
మారహితేరిక్తాఃపూర్వోక్తాః।అమాదర్శఏతైఃరహితేఏతద్భిన్నఇత్యర్థః।। అ
ఖండదివసేఅఖండమగ్రేవక్ష్యతిశుభేశుభగ్రహాధిపేలగ్నేఏతద్విధేవాసరేచపూ
ర్వాహ్ణేఅహ్నఃపూర్వభాగేఅసురపూజితేశుక్రేసురగురౌబృహస్పతౌచవ్య
క్తేఅనస్తంగతేసతీత్యర్థఃసౌమ్యాయనేఉత్తరాయణేజాతకర్మకుర్యాత్॥ అ॥
జాతకర్మకాలముజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ పుత్రోత్పత్తికాలమందైననుపుత్రోత్పత్తి
దినముమొదలు౧౦దినములవరకునేదినమందైననుజాతకర్మము చేయవలసిన
దిపదియునొకటవదివసమందైనజేయవలయునిచెప్పబడినదివసములలోజేయన
ట్లయినఅశ్విని-రోహిణి-పునర్వసు-పుష్యమి-ఉత్తర-హస్త-స్వాతి-అనూరాధ-
ఉత్తరాషాఢ-శ్రవణము-ధనిష్ఠ-శతభిషకు--ఉత్తరాభాద్ర; ఈనక్షత్రములయ
న్దును చవితి--నవమి-పున్నమ-అమావాస్యఇవితప్పతక్కినతిథులయందును ఉత్త
రాయణమందునుగురుశుక్రమూఢములులేనికాలములయందును పూర్ణతిథు
లయందునుసోమ-బుధ-బృహస్పతి-శుక్రవారములయందునుశుభగ్రహాధిప ల
గ్నములయందునునీలక్షణయుక్తమైనశుభదినపూర్వాహ్ణమందు ,జాతకర్మ
ముజేయవలెనని తాత్పర్యము॥ ❋

(౧౭)మూ॥ జాతానంతరమేవనామకరణంత్వేకాదశాహేస్ఫుటం। పు
త్రస్యైవసమాక్షరంతుయువతేఃకార్యంతతోవ్యత్యయే । శుద్ధిర్జాతకవత్స్య
నామ్నిసకలైస్సద్వాదశేషోడశేద్వావింశేప్యథవింశకేహ్నివిహితం జాతివ్య
వస్థాంవినా॥ వ్యా॥ అ॥ అథనామకరణకాలమాహ॥ జాతానంతరమితి॥ జాతా
నంతరమేవనామకరణంరోహిణఃమార్గశీర్షః ఇత్యాదినక్షత్రనామకరణం
రహస్యంకర్తవ్యం।నక్షత్రనామచనిర్దిశతి।తత్రరహస్యంభవతీ త్యాపస్తం
బేనోక్తత్వాత్। ఏకాదశాహేఏకాదశదినేస్ఫుటంవ్యవహారనామవ్యక్తంక ర్త
వ్యమిత్యర్థఃపుత్రస్యైవసమాక్షరంనామకర్తవ్యంయథాశివఃరామఇత్య ఇ
త్యాదియువతేఃకన్యాయాస్తుతతఃపురుషాద్వ్యత్యయంవిషమాక్షరంనామ య
థాపార్వతీభవానీత్యాదికార్యంనామ్నినామకరణేశుద్ధిః లగ్నాదిశుద్ధిఃజా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

మణవత్ సకలైః। చాతుర్వర్ణైర్వర్ణైః జాతివ్యవస్థాం వినా జాతిభేదంవినా ద్వాదశేజన్మః ద్వాదశేషోడశే। ద్వావింశే। అథవా వింశకేస్విన్నాదివసే వా తన్నామకరణం హితమావశ్యకమిత్యర్థః॥ నను॥ శ్లో॥ దశాహంద్వాదశాహంచ పక్షం మాసమనుక్రమాదిత్యాదినా బ్రాహ్మణాదీనాం వర్ణానామాశౌచభేదస్యదృష్టత్వాత్కథంజాతివ్యవస్థాంవినేతిసంగచ్ఛతఇతిచేత్ నైవం॥ శ్లో॥ సర్వేషాందశరాత్రేణసూతకేశుద్ధిరిష్యత ఇతి జాతాశౌచవిషయే విశేషవచనేన సామాన్యవచనస్యబాధితత్వాదితిదిక్॥ ౮॥ నామకరణకాలనిర్ణయము జెప్పుచున్నాడు॥

తా॥ పుత్రుడు కలిగినక్షణంబున నక్షత్రనామమనగా రోహిణీనక్షత్రమందు బుట్టినవానికి రౌహిణుడు ఈమొదలగు నక్షత్రనామకరణమును రహస్యముగా జేసి ౧౧వ దివసమందు కుమారవిషయమైన సమానవర్ణములుగల పేరనగా కృష్ణః-శివః-మహేశ్వరః- ఇట్టి వ్యవహారనామములును కూతురు విషయమై బేసి యక్షరములుగల నామమనగా- జానకీ- పార్వతీ- భవానీ- ఇట్టి నామములు నిశ్చయింపవలెను- ఈ నామకరణవిషయమైలగ్నాదిశుద్ధి పూర్వశ్లోకమునందు జాతకర్మమునకు నిర్ణయించిన ప్రకారమని తెలియవలయు ౧౧వ దినమందు జేయని పక్షమున బ్రాహ్మణులు మొదలుగాగల ౪ వర్ణములకు ౧౨ దివసముల పర్యంతము జాతాశౌచమని విశేషవచనముండుటవలన జాతిభేదము లేక నాలుగువర్ణములవారును పుట్టిన దినము మొదలుగ ౧౨-౧౬-౨౦-౨౨ వీనిలో నేదినమందైనను నామకరణము చేయవచ్చునని తాత్పర్యము॥ *

(౧౦)మూ॥ అన్నప్రాశనమర్భకస్య శుభదం మాస్యేవయుగ్మే శుభే షష్ఠాద్వాథపంచమాదివిషమే మాసే వధూనాం శుభే। వారే సౌమ్యగృహే విశుద్ధదశమే నందాష్టమీద్వాదశీరిక్తామారహితేదినే చరమృదుక్షిప్రధ్రువాఖ్యోడుషు॥ వ్యా॥ ౯॥ అథాన్నప్రాశనమాహ॥ అన్నప్రాశనమితి॥ షష్ఠాదౌ॥ ఆదిశబ్దేన అష్టమదశమద్వాదశాఉచ్యంతే। తస్మిన్ యుగ్మే మాస్యేవ అన్నప్రాశనం అర్భకస్య శిశోః శుభదం శుభప్రదం। అథవధూనాం స్త్రీణాంతు పంచమాదివిషమే మాసేపన్నమసప్తమనవమైకాదశేషు విషమే శుభదంశుభేశుభగ్రహాధిపే వా రేవిశుద్ధదశమే విశుద్ధో గ్రహరహితఃదశమో యస్యసతథోక్తః తస్మిన్ సౌమ్యగృహే వృషభకర్కటకాదిసమరాశీనామన్యతమే సౌమ్యగ్రహాధిపతిలగ్నే వా। సమరాశీనాం సౌమ్యరాశిత్వం క్రూరసౌమ్యః పురుషోవనితేత్యాదినా వరాహమిహిరేణోక్తత్వాత్। నందాష్టమీద్వాదశీరిక్తామారహితేనందాః ప్రతిపత్షష్ఠ్యేకాదశ్యః। అష్టమీపక్షద్వయగతా ద్వాదశీపక్షద్వయగతా రిక్తాః రిక్తతిథయః అమాదర్శః ఏతైః రహితే। ఏతద్వ్యతిరిక్తదినే చరమృదుక్షిప్రధ్రువాఖ్యోడుషు। చరాః స్వాతీపునర్వసూశ్రవణధనిష్ఠాశతభిషజః మృదూని చిత్రారేవతీమృగశీర్షా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నూరాధాః। క్షిప్రాణిఅశ్వినీహస్తపుష్యాః ధ్రువాణిరోహిణ్యుత్తరాత్రయంచ మృదుషుఏతత్సంజ్ఞికనక్షత్రేషుచ అన్నప్రాశనంశుభదమితిదైవజ్ఞాః॥ అన్నప్రాశనకాలనిర్ణయము చెప్పుచున్నాడు ॥ తా॥ పురుషశిశువువిషయమైషష్ఠాదిమాసములనగా,౬-౮-౧౦-ఈనెలలయందును స్త్రీశిశువువిషయమై పంచమాదివిషమమాసములనగా,౫-౭-౯-ఈనెలలయందును-సోమ-బుధ-గురు-శుక్రవారములయందును అన్నప్రాశనలగ్నమునకు,౧౦-వచోటగ్రహములేకయుండగాను వృషభకర్కాటకమిథునకన్యాధనుర్మీనములనెడిశుభలగ్నములయందును పాడ్యమి చవితి-షష్ఠి-అష్టమి-నవమి-ఏకాదశి-ద్వాదశి-అమావాస్య-పున్నమ, ఈదినములకంటెనితరములగుదినములయందును అశ్విని-రోహిణి-మృగశీర్ష-పునర్వసు-పుష్యమి-ఉత్తర-హస్త-చిత్త-స్వాతి-అనూరాధ-ఉత్తరాషాఢ, శ్రవణము-ధనిష్ట-శతభిషక్-ఉత్తరాభాద్ర-రేవతి-యీనక్షత్రములయందునన్నప్రాశనముజేయవలయునుసుట. ❋

(౧౯)మూ॥ కుష్టీలగ్నగతేరవౌతనుకశేచంద్రేసదాభిక్షుకః పూర్ణేందౌబహుసత్రదోవనిసుతేపిత్తార్దితోజ్ఞానవాన్। జ్ఞేజీవేబహుభోగవాన్భృగుసుతేదీర్ఘాయురర్కాత్మజే వాతాంగీతమసిధ్వజేప్యనశనీ బాలోన్నభోక్తాభవేత్॥ వ్యా॥ అ॥ అన్నప్రాశనలగ్నగతగ్రహఫలమాహ॥ కుష్టీతి॥ రవౌసూర్యేలగ్నగతేసతిబాలః అన్నభోక్తాయదికుష్టీకుష్ఠరోగవాన్భవేత్ లగ్నగతేభవేదితిపదద్వయంసర్వత్రబోధ్యం తనుకశేక్షీణచంద్రేసదాభిక్షుకః పూర్ణేందౌపూర్ణచంద్రేబహుసత్రదః బహ్వన్నదాతా। అవనిసుతేకుజేపిత్తార్దితః పైత్యరోగపీడితః జ్ఞేబుధేజ్ఞానవాన్। జీవేగురౌబహుభోగవాన్ భృగుసుతేశుక్రేదీర్ఘాయుః అర్కాత్మజేశనైశ్చరేవాతాంగీవాతరోగయుక్తశరీరః తమసిరాహౌధ్వజేకేతౌచఅనశనీదరిద్రోభవేత్॥ అ॥ అన్నప్రాశనలగ్నమందుండు గ్రహఫలములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ అన్నప్రాశనలగ్నమందుసూర్యుండుండిన చిన్నవాడుకుష్టరోగియును, క్షీణచంద్రుండుండినదరిద్రుండును, పూర్ణచంద్రుండుండినఅన్నదాతయును, అంగారకుడుండినపైత్యరోగియును, బుధుడుండినవిశేషజ్ఞానవంతుండును, గురువుండినమిక్కిలిభోగవంతుండును, శుక్రుడుండినదీర్ఘాయువుగలవాడును, శనైశ్చరుడుండినవాతరోగముతోగూడినశరీరముగలవాడును, రాహుకేతువులుండినమిక్కిలిదరిద్రుడునౌనని తాత్పర్యము. ❋

(౨౦)మూ॥ జన్మాదౌసమమాసిపుత్రవిషమేస్త్రీణాంతుతద్వ్యత్యయే కార్యంచాదిమకేశఖండనమిదంపూర్వేహ్నిసౌమ్యాయనే। ఆదిత్యద్వయచంద్రసౌమ్యశశభృద్విష్ణుత్రయాగ్నిత్రయే పూర్ణాహేశుభవాసరేజయదినేచాష్టమ్యమావర్జితే॥ వ్యా॥ అ॥ శిశోః కేశఖండనేమాసాదీనాహ॥ జన్మాదావితి॥ పుత్ర

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

విషయేజన్మాదౌజన్మప్రభృతిసమమాసే ద్వితీయచతుర్థాదిమాసేషు స్త్రీవి
ణాంతుతద్వ్యత్యయేఉక్తవైపరీత్యాత్తృతీయపంచమాదివిషమమాసే ష్విత్య
ర్థః॥పూర్వేష్విపూర్వాభే సౌమ్యాయనేఉత్తరాయణేఆదిత్యద్వయదస్ర
పౌషశశభృద్విష్ణుత్రయారిక్త్రయే ఆదితేర్దేవతాకమాదిత్యం। దిత్యాదిత్యవ
ద్యుత్తరపదాద్ణ్య ఇతిణ్యప్రత్యయః। పునర్వసూతదాదిద్వయంపునర్వసూపు
ష్యద్వయం।దస్రఃఅశ్వినీపౌష్ణోరేవతీశశభృత్ మృగశీర్షం।విష్ణుత్రయం- అరి
త్రయంచప్రాగుక్తమే తేషునక్షత్రేషుపూర్ణాహ్నే పూర్ణతిథౌశుభవాసరే
శుభదినేజయతిథౌ।అష్టమ్యమావర్జితే అష్టమీవర్జితేజయదినేఅమావర్జి
తేపూర్ణతిథావే తేషుమాసనక్షత్రాదిషు। ఇదమాదిమకేశఖండనంకార్యంక
ర్తవ్యమిత్యర్థః॥ అ॥ బాలురకు కేశఖండనవిషయమై మాసాదికాలముల జెప్పు
చున్నాడు॥తా॥పుత్రవిషయమైపుట్టినది మొదలుసరినెలలైన,౨-౪-౬-నెలలయం
దును. స్త్రీవిషయమై బేసినెలలైన, ౩-౫-౭-నెలలయందును, ఉభయులకునుత్త
రాయణమందును,పూర్వమందును, అశ్విని- మృగశీర్ష- పునర్వసు- పుష్యమి-
హస్త-చిత్త-స్వాతి-శ్రవణము-ధనిష్ఠ-శతభిషక్- రేవతి-యీనక్షత్రములయందు
ను,సోమ-బుధ-గురు-శుక్రవారములయందును, తదియ-అష్టమి-త్రయోదశి-అ
మావాస్యలువినాక్రింద జెప్పినమాసనక్షత్ర ములతోగూడినపూర్ణతిథియందు
బాలురకు కేశఖండనము చేయవలయునని తాత్పర్యము. ❋

(౨౧)మూ॥జాతాద్ద్వాదశషోడశేహ్నినిధనేశుద్ధేష్టమేసప్తమేష్టమే
మాసశుభేచవారభవనేకర్ణౌసువేధ్యౌశిశోః। రిక్తాపర్వనిశాదినాదిరహితేసం
పూర్ణతిథ్యృక్షయోః పౌషాదిత్యకరద్వయోత్తరహరశ్రోణద్వయార్ద్రేందుషు॥
వ్యా॥అ॥కర్ణవేధయోగ్యకాలమాహ॥ జాతాదితి॥జాతాజ్జన్మతః ద్వాదశషోడ
శేద్వాదశేషోడశేవాఅహ్నిదివసేనిధనేఅష్టమేలగ్నేశుద్ధేగ్రహవర్జితేసతిఅథ
వాఅష్టమేసప్తమేవష్టమేవామాసిశుభవారభవనేశుభవాసరేశుభగ్రహాధిపతి
లగ్నేచ। రిక్తాపర్వనిశాదినాదిరహితేరిక్తాఃపూర్వోక్తాః పర్వాణిపంచపర్వా
ణినిశారాత్రిః।దినాదిః।ప్రతిపత్।ఏతైఃరహితేసంపూర్ణతిథౌసంపూర్ణనక్షత్రే
పితయోః పౌషాదిత్యకరద్వయోత్తరహరశ్రోణద్వయార్ద్రేందుషు। రేవతీపున
ర్వసూహస్తచిత్రోత్తరాత్రయార్ద్రాశ్రవణధనిష్ఠాపుష మృగశీర్షేషు ద్వాదశ
నక్షత్రేషుశిశోర్బాలస్య। కర్ణౌసువేధ్యౌ। కర్ణవేధాఖ్యంకర్మకర్తవ్యమి
త్యర్థః॥అ॥ బాలురకుచెవులుకుట్టుటకుయోగ్యకాలముల జెప్పుచున్నాడు॥తా॥
శిశువుపుట్టినది మొదలు పండ్రెండవదివసమందైనను, పదునాఱవదివసమందైన
ను, పగటియందునుకర్ణ వేధలగ్నమున కెనిమిదవయింటనే గ్రహములు లేకయుం
డగాచెవులుకుట్టవలసినది, యీచెప్పబడిన కాలములనతిక్రమించినను, ౭-౮

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఈనెలలయందును, సోమ-బుధ-గురు-శుక్రవారములయందును, వృషభ-మిథున-కర్కాటక-కన్యా-ధనుర్మీనలగ్నములయందును, చవితి-నవమి-చతుర్దశి- పూర్ణిమ-అమావాస్య-కృష్ణాష్టమీ-కృష్ణచతుర్థశి-సంక్రమణములు- రాత్రి- శుక్లపాడ్యమివీనియందువినాపూర్ణతిథినక్షత్రములయందును, మృగశీర్ష-ఆర్ద్రా- పునర్వసు-పుష్యమి-హస్త-చిత్త-ఉత్తర-ఉత్తరాషాఢ- శ్రవణము- ధనిష్ఠ- ఉత్తరాభాద్ర- రేవతీనక్షత్రములయందు బాలురకుచెవులుకుట్టవలయునని తాత్ప.

(౨౨)మూ॥ మధ్యేషూత్తరవాయుమిత్రవరుణబ్రహ్మాభిధేషూత్తమే చిత్రాంత్యేందుపునర్వసూద్వయకరశ్రోణద్వయాద్యేదివా । బాలస్యాత్రితయేథ పంచమసమేమాసాదిరిక్తాష్టమీపర్వాన్యాసుశుభాంశవారభవనే చౌలంవిశుద్ధేష్టమే॥ వ్యా॥ అ॥ అథచౌలకాలమాహ॥ మధ్యేష్వితి॥ ఉత్తరవాయుమిత్రవరుణబ్రహ్మాభిధేషూత్తరాత్రయస్వాత్యనూరాధాశతతారారోహిణ్యాఖ్యేషు మధ్యేషుమధ్యమనక్షత్రేచిత్రాంత్యేందుషుపునర్వసూద్వయకరశ్రోణద్వయాద్యే చిత్రారేవతీమృగశీర్షపునర్వసూపుష్యహస్తశ్రవణధనిష్ఠాశ్వినీప్రభృత్యుత్తమేశ్రేష్ఠేనక్షత్రేదివాదివాభాగేబాలస్యత్రితయేసమేసంవత్సరే॥ ని॥ హాయనో స్త్రీశరత్సమాఇత్యమరః। అథవా పంచమసమేపంచమవర్షేవామాసాదిరిక్తాష్టమీపర్వాన్యాసు మాసాదిః శుక్లప్రతిపత్ రిక్తాః ప్రాగుక్తాః అష్టమీ పక్షద్వయగతాపర్వాణిపంచపర్వాణిఅన్యాసుపభ్యోన్యాసుతిథిష్వితిశేషః శుభాంశవారేభవనేశుభగ్రహనవాంశే శుభలగ్నేచవిశుద్ధేష్టమే లగ్నాదష్టమస్థానేగ్రహరహితేసతిచౌలచూడాకర్మకర్తవ్యమితిశేషః॥ అ॥ చౌలకాలనిర్ణయము జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ కొమరుడుపుట్టిన మొదలుమూడవసంవత్సరమందును, ఐదవసంవత్సరమందును, శుక్లపాడ్యమి-చవితి-నవమి- చతుర్దశి- శుక్లకృష్ణాష్టములు-పూర్ణిమ-అమావాస్య- చతుర్దశి- సంక్రమణమువీనిని మేధించియితరములైనతిథులయందును, సోమ-బుధ-గురు-శుక్రవారములయందును, వృషభ-మిథున-కర్కాటక-కన్యా- ధనుర్మీనములనెడుశుభగ్రహములలగ్నములయందును, శుభగ్రహములనవాంశములయందును, రోహిణి-ఉత్తర-స్వాతి-అనూరాధ-ఉత్తరాషాఢ- ఉత్తరాభాద్ర-ఈనక్షత్రములుమధ్యమములగుటవలన చౌలకర్మకుశ్రేష్ఠములుకావుగనుకఅశ్వని-మృగశీర్ష -పునర్వసు-పుష్యమి- హస్త-చిత్త-శ్రవణము-ధనిష్ఠ - యీయుత్తమనక్షత్రములయందు చేయననుకూలించనిపక్షమునయీక్రిందనుదహరింపబడినమధ్యమనక్షత్రములయందైనను, అష్టమశుద్ధిగలలగ్నమందు చిన్నవానికిచౌలకర్మముచేయుట యుక్తంబని తాత్పర్యము.

(౨౩)మూ॥ కర్తవ్యోవిధితోంకురార్పణవిధిశ్చౌలాదికర్మాదితో రాత్రిష్వేవశరాన్నశైలగణనాస్వేతసుసద్యోథవాఽక్తాపర్వవిషప్రదోషరహి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

తేవా శేశుభానాంగృహే క్షిప్రస్వాతిమృదుధ్రువానురమఖావిష్ణు।త్రయాఖో
డుషు॥వ్యా॥౨॥అథాంకురార్పణకాలమాహ॥ కర్తవ్యఇతి॥అంకురార్పణమం
కురోత్పత్త్యర్థంబీజావాపఃతస్యవిధిఃవిధితఃస్వగృహ్యోక్తవిధానేన* సార్వ
విభక్తికస్తసిః చౌలాదికర్మాదితఃఆదిశబ్దేనాన్నప్రాశనోపనయనవివాహసీ
మంతపుంసవనాదయోగృహ్యంతే తేషాంకర్మాదితఃకర్మణః । పూర్వేషేవశ
రాత్రైశైలగణనాను పంచమతృతీయసప్తమాస్వేతాసురాత్రిష్వేవ నతుదివే
త్స్వేవ కార్యార్థఃఅథవాసద్యఃశోభనదినాత్పూర్వరాత్రౌవారిక్తాపర్వవిషప్రదో
షః హి తేఃక్తాఃప్రసిద్ధాఃపర్వాణిపంచపర్వాణివిషాఃవిషఘటికాఃప్రదోషఃచ
తుర్థీ-సప్తమి త్రయోదశీనాంప్రదోషఃసర్వతిథీనాంప్రదోషకాలోవా।ఏతైఃర
హితేఃనఇతి శేషః శుభానాంశుభగ్రహాణాంసంబంధివా రేశుభగ్రహసంబంధ
లగ్నేక్షిప్రాణిఅశ్వినీహస్తపుష్యాః।స్వాతీప్రసిద్ధామృదూనిచిత్రారేవతీమృగ
శీర్షానురాధాః।ధ్రువాణిరోహిణ్యుత్తరాత్రయంఆసురఃమూలా। మఖాప్రసి
ద్ధాః।విష్ణుత్రయంశ్రవణధనిష్ఠాశతభిషజః । ఏతేషుసప్తదశనక్షత్రేషుకర్తవ్యః॥
ప్రే॥అంకురారోపణమునకుగాలనిర్ణయమునుజెప్పుచున్నాడు ॥ తా॥ అంకురా
రోపణమును,గృహ్యసూత్రములోజెప్పినప్రకారము అన్నప్రాశనచౌలఉపన
యనవివాహసీమంతపుంసవనకర్మములకుబూర్వమందనగా వీనిముహూర్త
దినమునకుబూర్వరాత్రియందైనను,సద్యస్కాలమందైనను, పరరాత్రియందైన
ను,ఇట్లు చేయనిపక్షమందునముహూర్తదినానికి,౩-౪-౬-ఈరాత్రులయందై
నను,చవితి-నవమి-చతుర్దశి-యీరిక్తతిథులును,పూర్ణిమ-అమావాస్య-కృష్ణాష్ట
మి-కృష్ణచతుర్దశి-సంక్రమణములీపర్వములును. చవితి-సప్తమి-త్రయోదశి-
ప్రదోషదినములును,త్యాజ్యఘడియలునునిషేధించి-సోమ-బుధ-బృహస్పతి-శు
క్రవారములయందును,వృషభ-మిథున-కర్కాటక- కన్య- ధనుర్మీనమాసములైన
శుభగ్రహములయొక్క-లగ్నములయందును, అశ్విని-పుష్యమి-హస్త-స్వాతి-చి
త్త-రేవతి-మృగశీర్ష-అనూరాధ-రోహిణి-ఉత్తర-ఉత్తరాషాఢ- ఉత్తరాభా
ద్ర-మూల-మఖ-శ్రవణ-ధనిష్ఠ- శతభిషఙ్నక్షత్రములయందును, అంకురారోప
ణము చేయవలయునని తాత్పర్యము.

(౨౮)మూ ॥ మేషో గౌర్మకరస్సతీశశిగృహంమీనస్తులోచ్చాభిధా ది
గ్రాహ్యా మనుయుగ్గినంశరమితం తారాఃక్రమాద్వింశతిః ! స్వస్యోచ్చాస్తగృ
హంస్వనీచభవనంసూర్యాదితస్సింహగోమేషాష్టధనుస్తులాచ్చకలతో మూ
లత్రికోణాభిధాః॥ వ్యా॥౩॥గ్రహాణాముచ్చనీచమూలత్రికోణః గ్ణయమాహ॥
మేష ఇతి॥మేషఃప్రసిద్ధఃగౌర్వృషభః। మకరశ్చప్రసిద్ధః। సతీకన్యా। శశిగృహంక
ర్కాటకఃమీనఃప్రసిద్ధఃతులాచఏతేనవరాశయఃక్రమాత్ । సూర్యాదీనాంసప్రా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నాంఉచ్చాభిధాఃఉచ్చసంజ్ఞికస్థానానితథాహి-సూర్యస్యమేషః।చంద్రస్యవృష
భః।కుజస్యమకరః।బుధస్యకన్యా।గురోఃకర్కటకః।శుక్రస్యమీనః।శనేస్తులోచ్చమి
తివివేకోఽక్।మేషేదశమోభాగఃతావఃవృషభేతృతీయోభాగః మనుయుక్ మ
నుయుగ్మంమనూనాంయుక్ చ మనుయుక్ అష్టావింశోభాగఇత్యర్థః॥ అన్యతం
త్రన్యాయేనమనుశబ్దఃపునఃపర్యాతేఽతథాచమనుశబ్దశ్చచతుర్దశసంఖ్యావాచీ
మనుసాయుక్త్రీతిమనుయుక్। మకరే అష్టావింశోభాగఇతిఫలతి। దినంకన్యా
యాఃపంచదశోభాగః।శరమితంకర్కటకేపంచమోభాగఃతారాః మీనేసప్త
వింశోభాగః।వింశస్తులాయాంవింశోభాగః।ఏతేపరమోచ్చభాగాఇత్యుచ్యం
తేస్వస్యోచ్చాత్।గృహంస్వస్యాస్మనఃఉచ్చాత్ అస్తగృహసప్తమస్థానం।స్వ
నీచభవనం।స్వస్యనీచస్థానంయథా।సూర్యస్యతులానీచఃతద్దశమోభాగః పర
మనీచః।చంద్రస్యవృశ్చికోనీచః।తస్యతృతీయోభాగఃపరమనీచః।కుజస్యకర్కట
కోనీచః।తస్యాష్టావింశోభాగఃపరమనీచః।బుధస్యమీనోనీచః। తస్యపంచదశో
భాగఃపరమనీచః।గురోర్మకరోనీచః।తస్యపంచమోభాగఃపరమనీచః శుక్రస్య
కన్యానీచా అస్యాస్సప్తవింశోభాగఃపరమనీచః। శనేర్మేషోనీచః। తస్యవింశో
భాగఃపరమనీచః।సూర్యాదితస్సూర్యప్రభృతిసప్తగ్రహాణామిత్యర్థః। సార్వవి
భక్తికస్తసిః।సింహాగోమేషాష్టధనుస్తులాశ్చకలశః।సూర్యస్యసింహః। చం
ద్రస్యవృషభః।కుజస్యమేషః।బుధస్యకన్యా।గురోర్ధనుః।శుక్రస్యతులా। శనేఃకుం
భః।మూలత్రికోణాభిధాః। ఏతేసప్తరాశయఃమూలత్రికోణసంజ్ఞికాః। నను
సూర్యస్యసింహస్స్వక్షేత్రంమూలత్రికోణంచ।చంద్రస్యవృషభఉచ్చోమూల
త్రికోణంచకుజస్యమేషః।స్వక్షేత్రంమూలత్రికోణంచ।బుధస్యకన్యాస్వక్షేత్రం
మూలత్రికోణముచ్చంచ।గురోర్ధనుస్స్వక్షేత్రంమూలత్రికోణంచ।శుక్రస్యతు
లాస్వక్షేత్రంమూలత్రికోణంచ।శనేఃకుంభస్స్వక్షేత్రంమూలత్రికోణంచభ
వతీఏవంచసతిస్వక్షేత్రంపరిత్యజ్యసూర్యస్యసింహామూలత్రికోణమితికథం
వక్తుంశక్యతఇతీచేదుచ్యతే।సింహేఆద్యావింశతీభాగాఃసూర్యస్యమూలత్రికో
ణంఅపరేదశభాగాఃస్వక్షేత్రం।వృషభేఆద్యభాగత్రయంచంద్రస్యోచ్చః।అప
రేసప్తవింశతిభాగాఃమూలత్రికోణం।మేషేద్వాదశభాగాఃకుజస్యమూలత్రి
కోణం।అపరేష్టాదశభాగాఃస్వక్షేత్రం।కన్యాయాంపంచదశభాగాఃబుధస్యో
చ్చాఃఅపరేపంచభాగాఃమూలత్రికోణంతతోదశభాగాఃస్వక్షేత్రంధనుషి దశ
భాగాఃగురోర్మూలత్రికోణం।అన్యేవింశతీభాగాఃస్వక్షేత్రంతులాయాంపంచ
దశభాగాఃశుక్రస్యమూలత్రికోణం।అన్యేపంచదశభాగాఃస్వక్షేత్రంకుంభేవిం
శతిభాగాఃశనేమూలత్రికోణం।అన్యేదశభాగాఃస్వక్షేత్రం। తథాచసారావ
ళ్యాం॥ శ్లో॥ వింశతిరంశాస్సింహేత్రికోణమపరేస్వభవనమర్కస్య। ఉచ్చం

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

భాగత్రితయసంస్పృశ ఇంద్రోస్స్యాత్త్రికోణమపరేంశాః। ద్వాదశభాగామేషే త్రికోణమపరేస్వభపసంభౌమస్య।ఉచ్చబలంకన్యాయాంబుధస్యతీథ్యాంశకైస్స చాంత్యం॥ పరతస్త్రిత్రికోణజాతంపంచభిరంశైస్స్వరాశిజంపరతః। దశభిర్భాగైర్జీవస్యత్రికోణమపరేస్వభవనంచాపే॥ శుక్రస్యైవంత్రికోణంతిథయోజూకేపరస్వరాశిశ్చ। కుంభేత్రికోణనిజభేరవిజస్యరవేస్యథాసింహ ఇతి॥ అ॥ సూర్యాదిశనిసప్తగ్రహములఉచ్చపరమోచ్చనీచపరమనీచస్వక్షేత్రమూలత్రికోణములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ సూర్యునికిమేషరాశిఉచ్చము అందు౧౦వబాగముపరమోచ్చము-ఈయుచ్చరాశికేడవదగుతులారాశినీచరాశి-అందు౧౦వబాగముపరమనీచము-సింహరాశిలోమొదట౨౦బాగములుమూలత్రికోణమును,మిగత౧౦బాగములుస్వక్షేత్రమును-చంద్రునకువృషభముచ్చరాశి-అందు౩వబాగముపరమోచ్చము-ఈరాశికేడవదగువృశ్చికరాశినీచను అందు ౩వబాగముపరమనీచము, వృషభరాశిలోమొదటి౩వబాగముచ్చమును- మిగత౨౭బాగములుమూలత్రికోణమును, అంగారకునకుమకరరాశియుచ్చము అందు౨౮బాగముపరమోచ్చము ఈరాశికైడవదయినకర్కటకరాశినీచను అందు౨౮వబాగముపరమనీచము-మేషరాశిలో౧౨వబాగముమూలత్రికోణము-మిగత౧౮ బాగములుస్వక్షేత్రమును-బుధునకుకన్యారాశియుచ్చము - అందు౧౫వబాగముపరమోచ్చము-ఈరాశికేడవదయినమీనరాశినీచముఅందు౧౫వబాగముపరమనీచముకన్యారాశిలో౧౫బాగముచ్చముమిగత౧౫బాగములుమూలత్రికోణమును బృహస్పతికికర్కటకరాశియుచ్చము-అందు౫వబాగముపరమోచ్చము-ఈరాశికేడవదయినమకరరాశినీచము, అందు౫వబాగముపరమనీచము-ధనూరాశిలోమొదట౧౦బాగములుమూలత్రికోణమును-మిగత౨౦బాగములుస్వక్షేత్రము-శుక్రునకుమీనరాశియుచ్చరాశి-అందు ౨౭వబాగముపరమోచ్చము-ఈరాశికేడవదయినకన్యనీచరాశిఅందు౨౭వబాగముపరమనీచముతులారాశిలోమొదట౧౫బాగములుమూలత్రికోణమును, మిగత ౩ బాగములుస్వక్షేత్రము।శనైశ్చరునకుతులారాశియుచ్చము, అందు౨౦వబాగముపరమోచ్చము-ఈయుచ్చరాశికేడవదయినమేషరాశినీచము-అందు ౨౦వబాగముపరమనీచము-కుంభములోమొదట౨౦బాగములు మూలత్రికోణము-౧౦బాగములుస్వక్షేత్రమును-నీవరుసనుసప్తగ్రహములయుచ్చాద్యుచ్చనీచాదినిర్ణయములదెలియవలయు॥ ✻

ప్రథమబిందుస్సమాప్తః.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

శ్రీ ర స్తు.

కాలామృతే-సవ్యాఖ్యానే-ద్వితీయబిందు ప్రారంభః.

(౩౧) మూ॥ బ్రహ్మక్షత్రవిశామథోపనయనం వత్స్యే వసంతే క్రమాద్గ్రీ
ష్మే త్వాశరదే హ వర్ణనియతే తత్రాపి సాధారణాః। మాసామాఘముఖాస్తు సం
భజననాద్యాగర్భతో ష్టేష్ట చేనిత్యేవిప్రశిశోః క్రమాన్నృపవిశో రేకాదశే ద్వా
దశే॥ వ్యా॥ అ॥ అథ బ్రహ్మక్షత్రవిశాముపనయనయోగ్యకాలమాహ బ్రహ్మేతి అ
థశబ్దోంకురాగ్ర్యణానంతరమిత్యాద్యంతార్యార్థకో మంగళార్థకో బ్రహ్మక్షత్రవి
శాముపనయనముపనయవాక్యం కర్మక్రమాద్వత్స్యే కథయామి। వసంతే బ్రా
హ్మణానాం। గ్రీష్మర్తౌ క్షత్రియాణాం। శరది వైశ్యానామిః నియమః ఇహాస్మిన్ వ
ర్ణనియతే బ్రాహ్మణాదివర్ణానాం వాప్యృతునియమేపి తత్రాప్యుపనయనే మాఘ
ముఖాః మాఘాద్యాః పంచమాసా అపి సాధారణాః బ్రహ్మక్షత్రవిశాంతుల్యాః
జననాజ్జననాదారభ్యవా అథవా గర్భతః గర్భాదారభ్యవా నిత్యే గర్భాష్టమే
షు బ్రాహ్మణముపనయీతేత్యాదిః ధిప్రాప్తే అష్టమే ష్టే విప్రశిశోః బ్రాహ్మణకు
మారస్యనృపవిశోః క్షత్రియవైశ్యకుమారయో రేకాదశే ద్వాదశే వర్షే
చ క్రమాత్। ఉపనయనం కార్యమిత్యర్థాన్వయః॥ అ॥ బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులకుప
నయనకాలమును క్రమముగా జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ బ్రాహ్మణులకు గర్భసంవ
త్సరము మొదలైన జననసంవత్సరము మొదలుగాస్తైన నెనిమిదవసంవత్సరము
నందు-వసంతఋతువునందును-క్షత్రియులకు ౧౧వ సంవత్సరమునందును గ్రీష్మ
ఋతువునందును, వైశ్యులకు ౧౨ సంవత్సరమునందును శరదృతువునందును-మరి
యునీవిధమున నిర్ణయింపబడినఋతువులయందును, మాఘమాసము మొద
లు జ్యేష్ఠమాసము వఱకు శ్రేష్ఠమాసములౌటవలన జాతిభేదనిమిత్తము లేకనీ ౫
మాసములయందును బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులకుపనయనకర్మము చేయుటము
ఖ్యమని తాత్పర్యము॥

(౩౨) మూ॥ కామ్యే త్వబ్దే త్వథపంచమాదివిషమే షష్ఠే చతుర్థేపరేషాం
ఛందత్వేవహి సధ్యమేతుదశమే ద్విహ్యైవకాలాత్యయే। కృష్ణాద్యాదినపంచకేశుభ
దినే పక్షే సితే రిక్తావర్జ్యయానానిమధ్యమతిథీనాజైఅపి ద్వాదశీ॥ వ్యా॥ అ॥
ఉపనయనాబ్దనిషయే పక్షాంతరమాహ॥ కామ్యేత్వితి॥ కామ్యేత్వబ్దే తు సప్తమే
బ్రహ్మవర్చసకామస్య పంచమం ఆయుష్కామస్య షష్ఠం తేజస్కామస్య అష్టమం నవమం
కామస్య। ఏకాదశం ఇంద్రియకామస్య। ద్వాదశే పశుకామస్య ఇత్యాపస్తంబోక్తకా
మ్యవర్షే అథవా పంచమాదివిషమే అధికబ్దేన సప్తమనవమైకాదశ [illegible]

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

౧౦।ఏషామన్యతమేవిషమేబ్దేసమేషుషష్ఠే ఆపస్తంబేనగర్భాష్టమేషుబ్రాహ్మణ ముపనయీతేత్యత్ర బహువచనస్యగర్భషష్ఠగర్భసప్తమగర్భాష్టమానాంస్వీ కృతత్వాత్తన్మనసినిధాయ। షష్ఠఇత్యుక్తవాన్।తస్యగర్భషష్ఠస్వీకారపక్షావ లంబేనైవపంచమాబ్దగ్రహణసిద్ధిఃగర్భషష్ఠఃజన్మనఃపంచమోభవతి। అన్యథా పంచమాబ్దగ్రహణేమానాభావాత్। చతుర్థేతత్పూర్వవర్షేపరేకేచన వాం ఛంత్యుపనయనమితిశేషః। పరేఇత్యనేనాయమస్మత్పక్షః। మానాభావాదిత్య స్వరసస్సూచ్యతే।హేతుప్రసిద్ధౌదైవాద్విధివశాత్ । కాలాత్యయేఉక్తసంవత్స రాతిక్రమణేసతిమధ్యమేజఘన్యేదశమేబ్దేవాకృష్ణాదౌకృష్ణపక్షాదౌదినపంచకే పూర్ణచంద్రత్వాత్। శుభదినేపంచాంగశుద్ధిదినేవలక్షేపక్షేశుక్లపక్షే॥ని॥వల క్షోధవళోర్జునఇత్యమరః। ఆద్యపంచకంవినావిహాయేత్యర్థః క్షీణచంద్ర త్వాత్। శుక్లపక్షేఆదిపంచకమాత్రనిషేధేనద్వితీయతృతీయపంచకయోస్స్వీ కారఃపూర్ణచంద్రత్వాత్। రిక్తాపూర్వోక్తాః-అనధ్యయనానివక్ష్యమాణాని మధ్యమతిథిఅష్టమీనందేషష్ఠ్యేకాదశ్యౌద్వాదశీప్రసిద్ధా ఏతానివినావిహాయ ఉపనయనంకర్తవ్యమిత్యర్థః॥ అ॥ ఉపనయనమునకుపక్షాంతరముచే సంవ త్సరములనిర్ణయించుచున్నాడు॥తా॥ బ్రాహ్మణాదిజాతిత్రయమునకు జనన ము మొదలు౫-౬-౭-౮-౯ ఈసంవత్సరములయందును-ఈకాలములయందు చే యుటకుదైవవశమునననుకూలించనపక్షమునకు ౧౦-౧౧ సంవత్సరములయం దును-కృష్ణపాడ్యమిమొదలయిదుదినములయందును-శుక్లపాడ్యమిమొదలు ౫ దినములవర్జించిమిగతదినములయందును, శుభకరములగునతిథివారనక్షత్ర యోగకరణములతోగూడినదినములయందును-చవితి-నవమి-చతుర్దశి- పాడ్య మిమధ్యమములగుషష్ఠ్యేకాదశులు-ద్వాదశి-వీనివిడిచి ౩౯-౪౦ శ్లోకములయం దుజెప్పంబడినప్రకారమనధ్యయనదివసములవర్జించి క్రిందజెప్పబడిన నిర్ణయ కాలములయందుపనయనముజేయవలయునని తాత్పర్యము॥ మఱియు నాలవ సంవత్సరమందుపనయనకర్మంబుజేయుట కొందఱికిష్టమైనను గ్రంథకర్తకు సమ్మతములేనందువలనవిధింపబడలేదు॥ ❀

(౨౮)మూ॥శుక్రార్క్యేందుజవాసరేఽర్క-శశినోర్వారౌచమధ్యౌతయో శ్మిత్రాంత్యాదిమృగస్థిరాదితిగురుశ్రోణత్రయార్కత్రయే।స్వాంశాదన్యశుభాం శగేహిమకరేశోణాదితిస్వాంశగేలగ్నేచంద్రవివర్జితేశుభదినే పూర్వాహ్ణిశు ద్ధేష్టమే॥వ్యా॥అ॥ఉపనయనస్యవారనక్షత్రలగ్ననిర్ణయమాహ॥ శుక్రేతి॥ శు క్రార్క్యేందుజవాసరే శుక్రగురుబుధవాసరేతియోః ప్రసిద్ధయోః అర్కశశినో స్సూర్యచంద్రయోఃసంబంధినౌభానుసోమవాసరౌమధ్యౌశుక్రబుధావివ ఉప నయనేనముఖ్యౌనాపికుజశనివాసరవజ్జఘన్యౌకింతుమధ్యఫలదౌమిత్రాంత్యా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

దిష్ణ్యస్థి రాదితిగురుశ్రోణత్రయార్కత్రయే అనూరాధా రేవత్యశ్వినీమృగశీ
ర్షరోహిణ్యుత్తరాత్రయపునర్వసూపుష్యశ్రవణధనిష్ఠాశతభిషగ్ఘస్తచిత్రా
స్వాతయః। ఏతేషు షోడశనక్షత్రేషు కించ హిమకరే చంద్రే స్వాంశాత్। కర్కట
కాంశాత్। అన్యశుభాంశగే బుధగురుశుక్రాణాం అంశగే సతి శ్రోణాదితిస్వాం
శగే శ్రవణపునర్వస్వోస్స్వాంశగే శ్రవణచతుర్థపాదే పునర్వసూచతుర్థపాదే
వాస్థితే సతి కించ చంద్రవివర్జితే లగ్నే శుభదినే పంచాంగశుద్ధిదినే పూర్వేహ్ని పూ
ర్వాహ్ణే అష్టమే ఉపనయనలగ్నాదష్టమే శుద్ధే గ్రహవర్జితే సతి ఉపనయనం ముఖ్య
మితి శేషః॥ అ॥ ఉపనయనమునకు వారనక్షత్రలగ్ననిర్ణయముల జెప్పుచున్నాడు॥
తా॥ ఉపనయనవిషయమై బుధ। బృహస్పతి। శుక్రవారములు శ్రేష్ఠములని। ఆదిత్య
సోమవారములు మధ్యములని। అనూరాధ। రేవతి। అశ్విని। మృగశిర। ఉత్తర। ఉత్త
రాషాఢ। ఉత్తరాభాద్ర। పునర్వసు। పుష్యమి। శ్రవణం। ధనిష్ఠ। శతభిషక్। హస్త। చి
త్త। స్వాతి। రోహిణి ఈ౧౬ నక్షత్రములు శ్రేష్ఠములని చంద్రుండు స్వకీయాంశ
మందుండగా స్వాంశమైన కర్కటకమునుంచి బుధ। గురు। శుక్రులయంశమును
బొందియుండగాను శ్రవణపునర్వసువుల నాలవపాదమందుండగాను చంద్రుం
డు లేని లగ్నమందును। శుభదినపూర్వాహ్ణమందును। ఉపనయనలగ్నమున కెనిమి
దవయింట నే గ్రహములు లేకయుండగా నుపనయనమునకు యోగ్యకాలమని
తాత్పర్యము॥

(౨౫) మూ॥ వర్ణేశార్కకవీజ్యవేదపబలం చాబ్దేందుతారాబలం తత్
త్రాచార్యకుమారయోర్గురుబలం తేభ్యోపి ముఖ్యం వ్రతే। తేషాం వార్ధకబా
ల్యమాధ్యరహితే మూలత్రికోణాలయే స్వోచ్చస్వాలయమిత్రరాశిసహితే ష్వే
తేషు కార్యం వ్రతమ్॥ వ్యా॥ అ॥ వటోర్వర్ణేశాదిబలమాహ॥ వర్ణేశేతి॥ వర్ణే
శార్కకవీజ్యవేదపబలం వర్ణేశాః విప్రాణాం గురుః క్షత్రియాణాం రవిః వైశ్యా
నాం చంద్రః తేషాం చ అర్కస్సూర్యః కవిశ్శుక్రః ఇజ్యో గురుః వేదపః స్వశాఖాధి
పతిః ఏతేషాం చ బలం। అబ్దేందుతారాబలం అబ్దశబ్దేన అబ్దాధిపతిర్లక్ష్యతే। తస్య చ
బలం ఇందోశ్చంద్రస్య తారాయాశ్చ బలం చ తత్రోపనయనం వటోశ్చింతనీయమి
తి శేషః। తేభ్యః వర్ణేశాదిభ్యః గురుబలం వ్రతే ఉపనయనే ఆచార్యకుమారయో
ర్ముఖ్యమావశ్యకం హి తత్ప్రసిద్ధా తేషాం చ వర్ణేశాదీనాం వార్ధక బాల్యమా
ధ్యరహితే వృద్ధస్వభావో వార్ధకం మూఢస్వభావో మౌఢ్యం బాలస్వభావో బా
ల్యం గుణవచనేత్యాదినా ష్యఞ్। ఏతైః రహితే సతి ఏతేషు వర్ణేశాదిగ్రహేషు
మూలత్రికోణాని పూర్వోక్తాని స్వోచ్చాన్యపి ప్రాగుక్తాని మేషో గౌరిత్యాదీని
స్వాలయాః స్వక్షేత్రాణి మిత్రరాశయః। మిత్రక్షేత్రాణి ఏతైస్సహితే తేషు సత్సు
వ్రతం ఉపనయనం కార్యం॥ అ॥ ఉపనయనవటువునకు వర్ణేశుడు మొదలయిన

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

వారిబలముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వర్ణేశబలమనగా బ్రాహ్మణులకు బృహస్పతిబలమును। క్షత్రియులకు సూర్యబలమును। వైశ్యులకు చంద్రబలము।నందజేకి సూర్యశుక్రగురుబలముయుత మగు వేదాధిపతులబలము. ఉపనయనము చేయు సంవత్సరాధిపతి గ్రహబలము- చంద్రతారాబలము నీలవర్ణేశాదిబలముకంటె నాచార్యవటువులకు బృహస్పతిబలము నవశ్యముదగినది. ఈవర్ణేశాదులకు మూఢబాల్యవృద్ధత్వములు లేక యుండగాను నీగ్రహము లేతమతమ మూలత్రికోణములయందును స్వోచ్చస్థానములయందును, స్వక్షేత్రమిత్రక్షేత్రములయందు నుండగా నుపనయనము చేయుట ముఖ్యమని తాత్పర్యము॥

(౨౯)మా॥ ఋగ్వేదప్రభృతీశ్వరా గురుభృగుక్ష్మాపుత్రసౌమ్యా వ్రతే స్వీయం వేదపలగ్నవాసరబలం త్వేతత్త్రయం దుర్లభం। లగ్నేందుః క్షయరోగిణం కురుతే సోచ్చస్థితోప్యర్భకం లగ్నాద్ద్వాదశగః రవిం యది కుజః పశ్యం గురోర్నేత్రహృత్॥ వ్యా॥ అ॥ అథ వేదాధిపతీనాహ॥ ఋగ్వేదే॥ గురుభృగుక్ష్మాపుత్రసౌమ్యాః గురుశుక్రాంగారకబుధాశ్చత్వారః ఋగ్వేదప్రభృతీశ్వరాః ఋగ్యజుస్సామాథర్వణా నామధిపాః క్రమాత్స్యుః। వ్రతే యుపనయనే స్వీయం స్వాగీయత స్వశబ్దాత్। సంబంధార్థేచప్రత్యయః। వేదపలగ్నవాసరబలం స్వకీయో యో వేదః తస్యాధిపతేస్స్వకీయం జన్మలగ్నం తదధిపతేశ్చ స్వకీయో యో జన్మవాసరః తదధిపతేశ్చ బలం వటోశ్చింతనీయం ఏతత్త్రయం వేదపలగ్నవాసరబలత్రితయం తు। దుర్లభం ప్రాయశో నలభ్యత ఇత్యర్థః। లగ్నేందుః। ఉపనయనలగ్నచంద్రః స్వోచ్చస్థితోపి వృషభస్థితోపి అర్భకం వటుం తు క్షయరోగిణం క్షయరోగవంతం కురుతే। ననులగ్నే చంద్రపరిగ్రహణం పూర్వమేవోక్తత్వాత్పునరిదానీం లగ్నేందుః క్షయరోగిణం చకురుత ఇతి లగ్నచంద్రనిషేధః కిమర్థం కర్తవ్యమితి చేదుచ్యతే॥ శ్లో॥ చౌళే వ్రతే ప్రయాణే చ ప్రవేశే రాజదర్శనే। లగ్నచంద్రః శుభః ప్రోక్తం వివాహే పరివర్జయేత్। ఇత్యస్మిన్ శ్లోకే విద్యమానవ్రతశబ్దం ఉపనయనపరం కృత్వా ఉపనయనే లగ్నచంద్రః శుభకర ఇతి భ్రాంతిర్మాభూదితి పునరుక్తవ్రతశబ్దస్య వేదవ్రతచతుష్టయపరత్వాత్। తథాచ కాశ్యపవసిష్ఠౌ॥ శ్లో॥ స్వోచ్చసంస్థోపి శీతాంశుర్వ్రతినః [illegible] లగ్నగః తత్కరోతి శిశుం స్వంసతతం క్షయరోగిణమితి కాశ్యపః॥ ప్రాలేయరశ్మిర్యదిలగ్నసంస్థః శుక్లపక్షేపిభవేత్స రోగీ। ప్రతీచ సౌమ్యగ్రహవర్గగేపి భిరోపి సస్వత్రస్నుతి కర్మహీన ఇతి వసిష్ఠః॥ కుజః అంగారకః లగ్నాద్ద్వాదశగః ఉపనయన లగ్నాద్ద్వాదశలగ్నస్థం రవిం పశ్యేత్స్థితో యది గురోః ఉపనయనకర్తుః నేత్రహృత్ నేత్రహర్తా భవతి॥ అ॥ వేదాధిపతుల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఋగ్వేదమునకు గురువును, యజుర్వేదమునకు శుక్రుడును; సామవేదమునకు అంగారకుడును, అథర్వణవేదమునకు బుధుడును వీరలిక్రమ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

మునవేదాధిపతులనంబడుదురు. ఉపనయనవిషయమై స్వకీయవేదాధిపతిబలమును, వటువుయొక్క-జన్మలగ్నాధిపతిబలమును-జన్మవాసరాధిపతిబలమును, యివిముఖ్యాముగానుండవలెను. ఈచెప్పబడినకెబలములు నేకకాలమందుదొరుకుటదుస్తరము- మరిచంద్రుడుపనయనలగ్నమందున్ననుస్వకీయమైనఉచ్చరాశియందున్ననుక్షయరోగవంతునిగాజేయును. ఉపనయనలగ్నమునకు ౧౨ టనుండెడిసూర్యునికంగారకవీక్షణముగలిగినట్లయినను వటువుతండ్రియంధుండగునని తాత్పర్యము॥

(౩౦)మూ॥ నీచస్థేషు పరాజితేష్వరిగృహస్థేష్వస్తగేష్వత్ర తేష్వర్ణాధీశకవీజ్యవేదపతిషు స్యాదంత్యతుల్యో వటుః। అన్యైర్యస్త్వఖిలైరేకవింశతిమహాదోషైర్వియుక్తేఽఖిలే కేంద్రే పాపవివర్జితే యదిశుభైర్లగ్నే చ కార్యం వ్రతమ్॥ వ్యా॥ వర్ణేశాదీనాంఫలవిచారంకుర్వన్నుపనయనలగ్ననిర్ణయమాహ॥ నీచస్థేష్విత్రి॥ అత్రేఉపనయనేవర్ణాధీశకవీజ్యవేదపతిషు। వర్ణాధీశాఃపూర్వోక్తాఃకవిశ్శుక్రః ఇజ్యోగురుః వేదపతయశ్చపూర్వోక్తాః ఏతేషునీచస్థేషు నీచరాశిగతేషు పరాజితేషుగ్రహయుద్ధేశత్రుపరాజితేషు అరిగృహస్థేషుశత్రుక్షేత్రగతేషు అస్తగేషు అస్తమితేషుచసత్సువటుఃఉపనీతఃకుమారః అంత్యతుల్యః। నికృష్టజాతిసమానస్స్యాత్। అన్యైరుక్తాఖిలైః అఖిలైరేకవింశతిమహాదోషైశ్చ। వియుక్తేరహితేలగ్నే। కించ అఖిలకేంద్రేలగ్నచతుర్థసప్తమదశమకేంద్రేపాపవర్జితేపాపగ్రహరహితేసతియది। ఉపనయనలగ్నాత్కేంద్రేశుభగ్రహాక్రాంతేయది। వ్రతముపనయనంకార్యం। అనేనకేంద్రేషుపాపగ్రహాక్రాంతేష్వపీతేషుశుభగ్రహాయుతేషుసత్సునదోషఇతితాత్పర్యార్థఃతదుక్తం దైవజ్ఞవిలాసే॥ శ్లో॥ లగ్నాదికేంద్రేష్వథవాత్రికోణే దేవేజ్యశుక్రౌ యదిసౌమ్యసౌమ్యౌ। ఏకోనవింశతిస్ఫుజితాదిదోషాన్ భానుర్యథా గాఢతమాంధకారమివ॥ అ॥ వర్ణాధిపతులఫలమునువివరింపుచున్నవాడై ఉపనయనముహూర్తలగ్ననిర్ణయమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వర్ణాధిపతులును। గురుశుక్రులును। వేదాధిపతులును। వీరలు నీచరాసులయందుండగాను। శత్రుగ్రహములతో గూడియుండగాను। శత్రుక్షేత్రములయందుండగా నీగ్రహములస్తమించియుండగా నుపనయనముచేసినవటువుచండాలునితో సమానుడనిచెప్పవలెను. మరియుఇదివరకు శ్లోకముమొదలుచెప్పబోయెడిఇరువదియొక్కదోషములవర్జించికేంద్రములనగాలగ్నచతుర్థసప్తమదశమస్థానములయందుపాపగ్రహములులేకయుండగా శుభగ్రహములు కేంద్రస్థానములయందుండగాను శుభలగ్నమునందుపనయనకర్మ జేయదగ్గదనిభా॥

(౩౧)మూ॥ లగ్నాత్క్రూరగతేరవౌ స్ఫుజితఇత్యాచార్యశిష్యాత్రతౌ భామేసూజితనామకస్తుజనసంహాంత్యేవసంచేదలం। ధోషోయంరుధిరాభిధః

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

స్తమసి చేదుగ్రాభిధో బాలకం రంధ్రాఖ్యః పితరం ధ్వజేన గదశక్షిత్యబ్ధి కేంద్రా
భిధస్॥ వ్యా॥ అ॥ ఉపనయనలగ్నాత్కేంద్రేషు పాపగ్రహాక్రాంతేషు సత్సు యే దో
షాః ఉపాం సంజ్ఞాం నిర్దిశంస్తత్తద్దోషఫలమాహ ॥ లగ్నాదితి ॥ వ్రతే లగ్నాదు
పనయనలగ్నాదవౌ సూర్యే కేంద్రగతే చేత్। స్ఫుజితః స్ఫుజితాఖ్యో దోషః। స
త్వాచార్యశిష్యౌ పితృపుత్రౌ హంతి భౌమే అంగారకే కేంద్రగతే చేత్ స్ఫుజిత
నామకో దోషః స తు జననీం వటోర్మాతరం హంతి శనైశ్చరే కేంద్రగతే చేత్ । అ
యం దోషో రుధిరాభిధః। కులం కులోద్భవజనేషూపపద్యతే తమసి రాహౌ కేం
ద్రగతే చేత్। ఉగ్రాభిధో దోషః బాలకం వటుం హంతి ధ్వజే కేతౌ కేంద్రగతే చేత్
రంధ్రాఖ్యః స దోషః పితరం వటుజనకం హంతీతి సర్వత్ర యోజ్యం నగదశక్షిత్యబ్ధి
కేన్ద్రాభిధాః సప్తమదశమలగ్నచతుర్థస్థానాని కేంద్రాభిధాః కేంద్రసంజ్ఞికస్థా
నాని॥ అ॥ ఉపనయనలగ్నమునకు కేంద్రస్థానములయందు పాపగ్రహములుండ
గా గలిగెడి దోషనామములను- ఆదోషఫలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ కేంద్రస్థా
నములనగా లగ్నము- లగ్నమునకు ౪-౭-౧౦ స్థానము- ఈ కేంద్రస్థానములయం
దు సూర్యుండుండిన స్ఫుజితమను దోషము- ఆదోషము- ఉపనీతునికిని- నతని తండ్రి
కిని- మారకంబనియు నంగారకుడుండ స్ఫుజితమను దోషము ఆదోషమతని తల్లికి
మారకంబనియు- శనియుండిన రుధిరమను దోషము ఆదోషమతని గోత్రజులకు
మారకంబనియును- రాహువుండిన నుగ్రమను దోషము ఆదోషముపనీతునికి
మారకంబనియు- కేతువుండిన రంధ్రమను దోషము ఆదోషమతని తండ్రికి మార
కంబని తా॥ (౩౨ మూ॥ జీవః కర్కటచాపమీనగృహగస్తద్భాగసంస్థోపి వా జన్మ
ద్వాదశరంధ్రగో యది వటోర్విద్యార్థదస్స్యాద్వ్రతే స్త్రీగో యుగ్మతులామృ
గాఖ్యగృహగస్తద్భాగసంస్థోపి వా విద్యాచారసుఖాయురర్థరహితం కుర్యా
ద్గురుస్తం శిశుం॥ వ్యా॥ అ॥ వటోర్గురుబలమాహ॥ జీవ ఇతి॥ జీవో బృహస్పతిః కర్క
టచాపమీనగృహగః కర్కటధనుర్మీనరాశిషు స్థితస్సన్ ధనుర్మీనయోః స్వ
క్షేత్రత్వాత్ కర్కటస్యోచ్చత్వాచ్చేతి భావః। యద్వా తద్భాగసంస్థోపి వా తే
షాం కర్కటమీనధనుషాం యే భాగాః। అంశాః తేషు స్థితోపి వా జన్మద్వాదశరం
ధ్రగోపి వటోర్విద్యార్థదః సంపత్సరస్వతీప్రదస్స్యాత్ వ్రతే ఉపనయనసమయే
స్త్రీగో యుగ్మ తులామృగాఖ్య గృహగః కన్యావృషభమిథునతులామకరసం
జ్ఞికరాశిషు స్థితో వా తద్భాగసంస్థోపి వా తేషాం కన్యావృషభమిథునతులామ
కరాణాం భాగాః అంశాః తేషు స్థితోపి వా అపిశబ్దార్థః యత్ర కుత్ర స్థితా అపి యే
తే అంశాః। అయోగ్య ఇత్యర్థః కన్యావృషభమిథునతులానాం శత్రుక్షేత్రత్వాత్
మకరస్య నీచత్వాదితి భావః గురుస్తం శిశుం ఉపనీతకుమారం విద్యాచారసుఖా
యురర్థరహితం కుర్యాత్॥ అ॥ ఉపనయనవిషయమై గురుబలమును చెప్పుచున్నా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

డు॥ తా॥ కర్కాటకధనుర్మీనరాసులయందైన రాసులయంశములయందైనను పనీతునిజన్మరాశియందైననులగ్నమైననుబృహస్పతియుండగానుపనయనవటువుసంపూర్ణవిద్యావంతుండునుభాగ్యవంతుండుననియును। వృషభ।మిథున।కన్యా।తులా।మకరరాసులయందైననునీచాంశములయందెచ్చటనైనను గురువుండగానుపనయనమైనవాడు విద్యాచారసుఖాయుర్ధనములలో నొకటియైనను లేకనిర్భాగ్యుడగునని తాత్పర్యము॥ ❋

(౩౩)మూ॥ కుర్యాత్పాతకినంవటుంశశధరస్సూర్యాంశగస్స్వాంశగోనిస్స్వంభూమిసుతాంశమాయుధభృతంజ్ఞాంశంతువిద్యాయుతం। జీవాంశంక్రతుకారిణంభృగుసుతస్యాంశంవివాహాన్వితంమందాంశంగతఆశుచోపనయనేచండాలసేవాకరం॥వ్యా॥అథసర్వగ్రహాంశగతచంద్రఫలమాహ॥కుర్యాదితి॥శశధరః।చంద్రః। సూర్యాంశగస్సింహాంశగతశ్చేద్వటుంపాతకినంపాపరతంకుర్యాత్ స్వాంశగశ్చేత్ కర్కటాంశగతశ్చేత్ నిస్స్వందరిద్రంకుర్యాదితివటుమితిసర్వత్రయోజ్యం।భూమిసుతాంశగః। భూమిసుతోంగారకఃతస్యాంశౌ మేషవృశ్చికౌ తత్రగతశ్చేదాయుధభృతం శస్త్రజీవినంజ్ఞాంశంబుధస్యాంశం కన్యామిథునయోరన్యతరాంశగతశ్చేద్విద్యాయుతంవిద్యావంతం జీవాంశంబృహస్పతేరంశంధనుర్మీనయోరన్యతరాంశంగతశ్చేత్ క్రతుకారిణమాహితాగ్నిం।భృగుసుతస్యాంశంభృగుసుతస్యశుక్రస్య।అంశంతులావృషభయోరన్యతరాంశంగతశ్చేదాశుశీఘ్రంవివాహాన్వితంపత్నీవంతముపనయనేఉపనయనకాలేమందాంశంమందస్యశనైశ్చరస్యఅంశంమకరకుంభయోరన్యతరాంశంగతశ్చేద్వటుంచండాలసేవాకరంకుర్యాత్॥అ॥చంద్రుడున్నరాశిఫలమును జెప్పుచున్నాడు॥తా॥ చంద్రుడుసింహరాశియందుండగానుపనయనమైనవాడుపాపవంతుండును।కర్కాటకరాశియందున్నదరిద్రుండు। మేషవృశ్చికరాసులయందున్నాయుధధరుండును।కన్యామిథునరాసులయందున్నబండితుడును।ధనుర్మీనరాసులయందున్నసోమయాజియును। తులావృషభరాసులయందున్నశీఘ్రమునభాగ్యవంతుండును।మకరకుంభరాసులయందున్న జండాలసేవకుండును ఈరీతిజంద్రుండీరాసులయందుండగానుపనయనమైన వాడీఫలములుగలవాడగునని తాత్పర్యము॥ ❋

(౩౪)మూ॥ పూర్వేద్యుశ్చపరేహనివ్రతదినాత్తస్మాచ్చతుర్థేదినేనద్యాయశ్చరజస్వలాస్వజననీగర్భాన్వితావాశిశోః।పిత్రోశ్చతుయవత్సరోయదగురోస్సంధ్యాభిజిత్సద్మవాబాలోవాయదికర్ణవేధరహితోనైతేషు కార్యంవ్రతం॥వా॥అ॥అథఉపనయననిషేధకాలమాహ॥పూర్వేద్యురితి॥వ్రతదినాత్తఉపనయనదినాత్పూర్వేద్యుఃపూర్వదినేపరేహనిపరదినేచతస్మాత్ వ్రతదినా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

చ్చతుర్థేఽదివసే అనధ్యాయో యది వటోః శిశోర్వా స్వజననీమాతా రజస్వలా వా యది వ్రతమనుపనయనం కార్యం। నాందీముఖాత్పూర్వం చేన్నిషేధః। తదనంతరం చేన్న దోషః॥ తథాచోక్తం॥ శ్లో॥ నాందీముఖే కృతే పశ్చాన్మాతా యది రజస్వలా। మౌంజీబంధం ప్రకుర్వీత తత్రాప్యేకైవ సంస్కారమేదితి॥ గర్భిణ్యాంతావాశిశోర్జననీ అంతర్వత్నీ చేత్ పంచమాసాదూర్ధ్వం నిషేధః ప్రాక్చేన్న దోషః తథాచోక్తం॥ శ్లో॥ గర్భిణీ యది పత్నీ చేన్న కుర్యాదుపనాయనం। పంచమాసాదధః కుర్యాదథ ఊర్ధ్వం న సంస్కారమేదితి। కించ శిశోః పిత్రోః మాతా చ పితా చ పితరౌ। పితామాత్రేత్యేకశేషః తయోః షష్ఠ్యవత్సరః మృతాబ్దశ్చ గురోశ్చ॥ ని॥ గురుస్తు గీష్పతౌ శ్రేష్ఠే గురౌ పితరి దుర్భర ఇతి శబ్దార్ణవః॥ పితుః పిత్రోః షష్ఠ్యవత్సరో యది చ। సంధ్యాభిజిత్సద్మసంధ్యాసద్మ అభిజిత్సద్మేతిద్వంద్వాంతే శ్రూయమాణః సద్మశబ్దః ప్రత్యేకమభిసంబధ్యతే। సంధ్యాసద్మ సూర్యస్థితరాశిః అభిజిత్సద్మ సూర్యస్థితరాశేశ్చతుర్థరాశిః ఏతయోశ్చ బాలః వటుః కర్ణవేధరహితో యది చ వ్రతం న కార్యం అత్ర కృష్ణాదౌ దినపంచకమితి వాక్యే కృష్ణపక్షే ఆదిపంచకస్య వ్రతయోగ్యత్వం స్వీకృతం భవతి। శుక్లపక్షే ద్వితీయా తృతీయా పంచమ్యపి స్వీకృతే। అత్ర తు వ్రతదినాత్పూర్వేద్యుః పరేహని చతుర్థేహని చ। అనధ్యాయో యది ఉపనయననిషేధః కృతః। తథా చ సతి కృష్ణాదౌ దినపంచక ఇతి వాక్యవైఫల్యం స్యాత్ కృష్ణపక్షాద్యపంచకాంతః పాతి ద్వితీయా పంచమ్యోర్నిషేధప్రసక్తేః ద్వితీయాయాః పూర్వేద్యుః ప్రతిపదః పంచమ్యాశ్చతుర్థేదినే అష్టమ్యాశ్చ సత్వాత్ తత్పక్షే తృతీయా మాత్రావశిష్టత్వేన పంచతస్వీకారో వ్యర్థః ద్వితీయా పంచమ్యోర్గ్రంథాంతరే వ్రతయోగ్యత్వేన స్వీకృతత్వాచ్చ। తథాహి॥ శ్లో॥ ద్వితీయా చ తృతీయా చ పంచమీ సప్తమీ తథా। త్రయోదశీ చ దశమీ ప్రశస్తాస్తిథయో వ్రత ఇతి॥ తస్మాద్వ్రతదినాత్పూర్వేద్యుః పరేహని చతుర్థదినే అనధ్యాయనిషేధః చింతనీయః తథా చ దర్పణే। శ్లో॥ వ్రతబంధనపూర్వేద్యుః పరేద్యురితి యద్వచః తదసన్మాభిః ప్రోక్తం వచనానాం విరోధత ఇతి॥ అ॥ ఉపనయనమునకు గాని కాలము జెప్పుచున్నారు॥ తా॥ ఉపనయన ముహూర్త దినమునకు పూర్వదినమును పరదివసము నాలవదివసమునీనిలో నొకదివసము అనధ్యాయదినమైయుండగాను బాలుని తల్లి నాందీకర్మము చేయుటకు ముందు రజస్వలయైనను ఐదు మాసములగర్భిణియైనను కుమారుని తల్లిదండ్రులు పితామహ పితామహులు చనిపోయిన సంవత్సరమందును సూర్యుండున్న రాశియందు ఈ రాశికి నాల్గవ రాశియందున బాలునికి చెవులు కుట్టనిదియుండగాను ఉపనయనము చేయకూడదని తాత్పర్యము॥ ఈ వశ్లోకమందు కృష్ణపక్షములో మొదటిపంచకము శ్రేష్ఠమని చెప్పి యీ శ్లోకమందన ధ్యాయనమైనట్లే యుండగా శేషుపలయునని చెప్పుటవలన వ్యాఖ్యానశ్లోకా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ర్థమునే గ్రహించవలెను॥ ❋

(౩౫) మూ॥ జన్మర్క్షం జననోఖ్యకర్మదశమం సాంఘాతికం షోడశం వైనాశాఖ్యమథ త్రివింశమపి భం తత్పంచవింశం బుధాః। ఋక్షం మానససంజ్ఞకం ద్వినవమం తత్సాముదాయాభిధం త్యాజ్యాస్సప్తమభం తు నైధనమిదం సర్వేషు కర్మస్వపి॥ వ్యా॥ అ॥ షడ్జన్మనక్షత్రస్వరూపం దర్శయన్ తేషు సర్వకర్మనిషేధమాహ-జన్మర్క్షమితి॥ యస్మిన్నక్షత్రే జన్మ సంభవతి తన్నక్షత్రం జననాఖ్యసంజ్ఞికం దశమం జన్మనక్షత్రాత్ దశమమృక్షం కర్మాఖ్యకర్మసంజ్ఞికం షోడశం జన్మనక్షత్రాత్ షోడశం భం సాంఘాతికం సాంఘాతికసంజ్ఞికం త్రివింశం జన్మనక్షత్రాత్ త్రయోవింశం భం నక్షత్రం వైనాశాఖ్యం తత్పంచవింశం తస్మాజ్జన్మర్క్షాత్పంచవింశం ఋక్షం యది మానసం మానససంజ్ఞికం తత్ ద్వినవమం జన్మర్క్షాదష్టాదశభం సాముదాయాభిధం సాముదాయికసంజ్ఞికం సప్తమభం తు జన్మర్క్షాత్సప్తమనక్షత్రం తు నైధనం నైధనసంజ్ఞికం ఇదముక్తనక్షత్రసప్తకం సర్వేషు శుభకర్మసు ఉపనయనాదిసకలశుభకర్మసు త్యాజ్యమ్॥ అ॥ షడ్జన్మనక్షత్రస్వరూపము తెలియజేయుచున్నవాఁడై వానియందు సమస్త కార్యములకును నిషేధము జెప్పుచున్నాఁడు॥ తా॥ ఏ నక్షత్రమందు జన్మించినవాని నక్షత్రము జన్మనక్షత్రమనియు జన్మనక్షత్రమునకు ౧౦ వ నక్షత్రము కర్మనక్షత్రమనియు ౧౬ వ నక్షత్రము సంఘాతికమనియు ౨౩ వ నక్షత్రము వైనాశమనియు ౧౮ వ నక్షత్రము సాముదాయికమనియు ౭ వ నక్షత్రము నైధనమనియు ౨౫ నక్షత్రము మానసమనియు నీప్రకారముగా నీసంజ్ఞలుగల నక్షత్రములయందు ఉపనయనము మొదలైన కార్యములేవియు జేయరాదని తాత్పర్యము॥ ❋

(౩౬) మూ॥ జన్మర్క్షేశుభదం నిషేకమఖయోశ్చౌలాన్నభుక్త్యోః కృషౌ మౌంజీబంధనపట్టబంధనమహీప్రాప్త్యక్షరావాప్తిషు। ఏభ్యోన్యేష్వశుభప్రదం చ సువనే సీమంతసంగ్రామయోః గర్భాధానపితృక్రియాక్షురభిషగ్యాత్రావివాహేష్వపి॥ వ్యా॥ అ॥ జన్మర్క్షే కార్యాణ్యాహ॥ జన్మర్క్షమితి॥ జన్మర్క్షం జన్మనక్షత్రం నిషేకమఖయోః నిషేకయాగయోః చౌలాన్నభుక్త్యోః చూడాకర్మాన్నప్రాశనయోః కృషౌ హలకర్షణే। మౌంజీబంధనముపనయనం। పట్టబంధనం పట్టాభిషేకః మహీప్రాప్తిః క్షేత్రగ్రహణం అక్షరావాప్తిః అక్షరస్వీకారః। ఏతేషు శుభదం శుభప్రదం। ఏభ్యః షట్కార్యేభ్యః అన్యేషు వ్యతిరిక్తేషు సువనే పుంసవనే సంగ్రామసీమంతయోః యుద్ధసీమంతకర్మణోః గర్భాధానపితృక్రియాక్షురభిషగ్యాత్రావివాహాదిషు। గర్భాధానం పితృక్రియా శ్రాద్ధకర్మ క్షురం క్షౌరకర్మ। భిషక్ ఔషధసేవా యాత్రా ప్రయాణం వివాహః ప్రసిద్ధః। ఏతేషు జన్మర్క్షం అశుభదం భవతి। అయం నిషేధః పురుషపరః స్త్రీణాం తు వివాహే శుభ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

దశమేవ। తథాచ చ్యవనః। శ్లో॥ జన్మర్క్షే జన్మమాసశ్చ తథా జన్మదినం శుభం। స్త్రీణాం జన్మత్రయం శ్రేష్ఠం వివాహే సర్వసమ్మతమితి॥ అ॥ జన్మనక్షత్రమందు జేయదగిన చేయదగని కార్యములను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ జన్మనక్షత్రము। నిషేక। యాగ। చౌళకర్మ అన్నప్రాశన। వ్యవసాయ। ఉపనయన। పట్టాభిషేక। భూసంపాదన అక్షరాభ్యాసములయందు శుభకరమనియు ఈ జెప్పబడిన నిషేకాదులకంటెనితరకర్మములయందనగా పుంసవనము యుద్ధము। సీమంతము। గర్భాధానము శ్రాద్ధము। క్షౌరకర్మ ఔషధసేవ ప్రయాణము। వివాహము వీనియందశుభప్రదమనియు తాత్పర్యము॥ స్త్రీలకు వివాహవిషయమై జన్మనక్షత్రము శ్రేష్ఠమనియు గ్రంథాంతరమందు జెప్పియుండుటవలన నీవివాహనిషేధము పురుషవిషయమని తెలియదగును॥ *

(౩౭) మూ॥ దోషాణాం నియుతం నిహంతి బలవాన్ లగ్నస్థితశ్చేందుజః శుక్రస్తద్ద్విగుణం గురుర్దశగుణం లగ్నంచ పంచేష్టికమ్। లగ్నస్యోపచయే స్థితో గృహపతిః క్రూరోబలీచేద్వ్రతే లగ్నే ఏకాదశగో రవిశ్చ సకలాన్ దోషాన్నిహంత్యేవ తాన్॥ వ్యా॥ ఉపనయనలగ్నస్య దోషాపవాదమాహ॥ దోషాణామితి ఇందుజో బుధః బలవాన్ స్థానాదిషడ్బలయుక్తస్సన్ లగ్నస్థితశ్చేదుపనయనలగ్నస్థితో యది దోషాణాం నియుతం శతసహస్రం నిహంతి నాశయతి। శుక్రః లగ్నగతో యది తద్ద్విగుణం లక్షద్వయం నిహంతి బలవాన్ గురుర్లగ్నగతశ్చేత్ దశగుణం। దశలక్షదోషాన్ నిహంతి। పంచేష్టికం। లగ్నం। దశగుణం। పంచేష్టికం। బలయుక్తలగ్నమపి దశలక్షదోషాన్నిహంతి పంచేష్టికంచ॥ శ్లో॥ కాలాధిపో లగ్నపతిగురుశ్చ త్రయేష్టికం చంద్రబలం చతుర్థం। పంచేష్టికం చేతి సహస్రరశ్మిర్నిరీక్షితం పంచబలేన శస్తం॥ కాలాధిపలగ్నాధిపగురుసూర్యచంద్రమోభిర్దృష్టం లగ్నం పంచేష్టికమిత్యభిధీయతే కాలాధిపతయః॥ శ్లో॥ ప్రాక్పూర్వరాత్రే బలవాన్ శశాంకః శుక్రోర్ధరాత్రే చ కుజో నిశాంతే। ప్రాతర్బుధో మధ్యదినే చ సూర్యశ్శనిర్దినాంతే సతతం బలీజ్యః॥ గృహపతిః ఉపనయనలగ్నాధిపతిః। లగ్నస్యోపచయస్థితో యది తృతీయషష్ఠైకాదశదశమాని ఉపచయస్థానాని తేషు స్థితో యది ద్విలక్షదోషాన్ నిహంతి క్రూరస్సూర్యాంగారకశనీనామన్యతమః బలవాన్ సన్ ఉపచయస్థితశ్చేత్ పక్షద్వయదోషాన్నిహంతి వ్రతే ఉపనయనే రవిః బలయుక్తస్సన్ లగ్నే ఏకాదశగః ఉపనయన లగ్నే ఏకాదశే స్థితశ్చేత్ తాన్ సకలాన్ దోషాన్నిహంత్యేవ నసంశయ ఇత్యేవకారార్థః॥ అ॥ ఉపనయనలగ్నమున ఈదోషాపవాదముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ బుధుడు స్థానాదిషడ్బలములతో గూడియుపనయనలగ్నమందుండిన లక్షదోషముల బోగొట్టుననియు శుక్రుడు లగ్నమందుండిన రెండులక్షల దోషముల హరించుననియు బృహస్పతి లగ్నమందుం

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

డినలగ్నము పంచేష్టికబలముగలదైనను గం లక్షలదోషములను బోగొట్టునని యు పంచేష్టికమనగా గాలాధిపలగ్నాధిపగురుసూర్యచంద్రులబలములగ్నాధిపతియు పనయునలగ్నముగొక్కి- ఉపనయమందనగా ౩వ౬వ౧౧వ స్థానముల యందుండినఅలక్షలదోషములనుహరించుననియును సూర్యాంగారకశనైశ్చ రులతో బలయుక్తమైయేగ్రహమైనలగ్న తృతీయషష్ఠైకాదశస్థానములయందుండిన అలక్షలదోషములనుహరించుననియు పనయనవిషయమై సూర్యుడుపనయనలగ్నమునకు ౧౧వస్థానమందుండినట్లయిన సర్వదోషములనపహరించునని తాత్పర్యము॥ ❋

(౩౮)మూ॥ బాలానాంశుభవాసరేహ్నినిధనేశుద్ధేక్షరస్వీకృతిః కార్యాపంచమవత్సరేప్రతిపదంరిక్తాష్టమీషష్ఠ్యమాః। హిత్వాపూష్ణిచరేస్థిరేచరగృహేవ్యక్తేగురౌభార్గవేమిత్రాంత్యాద్యకవిత్రయాదితిగురుశ్రోణాసుసౌమ్యాయనే॥ వ్యా॥ అ॥ అథాక్షరస్వీకారయోగ్యకాలమాహ।బాలనామితి।శుభవాసరేశుభదినేఅహ్నిదివాభాగేనిధనేఅక్షరస్వీకారలగ్నాదష్టమస్థానే-శుద్ధేగ్రహరహితేసతిపంచమవత్సరే జన్మతఃపంచమవర్షేప్రతిపదంపక్షద్వయగతప్రతిపత్తిథీఃరిక్తాష్టమీషష్ఠ్యమాఃరిక్తాఃపూర్వోక్తాఃఅష్టమీషష్ఠ్యౌపక్షద్వయగతేఅమాఅమావాస్యాఏతాఃపంచతిథీఃహిత్వావిహాయపూష్ణిసూర్యేచరేచరరాశౌస్థిరేస్థిరరాశౌవాస్థితేసతీతిశేషః। చరగృహేచరలగ్నేగురౌభార్గవేశుక్రేచవ్యక్తేసతిఅనస్తమితేసతీత్యర్థఃమిత్రాంత్యాద్యరవిత్రయాదితిగురుశ్రోణాసు। అనూరాధా।రేవత్యశ్వినీ।హస్త।చిత్రస్వాతీ।పునర్వసు।పుష్య।శ్రవణేషునవనక్షత్రేషు-సౌమ్యాయనే ఉత్తరాయణే-బాలానామక్షరగ్రహణధారణవటూనామిత్యర్థః। నతుస్తనంధయానామక్షరస్వీకృతిఃకార్యాః॥ అ॥ అక్షరాభ్యాసమునకుయోగ్యకాలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ శుభవాసరములయందు నుపగటియందును అక్షరస్వీకారలగ్నమునకు నెనిమిదవయింటనే గ్రహములేకయుండగాను।జననమారభ్య౫వసంవత్సరమందును శుక్లకృష్ణ పాడ్యములు రిక్తతిథులు। శుక్లకృష్ణాష్టములు। అమావాస్య।ఈతిథులనువిడిచిసూర్యుడుచరరాసులయందనగా మేషకర్కటకతులామకరరాసులయందుండగాను। స్థిరరాసులనగావృషభసింహవృశ్చికకుంభరాసులయందుండగాను। చరలగ్నములయందును।గురుశుక్రులస్తమయమునుపొందకయుండగాను।అనూరాధ।రేవతి।అశ్విని।హస్త।చిత్త।స్వాతి।పునర్వసు।పుష్యమి।శ్రవణము। ఈతొమ్మిదినక్షత్రములయందును।ఉత్తరాయణమందును బాలురకునక్షరాభ్యాసము చేయుటముఖ్యమని తాత్పర్యము॥ ❋

(౩౯)మూ॥ విద్యారంభవిధిర్ద్వివైవశుభదోనధ్యాయరిక్తావినా దస్రా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఋక్షత్రయసోమపంచకహరిక్రవ్యాదపూర్వత్రయే। శాఖేశార్యకవిజ్ఞసోమదిన
కృద్వారేషు లగ్నే చ రేనో విద్యా బుధసోమయోః పరమతం శస్త్రం కుజేర్కేఽభ్య
సేత్॥ వ్యా॥ అ॥ అథ విద్యారంభయోగ్యాయోగ్యకాలమాహ॥ విద్యారంభేతి॥ వి
ద్యారంభవిధిః విద్యోపక్రమణవిధానం దివైవ దివాభాగ ఏవ శుభదః ప్రకారేణ
సరాత్రావితి అనధ్యాయరిక్తాః అనధ్యాయా నానివర్త్యమానా రిక్తాః పూర్వోక్తాః
ఏతాః వినా విహాయ। పృథగ్వినానాభిస్తృతీయాన్యతరస్యామితి ద్వితీయా। దస్రా
ఋక్షత్రయసోమపంచకహరిక్రవ్యాదపూర్వత్రయే దస్రః। అశ్వినీ। అర్కత్రయం
హస్తచిత్రాస్వాతయః సోమపంచకం మృగశీర్షార్ద్రా పునర్వసూపుష్యా
శ్లేషాః హరిః శ్రవణం। క్రవ్యాదో మూలం ఆదభక్షణ ఇతి ధాతోః। పక్వహాంసశ
బ్దే ఉపపదే ణ్ప్రత్యయః పృషోదరాదిత్వాదుపపదస్యక్రవ్యాదేశః క్రవ్యాదః రా
క్షసః॥ ని॥ క్రవ్యాదోఽస్రప ఆశర ఇత్యమరః। రాక్షసాధిదైవతత్వాత్ మూలే చోప
చారికః పూర్వత్రయం పూర్వఫల్గునీ పూర్వాషాఢా పూర్వాభాద్రాణాంత్ర
యం ఏతేషు చతుర్దశనక్షత్రేషు శాఖేశార్యకవిజ్ఞసోమదినకృద్వారేషు శాఖేశః
పూర్వోక్తః తస్య వారే గురుశుక్రబుధసోమరవివాసరేషు చరే చరాణి మేషక
ర్కటతులామకరాణి తేషామన్యతమే లగ్నే శుభః నో విద్యా బుధసోమయోః వా
రయోః విద్యారంభః న శుభద ఇతి పరమతం కేషాంచిత్పక్షః శస్త్రం ధనుర్విద్యా
కుజే భౌమవాసరే అర్కే రవివాసరే వ అభ్యసేత్ ఉపక్రమేత్॥ అ॥ విద్యారంభ
మునకు యోగ్యాయోగ్యకాలముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ౪౦। ౪౧। ౪వ శ్లోక
ములయందు జెప్పబోయెడి యనధ్యాయములను రిక్తతిథులను విడిచి పగటియం
దును। అశ్విని॥ హస్త। చిత్త। స్వాతి॥ మృగశీర్ష। ఆరుద్ర। పునర్వసు। పుష్యమి। ఆశ్లే
ష। శ్రవణం। మూల। పూర్వఫల్గునీ। పూర్వాషాఢా। పూర్వాభాద్ర ఈ ౧౪ నక్ష
త్రములయందును। గురు। శుక్ర। బుధ। సోమ। భానువారములయందును। చరలగ్న
ములయందును। విద్యాభ్యాసము చేయుట ముఖ్యమనియును। అంగారక। భాను
వారములయందు శస్త్రవిద్యాభ్యాసము చేయుట ముఖ్యమనియభిప్రాయము।
సోమ। బుధవారములయందు విద్యాభ్యాసము జేయుట కొందఱికి సమ్మతమైనను
గ్రంథకర్తయిష్టానుసారముగానీ రెండువారములు శ్రేష్ఠము లేదనుట॥ *

(౪౦) మూ॥ అప్యర్కే చరరాశిగే తదయనే స్యాత్పక్షిణీ సాతిథిశ్చాంత్యోపాం
త్యసు మధ్యమాదితిథయః పక్షేషు చానధ్యాయాః। ప్రాతః పంచసు నాడికాసు క్షయ
తిథౌ వృద్ధౌ త్రయో నాడికాష్టత్స్వాయం క్రమశస్సమత్వముభయో రాడీచతు
ష్కం సదా॥ వ్యా॥ అ॥ అథానధ్యాయనిర్ణయమాహ॥ అపీతి॥ అర్కే రవౌ చర
రాశిగే మేషకర్కటతులామకరరాశిగతే సతి తదయనే చరరాశ్యయనగతే సతి।
యా తిథిః। సా తిథిః పక్షిణీ అనధ్యాయస్స్యాత్। పక్షిణీ సార్ధదివసః॥ ని॥ ఆగామి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

వర్జమానాహార్యక్తాయాంనిశిపతుర్దశ్యాపరః । అంత్యోపాంత్యసుమస్య మాదితిథయఃఅంత్యేదగ్నపౌర్ణమాస్యోడపాంత్యే॥ ఉభయాచతుర్దశ్యోను మధ్యమేఅష్టమ్యో ఆదీప్రతిపదౌఏతా స్తిథయఃపక్షేషు శుక్లకృష్ణయోనిత్యార్థః అనధ్యాయాః అధ్యయనాయోగ్యాఃతుయతిథౌ పంచఘటకాః వృద్ధౌతిథిఃవృ ద్ధౌత్రయఃతిస్రోఘటికాఃప్రతిపదష్టమ్యోఘటికాస్సు ప్రాతస్సు ప్రాతఃకాలేతు వ్యాప్నువంతిచేత్ తదాఅనధ్యాయఃఅథఅనంతరంతుయతిథౌత్రికాఃవృద్ధౌష ట్ఘటికాసాయంకాలేక్రమశఃక్రమాత్సప్తమీత్రయోదశ్యోః వ్యాప్నువంతిచేత్త దాఅనధ్యాయః। సమత్వేవృద్ధిక్షయరహితేదినేఉభయోఃసాయంప్రాతఃకాల యోర్నాడీచతుష్టయంఅనధ్యాయతిథౌ ఘటికాచతుష్టయంవ్యాప్నోతిచేత్తదా అనధ్యాయః పదేశ్యనేననిత్యానధ్యాయఃఏషవిధిఃనతునైమిత్తికఇతిగమ్యతే॥ నిత్యముగావచ్చెడియనధ్యయనములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ మేషకర్కాటక తు లామకరసంక్రాంతులయందునునీరాసులయనములయందు నొకటిన్నరదివస మనియు పాడ్యమిఅష్టమిచతుర్దశిపూర్ణిమఅమావాస్యఈతిథులును।క్షయకా లమందుడయాన పాడ్యమి।అష్టమిలు౫।గడియలుండినను వృద్ధియందు౩।ఘడియ లును।వృద్ధిక్షయములులేకయుండగా౪।గడియలునుసాయంకాలమందు సప్తమీ త్రయోదశులలోక్షయవృద్ధిసామ్యములయందునుక్రమముగా౬।౩।౪ఘడియలు అష్టమీచతుర్దశులునుకలిసియున్నతిథులును ఈచెప్పబడినవన్నియు నిత్యాన ధ్యయనములనితాత్పర్యము॥

※

(౪౧)మూ॥ చైత్రేమాధవషష్ఠయోరపిసదాశుక్లాత్తృతీయాశుచౌషష్ఠీ సాదశమీత్విషోర్జనవమీమాసేద్వితీయాత్విషే।ఊర్జేమాస్యథపంచమీతపసిచే త్సాసప్తమీద్వాదశీమాఘేభాద్రపదాదిషుత్రిషుశుచౌపౌషేసితైకాదశీ॥ వ్యా॥ అ॥శుక్లపక్షేనైమిత్తికానధ్యాయానాహ। చైత్రఇతి॥ చైత్రేప్రసిద్ధేమాధవషష్ఠ యోఃమాధవఃవైశాఖఃషష్ఠోభాద్రపదః॥ సి॥ వైశాఖేమాధవోరాధఇత్యమరః తయోశ్చశుక్లపక్షతృతీయా । శుచౌఆషాఢేశుక్లషష్ఠీ సాదశమీ ఆషాఢశుక్లద శమీఇషోర్జనవమీఆశ్వయుజకార్తికయోఃశుక్లనవమీ॥ సి॥ స్యాదాశ్వినఇషో ప్యాశ్వయుజోపిస్యాత్తు కార్తికే। బాహులోర్జౌకార్తికికఇత్యుభయత్రా ప్యమరః మాసేద్వితీయాత్విషేఇషేమాసేఆశ్వయుజమాసేశుక్లద్వితీయా ఊ ర్జేమాసికార్తికమాసిశుక్లపంచమీ।తపసిచేత్ మాఘమాసేసప్తమీభఃసర్మా ఘేద్వాదశీభాద్రపదాదిషుభాద్రపదాశ్వయుజకార్తికేషుత్రిషుమాసేషు శు చౌఆషాఢే॥సి॥శుచిస్త్వయంఆషాఢఇత్యమరః। పౌషేమాసిశుక్లైకాదశీచైత్రే వైశాఖేశుక్లతృతీయాఆషాఢేశుక్లషష్ఠీన్యమ్యేకాదశఃభాద్రపదేతృతీయైకాద శ్యోఆశ్వాయుజేశుక్లైకాదశీకార్తికేశుక్లపంచమీనవమ్యేకాదశ్యఃపౌషేశుక్ల

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ద్వితీయాదశమ్యేకాదశ్యఃమాఘేశుక్లసప్తమీద్వాదశ్యౌసర్వంమిళిత్వాశుక్లపక్షే
షుషోడశనైమిత్తికానధ్యాయా ఇతిఫలితం॥అ॥ శుక్లపక్షమునందుండు నైమిత్తి
కానధ్యయనములను జెప్పుచున్నాడు॥తా॥ చైత్రశుద్ధద్వితీయ వైశాఖశుద్ధతృతీ
య ఆషాఢశుద్ధషష్ఠి।దశమి।ఏకాదశిభాద్రపదశుద్ధతృతీయ। ఏకాదశిఆశ్వయు
జశుద్ధఏకాదశికార్తికశుద్ధపంచమినవమిఏకాదశిపుష్యశుద్ధవిదియ।దశమిఏకా
దశిమాఘశుద్ధసప్తమిద్వాదశి-ఈ౧౬న్ను శుక్లపక్షమునందు నైమిత్తికానధ్యయ
నములని తాత్పర్యము॥ *

(౪౨)మూ॥తచ్ఛేషాస్తుసితేతరాశ్చతిథయఃషష్ఠీత్రయోదశ్యథోయా
మ్యర్క్షేచతపస్యకార్తికశుచిష్వేవద్వితీయాఇమాః।సంధ్యాగర్జితమస్య
కాలపతితావృష్టిశ్చతిస్రోష్టకాఃరిక్తానధ్యయనేకృతోపనయనంస్యాత్కర్మ
హీనార్తికృత్॥వ్యా॥అ॥అథకృష్ణపక్షేషునైమిత్తికానధ్యయనానాహ॥ తచ్ఛే
షాఃఉక్తావశిష్టాస్సితేతరాః కృష్ణపక్షగతాఃతిథయఃషష్ఠీ భాద్రపదేమాసిత్ర
యోదశీఅథోయామ్యర్క్షేచ భాద్రపదకృష్ణపక్షఏవత్రయోదశ్యాః పూర్వ
స్యాంతిథౌభరణీనక్షత్రమాయాతి। సాతిథిశ్చతపస్యకార్తికశుచిషుతపస్యః
ఫాల్గునః॥ని॥స్యాత్తపస్యఃఫాల్గునికఇత్యమరః కార్తికఃప్రసిద్ధఃశుచిః ఆషాఢః
ఏతేషుద్వితీయాఇమాఃపంచకృష్ణపక్షేషునైమిత్తికానధ్యాయాః। సంధ్యాప్రా
తస్సంధ్యాకాలఃగర్జితంమేఘధ్వనిఃఉదయాత్పూర్వంయామముదయానంతరం
ఘటికాద్వయంఏతత్కాలగర్జితముక్తం॥శ్లో॥ ఉదయాత్పూర్వయామేతుపరే
తుఘటికాద్వయం।తస్మిన్ గర్జత్యసంధ్యాయఃపునస్సంసారమాహరతీతి అన్య
కాలపతితావృష్టిఃఅయనవృష్టిఃఅకాలశ్చ॥శ్లో॥ అనూరాధర్క్షమారభ్యషోడ
శర్క్షేదివాకరః।యావచ్చరతితత్కాలమకాలంమనురబ్రవీత్॥ తిస్రోష్టకాః॥
శ్లో॥మార్గశీర్షేచపౌషేచమాఘేఫాల్గునఏవచ।పూర్వయాపరయాసహే
తి॥ రిక్తాఃపూర్వోక్తాఃఅనధ్యాయాఃపూర్వోక్తాఃకృష్ణాష్టమ్యశ్చతిస్రోష్టకాః।
నైమిత్తయశ్చఏతేషుకృతోపనయనంవటోఃకర్మహీనార్తికృత్స్యాత్॥అ॥కృ
ష్ణపక్షనైమిత్తికానధ్యయనములజెప్పుచున్నాడు॥తా॥ ఆషాఢబహుళద్వితీయ
భాద్రపదబహుళత్రయోదశి। ఈబహుళత్రయోదశికిపూర్వమేతిథియందుభర
ణీనక్షత్రమువచ్చుచున్నదో యాతిథియు కార్తికబహుళద్వితీయ ఫాల్గుణబ
హుళద్వితీయ ఈ౫న్నుకృష్ణపక్షనైమిత్తికానధ్యయనములు వీనియందునుఉద
యాస్తమయంకాలములయందుఉరిమేకాలమందు సూర్యుడు అనూరాధమొదలు
మృగశీర్షమువరకు ఈ౧౬నక్షత్రములయందునుండగావర్షింపుచుండెనేని అ
ట్టికాలమందునుతిస్రోష్టకలనగామార్గశీర్షబహుళసప్తమి-అష్టమి-నవమి పు
ష్యబహుళసప్తమి-అష్టమి-నవమి-మాఘబహుళసప్తమి-అష్టమి-నవమి-ఫాల్గుణ
CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

బహుళసప్తమి।అష్టమి।నవమి।వీనియందును।రిక్తతిథులయందును। క్రిందటిశ్లోకమందు జెప్పబడిన। శుక్లపక్షనైమిత్తికానధ్యాయనములయందును। ఉపనయనముచేసినట్లయిన చిన్నవాడు కర్మహీనుడగునని తాత్పర్యము॥

(౪౩)మూ॥ పుత్రాంశ్చోపనయేత్పిత్రైవహివటోస్తాతే విదూరంగతే చేద్బాలస్యపితామహస్సచనచేద్భ్రాతాపితుస్సోపినో। కర్తాసోదరఏవసోపి యదినోజ్ఞాతిశ్చకర్తాతదానోచేత్సోపిసగోత్రజస్సమకులజః కర్తాప్రవృత్తేయంక్రమః॥వ్యా॥అ॥ప్రసంగసంగత్యోపనయనకర్తౄనాహ॥పుత్రా ఇతి॥ పితాజనకఏవపుత్రాన్కుమారానుపనయేత్। ఉపనయనసంస్కారవంతఃకుర్యాత్ ఏనకారేణతస్మిన్నస్థితేసతినాన్యఃకర్తాభవతీత్యగస్త్యతేవటోస్తాతేపితరి॥ని॥ తాతస్తుజనకఃపితేత్యమరః। విదూరందూరదేశంగతేచేత్ బాలస్యపితామహఃపితృపితాకర్తాసచపితామహోపినోచేద్భ్రాతాపితుర్వటోర్జనకస్యభ్రాతాజ్యేష్ఠః కనిష్ఠోవాపితృవ్యఇత్యర్థః।సోపిపితృవ్యోపినోచేత్తదాసోదరఏవజ్యేష్ఠభ్రాతా సోదరోపినోచేద్యదితదాజ్ఞాతిస్సపిండోవాకర్తా।సోపి సపిండోపినోచేద్యది సగోత్రజఃసమానగోత్రజాతఃయఃకశ్చిత్కర్తా।సోపినోచేత్ సకులజఃసమానకులజాతః।కర్తా।అయముక్తప్రకారఃప్రవృత్తేఉపనయనేక్రమఃమర్యాదా॥అ॥ఉపనీతునితండ్రిమొదలుసగోత్రపర్యంతముకర్తలను క్రమముగా జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ తండ్రికుమారునకుపనయనముచేయుటముఖ్యముతండ్రిదేశాంతరమునందున్నపక్షమునకుతాతయునగాతండ్రితండ్రియుఅతడులేనిపక్షమునకు పితృసహోదరులైన పెత్తండ్రిపినతండ్రులును వారులేనిపక్షమునకు జ్యేష్ఠుడైనసహోదరుడును అతడులేనిపక్షమునకు స్వకులజుడును వీరలిక్రమముననుపనయనముజేయవచ్చునని తాత్పర్యము॥

(౪౪)మూ॥మౌంజీబంధనకర్మతోథవిహితంపూర్వంచగోదానతఃకర్తవ్యంక్రమశశ్చతుష్టయమిదంవేదవ్రతానామపి।చౌలేయత్కథితంతదత్రకథితంవర్షవ్యవస్థాంవినాప్రాప్తేషోడశవత్సరేషువిహితంగోదానకర్మైవతత్॥ వ్యా॥అ॥అథవేదవ్రతగోదానయోఃకాలనిర్ణయమాహ॥మౌంజీతి॥మౌంజీబంధనకర్మతఃఉపనయనకర్మణఃసార్వవిభక్తికస్తసిఃఅథఅనంతరం। గోదానతః గోదానకర్మణఃపూర్వంవేదవ్రతానాం ఆగ్నేయప్రాజాపత్యసౌమ్యవైశ్వదేవాఖ్యావ్రతానాంవిహితంస్వగృహ్యోక్తం ఇదంచతుష్టయంక్రమశః ఉక్తక్రమాత్కర్తవ్యం। వర్షవ్యవస్థాంవినాసంవత్సరనియమంవినాచౌలేచూడాకర్మణియత్కథితంయాదృఙ్నక్షత్రలగ్నవారాదికముక్తం అత్రాపివ్రతచతుష్టయేపితద్దేవతాదృఙ్నక్షత్రాదికమేవకథితం ఉక్తంషోడశవత్సరేప్రాప్తేసతియత్కర్మవిహితం।తదేవకర్మగోదానమిత్యుచ్యతే।అనేనషోడశవర్షేగోదానాఖ్యంక

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ర్మకర్తవ్యమిత్యర్థః పా॥ టీ॥ అ॥ వేదవ్రతములకును గోదానకర్మమునకు గాలనిర్ణయమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వేదవ్రతములనగా। ఆగ్నేయ ప్రాజాపత్య సౌమ్య వైశ్వదేవవ్రతములను ఉపనయనాంగముగ నందును గోదానవ్రతమునకు ముందుగాను సంవత్సరనియమము లేక యేయే సంవత్సరమందైననుచౌళకర్మకు జెప్పబడిన నక్షత్రలగ్నాదుల యందును వేదవ్రతములు జేయవలయునని తాత్పర్యము॥

(౫౪) మూ॥ నానా వేదసమూహమంగసహితంచాధీత్యలబ్ధ్వాగురోరాజ్ఞాం యజ్ఞసుతాన్వితస్స్వకథనైః కార్యం సమావర్తనం పూర్వాహ్ణే శుభవాసరే చరగృహాన్యుక్త్వాచనందాష్టమీరిక్తా పర్వదినత్రయాణి చమృదుక్షిప్రస్థిరర్క్షేష్వపి॥ వ్యా॥ అథ సమావర్తనకాలమాహ॥ నానేతి॥ అంగైః ఛందః కల్పవ్యాకరణజ్యోతిష నిరుక్త శిక్షాభిదిస్సహితం యుక్తం నానా వేదసమూహం చతుర్వేదసముచ్చయం అధీత్య అభ్యస్య గురోరాచార్యస్య ఆజ్ఞాం లబ్ధ్వా సంప్రాప్య గురుణా అనుజ్ఞాత ఇత్యర్థః యజ్ఞ కర్మసుతాన్వితః యాగప్రవృత్తాభిలాషిణః తైస్సమావర్తనం సమావర్తనాఖ్యం కర్మపూర్వాహ్ణే అహ్నః పూర్వభాగే శుభవాసరే చరగృహాం పూర్వోక్త చరరాశీన్ నందాః పూర్వోక్తాః అష్టమీ పక్షద్వయగతా రిక్తాశ్చ పూర్వోక్తాః పర్వాణి పంచ పర్వాణి నత్రయం అవమః ఏతాని చత్యక్త్వా విహాయ। మృదుక్షిప్రస్థిరర్క్షేషు మృదూని చిత్రానూరాధారేవతీ మృగశీర్షాణి క్షిప్రాణి అశ్విని హస్త పుష్యాః స్థిరాణి రోహిణ్యుత్తరాత్రయం ఏతేష్వేకాదశనక్షత్రేషు కార్యమ్॥ అ॥ సమావర్తనమునకు గాలనిర్ణయమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ యాగకర్మములను గుమారులం గోరెడివారు నాలుగు వేదములను వేదాంగములనగా శిక్షా వ్యాకరణము మొదలగు షడంగములను జదివి గురువునను జ్ఞవడసి సమావర్తనంబను నామంబుగల కర్మను చరరాసులనగా। మేష। కర్కట। తులా। మకర రాసులను। పాడ్యమి। షష్టి। శుక్లకృష్ణాష్టములను పంచపర్వములను దినత్రయమునన గా మూడు దినములతో గూడిన వారములను। అమావాస్యను వీని విడిచి పగటి పూర్వయామమందును। శుభవారములందును చిత్త అనూరాధ రేవతి మృగశీర్షము। అశ్విని। పుష్యమి। హస్త। రోహిణి। ఉత్తరాత్రయము- ఈ ౧౧ నక్షత్రముల యందు సమావర్తనకర్మము చేయవలెనని తాత్పర్యము॥

ద్వితీయబిందుస్సమాప్తః.

తృతీయబిందుప్రారంభః.

(౫౫) మూ॥ ఆదౌ స్వేష్టిత దేవతాం గ్రహగణం సంపూజ్య కర్తుస్తదా తారాచంద్రబలాన్వితే శుభదినే లగ్నే శుభే సత్ క్షేత్రే జ్యోతిర్విత్ప్రపిదం ప్రశా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

తనసనసంనత్వాయథాస్వం గురుం తాంబూలాదినసమ్పూర్ణస్యతూపవిశేద్వధ్వా వరస్యాపిభమ్॥ వ్యా॥ అ॥ అథవివాహప్రకరణమాహ॥ ఆవాదితి॥ ఆదౌ ప్రథమతః స్వేష్టిత దేవతాం స్వేష్టదేవతాం।గ్రహగణం సూర్యాదిగ్రహబృందంచ సంపూజ్యసమ్యగభ్యర్చ్య తత్ దాతస్మిన్కాలే కర్తుః వివాహకర్తుః వరస్యాపితుః కన్యాదాతురిత్యర్థః తారాచంద్ర బలాన్వితే శుభదినే శుభలగ్నే చ సేశుభవాసరే ప్రశాంతమనసం నిష్కాపట్యం కరణం జ్యోతిశ్శాస్త్రవిదం జ్యోతిషతత్వజ్ఞం గురుం యథాస్వం గురుమిపాన త్వానమస్కృత్య తాంబూలాది ఆదిశబ్దేనగంధమాల్యవస్త్రాభరణానిసమర్పణం దత్వానత్వాః కన్యాయాః వరస్యచ భంనక్షత్రంచ జ్ఞాపయేత్।జ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞానే తిశేషః॥ కన్యాదాతాస్వదుహితృనక్షత్రం వరజనకఃస్వపుత్రనక్షత్రం జ్యోతిశ్శాస్త్రవిదుషే విజ్ఞాప్యముదాగమనలగ్నవశాచ్ఛుభాశుభఫలం వక్తవ్యమితి ప్రార్థయేదిత్యర్థః॥ అ॥ వివాహప్రశ్నమను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వివాహకర్తయగువరునితండ్రి వివాహప్రయత్నారంభమునందుఇష్టదైవమును సూర్యాదినవగ్రహములను భక్తియుక్తుడై పూజచేసీతనకు తారాచంద్ర బలములుచక్కగానున్నదివసమందు శుభదిన శుభలగ్నశుభవారములయందు శాంతచిత్తుడగు జ్యోతిశ్శాస్త్రవేత్తను గురుభావముతోనమస్కరించి తాంబూలదక్షిణాదులచేత తుష్టి జేసియాజ్యోతిష్కునికి కన్యావరులనక్షత్రముల దెలిపి మేమువచ్చినలగ్నమును బట్టిశుభాశుభ ఫలముల జెప్పవలయునని వివాహకర్త ప్రార్థించవలెనని తాత్పర్యము॥

(౪౭) మూ॥ పాపః పంచమగో విసష్టతనయాం కుర్యాత్సజామిత్రగః కన్యాంలగ్నగతో వరం నిధనగో హన్యాచ్చ కన్యావరౌ। చంద్రోప్యష్టమగోథవారిపుగతః ప్రష్టుర్విలగ్నాద్బలీపశ్చాదష్టమవత్సరాత్పురత స్సౌమ్యేర్నయుక్తేక్షితః॥ వ్యా॥ అ॥ అథవ్యాఖ్యాం పృచ్ఛకలగ్నవశాత్ఫలాఫలేదర్శయతి॥ పాపఇతి॥ పాపః పాపగ్రహః ప్రష్టుః పృచ్ఛకస్యలగ్నాత్పంచమగో యది కన్యాంవినష్టతనయాం వినష్టాః తనయాః యస్యాస్తాం తథోక్తాం మృతప్రజామిత్యర్థః కుర్యాత్।స పాపగ్రహః జామిత్రగః పృచ్ఛకలగ్నాత్సప్తమలగ్నగతో యది కన్యాం।హన్యాత్ నాశయేత్।సఏవలగ్నగతః పృచ్ఛకలగ్నస్థో యదివరం హన్యాత్। సఏవనిధనగః అష్టమస్థానగతో యదికన్యావరౌ హన్యాత్ చంద్రోపిబలీసన్ అష్టమగతశ్చేదథవారిపుగతో వాషష్ఠస్థానగతో వాయది సౌమ్యైశ్శుభగ్రహైః యుక్తోవా ఈక్షితో వానచేద్యదివివాహానంతరం అష్టమవత్సరతః అష్టమవత్సరాత్పురతః పూర్వమేవకన్యావరౌ హన్యాత్।ఏవంసర్వతః ప్రశ్నేషు ద్రష్టవ్యమ్॥ అ॥ రెండు శ్లోకముల చేతనడిగినలగ్నమునుబట్టి ఫలాఫలముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ అడిగినలగ్నమునకు ఐదవయింట పాపగ్రహముండినట్లయిన వివాహకన్యనుమృతపుత్రు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

లుగలదానిగాజేయును ౬టనున్నపక్షమునందుగన్యనునశింపజేయును।వృశ్చిక లగ్నమందున్నట్లయినవరునినశింపజేయును ౮టనున్నట్లయిన గన్యావరులను నశింపజేయు మఱియు చంద్రుడువృశ్చికలగ్నమునకు ౮టను ౬టను శుభగ్రహములతోగూడియున్నను జూడబడినను గన్యావరులను వివాహానంతరము ౮ సంవత్సరములకుముందుగానే నశింపజేయునని తాత్పర్యము॥

(౪౭)మూ॥ లగ్నాత్పంచమసంస్థితౌగురుబుధావధ్వాస్సుపుత్రప్రదౌ శుక్రఃపూర్ణనిశాకరశ్చబలినౌతస్యాశ్చకన్యాప్రదౌ। ఏతేలగ్నగతావరస్య సుఖదాస్త్రీరత్నలాభప్రదాజామిత్రేయదిసంస్థితాస్తుయువతేః।పూరత్నలాభప్రదాః॥వ్యా॥లగ్నాదితి॥గురుబుధౌలగ్నాత్పృచ్ఛకలగ్నాత్పంచమసంస్థితౌపంచమస్థానగతౌయదివధ్వాఃకన్యాయాః।సుపుత్రప్రదౌభవతిఇతిశేషఃశుక్రఃపూర్ణనిశాకరశ్చ శుక్రపూర్ణచంద్రౌబలినౌ సంతౌపంచమస్థానగతౌదియత స్యాఃకన్యాయాఃకన్యాప్రదౌ స్త్రీసంతానప్రదౌ ఏతేగురుబుధశుక్రపూర్ణచంద్రాఃయేతేషాంమధ్యేకోవాలగ్నగతశ్చేత్ వరస్యసుఖప్రదాః కించస్త్రీరత్నలాభప్రదాశ్చభవంతిసకలలక్షణలక్షితకన్యాప్రదాశ్చభవంతిజామిత్రేపృచ్ఛకలగ్నాత్సప్తమలగ్నేస్థితశ్చేద్యువతేఃవధ్వాఃపుంరత్నలాభప్రదాః రూపయావనవిద్యావినయసంపన్నవరప్రదాభవంతి॥ శుభఫలములజెప్పుచున్నాడు॥తా॥అడిగినలగ్నమునకు ౫టగురుబుధులుండినట్లయినకన్యకను సుపుత్రవంతురాలినిజేయుదురనియు-శుక్రపూర్ణచంద్రులుబలవంతులై ౫టనున్నపక్షమందుగన్యకనుస్త్రీసంతానముగలదానిగాజేయుదురనియు మఱియునీచెప్పబడినబుధ।గురు।శుక్ర।చంద్రులలోనొకడైననులగ్నమందున్నపక్షమున వరునికి మిక్కిలిసుఖమునుసకలలక్షణసంపన్నురాలగుస్త్రీనిన్నియుత్తురనియు పృచ్ఛకలగ్నమునకు ౭టనున్ననీకన్యకకు రూపయావనవిద్యావినయసంపన్నుడైన వరునినిత్తురనియర్థము.

(౪౮) మూ॥ ఏవంసత్సమయంవిచార్యమనసాశ్రీవేంకటేశంస్మరన్కన్యాదాతృగృహంప్రవిశ్యసహతైస్సంభాష్యకన్యైచతామ్।కన్యాంశీలగుణాన్వితాంస్వకులజాంనక్షత్రరాశ్యాదిభిస్సర్వైస్తైరనుకూలినీంచవరయేత్స్వర్ణాదినాలంకృతాం॥వ్యా॥అ॥కన్యావరణకాలమాహ॥ఏవమితి॥ ఏవముక్తరీత్యాసత్సమయంశుభలగ్నంవిచార్యమనసా శ్రీవేంకటేశం వేంకటేశమిత్యుపలక్షణం ఇష్టదైవతమిత్యర్థః।స్మరన్కన్యాదాతృగృహంప్రవిశ్యతైఃకన్యాదాతృజనైస్సహసంభాష్యశీలగుణాన్వితాం। శీలంసదాచారఃగుణాస్సాముద్రికలక్షణోక్తాః తైరన్వితాంయుక్తాంస్వకులజాంస్వకీయకులోద్భవాంతైః పూర్వోక్తైఃసర్వైః నక్షత్రరాశ్యాదిభిఃఆదిశబ్దేనగ్రహమైత్రిగణకూటాదయః తైరనుకూలినీంఅను

GC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

కూలవతీం స్వర్ణాదినా సువర్ణముక్తా విద్రుమచిత్రవస్త్రాదినా అలంకృతాం భూషితాం తాం కన్యాం కర్త్రే వరయేత్। వివాహకర్త్రే వనిశ్చయేత్॥ అ॥ కన్యకను వివాహమునకు నిశ్చయించెడి క్రమమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఈ క్రింద జెప్పబడిన ప్రకారము శుభలగ్నమును విచారించి మనమున నిష్టదైవంబును స్మరించుచు గన్యక నిచ్చువారి గృహమును బ్రవేశించి వారితో సంభాషించి సదాచారవతియై సాముద్రికశాస్త్రమందు జెప్పబడిన లక్షణములతో గూడిన దైశమకులమందు బుట్టినదై నక్షత్రరాశిగ్రహమైత్ర్యాదులచే ననుకూలవతియై బంగారు। ముత్యము। పగడము యివి మొదలైనవానిచే నలంకరింపబడినదై యున్న కన్యకను వరునికి దండ్రి నిశ్చయింపవలెనని తాత్పర్యము॥

(౫౦ మూ॥ జాతాత్సప్తదశాబ్దతోథ విషమేష్వబ్దేషు పుంసాం శుభో గోదానాహ్వయకర్మలోపకరణే నేష్టం చ మాబ్దాదిషు। కన్యానాం సమవత్సరేషు విహితః పాణిగ్రహః పుత్రకృజ్జాతాత్వా దశవత్సరాత్తు నియమో నేయం వ్యవస్థా పరే॥ వ్యా॥ వివాహసంవత్సరనియమమాహ॥ జాతాదితి॥ జాతాత్ జన్మతః సప్తదశాబ్దతః సప్తదశవర్షాత్। అథ అనంతరం విషమేష్వబ్దేషు అయుగ్మసంవత్సరేషు ఏకోనవింశత్యేకవింశత్యాదిషు పుంసాం పాణిగ్రహః వివాహః శుభదః గోదానాహ్వయకర్మలోపకరణే చేత్ గోదానాఖ్యకర్మలోపో యది పంచమాబ్దాదిషు పంచమాదివిషమేషు శుభదః ఏతచ్చింత్యమానాభావాత్ కన్యానాం స్త్రీణాం తు సమవత్సరేషు విహితః పాణిగ్రహః వివాహః పుత్రకృత్పురుషసంతానప్రదః జాతాజ్జన్మతః దశవర్షాద్వా జన్మప్రభృతి దశమవర్షమభివ్యాప్య అయం నియమః పరే దశవర్షాదూర్ధ్వం ఇయం వ్యవస్థా మర్యాదా నాస్తి దశవర్షాదూర్ధ్వం రజోదర్శనసమయత్వాదితి భావః॥ అ॥ వివాహము జేయదగిన సంవత్సరముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ పుట్టిన౧౭వ సంవత్సరము మొదలుకొని బేసి సంవత్సరములయందు బురుషులకు వివాహయోగ్యంబనియు స్త్రీలకు సరిసంవత్సరములయందు వివాహము పుత్రప్రదమనియు ౧౦ సంవత్సరములకు పైర రజోదర్శనసమయమౌటవలన బేసి సంవత్సరములయందును జేయవచ్చుననుట॥

(౫౧)మూ॥ ఉద్వాహాత్సమనంతరం యది పునః పాణిగ్రహేచ్ఛుర్భవేత్తద్వర్షాద్యసమాబ్ద ఏవ శుభదస్తస్యాన్యపాణిగ్రహః। స్యాత్పత్న్యాం మృతవత్సరాదివిషమేవర్షే వివాహః శుభో యుగ్మాబ్దే త్వశుభప్రదోపి విషమే మాసే ఇతి కేషాంమతం॥ వ్యా॥ అ॥ ద్వితీయవివాహయోగ్యాయోగ్యకాలమాహ॥ ఉద్వాహేతి॥ ఉద్వాహాద్వివాహాత్సమనంతరమేవ యః పుమాన్ పునః పాణిగ్రహేచ్ఛుః వివాహాకాంక్షీవాన్ భవేద్యది తద్వర్షాద్యసమాబ్ద ఏవ పూర్వవివాహవ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ష్వ రాశిత్రిషమాబ్ద ఏవతస్యపుంసః అన్యపాణిగ్రహః అన్యస్త్రీవివాహశుభ
దస్స్యాత్ ఏకంబహువివాహేష్వపిబోధ్యం। పత్నీమృతవత్స రాదివిషమేపత్నీ
యుక్తేక్షపత్నే రేమృతాద్వత్సరప్రభృతివిషమేవర్షే-వివాహశ్శుభః యుగ్మాబ్దే
తు సమవత్సరేషు అశుభదోపివిషమేమాసిశుభప్రద ఇతి కేషాంచిన్మతం అత్రా
యంవిశేషః॥శ్లో॥ అపుత్రిణీమృతాభార్యాతస్యాభర్తుర్వివాహకం। యుగ్మా
బ్దేయుగ్మమాసేవా కుర్యాచ్ఛేచ్ఛుభదో మతః । ప్రజావత్యాంచ భార్యా
యాంమృతాయాంబ్రాహ్మణస్యతు । విషమాబ్దేఽకర్తవ్యోవివాహశ్శుభకృ
ద్భవేత్॥ అ॥ ద్వితీయవివాహములకుయోగ్యకాలము జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వివా
హమైనతర్వాత భార్యజీవవతియైయుండగా మరలవివాహమునుగోరువాడు
ప్రథమవివాహసంవత్సరము మొదలు బేసిసంవత్సరములయందును భార్యమృ
తినొందిన వెనుకచనిపోయినది మొదలుకొని బేసిసంవత్సరములయందునుగొం
దఱిమతానుసారముగా సరిసంవత్సరములలో బేసినెలలయందునుద్వితీయా
దివివాహముచేయదగినదని తాత్పర్యము॥ ఇచ్చటభార్యపుత్రహీనురాలై మృ
తినొందిన సమవర్షములందు సమమాసములయందైన జేయదగుననియును
పుత్రవతియైమృతినొందిన బేసివర్షకాలములయందు జేయవలయుననియు
కొందఱియభిప్రాయము॥

(౫-౨)మూ॥ కుంభాజోక్షనృయుగ్మతౌళిసదనే ష్వర్కే స్థితే ఫాల్గునే
మాఘేమాధవశుక్రయోశ్చశుభదస్త్వూర్జద్వయే మధ్యమః। చైత్రేమీనగతే ధను
ర్మృగగతే పౌషే చ యుగ్మాన్వితే ప్యాషాఢే న శుభో ధనుర్ఝషయుతే స్యర్కే
వివాహశ్శుభః॥ వ్యా॥ అథవివాహయోగ్యమాసనిర్ణయమాహ॥ కుంభేతి॥ అ
ర్కే సూర్యే కుంభాజోక్షనృయుగ్మతౌళిసదనేషు కుంభమేషవృషమిథునతు
లారాశిషుస్థితేసతి ఫాల్గునే మాఘేచమాధవశుక్రయోః వైశాఖజ్యేష్ఠమాస
యోః॥ని॥ వైశాఖేమాధవో రాధో జ్యేష్ఠేశుక్ర ఇత్యుభయత్రాప్యమరః। వివా
హశ్శుభదః ఊర్జద్వయే కార్తికమార్గశీర్షమాసద్వయే॥ని॥ బాహులో
ర్జౌ కార్తికిక ఇత్యమరః। మధ్యమః అనుత్తమః అర్కే మీనగతే సతి చైత్రమాసి
ధనుర్మృగగతే ధనుర్గతే మకరగతే వా యది పౌషేమాసి యుగ్మాన్వితే మిథునగ
తే సతి చ ఆషాఢేమాసి। అపిశబ్దాత్కర్కటగతే ఆషాఢేపి న శుభప్రదః। తథాచా
పస్తంబేన। ఉత్తమంచ నైదాఘమిత్యాషాఢత్రయస్యాపి నిషిద్ధత్వాత్ ధనుర్ఝ
షయుతే పౌషాతిరిక్తేమాసి అర్కే ధనుర్గతే మకరగతే సతి వివాహశ్శుభః చైత్రే
మీనగతే ఇత్యనేన మీనచైత్రనిషేధః వింధ్యస్యోత్తరదేశానామేవ । నతు దక్షిణ
దేశానాం వింధ్యస్యోత్తరదేశానాం మధ్యేపి । కళింగవంగసింధూనామేవ కృ
త్స్నమీనచైత్రనిషేధః। శేషేతు మేషాయనప్రవేశాదారభ్య నిషేధః। తథా
CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

హాపత్సు॥ శ్లో॥ మేషాయనప్రవేశేతు తదారభ్య ప్రయత్నతః। వివాహం శుభమిచ్ఛంతి గర్గకశ్యపదేవతాః॥ మీనచైత్రే మహాదోషః కళింగే వంగసింధుషు। వివాహం వర్జయేత్తత్ర తథాన్యేషు శుభప్రదః॥ పరాశరసంహితాయాంచ॥ శ్లో॥ వింధ్యస్య దక్షిణే దేశే మీనచైత్రే శుభావహః। తస్యస్యాత్త్వన్యభాగేతు నైవ చైత్రే శుభావహః। వివాహో మీనచైత్రేతు యావన్మేషం విశేద్రవిః। తావచ్చైవ వివాహం కర్తుం కుర్యాద్వింధ్యస్య దక్షిణ ఇత్యుక్తత్వాత్॥ అ॥ వివాహవిషయమైన శుభాశుభఫలముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ మేషవృషభమిథునతులాకుంభ రాసులయందు సూర్యుడుండగాను। సూర్యుడు పుష్యమాసముకంటె నితరమాసముల యందు ధనుర్మకరములబొందియుండగాను। వైశాఖజ్యేష్ఠమాసఫాల్గునమాసములయందును। వివాహము చేయుట మంగళకరమనియు। కార్తికమార్గశీర్షమాసములయందు జేయుటయల్పఫలదంబనియు। సూర్యుడు పుష్యమాసమందు ధనుర్మకర రాసులయందుండగాను ఆషాఢమాసమందు మిథునకర్కాటక రాసులయందుండగాను వివాహము చేయుట మంగళకరమనియు సూర్యుడు చైత్రమాసమునందు మీనరాశియందుండగా గలిగెడి దోషము వింధ్యపర్వతోత్తర దేశమునకే గాని దక్షిణ దేశమునకు లేదు కాన దక్షిణదేశస్థులు మీనచైత్రమందు మేషాయనప్రవేశమైనను వివాహము చేయదగునని తాత్పర్యము॥ ❋

(౫౩) మూ॥ మాసాంతే దినపంచకే పితృతిథౌ రిక్తాష్టమీ ద్వాదశీషష్ఠీవిష్టిషు వా దినోత్తరదళే సాయంతనే హర్గ్రహే। మాసాదావథ మార్ధరాత్రదినకృత్తాగ్రమప్రదోషేషు వా మన్వాద్యాచయుగాదివర్జనవిపత్సే పాణిగ్రహో నిందితః॥ వ్యా॥ అ॥ వివాహే నిషిద్ధతిథీ నాహ॥ మాసాంత ఇతి॥ మాసాంతే దినపంచకే కృష్ణైకాదశీప్రభృతిదినపంచకే పితృతిథౌ సాంవత్సరికాదిపితృదినే, రిక్తాష్టమీద్వాదశీషష్ఠీవిష్టిషు రిక్తాః పూర్వోక్తాః అష్టమీ పక్షద్వయగతా ద్వాదశీ శుక్లపక్షగతా। మాసాంతే దినపంచక ఇత్యనేనైవ కృష్ణద్వాదశ్యాః తదంతఃపాతిత్వేన గతార్థత్వాత్। షష్ఠీచ పక్షద్వయగతా విష్టిర్భద్రకరణం వేతేషు వా శబ్దః నిష్టిసముచ్చయార్థకః॥ని॥ వా స్యాద్వికల్పోపమయోరేవార్థేచ సముచ్చయ ఇత్యమరః। దినోత్తరదళే దినస్యోత్తరార్థే సాయంతనే దివసస్య పంచమభాగ ఏవ అతా) పాదతః దివసస్యోత్తరార్ధమాత్రస్య నిషేధః సుశస్తు సాయంతనమాత్రస్యాయం నిషేకః న తూత్తరార్ధమాత్రస్యేతి వ్యాఖ్యేయం అన్యథా దత్తరదళనిషేధే నైవ తదంతఃపాతినః సాయంతనస్య గతార్థత్వాత్ పృథక్సాయంతనగ్రహణస్య వైఫల్యప్రసంగాపత్తేః అహర్ముఖేతు షట్కాలే॥ని॥ ప్రత్యూషోహర్ముఖం కల్యమిత్యమరః। మాసాదౌ శుక్లప్రతిపద అవమః ఏకస్మిన్ త్రయమపి అర్ధరాత్రం మహానిశీథం ద్వితీయయామస్య చరమఘటికా మార్గతృతీయయామస్య ప్రథమఘటి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

కాచతిథిసంజ్ఞాదినకృత్స్నసప్తమీకాసు త్రయోదశీతయోః ప్రదోషః యేతేషు న్వాదౌచతుర్దశమన్వాదిష్విత్యర్థః జాతావేకవచనంయుగాదివర్జదివసేయుగాదయశ్చత్వారః ప్రసిద్ధాః । ఏతేషువర్జదివసేషు పూర్వోక్తేషుసర్వేషువర్జదివసేషుపాణిగ్రహణానినింనితఃకర్మాణి క్తఃఋషిభిరితి శేషః॥ అ॥ వివాహనిషిద్ధకాలముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥కృష్ణైకాదశిమొదలనూవాస్యవరకును పితృతిథులయందును రిక్తతిథులయందును అష్టమి ద్వాదశివష్ఠులయందునుభద్రకరణయందును దినోత్తరభాగమనగా ౩వజామునందునుసాయంకాలనమను ౫౬ వగడియమొదలు ౫ గడియలను ప్రభాతసమయమందును శుద్ధపాడ్యమియందును మూడుతిథులుగూడినదివసమందును సగముత్రాత్రివేళయందును సప్తమిత్రయోదశిప్రదోషములయందును౧౪ మన్వాదులయందును ౪ యుగాదులయందును ముందుజెప్పబడిన వర్జదివసములయందువివాహము చేయకూడదనుట॥ ❀

(౫౪)మూ॥ శుక్రార్క్యేందుజవాసరేషుశుభదోమందారకౌయోర్మధ్యమశ్శ్రేష్ఠవాహఃకుజవాసరేనిధనదస్సోమేసపత్నీప్రదః। రేవత్యుత్తరరోహిణీకరపితృస్వాతీందుమిత్రాసురేపాపానన్వితపాపవేధరహితే పాణిగ్రహశ్శోభనః॥వ్యా॥అ॥వివాహవాసరనక్షత్రనియమమాహ॥శుక్రేతి॥ ఉద్వాహోవివాహఃశుక్రార్క్యేందుజవాసరేషుశుక్రగురుబుధవాసరేషు శుభదఃమందారకయోశ్శనిభానువాసరయోః మధ్యమఃకుజవాసరేనిధనదః మృత్యుప్రదఃసోమే సోమవాసరేసపత్నీప్రదఃద్వితీయవివాహప్రదఇత్యర్థః। రేవత్యుత్తరరోహిణీకరపితృస్వాతీందుమిత్రాసురేరేవత్యుత్తరత్రయరోహిణీహస్తమఘాస్వాతిమృగశీర్షానూరాధామూలాఃఏతేషామన్యతమేపాపానన్వితేపాపవేధరహితేచనక్షత్రేపాణిగ్రహశ్శోభనః॥ అ॥ వివాహమునకుయోగ్యయోగ్యవారనక్షత్రముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ బుధగురుశుక్రవారములుత్తమంబు ఆదిత్యశనివారములుమధ్యమంబులు భౌమవారముమరణప్రదంబు సోమవారముపునర్వివాహప్రదము రేవతియురోహిణి మృగశీర్ష మఖ ఉత్తర హస్త స్వాతి అనూరాధ మూల ఉత్తరాషాఢ ఉత్తరాభాద్ర రేవతి వీనిలో పాపగ్రహములేనినక్షత్రమునందును వివాహముచేయుటయుక్తమనుట॥ ❀

(౫౫) మూ॥ ఆర్ద్రాదావనిలాంతఋక్షదశకే సూర్యేస్థితేవాగురౌ సింహస్థేప్యథవాతదంశకగతేప్యూర్ధ్వేదళేపారిఘే । ఉద్వాహోనశుభఃస్వజన్మనిధనేమాసేచరాశౌగృహేదంపత్యోరపి జన్మకర్మనిధనాద్యర్క్షేషుసప్తస్వపి॥వ్యా॥అ॥అథఅన్యానపినిషేధానాహ॥ఆర్ద్రాదావితి॥ సూర్యేఆర్ద్రాదావనిలాంతఋక్షదశకేఆర్ద్రాప్రభృతిస్వాత్యంతనక్షత్రదశకేస్థితేసతి॥ శ్లో॥

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

జ్యేష్ఠమాసేయదాసూర్యేరుద్రర్క్షేచార్ధభోగభాక్।వివాహాదిశుభంకార్యం కేచిదాహుస్త్రియాంశకాఇతివిద్యమానత్వాత్।ఆర్ద్రాదావిత్యస్యఆర్ద్రాయాశ్చతుర్థపాదమారభ్యస్వాత్యంతమిత్యర్థః। గురౌసింహస్థేసింహరాశౌస్థితేసతిఅథవాతదంశకగతేవాపరిఘాయాఇదంపారిఘం। తస్యేదమిత్యణ్ప్రత్యయః।తస్మిన్పూర్వదళేపూర్వార్ధేఉద్వాహోనశుభః స్వజన్మనిధనేస్వజన్మమాసాదష్టమేమాసిజన్మమాసస్తు॥శ్లో॥ జన్మనోదినమారభ్యత్రింశద్దినమతఃపరం।జన్మమాసమితిప్రాహుర్మునయస్సత్యవాదినఇత్యుక్తత్వాత్ స్వజన్మమాసస్తస్యవేదితవ్యః! రాశౌజన్మరాశేరష్టమరాశౌగృహేస్వజన్మలగ్నాదష్టమేలగ్నేదంపత్యోర్జన్మకర్మనిధనాద్యృక్షేషుజన్మకర్మసాంఘాతకవైనాశికమానసికసాముదాయికనైధనేషు సప్తనక్షత్రేషుచనశుభః అత్రసింహగురునిషేధఃవింధ్యస్యోత్తరదేశానామేవనతుదక్షిణదేశానాం। తథాచగోబిలః॥శ్లో॥ వింధ్యస్యోత్తరదిగ్భాగేసింహయుక్తేబృహస్పతౌ। వివాహంనైవకుర్వీతనాయందోషోస్తిదక్షిణే॥అ॥కొన్నివివాహనిషేధకాలములజెప్పుచున్నాడు॥

తా॥ సూర్యుడార్ద్రనాలవపాదముమొదలుస్వాతినాలవపాదమువరకునుండిననను,బృహస్పతిసింహరాశియందైనను। ఈరాశ్యంశయందయిననుండగాను।పరిఘానామయోగపూర్వార్ధమందును జన్మమాసమనగా జన్మించినదినముమొదలు ౩౦ దివసములందును జన్మమాసమునకు ౮ వమాసమందును జన్మరాశికి ౮ వరాశియందును జన్మలగ్నమునకు ౮ వలగ్నమందును ౩౪వ శ్లోకమందుజెప్పబడినజన్మకర్మాదినక్షత్రములయందును వివాహము జేయదగదని తాత్పర్యము।బృహస్పతిసింహరాశియందుండగావింధ్యోత్తరదేశస్థులకేవివాహనిషేధముతక్కినదేశస్థులకానిషేధములేదు॥

(౫౬) మూ॥ శుక్రశ్చాస్తదిగుద్గతస్త్రిదివసేబాలోదశాహేపరేపక్షేవృద్ధఇతిక్రమాద్దశదినేపంచాహమేవాథవా। పక్షేచోభయతోగురుఃపరమతశ్చక్రేజ్యయోస్తద్వయేపంచాహంతుదినత్రయేఽర్ధదివసేవృద్ధశ్శిశుస్స్యాద్విధుః॥వ్యా॥అ॥గురుశుక్రశశినాంఫలంవక్తుమిచ్ఛన్ త్రయాణాంవృద్ధబాలత్వేదర్శయతి॥శుక్రఇతి॥ శుక్రఃశుక్రదిగుద్గతఃశుక్రఃఇంద్రః తస్యదిక్ప్రాచీతస్యాముదితస్సన్ త్రిదివసేత్రయాణాందివసానాంసమాహారఃత్రిదివసంతస్మిన్ బాలోభవతిపరేపశ్చిమదిశ్యుదితస్సన్ దశాహేదశదివసేషుబాలః ఇతిక్రమాదుక్తప్రాక్పశ్చిమక్రమాత్పక్షే పంచదశదివసేషు వృద్ధఃప్రాచ్యాం దశదివసేషు వృద్ధఃప్రతీచ్యాంఅథవాపంచాహంపంచదినేషువా ప్రతీచ్యాంవృద్ధోభవంతిగురుఃఉభయతఃఉదయేఅస్తమయేచపక్షేపంచదశదివసేషుబాలోవృద్ధశ్చశుక్రేజ్యయోర్గురుశుక్రయోఃతద్ద్వయే ఉదయాస్తమయద్వయేపంచాహంప

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

చదినాన్నీతిపరమతం కేషాంచిత్పక్షః శశీచంద్రః పినత్రయేవృద్ధః అర్కాదివసే
ఉదయానంతరంత్రింశద్ఘటికాః శిశుస్స్యాత్‌॥ శ్లో॥ చతుర్దశ్యంత్యగశ్చంద్రస్సక్ర
దస్తమయంవ్రజేత్‌ । అమావాస్యాంతగౌసూర్యచంద్రౌరాశ్యాదిభిస్సమౌ।
అంతేప్రతిపదసూర్యాన్నిర్గతశ్చోదయంగతఇత్యుక్తత్వాత్‌ చతుర్దశ్యంత్య
ఘటికాప్రభృతిప్రతిపదః అంత్యఘటికాపర్యంతం దినద్వయమస్తంగతః ప్రతి
పచ్చరమఘటికామారభ్యద్వితీయాయాస్త్రింశద్ఘటికాపర్యంతంబాలః। ద్వా
దశ్యాః ప్రథమఘటికామారభ్యచతుర్దశ్యాఃచరమఘటికాపర్యంతం దినత్ర
యంవృద్ధో భవతీత్యర్థః॥ అ॥ గురుశుక్రచంద్రులవృద్ధత్వబాల్యములజెప్పుచు
న్నాడు॥ తా॥ శుక్రుడుతూర్పుదెస ఉదయించిన ఉదయానంతరం 3 దినస
ములు బాలుడును పశ్చిమంబున ఉదయించిన ౧౦ దివసములు బాలుడును
తూర్పున అస్తమించిన అస్తమయమునకుముందు ౫ దినములు వృద్ధుడును ప
శ్చిమంబున అస్తమించిన ౧౦ దివసములు వృద్ధుడును నొకపక్షమున పశ్చి
మంబున ౫ దివసంబులు వృద్ధుడును బృహస్పతి ఉదయించిన ౧౫ దివసము
లుబాలుడు అస్తమించిన ౧౫ దివసములువృద్ధుడును కొందఱియభిప్రాయ
ముగురుశుక్రులకుభయులకునుదయించిననస్తమించిన ౫ దినములుబాలవృద్ధ
త్వములనియును చంద్రుడు కృష్ణద్వాదశి మొదటిఘడియమొదలు చతుర్ద
శ్యంత్యగడియవరకు వృద్ధుడును శుద్ధపాడ్యమితుదగడియమొదలు విదియ 3౦
గడియలవరకు బాలుడనియు తాత్పర్యము॥ *

(౫౭) మూ॥ శుక్రార్క్యేందుషుచాస్తగేషునిధనంప్రాప్నోతిశీఘ్రంవరో
బాలేషువ్యభిచారిణీచయువతిర్వృద్ధేషుసత్సుత్రిషు । కన్యామృత్యుగతావివా
హాసమయేవ్రాత్యోవ తేవాభవేత్సీమంతంసవనంవినైవనశుభంసర్వేషు కర్మ
స్వపి॥ వ్యా॥ శుక్రేతి॥ వివాహసమయేశుక్రార్క్యేందుషుశుక్రగురుచంద్రేషుత్రిష్వ
స్తగేషుసత్సువరఃశీఘ్రంమృత్యుంప్రాప్నోతి। ఏతేష్వేవబాలేషుసత్సుయువతిః
స్త్రీవ్యభిచారిణీస్యాత్‌ । వృద్ధేషుసత్సుకన్యామృత్యుగతాభవేత్‌ వ్రతే ఉపన
యనసమయే ఏతేష్వేవనిధనేషుసత్సువ్రాత్యఃకర్మహీనోభవేత్‌ వటురితి శేషః॥
సి॥ వ్రాత్యస్సంస్కారహీనస్స్యాదస్వాధ్యాయః సీమంతంప్రసిద్ధం సవనంపుంసవనం
వినాఆభ్యాంవినాతయోర్గర్భసనియమత్వాస్నమూఢాదిదోషఇత్యర్థః। అ
న్నప్రాశనస్యాప్యేవంబోధ్యంసర్వేషుకర్మసుశుభకర్మసునశుభం। అత్రగు
రుశుక్రయోర్వృద్ధబాల్యయోర్దేశభేదేనవ్యవస్థాకర్తవ్యాతథాహ॥ శ్లో॥ విం
ధ్యస్యదక్షిణే దేశే వృద్ధబాల్యేసితేజ్యయోః । త్రిదినంవర్జయిత్వాతుతతః
కృత్యేషుశోభనమ్‌॥ అ॥ పైర్లఫలములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ చంద్రగురుశుక్రమూ
[illegible]

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

బాలురై యున్నవివాహమయినకన్యక అంకులాడియగుననియు వృద్ధురాలై యున్న కన్యక మృతిబొందుననియు సీమగ్రుగ్రీప్రకారముండగా నుపనయనమైనవాడు వ్రాత్యుడనియు మాసనియమము గల సీమంతాదులవిడిచి యున్యములైన సర్వకర్మలకు నిషేధమని తాత్పర్యము వింధ్యపర్వత దక్షిణదేశస్థులకు గురుశుక్రులు వృద్ధబాలత్వములలో నున్న 3 దివసంబులం బరిత్యజించి మిగిలినదివసములలో జేయవచ్చునని కొందఱియభిప్రాయము॥

*

(౫౮) మూ॥ జ్యేష్ఠే మాసి కరగ్రహో నశుభకృజ్జ్యేష్ఠాంగనాపుత్రయోః జ్యేష్ఠే మాస్యపి జాతయోయశ్చ దివా జ్యేష్ఠోడుసంభూతయోః। దంపత్యోర్యది యేన కేన విధినా జ్యేష్ఠాత్రయం చాస్తి చేత్త్రిజ్యేష్ఠాహ్వయదోషదో హి సతతం నా ప్యాద్యగర్భద్వయే॥ వ్యా॥ అ॥ అథాత్ర జ్యేష్ఠస్వరూపం జ్ఞాపయం స్తత్ర వివాహనిషేధమాహ॥ జ్యేష్ఠ ఇతి॥ జ్యేష్ఠే మాసి జ్యేష్ఠాంగనాపుత్రయోః జ్యేష్ఠపుత్రీజ్యేష్ఠపుత్రయోః కరగ్రహో వివాహో నశుభకృత్। కించ జ్యేష్ఠమాసజాతయోరపి జ్యేష్ఠోడుసంభూతయోః జ్యేష్ఠానక్షత్రజాతయోశ్చ జ్యేష్ఠమాసి నశుభకృత్ యేన కేన విధినా దంపత్యోః జ్యేష్ఠాత్రయమస్తి చేద్యది తదా త్రిజ్యేష్ఠాహ్వయదోషో భవతీతి ప్రసిద్ధా। త్రిజ్యేష్ఠే నశుభకర ఇత్యర్థః సాప్యాద్యగర్భద్వయే త్రిజ్యేష్ఠత్వాభావేపి ఆద్యగర్భద్వయేపి నశుభకర ఇత్యర్థః। ఆద్యగర్భద్వయేవిశేషః శ్లో॥ ఆద్యగర్భద్వయోర్యత్ర వివాహః కార్య ఏవ యది। మాసాధిపతిమిత్రత్వవశాదత్ర శుభావహః॥ మనుశ్చ॥ శ్లో॥ వివాహో యది కర్తవ్యశ్చాద్యగర్భద్వయోరపి। అన్యోన్యరాశిమిత్రత్వే శుభం ప్రాహ మునిస్సురిరితి॥ తా॥ ఏవిధముననైన గన్యావరులకు మూడు జ్యేష్ఠశబ్దములు గూడెనేని త్రిజ్యేష్ఠమను దోషమగుచున్నది గాన సహోదరులలో జ్యేష్ఠస్త్రీపురుషులకు జ్యేష్ఠమాసమందు వివాహము చేయగూడదనియు జ్యేష్ఠమాసమందైనను జ్యేష్ఠానక్షత్రమందయినను బుట్టిన కన్యావరులకును జ్యేష్ఠమాసమందు జేయగూడదనియు త్రిజ్యేష్ఠలు గూడకపోయినను గన్యావరులిరువురు సీమంతపుత్రులయిన వివాహమునకు నిషేధమని తాత్పర్యము॥ జ్యేష్ఠకన్యావరులయిన దంపతులకు రాశిమిత్రత్వము గాని మాసాధిపులమిత్రత్వము గాని కలిగియుండెనేని శుభకరమని మన్వాదులయభిప్రాయము॥

*

(౫౯) మూ॥ వధ్వా ద్వాదశరంధ్రజన్మసు గురుర్వైధవ్యదస్స్యాత్త్రిషట్స్వంస్థస్త్రీత్రుషయకృచ్చతుర్థదశమస్థానస్థితో దుఃఖకృత్। ఆవశ్యం బలమార్యసూర్యశశినాం భానాం వివాహే ద్వయోర్దుష్టస్థానగతా అమీ తు విహితాస్తేషాం చ పూజాదినా॥ వ్యా॥ అ॥ అథ వివాహే గురుఫలమాహ॥ వధ్వా ఇతి॥ వధ్వాః కన్యాయాః గురుః ద్వాదశరంధ్రజన్మసు వధూజన్మలగ్నాజ్జన్మకాలచంద్రలగ్నా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

స్త్వాదశాష్టమజన్మలగ్నగః । స్థితస్సన్ వైధవ్యదస్స్యాత్ త్రిషట్సంస్థః పరస్య
తృతీయషష్ఠస్థానగతో గురుః స్త్రీమృత్యుకృత్ : స్త్రీనాశకృద్భవతి । చతుర్థద
స్థానదశమస్థానయోః స్థితశ్చేత్ ఉభయోర్దుఃఖకృదు క్తేభ్యో ఽన్య స్థానేషు స్థితశ్చే
చ్ఛుభకరో భవతీత్యర్థా ల్లభ్యతే। వివాహే ద్వయోర్దంపత్యో ఆర్క్యసూర్యశ
శినాం గురుసూర్యచంద్రాణాం భానాం తారాణాం చ బలం ఆవశ్యం ఉక్తం చ॥
శ్లో॥ చంద్రతారాబలం వీక్ష్య దంపత్యోర్గురుసూర్యయోః। మా సేను భేసుభ
దినే కారయేన్మంగళం ముదే। అమీ గురుసూర్యచంద్రాః దుష్టస్థానగతా అపిపూ
జాదినా జపహోమదానాదినా విహితాః వశీకృతాస్సంతః। తేషాం దంపత్యో
రిత్యర్థః పూజాయాం బహువచనం। శుభదా భవంతీత్యర్థః॥ అ॥ వివాహము
నకు బృహస్పతిఫలము జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ బృహస్పతి కన్యక జన్మలగ్నమునకై
నను జన్మచంద్రలగ్నమునకైనను ౮-౧౨ లగ్నము స్థానములయందున్న గ
న్యక విధవయగునని యును వరుని జన్మలగ్నమునకు ౩-౬ స్థానములయందున్న
మృతభార్యావంతుడగునని యు ౪,౧౦ స్థానములయందున్న దంపతులు దుఃఖ
వంతులగుదురనియు ౨-౫-౭-౯-౧౧ స్థానములనున్న శుభకరుండని తాత్ప
ర్యము॥ ఇదియు గాక దంపతులకు రవి చంద్ర బృహస్పతి తారాబలములవశ్యము
గా జూడదగినది ఈ సూర్యచంద్రబృహస్పతులనిష్టస్థానమందుండి రేని జపహో
మదానాదులచే సంతుష్టులగావించిన శుభప్రదులగుదురని అర్థము॥ ❋

(౬౦) మూ॥ ఏకస్యాపి సుతాద్వయం న విహితం నాప్యేకజన్యద్వయో
రేకస్మిన్నుదయే ద్వయోశ్చ వరయోర్ద్వ్యన్నపుత్రీద్వయం। పుత్రీపుత్రశుభద్వ
యం న యుగపత్కార్యం న పుత్రద్వయో రుద్వాహవ్రతయుగ్మమేకభవనే నా
ప్యన్యయోస్తద్ద్వయమ్॥ వ్యా॥ అ॥ అథ ద్వాభ్యాం శ్లోకాభ్యాం ఏకోదరాణాం వి
వాహనిషేధమాహ। ఏకస్యేతి॥ ఏకస్య పుంసః సుతాద్వయం ఏకోదరకన్యాద్వ
యం న విహితం న యోగ్యం న దేయమితి యావత్। ఏకజన్యద్వయోః ఏకోదరయోః
ద్వయోః వరయోరపి సుతాద్వయం పుత్రికాద్వయమపి న విహితం ఏకస్మిన్నుద
యే ఏకలగ్నే ద్వయోః భిన్నోదరయోః వరయోః పుత్రీద్వయం న దద్యాత్ । పుత్రీ
పుత్రశుభద్వయం ఏకోదరయోః పుత్రీపుత్రయోః వివాహయుగ్మం ఉపనయన
యుగ్మం వా యుగపన్న కార్యం కించ ఉద్వాహశ్చ వ్రతం చ ఉద్వాహవ్రతే త
యోః యుగ్మం ఏకలగ్నే ఏకగృహే చ అన్యయోర్భిన్నోదరయోరపి తద్ద్వయం
వివాహద్వయం ఉపనయనద్వయం వా ఏకలగ్నేన కార్యం ఆపద్విషయే విశేషః॥
శ్లో॥ ఏకోదరోద్భవసుతాసుతయోర్వివాహం మాసాంతరే మనువసిష్ఠపరాశ
రాద్యాః। ఇచ్ఛంతి మంగళమథాశు వదంతి గర్గాః కేచిత్తథైవ దివసే ఋ్యుదయ
ప్రభేదైః అపరో ఽపి శేషః॥ శ్లో॥ ఏకలగ్నే పృథక్ స్థానే వసిష్ఠః పరాశరః। తయో

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ర్వివాహమిచ్ఛంతిపృథగ్గ్రామేథమంటపే। శుభకృత్పుత్రికోద్వాహాత్పశ్చాత్పు
త్రకరగ్రహః ఏకతిథ్యామపిప్రాహభార్గవోభిన్నవేళయాబ్దాస్యన్యే॥ శ్లో॥
ఏకస్మిన్ దివసేప్యేకలగ్నేభిన్నాంశకేతయోః। ఏకగర్భోదయోస్తత్రవివాహ
శ్శుభకృద్భవేత్। యమళవిషయేతు। ఏకస్మిన్వత్సరేచైకవాసరేమంటపేపిచ
కర్తవ్యం మంగళంస్వసోర్భ్రాత్రోర్యమళజాతయోః॥ గణశః క్రియమాణా
నాంయుగపన్నాస్తిపూజనం। నాందీముఖంభవేదేకంసహామమంత్రాః పృథక్
పృథక్॥ అ॥ రెండుశ్లోకములచేసహోదరులకేకకాలవివాహమును నిషేధించు
చున్నాము॥ తా॥ ఒకవరునికినిరువురుసహోదరకన్యలనీయగూడదనియు నన్నద
మ్ములకునక్కచెల్లెండ్రనీయగూడదనియు నొకలగ్నమందు భిన్నోదరవరులకైన
ననుగన్యకాద్వయమునీయ్యగూడదనియు నొకలగ్నమందు బుత్రీపుత్రులకువి
వాహముచేయగూడదనియు సోదరులకు రెండువివాహములుగానియుపనయ
నములుగాని చేయగూడదనియు నొకనికినుపనయనమునొకనికివివాహమునొక్క
గృహమందొకలగ్నమందు జేయగూడదనియు భిన్నోదరులకైన నొకలగ్నమం
దొకవేదికయందు జేయగూడదనియు తాత్పర్యము॥ ఆపత్కాలవిషయమైమ
న్వాదులుకొందఱు మాసాంతరమందు జేయవచ్చుననియు గొందరులగ్నాంతరమ
న్దు జేయవచ్చుననియుగొందరొకలగ్నమందంశాంతరమైనస్వగ్రామమున్దు జేయువ
చ్చుననియు అనుజులవిషయమై యేకకాలమున్దే చేయవలయుననచెప్పియున్నారు॥

(౬౧) మూ॥ పుత్రీపాణినిపీడనాచ్చపరతస్సూనోర్వివాహశ్శుభో నాన్య
త్పుత్రకరగ్రహాత్తనకిముప్యుద్వాహఏవవ్రతాత్। నాన్యత్పూర్వమృతుత్రయా
త్స్వశరదిహ్యేకోదరాణాంమథఃప్రత్యుద్వాహవిధిస్తయోర్నశుభకృచ్ఛ్లోకే
త్రపూర్వత్రచ॥ వ్యా॥ పుత్రీ॥ పుత్రీపాణినిపీడనాత్ దుహితృవివాహాత్ పరతః
అనంతరంసూనోః పుత్రస్యవివాహశ్శుభః పుత్రకరగ్రహాత్ పుత్రవివాహానంత
రం అన్యత్పుత్రికావివాహః పుత్రోపనయనాదికం నశుభకృత్ వ్రతాత్ పుత్రోప
నయనానంతరం ఉద్వాహ ఏవశుభః నకిమపిపునరుపనయనాదికం నశుభమిత్య
ర్థః స్వశరదివివాహసంవత్సరే॥ ని॥ సంవత్సరోవత్సరోబ్దోహాయనోస్త్రీశరత్స
మా ఇత్యమరః। ఋతుత్రయాత్ షణ్మాసాత్పూర్వమేకోదరాణామన్యత్ ఉపన
యనం అయం ప్రత్యుద్వాహవిధిః వివాహనిధిః తయోర్నశుభకృదితి అత్రశ్లోకే
పూర్వత్రచపూర్వశ్లోకేచోక్తః అత్రస్వశరదీత్యనేన అబ్దభేదేతుశుభకృదితిగ
మ్యతేఉక్తంచ॥ శ్లో॥ ఫాల్గునేచైత్రమాసేతుపుత్రోద్వాహోపనాయనే। అబ్దభే
దాత్ప్రకుర్వీతఋతుత్రయవిడంబనమితి॥ తా॥ ఏకకాలమందు బుత్రపుత్రికావివా
హములలో బుత్రికావివాహానంతరముపుత్రవివాహము ముఖ్యమనియు। పుత్రవి
వాహానంతరమందుబుత్రికావివాహమైననుబుత్రోపనయనమైన జేయగూడదని

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

యుపుత్త్రోపనయనానంతరమందుపుత్త్రికావివాహముశుభకరమనియు।పుత్త్రవివాహముచేసినసంవత్సరమందుః ౬ నెలలపర్యంతమేకోదరులకుపనయనాదులునశుభకరములనియుమఱియునీవివాహవిధియీ క్రమముననాసంవత్సరమందు ౬ నెలలుచేయగూడదనిచెప్పబడినదనుసంవత్సరభేదమైనపక్షమందు నీచెప్పబడినపరిమితిలేకనేవివాహాదులుచేయుటయుక్తముగానఫాల్గునమాసమందు వివాహమునుజేసిచైత్రమాసమందుమరలనేప్రయోజనమైనజేయవచ్చునని తాత్పర్యం॥

(౬౨)మూ॥ చాతుర్థీంచవధూంచతుర్థపురుషస్తాంపంచమీంచోద్వహేన్నోషష్ఠీంతుసముద్వహేత్తు యువతింనోపంచమీంపంచమః। తార్తీయాంతువధూంతృతీయపురుషస్తాముద్వహేన్నోద్వహేదిత్యన్యేప్రవదంతిసప్తమజనాదూర్ధ్వంపరేషామివ॥ వ్యా॥ అ॥ అథవివాహయోగ్యాయోగ్యసంబంధమాహ॥ చాతుర్థీమితి॥ చతుర్థపురుషఃకూటస్థాత్ చతుర్థపురుషఃచాతుర్థీంవధూంస్త్రియముద్వహేత్ కించచతుర్థయేవపఞ్చమీంకూటస్థాత్పంచమీంతాంవధూంచ ఉద్వహేత్ కింతుచతుర్థఃషష్ఠీంయువతీంతునోసముద్వహేత్పంచమః పంచమపురుషః। పంచమీంయువతింనోసముద్వహే త్తృతీయపురుషః తార్తీయాంతృతీయవధూంచ ఉద్వహేత్ నోద్వహేదిత్యన్యేతృతీయాంతార్తీయాంనోద్వహేదితి కేచిత్ ప్రవదంతీత్యర్థః।ఇయంవ్యవస్థాసప్తమజనాత్సప్తమపురుషపర్యంతంసప్తమజనాదూర్ధ్వంతుపరేషామివసపిండానామివ సంబంధః। నోపంచమీంపంచమఇత్యత్రవిశేషోద్రష్టవ్యః॥ శ్లో॥ పంచమఃపంచమీంకన్యాంనోద్వహేదితిమద్వచః।పితృపక్షేనిషేధోయంమాతృపక్షేనతద్భవేదితి॥ అ॥ వివాహమునకుయోగ్యాయోగ్యసంబంధములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ కూటస్థపురుషుడుమొదలు౪వపురుషుడు నాలవస్త్రీనిన్ని౫ వస్త్రీనిన్నివివాహముచేయవచ్చుననియుజతుర్థపురుషుడుషష్ఠస్త్రీనివివాహముచేసుకొనగూడదనియు బంచమపురుషునికిబంచమస్త్రీనివివాహముచేయగూడదనియునుతృతీయపురుషునికితృతీయస్త్రీనివివాహముచేయవచ్చునుగూడదనికొందఱిమతమిచెప్పబడిననియమముసప్తపురుషపర్యంతమేగానఅనంతరముసామాన్యబంధుసంబంధమువలెనెవివాహముచేయవచ్చునని తాత్పర్యము॥ ఈపంచమస్త్రీపంచమపురుషవివాహముతండ్రివరుసకాదనియుదల్లివరుసయుత్తమంబనికొందఱిమతము॥ *

(౬౩)మూ॥ మూలాహిప్రభవావధూశ్శ్వశురతత్పత్న్యౌనిహంతిక్రమాదంత్యాద్యంఘ్రి)సముద్భవాత్వథభవేజ్జ్యేష్ఠర్క్షజాశ్లేషజమ్।ఇంద్రాగ్నిప్రభవావివాహసమయేహంత్యేవసాదేవరంత్రిష్వేతేవ్వృషభేషుజాతపురుషోహంతీతి కేచిజ్జగుః॥ వ్యా॥ అథగండత్రయజాతకన్యాఫలమాహ॥ మూలేతి॥ మూలాహీప్రభవామూలాశ్లేషానక్షత్రజాతావధూఃక్రమాత్ శ్వశురతత్పత్న్య

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

మూలజాశ్వశురంభర్తృర్జనకం ఆశ్లేషజాతత్పత్నీంశ్వశ్రూం౹ మూలాహిప్ర
భవేతి కృత్స్నమూలాశ్లేషయోఃనిషేధ ప్రాప్తేపాదభేదేన వ్యవస్థాపయతి అం
త్యాద్యంఘ్రిసముద్భవా మూలాంత్యపాదే ఆశ్లేషాద్యపాదే సముద్భవావ
ధూఃశ్వశురతత్పత్న్యౌనిహంతి౹ అథజ్యేష్ఠర్క్షజాశ్లేషజంభర్తృర్జ్యేష్ఠంనిహ
న్తీభవేత్ ౹ ఇంద్రాగ్నిప్రభవా విశాఖానక్షత్రజాతావధూః వివాహసమయ
ఏవదేవరంశ్వభర్తృకనిష్ఠంహంతిఏతేషుత్రిషుభేషుమూలాశ్లేషా జ్యేష్ఠానక్ష
త్రేషుజాతపురుషోపిపూర్వోక్తాన్ హంతీతి కేచిజ్జగుఃఊచుః౹౹గైశబ్దఇతిధాతో
ర్లుఙ్తేలిట్ ౹ త్రిష్వేతేష్వపలక్షణంవిశాఖజోపిదోషకృత్ అయం౹ నసమీచీనఃపక్షః
ఇత్యస్వరససూచనాయ కేచిదిత్యుక్తం౹ శ్లో౹౹ మూలాసార్పవిశాఖాసుజ్యేష్ఠభే
చోద్భవఃపుమాన్ ౹ నదోషకృద్వివాహేషుస్త్రియస్సర్వత్రవర్జయేత్ ౹ ఇతివి
ద్యమానత్వాత్౹౹ అ౹౹ గండనక్షత్రమందుబుట్టినవారలకుఫలములజెప్పుచున్నా
డు౹౹ తా౹౹మూలానక్షత్రమందుబుట్టినస్త్రీమామకుకూడదనియు౹ ఆశ్లేషయందు
బుట్టినస్త్రీ యత్తకుకూడదనియు నీమూలాశ్లేషలయందుగూడదనిసామాన్య
ముగాజెప్పినను మూలానక్షత్రమునాలవపాదమందుబుట్టిన మామకుమారకు
రాలనియు౹ నాశ్లేషమొదటిపాదమందుబుట్టిన నత్తకుమారకురాలగునదివిశే
షంబనియు జ్యేష్ఠానక్షత్రమందుబుట్టినస్త్రీపతిజ్యేష్ఠభ్రాతృనాశకారిణియగున
నియు ౹ విశాఖానక్షత్రమందుబుట్టినస్త్రీ వివాహకాలమందే మరదికిమారకు
రాలగుననియు నీమూలాశ్లేషాజ్యేష్ఠావిశాఖానక్షత్రములయందుబుట్టినపురుష
ముక్రిందజెప్పినవారికిమారకుడనికొందరుజెప్పినను స్త్రీలకుగాని పురుషులకుదో
షములేదని తాత్పర్యము౹౹

(౬౪) మూ౹౹ యఃపంచాంగవిశుద్ధిహీనదినకృత్సంక్రాంత్యహఃపాపి
నాంషడ్వర్గఃకునవాంశగోష్టమకుజష్షట్కాంభృగోఃకర్తరీ౹ లగ్నాదష్టమష్ట
మేందురుభయోశ్చంద్రోష్టరిప్ఫారిగశ్చంద్రస్సగ్రహ ఏవవారజనితస్సార్ధస్త
ర్మ్యహూతాభిధః౹౹

(౬౫) మూ ౹౹ ఖర్జూరిస్థసమాంఘ్రిభం గ్రహణభంచోత్పాతభం
క్రూరయుగ్ఘిష్ణ్యంచాశుభవిద్ధభంవిషయుతంలగ్నస్సదోషస్తథా౹ గండాం
తో వ్యతిపాతవైధృతిమహాయోగాఇతిస్వాభిధా లగ్నస్యాప్యఖిలైకవింశతిమ
హాదోషాప్రవక్ష్యేథతాన్౹౹వ్యా౹౹ అ౹౹ అథశ్లోకద్వయేనైకవింశతిమహాదోష
నామాన్యాహ౹౹యఇతి౹౹ ఖర్జూరిస్థేతిచ౹౹ యఃపంచాంగశుద్ధిహీనఇత్యేకః౹ దిన
కృత్సంక్రాంత్యహఇత్యేకః౹ పాపినాంషడ్వర్గఇత్యేకః౹ కునవాంశఇత్యేకః౹ అష్ట
మకుజఇత్యేకః౹ భృగోష్షట్కమిత్యేకః౹ కర్తరీత్యేకః౹ లగ్నాదష్టమఇత్యేకః౹ ఉభ
యోరష్టమేందురిత్యేకః౹ చంద్రోష్టరిప్ఫారిగ ఇత్యేకః౹ సగ్రహదోష

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఇత్యేకః। చంద్రస్య గ్రహ ఇత్యేకః। వారజనితదుర్ముహూర్తాభిధ ఇత్యేకః। ఖార్జూరిస్థసమాంఘ్రిభమిత్యేకః। గ్రహణభమిత్యేకః। ఉత్పాతభమిత్యేకః। క్రూరయుగ్ధిష్ణ్యమిత్యేకః। అశుభవిద్ధభమిత్యేకః। విషయుతం విషయుతలగ్నమిత్యేకః। లగ్నాస్త దోష ఇత్యేకః। గండాంత ఇత్యేకః। వ్యతీపాతవైధృతిమహాయోగ ఇత్యేక వింశద్దోషా ఇత్యేవ స్వపంగీకార్యాః నను భిన్నకాలికయోస్తయోః ఏకదినే యోగాసంభవాదితిశంకపిః నుతిపద్యనువ ఫే కిం। ఏతేసర్వేమిళిత్వా ఏకవింశతిదోషా భవంతి। తాన్ శ్లోకద్వయేనోక్తానఖిలైకవింశతిమహాదోషాన్ లగ్నస్యైవ త్యేకథయామి॥ అ॥ రెండుశ్లోకములచేనిరువదియొక మహాదోషనామములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ పంచాంగశుద్ధిహీనమనిసంక్రాంత్యగ్రహస్సని। పాపషడ్వర్గమని కునవాంశమని అష్టమకుజుడని భృగుషట్కమని కర్తరియని లగ్నాస్తమదోషమని అష్టమచంద్రుడని షష్ఠరిష్ఫచంద్రదోషమని చంద్రస్యగ్రహదోషమని వారజనితదుర్ముహూర్తమని। ఖార్జూరస్థసమాంఘ్రిభంబని గ్రహణభమని ఉత్పాతభమని క్రూరయుగ్ధిష్ణ్యమని। అశుభవిద్ధభమని విషయుతలగ్నమని లగ్నాస్తదోషమని గండాంతమని। వ్యతీపాతవైధృతిమహాయోగమని ఈయిరువదియొక మహాదోషములవివరమును పైన తెలియజేయుచున్నాడు॥ *

(౬౬) మూ॥ దుష్టాశ్చేత్ కరణక్షవారతిథయో యోగశ్చ తన్మేళనం నాడ్యష్షోడశ షోడశేత్యుభయతో వర్జ్యా రవేస్సంక్రమాత్ । రాశిష్వేవ చరేషు చైకదివసస్త్యాజ్యో యనే రాశివత్ తద్రాశింగత ఏవ తత్తదయనం ప్రాప్తో యదా భాస్కరః॥ వ్యా॥ అథ శ్లోకద్వయే నిర్దిష్టానామేకవింశతిమహాదోషాణాం స్వరూపం నిర్వక్తుం ప్రథమోపదిష్టయోః పంచాంగశుద్ధిహీనదినకృత్సంక్రాంతిదోషయోర్లక్షణం దర్శయతి॥ దుష్టా ఇతి॥ యేచ దుష్టాః కరణక్షవారతిథయః యోగశ్చ యాః తన్మేళనం తేషాం తిథివారనక్షత్రయోగకరణానాం పంచానాం మేళనం చేత్ కరణేషు భద్రః ఋక్షేష్వనుక్తాని పూర్వాదీని వా రేషు కుజః యోగేషు పరిఘవ్యాఘాతాదయో వక్ష్యమాణాః తిథిషు అమాసాంతే దినపంచక ఇతి శ్లోకోక్తాః ఏతే దుష్టాః ఏతైర్యథాసంభవం యుక్తమేవ పంచాంగస్య దుష్టత్వం ఏవం పంచాంగశుద్ధిహీనో దోష ఇత్యుచ్యతే రవేస్సూర్యస్య సంక్రమాదుభయతః పూర్వం షోడశ నాడ్యః పశ్చాచ్చ షోడశ నాడ్యశ్చ వర్జ్యాః శుభకర్మసు త్యాజ్యాః చరేషు చరరాశిష్వేవ మేషకర్కటతులామకరేషు। రవిసంక్రమణేషు ఏకదివసః పూర్వం త్రింశద్ఘటికాః పరే చ త్రింశద్ఘటికాః త్యాజ్యా ఇత్యర్థః శుభకర్మస్వితి శేషః। అయనే రాశివత్ యత్సంక్రమణే యావద్ఘటికాః తదయనేపి తావద్ఘటికాత్యాజ్యా ఇత్యర్థః। భాస్కరస్సూర్యః యదా యస్మిన్ కాలే యదయనం ప్రాప్నోతి తదైవ తద్రాశింగత ఏవ న సంక్రమ ఇత్యేవకారార్థః ఏవం దినకృత్సంక్రాంతిదో

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

షః॥ అ॥ క్రింద రెండుశ్లోకములయందు జెప్పబడిన యేకవింశతిమహాదోషస్వరూపముల దెలియజేయుచున్నవాడై ముందు పంచాంగశుద్ధిహీనదోషలక్షణమును సంక్రాంతిదోషలక్షణమును దెలియజేయుచున్నాడు॥ తా॥ అశుభకరములైన తిథివారనక్షత్రయోగకరణములుగూడినదది పంచాంగశుద్ధిహీనదోషమని శుభకర్మలవిషయమై సూర్యసంక్రమణప్రవేశమునకు ముందు వెనుక౧౬ గడియలువర్జింపవలయునని సూర్యుడు మేషకర్కటకతులామకరరాసులయందు ప్రవేశమునకు ముందు ౩౦ ఘడియలు వెనక ౩౦ ఘడియలును నిషేధింపవలయుననియు అయనములకు నిషేధవిధి యీప్రకారమేయనియుని దేవినకృత్సంక్రాంతిదోషమని తాత్పర్యము॥ ❋

(౬౭) మూ॥ మేషో గౌర్మిథునం కుళీరమృగరాట్కన్యా తులావృశ్చికాశ్చాపాఖ్యో మకరో ఘటో ఝష ఇతి హ్యేతే గృహాఖ్యాః క్రమాత్। భౌమశ్శుక్రబుధేందుసూర్యశశిజా భృగ్వారజీవాసితా మందో జీవ ఇతి క్రమేణ గృహపా ఏతే హి షడ్వర్గపాః॥ వ్యా॥ అ॥ అథ పంచభిశ్శ్లోకైః షడ్వర్గస్వరూపం ప్రపంచయితుం ఆదౌ తావత్తదుపయోగి రాశ్యధిపతీనాహ॥ మేష ఇతి॥ మేషః ప్రసిద్ధః గౌః వృషభః మిథునం ప్రసిద్ధం కుళీరః కటకః మృగరాట్ సింహః। కన్యాతులావృశ్చికాః ప్రసిద్ధాః చాపాఖ్యో ధనుః మకరః ప్రసిద్ధః। ఘటః కుంభః ఝషో మీనః ఇత్యేతే ద్వాదశ రాశయః క్రమాత్। గృహాఖ్యాః రాశిసంజ్ఞాః॥ ని॥ ఆఖ్యాహ్వా అభిధానం చ నామధేయం చ నామ చేత్యమరః। భౌమశ్శుక్రబుధేందుసూర్యాః ప్రసిద్ధాః శశిజో బుధః పంచమ్యా పాఞ్జ్ఞేః జనేర్డ ప్రత్యయః। భృగుశ్శుక్రః వారోంగారకః జీవో గురుః అసితశ్శనిః పునః ర్జీవో గురుః ఏతే ద్వాదశ క్రమేణ భౌమాదిః క్రమేణ గృహపాః రాశ్యధిపాః ఏతే రాశ్యధిపతయః ఏతే షడ్వర్గపాః షడ్వర్గాధిపతయశ్చ భవంతి హి ప్రసిద్ధౌ అయమర్థః మేషవృశ్చికయోః భౌమః వృషభతులయోశ్శుక్రః। మిథునకన్యయోర్బుధః కర్కటస్య చంద్రః సింహస్య సూర్యః। ధనుర్మీనయోర్గురుః మకరకుంభయోశ్శనిరితి॥ అ॥ ఐదుశ్లోకముల చే షడ్వర్గస్వరూపముల దెలియజేయుటకై షడ్వర్గయోగులకు రాశ్యధిపతుల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ మేషవృషభమిథునకర్కాటకసింహకన్యతులవృశ్చికధనుర్మకరకుంభమీనములు ౧౨ను రాసులనియు। మేషవృశ్చికములకు నంగారకుడు। వృషభతులలకు శుక్రుడు మిథునకన్యలకు బుధుడు। కర్కాటమునకు జంద్రుడు। సింహమునకు సూర్యుడు। ధనుర్మీనములకు గురువు। మకరకుంభములకు శనైశ్చరుడు వీరలీక్రమమున రాశ్యధిపతులనియు వీరలే షడ్వర్గాధిపతులనియు తాత్పర్యము॥ ❋

(౬౮) మూ॥ సౌమ్యానామపి రాశయశ్శుభగ్రహాః క్రూరగ్రహాః పాపినాం సర్వేషాం క్రమశశ్చరస్థిర ఇతి స్యాద్ద్విస్వభావాభిధాః। త్రింశద్భాగమయం

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

చలగ్నమథతల్లగ్నే స్వయోర్భాగయోరర్కేందూ విషమే సమే శశిరవీ హోరే శ్వరౌ క్రమాత్॥ వ్యా॥ సౌమ్యానామితి॥ సౌమ్యానాం శుభగ్రహాణాం సంబంధినో రాశయః శుభగ్రహాః శుభరాశయ ఇత్యుచ్యంతే పాపినాం క్రూరగ్రహాణాం సంబంధినో రాశయః క్రూరగ్రహాః క్రూరరాశయః సర్వేషాం ద్వాదశరాశీనాం క్రమశః క్రమాత్ చరస్థిరద్విస్వభావా ఇత్యభిధాపి చరస్థిరద్విస్వభావ సంజ్ఞాః స్యుః తద్యథా। మేషశ్చరః వృషభః స్థిరః మిథునం ద్విస్వభావః పూర్వే చరస్థిర స్వభావాయస్య సతథోక్తః పూర్వార్ధస్య స్థిరరాశిసమీపత్వాత్ స్థిరత్వం ఉత్తరార్ధస్య చరరాశిసమీపత్వాచ్చరత్వం పునః కర్కటశ్చరః। ఏవం ద్వాదశరాశీనాం క్రమాత్ చరస్థిరద్విస్వభావత్వం యోజనీయం। త్రింశద్భాగమయం త్రింశద్భాగాత్మకం లగ్నమిత్యుచ్యతే। అథ తల్లగ్నే త్రింశద్భాగాత్మకే లగ్నే ద్వయోర్భాగయోః। పూర్వార్ధోత్తరార్ధయోః। విషమే మేషమిథునసింహధనుఃకుంభానాం పూర్వార్ధస్య అర్కః సూర్యః హోరాధిపతిః ఉత్తరార్ధస్య ఇందుశ్చంద్రః। సమే వృషభకర్కటకన్యావృశ్చికమకరమీనానాం పూర్వార్ధస్య చంద్రో హోరాధిపః ఉత్తరార్ధస్య రవిః క్రమాత్ హోరేశ్వరౌ భవత ఇత్యవగంతవ్యం। తా॥ సౌమ్యగ్రహసంబంధిరాసులు శుభరాసులనియు। పాపగ్రహసంబంధిరాసులు క్రూరరాసులనియు ఈ౧౨ రాసులలో మేషము చరమని। వృషభము స్థిరమనియు। మిథునము ద్విస్వభావమని యీప్రకారము ౧౨ రాసులకు జూడవలెను। లగ్నము ౩౦ భాగములు గలదనియు లగ్నమును రెండు భాగములు చేసిన హోరాలగు నందులో మేషాదివిషమరాసులయందు ప్రథమభాగము సూర్యహోర ద్వితీయభాగము చంద్రహోర వృషభాదిసమరాసులయందు ప్రథమభాగము చంద్రహోర। ద్వితీయము సూర్యహోర। ఈ రెండుగ్రహములు హోరాధిపతులని తాత్పర్యము॥

(౬౯) మూ॥ తల్లగ్నేశసుతేశధర్మపతయో ద్రేక్కాణపాస్స్యుస్త్రయ స్స్వాంత్యోపాంత్యగృహేశ్వరా ఇతి జగుర్ద్రేక్కాణపాశ్చాపరే। కేచిత్స్వా త్మజధర్మపా ఇతి జగుః ద్రేక్కాణపాస్స్యుశ్చరే ధర్మస్వాత్మజపాః స్థిరే సుతస స్వేశాద్విరూపేగృహే॥ వ్యా॥ అ॥ అథ ద్రేక్కాణాధిపతీనాహ॥ తల్లగ్నేతి॥ తల్ల గ్నేశసుతేశధర్మపతయః క్రమాత్ ద్రేక్కాణపాస్స్యుః త్రింశద్భాగాత్మకస్య లగ్నస్య తృతీయో భాగః ద్రేక్కాణశబ్దార్థః। అయమాశయః యస్య లగ్నస్యాధిపః స ఏవ ప్రథమద్రేక్కాణాధిపః సుతేశః లగ్నాత్పంచమలగ్నాధిపో యః స ద్వితీయద్రేక్కాణాధిపః ధర్మపతిః లగ్నాన్నవమలగ్నాధిపతిర్యస్స ఏవ తృతీయద్రేక్కాణాధిపః స్వాంత్యోపాంత్యగృహేశ్వరాః స్వం లగ్నం అంత్యో ద్వాదశః ఉపాంత్య ఏకాదశః ఏతేషాం అధిపాః అపరే ద్రేక్కాణాధి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఇత్యూహ్యం రేజకః శోచుః। ద్రైశబ్ద ఇతిధాతోర్వ్యాప్తార్థేలిట్ కేచిత్తు చరేచరలగ్నేష్వి
ష్యర్థః। స్వాత్మజధర్మాఖ్యలగ్నపంచమనవమాఖ్యా పాంతి రక్షంతీతి తథోక్తాః స్థిరే
స్థిరలగ్నేషు ధర్మస్వాత్మజపాః నవమప్రథమపంచమాధిపాః ద్రేక్కాణాధిప
తయః। ద్విరూపేగృహే ద్విస్వభావలగ్నేషు సుతనవస్వేశాః పంచమనవమప్ర
థమలగ్నాధిపతయః ద్రేక్కాణాధిపతయః స్యురితి జగుః॥ అ॥ ద్రేక్కాణాధిపతు
లం జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ లగ్నములు మూడు భాగములు చేసిన ద్రేక్కాణములగు
నందు- లగ్నాధిపతి ప్రథమద్రేక్కాణాధిపతియు, పంచమాధిపతి ద్వితీయద్రే
క్కాణాధిపతియు, నవమాధిపతి తృతీయద్రేక్కాణాధిపతియు నిట్లు కొందఱి
యభిప్రాయము లగ్నాధిపతి ద్వాదశాధిపతి యేకాదశాధిపతులు క్రమంబుగ ద్రే
క్కాణాధిపతులని కొందఱి యభిప్రాయము లగ్నాధిప పంచమాధిప నవమాధి
పతులు చరలగ్న ద్రేక్కాణాధిపతులనియు నవమాధిప లగ్నాధిప పంచమాధిప
తులు స్థిరలగ్న ద్రేక్కాణాధిపతులనియు పంచమాధిప నవమాధిప లగ్నాధిప
తులు ద్విస్వభావలగ్న ద్రేక్కాణాధిపతులనియు తాత్పర్యము॥ *

(౭౦) మూ॥ మేషః కర్కటకస్తులా చ మకరః స్యుస్స్వదయో రాశయస్స్వ
స్యస్వాత్మజధర్మయోశ్చ నవతద్భాగా నవాంశాః క్రమాత్। తల్లగ్నం ద్రుత దాది
సర్వనిలయాస్స ద్వాదశాంశాః క్రమాత్ తత్రద్రాశ్యధిపాస్తదంశపతయస్స్యుర్
ద్వాదశాంశాభిధాః వ్యా॥ అ॥ నవాంశ ద్వాదశాంశస్వరూపం దర్శయతి॥ మేష
ఇతి॥ మేషః కర్కటకస్తులా చ మకరః ఏతే చత్వారో రాశయస్స్వస్వోదయస్స్వ
స్వాస్స్వకీయా అంశా ఏవ ఆదయో యేషాం తే తథోక్తాః న కేవలమేతావత్।
స్వాత్మజధర్మయోశ్చ లగ్నాత్పంచమనవమయోశ్చ స్వస్వసంబంధినో అంశా ఏ
వ ఆదయో, నవ- నవసంఖ్యాకాస్తద్భాగాః క్రమాత్ నవాంశా భవంతి ఏతదు
క్తం భవతి మేషసింహధనుషాం మేషాంశ ఆదిః కర్కటవృశ్చికమీనానాం కర్కట
కాంశ ఆదిః తులాకుంభమిథునానాం తులాంశ ఆదిః మకరవృషభకన్యానాం మ
కరాంశ ఆదిః। లగ్నం యద్వర్తతే తదాది సర్వనిలయాః తదాది ద్వాదశ రాశయః
ప్రసిద్ధాః ద్వాదశాంశాః తత్రద్రాశ్యధిపాస్తదంశపతయః తేషాం రాశీనాం
యే అధిపాః తేషాం అంశానామపి త ఏవాధిపాః ద్వాదశాంశాభిధాస్సంజ్ఞా
స్స్యుః॥ అ॥ నవాంశ ద్వాదశాంశ స్వరూపముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ లగ్నపుగడి
యలను౯ భాగములు చేసిన నవాంశలని మేషసింహధనూరాసులకు మేషాదిగన
వాంశ గుణింపవలయునని- కర్కటవృశ్చికమీనములకు- కర్కటకాంశ మొదలని
మకరవృషభకన్యకలకు మకరాంశ మొదలని తులాకుంభమిథునములకు తులాం
శము మొదలని లగ్నాధిపతియే నవాంశాధిపతియనియు ఇది నవాంశ క్రమంబని తె
లియవలెను. మఱియు ద్వాదశాంశలనగా లగ్నపుగడియలను ౧౨ భాగములు చే

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

యనుట ద్వాదశాంశలనియు-యా రాశ్యధిపతులే ద్వాదశాధిపతులనుట॥

(౪౧)మూ॥ త్రింశాంశేష్వధిపాః కుజార్కి-గురువిత్సుక్రాస్త్వయుగ్మే క్రమాద్బాణేష్వష్టమునీషవస్సముగృహే త్రింశాంశపా వ్యత్యయాత్। షడ్వర్గస్త్వయమేవసోపిశుభకృత్సౌమ్యగ్రహాణాం భవేత్ షడ్వర్గో యదిపాపినాం నిధనకృత్సర్వేషుకర్మస్వపి॥ వ్యా॥ అ॥ త్రింశాంశాధిపతీనాహ॥ త్రింశాంశేష్వితి॥ అయుగ్మే విషమరాశౌ విషమే। కుజార్కి-గురువిత్సుక్రాః కుజశనిగురుబుధశుక్రాః క్రమాత్ త్రింశాంశేషు బాణేష్వష్టమునీషవః బాణేష్వష్టమునీషూణామిత్యర్థః ఏషదంశానామధిపతయః కుజః పంచాంశానాం। శనైశ్చరశ్చ పంచాంశానాం। గురురష్టాంశానాం। బుధస్సప్తాంశానాం శుక్రః పంచాంశానామధిపా ఇత్యాశయః। సమగృహే సమరాశిషు త్రింశాంశపాః వ్యత్యయాత్ విలోమేన జ్ఞేయా ఇతి శేషః। తథాహి। శుక్రః పంచాంశానాం బుధస్సప్తాంశానాం। గురురష్టాంశానాం శనిః పంచాంశానాం కుజశ్చ పంచాంశానాం త్రింశాంశానామధిపా ఇత్యర్థః। అయమేవ శ్లోకచతుష్టయప్రతిపాదిత లగ్నహోరాద్రేక్కాణనవాంశద్వాదశాంశానాం షణ్ణాం సమాహారః ఏవ షడ్వర్గ ఇత్యుచ్యతే। సోపిషడ్వర్గోపి సౌమ్యగ్రహాణాం సంబంధీ చేచ్ఛుభకృద్భవేత్। పాపినాం। క్రూరగ్రహాణాం షడ్వర్గో యది సర్వేషు కర్మసు శుభకర్మసు నిధనకృత్ మృత్యుప్రదః॥ అ॥ త్రింశాంశాధిపతుల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ లగ్నము ౩౦ భాగములు చేసిన త్రింశాంశలనియుదంగారకశనైశ్చరులైదైదంశలకును గురువు ౮ అంశలకును। బుధుడేడంశలకును శుక్రుడు ౫ అంశలకును। వీరలీక్రమమున మేషాది బేసిరాసులకధిపతులనియును వృషభాది సమరాసులకు లగ్నము ౩౦ అంశములలో శుక్రుడైదంశములకును బుధుడేడంశములకును గురువు ౮ అంశములకును శనైశ్చరుడైదంశములకును అంగారకుడు ౫ అంశములకు। వీరలు త్రింశాంశాధిపతులనియు। మఱియు నీపైన జెప్పిన లగ్న హోరా ద్రేక్కాణ నవాంశ ద్వాదశాంశ త్రింశాంశలనెడి షడ్వర్గము సకలకార్యములకు శుభగ్రహ షడ్వర్గము శుభప్రదమనియు। పాపగ్రహషడ్వర్గము మృత్యుప్రదమనియు తాత్పర్యము॥

(౪౨) మూ॥ త్రింశద్భాగమయం చలగ్నమిహ సా హోరా తదర్ధం చద్రేక్కాణస్తు తృతీయ ఏవ నవమో భాగో నవాంశః క్రమాత్। తస్య ద్వాదశభాగ ఏవ తు తతస్తద్ద్వాదశాంశస్తత స్త్రింశాంశస్త్రిదశాంశ ఏవ తు భవేత్ షడ్వర్గ ఏవం క్రమః॥ వ్యా॥ అ॥ షడ్వర్గవిభాగక్రమమాహ॥ త్రింశద్భాగమయమితి॥ త్రింశద్భాగమయం త్రింశద్భాగాత్మకం లగ్నమిత్యుచ్యతే తదర్ధం లగ్నస్యార్ధం పంచదశభాగాత్మకం। సా హోరా పూర్వోక్త హోరేత్యుచ్యతే। తద్ద్రేక్కాణస్తృతీయ ఏవ దశభాగాత్మకః నవమో భాగః వింశతిలిప్తాధిక త్రిభాగాత్మ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నవాంశః క్రమాద్భవతి । తస్యలగ్నస్య ద్వాదశభాగ ఏవ సః ద్వాదశాంశః త్రింశల్లిప్తాధిక ద్విభాగాత్మకః తత స్త్రిదశాంశ ఏవ త్రిరావృత్తాః దశ త్రిదశ త్రయోదశా ఇతీయావత్। తావన్తో అంశా ఏవ త్రింశాంశశ్చ భవేత్ షడ్వర్గ ఏవం ఉక్తరీత్యా క్రమః మర్యాదా బోధ్యా ఇతి శేషః॥ అ॥ షడ్వర్గ విభాగక్రమమును జెప్పుచున్నాఁడు॥ తా॥ లగ్నము ౩౦ భాగములు గలదని లగ్నార్ధము హోరయని లగ్నత్రిభాగము ద్రేక్కాణమని లగ్న నవాంశము నవాంశమని లగ్న ద్వాదశాంశము ద్వాదశాంశమని లగ్న త్రింశాంశము త్రింశాంశమనియును ఇదే షడ్వర్గ విభాగక్రమంబని తాత్పర్యము॥ ✻

(౭౩) మూ॥ భూనేత్రేభ్ధివిధూజజాత్యగమితో మేషాదితః పుష్కరః సింహాత్ షేర్ధనురాదికస్య చ తథా మీనాంతత స్స్యాత్రికమాత్ । షడ్వర్గో యది పంచవర్గ ఇతి వా వర్గోత్తమాంశస్త్వయం ప్రాజ్ఞ్మధ్యశ్చరమశ్చ రాదిషు నవాంశేషూత్తమాహ్యాశుభా॥ వ్యా॥ అ॥ పుష్కరాంశ వర్గోత్తమాంశా నాహ॥ భూనేత్రేతి॥ భూః ఏకా। నేత్రే ద్వే। వామాంక ప్రక్షేపేణ ఏకవింశతిర్భవతి సర్వత్ర సంఖ్యా ప్రసంగే వామాంక ప్రక్షేపో బోధ్యః। అబ్ధివిధూ అబ్ధయశ్చత్వారః। విధురేకః చతుర్దశో భాగ ఇతియావత్ జలజాక్షి జలంచత్వారః అక్షిణీ ద్వే చతుర్వింశో భాగః అగమితః సప్తపరిమితః । సప్తమో భాగ ఇతియావత్ మేషాదితః మేష వృషభ మిథున కర్కటకానాం క్రమేణ పుష్కరః మేషస్యైకవింశో భాగః వృషభస్య చతుర్దశో భాగః మిథునస్య చతుర్వింశో భాగః । కర్కటస్య సప్తమో భాగ ఇతి వివేకః। సింహాత్ షేః। సింహ కన్యా తులా వృశ్చికానాం చతుర్ణాం క్రమాత్పూర్వవద్బోధ్యం। మీనాంతతః మీనాధికస్యేత్యర్థః॥ సార్వవిభక్తిక స్తసిః। ధనురాదికస్య ధనుర్మకర కుంభ మీనానామపి తథా పూర్వోక్త భాగ ఏవ క్రమాత్పుష్కరస్స్యాత్। షడ్వర్గో యది పుష్కర కాల శుభగ్రహసంబంధీ షడ్వర్గో భవతి। కదాచిచ్ఛుభగ్రహసంబంధీ పంచవర్గో వా భవతి। చరాదిషు చర స్థిర ద్విస్వభావేషు రాశిషు ప్రాజ్ఞ్మధ్యశ్చరమశ్చ। వర్గోత్తమాంశాః। చరేషు ప్రథమాంశః। స్థిరేషు పంచమాంశః ద్విస్వభావేషు నవమాంశః। వర్గోత్తమాంశ ఇత్యర్థః। నవాంశేషు ద్వౌ వృషభ కర్కటకాంశౌ కునవాంశత్వేన నిషిద్ధావపి ఉత్తమౌ వర్గోత్తమాంశౌ చేచ్ఛుభౌ శుభప్రదౌ । వృషభ కటకయోశ్శుభగ్రహాధిపతిత్వాదితి భావః॥ మీనాంశస్య శుభగ్రహాధిపతిత్వేవ వర్గోత్తమాంశోపి న శుభదః ఝషమేషయోరపి గండాంతత్వేన వక్ష్యమాణత్వాత్॥ అ॥ పుష్కరాంశ వర్గోత్తమాంశల జెప్పుచున్నాఁడు॥ తా॥ మేషరాశిలో ౨౧వ యంశమును వృషభములో ౧౪వ యంశమును మిథునములో ౨౪వ యంశమును కటకములో ౭వ యంశమును సింహములో ౨౧వ యంశమును కన్యలో ౧౪వ యంశమును తులలో ౨౪వ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation Kolkata. Digitization: eGangotri.

యంశమునువృశ్చికలలో౭వయంశమునుధనూరాశికి౨౧వయంశమును మకర రాశికి౧౪వయంశమునుకుంభరాశికి౨౪వయంశమును మీనమునకు౭వయంశ మునువృష౯-రాంశములనబడును సుతీయుబుష౯రకాలమందీచెప్పబడినషడ్వ గ౯ముశుభగ్రహసంబంధిన్తైనశుభప్రదమనియుశుభగ్రహసంబంధిన్తైనబం చవగ౯మ్తైనశుభప్రదమనియు వగో౯త్తమాంశలనగా చరలగ్నములయందు ప్రథమాంశలునుస్థిరలగ్నములయందుపంచమాంశలును ద్విస్వభావలగ్నముల యందునవమాంశములనివివగో౯త్తమాంశలనితాత్పర్యము ॥ నవాంశముల యందువృషభకర్క-టకాంశములకునునవాంశములౌటవలన నిషిద్ధములైనను రాసులకుశుభగ్రహాధిపతిత్వములుండుటవలన శుభప్రదమని మీనాంశమునకు శుభగ్రహాధిపతిత్వముండివగో౯త్తమాంశమైననతిగండాంతమౌటచేతనిషే ధింపబడియుండుటవలన నశుభప్రదమని తాత్పర్యము॥ ❀

(౪౪) మూ॥ కన్యాయుగ్మతులాంశకా అపిధనుః ప్రాగధ౯భాగశ్శు భాఏతేభాగ్యసుతాథ౯దానచరమావగో౯త్తమాంశంవినా।స్త్రైవావ్యష్టమ రాశిభాగఉభయోర్ద్వాదశాంశ స్తథా తేభ్యోన్యేకునవాంశకా అపిశుభం ప్రాహుర్వృషాంశంపరే॥ వ్యా ॥ అ॥ వృషభకర్కటకాంశయోర్వగో౯త్త మాంశత్వేనశుభప్రదత్వం నిరూప్యఇదానీమవశిష్టానాం చతుర్ణాంవృష టాంశత్వేనశుభప్రదత్వంనిరూపయన్నన్యేషాంకునవాంశత్వందశ౯యతి॥ క న్యేతి॥కన్యాయుగ్మతులాంశకాఃధనుఃప్రాగధ౯భాగోపిపూర్వార్ధభాగశ్చఏ తేశుభాఃచతురంశాఃభాగ్యసుతాథ౯దాఃసౌభాగ్యపుత్రసంపత్కరాఃనచర మాఏతేఏవఅంశాః రాశ్యంతగతాశ్చేన్నయోగ్యాః వగో౯త్తమాంశంవి నావగో౯త్తమాంశస్తురాశ్యంతగతోశుభఏవ ఉభయోర్దంపత్యోః అష్టమ రాశిభాగోపినశుభదఃతథాతయోః ద్వాదశాంశోపినయోగ్యఃతేభ్యోన్యే క న్యాయుగ్మతులాధనుఃపూర్వార్థేభ్యఃఅన్యేనవాంశాఃకునవాంశాః కుత్సితన వాంశాఃఅశుభనవాంశాఇతియావత్ వృషాంశంవృషభాంశమపి శుభమితి ప రేప్రాహుః॥అ॥వగో౯త్తమాంశములౌటవలన వృషభకర్కటకాంశలకు శు భప్రదత్వమునునిరూపణచేసిమిగిలినకన్యామిథునతులాధనుస్సులుపూర్వరాంశ లౌటచేత వీనికినిశుభప్రదత్వమునిరూపణముచేయుచు నితరాంశలకునవాంశ త్వముతెలియజేయుచున్నాడు॥కన్యామిథునతులాంశలును ధనుఃపూర్వభాగ మునుసౌభాగ్యపుత్రసంపత్ప్రదములనియు నీరాసులచరమాంశలు శుభప్రద ములుగావనియు వగో౯త్తమాంశమురాశ్యంతగతమైనశుభప్రదముగా వనియుకన్యామిథునతులాధనుఃపూర్వభాగములకంటె నితరములైనయంశల కునవాంశలనిగొందఱిమభిప్రాయమువృషభాంశముశుభమని తాత్పర్యము॥

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

(౭౫)మూ॥ మేషాంశేచవిభర్తృకా పశుగణాకన్యా వృషాంశేభ
వేద్యుగ్మాంశే ధనపుత్రిణీ చకులటా స్యాత్కర్కటాంశేఖిలా । సింహాంశేపితృ
సద్మగాథసుగుణావిత్తార్జితా చ స్త్రియః స్సత్పుత్రా చతులాంశకేవ సుగుణా
నిస్స్వాంశకే చాళినః। వ్యా॥ అ॥ శ్లోకద్వయేననవాంశప్రత్యేకఫలమాహ ॥ మే
షాంశ ఇతి॥ మేషాంశేకృతపరిణయాకన్యావిభర్తృకా విధవా భవేత్ వృషాం
శేవృషభాంశే పరిణీతా చేత్పశుగణా పశుసంపన్నా స్యాత్ యుగ్మాంశే ధనపు
త్రిణీ ధనవతీ పుత్రవతీ చ కర్కటాంశే కులటా వ్యభిచారిణీ। ని॥ కులటా పాంసు
లా చ స్యాదిత్యమరః ఖిలా దుష్టా చ స్యాత్ । సింహాంశే పితృసద్మగా విధవా భ
వేత్। అథ స్త్రియః కన్యాయాః అంశే సుగుణా సౌశీల్యాదిగుణవతీ విత్తార్జితా
చ తులాంశే సత్పుత్రా సుగుణా చ భవతి। అళినః అంశే వృశ్చికాంశే నిస్స్వా దరి
ద్రా స్యాత్॥ అ॥ రెండు శ్లోకముల చేత నవాంశలకు ప్రత్యేకఫలముల జెప్పుచు
న్నాడు॥ తా॥ మేషాంశమందు వివాహమైన కన్యక విధవయగు ననియు వృష
భాంశమందైన కన్యక పశుసమృద్ధిగలదగు ననియు మిథునాంశమందైన స్త్రీ ధన
వతియు పుత్రవతియు నగుననియు కర్కటాంశమందైన స్త్రీ వ్యభిచారిణి యగున
నియు సింహాంశమందు విధవయగు కన్యాంశమందైన స్త్రీ గుణవతియు ధనవతియు
నగుననియు తులాంశమందు సుపుత్రులు గలదగుననియు వృశ్చికాంశమందు దరి
ద్రురాలగుననియు తాత్పర్యము॥

(౭౬.)మూ॥ చాపాంశాదిమభాగ ఏవ ధనినీ భాగే న్యసక్తా పరే దుశ్శీ
లా చ మృగాంశకే గతధవా కుంభాంశకే రుగ్మిణీ । మీనాంశే పతిపుత్రభాగ్యవి
యుతా లగ్నాన్నవాంశో బలీ షడ్వర్గస్థనవాంశకే చ గదితం యద్వృత్తదత్రాపి చ॥
వ్యా॥ చాపాంశేతి॥ చాపాంశాదిమభాగే ధనురంశాద్యభాగ ఏవ ధనినీ ధనవతీ అ
పరభాగే ఉత్తరార్థే అన్యసక్తా పరాధీనా వ్యభిచారిణీ త్యయావత్। కించ దుశ్శీ
లా దురాచారవతీ స్యాత్ మృగాంశే మకరాంశే గతధవా విధవా । కుంభాంశే
రుగ్మిణీ రోగవతీ। మీనాంశే పతిపుత్రభాగ్యవియుతా విధవా సంతానహీనా ద
రిద్రా చ స్యాత్ లగ్నాన్నవాంశః లగ్నాపేక్షయా నవాంశ ఏవ బలీ శ్రేష్ఠః షడ్వ
ర్గస్థనవాంశకే యత్ఫలం గదితం ఉక్తం అత్రాపి శుభషడ్వర్గస్థనవాంశకే పి త
ద్వత్ తాదృక్ఫలమేవ అనేన శుభనవాంశమాత్రస్య యోగ్యత్వం గమ్యతే లగ్నా
న్నవాంశో బలీత్యుక్తత్వాత్॥ తా॥ ధనురంశ పూర్వభాగమందైన స్త్రీ ధనవం
తురాలు నునపరాంశమందైన స్త్రీ వ్యభిచారిణి దురాచారవతియు నగుననియు
మకరాంశమందైన స్త్రీ విధవయు కుంభాంశమందు రోగవతియు మీనాంశమం
దైన స్త్రీ విధవయు నపుత్రవతియు దరిద్రురాలు నగుననియు లగ్నమునకంటె న
వాంశము బలవత్తరమని చెప్పటవలన శుభనవాంశము యోగ్యమని తాత్పర్యము॥

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

(౭౭)మూ॥ లగ్నాదష్టమగఃకుజోనిధనకృద్భౌమాష్టమాఖ్యోస్య
యుంయోద్యేవంభృగుషట్క-దోష ఇతితల్లగ్నాద్భృగుష్షష్ఠగః । యుద్ధేశత్రు
జితారిపోర్గృహగతౌ నీచస్థితౌ చాస్తగౌ తౌ ద్వాదుర్బలినావదంతిచ పరే దో
షస్తు నాస్తీత్యహో॥ వ్యా॥ అ॥కుజాష్టమభృగుషట్క-దోషావాహ॥ లగ్నాదితి॥
కుజోంగారకః లగ్నాదష్టమగతః అష్టమస్థానగతోయది నిధనకృత్ మృత్యుప్ర
దః అయమేవ భౌమాష్టమాఖ్యః కుజాష్టమాదోష ఇత్యుచ్యతే ఏవమేవ తల్లగ్నా
త్ప్రకృతశుభలగ్నాత్ భృగుః శుక్రః షష్ఠగః షష్ఠగోయది భృగుషట్క-దోష
ఇత్యుచ్యతే ఫలంతుపూర్వోక్తమేవ తౌ ద్వౌ కుజశుక్రౌ యుద్ధే గ్రహయుద్ధే శ
త్రుజితౌ శత్రుభిరస్కృతౌ వా। రిపోర్గృహగతౌ శత్రుక్షేత్రగతౌ వా నీచస్థితౌ ని
చక్షేత్రగతౌ వా అస్తగౌ సూర్యసమీపకిరణౌ వా యది దుర్బలినౌ బలహీనౌ భవ
తః దోషస్తుభృగుషట్కాది దోషస్తు నాస్తీతి పరేవదంతి అహో ఇత్యాశ్చర్యే॥
అ॥కుజాష్టభృగుషట్క దోషములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥అంగారకుడు వివాహ
లగ్నమునకెనిమిదింటనుండిన మృత్యుప్రదుడనియు నిదియేకుజాష్టమదోషంబని
యు మఱియును శుభలగ్నమునకారింట శుక్రుడుండిన భృగుషట్క-దోషమని
యుదీనికిభైన జెప్పినఫలమనియు- కుజశుక్రులు గ్రహయుద్ధమందుశత్రువుచేతజ
యింపబడినతిరస్క-రింపబడినను శత్రుక్షేత్రములనీచక్షేత్రములనుపొందినను న
స్తమానమునుబొందియుండినను। బలరహితులవుటవలన దోషములేదనికొంద
ఱియభిప్రాయమైననాయభిప్రాయము గ్రంథకర్తకునత్యాశ్చర్యమని తాత్ప॥

(౭౮) మూ॥ లగ్నాద్ద్వాదశగో భవే దృజుగతిర్వక్రీద్వితీయస్థితః
పాపౌద్వౌయదిమధ్యలగ్నముభయోర్మృత్యుప్రదా కర్తరీ। చంద్రోవాయది
మధ్యగస్తముభయోరస్యేజగుః కర్తరీం తౌ ద్వౌ వానచకర్తరీహ్యృజుగతీతద్వ్య
త్యయావక్రిణౌ॥ వ్యా॥ అ॥కర్తరీదోషమాహ॥ లగ్నాదితి॥ ద్వౌ ద్విత్వసంఖ్యా
వచ్ఛిన్నౌ పాపౌ పాపగ్రహౌ తిష్ఠతః తదుభయోః పాపగ్రహయోః ఏకః ల
గ్నాత్ ద్వాదశగస్సన్ ఋజుగతిః అన్యోవక్రీసన్ ద్వితీయస్థితః లగ్నాద్ద్వితీ
యస్థానగతో భవేద్యది ఉభయోః ద్వాదశద్వితీయయోః మధ్యలగ్నం యత్రస్యా
త్ తదా లగ్నస్య కర్తరీ కర్తరీ నామ దోషః సా కర్తరీ మృత్యుప్రదా చంద్రః తదు
భయోః పాపగ్రహయోః మధ్యగో వా యది కర్తరిత్యస్యేజగుః ఊచుః తచ్చింత్యం।
చింతాబీజంతు చంద్రః సపాదదినద్వయమేకస్మిన్ రాశౌ తిష్ఠతి తావచ్ఛుభక
ర్మప్రసంగే నిషేధః స్యాదితి । తౌ ద్వౌ పాపగ్రహౌ ఋజుగతీ వా ద్వావపి వ
క్రిణౌ వా వ్యత్యయా ద్వాదశగో వక్రీ ద్వితీయగో ఋజుగతిర్వా యదివా కర్తరీ
దోషో నాస్తి. అ॥కర్తరియనుదోషమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ రెండుపాపగ్ర
హములలోనొక పాపగ్రహము లగ్నమునకు ౧౨-టవక్రింపకయుండి మఱియొ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

కపాపగ్రహములగ్నమునకు ౨ టవక్రించియుండెనేని యీరెంటిమధ్యమున నున్నలగ్నమునకుగర్తరియనుదోషమువచ్చు నీదోషమువృత్యుప్రదమనియు ను। ఈదోషము రెంటను పాపగ్రహములవలనచంద్రుడుండెనేనిఆదికర్తరీదో షమనికొందరుచెప్పుచున్నారీచెప్పబడిన పాపగ్రహములు రెండును వక్రించి యున్నచుసక్రవర్జితులై యున్నసులగ్నద్వాదశమందువక్రించియుండి లగ్న ద్వితీయమందున। కరహితులై యున్నచెప్పబడినకర్తరీదోషములేదనితా॥

(౭౯) మూ॥ త్యాజ్యంచాష్టమలగ్నమేవజననాల్లగ్నాచ్చరాశేస్తయో ర్దంపత్యోరపిమృత్యుకృత్తదధిపోలగ్నస్థితోవాతయోః। చంద్రోప్యష్టమరాశి గస్తదుభయోర్నిత్యందరిద్రప్రదస్త్యాజ్యోద్వాదశలగ్నమప్యశుభకృత్తజ్జన్మ లగ్నంగృహం॥వ్యా॥ ష ములగ్నదోషమాహ॥ త్యాజ్యమితి॥ జననలగ్నాత్ జన్మలగ్నాత్ రాశేఃజన్మకాలచంద్రరాశేశ్చ అష్టమలగ్నంయత్తత్।తయోర్దం పత్యోర్మృత్యుకృత్ అతోష్టమలగ్నంత్యాజ్యమేవ దంపత్యోరితిప్రకరణబలా దుపన్యస్తంసర్వేషామప్యష్టమలగ్నంత్యాజ్యమిత్యర్థః। త్యాజ్యమిత్యేవకా రేణగుణయుక్తమపిత్యాజ్యమితిగమ్యతే। శ్లో॥ అష్టమంతునకర్తవ్యంయదిసర్వ గుణాన్వితమితిదైవజ్ఞవిలాసాదిగ్రంథేషు జాగరూకత్వాత్ తదధిపః అష్టమల గ్నాధిపఃలగ్నగతోవావివాహాదిలగ్నగతోవాయది। తయోర్దంపత్యోర్మృ త్యుకృద్భవతి।కించచంద్రోష్టమరాశిగఃజన్మరాశేరష్టమరాశిగతోయదితదుభ యోర్నిత్యందరిద్రప్రదఃద్వాదశలగ్నమపిజన్మలగ్నజన్మరాశ్యోః ద్వాదశలగ్న మపిత్యాజ్యంతజ్జన్మలగ్నంతయోర్దంపత్యోర్జన్మకాలలగ్నమప్యశుభకృత్।కిం చగృహాగతయోర్జన్మరాశిరప్యశుభకృత్ అత్రాయంవిశేషఃయస్మిన్గృహే యస్యజన్మగృహంతస్మిన్వివాహాదివైదికానాంనయోగ్యమితి॥ అ॥ అష్టమలగ్న దోషమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ జన్మలగ్నమునకునుజననకాలచంద్రరాశికినిల వలగ్నమునృత్యుప్రదమాటవలననాలగ్నముగుణయుక్తమైనదైననునిషేధింప వలయుననియునష్టమలగ్నాధిపతివివాహాదిలగ్నమునుబొందెనేనిదంపతులకు మృత్యుప్రదుడనియు జంద్రుడుజన్మరాశికి౮వరాశినిబొందియున్నదంపతుల కునిత్యదారిద్ర్యప్రదుడనియు జన్మద్వాదశలగ్నమును స్వజన్మలగ్నమును అశు భకరమనియు మఱిజన్మగృహవనగానే యింటబుట్టినవానికాయిల్లు జన్మ గృహమనియు జన్మగృహము వివాహాదులకు యోగ్యముకాదనుట॥ *

(౮౧) మూ॥ లగ్నాద్ద్వాదశగేథవారిపుగతేచంద్రేష్టమస్థేతదారిష్ఫా ష్టారిగచంద్రనామక మహాదోష స్తయోర్మృత్యుకృత్ దోషస్సగ్రహనామ కోనిధనకృచ్చంద్రేగ్రహేణాన్వితేదోషోనేతిపరేజగుశ్శశధరే సౌమ్యగ్రహే ణాన్వితే॥వ్యా॥ అ॥ షష్ఠాష్టరిష్ఫచంద్రసగ్రహదోషానాహ॥ లగ్నాదితిచంద్రేల

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

గ్నాత్ ద్వాదశగే ద్వాదశ రాశౌ స్థితే సతి। అథవారిఫగతే లగ్నాత్ షష్ఠస్థానగతే వా। అష్టమస్థే వా యదిచేదా। రిఫ్ఫాష్టారిగ చంద్ర నామక మహాదోషో భవతి। సదోషస్తద్యోగకాం పత్యోస్స్మృత్యుకృత్। చంద్రే గ్రహేణాన్వితే శుభగ్రహేణ వా యుక్తే సతి తదా సద్గ్రహనామకో దోషః దంపత్యోర్నిధనకృత్ । శశధరేవం చేత్ సౌమ్యగ్రహేణాన్వితే సతి నదోషో స్తీతి పరే జగుః॥ అ॥ షష్ఠాష్టరిఫ చంద్రసద్గ్రహదోషములను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ చంద్రుడు వివాహాదిలగ్నమునకు ౬, ౮ ౧౨ టను నిండిన పుడు రిఫాష్టారిగ చంద్ర నామక దోషమనియు నాదోషము దంపతులకు మృత్యుప్రదమనియు నందు శ్రీ మశుభగ్రహములతో గాని పాపగ్రహములతో గాని గూడియుండుట సద్గ్రహనామక దోషమనియు నాదోషము దంపతులకు నిధనప్రదమనియు మఱియు చంద్రుడు శుభగ్రహములతో గూడియున్నప్పుడీ దోషము లేదని కొందఱి యభిప్రాయ మనియు తాత్పర్యము॥ *

(౮౧) మూ॥ దారిద్ర్యం మరణం త్వపత్యరహితం సౌభాగ్యమేవం స్త్రియాస్సాపత్న్యం యతిభావమేవ కలహం దుఃఖం కుర్యాత్ క్రమాత్। ఉద్వాహాదిషు చంద్ర ఏకభవనే సూర్యాదిఖేటైర్యుతో నక్షత్రాంతరగశ్శుభోయది శశీత్యన్యే జగుశ్శోభనః॥ వ్యా॥ అ॥ సూర్యాదియుక్త చంద్రస్య గ్రహస్య ప్రత్యేకఫలాన్యాహ॥ దారిద్ర్యమితి॥ చంద్రః శశధరః ఉద్వాహాదిషు వివాహాదిషు సూర్యాదిఖేటైః సూర్యాది గ్రహైః యుతః సహితః సన్ ఏకభవనే ఏకరాశౌ స్థితశ్చేత్। క్రమాదిదం ఫలం కుర్యాత్। యథా చంద్ర స్సూర్యయుక్తశ్చేత్। స్త్రియాః కన్యాయాః। దారిద్ర్యం కుర్యాత్। అంగారకయుక్తశ్చేన్మరణం బుధయుక్తశ్చేదపత్యరహితం సంతానాభావం। గురుయుక్తశ్చేద్దౌర్భాగ్యం। భృగుయుక్తశ్చేత్సాపత్న్యం సపత్నిత్వం। శనియుక్తశ్చేద్యతిభావం రాహుయుక్తశ్చేత్కలహం కేతుయుక్తశ్చేద్దుఃఖం స్యాత్। శశీచంద్రః ఏకరాశిగతోపి నక్షత్రాంతరగో భిన్ననక్షత్రగతో యది। శుభశ్శుభప్రద ఇత్యన్యే జగుః। అపరే సేతిభిన్ననక్షత్రగతోపి నశుభ ఇత్యాచుః॥ అ॥ సూర్యాదియుక్త చంద్రనవగ్రహమునకు ప్రత్యేకఫలముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ చంద్రుడు వివాహాదివిషయమైన యేకరాశియందు సూర్యునితో గూడియుండిన వివాహమైన స్త్రీకి దారిద్ర్యప్రదుడనియు నంగారకునితో గూడియున్న మరణప్రదుడని బుధునితో గూడిన స్త్రీని బుత్రహీనురాలుగా జేయునని బృహస్పతితో గూడిన దౌర్భాగ్యప్రదుడని శుక్రునితో గూడిన స్త్రీకి సపత్నీప్రదుడని శనైశ్చరునితో గూడిన నైశ్వర్యాభావప్రదుడని రాహువుతో గూడిన గలహప్రదుడని కేతువుతో గూడిన దుఃఖప్రదుడని మఱి వివాహాదివిషయమై చంద్రుడొక రాశియందు సూర్యాది గ్రహములతో గూడిన నక్షత్రభేదము గలిగియున్న శుభకరుడని కొందఱి యభిప్రాయ [illegible] నక్షత్ర [illegible] భేదమైన నశుభకరుడని మఱి కొందఱియభి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

వసితాప్యహః॥

*

(౮౨)మూ॥ రుద్రాఖ్యోరగమిత్రపిత్ర్యవసవో వారాఖ్యవిశ్వేవిధిబ్ర
హ్మేంద్రేంద్రపుహూతాశనైరృత్యవరుణా అర్యమాఖ్యోభగః। ఏతే పంచదశక్ర
మాత్తు దివసే జ్ఞేయా ముహూర్తా భగశ్చేంద్రాగ్ని అహిర్నైరృత్యరౌద్రపితరస్త్యా
జ్యాస్తు శేషాశ్శుభాః॥ వ్యా॥ అ॥ అస్మిన్ శ్లోకద్వయే నవాగజనితదుర్ముహూర్తదోష
మాహ॥ రుద్రేతి॥ రుద్రాఖ్య ఏకః। ఉరగాఖ్యో ద్వితీయః। మిత్రాఖ్యస్తృతీయః। పిత్ర్య
ఇతి చతుర్థః। వస్వాఖ్యః పంచమః। వారాఖ్యష్షష్ఠః। విశ్వేదేవాఖ్యస్సప్తమః। విధ్యా
ఖ్యోష్టమః। బ్రహ్మాఖ్యో నవమః। ఇంద్రాఖ్యో దశమః। ఇంద్రపుహూతాశనాఖ్యో
దైవత్య ఏకాదశః నైరృత్యాఖ్యో ద్వాదశః వరుణాఖ్యస్త్రయోదశః అర్యమాఖ్య
శ్చతుర్దశః। భగ ఇతి పంచదశః। ఏతే పంచదశ ముహూర్తాః క్రమాద్దివసే ప్రతి
దివసే జ్ఞేయాః జ్ఞాతవ్యాః। తేషాం ప్రయోజనమాహ। భగః పంచదశః ఇంద్రా
గ్నిరేకాదశః। అహిః ఉరగాఖ్యో ద్వితీయః నైరృత్యో ద్వాదశః రౌద్రః ప్రథమః పిత్రా
ఖ్యశ్చతుర్థశ్చ ఏతే షణ్ముహూర్తాః ఉగ్రత్వాత్ త్యాజ్యాః। త్యాజ్యాశ్శుభకర్మణి ఇతి శే
షః శేషా నవ ముహూర్తాశ్శుభాః॥ అ॥ రెండు శ్లోకములచేత వారజనితదుర్ము
హూర్తదోషములను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ మొదటిది రుద్రముహూర్తమని
యు రెండవది యురగముహూర్తమనియు। మూడవది మిత్రమనియు। నాలువది
పిత్ర్యమనియు। ఐదవది వసువనియు। ఆరవది వారమనియు। ఏడవది విశ్వేదేవమ
నియు। ఎనిమిదవది విధియనియు। తొమ్మిదవది బ్రహ్మయనియు। పదియవది యిం
ద్రముహూర్తమనియు। పదునొకండవది ఇంద్రపుహూతాశనమనియు పండ్రెం
డవది నైరృత్యమనియు। పదమూడవది వరుణమనియు। పదునాలవది యార్యమనియు।
పదునైదవది భగముహూర్తమనియు। నీ చెప్పిన పంచదశ ముహూర్తములు
ప్రతిదివసమందు క్రమమున తెలియవలయుననియు। అందు భగ ఇంద్రపుహూతాశ
న। ఉరగ। నైరృతరౌద్ర। పిత్ర్య ముహూర్తములు ౬ నుగ్రత్వములవుటవలన శు
భకర్మములయందు నిషిద్ధములనియు మిగిలిన తొమ్మిది ముహూర్తములును
శుభప్రదములని తాత్పర్యము॥

*

(౮౩)మూ॥ రాత్రౌ పంచదశేశ్వరాజచరణాహిర్బుధ్న్యపూషాభి
ధానాపత్యాంతకవహ్నిధాతృశశినశ్చాదిత్యజీవాచ్యుతాః। అరుణత్వష్ట్రస
మీరణాశ్చ నపితాశ్చ త్వాదమేవాం భవా రౌద్రాజాంఘ్రియమాగ్నయో యదు
డుసో నా స్మృతాః తేషాం ఫలం॥ వ్యా॥ రాత్రావితి। ఈశ్వరః। అజచరణః। అహిర్బు
ధ్న్యః పూషా నాసత్యః అంతకః వహ్నిః ధాతా శశీ। ఆదిత్యః। జీవః। అచ్యుతః। అ
రుణః। త్వష్టా। సమీరణః ఇత్యేవం సంజ్ఞాః పంచదశ ముహూర్తాః। రాత్రౌ జ్ఞేయాః
పంచదశ ముహూర్తానాం మధ్యే రౌద్రాజాంఘ్రియమాగ్నయ ఇత్యేతే చత్వా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రఏవ ముహూర్తాః।శుభవిషౌశుభకర్మణిఅశుభాః శేషాస్తుశుభా ఏవ। యదు డుపోయస్మిన్ క్షణే యత్ఫలంయాదృశఫలం యథాతథాదదాతి। తద్వన్ముహూ ర్తాధిపాః స్వానురూపంఫలందదతి। యథారుద్రాఖ్యస్యరుద్రాధిపః రౌద్రఫలం దదాతి।ఏవమన్యత్రాప్యూహ్యం।యద్వాయస్మిన్నక్షత్రేయత్కర్మోక్తంతద్దైవ త్యముహూర్తేపితత్కార్యమిత్యర్థః। యథాఅనూరాధాయాంవివాహఉక్తః తస్యాఃమిత్రదేవతాకత్వాత్।మిత్రముహూర్తేవివాహఃకార్యఇతి। ఏవమన్య త్రాప్యూహ్యం।తథాచరత్నమాలాయాం॥శ్లో॥ యస్మిన్ధిష్ణ్యేయచ్చకర్మోపది ష్టంతద్దయివత్యేత్సుముహూర్తేపికార్యమితి।తస్మాదుగ్రదైవతాత్యాస్త్యాజ్యా ఇత్యర్థః॥ తా॥ప్రతిరాత్రియందునుబంచదశముహూర్తములలో మొదటిది ఈ శ్వరముహూర్తమనియు-౨వదియజచరణమనియు-౩వది యహిర్బుధ్న్య మ నియు-౪వదిపూషమనియు-౫వదినాసత్యమనియు-౬వదియంతకమనియు-౭వ దివహ్నియనియు-౮వదిధాతయనియు-౯వదిశశియనియు-౧౦వదియాదిత్యమ నియు-౧౧వదిజీవమనియు-౧౨వదియచ్యుతమనియు-౧౩వది యర్కమనియు- ౧౪వదిత్వష్టయనియు-౧౫వది సమీరణముహూర్తమనియు- నీపంచదశము హూర్తములలో-రుద్ర-అజాంఘ్రి-యమ-అగ్ని ఈ౪ముహూర్తములును శుభకర్మలవిషయమైయుగ్రములౌటవలననిషేధింపవలయునని- మేనక్షత్రాధి పతియేయేక్షణమందెంతమాత్రముఫలమునిచ్చుచున్నాడో యాప్రకారమీము హూర్తాధిపతులునుదమతమస్వరూపమునకుదగినఫలమునిచ్చుచున్నారనియు నేనక్షత్రమందేకర్మచేయుట శ్రేష్ఠమనిచెప్పియున్నదో యానక్షత్రాధిదేవత ముహూర్తమందుశుభకర్మచేయుటముఖ్యమని తాత్పర్యము॥ *

(౭౪)మూ॥ఆదిత్యేర్యమనామకశ్శశిదినేబ్రహ్మాసురాఖ్యౌకుజేపిత్రా ఖ్యానలసంజ్ఞికౌబుధదినేస్యాచేన్ముహూర్తోభిజిత్। దైత్యాహ్వాగురువాసరే భృగుదినేబ్రహ్మాఖ్యపిత్ర్యౌశనౌరౌద్రాహీత్యఖిలేషుభేషుధనదాస్తేదుర్ముహూ ర్తాఃక్రమాత్॥వ్యా॥ఆదిత్యఇతి॥ఆదిత్యేఆదిత్యవాసరే।అర్యమనామకశ్చతుర్ద శోముహూర్తఃశశిదినేసోమవాసరే।బ్రహ్మానవమఃఆసురోద్వాదశోముహూ ర్తఃకుజవాసరేపిత్రాఖ్యశ్చతుర్థఃఅనలసంజ్ఞికః రాత్రౌసప్తమశ్చదేవౌ। బుధది నేఅభిజిత్। అష్టమోముహూర్తః । గురువాసరేదైత్యాహ్వాదైత్యోద్వా దశఃఅహఃవారాఖ్యష్షష్ఠశ్చభృగుదినేబ్రహ్మాఖ్యపిత్రౌనవమచతుర్థౌ। శనౌశని వాసరేరుద్రాహీ ప్రథమద్వితీయముహూర్తావేతేద్వాదశముహూర్తాఃక్రె మాన్నిధనదాఃఅతఃఅఖిలేషుభేఅఖిలశుభకర్మసుత్యాజ్యాఇత్యర్థః॥ తా॥ఆదివా రమందర్యమనెడినామముగల ౧౪వ ముహూర్తమును-సోమవారమందుబ్ర హ్మయనుతొమ్మిదవముహూర్తము-అసురమనెడి౧౨వముహూర్తమును-కుజ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

వారమునందు పగలుపిత్య్రివను ౮వ ముహూర్తమును రాత్రి ౭ వదగు ననల ముహూర్తమును-బుధవారమందభిజిత్తను నెనిమిదవ ముహూర్తమును గురు వారమందు బం|్రడెండవద గుదంబుత్యను- వారమను పేరుగలయూరవ ముహూర్తమును-శుక్రవారమందు బ్రహ్మను తొమ్మిదవ ముహూర్తమును పిత్య్రమునునా లవ ముహూర్తమును-శనివారమందు,రుద్ర-అహి- అను ప్రథమద్వితీయ ముహూర్తములును నీ చెప్పిన ౧౨ ముహూర్తములు క్రములౌటవలన శుభకర్మల యందు నిషేధింపవలయునని తాత్పర్యము॥ *

(౮౫) మూ॥ యద్వారేచయదిష్టకాలఘటికాద్విఘ్నాశ్శరాప్తాగతాః పూర్వాంశా అథవర్తమానసమయస్స్యాత్కాల హోరాక్రమాత్। వారేశాదిరవిర్భృగుర్బుధవిధూమందో గురుర్మంగళశ్చేత్యేవ గ్రహకాలహానిధనదాస్త్యాజ్యావివాహాదిషు॥ వ్యా॥ కాలహోరామాహ॥ య ఇతి॥ యద్వారేచయస్మిన్వాసరే యదిష్టకాలఘటికాః తాః ద్విఘ్నాః ద్వాభ్యాంగుణితాః। తా ఏవ శరాప్తాః పంచభిర్విభక్తాస్సత్యః ఆగతాః లబ్ధాః శరాప్తేభ్య ఆగతా ఇత్యర్థః పూర్వాంశాః గత హోరాః అథవర్తమాన సమయః యచ్ఛిష్టం తద్వర్తమాన హోరా క్రమాత్ కాలాహోరాస్స్యాద్వారేశాదియస్యవారస్య యోధిపః తదాది। రవిర్భృగుర్బుధో విధుర్మందో గురుః మంగళోంగారకశ్చ ఏతే ఉదయాదారభ్య క్రమేణ పునఃపునః హోరాధిపాః భవంతి। కేచిత్తు అర్ధరాత్రమారభ్య హోరాగణనా కర్తవ్యేత్యాహుః అత్రాయం విశేషః సార్ధఘటికాద్వయాత్మికాయాః హోరాయాః పంచార్ధనాడికా భవంతి। తాసామర్ధనాడికానాం క్రమేణ రవిశశికుజ బుధగురవోధిపాః తతః శుక్రహోరా తస్యాః పంచార్ధనాడికానాం క్రమేణ బుధగురుశుక్రశనిసూర్యా అధిపాః భవంతి। ఏవం సర్వాసాం యోజనీయాః అతః హోరాధిప తేష్వష్టగ్రహః తదనంతరం హోరాధిపో భవతి ఏతాః హోరాః పాపగ్రహకాలజాతాశ్చేన్నిధనదాః అతో వివాహాదిషు త్యాజ్యాః భూరేఖాధ్వ యోజనేషు తచ్చతుర్థభాగం త్యక్త్వా భూరేఖాయాః ప్రాగ్దేశస్థైస్తేషు పునః పంచదశఘటికాస్వోధ్యాః రేఖాయాః ప్రత్యగ్దేశస్థైస్తేషు పునః పంచదశఘటికా యోజ్యా యది తేషు పంచదశఘటికానశోధ్యాః తథా పంచదశీఘటికాస్వేవతా శోధ్యాః తాసు దినార్ధేశోధితాసు సతీషు యావశిష్టో భవతి సూర్యోదయోపరి తావద్ఘటికామారభ్య వారప్రవృత్తిర్యదిదినార్ధేన శోధ్యాః తథాదినార్ధాద్యావదతిరిచ్యతే తదారభ్య సూర్యోదయాత్పూర్వం వారప్రవృత్తిః ఉక్తంచ రత్నమాలాయాం॥ శ్లో॥ వారప్రవృత్తిం మునయో వదంతి సూర్యోదయాద్రావణరాజధానాం। ఊర్ధ్వంతథాధోప్యపరత్రతస్మాచ్చరార్ధదేశాంతరనాడికాభిః॥

అ॥ కాలహోరాక్రమమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఏవారమందైనను హోరనిర్ణ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation Kolkata. Digitization: eGangotri.

యించువరకును దయము మొదలై నగడియలను లెక్కించి ౭ట భాగింపగా మిగిలిన దినశ్శేషాల హోరయనియు సోమవారమందు హోరచూచిన నావారాధిపతియని యు మొదటి హోరాధిపతికి ౬ వ గ్రహము వెంబడి హోరలకునధిపతులనియు నిందుకు దాహరణమాదివారమందు హోరచూచినపతులు మధ్యసూర్యాదులు; మొద టిహోరాధిపతియనియు-భృగు-బుధ-చంద్ర-శని గుర్వంగారకులీక్రమమునను దయము మొదలుపలుమారు హోరాధిపతులనియుం దెలియవలెను కొందఱు గ్రంథకర్తలగ్గర్గాద్రి మొదలు హోరచూడవలెనని చెప్పిరనియు నీచెప్పిన హోర లఘుడియనియు-అవియు ౨ అరఘడియలు నీయరఘడియలకు సూర్యహోరలో రవి-శశి-కుజ, గురుబ్రంధిపతులనియు శుక్ర హోరలో శుక్ర-శని-రవి, చంద్రాం గారకులధిపతులనియు నీక్రమమునననన్ని హోరలజూడవలెననియు నీహోరలు పాపగ్రహకాలజనితములవ్వోనేని వివాహాదిశుభకర్మలయందు నిషేధింపవల యునని యీవారములకు ననేకవిధములైన నిర్ణయములు చెప్పినసీగ్రంథకర్తనుత ముకొందఱీగ్రంథకర్తలకునిష్టము, ఉదయము మొదలుదయపర్యంతమువారమ నితా॥ (౨౭)మూ॥ ఖార్జూరాకృతిమూర్ధ్వగామృజులిఖేదేకాంచరేఖాం తత స్తిర్యక్చార్గళకాస్త్రయోదశ తథాఖార్జూరచక్రంత్విదమ్। విష్కంభాదిషు దస్రభాదిశిరసిస్థాప్యైక రేఖాంగతౌస్యాతాంశీతగుభాస్కరా యదితయోర్దృష్టిస్మిథో స్మృత్యుక్కృత్॥ వ్యా॥ అ॥ శ్లోకద్వయేనఖార్జూరచక్రలక్షణంనిరూపయతి తద్గోషమాహ॥ ఖార్జూరేతి॥ ఏకాం రేఖామూర్ధ్వగాం। ఖార్జూరాకృతింఖర్జూరపత్రసదృశాంరుజు అవక్రంయథాతథాలిఖేత్। తతస్తదనంతరంతస్యాస్తిర్యక్చార్గళకాస్త్రయోదశ రేఖాస్తథాలిఖితాశ్చేత్। ఇదంసప్తవింశతిరేఖాత్మకంఖార్జూరచక్రంభవతిశిరసిచక్రమూర్ధ్ని విష్కంభాదిషుయోగేషు దస్రభాదిఅశ్విన్యాదినక్షత్రం అభిజిద్వర్జంస్థాప్యవిలిఖ్యగణనాయాం క్రియమాణాయాంసత్యాంశీతగుభాస్కరౌ శీతాఃగావఃకిరణాఃయస్యసఃచంద్రః భాస్కరస్సూర్యశ్చ। తావేక రేఖాంగతౌస్యాతాంయది। తదాతయోశ్చంద్రసూర్యయోర్మిథఃఅన్యోన్యందృష్టిర్భవతిసామృత్యుక్కృత్। అతశ్శుభకర్మసు త్యాజ్యేత్యర్థః అత్రాయంవిశేషః। న కేవలమేక రేఖాగతయో రేవదృష్టిపాతః కింతు చతుర్థపాదాద్యపాదగతయో ర్ద్వితీయపాదగతయోశ్చ అన్యోన్యదృష్టిపాతః చతుర్థతృతీయపాదగతయో ర్వా చతుర్థతృతీయపాదగతయో ర్వా ప్రథమద్వితీయపాదగతయో ర్వా ప్రథమతృతీయపాదగతయో ర్వాపదుక్తం దైవజ్ఞవిలాసే॥

శ్లో॥ చతుర్థగస్త్వాద్యపాదమాద్యగస్తు చతుర్థగం। ద్వితీయగస్తృతీయస్థం తృతీయస్థో ద్వితీయగం। సమాంఘ్రి వేధస్సర్వత్ర పక్షే సంధిష్ణ్యమండలమితి॥

అ॥ రెండుశ్లోకములచే ఖర్జూరచక్రలక్షణమును దెలియజేయుచున్నవాడై

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

విష్కంభ*అశ్విని.

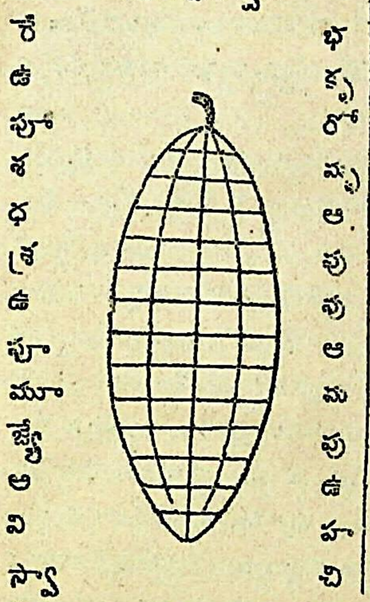

యాదోషమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఖార్జూరపత్రమువలె సూర్ధ్వరేఖ యొకటి వ్రాసి యారేఖమీద ౧౩ అడ్డగీతలుగీచిన సప్తవింశతిరేఖాత్మకమగునది ఖార్జూరచక్రమనియు నీచక్రశిరస్సునందశ్వినీనక్షత్రమును విష్కంభనామ యోగమును లిఖించి యక్కడనుండి సవ్యముగా లిఖించుచురాగా సూర్యచంద్రులొక రేఖయందున్ననక్షత్రములయందుండి యొకరినొకరు చూచినవదిప్పత్వ్యాప్రదము గనుక వివాహాది శుభకర్మలయందు నిషేధింపవలయునని తాత్పర్యము॥

ఇచ్చట సూర్యచంద్రులకు నేకరేఖాగత నక్షత్రములయందున్నమాత్రముచేతనే పరస్పరవీక్షణములుగలుగదు మఱియేమన్నను వీరిలోనాలవపాదముననొకగ్రహము మొదటిపాదముననొకగ్రహమునుండగాను రెండవపాదముననొకగ్రహమును మూడవపాదముననొకగ్రహమునుండగాను పరస్పరవీక్షణముగలుగునని తెలియవలయు॥

(౭౭)మూ॥ విష్కంభవ్యతీపాతశూలపరిఘాగండాతిగండాశనివ్యాఘాతా అపివైధృతిర్నిధనదా యోగా వివాహాదిషు। దస్రాహీంద్రుమఖాస్తథాదితిసుతానూరాధపుష్యాదితిత్వష్ట్రాగ్నిఖ్యాః క్రమశః ప్రదక్షిణ విధౌ జ్ఞేయాశ్శిరస్థాదుపరి॥ వ్యా॥ విష్కంభేతి॥ విష్కంభః। వ్యతీపాతః। శూలః। పరిఘః। గండః। అతిగండః। అశనిః-వజ్రః। వ్యాఘాతః। వైధృతిః। ఏతేనవ యోగాః। వివాహాదిషుశుభకర్మసునిధనదాః। దస్రాహీంద్రుమఖాః అశ్విన్యాశ్లేషామృగశీర్షమఖాః। తథాఽదితిసుతానూరాధ పుష్యాదితిత్వష్ట్రాగ్నిఖ్యాః మూలానూరాధా పుష్య పునర్వసూచిత్రాశ్చేతినవనక్షత్రాణిశిరస్థో మతశ్శిరోనక్షత్రాత్ క్రమశః ప్రదక్షిణక్రమేణ జ్ఞేయాః। అస్యయోగస్యయన్నక్షత్రము క్తం తచ్ఛిరసివిలిఖ్య తదాదిగణయేదిత్యర్థః। తద్యథా విష్కంభస్యాశ్వినీవ్యతీపాతస్యాశ్లేషాశూలస్యమృగశీర్షం పరిఘాయామఖాగండస్యమూలా। అతిగండస్యానూరాధావజ్రస్యపుష్యః వ్యాఘాతస్యపునర్వసూ వైధృతేశ్చిత్రా॥ తా॥ విష్కంభము వ్యతీపాతము-శూల-పరిఘ-గండము-అతిగండము-వజ్రము-వ్యాఘాతము-వైధృతి-ఈయోగములు వివాహాదిశుభకర్మలకు యోగ్యములనియు- అశ్విని ఆశ్లేష-మృగశిర-మఖ-మూల-అనూరాధ-పుష్య-పునర్వసు-చిత్త- ఈనక్షత్రముల నుచ్చస్థాన

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ముందుం జెడినక్షత్రము మొదలు ప్రదక్షిణక్రమముగా దేయవలయుననియు నేయోగమునకు నేనక్షత్రమును జెప్పియున్నదో యదిమొదలుచేసిప్రదక్షిణక్రమముగాలిఖింపవలయుననగా విష్కంభమునకు నశ్వని-వ్యతిపాతమునా శ్లేషయాక్రమముననలిఖింపవలయునని తాత్పర్యము॥

(౨౮) మూ॥ ఉత్పాతగ్రహణేభ్యఏవతూపరంసప్తాహమేవంత్యజేద్ధిష్ణ్యాంతస్త్రస్ప్రక్షత్రమేఖిలశుభేనేష్టంచమృత్యుపదం। గ్రస్తేస్తేపురతోర్ధమేవ పరతో గ్రస్తోదయేహ్నాంత్రయం సంధ్యాయామపి సప్తసప్తదివసాన్నిశ్శేషఏవంత్యజేత్॥ వ్యా॥ గ్రహణోత్పాతదోషమాహ॥ ఉత్పాతేతి॥ ఉత్పాతాః భూకంపధూమకేత్వాదయః గ్రహణాని సూర్యాచంద్రమసోః సర్వగ్రాసగ్రహణాని తేభ్యః పరం పరతః సప్తాహమేవంత్యజేత్। శుభకర్మణీతి శేషః యన్నక్షత్రే ఉత్పాతగ్రహణాదయః సముత్పద్యంతే తద్ధిష్ణ్యాంతస్తన్నక్షత్రం ఋతుత్రయం షణ్మాసేషు అఖిలేషుభేమృత్యుపదః। తదోనేష్టం॥ గ్రస్తాస్తమయాదేర్విశేషమాహ। గ్రస్తేస్తఇతి। గ్రస్తేస్తే గ్రస్తాస్తమయఖండగ్రహణవిషయేపురతఃపూర్వార్ధమేవసప్తాహఃఅర్ధంసార్ధదినత్రయమేవత్యాజ్యం। గ్రస్తోదయేగ్రస్తోదయఖండగ్రహణేషు పరతః గ్రహణాదూర్ధ్వం అహ్నాంత్రయం దినత్రయం త్యాజ్యం సంధ్యాయామపి నిశ్శేషే సర్వగ్రాసగ్రస్తాస్తమయగ్రస్తోదయగ్రహణేపి సప్తసప్తదివసాన్ త్యజేత్ సర్వగ్రాసగ్రస్తాస్తమయే పూర్వం సప్తాహం సర్వగ్రాసగ్రస్తోదయే ఊర్ధ్వం సప్తాహం అన్యత్ర ఖండగ్రహణేప్యనుపాతేన యోజనీయం ఏవం మాసవిషయేపి॥ తదుక్తం॥ శ్లో॥ సర్వగ్రాసేషు షణ్మాసం అర్ధగ్రాసే తదర్ధకం। తదాతరేనుపాతేనత్యజేద్భం గ్రహణాహతమితి॥ అ॥ గ్రహణోత్పాతదోషములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఉత్పాతములనగా భూకంపము। ధూమకేతువు మొదలగు నుత్పాతములును సూర్యచంద్రగ్రహణములును గలిగినేని యనంతరమం దేడువాసరముల పర్యంతము శుభకర్మలు చేయగూడదనియు ఏనక్షత్రమందు చెప్పిన భూకంపాద్యుత్పాతములుగలుగుచున్నవో యానక్షత్రము మృత్యుపదమౌటవలన నారు నెలలపర్యంతము వివాహాది శుభకర్మలవిషయమై నయోగ్యమని అర్ధగ్రహణమై గ్రస్తాస్తమయమైనపక్షమునకు ముందు 3 దినములుకూడదనియు నర్ధగ్రహణగ్రస్తోదయవిషయమై యనంతరము మూడుదివసములు కూడదనియు సాయంకాలమున గ్రస్తాస్తమయమైన సర్వగ్రస్తగ్రహణమందుముందు ౭ దివసములు గ్రస్తోదయ సర్వగ్రస్తగ్రహణమందనంతరము యేడుదివసములును కూడవనియు మఱియు గ్రహణవిద్ధనక్షత్రము పూర్ణగ్రహణమునందు ౬ మాసములవరకు నర్ధగ్రహణమునందు 3 మాసములవరకు నిర్మితిగా శుభకర్మలవిషయమై యోగ్యముగాదనియు తాత్పర్యము॥

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

(౭౯) మూ॥ ధిష్ణ్యం జ్వలితంతు పాపసహితం మృత్యుప్రదం పృష్ఠ
భం భస్మాఖ్యంత్వథధూమితం గ్రహయుతాద్ధిష్ణ్యాద్వివాహాదిషు। రాశిఃక్రూరయు
తస్తథాఖ్యఫలదశ్చాన్యౌతథా పాద్య పృష్ఠాగ్రౌ శుభసంయుతౌ యదిశుభా
స్యాతాంతు రాశీశుభౌ॥ వ్యా॥ అ॥ క్రూరయుక్తధిష్ణ్యమితి॥ పాపసహితం పాప
గ్రహేణయుక్తం ధిష్ణ్యం తన్నక్షత్రం జ్వలితం జ్వలితసంజ్ఞికం పృష్ఠభం పాపగ్ర
హాక్రాంతనక్షత్రంతు భస్మాఖ్యం భస్మసంజ్ఞికం అతఃపురతో ధిష్ణ్యం పాపగ్రహ
స్యాగ్రగతం నక్షత్రంతు ధూమితం ధూమితసంజ్ఞికం । ఏతన్నక్షత్రత్రయం మృ
త్యుప్రదం అతో వివాహాదిషు త్యాజ్యం క్రూరయుతః పాపగ్రహాక్రాంతరాశిశ్చ
తదాఖ్యఫలదః జ్వలితసంజ్ఞకస్ఫలదః పూర్వవన్మృత్యుప్రదః అన్యౌ తథా పాపగ్ర
హాపృష్ఠాగ్రగతౌ రాశీ భస్మధూమితాఖ్యౌ అత్ర విశేషమాహ పృష్ఠాగ్రౌ రాశీ
శుభసంయుతౌ యదితదా శుభౌ స్యాతాం శుభప్రదౌ భవేతాం॥ అ॥ క్రూరయు
క్తధిష్ణ్యమను దోషమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ పాపగ్రహములతో గూడిననక్షత్ర
ము జ్వలితసంజ్ఞికమనియు పాపగ్రహమునకు వెంబడియున్న నక్షత్రము భస్మ
సంజ్ఞికమనియు పాపగ్రహమునకు ముందున్న నక్షత్రము ధూమితసంజ్ఞికమని
యు నీమూడు నక్షత్రములు మృత్యుప్రదములౌటవలన వివాహాదివిషయమైన నిషే
ధింపవలయునని పాపగ్రహయుక్తమైన రాశియును జ్వలితసంజ్ఞికమే గనుక
ముందు జెప్పినఫలప్రదమనియు మిగిలిన పృష్ఠాగ్రగతరాసులు భస్మధూమితసం
జ్ఞికములైనను శుభగ్రహయుక్తములాయెనేని శుభప్రదములని తాత్పర్యము॥*

(౮౦) మూ॥ తిర్యక్పంచతథోర్ధ్వగాశ్చ రమితా ద్వేద్వేచకోణద్వయే
చక్రేత్రైవివిలిఖ్యశంభుదిశి ద్వితీయరేఖాదితః। అష్టావింశతిభానిచజ్వలనభా
దీన్యేవ రేఖాగ్రగస్థాన్యేవ్యాగ్రహవేధ వర్జితముడుగ్రాహ్యంవివాహే బుధైః॥
వ్యా॥ అ॥ అథపంచశలాకచక్రనాద్ధక పాపగ్రహవిద్ధదోషమాహ॥ తిర్యగితి॥
పంచరేఖాస్తిర్యగ్విలిఖ్య తథా ఊర్ధ్వగాః రమితాః పంచరేఖాః ఊర్ధ్వగా విలిఖేత్ పునః
కోణద్వయే ఈశాన్యనైఋతికోణద్వయే ఆగ్నేయవాయవ్యకోణద్వయే చ
ద్వేద్వేరేఖే విలిఖేత్ అత్రైవచక్రే పంచశలాకచక్రేవ శంభువిదిశి ఈశాన్యవి
దిశి విద్యమానాయా ద్వితీయైః ద్వైతీయా సా రేఖా తదాదితః ఈశాన్యకోణస్థ
ద్వితీయరేఖామారభ్యేత్యర్థః। రేఖాగ్రేషు జ్వలనభాదీని కృత్తికాదీని అష్టావిం
శతిభాని నక్షత్రాణి స్థాప్యాని లేఖనీయాని గ్రహవేధవర్జితం గ్రహవేధశ్చయ
ద్రేఖాగతనక్షత్రస్య తద్రేఖాగతనక్షత్రస్థితగ్రహేణ వేధః। తద్వర్జితం। య
థాకృత్తికాయాం స్థితపాపగ్రహేణ విశాఖాయాః వేధః। ఏవమన్యత్రాపి గ్రాహ్య
హ్యంపి తాదృశవేధహీనం ఉడునక్షత్రం॥ ని॥ నక్షత్రమృక్షంభంతారా తారకా
ప్యుడుర్వా స్త్రియా మిత్యమరః వివాహే బుధైర్విద్వజ్జనైర్గ్రాహ్యంవివాహమిత్యా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

పలక్షణంసకలశుభకర్మస్వితిభావః॥ అ॥ పంచశలాకచక్రమును తెలియచేయు వాఁడై పాపగ్రహకాలింతదోషమును జెప్పుచున్నాఁడు॥ తా॥ ఐదు అడ్డగీతలువ్రాసి దానిమీద ౫ నిడుపుగీతలువ్రాసి యీచక్రకోణములయందు రెండేసిగీతలు వ్రాసి యీచక్రమందీశాన్యకోణమందువ్రాయబడి రెండవరేఖ మొదలుకొని యున్నిరేఖాగ్రములయందునుగ్రమముగాగృత్తికాది ౨౮ నక్షత్రములనువ్రాసిపరిశోధించి పాపగ్రహవేధలేనినక్షత్రమందు వివాహాది శుభకర్మలఁజేయుటపండితసమ్మతమని తాత్పర్యము॥ *

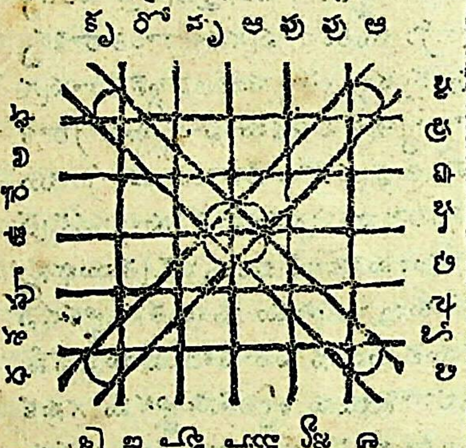

(౯౧) మూ॥ నైశంవీరనలంనభో భయకరంనీలం నరంఫాలనాగోనీరంహాయకారనీరభయభూపోనేకభేకంతమః। నారంనీరనకంనయంహయతపోవారం నగందస్రతస్సంఖ్యాస్వకం విషనాడికా హ్యథదయోలగ్నస్పృశోమృత్యుదాః॥ వ్యా॥ అ॥ విషనాడీదోషమాహ। నైశమితి॥ దస్రతః అశ్విన్యాదేః నైశాదిసంఖ్యోర్ధ్వం విషనాడికాశ్చతస్రః యథా। నైశంఅశ్విన్యాః పంచాశత్। భరణ్యాః వీరంచతుర్వింశతి। కృత్తికాయాః నలం త్రింశత్। రోహిణ్యాః నభశ్చత్వారింశత్। మృగశీర్షస్యభయంచతుర్దశ। ఆర్ద్రాయాః కరం ఏకవింశతిః। పునర్వస్వోః నీలం త్రింశత్। పుష్యస్యనరం వింశతిః। ఆశ్రేషాయాః ఫాలం ద్వాత్రింశత్। మఘాయాః నాగః త్రింశత్। పూర్వఫల్గున్యాః నీరం వింశతిః। ఉత్తరఫల్గున్యాః హయః అష్టాదశ। హస్తస్యకారః ఏకవింశతిః। చిత్రాయాః నీరం వింశతిః। స్వాత్యాః భయంచతుర్దశ। విశాఖాయాః భూపశ్చతుర్దశ। అనూరాధాయాః నేకందశ। జ్యేష్ఠాయాః భేకంచతుర్దశ మూలస్యతమః షట్పంచాశత్ పూర్వాషాఢాయాః। వారంచతుర్వింశతిః। ఉత్తరాషాఢాయాః నీరం వింశతిః। శ్రవణస్యనకందశ ధనిష్ఠాయాః నయం దశ శతభిషజః హయః అష్టాదశ-పూర్వాభాద్రాయాః తపః షోడశ-ఉత్తరాభాద్రాయాః వారంచతుర్వింశతిః రేవత్యా నగం త్రింశత్ -ఏవముక్తసంఖ్యయా అశ్వినీమారభ్య రేవత్యంతానాం ఋక్షాణాముక్తఘటికానంతరం విషనాడికాః వర్జ్యఘటికాః- ఉక్తదయశ్చతస్రః జ్ఞేయాః- తా ఏతాశ్చతస్రోఘటికాః లగ్నస్పృశశ్చేన్మృత్యుదాః॥ అ॥ విషఘటికానిర్ణయమును జెప్పుచున్నాఁడు॥ తా॥ ౫౦-౨౪-౩౦-౪౦-౧౪-౨౧-౩౦-౨౦-౩౨-౩౦-౨౦-౧౮-౨౧-౨౦-౧౪-౧౪-౧౦-౧౪-౫౬-౨౪-౨౦-౧౦-

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

౧౦-౧౫-౧౬-౨౮-౩౦-అశ్విన్యాదులగుచునక్షత్రములకు గ్రహంబుగ నైనవారి యేర్పడినయిరువదియేడువిధములసంఖ్యగలగడియలకునైననాలుగుగడియలువి షఘటికలుగావునని వివాహాదిలగ్నమునుస్పృశించిన మృత్యుప్రదంబులగును॥

(౯౩)మూ॥ లగ్నాంశేభ్యాది తేతదంశపతినాదృష్టేయుతేవాశుభై ర్మి త్రేణాపికరగ్రహస్తుశుభదోనోచేద్వరస్యాంతకృత్ । అస్తాంశేపితథైవతత్ప తియుతేదృష్టేశుభై ర్వాగ్రహైః కన్యాయాశ్శుభదోనచేన్నిధనదః పాణిగ్ర హాలగ్నతః॥వ్యా॥ అ॥లగ్నాస్తదోషమాహ॥ లగ్నాంశఇతి॥ లగ్నాంశేలగ్న స్యనవాంశకేఅభ్యుదితేసతితదంశపతినాతన్నవాంశాధిపతినా-నల్లగ్నేదృష్టే యుతేవాశుభగ్రహైఃదృష్టేయుతేవా-మిత్రేణనవాంశాధిపతేర్మిత్రగ్రహ స్సకరగ్రహశ్శుభోవాతేనదృష్టేయుతేవాయది-కరగ్రహఃవివాహఃశుభదః-నచే ల్లగ్నేశుభగ్రహైఃతదంశపతినావాతన్మిత్రేణవాఅయుతేఅదృష్టేవాయది-త దావరస్యాంతకృత్ మృత్యుప్రదః లగ్నతఃఅస్తాంశేపితథైవ-లగ్నాదుత్సం ఖ్యాకోనవాంశోభ్యుదితః తత్సప్తమలగ్నేతత్సంఖ్యాకోనవాంశోస్తాంశః - త స్మిన్ తత్పతియుతేతద్దేశపతినాయుక్తేదృష్టేవాసతి- అథవాశుభగ్రహైర్యుతే దృష్టేవాయదిపాణిగ్రహఃకన్యాయాఃశుభదఃనచేత్ ఉక్తార్థాభావేనిధనదో భవేత్॥అ॥లగ్నాస్తదోషమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వివాహలగ్నమునకున వాంశమునునిర్ణయించినపిమ్మటలగ్నమానవాంశాధిపతిచేతనైననుశుభగ్రహ ములచేతనైననునవాంశాధిపమిత్రగ్రహముచేతనైనను-చూడబడుచున్ననులే కవీనితోగూడియున్నట్టిలగ్నమునజేయబడినవివాహమువరునికిశుభకరంబగు నట్లుగాకున్న హానికరంబగునేలగ్నమునందెన్నవయంశము నవాంశమగునో యాలగ్నమునకేడవలగ్నమునందన్నవయంశమస్తాంశమగునట్టియస్తాంశమా నవాంశాధిపతిచేతనైననుశుభగ్రహములచేతనైననుజూడబడుచునైనను లేకవీ నితోగూడియైననుండెనేనియిట్టిసమయమునజేసినవివాహముకన్యకుశు భప్రదంబగునుఅట్లుగాకున్నమృత్యుప్రదంబగునని తాత్పర్యము॥ ❀

(౯౪)మూ॥గండాంతస్తుయదంతరాశిముభయోర్యామ్యేంద్రయోరశ్వి నీరేవత్యోఃపితృసార్పయోస్తుఘటికాఅష్టౌచమృత్యుప్రదాః।చాపాళ్యోర్ఝష మేషయోశ్చమృగరాడ్కర్కటయోర్కన్యకాన్తేనాడ్యేకైవమృతిప్రదైవ చాదిసా వగోత్తమాంశాన్వితా॥వ్యా॥ అ॥ గండాంతదోషమాహ॥ గండాంతఇతి॥ ఉభయోర్నక్షత్రయోః రాశ్యోశ్చయదంతరాళంతత్ గండాంతఇత్యుచ్యతేతదే వవిశదయతి-ఉభయోర్యామ్యేంద్రయోఃమూలజ్యేష్ఠయోః అశ్వినీరేవత్యోశ్చ- పితృసార్పయోరాశ్లేషామఘయోశ్చ-మధ్యమేఅష్టౌఘటికాఃమృత్యుప్రదాః జ్యేష్ఠాయాఃఅంత్యఘటికాశ్చతస్రఃమూలస్యఆద్యఘటికాశ్చతస్రః మిళిత్వాఅ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ష్టఘటికాభవంతీతివివేకః। ఏవముత్తరత్రాప్యనుసంధేయం। చాపాళ్యోర్ధను
ర్వృశ్చికయోః ఝషమేషయోః మీనమేషయోః మృగరాజకుళీరయోః సింహక
ర్కటయోశ్చఏతయోర్మధ్యేనాడ్యేకాఏకఘటికైవమృతిప్రదా। సారాశ్యోరం
తరాళఘటికావర్గోత్తమాంశాస్వతాపిమృత్యుప్రదైః॥ అ॥ గండాంతదోషము
నుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ జ్యేష్ఠామూలలు అశ్విని రేవతులు మఖా శ్లేషలు ఈనక్షత్ర
ములమధ్యకాలమునలాగడియలుగలదాంతమగుననగా జ్యేష్ఠా- రేవతి- ఆశ్లేషన
క్షత్రములతుదలయందుర ఘడియలును మూల- అశ్విని- మఖ- ఈనక్షత్రములయా
ది యందుర ఘడియలును నక్షత్రగండాంతములుగా ననదియును- వృశ్చిక- మీన- క
ర్కాటరాసులతుదయందరగడియయు ధనుర్మేషసింహరాసులయాదియందరగ
డియయు రాశిగండాంతమగుటవలననిది. వర్గోత్తమాంశయుక్తమైయున్న నది
యును వివాహాదిశుభకర్మలవిషయమై మృత్యుప్రదంబని తాత్పర్యము॥

(౯౪) మూ॥ మాసాదేతిథపంచపంచతిథయోనందాచభద్రాజయారి
క్తాస్యాచ్చపునఃపునస్తదభిధాఃపూర్ణాక్రమాత్పంచమీ। నందాదౌఘటికాద్వ
యంనిధనకృత్పూర్ణాంత్యనాడీద్వయంగండాంతాస్త్రివిధాస్సదానిధనదా
స్త్యాజ్యావివాహాదిషు॥ వ్యా॥ అ॥ తిథిగండాంతమాహ॥ మాసాదేరితి॥ మాసాదేః
శుక్లప్రతిపదారభ్య అథ అనంతరం పంచపంచతిథయః క్రమాత్- నందాభద్రా
జయారిక్తాపంచమీపూర్ణాః ఇతి- పునఃపునస్తదభిధాః తత్సంజ్ఞికాభవంతి- త
త్ప్రయోజనమాహ॥ నందాదౌ ప్రతిపత్షష్ఠ్యేకాదశీనాం ఆదౌ ఘటికాద్వయం
నిధనకృత్। పూర్ణాంత్యనాడీద్వయం। పూర్ణాతిథ్యంతేఘటికాద్వయంచనిధన
కృత్। త్రివిధాః నక్షత్ర రాశితిథిసంజ్ఞయా త్రివిధాః। గండాంతాః। వివాహాదిషు
సదానిధనదాః అతస్త్యాజ్యాః॥ అ॥ నందభద్రాతిథిసంజ్ఞయపూర్వకంబుగ తిథిగం
డాంతమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ శుద్ధపాడ్యమి మొదలై దేసితిథులుక్రమంబు
గనందభద్రజయరిక్తపూర్ణయను సంజ్ఞలుగలవై యుండునందు నందతిథుల
యాదియందు రెఘడియలును పూర్ణతిథులయంత్యమందు రెఘడియలును తిథిగం
డాంతములనంబడును గానన వివాహాదివిషయమై మృత్యుప్రదములగును॥

(౯౫) మూ॥ త్యాజ్యౌతౌ వ్యతీపాతవైధృతిమహాదోషౌ వివాహాదికేప్య
నీతౌ గణితానుసారత ఇమౌ యోగౌ చ మృత్యుప్రదౌ। దోషాణామపిసర్వతశ్చ
సతతం సర్వేషుకర్మస్వపి ప్రోక్తాస్తేష్వఖిలైకవింశతిమహాదోషాస్తు మృత్యు
ప్రదాః॥ వ్యా॥ అ॥ వ్యతీపాతవైధృతిదోషావాహ॥ త్యాజ్యావితి॥ గణితానుసార
తః గణితశాస్త్రానుసారేణ॥ సార్వపభక్తికస్తస్మింఅసితౌ ఇమౌ ప్రసిద్ధౌ యోగౌ।
వ్యతీపాతవైధృతిమహాదోషౌ। వివాహాదికే వివాహప్రభృతిశుభకర్మణి దో
షాణామపి ఏకవింశతిమహాదోషాణాం మధ్యే సర్వతః సర్వప్రయత్నేన। సతతం

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

గిస్స్వయథా౽ధా। మృత్యుప్రదా॥ అత స్త్వగ్న్యాసో౽క్తాఃఉక్తరీత్యా ప్రతిపాది తాః తే। అఖిలైకవింశతిమహాదోషాస్తు సర్వేషు కర్మసు మృత్యుప్రదాః॥ అ॥ వ్యతీపాత వైధృత్యాది మహాదోషముల చెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ గణితశాస్త్రానుసారముచే తద్దోషతరములుగా నేర్పరుపబడిన వ్యతీపాత వైధృతి యోగంబుల నెడి దోషంబుల నుముందు జెప్పబడియున్న యేకవింశతి మహాదోషములును వివాహాదివిషయమై మృత్యుప్రదంబులని యెఱుంగవలయు॥

(౯౬) మూ॥ తల్లగ్నం చ శుభైః స్త్రిభిర్యుతమపి స్వోచ్చస్థితైస్స్వాలయస్వాంశస్థైర్వా మిత్రగైస్సుగుణశతైర్లగ్నం చ పంచేష్టికమ్॥ కూరేషు త్రిభవారిగేషు యదివా వర్గోత్తమాంశాన్వితం లగ్నం దోషవిదూషితం యదితదా మృత్యుప్రదం స్యాత్తయోః॥ వ్యా॥ దోషప్రతిపాదనం నిగమయతి॥ తల్లగ్నమితి॥ స్వోచ్చస్థితైః స్వకీయోచ్చస్థానగతైః స్వాలయస్వాంశస్థైః స్వక్షేత్రగతైర్వా యత్రకుత్ర రాశౌ స్వాంశగతైర్వా మిత్రగైః మిత్రక్షేత్రగతైర్మిత్రనవాంశగతైర్వా త్రిభిశ్శుభగ్రహైర్యుక్తమపి తల్లగ్నం వివాహాదిలగ్నం గుణశతైర్యుక్తమపి పంచేష్టికం పంచేష్టికబలయుక్తమపి। కూరేషు పాపగ్రహేషు త్రిభవారిగేషు తృతీయైకాదశషష్ఠేషుస్థితేషు సత్సు వాఽపి। లగ్నం వర్గోత్తమాంశాన్వితమపి। దోషవిదూషితం ఉక్తైకవింశతిమహాదోషాణామన్యతమేన దూషితం చేత్ తల్లగ్నం తయోర్దంపత్యోః మృత్యుప్రదం స్యాత్॥ అ॥ ఏకవింశతి మహాదోషము లెన్నిసుగుణముల తోగూడియున్నను మిగుల నింద్యంబులని వచింపుచున్నాడు॥ తా॥ వివాహాదిలగ్నముస్వకీయోచ్చస్థాన స్వక్షేత్ర స్వాంశ మిత్రక్షేత్ర మిత్రనవాంశములయందున్న మూడుశుభగ్రహములతో గూడి పంచేష్టికబలయుక్తమై ౩-౬-౧౧ ఈస్థానములయందు పాపగ్రహములుగలదై వర్గోత్తమాంశసహితమై యత్యంతాధికబలముగలదై యున్నను బూర్వము చెప్పబడియున్న యేకవింశతి మహాదోషములలో నొకదోషముచేత దూషితంబాయెనేని శుభకర్మలవిషయమై మృత్యుప్రదంబగునని తాత్పర్యము॥

(౯౭) మూ॥ కేంద్రోపాంత్యధనత్రికోణసహితాస్సౌమ్యాస్తు ఖేటాస్తథా పాపాస్తు త్రిభవారిగాశ్శుభఫలాస్స ర్వే వివాహాదిషు। శుక్రష్షష్ఠగతో న చేదవనిజో మృత్యుస్థితో వా న చేజ్జామిత్రే గ్రహవర్జితే హి మకరాల్లగ్నేష్టరిఫ్ఫారిగః॥ వ్యా॥ అ॥ ఇత్థమేకవింశతిమహాదోషానుక్త్వా ఇదానీం వివాహాదిలగ్నస్య గ్రహసంపత్తిమాహ॥ కేంద్రేతి॥ సర్వే సౌమ్యాః శుభగ్రహాః కేంద్రోపాంత్యధనత్రికోణసహితాః కేంద్రాణి సప్తమాతిరిక్త లగ్నచతుర్థదశమాని సప్తమస్యతు అనుపదమేవ జామిత్రత్వేన దూషణవిషయత్వాత్ ఉపాంత్యం ఏకాదశం-ధనం-ద్వితీయం త్రికోణే నవమపంచమే-ఏతైస్సహితాః యుక్తాస్సంతః-వివాహాదిషు-శుభ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఫలాఃశోభనప్రదాఃఇయాంస్తువిశేషఃశేషకాలేఅటంతిగచ్ఛంతీతిఖేటాఃగ్రహాః
తత్త్వపుష్టేఃకృతిబహూన్యుదితిసప్తత్ర్యాయశక్ - పాపగ్రహాస్తు। త్రిభవారిగాఃల
గ్నాత్తృతీయైకాదశషష్ఠస్థానగతాస్సంతఃశుభఫలదాభవంతి।నకేవలమేతా
వత్ శుక్రష్షష్ఠగతః। అవనిజోఽంగారకఃమృత్యుస్థితఃలగ్నాదష్టమస్థానగతోవాన
చేద్వ్యాదికేంచజామిత్రేలగ్నాత్సప్తమేగ్రహావర్జితే క్రూరసౌమ్యగ్రహరహితేస
తిచ। హిమకరశ్చంద్రఃలగ్నాద్వ్యరిఫార్యరిగః లగ్నాద్వ్యయేద్వాదశేషష్ఠేవాస్థితోన
చేద్యావిపూర్వోక్తకేంద్రలాభధన నవమపంచమస్థానగతాఃశుభగ్రహాః తృతీ
యైకాదశషష్ఠస్థానగాఃపాపగ్రహాఃఫలదాభవంతి॥అ॥వివాహాదిలగ్నమునకు
గ్రహసంపత్తినిజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥లగ్నమునకుశుక్రుడారింటగుజుడెనిమిదిం
టనుసకలగ్రహంబులేడింటచంద్రుడు౬.టనుల-టను౧౨ను లేకయుండిన ౧-౨-౪-
౫-౯-౧౦-౧౧ ఈస్థానములయందున్నపాపగ్రహములుశుభప్రదంబులగును

(౬౮) మూ॥ జామిత్రేచకరగ్రహేస్థితఇనోవైధవ్యమిందుఃస్త్రియాః
స్సాపత్న్యంమరణంకుజస్సుతహృతింసౌమ్యోవినాశంగురుః। శుక్రోవ్యాధిమ
థార్కజస్తుకురుతేమృత్యుంతమోబన్ధనంశుక్లేందుశ్చశుభగ్రహాశ్శుభఫలాశ్చే
త్యాహురన్యేబుధాః॥వ్యా॥అ॥అథైకవింశతిరిక్తజామిత్రదోషమాహ॥ జామి
త్రఇతి॥కరగ్రహేవివాహసమయేజామిత్రేసప్తమస్థానేస్థితః-ఇనస్సూర్యఃస్త్రి
యాఃవైధవ్యంకురుతేఇందుశ్చంద్రఃసాపత్న్యంసపత్నీసంపాదనం కుజోమర
ణంసౌమ్యోబుధస్సుతహృతింపుత్రనాశనంగురుర్వినాశం।శుక్రోవ్యాధించస్త్రి
యాఃకురుతః ఇతిసర్వత్రయోజ్యాం అథార్కజస్తుశనైశ్చరస్తు। తుశబ్దఃపూర్వ
స్మాద్వైలక్షణ్యంద్యోతయతితయోర్ద్వంపత్న్యోఃమృతిం-తమోరాహుఃబంధనంచ
కురుతేఅన్యేబుధాః కేచిదార్యాస్తుశుక్లేందుశ్శుక్లపక్షచంద్రఃశుభగ్రహాః బుధ
గురుశుక్రాశ్చజామిత్రేగాఅపిశుభఫలాభవంతీత్యాహుః॥అ॥జామిత్రదోషము
లజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వివాహాదిలగ్నమునకు౭టసూర్యుడున్నవైధవ్యమును
చంద్రుడున్నసపత్నియుగుజుడుండినమృతిని-బుధుండుండినపుత్రహానిగురుడుం
డిననాశము-శుక్రుడుండినరోగంబును-స్త్రీకికలుగును శనియుండిన మరణము
నురాహువుండినబంధనమును-దంపతులకుగలుగును శుక్లపక్షచంద్రుడునుశుభ
గ్రహంబులును౭టనుండిననుశుభకరంబులనికొందఱియభిప్రాయము॥ *

(౬౯)మూ॥ అబ్దేషుత్ర్యయవత్సరోనశుభకృత్పశ్చోబ్దసంఘాతథాపం
చాహానితుమాసయోర్ద్వివసయోర్నక్షత్రయోర్యోగయోః। యామార్ధంఘటి
కాద్వయంకరణయోశ్చైలగ్నయోర్నాడికాసంధ్యాయాంఘటికాత్రయంద్వి
ఘటికేత్యాజ్యాస్తుసంధానిశి॥వ్యా॥ అ॥ అబ్దాదిసంధిషుత్యాజ్యకాలపరిమాణ
మాహ॥అబ్దేష్వితి॥అబ్దేషుప్రభవాదిసంవత్సరేష్వత్ర్యయంసంవత్సరః నశు భ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

తే-శుభకర్మస్వితి శేషః-అబ్దసంధౌ సంవత్సరయోస్సంధౌ-పక్షః షోడశదినా
ని-మాసయోస్సంధౌ పంచాహాని కృష్ణపక్షత్రయోదశీమారభ్య శుక్లపక్షద్వితీ
యాపర్యంతం దినపంచకం- దినయోర్నక్షత్రయోర్యోగయోశ్చసంధౌ యా
మార్ధం ఘటికాచతుష్కం-కరణయోస్సంధౌ ఘటికాద్వయం లగ్నయోస్సంధౌ
చేత్ నాడికా ఏకఘటికా సంధ్యాయాః సూర్యోదయసూర్యాస్తమయకాలేషు
ఘటికాత్రయం।నిశి రాత్రౌ ద్వితీయయామాంతిమఘటికా తృతీయయామాదిమ
ఘటికా చేతి-ద్వే ఘటికే నిశీథసంజ్ఞికే భవతః తత్ర ఘటికాద్వయం చ। త్యాజ్యానీ
తి సర్వత్రానుసంధేయం-నశుభకృదితి సర్వత్ర హేతుత్వేనావగంతవ్యం-అబ్దే
షు షోడశవత్సర ఇత్యత్ర దేశభేదేన వ్యవస్థా ద్రష్టవ్యా-తథా చ భార్గవః॥శ్లో॥ వింధ్య
స్యోత్తరదిగ్భాగే షణ్మాసం వత్సరం త్యజేత్। తస్య దక్షిణదేశే తు త్రిమాసం వర్జ
యేత్సదా॥అంగవంగకళింగేషు మాసషట్కం వివర్జయేత్। పృథివ్యాం తు మా
సస్స్యాద్వత్సరః కర్మసు గర్హిత ఇతి షడబ్దసంధ్యావిత్యత్రాపి వ్యవస్థా-యదా
ఫాల్గునమీనౌ యుగపత్సమాప్యేతే తదా పక్షస్త్యాజ్యః యదుక్తం॥శ్లో॥ యదా ఫా
ల్గునమీనౌ ద్వౌ యుగపద్విరతిం గతౌ।తదైవ పక్షః పాపానాం తే హేయా నాన్యత్ర
కుత్రచిదితి॥కించ॥ దర్శచాంద్రే తు వర్షాంతే సౌరాబ్దే తు హివాసరం తథా ద్విరా
త్రం చైవ సావనే తు వర్జయేచ్ఛుభకర్మస్వితి॥అ॥ అబ్దాదిసంధికాలములయందు శుభక
ర్మలవిషయమై వర్జింపదగిన కాలపరిమాణమును జెప్పుచున్నాడు॥తా॥ సంవ
త్సరములలో నక్షయసంవత్సరంబును ప్రతిసంవత్సరసంధికాలములయందు ౧౬
దినములు-మాసములసంధియందు ౫ దినంబులు దినసంధియందును- నక్షత్రసంధి
యందును యోగసంధియందును అర్ధయామకాలంబు-కరణసంధియందు ౪ ఘడి
యలు లగ్నసంధియందొకగడియయు-ప్రాతస్సాయంకాలములయందు మూ
డుగడియలు రాత్రియందు నిశీథకాలము ఇవి శుభకార్యంబులకయోగ్యంబులు-
మఱియు నీవిషయమై వ్యాఖ్యయందు దేశభేదములవలన దెలియజేసియున్న
గ్రంథాంతరశ్లోకములయభిప్రాయము గ్రాహ్యంబు॥ *

(౧౦౦)మూ॥వృష్ట్యభ్రభ్రమణాభ్రఘోషపరిధిబ్రధ్నేందువర్ణా
న్వితా విద్యుచ్చాపహిమప్రతీందురవిదిగ్ధూమోదయాః కాలజాః। దుర్యోగా బగ
పశ్చ దుష్టశకున దుస్స్వప్న దుర్వీక్షణే దుర్వాక్యశ్రవణం చ దుష్టమరుతో దుఃఖప్ర
దామంగళే॥వ్యా॥అ॥స్వల్పదోషానాహ॥వృష్ట్యభ్రేతి। వృష్ట్యభ్రభ్రమణాభ్ర
ఘోషపరిధిబ్రధ్నేందువర్ణాన్వితాః వృష్టిర్వర్షణం-అభ్రభ్రమణం మేఘాడం
బరః అభ్రఘోషః మేఘగర్జితః। పరిధిస్సూర్యచంద్రమసోః పరివేషః॥స॥ పరివే
షస్తు పరిధిరిత్యమరః॥బ్రధ్నస్సూర్య ఇందువర్ణాన్వితః చంద్రవచ్ఛుక్లవర్ణసహిత
ఇత్యర్థః॥స॥ భాస్కరాహస్కరబ్రధ్నప్రభాకరవిభాకరా ఇత్యమరః। కాలజాః

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

విద్యుత్తటిత్। చాపః ఇంద్రధనుః హిమవస్తుషారః॥ ప్రతీందుః ప్రతిచంద్రః ప్రతిసవితా ప్రతిసూర్యశ్చ దిగ్ధూమాదయశ్చ బహవో దుర్యోగాః అన్యే ధూమకేత్వాదయో దుష్టయోగాః। దుష్టశకునం సర్పశశకాదిదర్శనం దుస్స్వప్నం చ దుర్నిమిత్తం దుష్టవస్తుదర్శనం। దుర్వాక్యశ్రవణమమంగళవాక్యశ్రవణం దుష్టమరుతః మహావాయవశ్చ మంగళే శుభకర్మణి దుఃఖప్రదా భవంతి॥ అ॥ స్వల్పదోషముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వర్షము మేఘాడంబరము-మేఘగర్జనము- సూర్యచంద్రుల పరివేషము-సూర్యుడు-చంద్రుని వలె గల్ల సన్నగలిగియుండుట- మెఱుపును- ఇంద్రధనుస్సు-ప్రతిచంద్రుడు-మంచు ప్రతిసూర్యుడు-దిగ్ధూమము-ధూమకేతువు-పెనుగాలిని మొదలగు దుష్టయోగంబులును దుశ్శకున- దుస్స్వప్న-దుష్టవస్తుదర్శన దుర్వాక్యశ్రవణంబులును శుభకర్మలవిషయమై దుఃఖప్రదంబులు॥ ❋

(౧౦౧) మూ॥ ఋక్షోల్కాశనిపాతనాని గురుభృగ్వోన్యోన్యసప్తస్థితిర్దిగ్దాహో యమకంటకశ్చ గుళికార్ధప్రహరస్తతః। ఉత్తో ఉపగ్రహాః సౌమ్యవిద్ధఖచరాశ్శూన్యాఖ్యతిథ్యాదయో దగ్ధాఖ్యా అపి పంగుకాణబధిరాంధాఖ్యా లగ్నాదయశ్చ॥ వ్యా॥ అ॥ అన్యాన్యపి స్వల్పదోషానాహ॥ ఋక్షేతి॥ ఋక్షోల్కాశనిపాతనాని। ద్వంద్వాంతే శ్రూయమాణః పాతనశబ్దః ప్రత్యేకమభిసంబధ్యతే తేన ఋక్షపాతో ల్కాపాత అశనిపాతనాని। గురుభృగ్వోన్యోన్యసప్తస్థితిః గురుశుక్రయోః పరస్పరం సప్తమస్థానస్థితిః దిగ్దాహః యమకంటకగుళికార్ధప్రహరాః వారజనితాః ప్రసిద్ధా లతాః ప్రసిద్ధాః ఉపగ్రహాస్సర్వతోభద్రచక్రోక్తా అష్టావుపగ్రహాః। తేచ విస్తరభయాన్నోల్లిఖ్యంతే సౌమ్యవిద్ధః పంచశలాకోక్తసౌమ్యగ్రహవేధః। ఖచరయోగః శూన్యాఖ్యతిథ్యాదిః శూన్యసంజ్ఞికతిథివారనక్షత్రాణి కించ। దగ్ధాఖ్యా అపి దగ్ధసంజ్ఞికతిథివారనక్షత్రాణి పంగుకాణబధిరాంధసంజ్ఞికాః లగ్నాదయశ్చ। ఆదిశబ్దేన తిథివారనక్షత్రాణి పతే। వివాహాదిషు న యోగ్యా ఇత్యధ్యాహారః॥ అ॥ మఱికొన్ని స్వల్పదోషముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ నక్షత్రములు కొఱవులు పిడుగులివి మొదలగునవి యాకసమునుండి క్రిందబడుట గురుశుక్రులొకరికొకరు ౭టనుండుట దిగ్దాహము-యమకంటకము-గుళిక- అర్ధప్రహరముల త్తము-ఉపగ్రహములు- శుభగ్రహవేధ-ఖచరయోగము శూన్యతిథివారనక్షత్రములు-దగ్ధతిథివారనక్షత్రములు-పంగుకాణబధిరాంధములనెడిలగ్న తిథివారనక్షత్రంబులివి వివాహాదులకయోగ్యంబులని తాత్పర్యము॥ ❋

(౧౦౨) మూ॥ ప్రోక్తా విస్తరభీతితశ్చ కతిచిత్స్వల్పాశ్చ దోషా మయా సౌరాష్ట్రాంగకళింగవంగమగధావంతీషు కాశ్మీరకే। గౌడద్రావిడసాల్వమధ్యమకురుమ్లేచ్ఛేషు దేశేషు తే। బాహ్లీకాదిషు మంగళేషు న దాశ్చే షేతు దేశేషు భాః॥ వ్యా॥ అ॥ అథ స్వల్పదోషాణాం దేశవ్యవస్థామాహ॥ ప్రోక్తా ఇతి॥ యద్యపి ఉక్తా?

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రిక్తాదిదోషాఃబహవస్సంతితథాపివిస్తరభీతితః విస్తరభయాత్ కతిచిదేవస్వల్పాదోషాఃమయాప్రోక్తాఃకథితాః నైవస్వల్పదోషా అపిసౌరాష్ట్రాంగకళింగవంగమగధావంతికాశ్మీరగౌడద్రావిడసాల్వమధ్యమకురుమ్లేచ్ఛేషుబాహ్లీకాదిషుచదేశేషుఏతేషుదేశేష్వేవనిధనదాఃశేషేదేశేషుమంగళే శుభకర్మణిశుభాః॥అ॥స్వల్పదోషములకుదేశవ్యవస్థనుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఈచెప్పబడిన దోషములుగాక యనేకస్వల్పదోషములుగలవైనను గ్రంథవిస్తరభయముచేతసంగ్రహముగ జెప్పబడినవి యీస్వల్పదోషములను సౌరాష్ట్రాంగకళింగవంగ మగధావంతికాశ్మీరగౌడద్రావిడసాల్వమధ్యమకురుమ్లేచ్ఛ బాహ్లీకాది దేశములకుదక్క- దక్కిన దేశములయందు బనిలేదు॥ ❋

(౧౦౩) మూ॥ స్వోచ్చస్థానగతోవివాహసమయేమూలత్రికోణస్థితః స్వక్షేత్రేయదిసంస్థితశ్చబలవాన్ మిత్రాలయస్థోపివా। ద్యూనాఖ్యంచవిసృజ్యకేంద్రమితరత్కేంద్ర త్రికోణస్థితస్సౌమ్యో వాగురురేవవాసురగురుర్హంత్యేవదోషార్బుదం॥వ్యా॥అ॥శ్లోకద్వయేనస్వల్పదోషాపవాదమాహస్వోచ్చేతి।సౌమ్యఃబుధోవాగురుర్వా అసురగురుఃశుక్రోవావివాహసమయే వివాహలగ్నకాలేస్వోచ్చస్థానగతోవా।పూర్వోక్తమూలత్రికోణస్థితోవామిత్రాలయస్థోపిమిత్రక్షేత్రగతోవా। బలవాన్బలయుక్తస్సన్స్వక్షేత్రస్థితోవాయదికించద్యూనాఖ్యం సప్తమంకేంద్రం।విసృజ్యవిహాయపూర్వోక్తజామిత్రదోషాక్రాంతత్వాదితిభావః। ఇతరత్కేంద్రత్రికోణస్థితోయది దోషార్బుదం అర్బుదసంఖ్యాకదోషాన్।హంత్యేవ ఏవకారేణనసంశయఇత్యర్థోలభ్యతే॥అ॥ రెండుశ్లోకములచేస్వల్పదోషభంగమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ బుధగురుశుక్రులలోనొకరువివాహసమయంబునస్వోచ్చమూలత్రికోణ।మిత్రక్షేత్ర।స్వక్షేత్రములయందైనను।లగ్నమందైనను,౪-౫-౯-౧౦, ఈస్థానములయందైననుండిరేని యర్బుదసంఖ్యాకంబులగుదోషములబోగొట్టుననుటకుసందియంబులేదనితాత్పర్యము॥

(౧౦౪) మూ॥ క్రూరష్షష్ఠభవత్రిగోయదిబలీహంత్యాశుదోషాయుతంలగ్నేశశ్చబలీయథోక్తగృహగోలగ్నంచపంచేష్టికమ్। రాత్రావేవనిశాకరోయదిబలీచైకాదశస్థోపివాలగ్నాదేకాదశగోరవిస్తుసకలాన్దోషాన్నిహంతిస్ఫుటమ్॥వ్యా॥ క్రూరఇతి। బలీఉచ్చాదిక్షేత్రగతఃక్రూరస్సూర్యాంగారకశనినామన్యతమఃషష్ఠభవత్రిగఃలగ్నాత్ షష్ఠేఏకాదశేతృతీయేవాస్థితోయదిఆశుశీఘ్రమేవదోషాయుతందోషాణామయుతందశసహస్రదోషానిత్యర్థఃహంతివినాశయతి। లగ్నేశశ్చవివాహలగ్నాధిపఃబలీసన్ యథోక్తగృహగఃకేంద్రేత్రికోణఏకాదశేవాస్థితోయదిసోపిదోషాయుతంనిహంతి।పంచేష్టికగుణయుక్తంలగ్నంచపూర్వవత్।బలీనిశాకరశ్చంద్రశ్చఏకాదశస్థోయది। రాత్రావేవ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రాత్రింగతలగ్నాయుతదోషాన్నిహంతి। ఏవకారేణనదివాభాగలగ్నగతదో
షానిత్యర్థస్సిద్ధకార్యకరః స్తులగ్న ఏకాదశగోయది।సకలాన్ దోషాన్। స్ఫుటం
యథాతథానిహంతి।తుశబ్దఃదివాభాగగతదోషానితిపూర్వస్మాద్వైదాథణాం
ద్యోతయతి॥సి॥తుస్యాత్స్వేర్థేఽవధారణఇత్యమరః। సూర్యస్యదివాభాగ ఏవబ
లవత్త్వాదితితత్త్వం॥శ్లో॥నక్తంబలాభౌమశశాంకమందాగుర్వర్క-శుక్రాదివి
శక్తయశ్చేతిశ్రీపతికారవచనప్రామాణ్యాత్॥ తా॥ బలయుక్తముగుపాపగ్ర
హము, ౩-౬-౧౧, ఈస్థానములయందున్నను, బలవంతుడైనలగ్నాధిపతిలగ్న
మునను న్నను,౪-౫-౯-౧౦-౧౧,ఈస్థానములయందున్నను లగ్నముసంశేష్టిక
బలయుక్తమైయున్నను-పదివేలదోషములునాశనమునొందునుగాటనున్నబల
యుక్తశగుచంద్రుడు రాత్రిలగ్నమునొందియున్నబదివేలదోషములను లగ్న ఏ
కాదశగతుండగుసూర్యుడుపగటిలగ్నమునొందియున్నసకలదోషములనుహ
తంబులుగావించునని తాత్పర్యము॥ ❋

(౧౦౫)ము॥ఉద్వాహాదిషువైకవింశతిమహాదోషాన్విసృజ్యేతరాన్
స్వల్పాన్దోషగణాన్గుణాంశ్చగణితాన్నిశ్చిత్యశాస్త్రాత్స్ఫుటం। లగ్నంయ
త్రగుణాధికంచసకలైర్గ్రాహ్యంనదోషాధికంబ్రహ్మణాపరిహర్తుమత్ర సక
లాన్ దోషాన్ సమర్థోనహి॥వ్యా॥అ॥దోషప్రస్తావముపసంహరతి॥ఉద్వాహా
దిష్వితి॥ఏకవింశతిమహాద్దోషాన్విసృజ్యఇతరాన్మహాదోషాతిరిక్తాన్। స్వ
ల్పాన్దోషగణాన్గోషసంఘాన్।గుణాంశ్చగణితాచ్ఛాస్త్రాత్ । జ్యోతిశ్శా
స్త్రాత్।స్ఫుటంనిశ్చిత్య।యత్రయస్మిన్లగ్నే।గుణాధికందృశ్యతేతల్లగ్నం।ఉద్వా
హాదిషు।సకలైర్విద్వద్భిః గ్రాహ్యం'దోషాధికంలగ్నంతునగ్రాహ్యం అనేనస్వ
ల్పదోషయుక్తలగ్నంగ్రాహ్యమిత్యర్థోఽలభ్యతే స్వల్పదోషైరప్యయుక్తంల
గ్నంమృగ్యమిత్యాహ।అత్రవివాహాదిలగ్నే।సకలాన్ దోషాన్ అధికానల్పాన
పిదోషాన్ పరిహర్తుంబ్రహ్మణాసమర్థోనహికిముతమనుష్యాఇతిభావః॥అ॥
దోషప్రసంగమునుపసంహారముచేయుచున్నాడు॥ తా।ఏకవింశతిమహాదోష
ములుగాకతక్కిన స్వల్పదోషములునుగుణములను జ్యోతిశ్శాస్త్రమువలనని
ర్ణయించిమేలగ్నంబునదోషములకంటేగుణములధికముగనుండునో యాల
గ్నమునువివాహాదిశుభకార్యములవిషయమైగ్రహింపవలయుగాకయధిక దో
షములుగలలగ్నమునుగ్రహింపవలదు-స్వల్పదోషముతైసకలియుకయుండెడి
లగ్నమునునిర్ణయించుటబ్రహ్మకైనవశంబుగాదు గావునస్వల్పదోషయుక్త
లగ్నముగ్రాహ్యమని తాత్పర్యము॥ ❋

(౧౦౬)మూ॥ నాడీరాశితదీశయోనివసితాదీర్ఘాగణశ్చైతే షడ్వర్గా
మఖ్యాశరావివాహసమయే శేషాస్తుమధ్యాస్తుతః। మాహేంద్రోగణితాయువ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

శ్యదివసావర్గో ఉపవిష్ఠాండజారజ్జుర్యోగినిలింగ భూతశశియుగ్గోత్రాహ్వయా
వింశతిః॥ వ్యా॥ అ॥ అథవింశతివర్గ విచారమాహ॥ నాడీతి॥ నాడీరాశితదీశయోని
వనితాదీర్ఘాః నాడీకూటః రాశివర్గః తదీశః గ్రహమైత్రవర్గః। యోనిః యోనివర్గః।
వనితాదీర్ఘః స్త్రీదీర్ఘవర్గః। గణశ్చ గణవర్గశ్చైతే వివాహసమ
యే ముఖ్యతరాః అత్యంతముఖ్యాః తతశ్చైషాశ్చతుర్ధవర్గాః। మధ్యాఅసు త్ర
మా ఇత్యర్థః। మాహేంద్రః మాహేంద్రవర్గగణితః। ఆయుః। వశ్యః దివసః దినకూట
శ్చ తేతథోక్తాః। వర్ణః జాతికూటః ఉపవిద్ధవేధాకూటః। అండజః పక్షికూటః
రజ్జుః। రజ్జుకూటః యోగినిలింగభూతశశియుగ్గోత్రాహ్వయాం యోగినీవర్గః
లింగవర్గః భూతవర్గః చంద్రయోగవర్గః గోత్రవర్గః ఇతిఆహ్వయామే
షాం తేతథోక్తాః। సర్వేమిళిత్వా వింశతివర్గాః కూటాభవంతి॥ అ॥ వింశతివ
ర్గనామములఁ జెప్పుచున్నాము॥ తా॥ నాడీకూటము రాశివర్గము గ్రహమైత్ర
యోని స్త్రీదీర్ఘవర్గములును గణకూటము ౬-ను ముఖ్యములు మా
హేంద్రగణితవర్గ-ఆయుర్వర్గ-వశ్యవర్గములును దినజాతి వేధాపక్షిర
జ్జుకూటములును యోగినిలింగభూతములును చంద్రయోగకూటము-గోత్రవర్గ
నీగరసు మధ్యమంబులన్నియుం జేరి ౨౦ వర్గములు॥

(౧౦౭) మూ॥ యాతస్యాస్తు కరగ్రహే యది చతుస్త్రిద్వ్యంఘ్రిధిష్ణ్యో
త్థితా దస్రర్క్షాత్త్రిషు వహ్నిభాద్యది చతుర్ష్వేవేందుభాత్పంచసు। నాడీపర్వసుత
త్క్రమాచ్చగణనాభిర్వాంగుళిస్థాశుభా నాడీశుద్ధిరిహైవభాగ్యజననీ మాంగ
ల్యసూత్రంతు సా॥ వ్యా॥ అ॥ అథచతుర్భిః శ్లోకైః ప్రథమోద్దిష్టం నాడీకూటమా
హ॥ యేతి॥ యా నాడీ చతుస్త్రిద్వ్యంఘ్రిధిష్ణ్యోత్థితా। చతుష్పాత్త్రిపాద్ద్విపా
న్నక్షత్రేషు జనితేత్యంఘ్రిశబ్దస్య ప్రత్యేకమన్వయః। త్రిపాన్నక్షత్రాణి కృత్తి
కాపునర్వసూత్తరఫల్గునీవిశాఖోత్తరాషాఢాపూర్వాభాద్రాఖ్యాని షట్।
ద్విపాన్నక్షత్రాణి చ మృగశీర్షచిత్రాధనిష్ఠాఖ్యాని త్రీణి। శేషాణ్యష్టాదశ చతు
ష్పాన్నక్షత్రాణి చతుష్పాన్నక్షత్రాణాం దస్రర్క్షాత్। అశ్వినీప్రభృతి। త్రిష్వం
గుళీపర్వసు। త్రిపాన్నక్షత్రాణాం వహ్నిభాత్ కృత్తికానక్షత్రమారభ్య చతు
ర్ష్వంగుళిపర్వసు ద్విపాన్నక్షత్రాణాం ఇందుభాత్ మృగశీర్షనక్షత్రాత్ప్ర
భృతి పంచసు అంగుష్ఠప్రభృతి నాడీపర్వసు అంగుళిపర్వసు। ఏవక్రమాత్ ఉక్త
క్రమాత్ యా గణనా క్రియతే సా గణనా। వరనక్షత్రస్థానీయాంగుళిభిన్నాంగు
ళిస్థా యది। శేషాశుభదా ఇయం నాడీశుద్ధిః ఇహైవాస్మిన్ జన్మని భాగ్యజననీ సా
భాగ్యవర్ధినీ॥ కించ॥ తస్యాస్తు స్త్రియః కరగ్రహే వివాహే మాంగల్యసూత్రం
మంగళసూత్రవచ్ఛుభదా భవంతి॥ అ॥ నాలుగుశ్లోకములచే నాడీకూటమును జె
ప్పుచున్నాము॥ తా॥ చతుష్పాదనక్షత్రములయందు బుట్టిన స్త్రీకి- అశ్విన్యాదిగ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

మూడుౘ్రేళ్లయందును-కృ-పున-ఉత్తర-వి-ఉషా-పూభా - ఈ త్రిపాన్నక్షత్ర
ములయందుబుట్టినస్త్రీకి-కృత్తికమొదలు నాలుగుౘ్రేళ్లయందున్ను-మృ-చి-ధ-
ఈత్రిపాన్నక్షత్రములయందు బుట్టినస్త్రీకి మృగశిరమొదలైదుౘ్రేళ్లయందు
న్నులెక్కింపగాగన్నియజన్మనక్షత్రము-వరునిజన్మనక్షత్రమున్ను వేలియందులే
కపతియొకౘ్రేలియందున్న - శుభకరంబగుటయుగాక స్త్రీకిమంగళసూత్ర
ముంబోలెమిక్కిలిసౌభాగ్యప్రదంబగుననుట॥ ❋

(౧౬౮)మూ॥ త్రీణిత్రీణ్యథదస్రభాదిగణయేద్భానిక్రమాద్వ్యుత్క్రమా
ద్దంపత్యోరపిజన్మభేశుభఫలేభిన్నాంగుళిస్థేయది। పార్శ్వైకాంగుళిసం
స్థితంయదివధూంహంత్యేవధిష్ణ్యద్వయం తన్మధ్యాంగుళిసంస్థితంయదిపతిం
హంత్యేవపాణిగ్రహే॥వ్యా॥అ॥పఞ్చాంతరేనాడీకూటమాహ॥ త్రీణీతి॥ త్రీణి
త్రీణిభానినక్షత్రాణిదస్రభాత్।వ్యుత్క్రమాచ్చగణయేత్ - దంపత్యోఃజన్మనక్ష
త్రేభిన్నాంగుళిస్థేయదితదాశుభఫలేశుభఫలప్రదేఇత్యర్థః ధిష్ణ్యద్వయందంప
త్యోర్జన్మనక్షత్రద్వయం పార్శ్వైకాంగుళిసంస్థితం పార్శ్వయోరేకాంగు
ళ్యాంసంస్థితంయదితదాపాణిగ్రహేఏవవధూంహంతితత్। ధిష్ణ్యద్వయంమ
ధ్యాంగుళిసంస్థితంయదితదాపతింవరంహంతి॥అ॥ నాడీకూటమువతియొకవి
ధంబునజెప్పుచున్నాడు॥తా॥అశ్వినిమొదలుమూడేసినక్షత్రములు మూడుౘ్రే
ళ్ళయందుక్రమవ్యుత్క్రమములచేగణనచేయగా వధూవరులనక్షత్రములొక
ౘ్రేలియందుండకవేరుపడియున్నశుభకరంబులగుననియుయిరువుర నక్షత్రము
లుఒకౘ్రేలియందున్నమిక్కిలియాపత్కరంబగుననియు ముఖ్యాభిప్రాయము॥

(౧౬౯)మూ॥పర్యాప్తైస్త్రీతప్తైర్యదివ్యవహితంస్త్రీభంచపుంసద్వ
యంపార్శ్వైకాంగుళిసంస్థితం యదితదాతద్రాశికూటేశుభే। సద్రజ్జ్వావర
యోర్నియోగసమయేప్యేకాధిపత్యేద్వయోర్రైన్మత్రేకేచిదథైకనాడిజనితోదో
షస్తునేత్యూచిరే॥వ్యా॥అ॥పార్శ్వైకాన్గుళిగోషాపవాదమాహ॥పర్యాప్తైరి
తి-స్త్రీభంస్త్రీజన్మర్క్షంపుంభంపుంజన్మర్క్షంచేతిద్వయంవధూవర జన్మనక్ష
త్రద్వయంత్రితప్తైఃపర్యాప్తైఃత్రిభిరావృత్తిభిఃవ్యవహితమంతరితంసత్। పా
ర్శ్వైకాంగుళిసంస్థితంవా।అథవాతదావివాహసమయే।తద్రాశికూటేదంప
త్యోఃరాశికూటే।శుభేవాయదిఅథవాసియోగసమయేవివాహకాలేవరావధ్వ
రశ్చవరౌ❋పుమాంస్త్రీచేత్యేకశేషః। తయోస్తద్రజ్జౌరజ్జుకూటేశుభేవాయదీ
త్యర్థఃద్వయోఃదంపతిజన్మరాశ్యోరేకాధిపత్యేద్వయోరేకఏవాధిపతిశ్చేదిత్యర్థః
అథవా।ద్వయోర్రైన్మత్రే।దంపతీరాశ్యధిపత్యోర్మిత్రత్వేచయది।తదా।ఏకనాడీజ
నితదోషఃఏకాంగుళీజన్యదోషః।నాస్తీతికేచిదాచార్యాఃఊచిరేజగుః। వదేయుః
రిత్। అ॥ దంపతులజన్మనక్షత్రములొకవ్రేలికివచ్చినను దోషములేకయుండెడి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

విధమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ పూర్వశ్లోకమున జెప్పబడిన క్రమంబున దంపతు
లజన్మనక్షత్రములు అశ్విని మొదలు మఘ వఱకు గణన చేయునప్పు డొకవ్రేలినిబొం
దకయుండియు పిమ్మట నొకవ్రేలిని బొందియున్నను దంపతుల రాశికూటరజ్జుకూ
టములు శుభకరంబులై యున్నను ఉభయుల జన్మరాసుల కొక గ్రహమధిపతియై
యున్నను జన్మరాశ్యధిపతులు పరస్పరమిత్రత్వము గలవారైయున్న నట్టి సమయ
మున నేకాంగుళిస్థితనక్షత్రదోషము పనిలేదని కొందఱి యభిప్రాయము॥ ❋

(౧౧౦) మూ॥ ఇంద్రాగ్నివసుమిత్రపూషసవితృస్వాతిశివాజైకపాద్భే
ష్వేవాష్టసు దంపతీజననభే ద్వేష్వేకధిష్ణ్యే శుభే। అంత్యోపాంత్యవిధిద్వయేపి గి
రిశశ్రీశార్యపిత్ర్యేషు వా నానాపాదజయోర్వ్యహేందువరుణబ్రధ్నాన్యసార్పేషు
వా॥ వ్యా॥ అ॥ నాడీకూటముక్త్వ దాసీమవస్థాభేదేన తద్భంగమాహ॥ ఇంద్రాగ్ని
ఇతి॥ ఇంద్రాగ్నివసుమిత్రపూషసవితృస్వాతిశివాజైకపాదః విశాఖాధనిష్ఠానూ
రాధారేవతీహస్తస్వాత్యార్ద్రాపూర్వాభాద్రాః ఏతేషు భేషు। అష్టసునక్షత్రే
షు వా। ఏకనాడీదోషోనాస్తి। అథవా। ఏతేష్వష్టస్వేవనక్షత్రేషు ద్వేదంపతీజనన
భే దంపతీజన్మనక్షత్రే। ఏకధిష్ణ్యే సమానపాదగతే వా శుభే శుభకరే భవతః కుత
స్తల్లభ్యత ఇతి చేత్। నానాపాదజయోరిత్యుత్తరార్ధే పఠ్యమానత్వాత్ అత్రే
దం ప్రతిభాతి ధనిష్ఠానూరాధే మధ్యాంగుళిస్థితే అపిశుభే అన్యాని పార్శ్వైకాం
గుళిసంస్థితానిశుభానీతి కించ అంత్యోపాంత్యవిధిద్వయే. గిరిశశ్రీశార్యపిత్ర్యేషు
రేవత్యుత్తరాభాద్రారోహిణీవిశాఖార్ద్రాశ్రవణపుష్యమఖాసు। యమేందువ
రుణబ్రధ్నాన్యసార్పేషు భరణీమృగశీర్షశతభిషగ్ఘస్తపూర్వాషాఢాశ్లేషాసు
షట్సుచ। నానాపాదజయోఃభిన్నపాదసంభూతయోర్వా. ఏకనాడీదోషోనా
స్తి ఉత్తరాభాద్రాపుష్యభరణీమృగశీర్షపూర్వాషాఢాపంచకం మధ్యనాడీస్థి
తమపి భిన్నపాదగతం చేచ్ఛుభావహం। అన్యాని। నవపార్శ్వస్థితాని భిన్నపాద
గతాని శుభాని। ఉక్తాతిరిక్తాశ్వినీపునర్వసూపూర్వఫల్గున్యుత్తరఫల్గునీచిత్రాజ్యే
ష్ఠామూలోత్తరాషాఢానాం మధ్యే మధ్యే ఏకనాడీస్థితే చిత్రాఫల్గున్యౌ అన్యా
ని పార్శ్వస్థితానిచ సర్వదానింద్యాని అత్ర రేవతీవిశాఖార్ద్రాహస్తానాం పునర్గ్ర
హణం భిన్నపాదవివక్షార్థం॥ అ॥ ఏకాంగుళిస్థితనక్షత్రజన్యదోషమునకు విధ్యం
తరముచేత బరిహారమును చెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ దంపతులు-ధ-అనూ-స్వా-పూ
భా ఈనక్షత్రములయందైనను- ఈనక్షత్రములలో నొకనక్షత్రంబున నొకపాద
మునందైనను, ఉభా-రో-శ్ర-పుష్య-మ-భ-మృ-శ-పూషా-ఆశ్లే, ఈనక్షత్రముం
భిన్నపాదములయందైనను, రే-వి-ఆర్ద్ర-హ, ఈనక్షత్రములయందైనను, ఈనక్ష
త్రములభిన్నసమానపాదములయందైనను జన్మించియుండిరేని యేకాంగుళిస్థిత
నక్షత్రదోషము లేదు॥ ❋

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

(౧౧౧) మూ॥ జ్ఞేయాన్యంఘ్రిచతుష్టయానిసకలాన్యృక్షాణిదస్రాదితో
హ్యేకైకస్యనవాంఘ్రికంప్రతిగృహం జ్ఞేయంచ మేషాదితః। రాశ్యంతంగణయే
ద్వరస్యతుసదా స్త్రీజన్మరాశ్యాదితః ప్రోక్తాదోషనిరూపణేప్రథమతో మేషాది
రాశీశ్వరాః॥ వ్యా॥ అ॥ అథత్రిభిః శ్లోకైః రాశికూటమాహ। జ్ఞేయానీతిదస్రాదితః
అశ్విన్యాదీని। సకలానిఋక్షాణి। అంఘ్రిచతుష్టయాని పాదచతుష్టయయుక్తాని
జ్ఞేయాని॥ ని॥ పాదః పదంఘ్రిశ్చరణోఽస్త్రియామిత్యమరః। మేషాదితః మేషా
దిద్వాదశరాశీనామేకైకస్య గాశేః ప్రతిగృహంనవాంఘ్రికంనవపాదాత్మకం
జ్ఞేయంజ్ఞాతవ్యం। తత్రసదాసర్వదా స్త్రీజన్మరాశ్యాదితః వధూరాశిమారభ్య
వరస్యరాశ్యంతంగణయేత్ దోషనిరూపణేఏకవింశతి మహాదోషనిరూపణస
మయేప్రథమతఏవ। మేషాదిరాశీశ్వరాః ప్రోక్తాః భౌమశ్శుక్ర ఇత్యాదినాఉక్తాః।
కిమర్థమేతన్నిరూప్యతఇతిచేత్। వక్ష్యమాణశ్లోకేమిత్రత్వేగ్రహయోరిమావితి
రాశ్యధిపతిత్వస్యాకాంక్షితత్వాత్॥ అ॥ మూడుశ్లోకములచేత రాశికూటమును
జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఒకొ్కకనక్షత్రమునకు-నాలుగుపాదములు-అట్టిపాద
ములుతొమ్మిదిచేరిననొకరాశియగును-రాశికూటావిచారము జేయునపుడుక
న్యజన్మరాశిమొదలువరునిజన్మరాశివరకు లెక్కింపవలయునని తాత్పర్యము॥*॥

(౧౧౨) మూ॥ దంపత్యోస్సమసప్తమౌచసుతదౌ తావేకరాశిస్తయో
ర్ముఖ్యౌతౌత్రిభవౌచతుర్దశమౌతద్వ్యత్యయేచాశుభౌ। ఉద్వాహేనవపంచ
మౌత్వశుభదౌతద్వ్యత్యయేచాశుభౌమిత్రత్వేగ్రహయోరిమావపి శుభావే
కాధిపత్యేపివా॥ వ్యా॥ అ॥ గణనాయాః ఫలమాహ॥ దంపత్యోరితి॥ దంపత్యోః జా
యాచపతిశ్చదంపతీతయోర్వధూవరయోః రాశీ। సమసప్తమౌచేత్సుతదౌపు
త్రప్రదౌ। స్త్రీరాశిమారభ్యపురుషరాశిపర్యంతంగణనాయాంక్రియమాణా
యాంరాశీనాంసప్తసంఖ్యాచేత్సమసప్తకంభవతి। తయోర్దంపత్యోః రాశిరేక
రాశిశ్చేత్తావపిముఖ్యౌఉత్తమౌ। కించత్రిభవౌ స్త్రీరాశిమారభ్యపురుషరాశిప
ర్యంతంపునఃపురుషరాశిమారభ్యస్త్రీరాశిపర్యంతంచగణనాయాం సత్యాం
తృతీయైకాదశౌ। తద్వత్ చతుర్దశమౌచతద్వ్యత్యయేతావేకాదశతృతీయౌ
దశమచతుర్థౌచేత్ శుభౌ అన్యథాఅశుభౌ ఉద్వాహసమయేనవపంచమౌతు
అశుభౌ। తద్వ్యత్యయేపంచమనవమౌచేత్। శుభౌ గ్రహయోర్వధూవరరాశ్య
ధిపత్యోఃమిత్రత్వేసతివా। ఏకాధిపత్యేసతివా। ఉభయోః జన్మరాశ్యోః ఏకఏవాధి
పతిశ్చేత్ ద్వావిమావపినవపంచమావపిశుభౌ॥ అ॥ కన్యకజన్మరాశిమొదలుగణ
నచేసినందునగలిగెడిఫలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ కన్యకజన్మరాశిమొదలువ
రజన్మరాశివరకుగణనచేయగావరునిజన్మరాశి ౭వదియైయున్నబుత్రప్రదంబ
గును దంపతులజన్మరాసులొకటియైయున్ననుత్తమంబగును స్త్రీజన్మరాశికి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

పురుషజన్మరాశి, ౩-౪-౫-౧౦-౧౧, ఈసంఖ్యగలదై యున్నను పురుషరాశికి స్త్రీరాశి ౩-౪-౯-౧౦-౧౧- ఈసంఖ్యగలదైయున్నను శుభకరంబగునుదంపతుల జన్మరాశ్యధిపులు పరస్పరమిత్రత్వముగలవారై యున్నను దంపతిజన్మరాసులకొకగ్రహమధిపతియై యున్నప్పుడు స్త్రీజన్మరాశికి ౯ వదియైయున్నపురుషరాశియు పురుషరాశికి ౫ వదియైయున్న స్త్రీరాశియు శుభకరంబగును ఉక్తవ్యతిరిక్తంబుగనున్నపక్షమున నశుభకరంబగుననుట॥ ❋

(౧౧౩)మూ॥ స్యాద్ద్విర్ద్వాదశఆర్తిదఃకలహదష్షష్ఠాష్టమస్తు క్రమాత్సర్వత్రాపిసమాలయాదిరథవాద్విర్ద్వాదశోప్యుత్తమః। దంపత్యోర్విషమాలయాదిరథవాపష్ఠాష్టమశ్శోభనో వర్గాయద్యపరేశుభా అశుభజా సద్వ్యత్యయామధ్యమా॥ వ్యా॥ స్యాదితి॥ ద్విర్ద్వాదశఃఆర్తిదఃవ్యాధాకరః ద్వాదశద్వికంతుశుభమిత్యర్థాల్లభ్యతేషష్ఠాష్టమస్తుకలహదఃదంపత్యోఃకలహప్రదః అష్టమషష్ఠాశుభాసర్వత్రపక్షేః సమాలయాదిస్సమరాశిరాదిర్యస్యసఉత్తమఃఅథవాద్విర్ద్వాదశోపిసమాలయాదిర్యదిశుభః। అనేన స్త్రీరాశిసమరాశిశ్చేచ్ఛుభఃషష్ఠాష్టమస్తువిషమాలయాదిశ్చేద్దంపత్యోఃశోభనవర్గాశ్శుభషడ్వర్గాయదిశుభాః అశుభాశ్చేదశుభాః। తద్వ్యత్యయాతయోఃద్విర్ద్వాదశషష్ఠాష్టమయోఃవ్యత్యయామధ్యమామధ్యమఫలదావనుత్తమావితియావత్॥ తా॥ స్త్రీజన్మరాశిమొదలు పురుషరాశివరకుగణనజేయగా స్త్రీరాశికిపురుషరాశి ౨ వదిగానుండిపురుషరాశికి స్త్రీరాశి ౧౨ వదిగానున్నదుఃఖకరంబులగుపురుషరాశి౬వదిగానుండి స్త్రీరాశి౮వదిగానున్నగలహకరంబగుబురుషరాశి౧౨వదిగానైన౬వదిగనైననుండి స్త్రీరాశి౨వదిగానైన౮వదిగానైననున్నమధ్యమంబైయుండునిదియునుంగాక స్త్రీరాశివృషభాదిసమరాసులలోనొకటిగనుండెనేనియప్పుడు ౨వదిగానున్నపురుషరాశియు౧౨వదిగానున్న స్త్రీరాశియుశుభకరంబగును స్త్రీరాశిమేషాదివిషమరాసులలోనొకటిగనున్నప్పుడు౬వదిగానున్నపురుషరాశియు౮వదిగానున్న స్త్రీరాశియు శుభకరంబగును షడ్వర్గుఌశుభసంబంధులై యున్నశుభకరంబులై యున్ననశుభకరంబులగును॥ ❋

(౧౧౪)మూ॥ సూర్యస్యార్యకుజేందవస్సుహృదస్సౌమ్యస్సితార్కీవిధోస్సూర్యజ్ఞౌసుహృదౌనశత్రురపినీపుత్రస్యమిత్రాణితే। అర్కార్క్యేందవఇందుజోప్యహితకృద్జ్ఞస్యార్కిశుక్రౌహితౌచంద్రోరిస్సుహృదోగురుఃకుజశశిబ్రధ్నాస్సితజ్ఞారిపూ॥ వ్యా॥ పధ్యాభ్యాంగ్రహమిత్రత్వమాహ॥ సూర్యస్యేతి॥ సూర్యస్యఆర్యకుజేందవః గుర్వంగారకచంద్రాః-సుహృదఃమిత్రాణి-సితార్కీసితశ్శుక్రః-అర్కిఃశనైశ్చరఃఏతౌశత్రూ-అతస్సౌమ్యోబుధఃసమఇతిపారిశేషాదవ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

గంతవ్యం॥ విధోశ్చంద్రస్య సూర్యజ్ఞౌ సూర్యబుధౌ- నశత్రుః- అన్యశత్రుః కోఽపి నాస్తి-కుజగురుశుక్రశనైశ్చరాస్సమా ఇత్యర్థః- అవనీభువస్త్వంగారకస్య తే ప్రసిద్ధాః అర్కా- ర్యేందవః సూర్యగురుచంద్రాః మిత్రాణి ఇందుజో బుధ అహితకృత్ శత్రురిత్యర్థః శశిశుక్రౌ సమౌ- జ్ఞస్య బుధస్య అర్క-శుక్రౌ హితౌ- సుహృదౌ-చంద్రస్తు అరిః శత్రుః కుజశనిబ్రధ్నాః అంగారకశనిసూర్యాః సుహృదః-సితజ్ఞౌ శుక్రబుధౌ రిపూ శత్రూ శనిస్సమః॥ *

(౧౧౫) మూ॥ సౌమ్యార్కీ-సుహృదౌ భృగోశ్శశిరవీ శత్రూ భృగుజ్ఞౌ హితౌ మందస్యారరవిందవశ్చ రిపవో నక్తాః క్రమాన్మధ్యమాః। దంపత్యోర్యదిజన్మరాశ్యధిపయోరేకాధిపత్యే శుభో మైత్రే వా తు సమయోస్సమస్త్వహితయోర్వర్గస్తయోర్మృత్యుకృత్॥ వ్యా॥ సౌమ్యేతి॥ భృగోశ్శుక్రస్య సౌమ్యార్కీ-బుధశనీ సుహృదౌ శశిరవీ చంద్రసూర్యౌ శత్రూ ఇతరౌ కుజగురూ సమౌ ఇత్యర్థాల్లభ్యతే ఏవం సర్వత్ర బోధ్యం మందస్య శనైశ్చరస్య భృగుజ్ఞౌ శుక్రబుధౌ హితౌ సుహృదౌ ఆరరవీందవః ఆరోఽంగారకః-రవిందూ-సూర్యాచంద్రమసౌ ఏతే త్రయః రిపవశ్శత్రవః-అనుక్తాః ఉక్తాతిరిక్తాః క్రమాన్మధ్యమాస్సమా ఇత్యర్థః యథా సూర్యస్య ఆర్యకుజేందవస్సుహృదః శుక్రశనీ శత్రూ ఇత్యేతే ఉక్తా అనుక్తో బుధః అనుక్తః సః సమ ఏవ మన్యేషామపి క్రమాత్సమత్వమవగంతవ్యమిత్యాశయః గ్రహమైత్రఫలం యత్ప్రయోజనమాహ॥ దంపత్యోరితి॥ దంపత్యోః జన్మరాశ్యధిపయోః మైత్రే మిత్రత్వే సతి ఏకాధిపత్యే వా యది శుభః సమయోః దంపతీరాశ్యధిపత్యోః- సమయోస్సతోః సమస్సమఫలప్రద ఇత్యర్థః- అహితయోస్తయోరేవ శత్రోస్సతోః తయోర్దంపత్యోర్వర్గః బాంధవగణః మృత్యుకృత్- అత్ర కించిల్లిఖ్యతే ఇహ చ శత్రుమిత్రత్వే నైసర్గికే-తాత్కాలికశత్రుమిత్రత్వేతు-గ్రహస్య తత్కాలే ద్వితీయ తృతీయ చతుర్థ దశమైకాదశ ద్వాదశేషు స్థితో మిత్రం-ప్రథమ పంచమషష్ఠసప్తమాష్టమనవమేషు స్థితశ్శత్రుర్భవతి ఇతి తాత్కాలికశత్రుమిత్రత్వే తథా చ నైసర్గికమిత్రం తాత్కాలికమిత్రం యది అధిమిత్రం భవతి-నైసర్గికశత్రుస్తాత్కాలికశత్రుశ్చేదధిశత్రుర్భవతి నైసర్గికమిత్రం తాత్కాలికశత్రుశ్చేత్సమో భవతి నైసర్గికశత్రుస్సమస్తు తాత్కాలికమిత్రం చేత్సోఽపి సమో భవతి - నైసర్గికసమస్తాత్కాలికశత్రుశ్చేత్సోఽపి శత్రురేవ-తాత్కాలిని సమత్వాభావాత్- తథాచోక్తం బృహజ్జాతకే. శ్లో॥ అన్యోన్యస్య ధనవ్యయాయసహజవ్యాపారబంధుస్థితః తత్కాలే సుహృదస్స్వతుంగభవనోఽప్యతరయస్త్వన్యథా। ద్వ్యేకానుక్తభావాంత్సుహృత్సమరిపూన్సంచింత్య నైసర్గికాంస్తత్కాలే చ పునస్తు తానధి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

సుహృన్మిత్రాదిభిఃకల్పయేదితి॥ అ॥ ఈరెండుశ్లోకములచేత గ్రహమైత్రవగుణావును వకాణించుచున్నాడు॥ తా॥ సూర్యునికికుజగురుచంద్రులుమిత్రులు శనిశుక్రులుశత్రువులు।బుధుడు సముడు-శత్రుశూన్యుండైన చంద్రునికి-రవిబుధులు మిత్రులు-కుజగురుశుక్రశనులుసములు_కుజునికి రవిగురుచంద్రులుమిత్రులు-బుధుడుశత్రువుశనిశుక్రులుసములుబుధునికిరవిశుక్రులుమిత్రులుచంద్రుడుశత్రువుకుజశనిగురువులుసములుగురువునకు కుజచంద్రసూర్యులుమిత్రులు-బుధశుక్రులుశనిసముండు-శుక్రునకు-శనిబుధులుమిత్రులుసూర్యచంద్రులుశత్రువులుగుర్వంగారకులుసములు-శనైశ్చరునకు-బుధశుక్రులుమిత్రులు-కుజరవిసోములుశత్రువులు-గురుడుసముడు-ఈచెప్పబడినశత్రుమిత్రత్వములు స్వభావసిద్ధంబులిదియునుంగాక ఆయాకాలములయందుసంభవించుశత్రుమిత్రత్వములెవ్వియనిన-గ్రహమునకు,౨-౩-౪-౧౦-౧౧-౧౨, ఈస్థానములయందున్న గ్రహములుతాత్కాలికమిత్రములు,౧-౫-౬. ౭-౮-౯, ఈస్థానములయందున్న గ్రహములుతాత్కాలికశత్రువులు.నైసర్గికమిత్రగ్రహము తాత్కాలికమిత్రమైయున్నదిమిత్రమగును-నైసర్గికశత్రువు తాత్కాలికశత్రువైననతిశత్రువగును నైసర్గికశత్రువు తాత్కాలికమిత్రుడైనసముండగు-నైసర్గికమిత్రుండు తాత్కాలికశత్రుడైనసముండగు నైసర్గికసముడు తాత్కాలికశత్రువైననతండునుశత్రుండగునని నిర్ణయింపవలయును శత్రుమిత్రనిర్ణయమునకు ప్రయోజనంబేమి యనిన వధూవరులజన్మరాశ్యధిపతులకు మిత్రత్వము గలిగియున్నను నేకాధిపత్యముగలిగియున్నశుభకరంబగును- సమత్వముగలిగియున్నసామాన్యఫలంబులుగలుగును-శత్రుత్వముగలిగియున్నదంపతులకుమృత్యుకరంబులగుననుట॥ ❋

(౧౧౬)మూ॥ భానాంయోనిరియంతుదస్రవరుణావశ్వోయమాంత్యౌగజౌపుష్యాగ్నీసదజావహీవిధివిధూశ్వానౌతుమూలేశ్వరౌ। మాజారావురగాదితిపితృభగావా ఖూపశూచార్యమాహిర్బుధ్న్యమరుదరఖ్ఖేతుమహిషావింద్రాగ్నిచిత్రా:ఖ్యభే॥వ్యాఘ్రౌశక్రభమైత్రభేతుహరిణౌదోయామ్యౌతౌమరఖ్ఖౌసింహాఖ్యావజపాద్వసూఫణిరిపూవిశ్వాభిజిఛ్ఛేకపిమాత్। శ్వైణంబభ్రుసరీసృసంహరిగజంశాఖామృగాజంభవేద్దంపత్యోరపి వైరమశ్వమహిషంగోవ్యాఘ్రమోత్వాఖుచ॥వ్యా॥ అ॥అథద్వాభ్యాంయోనికూటమాహ॥ భానామితి॥ వ్యాఘ్రావితిచ॥దస్రవరుణావశ్వినీశతభిషజౌ। అశ్వౌతురగౌయమాంత్యౌభరణీరేవత్యౌ। గజౌపుష్యాగ్నీపుష్యకృత్తికే। సదజౌఛాగావిధివిధూరోహిణిమృగశీర్షే।అహీసర్పౌమూలేశ్వరౌమూలాద్రే।శ్వానాశున

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

కౌ. ఉరగావితి। అశ్లేషాపునర్వసూ॥ మార్జాలౌ। పితృభగౌ మూషకౌ పూర్వోక్తస్మి
న్నేఅభూమూషకౌ। అన్యహూహిర్బుధ్న్యౌత్తరభఘ్నుస్యత్రరాఫాల్గునీ। స
హూగావౌ। మదుదరఘ్నే- ఛేత్యాత్రిశ-స్త్రామహిషౌ ఇంద్రద్విరాత్రాత్మకౌ। విశా
ఖచిత్రానత్రేవ్యాఘ్రౌ గోదూమేలౌ। శక్రభమైత్రభేకు। జ్యేష్ఠానూరాధే మృగ-
హరిణౌ స్పృగా-శ్రోయాద్వలౌ-పూర్వాషాఢాశ్రవణే వానరౌ కపీ- అజపా
ద్వసూపూర్వాభాద్రాధనిష్ఠే-సింహౌఖ్యా విశ్వాభిజిత్కే ఉత్తరాషాఢాభిజ
న్మనక్షత్రేఘణి బ్రహ్మఘణీ తాంసర్పానాం పూర్వస్త్రూబభ్రూక్రమాదుక్తక్రమా
త్-బోధ్యా॥ తేషాం వైరయోనిమాహ॥ వైరమితి వైరంశ్వానసకపిఃఇకే పష్ట
మృగః-తయోస్సమాహారః వైరంత్తేషాం విరోధశ్చేత్యర్థః ఇత్యేకవద్భా
వస్సర్వత్రనపుంసకమితినపుంసకత్వంబభ్రుసరీసృపంబభ్రుస్సకులః-సరీసృప
స్సర్పః తయోస్సమాహారః బభ్రుసరీసృపం-హరిగజం సింహగజం-శాఖామృ
గాజం-మర్కట-ఛాగం-అశ్వమహిషం-గోవ్యాఘ్రం- ఓతుర్వాఖుమార్జారః
మూషకః॥ ఓతుర్బిడాలో మార్జారఇత్యమరః ఏతేషాంద్వంద్వవైరంతథా
తత్సంజ్ఞికనక్షత్రయోర్దంపత్యోరపి వైరంభవేత్-మూలానక్షత్రే యోజాతస్య
శ్వా అనూరాధాయాం యాజాతా సా ఏణీభవతి॥ ఉభయోర్వైరంవిరోధః ఏవ
మన్యేషామపి ద్రష్టవ్యం-ఇదమేవ-భానాం యోనిః- యోనికూటఇత్యుచ్యతే-ఉ
క్తరీత్యా యయోర్నక్షత్రయోర్నవిరోధః తన్నక్షత్రజాతయోరేవ దాంపత్యం
యుక్తమిత్యభిప్రాయః॥ అ॥ రెండుశ్లోకముల చేతయోనికూటమును జెప్పుచు
న్నాడు॥ తా॥ అశ్విని శతభిషజ్నక్షత్రములు గుఱ్ఱములు-భరణీరేవతు లేనుంగు
లు-పుష్యకృత్తికగజములు-రోహిణీమృగశీర్షములు సర్పములు-మూలార్ద్రౌ
లుకుక్కలు-ఆశ్లేషపునః-పిల్లులు, మఖ-పుబ్బ-కొక్కులు, ఉత్తర-ఉభా-గోవులు,
స్వాతి-హస్త లెనుబోతులు, విశాఖ చిత్ర-పులులు, జ్యేష్ఠ-అనూరాధ- మృగ
ములు, పూషా. శ్రవ-కోతులు, పూభా-ధని-సింహము, ఉషా-అభిజి-ముంగిసలు
ఈకీతినక్షత్రములకు సంజ్ఞలైయుండగవలయునిందు బరస్పరవైరముగల జంతువు
లెవ్వియనిన శునకహరిణంబులు- పాము ముంగిసలు-గజసింహములు-కపిఛాగం
బులు- అశ్వమహిషంబులు గోవ్యాఘ్రములు- ఇవిచిరకాలవైరములుగలవై
యుండుగావున నీపరస్పరవిరోధి జంతుసంజ్ఞగల నక్షత్రములయందు బుట్టిన
స్త్రీపురుషులకు దాంపత్యము ఘటించినచిక్కులికలహాకరంబగునని చెప్పబడినక్ర
మంబున పరస్పరవిరోధములులేకయుండెడి నక్షత్రములయందుబుట్టిన స్త్రీపు
రుషులకు దాంపత్యము సౌఖ్యంబగునని తాత్పర్యము॥ *

(౧౧౮) మూ॥ యుగ్మాద్యంపురుషస్యభంచయుత తైధిష్ణ్యంతుయుగ్మా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

త్యాభం పుంధిష్ణ్యే ప్రభవతిశుభశ్చ పురుషః స్త్రీధిష్ణ్యజా స్త్రీశుభా। స్త్రీధిష్ణ్యే ప్రభ
వా శుభావపి తథా పాణిగ్రహే శ్రేష్ఠదా తాభ్యాంనాపురువర్గ జాతు గుణదా
స్త్వన్యోన్యయోస్త్రీద్భవే॥ వ్యా॥ అ॥ అథ యోనికూటస్యఫలమాహ॥ వ్యా॥ యుగ్మా
ద్యమితి॥ యుగ్మాద్యం యుగ్మే। పూర్వోక్తదస్రభరుణావిత్యాదినక్షత్రద్వయే ఆ
ద్యం ప్రథమం। భం నక్షత్రం పురుషస్య పురుషసంబంధినక్షత్రం యువతేర్ధిష్ణ్యగా
స్త్రీనక్షత్రం తు। యుగ్మాంత్యభం యుగ్మే అంత్యనక్షత్రమితి వేదితవ్యం యథా। అ
శ్విన్యశ్వభిషగ్యుగ్మే ఆద్యమశ్వినీనక్షత్రం పురుషసంబంధి యుగ్మాంత్యభం శతభి
షక్ స్త్రీనక్షత్రం ఏవం సర్వత్ర యోజ్యం ఏతస్య ఫలం వదన్నాహ పుంధిష్ణ్యప్రభ
వః పురుషనక్షత్రజాతః పురుషశ్శుభః స్త్రీధిష్ణ్యజా స్త్రీనక్షత్రజాతా స్త్రీ శుభా
అథవా ఉభావపి స్త్రీపురుషావపి స్త్రీధిష్ణ్యప్రభవౌ స్త్రీధిష్ణ్యజాతౌ యది పాణి
గ్రహే వివాహవిషయే శుభౌ శుభప్రదౌ। తౌద్వౌ స్త్రీపురుషౌ పురుషర్క్షజౌ
యది అథవా స్వస్వన్యోన్యయోః స్త్రీద్భవౌ పురుషనక్షత్రజా స్త్రీ స్త్రీనక్షత్రజః పుమాం
శ్చేద్వా యది। శ్రేష్ఠదౌ కలహప్రదౌ॥ తా॥ భానాం యోనిరియంతు అనే శ్లోకము
నఁజెప్పబడియున్న అశ్వినీశతతారలు మొదలగునక్షత్రములజంటలలో మొద
టినక్షత్రము పురుషనక్షత్రము రెండవది స్త్రీనక్షత్రము అని సంజ్ఞలందు పురుషన
క్షత్రమునబుట్టినపురుషుఁను స్త్రీనక్షత్రమునబుట్టినకన్యయు వివాహవిషయమై
శుభకరులగుదురు స్త్రీనక్షత్రమునబుట్టినదంపతులును శుభకరులగుదురు ఉభ
యులుపురుషనక్షత్రమునబుట్టినవారైయున్నను కన్యయే పురుషనక్షత్రంబునబు
ట్టినదైయుండిన పురుషుడు స్త్రీనక్షత్రమునబుట్టినవాడైయున్నను నిత్యకలహ
ములగుచుండును॥ ❀

(౧౧౯) శ్లో॥ స్త్రీభాద్యం వరభాంతమేవ గణయేత్ స్త్రీదూరమాద్యే
యది శ్రేష్ఠం మధ్యఫలం ద్వితీయనవకే దద్యాత్తృతీయే సుఖమ్। స్త్రీధిష్ణ్యాద్యది
త్రయోదశపరం పుంజన్మధిష్ణ్యం భవేత్ దేవం వా బహుపుత్రకృత్ప్రరిణయే నో చేత్త
యోర్వైరకృత్॥ వ్యా॥ అ॥ క్రమప్రాప్తం స్త్రీదూరకూటమాహ॥ స్త్రీభాద్యమితి॥
స్త్రీభాద్యం స్త్రీనక్షత్రమారభ్య వరభాంతం పురుషనక్షత్రపర్యంతం గణయేత్ ఏవ
కారేణ నతూక్తవైపరీత్యేనేత్యర్థః । ఏవం గణనాయాం క్రియమాణా
యాం ఆద్యే ప్రథమనవకే పుంనక్షత్రం విద్యతే యది। తథా స్త్రీదూరం స్త్రీదూర
కూటం। శ్రేష్ఠం దంపత్యోః కలహం దద్యాత్॥ ద్వితీయనవకే యది। మధ్యమఫలం
దద్యాత్। తృతీయే తృతీయనవకే యది సుఖదం దద్యాదిత్యేకః పక్షః పక్షాంతరమ
ప్యాహ॥ స్త్రీధిష్ణ్యస్య స్త్రీజన్మనక్షత్రస్య పుంజన్మధిష్ణ్యం పురుషజన్మనక్షత్రం త్ర
యోదశపరం త్రయోదశనక్షత్రాత్పరం యది భవతి తదా స్త్రీదూరకూటం

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

బహుపుత్రకృద్భవేత్ నో చేత్-త్రయోదశనక్షత్రాత్పూర్వంపుంభం యది- త దా తయోర్దంపత్యోః వైరకృద్భవేత్ -ఉత్తరోత్తరదూరస్యాశుభకరత్వాదితి భావః॥ అ॥ స్త్రీదీర్ఘవర్గవును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ కన్యనక్షత్రము మొదలు తో మ్మిదేసినక్షత్రమువరుసను ౨౭ నక్షత్రములను మూడునవకములుగా విం పగా వరనక్షత్రము మొదటినవకమునను న్నగలహకరంబును రెండవనవకము నను న్న మధ్యమ ఫలంబును ౩వనవకమునను న్న సుఖకరంబునగు మరియొకపక్షం బునఁగన్యానక్షత్రమునకు ౧౩ నక్షత్రములపైన వరనక్షత్రమున్న శుభకరం బునంతకులోపలను న్న నశుభకరంబగునని తాత్పర్యము॥ *

(౧.౨౦) మూ॥ మిత్రార్క్యాశ్వదితేందుపౌష్ణపవనశ్రోణారఙ్తారాస్సు రామర్త్యాఖ్యానవచోత్తరాత్రయహరబ్రహ్మత్రిపూర్వాంతకాః। ఇంద్రాగ్నివ సుమూలపిత్ర్యవరుణజ్యేష్ఠాగ్న్యహిత్వష్ట్రభాస్యేతాన్యసురసంజ్ఞికానినవ తద్వక్ష్యే గణానాంఫలం॥ అ॥ అథగణకూటమాహ॥ మిత్రేతి॥ మిత్రార్క్యాద్యది తీందుపౌష్ణపవనశ్రోణారఙ్తారాః-అనూరాధాపుష్యాశ్వినీపునర్వసూమృ గశీర్షరేవతీస్వాతీశ్రవణహస్తాః ఏతానవతారాః-సురాః దేవగణాః ఉత్తరా త్రయహరబ్రహ్మత్రిపూర్వాంతకాః-ఉత్తరోత్తరాషాఢోత్తరాభాద్రార్ద్రా రోహిణీపూర్వఫల్గునీపూర్వాషాఢాపూర్వాభాద్రాభరణ్యః-ఏతాః- నవతా రాః-మర్త్యాః మనుష్యగణాః ఇంద్రాగ్నివసుమూలపిత్ర్యవరుణజ్యేష్ఠాగ్న్యహి త్వష్ట్రభాని- విశాఖాధనిష్ఠామూలమఖాశతభిషగ్జ్యేష్ఠాకృత్తికాశ్లేషాచిత్రా ఇతినవనక్షత్రాణి-అసురసంజ్ఞితాని రాక్షసగణా ఇత్యర్థః - గణానాం దేవ రాక్షసమనుష్యగణానాంఫలంవక్ష్యే అగ్రిమశ్లోక ఇతి శేషః॥ అ॥ గణకూటము నువచించుచున్నాడు॥ తా॥ అశ్వి-పున-పుష్య-హ-స్వా-మృ-అనూ-శ్ర-రే, ఈ నక్షత్రములు దేవగణములు ॥ ఉత్తర-ఉషా-ఉభా-ఆర్ద్రా- రో-పూఫ-పూషా- పూభా, ఈనక్షత్రనులుమనుష్యగణములు॥ విశా-ధని-మూ-మ-శత- జ్యే-కృ, ఆశ్లే-చి-ఈనక్షత్రము రాక్షసగణములు, ఇత్తెరంగుననీనక్షత్రములకు గణసం జ్ఞ చేయుటకుఫలముచక్ష్యమాణశ్లోకమందు జెప్పబడునని తాత్పర్యము॥ *

(౧.౨౧) మూ॥ దంపత్యోస్స్వగణశ్శుభః పరిణయే మర్త్యామరాణాం గ ణో మధ్యశ్చామరరాక్షసామశుభకృన్మర్త్యాసురాణాంమృతిః। హిత్వాద్రైత్యగ ణేనమానుషగణం హిత్వామరాణాంగణం చాన్యం శోభనమామనంతిమున యః కేచిత్తు పాణిగ్రహే॥ వ్యా॥ పూర్వోక్తగణానాంఫలమాహ॥ దంపత్యోరితి॥ పరిణయే వివాహవిషయే దంపత్యోః॥ స్వగణః-స్వకీయగణః-ఉభయోరేకగణ ఇ త్యర్థః శుభః మర్త్యామరాణాం మనుష్యదేవానాంగణః ఏకస్యమనుష్యగణః అన్య

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

స్యగా రక్షసగణశ్చేత్ మధ్యమః అమరరక్షసాంగణః ఏకస్య దేవగణః అన్యస్య రా
క్షసగణశ్చేత్ అశుభకృత్ మర్త్యాసురాణాంగణః ఏకస్య మనుష్యగణః- అన్యస్య
రాక్షసగణశ్చేత్ మృత్యుర్మరణం భవేత్ దైవత్యగణేన సహ మనుష్యగణం హి
త్వా విహాయ రాక్షసగణేన అమరగణం చ హిత్వా అన్యం మనుష్యదేవగణం పా
ణిగ్రహే వివాహవిషయే శుభకరమితి కేచిన్మునయః ఆమనంతి వదంతి హిత్వా దై
త్యగణే దేవమానుషగణస్య వా ననిషేధః- కింతు స్త్రియా రాక్షసగణః- పురుషస్య
దేవగణో వా మానుషగణో వా యది దోషప్రదః। అన్యథా పురుషస్య రాక్షసగ
ణః- స్త్రియాః దేవగణో మనుష్యగణో వా యది శుభప్రదః॥ శ్లో॥ స్త్రీ రాక్షసం నక
ర్తవ్యం కర్తవ్యం నరరాక్షసమ్। స్త్రీ రాక్షసం భవేన్మృత్యుస్సద్య ఏవ న సంశయ ఇ
త్యుక్తత్వాత్॥ అ॥ పూర్వశ్లోకమున జెప్పబడిన గణములకు ఫలమును జెప్పుచు
న్నాడు॥ తా॥ దంపతుల గణమొకటియైయున్న శుభకరంబగును మనుష్యదేవగణ
ములు మధ్యమంబులగును గొందఱి పక్షంబున నివియు శుభకరంబులగును దేవరా
క్షసగణములశుభకరంబులగును మనుష్యరాక్షసగణములు మృత్యుప్రదంబులగు
ను వ్యాఖ్యానమున వ్రాయబడియున్న గ్రంథాంతరవచనమువలన పురుషునిది రా
క్షసగణమయియున్నను యోగ్యంబగుననుట॥ *

(౧౨౨) మూ॥ స్త్రీభాద్యం వరభాంతమేవ గణయేన్మాహేంద్రవర్గా
స్త్వమీ వేదస్సప్తమదిక్ త్రయోదశరసక్షోణీసుధిక్షోణయః। దృక్షేత్రేశర
లోచనే పరిణయే హ్యష్టౌ సుపుత్రప్రదా దంపత్యోరితరే సదాకలహదా వర్గే
షు ముఖ్యాస్త్వయమ్॥ వ్యా॥ అ॥ అథ మాహేంద్రవర్గమాహ॥ స్త్రీభాద్యమితి॥
స్త్రీభాద్యం వధూనక్షత్రమారభ్య। వరభాంతం వరనక్షత్రపర్యంతమేవ గణ
యేత్। ఏవకారః వరనక్షత్రమారభ్య వధూనక్షత్రాంతగణనాయోగ్యవ్యవచ్ఛే
దార్థకః। ఏవం గణనాయాం క్రియమాణాయాం సత్యాం వేదః చతుర్థనక్షత్రస
ప్తమదిక్ త్రయోదశరసక్షోణీసుధిక్షోణయః। సప్తమనక్షత్రం దిగ్దశమనక్షత్రం
త్రయోదశనక్షత్రం రసాష్షట్ క్షోణీ రేకః వామాంకప్రక్షేపేణ మిళిత్వా
షోడశ వామాంకప్రక్షేపేణైవోత్తరత్ర సంఖ్యాగ్రహణం కార్యం సుధయో నవ।
క్షోణీ రేకః మిళిత్వా ఏకోనవింశతిః దృక్షేత్రే ద్వా ఏకవింశతిః శరలోచనే పం
చవింశతిః అమీ అష్టౌ వర్గా మాహేంద్రవర్గాః దంపత్యోస్సుపుత్రప్రదాః ఇత
రే ఉక్తాతిరిక్తా వర్గాః కలహప్రదాః అయం వర్గః- పరిణయే వివాహవిషయే వర్గే
షు ముఖ్యః శ్రేష్ఠః॥ అ॥ మాహేంద్రవర్గము జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వధూన
క్షత్రము మొదలు, ౪-౭-౧౦-౧౩-౧౬-౧౯-౨౨-౨౫, ఈనక్షత్రములు మాహేం
ద్రవర్గములనంబడును గాన సీనక్షత్రములలో నొకటి వరనక్షత్రమైయున్న వివాహ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

విషయమై యుత్తమంబగు నీమహేంద్రవ గుణాశుభకరంబగునటు గాకున్న గల హాకరంబగునని తాత్పర్యము॥ ❋

(౧౩౩)మూ॥ స్త్రీభాజేద్వరధిష్ణ్యయుక్తగణనాసంగుణ్యతాంసప్తభిర్హృతాఽష్టావింశతిసంఖ్యయా పరిశేషే భక్తేఽవపుంభాద్యది। తద్వత్తాంగణనాం చభాగకరణం చాయుష్యవర్గస్తు యయుశ్శేషేఽనధికే పుంసైవమరణం తస్యైవ మధ్యేతయోః॥ వ్యా॥ అ॥ గణితాగతాయుష్యవర్గమాహ॥ స్త్రీభాజేరితి॥ పరిణయే వివాహవిషయే స్త్రీభాజేః స్త్రీనక్షత్రప్రభృతి-వరధిష్ణ్యయుక్తగణనావరనక్షత్రాంతేనాభిజిత్సహితేనయుక్తగణనాయాం-తాంగణనాం సప్తభిస్సప్తసంఖ్యయా సంగుణ్య అష్టావింశతిసంఖ్యయా భక్త్వా విభజ్య। శేషమేవ నిక్షిపేత్-లబ్ధేన ప్రయోజనాభావాత్। పుంభాద్యది పునః పుంనక్షత్రమారభ్య। స్త్రీనక్షత్రాంతయుక్తగణనాయాం। తాంచగణనాం భాగకరణం విభాగక్రియాంచ। తద్వత్ పూర్వవత్సప్తభిస్సంగుణ్య అష్టావింశతిసంఖ్యయా విభజ్య శేషం నిక్షిపేత్। ఏవం సతి। యశ్శేషే పుంస్య పురుషస్య సంబంధిని శేషే। అనధికే స్త్రీశేషాన్న్యూనే సతి। తయోర్ద్దంపత్యోర్మధ్యే తస్యైవ పుంసః ప్రథమతః మరణం। స్త్రీశేషే అనధికే సతి స్త్రియాః ప్రథమతో మరణమితి వేదితవ్యం। అయమేవాయుష్యవర్గ ఇత్యుచ్యతే। ఉభయోశ్శేషే సమానే దంపత్యోర్మరణం। యుగపదిత్యర్థాల్లభ్యతే॥ అ॥ గణితాగతాయుష్యవర్గమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ కన్యజన్మనక్షత్రము మొదలు వరజన్మనక్షత్రము వరకు గణనచేసి యా సంఖ్యను ౭ డింటచే గుణించి ౨౮ చేత భాగింపగా శేషించిన సంఖ్యనట్లుంచి పురుషవరనక్షత్రము మొదలు కన్యానక్షత్రము వరకు గణనచేసి యా సంఖ్యను బూర్వమువలె గుణించి భాగింపగా-శేషించిన సంఖ్య ముందు శేషించియున్న సంఖ్యకంటె నధికముగనుండెనేని పురుషునికంటె ముందు వనిత కాలము సేయును-గొదువయై యుండెనేని పురుషుడు ముందు కాలము సేయును సంఖ్యాద్వయము సమంబుగ శేషించియుండెనేని యుభయులకు సమకాలమున మరణము సిద్ధించునని తాత్పర్యము॥ ❋

(౧౩౪)మూ॥ ఆయాస్స్యుర్ధ్వజధూమసింహశునకాఉక్షాఖరాఖ్యో గజః కాకోఽష్టావితి చైకమేకముడుతత్త్వాగాదితస్సాద్ధ్యపి। శిష్టంభత్రితయం భవేత్పరిణయే స్వస్యాయదిధిష్ణ్యాదితస్తత్సంచమథాంతయోః కలహకృత్స్యాద్వ్యయావర్గస్స్వయమ్॥ వ్యా॥ అ॥ ఆయవర్గమాహ॥ ఆయా ఇతి॥ ధ్వజధూమసింహశునకాః ఉక్షా ఖరాఖ్యాః। గజః కాకః। ఇత్యష్టౌ ప్రాగాద్యాయాస్స్యుః దస్రాదిఆశ్విన్యాది। ఏకైకముడునక్షత్రంతత్త్వాగాది తేషాం ధ్వజాద్యాయానాం ప్రాగాది పునః పునః త్రివారంగణయేత్ తథాదత్రిరావృత్త్యా చతుర్వింశతినక్షత్రాణి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

భవంతీతిష్టం త్రిరాశ్యభాగాన్ స్థానభ్రమితాంశానాం నక్షత్రగణానాం స్వస్వాయాదిస్థానాని తేషాం ధ్వజధూమసింహశునకాదిస్థితేసతి నక్షత్రాదితః ప్రశస్తం భవేత్। అయమర్థః। ప్రథమాయాం ధ్వజాయామేఅశ్విన్యాదిత్రయం శేషాంనూరాధాపూర్వాభాద్రాః ఆశ్లేషాయాం ధూమాయే భరణీపుష్యాశ్లేషోత్తరాభాద్రాః దక్షిణస్యాం సింహాయామే కృత్తికాపూర్వఫల్గునీమూలాశ్రవణాః నైరృత్యాం శునకాయే రోహిణ్యుత్తరఫల్గునీపూర్వాషాఢాః ప్రతీచ్యాం వృషభాయాం మృగశీర్షహస్తోత్తరాషాఢాః వాయవ్యాం ఖరాయాం ఆర్ద్రాచిత్రాశ్రవణాని ఉదీచ్యాం గజాయాం పునర్వసుస్వాతీధనిష్ఠాః ఈశాన్యాం కాకాయాం పుష్యవిశాఖాశతభిషజః। భవంతి పరిణయే వివాహే నతస్య చ శుభం యస్మిన్నాయే వధూనక్షత్రం తత్స్థం చ యాయే స్త్రీనక్షత్రం విద్యతే చేత్ తద్యోగ్యం షడ్గ్రంథికలహకృద్భవేత్। ధ్వజాయాం। అశ్వినీపూర్వాభాద్ర తత్స్థం చ మేషవృషభాయామేతత్స్థం చ మం స్త్రీనక్షత్రం వృగశీర్షణం దితయోః పరస్పరం పంచమవర్గే భవతి సూయోః పరస్పరవిరుద్ధత్వాద్ద్వంద్వం షడ్గ్రంథికలహకృదిత్యభావః। విరోధవిచారస్తు వాస్తుప్రకరణే వక్ష్యమాణత్వాత్ ఇహవిస్తరభయాన్నలిఖ్యతే। అయమేవాయవర్గ ఇత్యుచ్యతే॥ అ॥ ఆయవర్గను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ తూర్పు మొదలుగా దిక్కులయందు నాక్రమంబున। ధ్వజ। ధూమ। సింహ। శునక। వృషభ। ఖర। గజ। కాకాయములగుచున్నవి అట్టియాయములలో ధ్వజాయము మొదలు। ౮ అశ్విన్యాదికముగా ౨౭ నక్షత్రములను మూడుగణన చేయగా శేషించిన మూడునక్షత్రములను ధ్వజాద్యాయత్రయమున గణన సేయవలయును। ట్లుగణన చేయగా వరునినక్షత్రమున్న ఆయమునకు ౫వ ఆయమున వధూనక్షత్రమునకు ౫వదగు గన్నియనక్షత్రమున్న గలహకరంబగునని తాత్పర్యము. *

(౧౨౫) మూ॥ కన్యాంకుంభతులాధనుర్ధరయుజాం త్యక్త్వావ్యగం కర్కటం సింహం చైవ ఝషం వివాహసమయే వశ్యాశ్చ శేషా గృహాః। త్యక్త్వా వృశ్చికమేవ సర్వనిలయాః సింహస్య వశ్యాస్తథా జ్ఞాతవ్యా అపితౌళికాశ్శుభకరావశ్యాస్య యోగాస్త్వమీ॥ వ్యా॥ అథవశ్యవర్గమాహ। కన్యేతి॥ కన్యాకుంభతులాధనుర్ధరయుజాం ఆద్యాస్త్రయః ప్రసిద్ధాః ధనుర్ధరయుక్ ధనుషః పరార్ధ ఇత్యర్థః ధనుషః పూర్వార్ధః అశ్వాకారః। ఉత్తరార్ధో నరాకార ఇతి ప్రసిద్ధిః। తేషాం చతుర్ణాం చక్రమేణ వ్యగం। కర్కటం సింహం ఝషం చ వివాహసమయే త్యక్త్వా శేషాః గృహాః రాశయః సర్వేషాం వశ్యాః ఏవం సర్వత్ర పూర్వస్యాం సింహస్య వృశ్చికమేవ వృశ్చికమాత్రం త్యక్త్వా సర్వనిలయాః సర్వరాశయః వశ్యా ఇతి జ్ఞాతవ్యాః। అమీవశ్యవశ్యయోగాః శుభకరాం తౌళికాయోగాః అపి శుభకరాః తౌళికాయోగవిచారస్తు తైర్జ్ఞవిలాసే స్పష్టః విస్తరభయాన్నేహాలి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఖ్యాతే॥ అ॥ వశ్యాదృగ్యమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వివాహకాలమందు కన్యారాశి
కి మకరరాశిని కుంభరాశికి కర్కటరాశిని తులారాశికి సింహరాశిని ధనురుత్తగా
గ్ధమునకు మీనరాశిని సింహమునకు వృశ్చికరాశిని బరిగ్రహించి తక్కినసకలరా
సులకు సకలరాసులకును వశ్యంబులనంబడు మంగానవీవశ్యయోగంబులను దైవజ్ఞవి
లాసమను గ్రంథమున విశదంబుగ జెప్పబడియున్నది తాళికాయోగంబులును వివా
హావిషయమై శుభకరంబులగుననుట, *

(౧౨౭) మూ॥ పర్యాయత్రితయేనవోడుషువధూధిష్ణ్యాదితస్తత్ఫలం
మృత్యుప్రీతివిపత్సుఖార్తిపశుకృద్రోగప్రజామిత్రకృత్ । పుంభాంతంగణయే
త్తయోః పరిణయే వర్గోదినాఖ్యస్త్వయం పుంభాదీతి జగుః పరేత్వథ ఫలం పూ
ర్వోక్తమత్రాపి చ॥ వ్యా॥ అ॥ అథ దినకూటమాహ॥ పర్యాయేతి॥ వధూధిష్ణ్యాదితః
వధూనక్షత్రమారభ్య పుంభాంతం పురుషనక్షత్రాంతం గణయేత్ ఏవం గణనా
యాం సత్యాం పర్యాయత్రితయే త్రిషు పర్యాయేషు నవోడుషు నవనక్షత్రేషు నవ
నక్షత్రాణామిత్యర్థః క్రమాత్ మృత్యుః। ప్రీతిః। విపత్ సుఖం ఆర్తిః। పశుకృత్ రోగ
కృత్। ప్రజాకృత్। అమిత్రకృత్ శత్రుకృత్। ఇత్యేతత్ఫలం తయోర్దంపత్యోః భవ
తి పరిణయే వివాహసమయే అయమేవ దినాఖ్యవర్గః దినకూటః పరేతు పుంభాది
పురుషనక్షత్రమారభ్య వధూనక్షత్రాంతం గణయేత్ ।ఫలంతు। అత్రాపి అస్మిన్ప
క్షేపి పూర్వోక్తమేవేతి జగుః॥ అ॥ దినకూటమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వధూన
క్షత్రము మొదలు వరనక్షత్రము వరకు నెన్నగా వరనక్షత్రము మొదటిదైయున్న
మృత్యువు ౨ వదైన ముదము ౩ వదైన బెడదల ౪ వదైన సుఖము ౫ వదైన మనఃపీడ ౬ వ
దైన పశులాభము ౭ వదైన రోగముల ౮ వదైన సంతానము ౯ వదైన శాత్రవ ప్రాప్తి
యుంగలుగును. మరల ౧౦ వదైన మృత్యువు ౧౧ వదైన ముదమీరీతిని గణించి నక్షత్ర
ములకు ముహూర్తదర్పణాదిఫలంబులు నిర్ణయింపవలయు గొందరు వరనక్షత్రాదిగ నె
న్నవలయునని యుఫలంబులు మును జెప్పియున్నతెఱంగే నని యనుడిరి.

(౧౨౮) మూ॥ విప్రామీనకుళీరవృశ్చికగృహాస్సింహాజచాపానృపా వై
శ్యా గోమృగకన్యకా ఘటతులాయుగ్మాలయాశ్శూద్రజాః। దంపత్యోశ్శుభదైక
జాతిరశుభా శ్రేష్ఠా తు జాతిస్త్రియాః హీనా చేదథ మధ్యమా పరిణయే పుంజాతి
రాశేస్తయోః॥ వ్యా॥ అ॥ అథ దంపత్యోర్లగ్నే జాతివర్గమాహ॥ విప్రా
ఇతి॥ మీనకుళీరవృశ్చికగృహాః త్రయో రాశయో విప్రాః విప్రజాతయః సింహాజ
చాపాః సింహమేషధనూంషి త్రయో నృపాః క్షత్రియజాతయః-గోమృగకన్య
కాః వృషభమకరకన్యాః వైశ్యజాతయః ఘటతులాయుగ్మాలయాః కుంభతు
లామిథునాని త్రయః శూద్రజాతయః తేషాం ఫలమాహ- దంపత్యోః ఏకజాతి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

శ్చేచ్ఛుభదాపుంజాతిరాశేఃపురుషరాశ్యాపేక్షయా స్త్రీయోజాతిః శ్రేష్ఠాచేద
శుభాహీనాస్యాత్- స్త్రీజాతేఃపుంజాతేరన్యోన్యాచేన్మధ్యమాతయోర్ద్వంప
త్యోఃమధ్యమఫలదా స్త్రీరాశిః బ్రాహ్మణజాతిఃపుంరాశిః క్షత్రియాదిజాతిశ్చేద
శుభా॥పుంరాశిఃబ్రాహ్మణజాతిః స్త్రీరాశిఃక్షత్రియాదిజాతిశ్చేన్మధ్యమేతిఫలితో
ర్థః॥ అ॥ రెండుశ్లోకములచేతజాతివర్గువును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥మీనకర్కటవృ
శ్చికరాసులుబ్రాహ్మణవర్ణములు,సింహ-మేష-ధనువులు,క్షత్రియవర్ణములు
వృషభ-మకరకన్యకలు-వైశ్యవర్ణములు,కుంభ-తులా-మిథునములు-శూద్రవ
ర్ణములు,ఇందుశుభఫలంబేమియనిన దంపతులరాసు లొకవర్ణముగలవైయున్న
శుభకరంబులగును-వధూరాశివరరాశికంటె నుత్తమవర్ణముగలదైయున్నన
శుకరంబగునుహీనవర్ణముగలదైయున్నమధ్యమఫలంబగునని తాత్పర్యము॥

(౧౫)మూ॥ విప్రక్షత్రవిశశ్చతుర్థకులజాయేపంచమాస్సంకరాష్ట
ష్ఠాష్టద్వివిధవర్ణజాభువిజనావిప్రాదిదస్రాదితః॥ శిష్టంభత్రితయంత్వజాంఘ్రి
భముఖంత్రైవర్ణికానాంభవేదృక్షాణామపిరాశిజాతిఫలవద్వర్ణాఖ్యవర్గ
స్త్వయమ్॥ వ్యా॥నిష్పత్తి॥విప్రక్షత్రవిశఃబ్రాహ్మణక్షత్రియవైశ్యాః-చతుర్థకుల
జాశ్శూద్రాశ్చపంచమాశ్చ-సంకరాష్టష్ఠాశ్చయేజనాః- తేషద్విధవర్ణాఃభువి
భూలోకేప్రసిద్ధాః-దస్రాదితఃఅశ్వ్యాద్యార్ద్రాంతానాంవర్ణాంక్రమేణ- వి
ప్రాదిబ్రాహ్మణాదివర్ణాభవంతి-ఏవంపునఃపునర్గణయేత్తు ఏవంచతురా
వృత్త్యాచతుర్వింశతినక్షత్రాణిభవంతి అజాంఘ్రిభముఖం-పూర్వాభాద్రా
దికం-శిష్టంభత్రితయంనక్షత్రత్రయం-త్రైవర్ణికానాం బ్రహ్మక్షత్రవిశాంక్ర
మేణభవేత్తు-ఏతదుక్తంభవతి-అశ్వినీ పునర్వసూహస్తమూలా పూర్వాభా
ద్రాణాంబ్రాహ్మణవర్ణః భరణీ పుష్య చిత్రా పూర్వాషాఢోత్తరాభా
ద్రాణాం క్షత్రియవర్ణః-కృత్తికాశ్లేషాస్వాత్యుత్తరాషాఢా రేవతీనాం
వైశ్యవర్ణఃరోహిణీమఖావిశాఖాశ్రవణానాం శూద్రజాతిః- మృగశీర్ష పూర్వ
ఫల్గున్యనూరాధాధనిష్ఠానాం పంచమజాతిః- ఆర్ద్రోత్తరాజ్యేష్ఠాశతభిషజాం
సంకరజాతిరితి-ఋక్షాణాంజాతేఃఫలం-రాశిజాతిఫలవత్తుద్రష్టవ్యం-దంపత్యో
ర్నక్షత్రజాతిరేఖాచేచ్ఛుభకరాశ్రేష్ఠా స్త్రీచేదశుభాన్యూనాచేన్మధ్యమా
అయమేవవర్ణాఖ్యవర్గ ఇత్యుచ్యతే॥ అ॥ నక్షత్రజాతివర్గువును జెప్పుచున్నాడు॥
తా॥పుడమియందుబ్రాహ్మణక్షత్రియవైశ్యశూద్రపంచమసంకరంబులనునారు
వర్ణములుగలవు-ఆయారువర్ణములలోబ్రాహ్మణాదివర్ణములమీదక్రమం
బున నశ్విన్యాదినక్షత్రములనలుమారునెన్నగా శేషించినమూడునక్షత్రములు
బ్రాహ్మణాదివర్ణత్రయములయందునెన్నవలయు,నిట్లుగణింపగాదంపతుల

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నక్షత్రములొకవర్గముగలవైయున్న శుభకరంబులగును. ధూననక్షత్రము వరనక్షత్రమునకంటె నుత్తమవర్గముగలదైయున్న నశుభకరంబును, హీనవర్గముగలదైన మధ్యమంబగునని తాత్పర్యము॥ *

(౧౨౯)మూ॥ దస్రాదీసిశివాధిభానిపితృభాదీనిక్రమాద్వ్యత్యయా జ్యేష్ఠాదిశ్రవణాదిరేవతిముఖంచత్వారిచత్వారిచ। దంపత్యోశ్చగణద్వయేజననభేత్వేకైకభంవైరకృచ్చిత్రాచంద్రవసూడునాంపరిణయేవేధాఖ్యవర్గస్త్వయం॥వ్యా॥అ॥ అథవేధావర్గమాహ॥దస్రాదీనితి॥దస్రాదీని। అశ్విన్యాదీనిచత్వారిశివాదిభానిఆర్ద్రాదిభానిచత్వారిపితృభాదీనిచత్వారినక్షత్రాణి। క్రమాద్గణయేత్ జ్యేష్ఠాదివ్యత్యయాత్ అశ్విన్యాదిచతుర్ణాం జ్యేష్ఠానూరాధావిశాఖాస్వాత్యోవైరకృతోభవంతి।శ్రవణాదివ్యత్యయాత్। ఆర్ద్రాదీనాంచతుర్ణాం శ్రవణోత్తరాషాఢాపూర్వాషాఢామూలావైరకృతః। రేవతిముఖంమఘాదీనాంచతుర్ణాం రేవత్యాదివ్యత్యయాత్ రేవత్యుత్తరాభాద్రా పూర్వాభాద్రాశతభిషజః వైరకృతోభవంతి దంపత్యోఃజననభేజన్మనక్షత్రే నగణద్వయే ఏకైకభంవైరకృత్ అశ్వినీజ్యేష్ఠయోః-భరణ్యనూరాధయోఃకృత్తికావిశాఖయోఃరోహిణీస్వాత్యోఃఆర్ద్రాశ్రవణయోః-పునర్వసూత్తరాషాఢయోః-పుష్యపూర్వాషాఢయోః-ఆశ్లేషామూలయోః-మఖారేవత్యోః- పూర్వఫల్గున్యుత్తరాభాద్రయోః ఉత్తరఫల్గునిపూర్వాభాద్రయోః-హస్తశతభిషజోఃఅన్యోన్యంవైరమిత్యర్థః-చిత్రాచంద్రవసూడునాంచిత్రామృగశీర్షధనిష్ఠానాంపరస్పరంవైరకృత్ త్రయాణాంద్విపాన్నక్షత్రత్వాదితిభావః- కించచతుష్పాన్నక్షత్రాణామేవాన్యోన్యంవైరంత్రిపాన్నక్షత్రాణామన్యోన్యవైరమితిభావః-అయమేవవేధాఖ్యోవర్గః॥ అ॥ వేధావర్గమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ అశ్వినిజ్యేష్ఠలకుభరణ్యనూరాధలకుకృత్తికావిశాఖలకురోహిణీస్వాతులకుఆర్ద్రాశ్రవణములకుపునర్వసూత్తరాషాఢలకు-పుష్యపూర్వాషాఢలకు- ఆశ్లేషామూలలకు-మఖారేవతులకు-పూర్వఫల్గున్యుత్తరాభాద్రలకు ఉత్తరఫల్గునిపూర్వాభాద్రలకు-హస్తశతతారలకును పరస్పరవేధగల్గియుండును గాననీనక్షత్రములజంటలలో నొకజంటదంపతుల జన్మనక్షత్రద్వయమైయుండెనేని దంపతులకు గలహంకరంబగును ద్విపాన్నక్షత్రములగు చిత్రామృగశీర్షధనిష్ఠలును పరస్పరవైరముగలవైయుండునని తాత్పర్యము॥ *

(౧౩౦)మూ॥ తార్క్ష్యః పింగళకాకకుక్కుటఖగాబర్హీచపంచక్రమాత్తేషాంబాణరసర్తుమార్గణశరాదస్రాదితాత్స్యాద్యపి। దంపత్యోరపిజన్మభేపరిణయేయద్యేకపక్షీస్థితేప్రీతిస్స్యాత్కలహాంఖగద్వయగతే చేత్పతిః

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఖగవర్గస్త్వయం॥ వ్యా॥ అ॥ పక్షివర్గమాహ॥ తార్క్ష్య ఇతి॥ తార్క్ష్యో గరుడః గరుత్మాన్గరుడస్తార్క్ష్య ఇత్యమరః- పింగళః పక్షివిశేషః కాకో వాయసః కుక్కుటః ప్రసిద్ధః బర్హిణ మయూరః॥ని॥ మయూరో బర్హిణో బర్హీత్యమరః- ఇత్యేతే పంచఖగాః పక్షిణో జ్ఞేయాః తేషాం పంచఖగానాం సంబంధి దస్రాదీనాం పంచఖగాధిపతయ ఇత్యర్థః- దాణ అశ్విన్యాది పంచకస్య- తార్క్ష్యః రసః- ఆర్ద్రాదిపంచకస్య పింగళః- బుతుః ఉత్తరాది పంచకస్య కాకః మార్గణః జ్యేష్ఠాది పంచకస్య కుక్కుటః శరః ధనిష్ఠాది పంచకస్య బర్హి అధిపతిః- ఏవంచ సతి దంపత్యోః జననభే జన్మనక్షత్రే॥ ఏవం పక్షిస్థితే యది ప్రీతః దంపత్యోరన్యోన్యం ప్రీతిస్స్యాత్- ఖగద్వయగతే పక్షిద్వయగతే అధికలహస్స్యాత్- అయమేవ పక్షివర్గ ఇత్యుచ్యతే॥ అ॥ పక్షివర్గమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ అశ్విని మొదలు ౫ నక్షత్రములకు గరుడపక్షియు, ఆర్ద్ర మొదలు ౬ నక్షత్రము పింగళమనియు, ఉత్తర మొదలు ౬ నక్షత్రములకు కాకము, జ్యేష్ఠాది పంచకమునకు కోడియు, ధనిష్ఠ మొదలు ౫ నక్షత్రములకు నెమలియు నధిపతులగుటవలన, నీయాధిపత్యములలో వివాహవిషయమై వధూవరుల జన్మనక్షత్రముల కొకపక్షియధిపతియైయున్న దంపతులకొకరియందొకరికి ప్రీతిగలిగియుండును॥ ❋

(౧౩౧) మూ॥ లింగాని త్రితయాని తాని విలిఖేద్రేఖాశ్చ తస్యోపరి తాస్తిర్యక్ తత లింగరజ్జురితి తద్వాయవ్యకోణాదితః। దస్రాది క్రమశః ప్రదక్షిణవిధాతిర్యగ్విరేఖాంగతే దంపత్యోర్యది జన్మభే పరిణయే స్యాతాం స్తు వైరప్రదే॥ వ్యా॥ అ॥ అథరజ్జువర్గమాహ॥ లింగానీతి॥ త్రితయాని లింగాని శ్రేణిలింగాకారాణి తాని ప్రసిద్ధాని విలిఖేత్। అత్రలింగాకార రేఖాత్రితయే- తిర్యగ్రేఖాశ్చతస్రో రేఖా విలిఖేత్ - తతస్తద్వాయవ్యకోణాదితః- వాయవ్యకోణమారభ్యేతి యావత్- ప్రదక్షిణవిధా ప్రదక్షిణక్రమేణేత్యర్థః- దస్రాదిక్రమశః అశ్విన్యాదిక్రమాత్సప్తవింశతినక్షత్రాణి చ విలిఖ్యేత్- ఏవం విలిఖితే సతి దంపత్యోర్జన్మభే జన్మనక్షత్రే తిర్యగ్విరేఖాంగతే ప్రాప్తే యదిస్తు వైరప్రదే దంపత్యోః పరస్పరం అత్యంతకలహప్రదే స్యాతాం పరిణయే అయమేవ లింగరజ్జురిత్యుచ్యతే॥ అ॥ రజ్జువర్గమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ నిడుపుగ మూడులింగాకార రేఖలు వ్రాసి యా రేఖలమీద నాలుగడ్డగీటులుగీచి యందు వాయవ్యకోణము మొదలు ప్రదక్షిణక్రమముగ నశ్విని మొదలు ౨౭ నక్షత్రములునుంచగా నప్పుడు వధూవరుల జన్మనక్షత్రములా యడ్డగీట్లలో నొక రేఖయందున్నప్పుడు దంపతులకు గలహప్రదములగునని తాత్పర్యము॥ ❋

(౧౩౨) మూ॥ బ్రిస్మణీ చతుష్కారక త్రిరథ సాహా రాహాశ క్షితిక్రమాత్సి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ద్ధాసాప్యథవైష్ణవీరదనుసామాహేంద్రశక్తిస్తతః। చాముండీచమహేశ్వరీ త్త
దనుసా(శ్రీశ్చా)ష్టదిక్ఛక్తయోహ్యుత్పత్తిస్థితినాశనేచగదితాఃస్యుర్హేతుభూ
తా ఇతి॥ వ్యా॥ అ॥ అథశ్లోకద్వయేనయోగినీవర్గమాహ॥ బ్రహ్మణీతి॥ క్రమాత్
బ్రహ్మణీప్రాచ్యాంఅథఆగ్నేయ్యాంకుమారశక్తిఃదక్షిణస్యాంసావారాహశ
క్తిఃఅథనైరృత్యాంసిద్ధాశక్తిః-అథప్రతీచ్యాంసావైష్ణవీశక్తిః తదనుతదనం
తరవాయవ్యామహేంద్రశక్తిః-తతఃఅనంతరండుదీచ్యాదిశి-చాముండీచాముం
డీశక్తిఃతదను-ఈశాన్యాంసాప్రసిద్ధా- శ్రీః అద్యాచింత్యమాయాలూపామా
హేశ్వరీశక్తిశ్చేత్యష్టదిక్ఛక్తయఃదిక్షుశక్తయః-ఉత్పత్తిస్థితినాశనేచసమాహా
రద్వంద్వమేతత్-ఉత్పత్త్యారక్షణేనాశనేచహేతుభూతాః-కారణభూతాః స్యు
రితిగదితాఉక్తాశాస్త్రజ్ఞైరితి శేషః॥ అ॥ యోగినీవర్గమును జెప్పుచున్నాడు॥
తా॥ బ్రహ్మణికౌమారి,వారాహిసిద్ధవైష్ణవి,మాహేంద్రి,చాముండి,శ్రీ,మా
హేశ్వరి,అనునివిక్రమంబునబ్రాగాద్యష్టదిక్చక్తులనంబడుటయగాకయుత్పత్తి
స్థితినాశములకుగారణభూతంబులగునని తాత్పర్యము॥ ❋

(౧౩౩)మూ॥ బ్రాహ్మ్యాద్యష్టసుయోగినీష్వపభవేదేకైకభం దప్రత్యష్టి
ష్టంభత్రితయంసజాతరివతత్ప్రాగాదిసంస్థాస్వపి। దంపత్యోరపిజన్మభేపరిణ
యేయద్యేకవర్గంగతేప్రీతిస్స్యాత్కలహస్సదాతదుభయోస్స్యాచ్ఛక్తివర్గ
స్త్వయమ్॥ వ్యా॥ అథశక్తీనాంప్రయోజనమాహ॥ బ్రహ్మ్యాదీతి॥ బ్రాహ్మ్యాద్యష్ట
సుయోగినీషుపూర్వోక్తాసు,ప్రాగాద్యష్టశక్తిషుదస్రతఃఅశ్విన్యాదితః,ఏకైక
భంఏకైకస్యాందిశిఏకైకనక్షత్రంక్రమేణనిక్షిప్యేదితి శేషః పర్యాయక్రమేణని
క్షిప్తేసతిచతుర్వింశతినక్షత్రాణిభవంతి ఏవంచశిష్టంభత్రితయం పూర్వాభా
ద్రాదినక్షత్రత్రితయంప్రాగాదిసంస్థాసుబ్రహ్మణికుమారీ వారాహీషుతిసృ
షుసజాతీరివనిక్షిపేత్,ఏవంనిక్షిప్తేపరిణయేదంపత్యోఃజన్మనక్షత్రేకర్తవ్యేణి,
ఏకవర్గంఏకశక్తినక్షత్రవర్గంగతేస్యాతాంయది దంపత్యోఃప్రీతిస్స్యాత్,
అన్యథాఉక్తవైపరీత్యేభిన్నవర్గంగతేచేత్,తన్నక్షత్రద్వయండుభయోర్దం
పత్యోఃకలహప్రదస్స్యాత్,అయమేవశక్తివర్గఇత్యుచ్యతే అయమాశయః
ప్రాచ్యామశ్విన్యాశ్లేషానూరాధాపూర్వాభాద్రాశ్చతస్రః ఆగ్నేయ్యాంభ
రణీపుష్యాజ్యేష్ఠోత్తరభాద్రాశ్చతస్రఃదక్షిణస్యాంకృత్తికాపూర్వాఫల్గునీమూ
లారేవత్యశ్చతస్రఃనైరృత్యాంరోహిణ్యుత్తరఫల్గునిపూర్వాషాఢాస్తిస్రః,
ప్రతీచ్యాంమృగశీర్షాహస్తోత్తరాషాఢాః,వాయవ్యాం ఆర్ద్రాచిత్తాశ్రవ
ణాసిద్ఉదీచ్యాపునర్వసూస్వాతీధనిష్ఠాః, ఈశాన్యాంపుష్యవిశాఖాశతభిషజో
బోధ్యాః॥ అ॥ పూర్వశ్లోకమందు జెప్పంబడినయష్టశక్తులకు ప్రయోజనముసు జె

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ప్పుచున్నాడు॥ తా॥ తూర్పుదిక్కు మొదలష్టదిక్కులకు నశ్వని మొదలొక్కొక్కటి దిక్కునకొక్కొక్కనక్షత్రమువరుసనక్రమముగ నిసక్షత్రములుసంపూర్ణ మగువ రకునువిభజింపగావధూవరులజన్మనక్షత్రములొకశక్తిసంబంధమై యున్నప రస్పరమైత్రికరంబగునట్లుగాకున్నగలహాకరమగునని తాత్పర్యము॥ ❋

(౧౩౪) మూ॥ విశ్వాశ్లేషచతుష్టయోదకవసుస్థాణ్వాంత్యశక్రాంతకత్వష్టారిత్రితయాభిధాః పరిణయే స్త్రీలింగతారాస్త్విమాః। తారాస్స్యుశ్చనపుంసకాఖ్యశతభిషఙ్మూలేందవశ్చామరాః పుంతారాస్త్వశుభాన్యలింగజనితాః ప్రీతిః స్వలింగర్క్షజా॥ వ్యా॥ అ॥ అథలింగవర్గమాహ॥ విశ్వేతి॥ విశ్వేఉత్తరాషాఢా ఆశ్లేషా చతుష్టయం ఆశ్లేషామఘాపూర్వాఫల్గున్యుత్తరఫల్గునః- ఉదకం పూర్వాషాఢా-వసుః-ధనిష్ఠా-స్థాణుః-ఆర్ద్రా అంత్యో రేవతీ-శక్రః-జ్యేష్ఠా- అంతకో భరణీ-త్వష్టా దిత్రయం-చిత్రా స్వాతివిశాఖాః- ఇమాశ్చతుర్దశ స్త్రీలింగతారాః శతభిషఙ్మూలేందవః శతభిషఙ్మూలమృగశీర్షాణి నపుంసకతారాస్స్యుః అవరా ఉక్తావశిష్టాః అశ్వినీకృత్తికారోహిణీపునర్వసూపుష్య హస్తానూరాధాశ్రవణపూర్వాభాద్రోత్తరాభాద్రా ద్వాదశపుంలింగతారాస్స్యుః అన్యలింగజనితా తారా అశుభా స్వలింగర్క్షజా ప్రీతిశ్శుభకరేత్యర్థః- దంపత్యోర్నక్షత్రద్వయం ఏకలింగంచేచ్ఛుభం భిన్నలింగం చేదశుభమితి వేద్యం॥ అ॥ లింగవర్గము చెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఉషా-ఆశ్లే-మ-పుబ్బ-ఉత్తర-పూర్వాషా-ఆర్ద్రా-రే-జ్యే-భ-చి-స్వా-వి, ఈ౧౪ నక్షత్రములు స్త్రీలింగములు, శ-మూ-మృ, ఈ 3 నక్షత్రములు నపుంసకలింగములు తక్కిననక్షత్రములు-పుంలింగములు-ఈలింగనిర్ణయమునకు ఫలమేమనిన దంపతులజన్మనక్షత్రము లొకలింగము గలవైయున్న పరస్పరప్రీతికరంబగునట్లుగాకున్నగలహాకరంబగునని తాత్పర్యము॥ ❋

(౧౩౫) మూ॥ భూవార్యగ్నిమరున్నభాంసి చ మహాభూతాని పంచక్రమాత్తేషాం బాణరసర్తుమార్గణశరా దస్రాదిభూమ్యాద్యపి। ఏకస్యోడుజరేభమేదపరభం వహ్న్యాభవచ్చేత్తయోర్మైత్ర్యాసాన్యదపరేశుభాః పరిణయే భూతాఖ్యవర్గస్త్వయం॥ వ్యా॥ అ॥ అథభూతవర్గమాహ॥ భూవారీతి॥ భూః పృథివీ వారి జలం అగ్నిః తేజః॥ మరుత్ వాయుః-నభః ఆకాశః ఏతాని పంచమహాభూతాని భవంతి భూమ్యాదిపృథివ్యాదీనాం దస్రాది అశ్వినీప్రభృతి క్రమాత్ బాణరసర్తుమార్గణశరాః ఆయమర్థః పృథివ్యాః బాణాః అశ్విన్యాదిపంచకం-జలస్యరసా ఆర్ద్రాది షట్కం-అగ్నేః ఋతవః ఉత్తరఫల్గున్యాదిషట్కం- మరుతః మార్గణాః- జ్యేష్ఠాదిపంచకం ఆకాశస్యశరాః ధనిష్ఠాదిపంచకం- ఏవంచ సతి ఏకస్య దంపత్యోరన్యతరస్య-ఉడునక్షత్రజలే ఆద్రాదిషట్కే భవేత్ అపర

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఖంఅపరస్యఉభయోరన్యతరస్యనక్షత్రంవహన్నా ఉత్తరఫల్గున్యాదీష టేట-భ
వేచ్చేత్తయోర్దంపత్యోర్గృహిస్యాత్-పరిణయేవివాహవిషమ్-అపరేఉక్తాని
క్తాన్యుభాఃఅయంభూతాభ్యోవర్గః॥అ॥ భూతవర్గమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥
ప్రసిద్ధంబులగు పృధివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశములనెడు పంచభూతములకు నశ్వి
ని మొదలు ఆశి నక్షత్రములలో క్రమంబున పృధివికి ౫నక్షత్రములు, జలమునకు ౬న
క్షత్రములు, తేజస్సునకు ౬నక్షత్రములు-వాయువునకు ౫నక్షత్రములు, ఆకాశ
మునకు ౫నక్షత్రములు, నీరీతినివిభజింపగా దంపతులజన్మనక్షత్రములలో, నొ
కనక్షత్రములు తేజోనక్షత్రముగనుండి మఱియొకనక్షత్రము జలభూతనక్షత్ర
ముగనుండె నేని మృత్యుప్రదంబగునట్లు గాకున్న శుభకరంబగుననుట॥ *

(౧౩౬)మూ॥ఇంద్రాగ్నీయమఆసురశ్చవరుణోవాయుః కుబేరశ్శివః
ప్రాగాదిప్రభవోదినాదితిథయోస్త్యేకైకశష్షోడశః నాసత్యాదికమేకముడుత
చ్ఛిష్టత్రయంపూర్వవత్పూర్వాద్యష్టఖగాశ్చ కేతురహితాః ప్రాదిషుస్థాపితాః
వ్యా॥ అ॥ అథద్వాభ్యాంశ్లోకాభ్యాంచంద్రయోగవర్గమాహ॥ఇంద్రాగ్నీతి
ఇంద్రశ్చఇంద్రాగ్నీయమఃప్రసిద్ధఃఆసురోనిరృతిః-వరుణఃవాయుః కుబేరఃశి
వఃఇత్యష్టావేతేప్రాగాదిప్రభవఃప్రాగాద్యష్టదిశామధిపతయః ఏవందినాదితి
థయఃదినాదితిః ప్రతిపత్-సైవాదిస్తేషాం తేతథోక్తాః తనాదయః షోడశతిథ
యః తేష్వేకైకశః ఏకైకదినం ఏకైకస్యాం ప్రాచ్యాందిశిక్రమేణద్వేరావత్త్వా
స్థాప్యంఏవంనాసత్యాదికంనాసత్యావశ్వినౌ సైవఇతిత్యస్యతత్తథోక్తం॥సి॥నా
సత్యావశ్వినౌచస్రావాశ్వినేయాచతావుభావిత్యమరః- ఏకైకముడునక్షత్రం
చప్రాగాద్యష్టదిక్షుక్రమేణ త్రిరావృత్త్యాస్థాప్యంతదా చతుర్వింశతిర్భవతి తే
చ్ఛిష్టత్రయం తేషాంనక్షత్రాణాం శిష్టత్రితయంపూర్వవత్పూర్వాదిదిక్షుస్థా
ప్యం కేతురహితాః కేతుభిన్నా అష్టఖగా అష్టగ్రహాః ప్రాగాదిదిక్షుస్థాపితాః
స్థాపనీయాఇత్యర్థః॥ *

(౧౩౭)మూ॥దంపత్యోరవిజన్మధిష్ణ్యవశతోజ్ఞాత్వాచతాంతాందిశం
తత్రస్థోడుపతిగ్రహేంద్రతిథిదిజ్ఞాధారిసామ్యేష్టతామ్। తేషాంమైత్రవశాచ్చ
మైత్రముభయోస్సామ్యేసమత్వంతథా శత్రుత్వంయదిశత్రుతైవశశభృద్యో
గాఖ్యవర్గస్త్వయమ్॥వ్యా॥దంపత్యోరితి॥దంపత్యోఃజన్మధిష్ణ్యవశతః జన్మనక్ష
త్రవశాత్ - తాంతాంపురుషనక్షత్రాధిష్ఠితాందిశం స్త్రీనక్షత్రాధిష్ఠితాం
దిశంజ్ఞాత్వాతత్రస్థోడుపతిగ్రహేంద్రతిథిదిజ్ఞాధారిసామ్యేష్టతాంతత్రస్థో
డుపతేఃతద్దిక్స్థనక్షత్రాధిపతేః గ్రహేంద్రస్యచతిథిదిజ్ఞాథయోః-తిథినాథో
దిజ్ఞాథశ్చతయోశ్చ తేషాంచతుర్ణాంమైత్రవశాత్ మిత్రత్వేసతీత్యర్థఃశుభయో

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ర్దంపత్యోర్గకీమైత్రంమిత్రతా - తేషాంచామ్యేదంపత్యోరపిసమత్వంతథాతేషాంశత్రుత్వేయది- దంపత్యోరపిశత్రుత్వైవ, అయమర్థస్సంపన్నః - పున్నక్షత్రాధిష్ఠితఃదిశివిద్యమానానాంనక్షత్రగ్రహతిథిదిక్పతీనాంచ స్త్రీనక్షత్రాధిష్ఠితదిశివిద్యమానానాం నక్షత్రగ్రహతిథిదిక్పతీనాంచ పరస్పరంమిత్రత్వే దంపత్యోరపిమిత్రత్వంశత్రుత్వేశత్రుత్వంసమత్వేసమత్వమితి అయమేవశనభృద్యోగాఖ్యఃచంద్రయోగఃగర్గఇత్యుచ్యతే॥ అ॥ఈరెండుశ్లోకములచేతజంద్రయోగవర్గమును జెప్పుచున్నాడు ॥ తా॥ ఇంద్రాద్యధిపతులుగలప్రాగాద్యష్టదిక్కులయందునుక్రమముగనశ్విన్యాది నక్షత్రములనొక్కొక్కటిగ యెనిమిదినక్షత్రములపూర్తిగావరకు - సూర్యాద్యష్టగ్రహంబులనొక్కొక్కటిగనుక్రమంబునస్థాపింపగా వరనక్షత్రమున్నదిక్కునంజేర్పడిననక్షత్రాధిపగ్రహాధిపదిశాధిపతులకును, వధూనక్షత్రమున్నదిక్కునంజేర్పడిననక్షత్రాధిపతులకును, మిత్రత్వముగలిగియున్న దంపతులకు మిత్రత్వముగలుగును,సమత్వముగలిగియున్నవీరలకునుసమత్వముగలుగును, శత్రుత్వముగలిగియున్నవీరికిశత్రుత్వముగలుగును. ❋

(౧౩౮)మూ॥గోత్రేశాఃక్రమశో మరీచిభగవానత్రిర్వసిష్ఠాంగిరాఃపౌలస్త్యఃపులహఃక్రతుఃపరిణయేచత్వారిచత్వారిచ । దస్రాదీన్యపిసాభిజింతికలహస్స్యాదేకగోత్రంగతేదంపత్యోర్యదిజన్మభేచసతతం గోత్రాఖ్యవర్గస్త్వయమ్॥వ్యా॥అథగోత్రవర్గమాహ॥ గోత్రేశా ఇతి॥ మరీచిర్భగవానత్రిర్వసిష్ఠఃఅంగిరాఃపౌలస్త్యఃపులహఃక్రతుఃఇత్యేతేసప్తఋషయః॥అశ్విన్యాదీనాంక్రమేణగోత్రేశాభవన్తిసాభిజింతిఅభిజిత్సహితానిదస్రాదీనిచత్వారిచత్వారినక్షత్రాణి, ఏకగోత్రాణిభవంతీతిశేషః అశ్వినీభరణీకృత్తికారోహిణ్యఃమరీచిగోత్రాభవంతిఏవంమృగశీర్షాదీనాంచతుర్ణాంక్రమేణబోధ్యంతత్ప్రయోజనమాహ దంపత్యోః జన్మభేజన్మనక్షత్రేఏకగోత్రంగతేయది దంపత్యోస్సతతం కలహస్స్యాత్, భిన్నగోత్రంగతేయదిశుభమిత్యర్థాల్లభ్యతే,పరిణయేవివాహవిషయే అయంగోత్రాఖ్యవర్గః॥అ॥గోత్రవర్గమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥గోత్రాధిపులగుమరీచ్యత్రివసిష్ఠాంగిరఃపౌలస్త్యపులహక్రతువులనెడి సప్తఋషులయందును క్రమంబునసభిజిత్సహితాశ్విన్యాదినక్షత్రములు నాలుగేసినక్షత్రములవరుసనెన్నగావధూవరులజన్మనక్షత్రమునొకగోత్రమునొందియున్న గలహకరంబగుననుట॥ (౧౩౯)మూ॥వర్గాణామపివింశతిఃపరిణయేజ్ఞేయాస్స్ఫుటంభూసురైర్విప్రాణాంగ్రహమిత్రతైవనియతా రాజ్ఞాంప్రధానంగణః। స్త్రీదూరంత్విశాంప్రధానముపరోయోన్యాఖ్యవర్గోమహా నన్యేషాంశుభదోభవేత్స్వ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

టమిదంశాస్త్రంవిచిన్త్యంబుధైః॥ వ్యా॥ ఇత్థంవింశతివర్గాన్ప్రపంచయిత్వై
దానీంతేషువిప్రాదీనాంనియతవర్గానాహ॥ వర్గాణామితి॥ భూసురైర్జ్యోతి
శ్శాస్త్రజ్ఞైర్ద్విజైః పరిణయేవివాహవిషయేవర్గాణాముక్తవర్గాణాంవింశతిః
స్ఫుటంయథాతథాజ్ఞేయాఃవిచారణీయాఃఇయాంస్తువిశేషః విప్రాణాంగ్రహ
మైత్రంతైఃనిశ్చితంఅవశ్యకా- రాజ్ఞాంక్షత్రియాణాంగణఃగణవర్గఃప్రధానంము
ఖ్యంవిశాంవైశ్యానాం స్త్రీదూరమేవప్రధానంఅన్యేషాంశూద్రాదీనాం అప
రోమహానధికఃయోన్యాఖ్యవర్గశ్శుభదోభవేత్ - ఇదంశాస్త్రంబుధైఃపండి
తైఃస్ఫుటంసమ్యక్ చింత్యంవిచారణీయం నస్వేవంచతుర్వర్గాశ్శుభదా ఇత్యు
క్తేఇతరవర్గోపన్యాసస్యవైఫల్యంస్యాత్ - తేషాంకుత్రాప్యుపయోగాభావా
దితిచేన్నైవందేశభేదేనతేషామపిగ్రంథాంతరేఉపయోగసద్భావదర్శనాత్-
తథాహి॥ శ్లో॥ మహేంద్రంమాగధేగాడేపాంచాలేపంచనాడికా। మాహేశ్వ
నాడీరాశికూటాగ్రహమైత్రంతథైవచ॥ చోళేవిదేహేలింగంస్యాద్వశ్యఃకాశ్మీ
రమండలే। వేధాసౌరాష్ట్రవిషయేమాళవేరససంజ్ఞికం॥ సర్వేరాశిగణాయో
నిగ్రహమైత్రంచశోభనమితి॥ తా॥ జ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞులగువిప్రులకావశ్యముగ
జూడదగిన యీ ౨౦వర్గువులలో బ్రాహ్మణులకుగ్రహమైత్రవర్గును, రాజులకు
గణవర్గును, వైశ్యులకు స్త్రీదీర్ఘవర్గును, తక్కినశూద్రాదులకు యోనివర్గ
నుముఖ్యంబులు- శేషించినవర్గువులును దేశభేదముచే వ్యాఖ్యయందుజెప్ప
యున్నతెలంగుననాయాదేశములయందుపయోగింపబడునని తాత్పర్యము.

(౧౪౦)మూ॥ జన్మర్క్షేణవరస్యయోజ్యమనిశంస్త్రీజన్మధిష్ణ్యంబుధై
ర్జన్మర్క్షంపురుషస్యయోజ్యమనిశంస్త్రీనామభేనాథవా।పున్నామ్నాపికదా
చనాపియువతేర్జన్మర్క్షయోగః పునర్దంపత్యోర్న్యదినామధిష్ణ్యయుగళం
యద్వాశుభంస్యాత్తయోః॥వ్యా॥ అ॥అథోక్తవర్గచారణాహ్నజన్మనామన
క్షత్రవివేకమాహ॥జన్మర్క్షేణేతి॥ బుధైర్జ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞైః విద్వద్భిర్వరస్యజన్మ
ర్క్షేణస్త్రీజన్మధిష్ణ్యంస్త్రీజన్మనక్షత్రం - అనిశంసర్వదాయోజ్యంఅథవాస్త్రీ
నామభేనస్త్రీనామనక్షత్రేణసహపురుషస్యజన్మనక్షత్రంవా యోజ్యంపున్నా
మ్నాపురుషనామనక్షత్రేణయువతేఃస్త్రియాఃజన్మధిష్ణ్యయోగః నకదాచనన
యోగ్యఇత్యర్థః యద్వాదంపత్యోర్నామధిష్ణ్యయుగళంపునః, నామనక్షత్రద్వ
యంతుతయోర్దంపత్యోశ్శుభంస్యాత్॥అ॥ఈచెప్పబడినవింశతివర్గులనువిచారిం
చుటకుజన్మనామనక్షత్రముల యోగ్యాయోగ్యత్వములజెప్పుచున్నాఁడు॥ తా॥ వ
రునిజన్మనక్షత్రముతో స్త్రీజన్మనక్షత్రముజేర్చుట ముఖ్యమటుగాకున్న స్త్రీనా
మనక్షత్రముతో వరునిజన్మనక్షత్రముచేర్పవలయు నదియునుంగానిపక్షంబున

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నుభయులనామనక్షత్రముల జేర్చిచూడవలయుగానివరనామనక్షత్రముతో వధూజన్మనక్షత్రమునొకప్పుడుం జేర్చవలదని తాత్పర్యము॥ *

(౧౪౧) మూ॥జాతాయాఃపద మేకమేవయువతేర్జాతస్యపాదత్రయం పుంసశ్చేద్విషమాంఘ్రిభేపరిణయేసందిగ్ధరాశిర్భవేత్ ।పూర్వార్ధంపురుషస్య భేసమపదేజాతస్యవధ్వాఃపునర్జాతాయాఅపరార్ధమాఢ్యముభయోస్సందిగ్ధమృక్షంత్వదమ్॥ వ్యా॥ అ।సందిగ్ధరాశినక్షత్రస్వరూపందర్శయంస్తత్ఫలమాహ॥ జాతాయాఇతి॥ విషమాంఘ్రిభేత్రిపాన్నక్షత్రేజాతాయాఃయువతేఃస్త్రియాః - ఏకపదమేవ-విషమాంఘ్రిభేజాతస్యపుంసః పాదత్రయంచేత్పరిణయేశుభంభవేత్ -అయమేవసందిగ్ధరాశిరిత్యుచ్యతే- ఏవంసమపదేభే ద్విపాన్నక్షత్రే-పునశ్శబ్దస్త్వర్థకః జాతస్యపురుషస్యపూర్వార్థంసమపదేభే జాతాయాః-వధ్వాః-అపరార్థముత్తరార్థంచేదుభయోర్దంపత్యోఃఆఢ్యంశుభకరమిత్యర్థః-ఇదమేవసందిగ్ధమృక్షమిత్యుచ్యతే- దమేకమేవేద్యేవకారేణాన్యత్వయేఅశుభకరమితిగమ్యతే॥ అ॥ సందిగ్ధరాశినక్షత్రములస్వరూపములను దెలుపుచున్నాడు॥ తా॥ త్రిపాన్నక్షత్రములయందుబుట్టినవనిత రాశిఆనక్షత్రమందొకపాదముతో జేరియుండిన త్రిపాన్నక్షత్రజుడగువరునిరాశి-ఆనక్షత్రమందు 3 పాదములతో జేరియున్ననుశుభకరంబగుననునిది సందిగ్ధరాశియనబడుద్విపాన్నక్షత్రపూర్వార్ధమునవరుండునుద్విపాన్నక్షత్రోత్తరార్ధమందుబుట్టినకన్యయు శుభకరులగుదురది సందిగ్ధనక్షత్రమనంబడునుఉక్తవ్యతిరిక్తముగనున్న నశుభకరంబగునని తాత్పర్యము॥ *

(౧౪౨) మూ॥సూర్యస్యోదయతశ్చతుర్థమభిజిద్వ్యద్వాముహూర్తోఽష్టమస్స్యాత్సర్వేష్వపిమంగళేషుశుభకృద్గోధూళికస్సప్తమః। ప్రాక్సూర్యోదయతో ముహూర్తఉషఇత్యంతద్వయంతూష్టమం వేశ్యాదేః కరపీడనేన తుపరస్యాత్యత్రతత్పూర్వవత్ ॥వ్యా అ॥ అభిజిద్గోధూళ్యుషఃకాలలగ్నమాహ॥సూర్యేతి॥సూర్యస్యోదయతఃసూర్యస్థితరాశేశ్చతుర్థంలగ్నమితి శేషః అభిజిదభిజిత్సంజ్ఞిస్స్యాత్పక్షాంతరమాహ॥యద్వేతి॥అథవా-అష్టమస్సూర్యోదయాదష్టమముహూర్తోఽ వాభిజిత్స్యాత్తత్సర్వేష్వపి మంగళేషుశుభకర్మసుశుభకృత్సప్తమంసూర్యస్థితరాశేస్సప్తమలగ్నంగోధూళికంగోధూళిసంజ్ఞికంస్యాత్సూర్యోదయస్సూర్యస్థితరాశేస్సప్తమలగ్నంగోధూళికంగోధూళిసంజ్ఞికంస్యాత్సూర్యోదయతస్సూర్యోదయాత్ - ప్రాక్పూర్వం- ముహూర్తఃఉషఃఉషఃకాలఇత్యుచ్యతే-అనయోఃఫలంతుపూర్వవద్బోధ్యం- అంతద్వయంగోధూళ్యుషసోర్ద్వయం- వేశ్యాదేస్సంకరాణామిత్యర్థః-క

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

శపీడోనేనివాహే ఉత్తమంముఖ్యం, పరస్య(బ్రాహ్మణాదివర్ణస్య)తుగోధూళ్యు
షసోద్వయంనశుభకృత్-తర్హి తేషాంకీదృశంలగ్నంయోగ్యమిత్యతఅహ-
వైశ్యాదేరస్యత్ర(త్రై)వర్ణికవిషయేతదభిజిన్ముహూర్తః పూర్వవత్పూర్వో
క్తఏవేత్యర్థః॥అ॥అభిజిద్గోధూళ్యుషఃకాలనిర్ణయమును జెప్పుచున్నాడు॥
తా॥సూర్యోదయలగ్నమునకు రెండవలగ్నముగాని లేక ౮వముహూర్తముగా
నియభిజిన్ముహూర్తమనియు ౭వలగ్నముగోధూళికమనియు ఉదయమున
కుబూర్వమనుహూర్తముషఃకాలమనియువిని(బ్రాహ్మణాదివర్ణత్రయము
నకభిజిన్ముహూర్తముముఖ్యమనియుఁ జక్కనవియుశుభకరంబనియు వైశ్యాది
సంకరులకు 3 కాలములు ముఖ్యములగుననియనుట॥

(౧౪౩)మూ॥ యావత్స్పందతిలోచనంశుభకరం తత్కోటిభాగోభవే
త్తల్లగ్నేశుభకాలఏవసతతంబ్రహ్మాపినజానాతితం । అన్యైఃకింపునరేవకర్తు
రథతత్కాలశ్శుభోవాశుభః పూర్వార్జితకర్మవశాద్భవే త్సమయవిత్తత్సాక్షి
మాత్రంసదా॥ వ్యా॥ అ॥అథలగ్నప్రశంసాంనిగమయతి॥యావదితి॥ లోచనం
నేత్రంశుభకరంయథాతథా-యావద్యావత్కాలంస్పందతిచలతి-తత్కోట
భాగస్తస్యనిమిషకాలస్యకోటిభాగోయస్సఏవలగ్నేశుభకాలస్సతతంభవేత్
తంతాదృశస్సూక్ష్మకాలంబ్రహ్మాపినజానాతి-అతిసూక్ష్మత్వాదితిభావః- అ
న్యేమనుష్యాః-కింపునఃలగ్నేశుభకాలంజానంతీతికిమువక్తవ్యం నజానంత్యే
వేత్యర్థః-కింతుశుభాశుభకర్తుః పూర్వార్జితకర్మవశాజ్జన్మాంతరీయపుణ్యపా
పకర్మవశాత్తత్కాలోలగ్నకాలఃశుభఃఅశుభోవావాభవేత్- పూర్వాదృ
ష్టంశుభంచేచ్ఛుభంభవతిసకలకార్యస్యాదృష్టజన్యత్వాదితిభావః-తత్రజ్యో
తిశ్శాస్త్రవిదంప్రశాంతమనసమిత్యాదినాదైవజ్ఞఃకిమర్థంప్రార్థనీయఇ
త్యాశంక్యాహ- సమయవిజ్జ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞఃతత్సాక్షిమాత్రంతస్యలగ్నస్య
సాక్షిమాత్రంసాక్ష్యేవ-నతుశుభలగ్నప్రదాతా॥అ॥ లగ్నప్రశంసను జెప్పు
చున్నాడు॥తా॥శుభకరమగునట్లు చలించబడినకనురెప్పపాటులో కోటియం
శపరిమాణకాలములగ్నమందుశుభకాలమగును- చిత్రవిచిత్రనిర్మాణచతు
రుండగువిధాతకుంగూడ దెలిసికొనుటసాధ్యంబుగాని యట్టికాలమునుమను
ష్యులెఱుంగ జాలరుగాననెల్లరకుజన్మాంతరకృతపుణ్యపాపకర్మానుసరణము
గలగ్నముసంప్రాప్తమగును- సకలమయినవారికిజ్యోతిశ్శాస్త్రాభిజ్ఞుడుసాక్షి
మాత్రుడేగాకలగ్నప్రదాతగాడనుటయనితాత్పర్యము॥

(౧౪౪) మూ॥ ముద్రారంభవిధౌ త్రయోదశవసు శ్రోణాత్రిపూర్వో
త్తరాబ్రహ్మాదిత్యకృశానుశక్రపవనాఃపుత్రార్థదాస్తారకాః । వారాజీవకవి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ష్ణమందశశినాం శ్రేష్ఠా అశోభనా రిక్తామావాదివసాదష్టితిథయః పాతోవ
మావైధృతిః॥ వ్యా॥ అ॥ అథ ముద్రికారంభకాలమాహ॥ ముద్రేతి॥ ముద్రారం
భతిథౌ ముద్రాప్రదానకరణే. వసుశ్రోణాత్రిపూర్వోత్తరా బ్రహ్మాదిత్యశక్ర
శాను శక్రపవనాః ధనిష్ఠా శ్రవణ పూర్వఫల్గుని పూర్వాషాఢా పూర్వాభాద్రా
ఉత్తరఫల్గున్యుత్తరాషాఢోత్తరాభాద్రా రోహిణీ పునర్వసూకృత్తికాజ్యే
ష్ఠాస్వాత్యః ఇతి త్రయోదశ-తారకాః నక్షత్రాణి॥ ని॥ నక్షత్రమృక్షంభం తారా
తారకాప్యుడువా స్త్రియామిత్యమరః-పుత్రార్థదాః పుత్రసంపత్కరాః జీ
వకవిజ్ఞమందశశినాం గురుశుక్రబుధశనిసోమసంబంధినో వారాః పంచ శ్రేష్ఠాః
ముఖ్యాః అశోభనాస్తు రిక్తామావాదివసాదివిష్టితిథయః రిక్తాపూర్వోక్తాః అమా
వాస్యాదివసాదిః ప్రతిపత్-విష్టితిథిః భద్రకరణతిథిః తద్దినసోయస్సోపి- పాతో
మహాపాతః అవమా-దినత్రయం-వైధృతిః-వైధృతియోగః ఏతే- అశోభనా
భవంతీతి సర్వమవగంతవ్యం॥ అ॥ ముద్రికారంభమునకు గాలనిర్ణయమును జె
ప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ముద్రికారంభవిషయమై-ధ-శ్రీ-పూఫ-పూషా-పూభా-
ఉఫ-ఉషా-ఉభా-రో-పుష్య-కృ-జ్యే-స్వా-ఈనక్షత్రములును-గురు-శుక్ర-బు
ధ-శని-సోమవారములును-శుభకరంబులగును-రిక్తతిథులునమవస-ప్రతిప
త్తుభద్రకరణతిథివ్యతీపాతమహాపాతఅవమతిథివైధృతినామయోగములివి
యశుభకరంబగుననియెఱుంగవలయుననితాత్పర్యము॥

తృతీయబిందు స్సమాప్తః.

కాలామృతే- సవ్యాఖ్యానే- చతుర్థబిందుప్రారమ్భః.

(౧౮౫) మూ॥ శ్రావణ్యాం గురుశుక్రయోర్విమలయోః కుర్యాద్యుపాక
ర్మ తత్కుర్యుర్వా ఖిలబహ్వృచాః శ్రవణభే సింహంగతే భాస్కరే। మాసే కర్క
టకే విమాఢ్యరహితే శాఖేశ్వరాణాం రవే స్సంక్రాంతౌ గ్రహణేన కార్యమథవా
తత్ప్రోష్ఠపద్యాం చరేత్॥ వ్యా॥ అ॥ అథ ద్వాభ్యాం శ్లోకాభ్యాం శ్రావణహో
మకాలమాహ॥ శ్రావణ్యామితి॥ గురుశుక్రయోః విమలయోః అనస్తంగతయో
స్సతోః శ్రావణ్యాం శ్రవణనక్షత్రయుక్తా పౌర్ణమాసీ శ్రావణీ తస్యాం శ్రావణ
శుక్ల పౌర్ణమాస్యాం తత్ప్రసిద్ధం ఉపాకర్మ కుర్యాత్- విధ్యర్థేలిట్- యాజుష
ఇతి శేషః అఖిలబహ్వృచాః సకలఋక్శాఖాప్రవర్తకాః శ్రవణభే శ్రావణమా
సే యస్మిన్కస్మింశ్చిత్ శ్రవణనక్షత్రయుక్తదివసే ఉపాకర్మ కుర్యుః సర్వేషాం
భాస్కరే సింహంగతే సతి మాసే శ్రావణమాసే కర్కటకే రవౌ కర్కటస్థే సతి
వా కార్యం సింహంగతే భాస్కర ఇతి వచనం నర్మదోత్తరదేశవిషయం॥ తదు
క్తం నిర్ణయసింధౌ॥ శ్లో॥ కుళీరరవిసంయుక్తే ఉపాకుర్యాత్తు దక్షిణే। నర్మదోత్త

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రదేశేఽనుకర్తవ్యంసింహగేవాఽతికించ- శాఖేశ్వరాణాంసామవేదాధిపోభా
మః- అథర్వణవేదాధిపోబుధః-తయోశ్శామధ్యరహితేసతికార్యం- గుణవచ
నంబ్రాహ్మణాదిభ్యఇతిష్యఞ్- సామాథర్వణవేదాదినావిషయమిదం-ఋగ్య
జుర్వేదినాంతుగురుశుక్రయోర్విమలయోరిత్యనేనైవగతార్థత్వాత్ గురుశు
క్రయోరేవఋగ్యజుర్వేదాదిధిపతిత్వాదితిభావః- అతఏవశాఖేశ్వరాణామి
తిబహువచనస్యద్వివచనపరత్వేనవ్యాఖ్యానంసంగచ్ఛతే- రవేస్సంక్రాంతౌ
ఉపాకర్మదివసేసూర్యసంక్రాంతిర్యదిగ్రహణేచంద్రగ్రహణేవాయదిచనకా
ర్యం-తర్హికదాకార్యమిత్యాశంక్యాహ॥ అథవేతి॥ తదుపాకర్మప్రోష్ఠప
ద్యాంప్రోష్ఠపదానక్షత్రయుక్తాపౌర్ణమాసీ ప్రోష్ఠపదీతస్యాంభాద్రపదపౌ
ర్ణమాస్యాంచరేత్ కుర్యాత్॥అ॥ రెండుశ్లోకములచేతశ్రావణహోమకా
లమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ యజుర్వేదములుగురుశుక్రుల స్తంగతులుగాక
యుండగాశ్రావణశుద్ధపౌర్ణమియందును-సమస్తఋగ్వేదులును-శ్రావణమాస
మందేదినమందుశ్రవణనక్షత్రముసంభవించునోయాదినమందును- శాఖా
త్రయప్రవర్తకులునుసూర్యుడుసింహరాశియందైనను గటకరాశియందైన
నుండగాతమతమవేదాధిపులనస్తంగతులైయుండగా నుపాకర్మజేయవల
యుననియునాదివసంబునగ్రహణసంక్రాంతులుసంభవించెనేని భాద్రపదశు
ద్ధపౌర్ణమియందుజేయవలయునని తాత్పర్యము.సూర్యుడుసింహరాశియందుండ
గానర్మదోత్తరదేశమందును-కటకరాశియందుండగా దక్షిణదేశమందుజే
యువలయునని గ్రంథాంతరమందుజెప్పబడియున్నది॥ *

(౧౪౬) మూ॥ దోషోయంసమఏవచేదనధికోనల్పశ్చమాసద్వయే త
త్రశ్రావణమాసఏవవిధివత్కుర్యాదుపాకర్మతత్ ।కర్మోత్సర్జననామకంతద
పివాపూర్వాషఢీనాంతదాప్రాకట్యంసుదివాస్తిచేదథచరేన్మాసేనభస్యేత
థా॥వ్యా॥దోషఇతి॥అయందోషఃపూర్వోక్తమూఢాదిదోషఃమాసద్వయే
శ్రావణభాద్రపదమాసద్వయే-అనధికోనల్పశ్చసమశ్చేదిత్యర్థః-తత్రశ్రావ
ణమాసఏవ-తదుపాకర్మ-విధివచ్ఛాస్త్రోక్తంయథాయథా-కుర్యాత్-స్వకా
లస్యబలవత్త్వాదితిభావఃప్రసంగసంగత్యాఉత్సర్జనకాలమాహకర్మేతి॥ఉత్స
ర్జననామకంకర్మ- పౌష్యశుక్లపౌర్ణమాస్యాంవిధేయంహోమకర్మయత్తద
పివాపౌష్యమాసోదోషయుక్తశ్చేన్మాఘేకార్యంఉభయత్రాపి దోషస్సమ
శ్చేత్పౌష్యమాసఏవకార్యమిత్యర్థః-శ్రావణ్యాంపౌర్ణమాస్యామధ్యాయ
ముపాకృత్యమాసంప్రదోషేణాభియాత-తైష్యాంపౌర్ణమాస్యాగంరో
హిణ్యాంవావిరమేదిత్యుత్సర్జనకాలస్యాపస్తంబేనోక్తత్వాత్ - పూర్వా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నాం ప్రాకట్యంపూర్వసస్య ప్రాదుర్భావ ఇత్యర్థః- శ్రావణేనాస్తి యుదితదాన భస్యేమాసే భాద్రపదమాసే॥ని॥స్యుర్నభస్యః ప్రోష్ఠపః భాద్రభాద్రపదాస్స మా ఇత్యమరః-ఉపాకర్మచరేత్కుర్యాత్ - గురుశుక్రయోర్మౌఢ్యములయొక్కటితప్ర థమోపాకర్మవిషయః-తథాచకాశ్యపః॥శ్లో॥గురుభార్గవయోర్మౌఢ్యే బాల్యే వార్ధకేపిచ॥తథాధిమాసేసంసర్పేమలమాసేషుచద్విజ। సకుర్యాదా ద్యుపాకర్మకృతంకర్మచనిష్ఫలమితి॥తా॥పూర్వశ్లోకోక్తములైనమౌఢ్యాది దోషములుశ్రావణ-భాద్రపదమాసములయందుసమానములుగానుండెనే నిస్వకాలముబలవత్తరమైనందువలనశ్రావణమాసమునందే యుపాకర్మజే యవలయుననియు-పుష్యశుద్ధ౧౫యందు జేయదగినయుత్సర్జనమును హోమ ముకర్మకాలముమౌఢ్యాదిదోషయుక్తముయుండెనేని-మాఘశుద్ధ ౧౫- యందుజేయదగినదనియుపుష్యమాఘమాసములయందుదోషము సమాన ముగానుండెనే పుష్యమాసమందే చేయదగినదనియు-శ్రావణమాసమందు మొదటిపైరులుయుత్పత్తిలేకయుండెనేనినుపాకర్మవిషయమనికాశ్యప వచ నమువలనదెలియవచ్చుచున్నది॥ *

(౧౪౭॥ మూ॥ నందాపర్వసురిక్తాపైతృకనిశాసంధ్యాష్టమిషువ్రతే భుక్త్వామిత్రమఘోత్తరాగ్నిదనుజప్రాజేశజన్మోడుషు। పాతేకర్కటకన్యకాఘటధనుర్మాసేషుమృత్యుప్రదం క్షౌరంభానుజభౌమభానుదివసే పత్నీయదాగర్భిణీ॥ వ్యా॥అ॥అథద్వాభ్యాంక్షౌరకాలమాహ॥నందే॥నందాఃనందతిథయఃపర్వసుఅమావాస్యాది-పర్వసు-రిక్తాఃపూర్వోక్తాఃపైతృకాఃపితృతిథయః-నిశారాత్రిఃసంధ్యాసూర్యోదయకాలస్సూర్యాస్తమయకాలశ్చఅష్టమీపక్షద్వయగతా-ఏతేషుదివసేషువ్రతేవ్రతదివసేభుక్త్వాభోజనంకృత్వామిత్రమఘోత్తరాగ్నిదనుజప్రాజేశజన్మోడుషుమిత్రమనూరాధా మఘాప్రసిద్ధా- ఉత్తరాఃఉత్తరాత్రయంఅగ్నిఃకృత్తికాదనుజంమూలం ప్రాజేశోరోహిణీ-జన్మోడుజన్మనక్షత్రంఏతేషునక్షత్రేషుచ పాతేవ్యతీపాత మహాపాతయోరనుకరణంకించకర్కటకన్యకాఘటధనుర్మాసేషు- భానుజభౌమభానుదివసేషుశన్యంగారకార్కవాసరేషుచపత్నీయదాగర్భిణీ- అత్రఇనిగనావితిమత్వార్థీయఇనిః- ఋన్నేభ్యఇతిపాణినిసూత్రాద్ధ్యమితిణత్వంషాణ్మాసానూర్ధ్వంఏతేషుస్థానేష్వేషుక్షౌరంత్వశుభకర్మమృత్యుప్రదంఆయోగ్యమితియావత్ ॥ అ॥రెండుశ్లోకములచేతక్షౌరకాలమును జెప్పుచున్నాడు॥తా॥నరవశ్లోకమున దుచెప్పబడినన ందరిక్తతిథులు-పంచపర్వంబులుపితృతిథులు - ఉభయాష్టములు- ఈతిథులన్నియు దినమందునురాత్రియందును- సూర్యోదయసూర్యాస్తమయకాలము

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

లయందును,వ్రతదినములయందును,భోజనానంతరమందును,అనూరాధా-మఘా-ఉత్తర-ఉత్తరాషాఢ-ఉత్తరాభాద్రా-కృత్తిక-మూల-రోహిణీ-జన్మనక్షత్రము పేటియందును-వ్యతీపాతమహాపాతలయందును,కటక-కన్యా-కుంభ-ధనుర్మాసములయందు,ఆదిత్యాంగారకశనివారములయందును,భార్యగర్భిణియైయుండగా నారవనెల మొదలు ప్రసూతికాలమువరకును,క్షౌరంబశుభకరంబని తాత్పర్యము॥

(౧౭౮) మూ॥ శస్తాహస్తచతుష్టయాదితిగురుశ్రీశత్రయాశ్వేందవో జ్యేష్ఠాంత్యోడుచమధ్యమంచశుభకృచ్చంద్రజ్ఞవారాన్వితే।రోగాంతేమృతకర్మసుక్రతువిధౌపుణ్యస్థలేశోభనేకారాగారవిమోచనేశుభకరం క్షౌరంతు వర్జ్యేష్వపి॥ వ్యా॥అ॥తత్రక్షౌరయోగ్యకాలమాహ॥ శస్తేతి॥హస్తచతుష్టయంహస్తచిత్రాస్వాతీవిశాఖాః,అదితిః,పునర్వసూ,గురుః, పుష్యః,శ్రీశత్రయం,శ్రవణధనిష్ఠాశతభిషః,అశ్వః అశ్వినీ,ఇందుః,మృగశీర్షం,ఏతాఏకాదశతారాః శస్తాః ప్రశస్తాః జ్యేష్ఠాంత్యోడుచేతిసార్థక్యాభిప్రాయేణోడ్వితేక వచనం జ్యేష్ఠా రేవతీద్వయంచమధ్యమం అనుత్తమమిత్యర్థః చంద్రజ్ఞవారాన్వితే సోమబుధవారయుతేదినే క్షౌరంశుభకృత్ రోగాంతే వ్యాధినివృత్తికాలే మృతకర్మసుక్రతువిధౌక్రత్వారంభే పుణ్యస్థలే కాశ్యాదిపుణ్యక్షేత్రే శోభనే వివాహోత్సవాద్యదిన ఇత్యర్థః కారాగారవిమోచనే బంధనగృహనివృత్తౌ ఏతాసు వర్జ్యేష్వపి అయోగ్యతిథ్యాదిష్వపి క్షౌరంశుభకరం॥ అ॥ క్షౌరమునకు యోగ్యకాలమును జెప్పుచున్నాడు॥తా॥అశ్విని-మృగశీర్షము-పునర్వసు పుష్యమి-హస్త-చిత్త-స్వాతి-విశాఖ-శ్రవణము-ధనిష్ఠ-శతభిషము-ఈ౧౧ నక్షత్రములు-సోమ-బుధవారంబులు సుప్రశస్తంబులనియు- జ్యేష్ఠ- రేవతి- ఈ రెన్ను మధ్యమంబులనియు ఆరోగ్యస్నానమృతకర్మ యాగారంభకాలములయందు కాశ్యాదిపుణ్యక్షేత్ర ప్రవేశకాలములయందును వివాహాదినమునకు పూర్వదినంబునందును కారాగృహవిముక్తికాలంబునందు నీకాలములయందు క్షౌరనిషేధతిథ్యాదులున్న శుభకరంబులని తాత్పర్యము॥

(౧౭౯) మూ॥ బధ్నీయాచ్ఛురికాంచరాజపురుషః ప్రాగేవపాణిగ్రహాన్మౌంజీబంధనభేసుతాన్పితృగణంసంపూజ్యతత్సద్మని।కట్యాంవాస్తదవలక్షణయుతాం శేషంవివాహోదితే క్తవత్తారాచంద్రబలాన్వితఃకుజస్యమ భాస్కర్యవారేష్వపి॥ వ్యా॥అ॥ అథరాజకుమారకాణాంఛురికాబంధనాయ మాహ॥బధ్నీయాదితి।రాజపురుషః రాజాచాసౌపురుషశ్చేతిసమాసో ణసమాసః- తారాచంద్రబలాన్వితస్సన్ షష్ఠాణిగ్రహణాత్-ప్రాగేవారా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

మౌంజీబంధనభేఉపనయనయోగ్యనక్షత్రే-సూర్యాగ్రహదేవతాః- పితృగ
ణంమాతాపిత్రోర్గురూణాంచగణంసంపూజ్యగంధమాల్యాదిభిరభ్యర్చ్య
తత్సద్మచఆయుధగృహంచ- తోరణపతాకాదిభిరలంకృత్యకుజగురుబుధానా
మ్యవారేషుకుజగురుసూర్యవారేషు- లక్షణయుతాం శస్త్రశాస్త్రోక్తలక్షణ
సంపన్నాంఛురికాంఅసిపుత్రికాం॥ ని॥స్యాచ్ఛస్త్రీచాసిపుత్రీచఛురికాచాసి
ధేనుకేత్యమరః-కట్యాంన మతఃసవ్యకట్యాం॥ ని॥వామంశరీరంసవ్యంస్యాద
పసవ్యంతుదక్షిణమిత్యమరః-బధ్నీయాత్ -ధారయేత్ - శేషంనానక్షత్రా
దిరిక్తంలగ్నాదికం వినాహెూక్తవత్-వివాహేయాగ్రహసంపత్తిః యల్ల
గ్నంచతత్సర్వమత్రాపివ్యాహ్యం॥అ॥ రాజకుమారులుకత్తినిధరించుటకుగా
లమునుజెప్పుచున్నాడు॥తా॥ రాజకుమారుడువివాహమునకును న్నెయుపన
యనయోగ్యనక్షత్రము తోడనుభాన్వంగారకగురువారముతోడను- వివా
హయోగ్యమైనలగ్నాదులతోడను- తారాచంద్రబలముతోడనుగూడియు
న్న,యొకశుభదినంబుననిష్టదేవతలందలిదండ్రులనుగుసువులంబూజించి ఆ
యుధగృహంబునలంకరించిశస్త్రశాస్త్రోక్తంబులగులక్షణములుగలనూరుక
త్తినికటిప్రదేశమునకుడిప్రక్కధరింపవలయునని తాత్పర్యము॥ *

(౧౫౦)మూ॥షష్ఠాదౌసమవాసరేనవవధూసద్మప్రవేశశ్శుభస్స్యా
చ్చాషోడశవాసరాత్పరిణయాత్పంచాంగశుద్ధింవినా।ఉద్వాహాద్యసమాబ్దస
వనియమస్త్వాపంచమాబ్దాత్తులాకన్యాకర్కటచాపగోఝషనృయుక్కుంభ
భాని షీకేశుభాః॥వ్యా॥అ॥శ్లోకపాదత్రయేణనూతనవధూగృహప్రవేశకాల
మాహ॥షష్ఠాదావితి॥పరిణయాత్ వివాహానంతరం-షష్ఠాదౌషష్ఠదినప్రభృ
తిసమవాసరేసమదినే,పంచాంగశుద్ధింవినాపిఆషోడశవాసరాత్,షోడశదిన
పర్యంతం,నవవధూసద్మప్రవేశః,నూతనవధూగృహప్రవేశః, శుభఃస్యాత్
షోడశదినాతిక్రమేణగతిమాహ, ఉద్వాహాదివాహప్రభృత్యసమాబ్దేవిష
మసంవత్సరేయస్మిన్కస్మిన్శుభదినేశుభః అయంనియమః విషమసంవత్సరని
యమఃఆపంచమాబ్దాత్పంచమసంవత్సరపర్యంతమేవ,ఇతః పరంసపాదత్రి
కత్రయేణనిషేకకాలమాహ॥తులేత్యాదినాతులాకన్యాకర్కటచాపగోఝ
షనృయుక్కుంభాః-ఆద్యాస్త్రయఃప్రసిద్ధాఃచాపోధనుః- గౌర్వృషఃఝషో
మీనఃనృయుక్ మిథునకుంభః ప్రసిద్ధాఏతాన్యష్టలగ్నానినిషేకేనిషేకకర్మణి
శుభాః॥అ॥శ్లోకంబున 3 పాదములచేతనూతనవధూగృహప్రవేశకాలంబును
నాలవపాదముచేనిషేకయోగ్యలగ్నంబులంజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥వివాహ
మైనది-దినము మొదలుగ౧౬వదినముపరకుసమదినములయందు దినవారనక్ష

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

త్రయోగకరణములనైనంజూడక నూతనవధూగృహప్రవేశము చేయవచ్చు
ననియు ౧౬ దినములకు వెనుక ౫ సంవత్సరములవరకువిషమసంవత్సరముల
యందొకశుభదినంబున జేయవలయుననియు ౫ సంవత్సరములకు వెనుక విష
మసంవత్సరనియమముబని లేదనియు, వృషభ-మిథున-కటక-కన్యా-తులా- ధ
నుః-కుంభ-మీనములు నిషేకయోగ్యంబులనియు తాత్పర్యము॥ *

[౧౫౧] మూ॥ దస్రార్కానిలమిత్రమూలవరుణబ్రాహ్మ్యోత్త
రాంత్యాచ్యుతాః పూజ్యాః పుష్యపునర్వసూవసుశశిత్వష్ట్రాదిత్యాయామధ్య
మాః।మధ్యేనాత్రతుపుష్యఏవవిఫలా సారా నిషేకే పరా మధ్యో భానుజవాస
రశ్చభృగుజజ్ఞార్కేందువారాశ్శుభాః॥ వ్యా॥అ॥ అథనిషేకేనక్షత్రవాసరానా
హ॥దస్రేతి॥దస్రార్కానలమిత్రమూలవరుణబ్రాహ్మ్యోత్తరాంత్యాచ్యు
తాః - అశ్వినిహస్తస్వాత్యనూరాధామూలశతభిషగ్రోహిణ్యుత్తరోత్తరా
షాఢోత్తరాభాద్రారేవతిశ్రవణాః-పూజ్యాః శ్రేష్ఠాః పుష్యపునర్వసూవసుశ
శిత్వష్ట్రాదిత్యాయాః పుష్యపునర్వసూధనిష్ఠామృగశీర్షచిత్రాభిధాః మధ్య
మాః అనుత్తమా ఇత్యర్థః అత్రతుమధ్యమనక్షత్రాణాంతుమధ్యేపరిగణితః
పుష్యవిఫలఇత్యేవకారార్థః అపరా శ్శేషాస్తారాః భరణీకృత్తికార్ద్రాశ్రే
షామఘాపూర్వఫల్గునీ విశాఖా జ్యేష్ఠాపూర్వాషాఢాపూర్వాభాద్రా విఫ
లాః త్యాజ్యా ఇతియావత్-భానుజవాసరశ్శనివాసరశ్చమధ్యమః భృగుజ
జ్ఞార్కేందువారాః శుక్రబుధగురుసోమవారాః శుభాశ్శుభకరాః అన్యేత్వశు
భా ఇత్యర్థాల్లభ్యతే॥అ॥నిషేకవిషయమైననక్షత్రవారములజెప్పుచున్నాడు॥అ
శ్వినీ-రోహిణి-ఉత్తర-హస్త-స్వాతి-అనూరాధ-మూల-ఉత్తరాషాఢ-శ్రే
వణము-శతభిషము-ఉత్తరాభాద్ర-రేవతి-ఈనక్షత్రంబులును-సోమ- బుధ-
గురు-శుక్రవారంబును-నిషేకమునకు ముఖ్యములనియు-మృగశీర్షము- పు
నర్వసు-చిత్త-ధనిష్ఠ-ఈనక్షత్రంబులుశనివారమును మధ్యమంబులనియు-పు
ష్యనక్షత్రమత్యంత మధ్యమంబనియు-దక్కిననక్షత్రవారములునిషిద్ధంబు ల
నియుదభిప్రాయము॥ *

[౧౫౨] మూ॥ షష్ఠీపర్వచతుర్దశీపితృతిథీరిక్తార్థరాత్రాష్టమీ
హిత్వానిష్ట్యవమాదినాదిదినకృత్కామప్రదోషానపి।మాఘాదిష్వపిపం
చసూదితమహాదోషాన్పరిత్యజ్యతాః శ్రావణ్యామపికార్తికే సహాసినా
మాసేనిషేకశ్శుభః॥ వ్యా॥ షష్ఠీతి॥షష్ఠీపక్షద్వయగతాపర్వాణిఅమావా
స్యాపూర్ణిమాదీని-చతుర్దశీపక్షద్వయగతా-పితృతిథయః శ్రాద్ధదినాని
రిక్తాః పూర్వోక్తాః అర్థరాత్రనిశీథః-అష్టమీపక్షద్వయగతా- కించవిష్ట్య

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

వమావిష్టిర్భద్రాకరణంఅవమఃదినత్రయం-దినాదిదినకృత్యా_మప్రదోషాన
పిదినాదిః ప్రతిపత్ దినకృత్యా_మాస_ప్తమీత్రయోదశ్యౌ-తయోఃప్రదోషా
ఏతాంత్సర్వానపిహిత్వాత్యక్త్వా తాః ప్రసిద్ధాః ఉదితసుమహాదోషాఃమా
ఘాదిమహాదోషాః పరిత్యజ్య-మాఘాదిషుమాఘప్రభృతిషుపంచసు మా
సేషువా శ్రావణ్యాం-కార్తికే-అథవాసహసిమార్గశీర్షేమాసేవా॥ ని॥
మార్గశీర్షేసహామార్గఇత్యమరః-నిషేకశ్శుభః॥ అ॥ నిషేకకాలమును
జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ మాఘఫాల్గునచైత్రవైశాఖజ్యేష్ఠశ్రావణకార్తికమా
ర్గశీర్షమాసములయందుపక్షద్వయగతములగుషష్ఠ్యష్టమీచతుర్దశీ
ప్రతిపత్తులునుపర్వతిథులునుశ్రాద్ధదినంబులునురిక్తతిథులును త్రయోదశీస
ప్తములప్రదోషంబునుఅర్ధరాత్రంబునుమాఘాదిమహాదోషంబులును వీ
నింబరిత్యజించితక్కినదినంబులయందునిషేకముశుభావహమనియు ముందు
జెప్పబడినమాసములుగాకయితరమాసములయందేదినంబునం జేయవలద
నితాత్పర్యము॥

(౧౫౩॥ మూ॥ రేవత్యాదిషుషట్సుభేషుయువతిఃపత్యుర్నిషేకేప్రియాదం
పత్యోశ్చపరస్పరంప్రియమపిస్యాద్ద్వాదశస్వీశభాత్। జ్యేష్ఠతఽదినవోడు
షుప్రియతమో వధ్వాస్సితార్కా_శుభా స్యాతాంభర్తృగృహప్రవేశసమ
యేచేద్వామగాపృష్ఠగా॥ వ్యా॥ రేవత్యాదిష్వితి॥ రేవత్యాదిషుషట్సుభేషు రే
వతీప్రభృతిషుమృగశీర్షాంతేషుషణ్ణక్షత్రేషు, నిషేకేకృతేయది యువతీ
ర్వధూఃపత్యుఃపురుషస్యప్రియకరాస్యాత్, ఈశభాత్, ఆర్ద్రానక్షత్రమా
రభ్యద్వాదశఆర్ద్రాద్యనూరాధాంతేషు,నిషేకేకృతేదంపత్యోః పరస్ప
రంప్రియంస్యాత్ జ్యేష్ఠతఽదినవోడుషు జ్యేష్ఠాద్యుత్తరాభాద్రాంతేషు న
వనక్షత్రేషునిషేకేకృతే,వరఃవధ్వాః స్త్రియఃప్రియతమఃప్రీత్యతిశయవాన్
స్యాత్,అతికాయనేతమభీష్టానామత్యతిశయార్థేతమప్ప్రత్యయః, భర్తృ
గృహప్రవేశసమయేనూతనసంగమాయక్రీడా, గృహప్రవేశసమయేసితా
ర్కా_శుక్రసూర్యౌద్వావధ్వాఃపృష్ఠగావామగావాయదిశుభాస్యాతాం॥ అ॥
దంపతులకన్యోన్యప్రీతికరంబులగునక్షత్రములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ రేవతి
మొదలగు౬నక్షత్రములయందునిషేకముజేయవనితపురుషున కిష్టురాలగు
ననియు,నార్ద్ర మొదలుగ౧౨నక్షత్రములయందునిషేకముచేయదంపతులక
న్యోన్యప్రీతిగలుగుననియుజ్యేష్ఠ మొదలగు౯నక్షత్రములయందునిషేకముజే
యస్త్రీకిబురుషుండత్యంతప్రియుండగుననియు, వధూనూతనసంగమమునకై
భర్తృగృహమునుబ్రవేశించునపుడురవిశుక్రులుస్త్రీ వెనుకనైననుగుడిప)

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

కన్నైననుండి రేనిశుభకరులనియునభిప్రాయమని తాత్పర్యము॥

(౧౫౮) మూ॥ కుర్యాన్నూతనవస్త్రభూషణధృతింవిష్ణుత్రయార్కత్రయంబ్రహ్మాదిత్యగురూత్తరాద్యశశభృన్మిత్రాంత్యమూలేష్వపి। వారావారదినేశయోః ప్రతిపదం రిక్తావమావష్టమీ నందావైధృతివిష్టిపాతపరిఘాన్ హిత్వాథ మందేథవా॥ వ్యా॥అ॥ అథనూతనవస్త్రభూషణధారణకాలమాహ॥ కుర్యాదితి॥ విష్ణుత్రయం శ్రవణధనిష్ఠాశతభిషజః అర్కత్రయంహస్తచిత్రాస్వాత్యః, బ్రహ్మరోహిణీ, ఆదిత్యః, పునర్వసూ, గురుః పుష్యః, ఉత్తరాః, ఉత్తరాత్రయంఅర్యః, అశ్వినీశశభృత్, మృగశీర్షం- మిత్రమనూరాధా, అంత్యోరేవతీమూలంప్రసిద్ధంఏతేషు సప్తదశనక్షత్రేషునూతనవస్త్రభూషణానాంధృతింధారణంకుర్యాత్ ఆరదినేశయోః ఆరోంగారకః దినేశస్సూర్యః, తయోః వారాభౌమార్కవాసరౌ॥ ని॥ ఆరోవక్రోమహీజశ్చరుధిరోరక్తఏవచేతినిఘంటుః, ప్రతిపదంపక్షద్వయగతా, రిక్తాఃపూర్వోక్తాఃఅవమఃదినత్రయంఅష్టమీపక్షద్వయగతానందాపూర్వోక్తాఃవైధృతిఃవైధృతియోగః విష్టిర్భద్రకరణంపాతౌవ్యతీపాతమహాపాతౌపరిఘః పరిఘుయోగః, తాన్ హిత్వాపరిత్యజ్యధారయేదితిపూర్వేణాన్వయః ఆరదినేశయోర్వారావిత్యనేనశేషాణాంయోగ్యత్వేప్రాప్తే మందవారా యోగ్యత్వమాహ, అథవామందేమందవాసరెఅశుభమిత్యధ్యాహారః॥అ॥నూతనవస్త్రాభరణములధరించుటకుగాలమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఆదిత్యాంగారకశని వారంబులును, ఉభయాష్టమీప్రతిపత్తులును ౧౪వ శ్లోకమునందుజెప్పబడినసందరిక్తతిథులును తిథిత్రయముతో జేరినదినంబును, పరిఘువైధృతినామయోగంబులును, భద్రకరణమును, వ్యతీపాతమహాపాతంబులును, ఏనింబరిత్యజించి, తక్కినదినంబులయందుఅశ్విని-రోహిణి-మృగశీర్షము-పునర్వసు-పుష్యమి-ఉత్తర-హస్తచిత్త-స్వాతి-అనూరాధ-మూల-ఉత్తరాషాఢ- శ్రవణము-ధనిష్ఠ-శతభిషము-ఉత్తరాభాద్ర-రేవతీ- ఈనక్షత్రములయందునునూతనవస్త్రాభరణములధరించినశుభములుగలుగుననితాత్పర్యము॥ *

(౧౫౯) మూ॥ మేషేమీనగృహేచతస్రఉభయోస్సార్ధంచతస్రోవృషేకుంభేపానయుతాశ్చపంచమకరంస్త్రీయుగ్మతౌళీషుచ। సార్ధంపంచకులీరకేసరిధనుఃకీటేషుచేన్నాడికాలగ్నానాఘటికాప్రమాణగణనా జ్ఞేయాక్రమాద్బుధైః॥ వ్యా॥అ॥ అథద్వాదశలగ్నానాంఘటికాప్రమాణమాహ॥మేషఇతి॥మేషమీనగృహేచేత్యుభయోర్లగ్నయోశ్చతస్రో ఘటికాః-వృషేకుంభేసార్ధంయథాతథాచతస్రోఘటికాః మకరస్త్రీయుగ్మతౌ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ళిషు మకరకన్యామిథునతులాసు, పాదయుతాః పంచఘటికాః కుళీర
కేసరిధనుఃకీటేషు కర్కటకసింహధనుర్వృశ్చికేషు, సార్ధం పంచఘటికాః ఏ
వం లగ్నానాం ద్వాదశలగ్నానాం ఘటికాప్రమాణగణనాక్రమాత్, భూసు
రైః జ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞైః జ్ఞేయా॥ అ॥ మేషాదిద్వాదశలగ్నఘటికాప్రమాణము
ను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ మేషమీనలకు గడియలు ౪ వృషభకుంభములకు గడి
యలు ౪౹॥ మకరకన్యామిథునతులలకు గడియలు ౫౹ కటకసింహధనుర్వృశ్చిక
ములకు గడియలు ౫౹॥ ఈరీతిని లగ్నముల ఘటికాప్రమాణము దెలియవలయు॥

చతుర్థబిందుస్సమాప్తః.

కాలామృతే- సవ్యాఖ్యానే- పంచమబిందుప్రారమ్భః.

శ్లో॥ ప్రణమ్య దక్షిణామూర్తింసచ్చిదానందరూపిణమ్। వ్యాఖ్యాయతే
మునా సమ్యగ్యాత్రా ప్రకరణం మయా॥ (౧౫౬) మూ॥ ప్రష్టుర్జాతకమీక్ష్యత
స్య గమనం చాయుష్మతస్సంవదేత్ ప్రష్టా విస్మృతజాతకో యది భవేత్తస్యా
పి కృచ్ఛ్రాత్ప్రవదేత్। తల్లగ్నే గ్రహదృష్టిచారుశకునైరన్యైర్నిమిత్తైశ్శుభై
స్తారాచంద్రబలాన్వితో గ్రహముఖం కృత్వా శుభేహ్ని ప్రవ్రజేత్॥ వ్యా॥ ప్రష్టురి
తి॥ ప్రష్టుః ప్రయాణలగ్నప్రశ్నకర్తుః జాతకం జన్మకాలగ్రహసంపత్తిం వీక్ష్య
సమ్యగ్విచార్య ఆయుష్మతః యస్య దీర్ఘాయురస్తి తస్య పుంసః గమనం యా
త్రాం సంవదేత్ దైవజ్ఞ ఇతి శేషః- ప్రష్టా విస్మృతజాతకః-అజాతజన్మకాలగ్ర
హసంపత్తిశ్చ వేద్యది-తదా తస్యాపి కృచ్ఛ్రాత్ నష్టజాత
కాదివిచారక్లేశాత్ వదేత్॥ ని॥ స్యాత్కష్టం కృచ్ఛ్రమాభీలమిత్యమరః, తతః ప్ర
యాణకర్తా తారాచంద్రబలాన్వితస్సన్- గ్రహముఖం నవగ్రహహోమం కృ
త్వా తాన్ సంపూజ్య గ్రహదృష్టిచారుశకునైః యాత్రాలగ్నస్య గ్రహదృష్టివ
శాత్ యాని చారుశకునాని రమ్యశకునాని తైశ్చ అన్యైశ్శుభైర్నిమిత్తైః మంగ
ళగీతవాద్యాదిధ్వనిభిశ్చ సహ- శుభేహ్ని పంచాంగశుద్ధిదివసే తల్లగ్నే దైవజ్ఞో
క్తశుభలగ్నే ప్రవ్రజేత్ - గచ్ఛేదిత్యర్థః ॥ అ॥ యాత్రాప్రకరణమును చెప్పుచు
న్నాడు॥ తా॥ యాత్రయందభిలాషగల నరుడు జ్యోతిష్కుని శుభలగ్నప్రశ్న చేయ
గా నా జ్యోతిష్కుడు ప్రయాణకర్త జాతకమును జక్కగా నాలోచించి యతడు దీ
ర్ఘాయుష్మంతుడుగా నుండెనేని ప్రయాణలగ్నమును జెప్పవలయుననియు నా
ప్రయాణకర్త జాతకము దెలియనివాడై యున్న పక్షమందు గష్టముచేతనై
ననష్టజాతకాదివిచారము జేసి యతని యాయుఃప్రమాణమును దెలిసికొని ప్ర
యాణమునకు లగ్నమును జెప్పవలయుననియు- పిమ్మట ప్రయాణకర్త జ్యో
తిష్కునిచే జెప్పబడిన తారాచంద్రబలయుక్తలగ్నమందు నవగ్రహహోమా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

దులంజేసిశుభశకునములగుచుండగామంగళవాద్యధ్వనులతోఁగూడబోవల యుననితాత్పర్యము॥ *

(౧౫౭) మూ॥ షష్ఠాష్టవ్యయగశ్శశీశుభఖగైర్నప్రేక్షితోభంగకృత్ క్రూరోలగ్నగతోష్టగోప్యశుభకృత్తత్ప్రశ్నలగ్నాద్బలీ। ఏకోలగ్నగతశ్శుభస్తుధనదోద్వౌలగ్నగౌచేచ్ఛుభౌరత్న స్త్రీపశుభూమియానసుఖదౌ యాతుర్బలిష్ఠౌయది॥ వ్యా అ॥ అథశ్లోకత్రయేణయాత్రాప్రశ్నఫలమాహ॥ షష్ఠేతి॥ షష్ఠాష్టవ్యయగః ప్రశ్నలగ్నాత్ షష్ఠాష్టమద్వాదశానామన్యతమేస్థితః-శశీచంద్రః-శుభఖగైఃశుభగ్రహైః-నప్రేక్షితోయదినదృష్టోయది- భంగకృత్ విఘ్నకారీస్యాత్- బలిఉచ్చమిత్రాదిక్షేత్రగతఃక్రూరఃపాపః తత్ప్రశ్నలగ్నాత్ అష్టగఃఅష్టమలగ్నగతోవా- లగ్నగతఃతత్ప్రశ్నలగ్నగతోవాయది అశుభకృత్స్యాత్ ఏకశ్శుభగ్రహః-లగ్నగతశ్చేత్ -యాతుఃప్రయాణినః-ధనదఃఅర్థదోభవతి-బలిష్ఠావత్యంతబలవంతౌద్వౌశుభౌశుభగ్రహౌ లగ్నస్థౌయది-యాతుఃరత్నస్త్రీపశుభూమియానసుఖదౌస్యాతామితి-ప్రస్తారం-ప్రతిదైవజ్ఞోవదేదిత్యధ్యాహారః॥ అ॥ 3 శ్లోకములచేయాత్రాప్రశ్నఫలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ చంద్రుండుశుభగ్రహములచేజూడబడక ప్రశ్నలగ్నమునకునారవయైనను ఎనిమిదవయైనను పండ్రెండవయైనను నుండెనేని ప్రయాణమునకువిఘ్నము గలుగుననియుఉచ్చమిత్రక్షేత్రాదియుక్తమైనపాపగ్రహము ప్రశ్నలగ్నమందైననునెనిమిదవదైననుండెనేనియశుభకరంబనియునొకశుభగ్రహము ప్రశ్నలగ్నమునబొందియున్న ప్రయాణకర్తకుధనలాభముగలుగుననియు నత్యంతబలయుక్తములైనరెండుగ్రహములుప్రశ్నలగ్నమందుండెనేని రత్నవనితాపశుభూలాభంబులునుప్రయాణమందత్యంతసౌఖ్యంబులుగలుగునని జ్యోతిష్కుడుప్రయాణకర్తకుజెప్పవలయుననితాత్పర్యము॥ *

(౧౫౮) మూ॥ యాత్రాప్రశ్నగృహస్యసప్తమగతామార్గేఽర్థదా ద్విత్రిగాఃకన్యాబంధుసహాయదాస్సుతగతాయాతుశ్చమిత్రార్థదాః। బంధుస్థాశ్శుభదాశ్శుభాగగనగాస్సత్కర్మదాధర్మగాః క్షేమాయుష్యపశుప్రదాశ్చసకలారుద్రేతుపూర్ణార్థదాః॥ వ్యా॥ యాత్రేతి॥ సకలాస్సమస్తాః శుభాశ్శుభగ్రహాః-యాత్రాప్రశ్నగృహస్యయాత్రాప్రశ్నలగ్నస్య- సప్తమగతాస్సప్తమలగ్నగతాశ్చేత్- మార్గేమార్గమధ్యఏవఅర్థదాఃలాభప్రదాః ద్విత్రిగాఃద్వితీయతృతీయస్థానగతాశ్చేత్ కన్యాబంధుసహాయదాః-సుతగతాపంచమస్థానగతాశ్చేత్ మిత్రార్థదాఃబంధుస్థాశ్చతుర్థస్థానగతాశ్చేత్ శుభదాఃగగనగాఃదశమస్థానగతాశ్చేత్ - సత్కర్మదాఃధ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ర్మగాః నవమస్థానస్థితాశ్చేత్ క్షేమాయుష్యపశుప్రదాః- రుద్రేతుఏకాదశస్థానేస్థితాశ్చేత్-పూర్ణార్థదాఃఇష్టపదార్థదాఃభవంతి॥ తా॥శుభగ్రహములుయాత్రాప్రశ్నలగ్నమునకు ౭టనయినను ౯నయినను ౩టనుండిరేని స్వజనసహాయకన్యాలాభంబులను ౪టనుండిరేనిశుభఫలంబును ౫టనుండిరేని సుహృల్లాభధనలాభంబులను ౭టనుండిరేని ప్రయాణమై పోవునపుడు మార్గమధ్యంబుననేధనలాభంబును౮టనుండిరేనిదీర్ఘాయుష్య క్షేమపశులాభంబులును౧౦టనుండిరేని యుత్తమకర్మంబులును౧౧టనుండిరేని సర్వాభీష్టసిద్ధులును నీరీతి ప్రయాణకర్తకీఫలముగల్గునని తాత్పర్యము॥ *

(౧౪౯)మూ॥ యాత్రాప్రశ్నగృహంచరంశుభగతిస్స్యాత్ప్రశ్నలగ్నంస్థిరంనాస్త్యేవాస్యగతిర్ద్విమిశ్రఫలదంచేద్ద్విస్వభావంగృహమ్. వక్రీలగ్నగతోగ్రహోనహిగతిర్యస్యాస్తపోలగ్నగోహానిస్స్యాదథవాస్తగోప్యశుభకృత్తత్ప్రశ్నలగ్నేశ్వరః॥ వ్యా॥ యాత్రాప్రశ్నగృహంయాత్రాప్రశ్నలగ్నంచరంచేత్ శుభగతిస్సుఖప్రయాణంస్యాత్తత్ప్రశ్నలగ్నప్రయాణపృచ్ఛకలగ్నంస్థిరంచేత్-అస్యజిగమిషోఃగతిఃప్రయాణంనాస్త్యేవగృహంప్రశ్నలగ్నంద్విస్వభావంచేన్మిశ్రఫలదం-పూర్వార్థంచేన్నగతిఃస్థిరసమీపత్వాత్ ఉత్తరార్థంచేచ్ఛుభగతిఃచరసమీపత్వాత్-గ్రహాయఃకశ్చనగ్రహోవక్రీసన్లగ్నగతశ్చేద్గతిర్నభవతి-అస్తపఃప్రశ్నలగ్నాత్సప్తమరాశ్యధిపఃప్రశ్నలగ్నగతోయదిహానిఃస్యాత్- యాతురితి శేషఃఅథవాతత్ప్రశ్నలగ్నేశ్వరఅస్తగతోలగ్నత్సప్తమస్థానగతశ్చేత్ శుభకృత్॥ తా॥ప్రయాణప్రశ్నకాలలగ్నముస్థిరలగ్నమైయుండినను-ద్విస్వభావలగ్నమున పూర్వార్థమైయుండినను ప్రయాణమునకుభంగముగలుగుననియుచరలగ్నమైయుండినను ద్విస్వభావలగ్నములోనుత్తరార్థమైయుండినను- సుఖప్రయాణముకలుగుననియుఏగ్రహంబైననువక్రించి ప్రశ్నలగ్నమందుండిన ప్రయాణమునకువిఘ్నములుగలుగుననియు- ప్రశ్నలగ్నసప్తమస్థానాధిపతి యాలగ్నమందుండిన ప్రయాణకర్తకుహానిగలుగుననియు- ప్రశ్నలగ్నాధిపతిసప్తమస్థానమందుండినను శుభకరుడనియు తాత్పర్యము॥ *

[౧౫౦॥]మూ॥రిక్తాపర్వదినాదివిష్టితిథయఃషష్ఠ్యష్టమీద్వాదశీ వర్జ్యాః భూమిజభానుపుత్రదినకృద్వారాశ్చయాత్రాక్షణే।హస్తాదిత్యహరిద్వయాంత్యశశభృద్దస్రార్యమిత్రాహ్వయాశ్శస్తామధ్యమతారకాశతభిషఙ్మూలప్రజేశోత్తరాః॥ వ్యా॥అయాత్రాయాస్తిథివారనక్షత్రనిర్ణయమాహ।రిక్తేతి॥ రిక్తాఃపూర్వోక్తాఃపర్వాణిపంచపర్వాణిదినాదిఃప్రతిప్రత్ విష్టతిథయః భద్రక

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రణేఽపసాః కించషష్ఠ్యష్టమీద్వాదశీపరాః పక్షస్యయాఽతాః యాత్రాతః శ్రేప్ర
యాణకాలేవర్జ్యాః ప్రయాణస్యాయోగ్యాఇత్యర్థః భూమిజభానుపుత్రది
నకృద్వారాః భౌమశన్యర్క-వాసరాశ్చవర్జ్యాః హస్తాదిత్యహరిద్వయాంత్య
శశభృద్దస్రాఖ్యమిత్రాహ్వయాః హస్తపునర్వసూశ్రవణధనిష్ఠారేవతీమృగశీ
ర్షాశ్వినీపుష్యానూరాధాఇతిప్రవరాః శస్తాః ముఖ్యాః-యాత్రాయామితి
శేషః శతభిషఙ్మూలప్రజేశోత్తరాః-శతభిషఙ్మూల రోహిణ్యుత్తరోత్తరాషా
ఢోత్తరాభాద్రాః మధ్యమతారకాః అనుత్తమతారా ఇత్యర్థః శేషాస్త్యా
జ్యాః॥ అ॥ ప్రయాణమునకుతిథివారనక్షత్రంబులఁజెప్పుచున్నాఁడు॥ తా॥ రిక్తతి
థులును-పంచపర్వంబులును-ప్రతిపత్తును-భద్రకరణయుక్తదినంబును- పక్ష
ద్వయగంబులగుద్వాదశిషష్ఠ్యష్టములును-భాన్వంగారకశనివారంబులు నివి
ప్రయాణమునకయోగ్యంబులనియునక్కిన తిథివారములు-అశ్విని-మృగశీర్ష
ము-పునర్వసు-పుష్యమి-హస్త-అనూరాధ-శ్రవణ-ధనిష్ఠ-రేవతి-ఈనక్షత్ర
ములుప్రయాణములకుప్రశస్తంబులనియు-రోహిణీ-ఉత్తర-మూల-ఉత్తరా
షాఢ-శతభిషము-ఉత్తరాభాద్ర-ఈనక్షత్రములుమధ్యమంబులనియునక్కి
ననక్షత్రములయోగ్యములనియును తాత్పర్యము॥

[౧౬౧] మూ॥ శూలాఖ్యేష్వథవారభేషుగమనంయాతుర్భవేద్రోగకృ
చ్చంద్రార్కాత్మజవారయోస్సురపభేప్రాచీంనగచ్ఛేద్దిశమ్। జీవేజాంఘ్రిభ
ఏవచాంతకదిశంశుక్రార్క-యోః స్రష్టృభేపశ్చాదర్యమభేకుజజ్ఞ దినయో
ర్యాతాచసౌమ్యాందిశమ్॥ వ్యా॥ అ॥ అథవారనక్షత్రాణాందిగ్భేదేనశూలని
ర్ణయమాహ॥ శూలాఖ్యేష్వితి,యాత్రా ప్రయాణకర్తా చంద్రార్కాత్మ
జవారయోస్సోమశనివారయోః సురపభే జ్యేష్ఠానక్షత్రేచప్రాచీందిశం- జీవే
గురువాసరేఅజాంఘ్రిభేపూర్వాభాద్రానక్షత్రేచ-అంతకదిశంఅంతకోయ
మః తస్యదిక్ తాందక్షిణాందిశమిత్యర్థః- శుక్రార్క-యోః- శుక్రరవివార
యోః స్రష్టృభే రోహిణీనక్షత్రేచపశ్చాత్ ప్రతీచీందిశమిత్యర్థః కుజజ్ఞదిన
యోః భౌమబుధవాసరయోః అర్యమభేపూర్వఫల్గున్యాంచసౌమ్యాంఉదీచీం
దిశం-నగచ్ఛేదితిసర్వత్రయోజ్యంఏతేషువారనక్షత్రేషుఏతాసుదిక్షుగచ్ఛతి
చేత్ రోగదోషఇత్యతఆహ శూలాఖ్యేషుశూలనామధేయేషువారభేషు ఉక్త
వారనక్షత్రేషుగమనంయాతుః ప్రయాతుః రోగకృద్భవేత్॥ అ॥ దిగ్భేదము
చేతవారశూలనక్షత్రశూలలఁజెప్పుచున్నాఁడు॥ తా॥ తూర్పుదిక్కునకు-సోమ
శనివారంబులును-జ్యేష్ఠానక్షత్రంబును-దక్షిణమునకు-గురువారంబును-పూ
ర్వాభాద్రనక్షత్రంబును-పశ్చిమంబునకు-భానుశుక్రవారంబులును- రోహిణీ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నక్షత్రమును-ఉత్తరమునకు- మంగళబుధవారములును- పూర్వఫల్గునీనక్షత్రంబును ఈరీతినన్ని దిక్కులకీవారనక్షత్రములుశూలసంజ్ఞగలవిగావున నట్టివారశూలన:క్షత్రశూలలయందు బైనముపోయినవానికి వ్యాధిగలుగునని తాత్పర్యము॥ *

(౧౬౨) మూ॥ ఆగ్నేయానిలకోణయోశ్చవిలిఖేదేకాంచ రేఖాచతుష్కోణేప్రాగ్లిఖితేప్రసిద్ధపరిఘాదండాఖ్యచక్రేశుభే। తత్ప్రాగాదిషుసప్తసప్తగమనేవహ్ని ర్యదితారాలిఖేదష్టావింశతిసంఖ్యయైవపరిఘాదండోనలంఘ్యోధ్వగైః॥ వ్యా॥ అ॥ పరిఘాదండచక్రస్వరూపంనిరూపయతి॥ ఆగ్నేయాఇతి॥ ఆగ్నేయానిలకోణయోఃఏకాంరేఖాంవిలిఖేత్ - ఏవమీశాన్యనైరృతికోణయోశ్చఏకాంరేఖాంవిలిఖేదితిశేషః-ఏవంవిలిఖితేపరిఘాదండచక్రంభవతితతః- ప్రాగ్లిఖితేచతుష్కోణేశుభేప్రసిద్ధపరిఘాదండాఖ్యచక్రేవహ్ని ర్యదితారాఃకృత్తికాదీనినక్షత్రాణి- అష్టావింశతిసంఖ్యయాతత్ప్రాగాదిషుతస్యచక్రస్యప్రాగాదిషుచతుర్దిక్షుసప్తసప్తవిలిఖేత్ యథాప్రాచ్యాంకృత్తికాద్యాశ్లేషాంతానిసప్త - దక్షిణస్యాంమఖాదివిశాఖాంతానిప్రతీచ్యామనూరాధాదిశ్రవణాంతాని- ఉదీచ్యాంధనిష్ఠాదిభరణ్యంతానిసప్తనక్షత్రాణి అయంపరిఘాదండః-అధ్వగైః-ప్రయాణాభిలాషిభిః గమనేగమనవిషయేన లంఘ్యః-నాతిక్రమణీయః-కృత్తికాదిసప్తసుప్రాచీం- మఘాదిసప్తసు దక్షిణాంఅనూరాధాదిసప్తసుప్రతీచీంధనిష్ఠాదిసప్తసుఉదీచీంనగచ్ఛేదితిభావః॥ అ॥ పరిఘాదండచక్రస్వరూపమును దెలియ జేయుచున్నాడు॥ తా॥ వాయవ్యకోణము మొదలుకొని ఆగ్నేయకోణమువరకునొక రేఖయును- నైరృతికోణము మొదలుకొని ఈశాన్యకోణమువరకునొక రేఖయును- వ్రాసినను పరిఘాదండచక్రమగుఆచక్రమందుపూర్వదిక్కునకృత్తిక మొదలగు౭ నక్షత్రంబులునుదక్షిణంబున మఖ మొదలగు౭నక్షత్రంబులునుపశ్చిమంబున-అనూరాధ మొదలుకొనిఅభిజిత్తుతోగూడ౭నక్షత్రంబులును-ఉత్తరంబునధనిష్ఠ మొదలగు౭నక్షత్రంబులును-ఈరీతివ్రాయగా - ఏనక్షత్రము లేదిక్కునవచ్చునో యానక్షత్రములయందాదిక్కునకుబోగూడదనితాత్పర్యము॥ *

(౧౬౩) మూ॥ యత్కాష్ఠాస్థితభానియానిగమనేద్వారాణితస్యాదిశః ప్రాక్చక్రేవిహితస్యపుష్యదినకృన్మిత్రాద్యతారాస్సదా । సర్వద్వారశుభాస్సుఖార్థదపశుదాఃప్రాగాదిమేషాదయోదిగ్ద్వారాఖ్యగృహాః ప్రదక్షిణవిధావేకైకశోనర్థదాః॥ వ్యా॥ అథనక్షత్రరాశీనాందిగ్ద్వారనిర్ణయమాహ॥ యదితి॥ యత్కాష్ఠాస్థితభానియస్యాంకాష్ఠాయాందిశి॥ ని॥ ఉశస్తకకుభఃకా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ష్టాఆశాశ్చహరితశ్చతా ఇత్యమరః - స్థితానిభానినక్షత్రాణియానితానిస ప్త తస్యాఃదిశః ద్వారాణి-చక్రేపరిఘాదండచక్రే- ప్రాక్పూర్వశ్లోకేవిహితస్యగమననిషిద్ధత్వేనోక్తనక్షత్రసప్తకస్యమధ్యే - పుష్యదినక్షత్రాద్యతారాః పుష్యహస్తానూరాధాశ్విన్య ఇతిచతస్రస్తారకాః సదాసర్వదాసర్వద్వారశుభాః సర్వద్వారేషుశుభకరాః యథా ప్రాచ్యాంపుష్యః దక్షిణస్యాంహస్తః-ప్రతీచ్యామనూరాధా ఉదీచ్యామశ్వినీకించఏతాస్సుఖార్థప్రదాశ్చభవంతి - మేషాదయః ప్రాగాదిదిగ్ద్వారాఖ్యగృహాః దిగ్ద్వారసంజ్ఞికరాశయః ప్రదక్షిణవిధావేకైకశోనర్థదాః ఏతదుక్తంభవతి-ప్రాచ్యాం మేషః దక్షిణస్యాం వృషభః-ప్రతీచ్యాంమిథునం-ఉదీచ్యాంకర్కటః - ఏవం పునః ప్రాచ్యాంసింహఇత్యాది-ఏవంత్రిరావృత్త్యాసర్వాసాందిశాంసర్వరాశయోయోజ్యాః తేషురాశిషుతత్తద్దిశోనగంతవ్యాః॥ అ॥ నక్షత్రరాసులకుదిగ్ద్వారనిర్ణయమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ పూర్వశ్లోకమందుజెప్పబడినక్రమంబున-ఏదిక్కునందుండెడినక్షత్రంబు లాదిక్కునకుద్వారనక్షత్రంబులనియు బూర్వశ్లోకోక్తపరిఘాదండచక్రమునందుగమనవిషయమెదిగ్భేదంబునని షేధింపబడిన నక్షత్రములలోపుష్యహస్తానూరాధాశ్వినీ నక్షత్రంబులుసకల దిగ్గమనములయందునుశుభసుఖార్థ ప్రదంబులనియుదూర్పుదిక్కునకు మేషసింహధనూరాసులునుదక్షిణమునకువృషభకన్యామకర రాసులును-పశ్చిమంబునకుమిథునతులాకుంభ రాసులునుఉత్తరంబునకుగటకవృశ్చికమీన రాసులునీరీతిని రాసులీదిక్కునకుద్వారరాసులుగావున నిట్టిద్వారరాశి లగ్నములయందునాదిక్కులకుబోగూడదని తాత్పర్యము॥

(౧౬౪)మూ॥ మేషేభద్రమవాప్ను యాద్గవిసుఖంయుగ్మేమృతింకర్కటేలాభంశోకభయంహరాజ్వరభయంకన్యాగృహేర్థనంధటే। కీటేవిగ్రహమేనచాపవిలయేక్షేమంమృగేస్త్రీధనంకౌటిల్యంకలశేతుభోజనసుఖంమీనేప్రయాణేధ్వగః॥ వ్యా॥ అ॥ ద్వాదశలగ్నానాంగమనేఫలమాహ॥ మేషఇతి॥ మేషే మేషలగ్నేఅధ్వగః ప్రయాతాభద్రంమంగళం-గవివృషభేసుఖంయుగ్మేమిథునేమృతింకర్కటేలాభం - పృథివ్యాదిలాభం-హరౌసింహేశోకభయంకన్యాగృహేకన్యాలగ్నే జ్వరభయం - ధటేతులాయాఅర్థనంధనలాభం-కీటేవృశ్చికేవిగ్రహమేవయేనకేనచిద్విరోధం-చాపనిలయేధనుర్లగ్నే-క్షేమంమృగేమకరే స్త్రీధనం స్త్రీరూపధనం-కలశేకుంభేతుకౌటిల్యంవక్రగమనం-మీనేభోజనసుఖంప్రయాణేఅవాప్నుయాత్॥ అ॥ ప్రయాణవిషయమైలగ్నములఫలంబులవివరింపుచున్నాడు॥ తా॥ మేషలగ్నమందుబయనమైపో

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

యినవారలకు-శుభంబులునువృషభమందు - సౌఖ్యంబునుమిథునమునందు మరణంబును-కటకమందుభూధనాదిలాభంబులును-సింహమునందువ్యసనంబును-కన్యాలగ్నమందుజ్వరభయంబును-తులయందుధనలాభంబునువృశ్చికమందుకలహంబును-ధనుస్సునందుక్షేమంబును-మకరమందుస్త్రీలాభంబును-కుంభమందుపరగ్రామగమనంబును- మీనమందుభోజనసుఖంబును గలుగుననితాత్పర్యము॥ *

(౧౬౫) మూ॥ యత్రాయాంప్రతిభార్గవంప్రతికుజం ప్రత్యబ్జజంచార్తికృచ్ఛుక్రోదక్షిణతఃస్థితోప్యశుభకృద్యాత్రాప్రవేశేపివా । మార్గేయద్యుదితోగ్రతశ్శశిసుతస్తత్రైవగంతావసేత్సౌమ్యస్యాస్తమవాప్తతశ్చపరతోయాతాధ్వశేషంవ్రజేత్॥ వ్యా॥ అ ॥ ప్రతిశుక్రభౌమబుధదోష మాహ ॥ యాత్రాయామితి॥ యాత్రాయాంప్రవేశేపునఃప్రవేశకాలేచ ప్రతిభార్గవంభృగోరపత్యంపుమాన్భార్గవఃశుక్రఃతస్యాభిముఖంప్రతికుజంకుజాభిముఖంకించప్రత్యబ్జజం అప్సుజాతఇత్యబ్జః చంద్రఃతస్మాజ్జాయత ఇత్యబ్జజోబుధఃపంచమ్యాంజాతావితిజనేర్డఃతస్యాభిముఖంయాతురార్తికృత్పీడాకరంఅన్యోవిశేషఃశుక్రఃదక్షిణతోయాతుర్దక్షిణభాగేస్థితోయదిచాశుభకృత్ అత్రైవంప్రతీయతేశుక్రేప్రాచ్యాంస్థితేప్రాగీశాన్యోదగ్వాయవ్యేష్వేవంప్రతీచ్యాంస్థితేనైరృతిదక్షిణాగ్నేయేషునగంతవ్యమితిఉక్తంచబాలబోధిన్యాం॥శ్లో॥పూర్వాదినాయవ్యవిలోమకోష్ఠాత్పూర్వేభృగౌతిష్ఠతిచేన్నయాయాత్ । పశ్చాదినస్త్వార్ఛవిలోమకోణేపశ్చాద్భృగౌతిష్ఠతిచేన్నయాయాత్ ॥ బుధస్యవిశేషమాహ॥శశిసుతోబుధఃఅగ్రతఃయాతుఃపురోభాగే మార్గేమధ్యమార్గఏవ।ఉదితోయదిగంతాగమనకర్తాతత్రైవమార్గమధ్యఏవవసేత్ । యావత్కాలమిత్యతఆహ।సౌమ్యస్యబుధస్యఅస్తమవాప్తతఃఅస్తంగతస్యసతఃపరతఃఉదయానంతరంఅధ్వశేషంమార్గశేషంవ్రజేత్ యాయాత్॥అ॥ ప్రతిశుక్రభౌమబుధదోషములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ పయనమైపోవునపుడునుమరలగృహంబునకువచ్చునపుడును శుక్రాంగారకబుధులభిముఖులై యుండిరేనిపీడాకరులగుదురవియుశుక్రుడుప్రయాణకర్తకు దక్షిణభాగమందుండినశుభకరుడుగానదూర్పుదిక్కుననుండునపుడు నీశాన్యోత్తరవాయవ్యదిక్కులకుసుపశ్చిమంబుననుండునపుడునైరృతిదక్షిణాగ్నేయదిక్కులను పైనముపోగూడవనియునుబుధుడు పైనముపోవుచుండమధ్యమార్గమం దెదుటనుదయించెనేనిమరలనస్తంగతుడైయుదయమగువరకు ప్రయాణకర్తపయనముపోగూడదనితాత్పర్యము॥ *

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

(౧౬౬) మూ॥ భారద్వాజవసిష్ఠవాత్స్యభృగవో ఽత్ర్యాంగిరసౌకశ్యపో గార్గ్యగౌతమనామకశ్చమునయ స్తద్గోత్రిణామర్థినాం। యేకగ్రామవివాహరాష్ట్రవికలక్షుత్పీడితజ్ఞానినాంచార్తానాంప్రతిభార్గవప్రతికుజప్రత్యారదోషానహి॥వ్యా॥అ॥ ఉక్తప్రతిశుక్రాదిదోషస్యగోత్రభేదేనప్రతిప్రసవమాహ॥భారద్వాజేతి॥ భారద్వాజవసిష్టవాత్స్యభృగవఃఅత్ర్యాంగిరసౌఅత్రిశ్చాంగిరసశ్చఅత్ర్యాంగిరసౌ॥కాశ్యపః॥గార్గ్యఃగౌతమనామకశ్చయేమునయఃతద్గోత్రిణాంద్విజానాంఅర్థినాంయాచకానాంకించఏకగ్రామవివాహరాష్ట్రవికలక్షుత్పీడితజ్ఞానినాంఏకగ్రామే గృహాంతరగతానాంవివాహార్థినాం యాయినాంరాష్ట్రవికలే దేశోపద్రవపలాయితానాం క్షుత్పీడితానాంజ్ఞానినాంవిరక్తానాంఆర్తానాంరోగేణ రాజోపద్రవేణవా ఆర్తానామేతేషాంప్రతిభార్గవప్రతికుజప్రత్యారదోషానహిసంతి॥అ॥ పూర్వశ్లోకోక్తప్రతిశుక్రాదిదోషములకుగోత్రభేదములచేబరిహారమునుజెప్పుచున్నాడు॥తా॥భారద్వాజవసిష్ఠవాత్స్యభృగుఅత్రిఆంగీరసకాశ్యపగార్గ్యగౌతమగోత్రజులకును యాచకులకునునొకగ్రామమందునొకగృహమందుండి మఱియొకగృహమునకుబోవువారలకునువివాహమునకుబోవువారలకును దేశోపద్రవంబుచేబఱగుబారెడివారలకునన్నాతురులైవెళ్ళెడివారలకునుమహారోగులకును ఆర్తులగువారలకునునీక్రిందజెప్పబడియున్న ప్రతిశుక్రభౌమబుధదోషములులేవనుటతాత్పర్యము॥ *

[౧౬౭] మూ॥ త్రీణిత్రీణిశశిస్థభాంతగణనాకార్యార్కసంస్థోడుతఃపంచస్వర్విషమాణిరోగభయదాన్యన్యానిచత్వారితు।యుగ్మాన్యేవసదిష్టదానితదిదంయాత్రాఫణేర్యత్ఫలం కించక్రేణఫణిస్వరూపమశుభం త్యాజ్యంశుభేకర్మణి॥వ్యా॥అ॥యాత్రాఫణిచక్రసంమతిమాహ॥ త్రీణీతి॥ అర్కస్థోడుతఃసూర్యస్థితనక్షత్రమారభ్య।త్రీణిత్రీణినక్షత్రాణిశశిస్థభాంతం చంద్రస్థితనక్షత్రపర్యంతం॥గణనాసంఖ్యా॥కార్యాకర్తవ్యాగంతుమిచ్ఛతేతిశేషః ఏవంగణనాయాంక్రియమాణాయాం సప్తవింశతినక్షత్రాణాం నవత్రికాణిభవంతితత్రవిషమాణిపంచత్రికాణితురోగభయదానిభవంతి।అన్యానిచత్వారియుగ్మానిత్రికాణితునదిష్టదానిసమ్యగిష్టఫలదానిస్యురాత్యతురితిశేషః। యాత్రాఫణేః యాత్రాఫణిచక్రస్యయత్ఫలముక్తంతత్ఫలంఇదమేతదేవ। అతశ్చక్రేణఫణిచక్రేణకింప్రయోజనంఅప్రయోజనమిత్యర్థః। అనేనైవచరితార్థత్వాదితిభావః ఫలితమాహఫణిస్వరూపంయద్యత్ త్రికంఫణేరవయవం।తత్తదశుభమతశ్శుభేశుభకర్మణిత్యాజ్యం॥ అ॥యాత్రాఫణిచక్రమునకుసమానఫలముజెప్పుచు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

న్నాడు॥ తా॥ పైనముపోవువారుసూర్యస్థితనక్షత్రము మొదలుచంద్రస్థితనక్షత్రమువరకుమూడేసినక్షత్రములనుగణనచేయవలయుననియునీక్రమంబునగణనచేయగానిరువదియేడు నక్షత్రములు౯-త్రికంబులగును. అట్టిత్రికంబులలోవిషమత్రికంబులగు ౧,౩,౫,౭,౯, ఈత్రికప్రతిపాదక నక్షత్రములలో పైనముపోయినరోగభయంబులుగలుగుననియు,మిగతసమత్రికంబులగు ౨, ౪,౬,౮,ఈత్రికప్రతిపాదకనక్షత్రములుయిష్టఫలప్రదమనియుగ్రంథాంతరమందుజెప్పబడియున్నయాత్రాఫణిచక్రార్థం బిదియుగాననాచక్రమువ్యర్థంబనితాత్పర్యము॥ *

[౧౬౮]మూ॥ఆగ్నేయర్క్షమఘానురాధవసుభే ష్వైకైకభత్వాభిజిన్నక్షత్రాణిచసప్తసప్తగమనేదద్యుఃప్రయాతుఃఫలం । మృత్యుర్వ్యాధిభయార్ధరాశివసుధాభీత్యామయాఖ్యంక్రమాత్ప్రోక్తంచక్రేణతు చంద్రగర్భపణితం త్వేతన్మయానిశ్చితమ్॥వ్యా॥ అ॥చంద్రగర్భసంజ్ఞితిమాహ॥ఆగ్నేయర్క్షేతి॥ ఆగ్నేయర్క్షమఘానురాధవసుభేషుకృత్తికామఘానురాధధనిష్ఠానక్షత్రేషు చతుర్షుసాభిజిన్నక్షత్రాణి అభిజిత్సహితాన్యష్టావింశతి నక్షత్రాణిస్థాప్యాన్యేష్వైకైకభాదేకైకనక్షత్రాత్సప్తసప్తనక్షత్రాణియాతుః మృత్యుర్వ్యాధిభయార్ధరాశివసుధాభీత్యామయాఖ్యంఫలంక్రమాద్దద్యుఃయథాకృత్తికామృత్యుం రోహిణీవ్యాధిం॥మృగశిరోభయంఆర్ద్రార్ధరాశిం పునర్వసూవసుధాం భూమిం॥పుష్యఃభీతి॥ ఆశ్లేషాఆమయంరోగం॥పునర్వసూనూరాధా।ధనిష్ఠాదీనామప్యూహ్యం।చంద్రగర్భఫలితం చంద్రగర్భచక్రజన్యఫలం॥ మయానిశ్చితం॥అతశ్చక్రేణకించంద్రగర్భచక్రనిర్మాణప్రయాసేనకింఫలం। ఏతదుక్తరీత్యాచరితార్థత్వాత్ అత్రాయంవిశేషః। అయంకృత్తికాదినియమోయాత్రాయామేవరోగేషుకుజస్థిత్వరాశిః అన్యేషుశుభకర్మసు సూర్యస్థితనక్షత్రాచ్చంద్రస్థితనక్షత్రపర్యంతంగణయేత్॥ఫలంతుపూర్వవత్ ఉక్తంచ॥శ్లో॥ రోగేకుజస్థనక్షత్రాద్యుద్ధేచపురుషర్క్షతః।యాత్రాయాంకృత్తికాదిస్స్యాదర్కస్థాచ్ఛుభకర్మణీతి॥ అ॥ చంద్రగర్భచక్రమునకుసమానఫలమునుజెప్పుచున్నాడు॥తా॥కృత్తికమొదలాశ్లేషవరకును, మఖమొదలువిశాఖవరకును, అనూరాధమొదలభిజిత్తుతోగూడశ్రవణమువరకును, ధనిష్ఠమొదలుభరణివరకును,క్రమంబుగనేడేసినక్షత్రములేడేసిఫలంబులగలుగజేయుననియు నదియెవ్విధంబనినకృత్తికమృత్యువును, రోహిణివ్యాధిని, మృగశిరభయమును,ఆర్ద్రఅర్ధరాశిని,పునర్వసుభూమిని,పుష్యమిభీతిని,ఆశ్లేషరోగమును,మరలమఖమృత్యువును,పుబ్బవ్యాధిని,ఉక్తక్రమంబునచతుస్సప్తకనక్షత్రములు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నుసప్తవిధఫలంబును ప్రయాణవిషయమై గలుగజేయుననియు చంద్రగర్భ
చక్రనిర్మాణము చేత గలిగెడుఫలమును నేను స్పష్టముగా వివరించితిగాన నా
చక్రమువలన వేరేఫలంబు లేదని తాత్పర్యము॥ *

[౧౮౯] మూ॥ చంద్రాధిష్ఠితభాంతమేవగణయేద్దర్శాన్వితత్వాది
తో నక్షత్రాణ్యపి సప్త సప్తగమనేదద్యుః ఫలం సాభిజిత్। క్షేమం తాడనమా
ర్తిమాయురభయం దేశభ్రమం తాడనం యాతుశ్చాడలదోష ఏవ సకలే
కార్యే చ చింత్యోథవా॥ వ్యా॥ అడలస్వరూపమాహ॥ చంద్రేతి॥ అర్కాన్వితర్క్షా
దితః సూర్యాధిష్ఠితనక్షత్రప్రభృతి సాభిజిత్॥ అభిజిత్సహితం యథాతథా సప్త సప్త
నక్షత్రాణి। చంద్రాధిష్ఠితభాంతం చంద్రస్థితనక్షత్రపర్యంతమేవ గణయేత్।
తాని తాని సప్త సప్త నక్షత్రాణి గమనే గమనవిషయే యాతుః క్షేమం తాడనం
అర్తిం ఆయుః అభయం। దేశభ్రమం తాడనం చేతి ఫలం క్రమాద్దద్యుః విశేష
మాహ॥ యాతుశ్చాడలదోష ఏవ చింత్యః। నేతర ఇత్యేవకారార్థః అథవా సక
లే కార్యే చ అడలదోషో విచింత్యః॥ అ॥ అడలస్వరూపమును జెప్పుచున్నాడు॥
తా॥ సూర్యుడున్న నక్షత్రము మొదలభిజిన్నక్షత్రముతో గూడునటుల చంద్రు
డుండెడి నక్షత్రము వరకు నేడేసి నక్షత్రముల గుణింపవలయుననియు నటుల గు
ణింపబడినయేడేసి నక్షత్రము లేడేసి ఫలంబు గలుగజేయును. ఎవ్విధంబనిన ప్ర
థమనక్షత్రము క్షేమమును రెండవది ప్రహరమును మూడవది మనఃపీడను, నా
లవది ఆయువును అయిదవది భయరహితమును, ఆరవది దేశసంచారమును ఏ
డవది తాడనమును, క్రమంబున సప్తనక్షత్రములు సప్తవిధఫలంబుల గలుగ
జేయుననియును ఏవకారార్థమున ప్రయాణవిషయమందుయీ చెప్పిన అడ
లదోషవిచారము అవశ్యముగా జూడదగినదనియు లేకమఱియొకపక్షంబున
సమస్తశుభకార్యములయందును అడలదోషము జూడదగినదేనని తా॥

[౧౯౦] మూ॥ యాత్రావారభవాసరాంశ్చ మిళితాన్ స్వస్వాదితస్తాన్
క్రమాత్కృత్వా ద్విత్రిచతుర్గుణాన్ ప్రవిభజేత్ సప్తాష్టషడ్భిః క్రమాత్। శూన్యే
ష్వత్రిషు రోగభీతిమరణాన్యాహుః ప్రయాతుః క్రమాచ్ఛేషేష్వత్రిషు రాజ్యరత్న
పృథ్వీర్దద్యాచ్చ త్ర్యంకస్త్వయమ్॥ వ్యా॥ అ॥ త్ర్యంకస్వరూపం నిరూపయన్
యాతుస్తత్ఫలమాహ॥ యాత్రేతి॥ యాత్రావారభవాసరాన్ యాత్రాయాం
యో వారః యద్భం యన్నక్షత్రం యా తిథిః తాన్। స్వస్వాదితః తేషామాదితః
యథా వాసరస్యార్కాదితః నక్షత్రస్యాశ్విన్యాదితః దివసస్య శుక్లప్రతిపదాది
తః। మిళితాన్ త్రేధా నిక్షిప్య ద్విత్రిచతుర్గుణాన్ కృత్వా వారనక్షత్రదివసస
మూహం త్రేధా పరికల్ప్య యథా ఆద్యం ద్వాభ్యాం ద్వితీయం త్రిభిః తృతీయం

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

చతుర్భిః-గుణిత్వేత్యర్థః-తతః క్రమాత్ సప్తాష్టషడ్భిః ప్రవిభజేత్ ఏవం విభ
జ్యమానేషు త్రిషు పక్షేషు శూన్యేషు శేషాభావేషు సత్సు ప్రయాతుః రోగభీతి
మరణాని ఫలాని క్రమాద్భవ్యః త్రిషు శేషేషు సత్సు రాజ్యరత్నపృథివీః ఆద్య
శేషే రాజ్యం ద్వితీయశేషే రత్నాని తృతీయశేషే పృథివీం దద్యాదిత్యవగంత
వ్యం, లబ్ధే ప్రయోజనం నాస్తి అయమేవ త్ర్యంక ఇత్యుచ్యతే॥ అ॥ త్ర్యంకస్వరూ
పమును దెలియజేయుచున్నాడు॥ తా॥ ప్రయాణకర్త పైనము బోవుసమయ
మున తిథివారనక్షత్రముల మొదటనుండి లెక్కపెట్టి యనగా శుక్లపాడ్యమి మొ
దలు ప్రయాణదినము వరకును భానువారము మొదలు ప్రయాణవారము వర
కు అశ్వినీనక్షత్రము మొదలు ప్రయాణనక్షత్రము వరకును గణన చేసి అయిన గు
ణకమును నొక రాశిగా జేర్చి యా రాశిని మూడు భాగములుగా జేసి యందు ప్రథ
మభాగమును రెంటను ద్వితీయభాగమును మూటను తృతీయభాగమును ర ట
ను ఎచ్చగుణించి యా త్రివిధ రాసులనీ క్రమముగ ప్రథమభాగమును ౭టను ద్వి
తీయభాగమును ౮టను తృతీయభాగమును ౬టను భాగహరింపగా నా త్రివిధ
రాశియందు గణన శేషముండనేని ప్రయాణకర్తకు రోగభీతిమరణములును-
మూడు రాసులు శూన్యములై యుండెనేని రాజ్యరత్న వధూలాభములును ఉక్త
క్రమంబుగ లుగునని యు ఇది యాత్ర్యంకస్వరూపము గాన గ్రంథాంతరమందు
జెప్పబడియున్న లబ్ధము వలన వేరే ప్రయోజనము లేదనియును తాత్పర్యము॥

(౧౭౧) మూ॥ యాత్రావారవిలగ్నధిష్ణ్యదివసాః స్వస్వాదితః స్వస్వతో
రాశీకృత్య దినార్క దిగ్భుజలేష్వేకైకసంఖ్యాన్వితాః క్షిప్త్వా ప్రాగ్ధృ
తమేవ తం ప్రవిభజేద్ భైకైకసర్వం ధ్రువం శేషః ప్రాక్తన పంచకే బహుధనం
శూన్యే ఫలం వక్ష్యతే॥ వ్యా॥ అ॥ శ్లోకద్వయేన యాత్రాపంచకశుద్ధిస్వరూప
మాహ॥ యాత్రేతి॥ యాత్రావారవిలగ్నధిష్ణ్యదివసాః ప్రయాణసమయే
యే యే వారలగ్ననక్షత్రదివసాః తాః స్వస్వాదితః- స్వేషామాదితః- స్వ
తః సర్వాన్ రాశీకృత్య తాన్ ఏకైకసంఖ్యాం దిగ్భుజలేషు పంచదశ ద్వాదశ ద
శాష్టచతస్రః అనుసంఖ్యానుక్రమాత్ క్షిప్త్వా నిక్షిప్య ప్రాగ్ధృతం పూర్వైకసంఖ్యా
యుతం సర్వం పంచవిధం ధ్రువసంతమం కైర్నభిః ప్రవిభజేత్ ఏవం విభజ్యమా
నే సతి ప్రాక్తనపంచకే శేషశ్చేద్బహుధనం పంచసంఖ్యాతిరిక్త శేషశ్చేత్ త్వర్థః
పంచశేషస్య శూన్యఫలత్వాత్ ఉక్తం చ దర్పణే॥ శ్లో॥ తిథ్యుడుదినలగ్న (మిశ్రి
తం పంచధా క్షిప్త్రధిరవిదశనాగైర్వేదసంఖ్యాయుతం యత్। నవహృతశరశే
షం శోభనే వర్జనీయం రుగనలనృపచోరైర్మృత్యునా దూషితం తత్ ఇతి శూ
న్యే పంచశేషే ఫలం వక్ష్యతే ఉత్తరశ్లోకేనేతి శేషః॥ అ॥ రెండు శ్లోకముల చేయా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

త్రాపంచకశుద్ధిస్వరూపమును దెలియజేయుచున్నాడు॥ తా॥ ప్రయాణవార
లగ్ననక్షత్రదివసములను పూర్వశ్లోకమందు జెప్పబడియున్న క్రమమున మొ
దటనుండిగణనచేసిఅయిననసర్వగుణకమునునొకరాశిజేసియారాశిని నైదుభా
గములుగా జేసియందు ప్రథమభాగముతో బదియయిదునున్న రెండవభాగ
ముతో పంద్రెండునున్న మూడవభాగముతో నెనిమిదినైదవభాగముతో
నాలుగునున్న జేర్చిఒక్కొక్కభాగమును వేర్వేరుగతొమ్మిదింట భాగహారిం
చగా ప్రథమభాగమందైదుమిగిలెనేని రోగపంచకమనియు- రెండవభాగమం
దైదుమిగిలెనేని యగ్నిపంచకమనియును మూడవభాగమున నైదుమిగిలెనేని రా
జపంచకమనియును నాలవభాగమున నైదుమిగిలెనేని మృత్యుపంచకమనియునుసి
ద్ధాంతంబుగాననీపంచకలగ్నములయందు ప్రయాణము మొదలగు శుభకా *
ర్యములను జేయగూడదనియును తాత్పర్యము॥

(౧౭౨)॥మూ॥ వ్యాధ్యగ్నిక్షితిపాలచోరమృతితో భీతిశ్చశూన్యక్రమాదే
తత్పంచదశాదియోజితఫలంమృత్యోర్భయంసర్వదా। చోరవ్యాధిభయంని
శాసుదివసే భూపాగ్నిభీతిర్భవేద్యాత్రాపంచకశుద్ధిరేవగమనే సంజీవనీయా
ఖలు॥ వ్యా॥అ॥ అంగీకారార్థమాహ॥ వ్యాధీతి॥ వ్యాధ్యగ్నిక్షితిపాలచోర
మృతితః భీతిశ్చక్రమాత్ - శూన్యేపంచశేషే సతి ఆదిపంక్తౌ పంచశేషశ్చే
ద్వ్యాధిః ద్వితీయాయాం పంక్తౌ పంచశేషశ్చేదగ్నితః తృతీయాయాం క్షితిపా
లతః తురీయాయాం చోరతః చోరాత్ - పంచమ్యాం పంక్తౌ మృతితః భీతిర్భ
యంభవేత్ -ఏతత్పంచదశాదియోజితఫలం గమనవిషయేచింత్యం మృత్యో
ర్భయం భీః త్రాతార్థానాం భయహేతురిత్యపాదానత్వం, సర్వదాత్యాజ్యమి
తి శేషః-అన్యేషాం కాలభేదేనాంగీకారాదంగీకారమేవాహ చోరవ్యాధిభ
యంనిశాసు రాత్రిష్వేవనదివాభాగే భూపాగ్నిభీతిస్తుదివసే దివా భాగ ఏవన
రాత్రౌ భవేత్ గమనేయాత్రాయాం-ఇయంపంచకశుద్ధిః సంజీవనీయాఖలుది
వ్యౌషధవత్ ప్రాణసంరక్షణీయాఖలు అతో విచారణీయేత్యర్థః॥ అ॥ అంగీ
కారార్థమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ప్రథమపఙ్క్తియందైదుమిగిలెనేని
వ్యాధిభయమును- ద్వితీయపఙ్క్తియందగ్నిభయమును- తృతీయపఙ్క్తి
యందు రాజభయమును- చతుర్థపఙ్క్తియందుచోరభయమును- పంచ
మపఙ్క్తియందుమృత్యుభయమునుగలుగునుగాననీపంచదశాది యోజితఫ
లముగమనవిషయమైఅవశ్యకముగానాలోచింపదగినదియునుమిగతకాలభే
దములచేనంగీకారమనియును అంగీకారక్రమంబెట్లనినమృత్యుభయముసర్వ
దాత్యాజ్యమనియునుచోరవ్యాధిభయములు రాత్రులందును భూపాగ్నిభీ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

యములుపగటియందునుబలిష్ఠములుగాన నాకాలములయందవశ్యముగనా లోచింపదగినవనియును ఈపంచశుద్ధిసంజీవియను నౌషధవిశేషమువలెప్రా ణసంరక్షకమైనదిగాన ప్రయాణవిషయమైయవశ్యము విచారింపదగినదని తాత్పర్యము॥

*

[౧౭౩] మూ॥ జీవేచ్ఛుర్యదిచంద్రకంటకగృహేష్వేతేషు నైవవ్రజేన్మేషేసింహగృహేధనుష్యపిసుధీర్యాతాప్రతీచీందిశమ్। కావేరీంమకరేవృషేచయువతౌయుగ్మేతులాయాంఘటేప్రాచీంమృత్యుదిశంతు కర్కటగృహేమీనాలయేవృశ్చికే॥ వ్యా॥ అ॥ యాత్రాచంద్రకంటకనిర్ణయమాహ॥ జీవేచ్ఛురితి॥ సుధీర్బుద్ధిమాన్ యాతాజీవేచ్ఛుః జీవితుమిచ్ఛాయస్యసతథోక్తః జీవితుమిచ్ఛావాన్ యది ఏతేషువక్ష్యమాణేషుచంద్రకంటక గృహేషునవ్రజేత్॥ తథాహి॥ మేషేసింహేధనుషిచప్రతీచీందిశం। మకరేవృషేయువతౌకన్యాయాముదీచీందిశంమిథునతులాకుంభేషుప్రాచీందిశం। కర్కటమీనవృశ్చికేషుమృత్యుదిశందక్షిణాందిశంనవ్రజేదితిసర్వత్రాసుషంగః॥ ఆ॥ యాత్రాచంద్రకంటకనిర్ణయమును దెలియజేయుచున్నాను॥ తా॥ మేషసింహధనూరాసులుపశ్చిమదిక్కునకును,మకరవృషభకన్యలుదగ్దిక్కునకును,మిథునతులాకుంభములుతూర్పుదిక్కునకును, కటకమీనవృశ్చికములుదక్షిణపుదిక్కునకును,చంద్రకంటకరాసులుగానజీవితాశగలప్రయాణకర్తయైనచెప్పబడినచంద్రకంటకరాసులలోనాయాదిక్కులకు పైనముపోగూడదనితా॥

(౧౭౪) మూ॥ ప్రాచ్యాదిప్రభవోర్కశుక్రకుజరాహ్వార్కీందువిట్సూరయోయద్దిగ్రాజిహితద్దిగుక్తగృహగేతాంతాందిశంనవ్రజేత్। ప్రాగాదిక్రమశోప్రదక్షిణవిధాభాను ప్రవిష్టాలయాద్ద్విత్ర్యేకం ద్వితయంవిదిక్షునృతిశ్రద్యాత్రాలలాటంత్విదమ్॥ వ్యా॥ అ॥ యాత్రాలలాటమాహ॥ ప్రాచ్యాదీతి॥ అర్కశుక్రకుజరాహవఃప్రసిద్ధాఃఅర్కస్యాపత్యంపుమాన్ ఆర్కిః ఉత ఇఞ్ తద్ధితేష్వచామాదేరితివృద్ధిఃశనైశ్చరఃఇందుశ్చంద్రః। విద్బుధఃసూరిర్గురుః ఇత్యేతేఅష్టౌగ్రహాః ప్రాగాదిప్రభవఃప్రాగాదీనాందిశాం క్రమాత్ప్రభవః అధిపతయోభవంతియద్దిగ్రాజియ స్యాద్దిశోయోరాట్ తస్మిన్ రాజతద్దిగుక్తగృహగేతస్యాదిశోయత్ గృహంరాశిఃతత్రస్థితేసతి-తదాశ్రితాంతాందిశం నవ్రజేత్-భానుప్రవిష్టాలయాత్ - సూర్యాధిష్ఠితరాశిమారభ్య- అప్రదక్షిణవిధాక్రమశః ప్రాగాదియథాతథాదిక్షుఏకైకంవిదిక్షు తద్వితయం-రాశిద్వయం,నిక్షిపేదితిశేషఃఅత్రాయమాశయఃసూర్యాధిష్ఠితరాశౌప్రాచ్యాం నిక్షిపేత్ -సూర్యస్యప్రాగ్దిశికత్వాత్ తద్రాశౌప్రాచీందిశంనవ్రజేత్ సూర్య

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

స్థితరాశేర్ద్వితీయతృతీయరాశిద్వయమీశాన్యాంనిక్షిపేత్, తద్దిశో గుర్వ
ధిపతిత్వాత్ తద్రాశిద్వయేగురౌస్థితేసతితల్లగ్నద్వయే ఈశాన్యాంనప్రజేత్
సూర్యరాశేశ్చతుర్థరాశి ముదీచ్యాంనిక్షిపేత్ తద్దిశో బుధాధిపతిత్వాత్
తద్రాశౌబుధేస్థితేసతి తల్లగ్నే ఉదీచీంనప్రజేత్ సూర్యస్థితరాశేః పంచమ
షష్ఠరాశిద్వయంవాయవ్యాంనిక్షిపేత్, తద్దిశశ్చంద్రాధిపతిత్వాత్, తద్రాశి
ద్వయేచ చంద్రేస్థితేసతితల్లగ్నద్వయేవాయవ్యాంనప్రజేత్ సూర్యస్థితరాశేస్స
ప్తమరాశింవారుణ్యాంక్షిపేత్, తద్దిశశ్శనైశ్చరాధిపతిత్వాత్, తద్రాశౌశ
నైశ్చరేస్థితేసతివారుణీందిశంనప్రజేత్ సూర్యస్థితరాశేః అష్టమనవమరాశి
ద్వయంనైఋత్యాంనిక్షిపేత్-తద్దిశోరాహ్వధిపతిత్వాత్,తద్రాశిద్వయేరా
హౌస్థితేసతి-తల్లగ్నద్వయే నైరృతీందిశంనప్రజేత్, సూర్యరాశేర్దశమ
రాశిందక్షిణస్యాంనిక్షిపేత్,తద్దిశఃకుజాధిపతిత్వాత్, తద్రాశౌకుజేస్థితేస
తితల్లగ్నేదక్షిణాందిశంనప్రజేత్, సూర్యస్థితరాశేరేకాదశద్వాదశరాశిద్వ
యమాగ్నేయ్యాంనిక్షిపేత్, తద్దిశశ్శుక్రాధిపతిత్వాత్, తద్రాశిద్వయేశు
క్రేస్థితేసతితల్లగ్నద్వయేఆగ్నేయీందిశంనప్రజేదితిసూత్రశ్శృశావగంత
వ్యంఇదంయాత్రాలలాటంమృతికృత్, తతస్సర్వదాత్యాజ్యమిత్యాశయః॥
అ॥యాత్రాలలాటస్వరూపమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥తూర్పుదిక్కుమొ
దలప్రదక్షిణక్రమంబున-సూర్యుడు-గురువు, బుధుడు-చంద్రుడు, శని, రా
హు-అంగారకుడు,శుక్రుడు, వీరలెనమండ్రునెనిమిదిదిక్కులకు ప్రభువులు
గాన,సూర్యడున్నరాశినితూర్పననునిలిచి యారాశిమొదలు తక్కినరా
సులనప్రదక్షిణక్రమమున నెనిమిదిదిక్కులయం దొక్కొక్కటిని మూలల
యందురెండేసిగా బండ్రెండురాసులనుంచగా నేరాశియేదిక్కునకువచ్చు
చున్నదో యారాశియందాదిక్కునకుప్రభువైనగ్రహముండగా నాదిక్కు
నకుబయనముపోవమృతికరంబనితాత్పర్యము॥ *

[౧౭౫] మూ॥ రాహుక్రాంతభవత్రయోదశముఖంభాన్యగ్రతఃపృష్ఠ
తఃపుచ్ఛంకేతురితిత్రయోదశరవిస్థాయీచయాయీశశీ।యస్మిన్నాస్యగ
తేగృహేపరిభవస్తస్యైవపుచ్ఛంగతేయస్మిన్తస్యజయోగతౌయుధిచతా
వేకత్రతత్తద్భవేత్॥ వ్యా॥ అ॥యుద్ధగమనేరాహుఫలమాహ॥ రాహ్వితి॥రా
హుక్రాంతభవఃరాహుస్థితనక్షత్రాదగ్రతః త్రయోదశభానిముఖంరాహు
ముఖం-పృష్ఠతో రాహుక్రాంతనక్షత్రాత్పృష్ఠతః త్రయోదశనక్షత్రాణిపు
చ్ఛంకేతుః పుచ్ఛరూపకేతుర్భవతి ఏవంచసతిరవిఃస్థాయిశశీయాయిఏవం
చోభయోర్మధ్యేయస్మిన్గృహేఆస్యగతేముఖగతేసతితస్యైవపరిభవః తిర

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

స్కారః పలాయనమితియావత్ స్థాయినస్సూర్యే ముఖేస్థితే స్థాయినో భంగః యాయిని చంద్రే ఆస్యగతే సతి యాయినో భంగః స్థాయినోజయ ఇత్యాశయః యస్మిన్ గృహే పుచ్ఛంగతే స్థాయిని సూర్యే పుచ్ఛంగతే తస్య స్థాయినో జయః యాయిని చంద్రే పుచ్ఛంగతే యది యాయినో జయః తౌ సూర్యచంద్రమసౌ సాపక్షత్రగతౌ ముఖే పుచ్ఛే వాగతౌ యది యుధి యుద్ధేత త్రప్యభవేత్, ఉభావాస్యగతౌ చేదుభయోర్భంగః-పుచ్ఛగతౌ చేదుభయోర్జయః సమత్వంభవేదిత్యర్థః॥అ॥యుద్ధమునకుం బోవునపుడు రాహుఫలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ రాహుస్థితనక్షత్రము మొదలు ముందు పదమూడు నక్షత్రములు ముఖమున్ను వెనుక పదమూడు నక్షత్రములు తోకయును గాన సూర్యుడు ముఖస్థానమునను న్న నక్షత్రములయందుండగా రాహువును జేర్చుకొని యుద్ధమునకు వెడలు రాజునకు జయమనియు, చంద్రుడు ముఖస్థాన నక్షత్రములయందుండగా యుద్ధమునకుబోవు రాజునకపజయమనియు-నా సూర్యచంద్రులిరువురును ముఖస్థాననమునందుండిరేని రాణువతో వెడలిపోవు రాజునకును తన పురములోనున్న రాజునకునుభయులకు నపజయమనియు-నాయిరువురును బుధస్థాన నక్షత్రములయందుండిరేని యిరువురకు సమజయమనియు ననుట॥ *

(౧౭౬)మూ॥ దగ్ధేస్వస్యగృహే కళత్రకలహే యస్యార్తవే శోభనేమధ్యే వాయది జాతకే చమృతకే మాసేష్టమే జన్మతః॥ పిత్రోర్వాత్షయవత్సరేయదిపితృశ్రాద్ధక్రియానంతరే జీవార్థీ యదిసవ్రజేత్స్వయువతౌ గర్భాన్వితాయామపి॥ వ్యా॥అ॥ అథగమనేవర్జ్యకాలమాహ॥ దగ్ధయితి॥ స్వస్యగృహేదగ్ధేసతి కళత్రకలహే కళత్రేకలహం కృతే సత్యర్థః - యస్యార్తవే యస్యకళత్రస్యార్తవే రజసి, శోభనే మధ్యే, శోభనమధ్యేవా, జాతకే జాతకాశౌచమధ్యే మృతకే మృతాశౌచమధ్యేచ-జన్మతః జన్మమాసాదష్టమే మాసివా, పిత్రోః పితాచ మాతాచ పితరౌ తయోః పిత్రోః పితామాత్రేత్యేకశేషః- క్షయవత్సరేపితృశ్రాద్ధక్రియానంతరే మాతాపిత్రోస్సాంవత్సరికాత్పరదినే స్వయువతౌ స్వభార్యాయాంగర్భాన్వితాయామపి ఇదం షాణ్మాసాదూర్ధ్వం బోధ్యం, తేషుసర్వేషు ప్రయాతా జీవితార్థీ ఆయుష్కామో యది నవ్రజేత్ విధ్యర్థేలిఙ్॥ అ॥ ప్రయాణవిషయమైన నిషేధకాలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ జీవితాశగలపురుషుడు తనగృహమగ్ని దగ్ధమగునపుడు, భార్యతో కలహము చేసినసమయంబునను-భార్య రజస్వలయైయుండునపుడును, శుభమధ్యకాలంబునను జాతాశౌచమృతాశౌచ మధ్యకాలమందును, స్వజన్మమాసమున కెనిమిదవ మాసమందును, తల్లిదండ్రులు మృతిబొందినసంవత్సరమందును తల్లిదండ్రుల

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

శ్రాద్ధదివసమునకుముందుదివసమందునుతనభార్యయాఱునెలలకుపైగర్భము
కలదైయుండునపుడును - పయనముపోయినేని క్షేమముఁనుబొందడనియును
*
తాత్పర్యము॥

(౧౭౭)మూ॥ స్యాత్క్షంగోభిజిదాహ్వయేచనిలయే, ధిష్ణ్యేముహూర్తే
తథారోగస్యాత్వసుభస్యచోత్తరదళాద్యృక్షేషుపంచస్వపి। దుఃఖందక్షిణది
క్ప్రయాతురథవా నాన్యత్రయాతుస్త్వయం మీనేచేదథసర్వదిక్షుగమనం
యాతుశ్చవక్రంభవేత్॥ వ్యా॥ అ॥ అభిజిద్ధనిష్ఠాపంచకేగమననిషేధమాహ॥
స్యాదితి॥ అభిజిదాహ్వయేనిలయే అభిజిల్లగ్నే ధిష్ణ్యే ముహూర్తే అభిజిన్నక్ష
త్రే అభిజిన్ముహూర్తేచ- ప్రయాతుఃభంగఃస్యాత్ వసుభస్యధనిష్ఠా నక్షత్ర
స్య- ఉత్తరదళాదారభ్యరేవత్యంతేషుపంచసు ఋక్షేష్వపియాతుః రోగః
స్యాత్ యాతురితిసామాన్యనిర్దేశేనసకలదిక్షుప్రయాతు రపిగమననిషేధ
ఉక్తోభవతీత్యాశంకాయామిదానీంపక్షాంతరమాహ॥ అథవేతి॥ అథవాద
క్షిణదిక్ప్రయాతుఃపూర్వోక్తేషుగమనందుఃఖందుఃఖకరమిత్యర్థః అన్యత్ర
యాతుః అన్యదిక్ప్రయాతుఃఅయంధనిష్ఠాపంచకేగమననిషేధస్తునభవతిమీ
నేచంద్రేస్థితేసతితుసర్వదిక్షుగమనంయాతుర్వక్రంభవేత్ప్రయాణేసిద్ధిర్న
భవేదిత్యర్థః॥ అ॥ అభిజిద్ధనిష్ఠాపంచకమందుగమననిషేధమునుజెప్పుచు
న్నాడు॥ తా॥ అభిజిల్లగ్నమందును-అభిజిన్నక్షత్రమందును-అభిజిన్ముహూర్త
మందును-పైనముపోవువారలకశుభకరంబనియును-ధనిష్ఠానక్షత్రోత్తరద
ళము మొదలు రేవతిపరకుధనిష్ఠాపంచకముగాన నీపంచకమందుదక్షిణదిక్కు
కుపయనముబోవువారలకురోగకరంబనియునితరదిక్కులకు బోవువారలకు
శుభకరంబనియుమఱియునుమీనరాశియందుజంద్రుడుండగానేదిక్కునకు
బయనముపోయిననుప్రయాణకర్తకునిష్టసిద్ధిగలుగదనియును తాత్పర్యము

(౧౭౮) మూ॥ స్త్రీయాత్రాసుఖదావృషేచయువతౌయుగ్మేప్రయా
తుర్ధనీగోయాత్రాపశులాభదైవవృషభేమేషేహరౌవామృగే। కుంభేక
ర్కటకేఝషేచమకరేయాతుర్జనస్యార్థదాశౌర్యాయుష్యధనప్రదా
గవిహరౌయుద్ధేతుచాపేఘ్యజే॥ వ్యా॥ అ॥ నానాయాత్రాసులగ్ననిర్ణ
యమాహ॥ స్త్రీయాత్రేతి॥ వృషేయువతౌకన్యాయాంయుగ్మేమిథునేచ-
స్త్రీయాత్రా స్త్రీణాంయాత్రాసుఖదా-ధనీతులాయాంవృషభేఃమేషే-
హరౌసింహే-మృగేమకరేచయాతుఃగోయాత్రాపశులాభదా- కుంభేక
ర్కటకేఝషేమీనేమకరేచయాతుః జనస్యపురుషస్య యాత్రాఅర్థ
దాయుద్ధేతుగవివృషభేహరౌసింహేచాపేధనుషి- అజేమేషేచశౌర్యాయు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ష్యధనప్రదాభవతి॥ అ॥ సర్వయాత్రావిషయమైనలగ్ననిర్ణయమును జెప్పు
చున్నాడు॥ తా॥ వృషభకన్యామిథునరాసులయందు స్త్రీయాత్రసుఖప్రదమ
నియు-తులావృషభ-మేషసింహ-మకరరాసులయందు గోయాత్రపోవువార
లకుపశులాభప్రదమనియు-కుంభ-కర్కాటక, మీన, మకరరాసులయందు
ద్రవ్యార్థినైవెళ్లెడివారికిధనప్రదమనియు వృషభ,సింహ, ధనుర్మేషరా
సులయందుయుద్ధమునకుబోవువారికిశౌర్యాయుష్యధనప్రదమనియును తా॥

(౧౭౯) మూ॥ వారేర్కస్యగురోర్దినేసురపతేస్తత్కాలహోరాసు
వాయుద్ధేవాభృగుచంద్రయోర్యమదిశంభౌమేదినేవారుణీమ్। సౌమ్యాంభా
నుజసౌమ్యయోస్తుకలహస్స్యాత్కాలరాహుస్త్వయం స్యాత్సంలాభజ
యోః ప్రయాతురథవాచేద్వామగః పృష్ఠగః॥ వ్యా అ॥ యుద్ధగమనకాలేరా
హుస్థితిఫలమాహ॥ వార ఇతి॥ అర్కస్యవారేభానువారేగురోర్దినేగురువా
రేచతత్కాలహోరాసు, అత్రబహువచనేభాన్వాదిసకలవారేషు తత్త
ద్వారాధిపతిహోరాస్విత్యర్థోలభ్యతే రవిగురుహోరయోశ్చ సురపతే
రింద్రస్యదిశంప్రాగ్దిశంప్రతియుద్ధేప్రయాతుః యుద్ధస్యప్రయాతురిత్యర్థః క
లహస్స్యాత్తు అత్ర తద్వారయోః ప్రాచీందిశంనప్రజేత్తు తద్వారయోః తత్రది
శిరాహోస్సత్వాదితిభావః, భృగుచంద్రయోః శుక్రసోమవారయోః తద్ధో
రయోశ్చయమదిశందక్షిణాందిశంనప్రజేత్తు, తత్రకాలరాహోస్సత్వాదితి
హేతుస్సర్వత్రయోజ్యః భౌమేదినేతద్ధోరాయాంవారుణీంప్రతీచీందిశంనప్ర
జేత్ భానుజసౌమ్యయోస్తుశనిబుధవారయోః తద్ధోరయోశ్చసౌమ్యాముదీచీం
దిశంనగచ్ఛేత్, అయంకాలరాహుః యుద్ధేప్రయాతుః, వామగః, పార్శ్వగ
తోవాపృష్ఠగతోవాయదిలాభజయౌస్యాతాం॥ అ॥ యుద్ధమునకుబోవునపు
డు రాహుస్థితికిఫలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ భానుగురువారములయందు
ను భానుగురుహోరలయందును రాహువు తూర్పుదిక్కుననుండునుగాన
నీవారహోరలయందాదిక్కునకును శుక్రసోమవారములయందును వారి
హోరలయందును రాహువుదక్షిణమందుండుగాన నీవారహోరలయం
దాదక్షిణదిక్కునకును, అంగారకవారమందును వానిహోరయందును, రా
హువుపశ్చిమంబుననుండును, గాననావారహోరలయందుపశ్చిమదిక్కున
కును, శనిబుధవారములయందును, వారిహోరలయందును, రాహువుత్త
రంబుననుండునుగాననీవారహోరలయందీదిక్కునకును యుద్ధయాత్రపో
వువారలకుమిక్కిలికలహంబుగలుగుననియు, కాలరాహువుయుద్ధమునకువె
ళ్లునపుడుప్రయాణకర్తకునిరుపార్శ్వములయందుండినను వెనుకనుండినను

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

లాభజయకరుడగునని తాత్పర్యము॥ *

[౧౮౦] మూ॥ పక్షాదిర్నవమీచదుఃఖభయదే ప్రాచీం ప్రయాతుస్తయో రానంతర్యతిథీసు బేరకకుభం త్వాగ్నేయకాష్ఠాంతయోః। ఆనంతర్యదినేతయోః పరదినే రక్షోదిశం పంచమీ రాకా వాయుదిశం చతుర్దశదినం షష్ఠీదిశం వారుణీమ్॥౧౮౧॥ యామ్యామావస్యకృత్త్ర యోదశదినం స్యాత్సప్తమీ త్వష్టమీ దర్శశ్చైశదిశం ప్రయాణసమయే హ్యేషాస్థిరా యోగినీ। పాదోనం ఘటికాచతుష్టయమితా ప్రాగాదిపష్ఠాంతగా స్యాదేషాచరయోగినీనిధనకృద్భానూదయాన్నిత్యశః॥ వ్యా॥ అథ ద్వాభ్యాం స్థిరచరయోగిన్యోః ఫలమాహ॥ పక్షాదిరితి॥ యామ్యామితిచ॥ పక్షాదిః ప్రతిపత్తునవమీ చేత్యే ప్రాచీం ప్రయాతుః దుఃఖభయదే భవతః, ఏవంచ తయోః ప్రతిపన్నవమ్యోః ఆనంతర్యతిథిక్రమాత్తు ద్వితీయదశమ్యాః కుబేరకకుభం కుబేరస్య కకుభముదీచీం దిశ మిత్యర్థః॥ దిశస్తు కకుభః కాష్ఠా ఇత్యమరః, ప్రయాతుః పూర్వవద్దుఃఖభయదే తయో ద్వితీయదశమ్యో రానంతర్యదినే తృతీయైకాదశ్యా ఆగ్నేయకాష్ఠాం ఆగ్నేయదిశం ప్రయాతుః పూర్వవద్దుఃఖభయదే తృతీయైకాదశ్యోః పరదినే చతుర్థీ*ద్వాదశ్యా రక్షోదిశం నైరృతీదిశం ప్రయాతుః పూర్వవద్దుఃఖభయదే పంచమీ ప్రసిద్ధా రాకా పౌర్ణమాసీ చేత్యేతే దినే వాయుదిశం వాయవ్యాం ప్రయాతుః పూర్వవద్దుఃఖభయదే, చతుర్దశదినం చతుర్దశీ షష్ఠీదినం చేత్యేతే వారుణీం వరుణస్యేమాం దిశం॥ తస్యేదమిత్యణ్ టిడ్ఢాణఞిత్యాది నా ఙీప్ ప్రతీచీం దిశం యాతుర్దుఃఖభయదే స్యాతామితి సర్వత్రానుషంగః త్రయోదశదినం త్రయోదశీ సప్తమీ చ యామ్యాం దక్షిణదిక్ప్రయాతుః ఆమయకృత్తు రోగకృత్స్యాత్తు అష్టమీ దర్శశ్చ ఈశదిశం ఈశాన్యాం దిశం యాతుః ఆమయకృద్రోగకృత్స్యాత్తు, ప్రయాణసమయే ఏషైషా స్థిరా యోగినీ॥ అథ చరయోగినీమాహ॥ నిత్యశః ప్రతిదినం భానూదయాత్ సూర్యోదయాదారభ్య చరయోగినీ పాదోనఘటికాచతుష్టయమితా సతీ ప్రాగాదిపష్ఠాంతగా, అయమాశయః సూర్యోదయానంతరం పాదోనఘటికాచతుష్టయం ప్రాచ్యాం తత్రస్థావత్కాలమేతతస్యాః షష్ఠ్యాం వాయవ్యాం తతస్తస్యాః షష్ఠ్యాం దక్షిణస్యాం తతః తస్యాః షష్ఠ్యామైశాన్యాం తతః తస్యాః షష్ఠ్యాం ప్రతీచ్యాం తతస్తస్యాః షష్ఠ్యాం ఆగ్నేయ్యాం తతస్తస్యాః షష్ఠ్యాముదీచ్యాం తతస్తస్యాః షష్ఠ్యాం నైరృత్యాం ఏషా చరయోగినీ సంచరతీతి, అభిముఖం యాతుః నిధనకృద్భవతీతి సర్వమవధాతవ్యం॥ అ॥ రెండుశ్లోకములచే స్థిరచరయోగినులకు ఫలము జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ పాడ్యమి నవమలు తూర్పు దిక్కు — నను విడియు దశము

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

లుత్తరమునను తదియ ఏకాదశులాగ్నేయదిక్కునను చతుర్థీద్వాదశులు నైఋతిదిక్కునను పంచమి పున్నములు వాయవ్యదిక్కునను చతుర్దశీషష్ఠులు పశ్చిమదిక్కునను త్రయోదశీసప్తములు దక్షిణంబునను, అమావాస్యాష్టమలీశాన్యదిక్కునను స్థిరయోగినియుండుగాన నీదివసములందీదిక్కులకు బైనము పోవువారలకు దుఃఖభయములు గలుగుననియును, చరయోగిని ప్రతిదినమందు సూర్యోదయప్రభృతి సూర్యాస్తమయపర్యంతముతూర్పున ౩½గడియలు నువాయవ్యమున ౩½గడియలును దక్షిణంబున ౩½గడియలీశాన్యంబున ౩½గడియలును దీనికారవదగు పశ్చిమంబున దానికారవదైన నాగ్నేయంబునను దానికారవదగునుత్తరంబున నాయుత్తరమున కారవదగు నైఋతిదిక్కునందును చరయోగిని యిట్లు సంచరించుచుండును గాన నీయోగినికభిముఖముగ బైనముపోయి రేని మరణముగలుగునని తాత్పర్యము॥ *

(౧౭-౨)మూ॥ విఘ్నేశశ్చ చతుర్దశీచనవమీ నష్టా ష్టమీద్వాదశీ నాగాస్తత్ర చతుర్దశాంకమనుదిఙ్నద్యః క్రమాద్రోగదాః। సంఖ్యార్ధార్ధఘటికాశ్శుభాశ్చ తిథయః పక్షచ్ఛిద్రాభిధాః మాసాద్యంత దినద్వయంతు మృతికృత్సర్వేషు కర్మస్వపి॥ వ్యా॥అ॥ పక్షచ్ఛిద్రేషువర్జకాలమాహ॥ విఘ్నేశశ్చేతి॥ విఘ్నేశశ్చతుర్థీ చతుర్దశీచ నవమీ షష్ఠ్యష్టమీద్వాదశీచ ఏతాః ప్రసిద్ధాః ఏతాను నాగాస్తత్ర చతుర్దశాంకమనుదిఙ్నద్యః క్రమాద్రోగదాః చతుర్థ్యాం నాగాః అష్టౌ చతుర్దశ్యాం తత్త్వ పంచవింశతిః నవమ్యాం చతుర్దశ షష్ఠ్యాం అంకః నవ అష్టమ్యాం మను చతుర్దశ ద్వాదశ్యాం దిక్ దశ ఏతత్సంఖ్యాకా నద్యః ఘటికాస్త్యాజ్యా ఇత్యాశయః- సంఖ్యార్ధార్ధ ఉక్తం సంఖ్యార్ధార్ధఘటికాః శుభాః షట్ తిథయః విఘ్నేశాదితిథయః పక్షరంధ్రాభిధాః పక్షచ్ఛిద్రసంజ్ఞకాః పక్షే పక్షే చక్షైమాః మాసాద్యంత దినద్వయం మాసాదిః శుక్లప్రతిపత్ అంతదినం అమావాస్యా తయోః ద్వయం సర్వేషు కర్మసు శుభకర్మసు మృతికృత్॥ అ॥ పక్షచ్ఛిద్రములయందు వర్జకాలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ చతుర్థియందు మొదట ౮గడియలును చతుర్దశియందు ౨౫గడియలును నవమియందు ౧౪గడియలును షష్ఠియందు ౯గడియలును అష్టమియందు ౧౪గడియలును ద్వాదశియందు ౧౦గడియలు సశుభకరములుగాన శుభకార్యముల విషయమైయీదినములయందీగడియలు నిషేధింపబడినదనియు నీయారుదివసములయందు మిగతగడియలు శుభకరంబులనియు నీ చెప్పబడిన విఘ్నేశాదిషట్తిథులు ప్రతిపక్షమందును పక్షచ్ఛిద్రసంజ్ఞ గలవనియును-శుక్లపాడ్యమి-అమావాస్య- ఈరెండుదివసములు సర్వశుభకర్మలవి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

షయమైమృత్యుప్రదములుగాన సర్వదా నింద్యములని యునభిప్రాయము॥ *

[౧౭౩] మూ॥ శాక్రే సప్త నవేశ్వరే దశ యమే పూర్వాత్రయే షోడశ త్వాష్ట్రే పంచదశానలే నవదశ ద్వావింశతిః పైతృభే, స్వాతౌ ద్వాదశ సార్పభే నవదశాప్యైంద్రాగ్నిభే తారకాస్త్వేతా యాతృభయార్తిదా అథ శుభాస్సంఖ్యోత్తరం నాడికాః॥ వ్యా॥ అ॥ అథ గమననిషిద్ధనక్షత్రేషు వర్జ్యకాలమాహ॥ శాక్ర ఇతి॥ శాక్రే జ్యేష్ఠాయాం సప్త- ఈశ్వరే ఆర్ద్రాయాం నవ యమే భరణ్యాం దశ- పూర్వాత్రయే- పూర్వఫల్గునీ పూర్వాషాఢా- పూర్వాభాద్రాసు షోడశ- త్వాష్ట్రే చిత్రాయాం పంచదశ॥ అనలే కృత్తికాయాం నవదశ ఏకోనవింశతిః పైతృభే మఘాయాం ద్వావింశతిః- స్వాతౌ దశ- సార్పభే ఆశ్లేషాయాం నవదశ ఏకోనవింశతిః- ఇంద్రాగ్నిభే విశాఖాయాం తారకాః సప్తవింశతిః ఏతాః నాడికాః- ఘటికాః- యాతృభయార్తిదాః అథ సంఖ్యోత్తరా నాడికాః నిషిద్ధనక్షత్రేషూక్తసంఖ్యాతిరిక్తఘటికాః శుభప్రదాః॥ అ॥ గమననిషిద్ధనక్షత్రములయందు వర్జ్యకాలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ జ్యేష్ఠానక్షత్రమందు ౭ ఆర్ద్రయందు ౯ భరణియందు ౧౦ పూర్వఫల్గుని పూర్వాషాఢ పూర్వాభాద్రలయందు ౧౬ చిత్తయందు ౧౫ కృత్తికయందు ౧౯ మఖయందు ౨౨ స్వాతియందు ౧౨ ఆశ్లేషయందు ౧౯ విశాఖయందు ౨౭ ఈక్రమంబున నీనక్షత్రములయందీగడియలు ప్రయాణవిషయమై దుఃఖభయప్రదమనియు నుక్తసంఖ్యాతిరిక్తఘటికలు శ్రేష్ఠతమములనియు నభిప్రాయములని తాత్పర్యము॥ *

[౧౭౪] మూ॥ దధ్యాజ్యాన్నయవాంబుమాషచణకక్షౌద్రేక్షుపిష్టార్ద్రకక్షీరివ్యంజనముద్గనాయసతిలాభుక్తిర్దినాద్యాదితః, తక్రంపాయసకాంచికేవథపయోదుగ్ధంతిలాన్నం క్రమాద్వారాద్యం శుమతః ప్రయాతృసుఖకృత్స్యానారభుక్తిం భవేత్॥ వ్యా॥ అ॥ దినభుక్తివారభుక్తిస్వరూపమాహ॥ దధీతి॥ దినాద్యాదితః ప్రతిపత్ప్రభృతిపూర్ణిమాసహితదర్శాంతషోడశదినేషు దధ్యాజ్యాన్నయవాంబుమాషచణకక్షౌద్రేక్షుపిష్టార్ద్రకక్షీరవ్యంజన ముద్గపాయసతిలాః యే పదార్థాః తేషాం క్రమాత్ భుక్తిర్భోజనం దినభుక్తిరిత్యుచ్యతే అంశుమతో నామాదిభానువాసరప్రభృతి సప్తవారేషు క్రమాత్ తక్రంపాయసకాంజికేపాయసంచకాంచికంచపాయసం ప్రసిద్ధం కాంచికం ధాన్యామ్లం ఆంధ్రభాషాయాం కలి ఇత్యుచ్యతే॥ ని॥ అవంతిసోమధాన్యామ్లకుంజలాని చకాంచిక ఇత్యమరః- దధిపయః- దుగ్ధం- తిలాన్నం- ఏతేషాంయాభుక్తిః ప్రయాతుసుఖకృద్భవేత్- భానువారే తక్రంపీత్వాగమ్యతే చేత్- యాత్రా సుఖకృత్స్యాదితి గమ్యతే ఏవం దినభుక్తిస్థితే వ్యాఖ్యాం- ఇయమేవవారభుక్తిః

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

త్యుచ్యతే- నన్వేవం వారభుక్త్యైవచరితార్థత్వాద్దినభుక్త్యుపన్యాసోనిరర్థకఇతిచేన్నదినోక్తవారోక్తపదార్థద్వయంభుక్త్వాగంతవ్యమిత్యాశయాత్ ఏవైవభుక్తిర్వక్ష్యమాణనక్షత్రభుక్తిస్తిథిష్వపిద్రష్టవ్యా॥ ఆ॥ దినవారభుక్తులస్వరూపమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ పైనముపోవువారలుపాడ్యమిమొదలుపున్నమఅమావాస్యతోగూడ౧౬దినములయందును, పెరుగు-నెయ్యి-అన్నము-గోధుమలు-ఉదకము-మినుములు-సెనగలు-తక్రము- చెరుకు-పిష్టము-అగ్రాకము-పాలు-వ్యంజనము-పెసలు-పాయసము- నువ్వులు-ఈ౧౬పదార్థములను క్రమంబుగానొక్కొక్క-దినమునం దొక్కొక్క-పదార్థమునుభుజించిపైనముపోవలయుననియును, తక్రము- పాయసము-కలి-పెరుగు-పాలు-మద్యము-తిలాన్నమీసప్తవిధపదార్థములనుభానువారప్రభృతిస్థిరవారమువరకునొక్కొక్క-వారము దొక్కొక్క- పదార్థమునుభుజింపవలయుననియుసీభుక్తినివారభుక్తికిన్ని చెప్పుటవలన దినవారభుక్తిప్రతిపాదకపదార్థద్వయమునుభుజించిపైనముపోయిరేని సుఖసంతతులగుదురనితాత్పర్యము॥ *

[౧౮౫] మూ॥ కుల్మాషాస్తినితండులాదధిఘృతందుగ్ధంచమాగామిషంతత్సారంఘృతపాయసంచపృథుకామాంసంమృగేణ్యామధు। శాకంవైష్టికమోదనంబహువిధం ధాత్రీఫలంమంటపం పిష్టాన్నంకదళీఫలంశశశిరోమాంసంకుళుత్థోదనం॥ (౧౮౬) నేవారంకృసరౌదనంఝషయుతంచాన్నంసముద్గౌదనంశాల్యన్నంచయవాన్నమిష్టమశనందస్రాదిభుక్తిః క్రమాత్। సాజ్యాన్నంకృసరాన్నమాదిదివసేప్రాగాదిభుక్త్యైవ్రజేనత్స్యాన్నంఘృతపాయసంచగమనేదిగ్భుక్తిరేషాక్రమాత్॥ వ్యా॥ అ॥ శ్లోకద్వయేననక్షత్రభుక్తిందిగ్భుక్తించవర్ణయతి॥ కుల్మాషా ఇతి॥ నైవారమితిచ॥ కుల్మాషాశ్చణకాః॥ ని॥ స్యాద్యావకస్తుకుల్మాషశ్చణకోహరిమంథక ఇత్యమరః-తిలాః-తండులాః-దధిఘృతం-ఆజ్యం- దుగ్ధం-క్షీరంమాగామిషంమృగసంబంధిమాగంతచ్చయత్ ఆమిషంమృగమాంసంతత్సారంమృగమాంససారం-ఘృతపాయసంఘృతసహితక్షీరాన్నం-పృథుకాఃమృగేణ్యాఏణిమృగస్య,రాజదంతాదిషుపరమితిమృగశబ్దస్యపూర్వనిపాతఃతస్యమాంసం-మధు- శాకంచసిద్ధంవైష్టికంమల్యావిశేషః ఓదనంబహువిధంకృసరాన్నమితియావత్ ధాత్రీఫలంఆమలకం॥ ని॥ ధాత్రీస్యాదుపరాతాపిక్షితిరప్యామలక్యపీత్యమరః- మంటపభక్ష్యవిశేషఃపిష్టాన్నంకదళీఫలంశశశిరోమాంసం-కుళుత్థోదనంనైవారంనీవారాన్నంకృసరౌదనం, ఝషయుతంమత్స్యసహితమన్నం సముద్గౌత

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నంముద్గసహితాన్నం-శాల్యన్నంశాలయోవ్రీహివిశేషాః తేషామన్నంయ
వాన్నమితి, ఇష్టమశనందద్రాదిభుక్తిఃఅశ్వినీప్రభృతిఅభిజిత్సహితాష్టావింశ
తీనక్షత్రాణాంభుక్తిఃక్రమాత్ జ్ఞేయాఅశ్విన్యాంగంతుమిచ్ఛుః కుల్మాషా
న్భుక్త్వాగచ్ఛతిచేదిష్టసిద్ధిర్భవేత్ ఏవమష్టావింశతినక్షత్రాణాముక్తరీత్యా
వగంతవ్యంఅథదిగ్భుక్తిమాహ॥ సాజ్యాన్నంఘృతప్లుతాన్నంకృసరాన్నంచి
త్రాన్నమితిప్రసిద్ధం-మత్స్యాన్నంమత్స్యసహితాన్నంఘృతపాయసాన్నం
ఘృతసంయుక్తక్షీరాన్నంఆదిదివసేప్రయాణప్రథమదివసే భుక్త్వావ్రజేత్
ప్రాగ్దిగ్గమనవేళాయాంసాజ్యాన్నం-దక్షిణేకృసరాన్నం- పశ్చిమేమత్స్య
న్నంఉదగ్దిగ్గమనే ఘృతపాయసాన్నం భుక్త్వావ్రజేదిత్యాశయః గమనేప్ర
యాణవిషయేఏషాభుక్తిరాదరణీయా॥అ॥ రెండుశ్లోకములచేతనక్షత్రదిగ్భు
క్తులజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ సెనగలు-నువ్వులు-బియ్యము-పెరుగు- నెయ్యి-
పాలు,మృగమాంసము-మృంగమాంససారము,ఘృతసహితక్షీరాన్నము-
అటుకులు-లేడిమాంసము-శాకము-పైష్టికమనుమద్యవిశేషము-అన్నము,
చిత్రాన్నము-ఉసిరికపండు,అరటిపండ్లు- కుందేటిశిరోమాంసము- ఉలవల
తోగలిపినయన్నము,నీవాన్నము, కృసరాన్నము, మత్స్యసహితాన్నము,
పెసలపప్పన్నము,పిషాణబియ్యమన్నము, ఈ౨౮పదార్థములశ్విన్యాది అ
నక్షత్రమునందొక్కొక్కనక్షత్రమునం దొక్కొకపదార్థమును భుజిం
చిపైనముపోయిరేనిఇష్టసిద్ధిగలుగుననితూర్పుదిక్కునకుపైనముపోవువారా
జ్యసహితాన్నముదక్షిణమునకుబోవుసమయమునగృసరాన్నము, పశ్చిమ
మునకుబోవుసమయమునమత్స్యాన్నమునుఉదగ్దిగ్గమనసమయమున ఘృ
తసహితక్షీరాన్నమును,ప్రయాణదివసమునకుపూర్వదినమందుభోజనము
చేసిపోవలయును, ప్రయాణవిషయమైనఉక్తనక్షత్రభుక్తియునుదిగ్భుక్తియు
సుమిక్కిలియావశ్యకమగుననుట॥ *

[౧౮౭]మూ॥ షష్టిఘ్నంగతధిష్ణ్యమిందుఘటికాస్సంయుజ్యరాశింపున
ర్వేధఘ్నంశరసాగరాప్తమినతోభంక్త్వాథలబ్ధంక్రమాత్ । మేషాదౌతు
గృహేగృహేశశభృతోజ్ఞేయాఅవస్థాద్విషడ్ద్రసాదిష్వథపాదయుక్తఘటి
కాశ్చైకాదశైకాదశ॥ వ్యా॥అ॥అథచంద్రద్వాదశావస్థాప్రకారద్వయమా
హ॥షష్టిఘ్నమితి॥ గతధిష్ణ్యంఅశ్విన్యాదిప్రకృతనక్షత్రాంతానిగతధిష్ణ్యాని
తేషాంసంఘఃవిద్ధిష్ణ్యంషష్టిఘ్నంషష్ట్యాసంగుణితం కృత్వాతత్రఇందుఘటి
కాఃవర్తమాననక్షత్రఘటికాస్సంయుజ్యరాశిఃకార్యఃతంరాశిం పునర్వేద
ఘ్నంచతుర్గుణితంకృత్వాశరసాగరాంతంచచత్వారింశద్విభక్తం కుర్యాత్

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

అథానంతరంవిభాగతః యల్లబ్ధంపునఃఇనతఃద్వాదశభిః భుంక్త్వావిభజ్య తల్లబ్ధం-మేషాదౌగృహేగృహే మేషప్రభృతిరాశౌక్రమాత్ శశభృతః చంద్రస్యద్వివిషట్ ద్వాదశసంఖ్యాకాఅవస్థాజ్ఞాతవ్యాఇత్యేకః, పక్షః॥ పక్షాంతరమాహ॥అథవాదస్రాదిష్వశ్విన్యాదిషుఏకైకానవస్థాయాః పాదయుక్తఘటికాః సపాదఘటికాఃఏకదశైకాదశేతిస్థూలప్రకారోఽన్యఃసుమతుప్రతిభాతిచంద్రో యదారాశింప్రవిష్టోభవతి తదారభ్య సపాదైకాదశఘటికాః ప్రత్యవస్థాయాఃజ్ఞాతవ్యాః ఇతిసులభతరః అశ్విన్యాదిగతనక్షత్రాణిషష్ట్యాసంగుణ్యాతేషువర్ధమానఘటికాఃసంయుజ్యపంచత్రింశోత్తరశతేనవిభజ్యతేచేత్ -శేషంసపాదైకాదశఘటికాఃక్రమేణఏకైకావస్థాయాంజ్ఞాతవ్యా ఇతి సులభతమోపాయఇతిదిక్॥అ॥గ్రంథకర్తకిష్టానుసారముగజంద్రద్వాదశావస్థల నిర్ణయమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥జనులుప్రయాణముపోవునక్షత్రమువరకు నశ్విన్యాదిగతనక్షత్రములను ౬౦టఎచ్చగుణించిఈగుణకములో నిత్యనక్షత్రములోప్రయాణకాలమువరకుగతించినగడియలసుగూడ జేర్చి యొకరాశిచేసిదానిరటగుణించిరశ౫దుచేభాగహరింపగా శేషించినగడియల జంద్రోదయరాశి మొదలుకొనిపరశ్లోకమందుజెప్పబోయెడిద్వాదశావస్థలకొక్కొక్కయవస్థకు౧౧గడియలుచొప్పునభాగహరించియెన్నియవస్థలకుసంఖ్యవచ్చునోయాయవస్థలకునవస్థారూపఫలమునుజూచుకొనవలయునని కాలామృతకారులయభిప్రాయము॥ *

[౧౮]మూ॥సూక్ష్మ స్థూలమితిద్వయోఃప్రవసనం నాశంమృతాఖ్యంజయంహాస్యంక్రీడితనామసంప్రియరతింసుప్తించభుక్తింజ్వరం। కంపంసుస్థిరతాం స్వనామసదృశంచేందోరవస్థాఫలంయాత్రాయుద్ధవివాహవాస్తుజననక్షేత్రప్రవేశాదిషు॥ వ్యా॥అ॥అథచంద్రద్వాదశావస్థానాంనామనిరూపణద్వారాతదనురూపఫలమాహ॥సూక్ష్మమితిఃసూక్ష్మంస్థూలమితిద్వయోఃపక్షయోఃప్రవసన-నాశ,మృతాఖ్యజయ-హాస్య, క్రీడితి-ప్రియరతి,సుప్తి, భుక్తిజ్వర-కంపసుస్థిరతాఇతిచంద్రస్యద్వాదశావస్థానాంనామానిభవంతి-స్వనామసదృశంతత్తన్నామానురూపమిందోశ్చంద్రస్య - అవస్థానాంఫలం యాత్రాయుద్ధవివాహవాస్తుజననక్షేత్రప్రవేశాదిషు, యాత్రాప్రయాణం యుద్ధంరాజ్ఞామన్యోన్యకలహః,వాస్తుగృహనిర్మాణాదివివాహః ప్రసిద్ధఃజననంపుత్రజన్మక్షేత్రంకృషికర్మ,ప్రవేశఃనూతనగృహప్రవేశః ఏతేషుద్రష్టవ్యమితి శేషః॥అ॥చంద్రద్వాదశావస్థలకునామనిరూపణచేసినామానురూపఫలములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥స్థూలముసూక్ష్మమనెడుద్వివిధపక్షములద్వారా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

శావస్థలకు, ప్రవసనమునాశము, మృతాఖ్యముజయము, హాస్యము, క్రీడితము ప్రియరతి, సుక్తి, భుక్తి, జ్వరముకంపము-సుస్థిరతయనెడుద్వాదశవిధనామం బులున్నయును, చంద్రద్వాదశావస్థలయొక్క నామానురూపఫలంబనియును, ప్రయాణ, యుద్ధవివాహ, గృహసర్మాణ, పుత్రజన్మకృషికర్మ, నూతనగృహప్ర వేశాదులయందీ ద్వాదశావస్థానురూప ఫలవిచార మావశ్యకమనియును తాత్పర్యము॥ *

(౧౮౯)మూ॥ అర్కాక్రాంతభతస్తృతీయనవమేచాతుర్థభంపంచ మంచైతద్ధిష్ణ్యచతుష్టయంతుఖచరోనామాభవేత్తత్ఫలం। సీమంతేసువనేప్ర తేశిశుహారంనిస్తండులత్వంకృషౌవైధవ్యంకరపీడనేచగమనేకుర్యాత్ప్రయా తుర్వధమ్॥వ్యా॥అ॥ఖచరయోగఫలమాహ॥ అర్కేతి॥అర్కాక్రాంతభతః సూర్యాధిష్ఠితనక్షత్రాత్, తృతీయనవమే, చాతుర్థభం చతుర్థనక్షత్రం పంచమంపంచమనక్షత్రంచేతిచతుష్టయం, ఖచరోనామఖచరాఖ్యోయోగో భవేత్, అయంఖచరయోగః సీమంతేప్రసిద్ధేసువనే పుంసువనేప్రతేఉపనయ నేచ, శిశుహారంశిశుహరణరూపంతత్ఫలంకృషౌహలకర్మణి-నిస్తండులత్వం ధాన్యాభావం- కరపీడనేవివాహే వైధవ్యంగమనేప్రయాణేప్రయాతుఃవధం చక్రమాత్కుర్యాదిత్యాదితిసర్వత్రాధ్యాహార్యః॥ అ॥ఖచరయోగఫలము నుజెప్పుచున్నాడు॥తా॥కార్యస్థితనక్షత్రమునకు ౩-౯-౪-౫ నక్షత్రములీరన క్షత్రములుఖచరాఖ్యయోగమనియునీఖచరయోగము పుంసవనసీమంత-ఉ పనయనములవిషయమైశిశుహరణరూపఫలమును-వ్యవసాయవిషయమైధా న్యాభావమునువివాహమందువైధవ్యమునుప్రయాణవిషయమై పైనముబో వువానికిమరణమునీక్రమంబుగగలుగజేయునని తాత్పర్యము॥ *

(౧౯౦)మూ॥ కార్యాధిష్ఠితతారకాదిగణయేచ్చాతుర్థభంఘాతదం స్యాదేకాదశభంప్రభంగదమిదం చాష్టాదశంమృత్యుదమ్।కర్తుస్సాదథ పంచవింశమపిభం హానిప్రదంకర్మణినామ్నైతద్భచతుష్టయంతుగమనే పాణి గ్రహాదిష్వపి॥వ్యా॥అ॥అథకర్మణేఫలమాహ॥ కార్యేతి ॥ కార్యాధిష్ఠితతార కాది కార్యస్థితనక్షత్రమారభ్య-గణయేత్ చంద్రస్థితనక్షత్రపర్యంత మితిశే షః, ఏవంగణనాయాంక్రియమాణాయాంచాతుర్థభం కార్యస్థిత నక్షత్రా చ్చతుర్థనక్షత్రంఘాతదంనామఏకాదశభం కార్యస్థితనక్షత్రా దేకాదశ నక్షత్రం-ప్రభంగదం-అష్టాదశం కార్యస్థితనక్షత్రాదష్టాదశనక్షత్రం - మృ త్యుదంపంచవింశంభమపి కార్యస్థితనక్షత్రాత్పంచవింశనక్షత్రంచహానిదం- ఏతత్ కర్మణినామకర్మణిసంజ్ఞికంభచతుష్టయం ఉక్తనక్షత్రచతుష్టయం క

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

తృర్ధాగమనేపాణిగ్రహాదిష్వపివివాహాదిశుభకర్మసుచ తత్తత్ఫలంస్యాత్-సూర్యస్థితనక్షత్రాచ్చతుర్థైకాదశాష్టాదశపంచవింశతినక్షత్రేషుశుభకర్మనకుర్యాదిత్యాశయః॥అ॥కర్మణిఫలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥సూర్యస్థితనక్షత్రము మొదలుచంద్రస్థితనక్షత్రమువరకుగణనచేయగా-సూర్యస్థితనక్షత్రమునకునాలవనక్షత్రముఘాతదమనియు-పదనకొండవనక్షత్రముభంగదమనియుపదునెనిమిదవనక్షత్రముమృత్యుప్రదమనియుఇరువదైయైదవనక్షత్రముహానిదమనియు- ఈచెప్పబడిననాలుగునక్షత్రములుకర్మణియనుసంజ్ఞగలవనియునిద్రిప్రయాణవివాహాదిశుభకర్మలవిషయమై-ఉక్తఫలంబులగ్రమంబుగనిచ్చునుగాననీనక్షత్రచతుష్టయమందు నేశుభకార్యములును జేయగూడదనితాత్పర్యము॥ *

(౧౯౧) మూ॥ యన్నామప్రథమాక్షరస్వరముఖాత్ జ్ఞేయాఅకారాదయోబాల్యయావనరాజ్యవృద్ధమృతయస్స్వస్వాదిపంచాభిదాః॥క్లిప్తాదృష్టిరకారఏవగదితోదైవత్విత్వకారోభవేత్ప్రౌఢాఖ్యాదిరుకారఏవముభయోరేకారఓకారకే॥ వ్యా॥అ॥సర్వచక్రోక్తబాల్యాదిస్వరవివేకమాహ॥ యదితి॥యస్యనామ్నిప్రథమాక్షరేయఃస్వరతన్ముఖాత్తదాదితః-అకారాదయఃఅకారఇకారఉకారఏకారఓకారాఃజ్ఞేయాః జ్ఞాతవ్యాః ఏతేపంచస్వరాస్వస్వాదిబాల్యయావనరాజ్యవృద్ధమృతియఇతిపంచాభిధాఃపంచసంఖ్యాభవంతియథాఅకారాదినామ్నఃపునఃఅకారోబాలస్వరఃఇకారఃకుమారస్వరఃఉకారోరాజ్యస్వరఃఏకారోవృద్ధస్వరఃఓకారోమృతిస్వరః ఇకారాదినామ్నఃపుంసఇకారోబాలఃఉకారోయువాఏకారోరాజ్యః-ఓకారోవృద్ధః-అకారోమృతిః-ఉకారాదినామ్నఃపుంసఃఉకారోబాలఃఏకారోయావనః- ఓకారోరాజ్యఃఅకారోవృద్ధఃఇకారోమృతిఃఏకారాదినామ్నఃపుంసఃఏకారోబాలఃఓకారోయావనః-అకారోరాజ్యఃఇకారోవృద్ధఃఉకారోమృతిః- ఓకారాదినామ్నఃపుంసఃఓకారోబాలఃఅకారోయావనఃఇకారోరాజ్యః ఉకారోవృద్ధః-ఏకారోమృతిః- అకారయేవదృష్టిః బాలాఖ్యాక్లిప్తాసిద్ధాఇకారోదైవఃయావనాఖ్యోగదితఃఉక్తఃఉకారోప్రౌఢాఖ్యేఏవభవేతామితిసూక్ష్మదృశావగంతవ్యంవిస్తరస్తుస్వరోదయేద్రష్టవ్యఃవిస్తరభయాన్నేహాలిఖ్యతే॥ అ॥ స్వరచక్రమందుజెప్పబడినబాలాదిస్వరవివేకమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥అకార-ఇకార-ఉకార-ఏకార-ఓకారములనుపంచస్వరములలో నేస్వరము నామధేయప్రథమాక్షరమందుగలదో ఆస్వరము మొదలైయదుస్వరములకు బాల్యయావనరాజ్యవృద్ధ-మృతులనుపంచవిధనామంబులవి యొట్లనగా అ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

కారాదినామంబుగలపురుషునికి అకారము బాలస్వరము ఇకారముకుమార స్వరము-ఉకారము రాజస్వరముఏకారమువృద్ధస్వరము ఓకారముమృతిస్వరము ఇకారాదినామంబుగలపురుషునికి ఇకారము బాలస్వరము ఉకారము యవ్వనస్వరము ఇత్త్రైఅంగునమిగిలినస్వరంబులకుస్వస్వాదిగా బాలాదిస్వర వివేకమునెరుంగవలయుననియ అకారాదిపంచస్వరములకుస్వస్వాదిగాదృష్టి దైవ(శౌథ-(పౌఢ-(శౌఢలనుపంచవిధావస్థలుగలవువానివిషయమీ(గ్రంథ మందునూత్క్మముగంజెప్పబడియున్నవిగానస్పష్టముగ దెలుసుకొన నిచ్చయించువారుస్వరోదయమను(గ్రంథమున దెలుసుకొనవచ్చుననుట॥ *

[౧౯-౨]మూ॥అల్పార్థాధికలాభహానిమరణంకుర్యుస్స్వబాలాదయః పంచద్వ్యతుర్ధైకపంచపంచభగణాద(స్రాదినందాద్యపి। వారాఃపంచవిధాః స్యురర్కకుజయోశ్చంద్రజ్ఞయోర్వాక్ప తేశ్శుక్రస్యార్కసుతస్య పంచసమయాస్స్యుః(పాతరాద్యస్స్వరాః॥ వ్యా॥అ॥తత్ఫలతారకాతిథివారకాలాదీనాంబాలాదిస్వరూపమాహ॥అల్పేతి॥స్వబాలాదయఃస్వరాః -క్రమాత్ అల్పార్థాధికలాభహానిమరణమితిఫలాన్కుర్యుఃయథాబాలస్వరః అల్పంస్వల్పలాభంయవ్వనస్వరః అర్థాధికంఅర్థేనఅధికంఅధికార్థలాభ మితి యావత్ -రాజ్యస్వరోలాభంఫల(ప్రాప్తింవృద్ధస్వరోహానింమృతిస్వరోమరణంకుర్యాదిత్యాశయఃపంచద్వ్యతుర్ధైకఋతవఃషట్ పునఃఋతవఃషట్ -పునఃపంచ-పునరపిపంచభగణాఃనక్షత్రగణాఃద(స్రాదిఅశ్విన్యాదితః బాలాదయోభవంతిఅథవా-అశ్విన్యాదిపంచకం అకారస్యబాలస్వరం ఆర్ద్రాదిషట్కంయవ్వనాఖ్యంఉత్తరాదిషట్కంరాజ్యం జ్యేష్ఠాదిపంచకంవృద్ధాఖ్యం-ధనిష్ఠాదిపంచకంమృతాఖ్యంఇకారస్యఆర్ద్రాదిషట్కంబాలాఖ్యంఉత్తరాదిషట్కంయవ్వనాఖ్యం జ్యేష్ఠాదిపంచకంరాజ్యాఖ్యం- ధనిష్ఠాదిపంచకం వృద్ధాఖ్యంఅశ్విన్యాదిపంచకంమృతాఖ్యం,ఉకారస్యఉత్తరాదిషట్కం బాలాఖ్యం-ఏవమన్యత్రక్రమాదూహ్యంనందాద్యపినందాదిపంచతిథయః అకారాదీనాంక్రమాద్బాలాదయోభవంతిఅకారస్యనందతిథిఃబాలాఖ్యాః భద్రాయవనాఖ్యాః-జయారాజ్యాఖ్యాఃరిక్తతిథిఃవృద్ధాఖ్యాః-పూర్ణాతిథిః-మృతాఖ్యాఃఇకారస్యభద్రాదిపంచతిథయోబాలాదయోభవంతిఉకారస్యజయాదిపంచతిథయఃబాలాదయోభవంతి- ఏకారస్యరిక్తాదిపంచతిథయః - ఓకారస్యపూర్ణాదిపంచతిథయః క్రమేణబాలాదయోభవంతి వారాః పంచవిధాస్స్యుఃయథార్కకుజయోరేకవిధఃచంద్రజ్ఞయోరేకవిధఃవాక్పతేర్గురోరేకవిధః-శుక్రస్యైకవిధఃఅర్కసుతస్యశనేరేకవిధః ఇత్యేతదుక్తంభవతి.అ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

కారస్యఆదిత్యభౌమవాసరౌబాలాఖ్యౌసోమబుధవాసరౌయౌవనాఖ్యౌగురువాసరోరాజ్యాఖ్యః-శుక్రవాసరౌవృద్ధాఖ్యౌశనివాసరౌమృతాఖ్యః - ఇకారస్యసోమబుధవాసరౌబాలాఖ్యౌగురుర్యౌవనాఖ్యః శుక్రోరాజ్యాఖ్యః-శనిర్వృద్ధాఖ్యఃఆదిత్యభౌమౌమృతాఖ్యౌఏవముత్తరత్రాప్యూహ్యం,ప్రాతరాద్యాఃపంచసమయాఃకాలాఃబాలాదయోభవంతి- యథాఅకారస్యప్రాతఃకాలోబాలాఖ్యఃసంగమోయవ్వనాఖ్యః- మధ్యాహ్నోరాజ్యాఖ్యః-అపరాహ్ణోవృద్ధాఖ్యః - సాయంతనకాలోమృతాఖ్యః- ఇకారస్యసంగమాదయోబాలాదయోభవంతి-ఉకారస్యమధ్యాహ్నాదిపంచకాలాఃబాలాదయః ఏకారస్యఅపరాహ్ణోదయఃఓకారస్యసాయంతనప్రాతస్సంగమ మధ్యాహ్నాపరాహ్ణాఃబాలాదయోభవంతిఏతేషాంఫలానిపూర్వోక్తానిదిక్॥ అ॥ పూర్వశ్లోకమందుజెప్పబడియున్న బాలాదినామములకుఫలంబులునుతిథివారనక్షత్రకాలమునకుబాలాదిస్వరూపమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ బాలాదిపంచస్వరములలోబాలస్వరముస్వల్పలాభమునుయౌవనస్వరముధనమునురాజ్యస్వరముఫలప్రాప్తిని-వృద్ధస్వరముహానినిమృతిస్వరముమరణమును- నీక్రమంబునగలుగజేయుననియు, అకారమునకునశ్విన్యాదిపంచకముబాలస్వరమనియు, ఆర్ద్రాదిషట్కముయవ్వనస్వరమనియు ఉత్తరాదిషట్కమురాజ్యస్వరమనియుజ్యేష్ఠాదిపంచకమువృద్ధస్వరమనియు, ధనిష్ఠాదిపంచకముమృతిస్వరమనియు,ఇకారమునకుఆర్ద్రాదిషట్కముబాలస్వరమనియు,ఉత్తరాదిషట్కముయువ్వనస్వరమనియు, శేషంబిత్తెరంగుననెఱుంగవలయును, అకారమునకుభాన్వంగారకవారములుబాలస్వరమనియు సోమ బుధవారములుయౌవనస్వరమనియు,గురువారమురాజ్యస్వరమనియు-శుక్రవారమువృద్ధస్వరమనియు,శనివారముమృతిస్వరమనియు,ఇకారమునకుసోమబుధవారములుబాలస్వరమనియు, ఉక్తశేషంబిత్తెరంగుననూహ్యంబులనియు, అకారమునకుప్రాతఃకాలముబాలస్వరమనియు, మధ్యాహ్నకాలమురాజ్యస్వరమనియు,అపరాహ్ణకాలమువృద్ధస్వరమనియుమధ్యాహ్నకాలము మృతిస్వరమనియు,ఇకారమునకుసంగమకాలముబాలస్వరమనియు శేషంబిత్తెరంగుననూహ్యంబనియుతాత్పర్యము॥

*

[౧౯౩] మూ॥ పస్వాదార్యవిశాఖమిత్రవరుణాహ్వాఖ్యాశ్చధర్మాభిధాః అథాఖ్యాస్త్వదితీంద్రకాలపితృభశ్రీశాజపాద్వాయవః। కామాఖ్యాఅభిజిద్భగాగ్నిదనుజాహిర్బుధ్న్యచిత్రేశ్వరాఃవిశ్వాహ్వాంత్యకరార్యమేందువిధయోమోక్షాభిధాస్తారకాః॥ వ్యా॥ అ॥ అథపంచభిశ్లోకైఃపంధారాపద్ధుచక్ర

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

వివక్షయాధర్మార్థకామమోక్షనక్షత్రనిర్ణయమాహ॥వస్వీతి॥ వసావ్వాద్యార్యవిశాఖమిత్రవరుణాహ్వాఖ్యాం, ధనిష్ఠాశ్వనీపుష్యవిశాఖానూరాధాశతభిషగాశ్లేషఇతిసప్తనక్షత్రాణిధర్మాభిధాఃధర్మనామధేయాఃఅదితీంద్రకాలపితృభగ్రీశాజపాద్వాయవః పునర్వసూజ్యేష్ఠాభరణీమఖాశ్రవణ పూర్వాభాద్రాస్వాత్యఇతిసప్తతారకాఃఅర్థాఖ్యాః అర్థనామధేయాః అభిజిద్భగాగ్నిదనుజాహిర్బుధ్న్యచిత్రేశ్వరాః అభిజిత్పూర్వఫల్గునీ కృత్తికామూలోత్తరాభాద్రాచిత్రార్ద్రాఇతిసప్తతారకాః కామాఖ్యాః, కామనామధేయాఃవిశ్వాప్యాంత్యకరార్యమేందువిధయఃఉత్తరాషాఢాపూర్వాషాఢారేవతీహస్తోత్తరఫల్గునీమృగశీర్షరోహిణ్యఇతిసప్తతారకాః మోక్షాభిధాః మోక్షాఖ్యాః॥ ని॥ ఆఖ్యాహ్వాఅభిధానంచనామధేయంచనామచేత్యమరః॥ అ॥ఐదుశ్లోకములచేతపంథారాహుచక్రవివక్షద్వారాధర్మార్థకామమోక్షనక్షత్రనిర్ణయమునుచెప్పుచున్నాడు॥తా॥అశ్వని-ధనిష్ఠ-పుష్యమి- విశాఖ-అనూరాధ-శతభిషము-ఆశ్రేష-ఈ౭నక్షత్రములుధర్మనక్షత్రములనియును-పునర్వసు-జ్యేష్ఠ-భరణి-మఖ-శ్రవణము-పూర్వాభాద్ర-స్వాతీ-ఈ౭న్నుఅర్థనక్షత్రములనియును-అభిజిత్తు-పూర్వఫల్గుని-కృత్తిక, మూల, ఉత్తరాభాద్ర,చిత్త,ఆర్ద్ర,-ఈ౭ను, కామనక్షత్రములనియు,ఉత్తరాషాఢా, రేవతీ, హస్త,ఉత్తరఫల్గునీ,మృగశిర, రోహిణి,-ఈ౭ను, మోక్షనక్షత్రములనియు తాత్పర్యము॥ *

(౧౫౪)మూ॥సూర్యేధర్మగతేతథాహిమకరేధర్మాదిసంస్థేక్రమాద్యాయీభంగముపాప్నుయాదథజయక్రోధాదనర్థంజయం। స్థాయీయాద్విజయంసభంగవికలంతద్విగ్రహంసంగరంభృత్యాజాండజసంగరేచగమనేసర్వత్రరాజ్ఞాంయమీ॥వ్యా॥ సూర్యేధర్మగతేపూర్వోక్తధనిష్ఠాదినక్షత్రసప్తకేగతేసతితథాహిమకరేచంద్రే ధర్మాదిసంస్థేధర్మార్థకామమోక్షనక్షత్రేషుస్థితేసతియాయీక్రమాత్ భంగం-జయం-క్రోధానర్థం- జయంఅవాప్నుయాత్ -స్థాయీతువిజయంసభంగవికలం-తద్విగ్రహంసంగరమియాత్ ప్రాప్నుయాత్ - తేనాయమర్థస్సంపన్నఃసూర్యేధర్మగతే-చంద్రేపిధర్మగతేసతియాయినోభంగఃచంద్రేఅర్థగతేసతివిజయః చంద్రేకామాఖ్యగతేపరాజయఃచంద్రేమోక్షగతేస్థాయినోయుద్ధంచేతి- భృత్యాజాండజసంకరేభృత్యయోః-భటయోః-అజయోః-మేషయోః-అండజయోః-కుక్కుటయోశ్చసంగరేయుద్ధేరాజ్ఞాంయుధిచ-గమనేప్రయాణేచసర్వత్రసర్వదా- ఇదంవిచారణీయమితి శేషః॥ తా॥సూర్యచంద్రులిరువురుపూర్వశ్లోకోక్తధర్మనక్షత్ర

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ములయందుండునపుడు రాణువచేర్చుకొనియుద్ధమునకుబోవురాజునకు భంగమనిచంద్రుడర్థాఖ్యనక్షత్రములయందుండునపుడుజయమని కామాఖ్యనక్షత్రగతుడైయుండగానపజయమని- మోక్షాఖ్యనక్షత్రగతుడైయుండగా జయమని—ఈసూర్యచంద్రులుధర్మగతులైయుండుసమయంబున దనపట్టణముననుండియుద్ధము చేయురాజునకువిజయమని-చంద్రుడర్థగతుడైయుండగాభంగమని—కామగతుడైయుండగాపరాజయమని, మోక్షగతుడైయుండగావిశేషయుద్ధమగునని—బటులు-పౌట్టెళ్ళు-కోళ్లు-వీనికిబరస్పరయుద్ధములవాము చేయించుసమయమునను రాజులుయుద్ధమునకుబోవుసమయమునను నీవిచారమావశ్యకమని తాత్పర్యము॥ *

(౧౯౫)మూ॥ ఆదిత్యేర్థగతేతథాహిమకరేప్యర్థాదిసంస్థేక్రమాద్బంధుద్వేషమియాజ్జయంచవసుధాంయాయీచసర్వాశుభం।లక్ష్మీంభంగమథాశుభంచవిజయంస్థాయీతుసంప్రాప్నుయాజ్జ్ఞాత్వాచక్రఫలం మనైవరచితంసమ్యక్ప్రకారాంతరం॥ వ్యా॥ఆదిత్యఇతి॥ ఆదిత్యేసూర్యేఅర్థగతే పూర్వోక్తార్థాఖ్యనక్షత్రగతేసతితథాహిమకరేచంద్రేఅర్థాదిసంస్థేసతియాయీబంధుద్వేషం-జయం-వసుధాంశత్రురాజ్యం- సర్వాశుభంచక్రమాదియాత్-ప్రాప్నుయాత్ -అథస్థాయీతు-లక్ష్మీంభంగంఅశుభంవిజయంచసంప్రాప్నుయాత్—అయమాశయః సూర్యేర్థగతేచంద్రేప్యర్థగతేసతియాయినోబంధుద్వేషఃస్థాయినోలక్ష్మీః — చంద్రేకామగతేయాయినోజయఃస్థాయినోభంగః,చంద్రేమోక్షగతేయాయినోభూలాభః స్థాయినఃఅశుభంచంద్రేధర్మగతేయాయినః అశుభంస్థాయినోదీర్ఘద్వేషః, ప్రాచీనైః పూర్వశ్లోకోక్తప్రకారఏవతత్రతత్రప్రతిపాదితః చక్రఫలంపంథారాహుచక్రఫలంసమ్యక్ జ్ఞాత్వావిచార్య ప్రకారాంతరమస్యత్ప్రకారః- మయారచితమితికాలామృతకారోక్తిః॥ తా॥ సూర్యచంద్రులర్థాఖ్యనక్షత్రగతులైయుండునపుడు యుద్ధమునకువెడలినరాజునకుబంధుద్వేషము తనపట్టణములోననుండి యుద్ధముచేయురాజునకునైశ్వర్యంబును-చంద్రుడు కామగతుండైయుండగాయుద్ధమునకువెడలినవానికిజయముస్వస్థానమందుండియుద్ధముచేయువానికిభంగముచంద్రుడు మోక్షగతుడైయుండగాయాయికిభూలాభము-స్థాయికినశుభము,చంద్రుడుధర్మగతుడైయుండగా యాయికి శుభము, స్థాయికిదీర్ఘద్వేషమునుగలుగుననిపూర్వీకులచేబూర్వశ్లోకమందుజెప్పబడియున్నక్రమమున నేతలుచుగాప్రతిపాదింపబడియున్న పంథారాహుచక్రము లెస్సగశోధించినకాలామృతకారుని చేనుక్తార్థము ప్రకారాంతముగా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నీశ్లోకమందు జెప్పబడియున్నదనియును తాత్పర్యము॥ *

(౧౯౬) మూ॥ అర్కే కామగతే తథాఽమృతకరే కామాదిసంస్థే క్రమాద్యాయీ యుద్ధమవాప్నుయాదతిధనం సర్వాపదం మంగళమ్ । యత్కించిద్విజయం ధనం శుభకరం స్థాయీ తు భంగం సదా విద్వద్భిః క్రమశః ప్రయాణసమయే జ్ఞేయం చతుర్ణాం ఫలం॥ వ్యా॥ అర్క ఇతి॥ అర్కే కామగతే కామాఖ్యనక్షత్రగతే సతి అమృతకరే చంద్రేపి కామాది సంస్థే యాయీ క్రమాత్ యుద్ధం అతిధనం సర్వాపదం మంగళమితి ఫలాని అవాప్నుయాత్ స్థాయీ తు యత్కించిద్విజయమితి విజయం, ధనం, శుభకరం, భంగం చేతి ఫలాని క్రమాత్ అవాప్నుయాదిత్యనుషంగః అయమభిప్రాయః సూర్యే కామాఖ్యనక్షత్రగతే చంద్రే చ తన్నక్షత్రే యాయీ యుద్ధం స్థాయీ తు యత్కించిద్విజయం చంద్రే మోక్షగతే యాయీ అతిధనం స్థాయీ తు ధనం చంద్రే ధర్మగతే, యాయీ సర్వాపదం, స్థాయీ శుభకరం చంద్రే అర్థగతే యాయీ మంగళం స్థాయీ భంగం అవాప్నుయాదితి విద్వద్భిః ప్రయాణసమయే చతుర్ణాం ఫలం సూర్యే కామగతే చంద్రస్య కామమోక్షధర్మార్థావస్థానాం ఫలం క్రమశో విజ్ఞేయం సమ్యగ్విచారణీయమిత్యర్థః॥ తా॥ సూర్యుడు కామాఖ్యనక్షత్రగతుడై యుండునపుడును చంద్రుడు కామమోక్షధర్మార్థ నక్షత్రగతుడై యుండునపుడును, పట్టణము వెడలి యుద్ధమునకు బోయిన రాజు, యుద్ధము, అతిధనము సర్వాపద మంగళమను చతుర్విధ ఫలములను, తనపురముననే యుండి యుద్ధము చేయు రాజు కించద్విజయము ధనము శుభము భంగమను చతుర్విధఫలంబులను బొందుననియు విద్వాంసుల చేత నీ చతుర్విధ ఫల విచారమవశ్యముగ జూడదగినదని తాత్పర్యము॥ *

[౧౯౭] మూ॥ భానౌ మోక్షగతే తథాప్యుడుపతౌ మోక్షాదిసంస్థే క్రమాద్భంగం సర్వజయం శ్రియం చ సమియాద్యాయీ చ సంధిం సదా। స్థాయీ చాశు జయం మహీం చ మహతీం భంగం మహద్విగ్రహం పంథా రాహుగతం ఫలం చ లిఖితం ధర్మాది చక్రం త్విదమ్॥ వ్యా॥ భానావితి॥ భానౌ సూర్యే మోక్షగతే మోక్షాఖ్యనక్షత్రగతే ఉడుపతౌ ఉడూనాం నక్షత్రాణాం పతిశ్చంద్రః తస్మిన్నపి మోక్షాదిసంస్థే క్రమాద్యాయీ భంగం సర్వజయం శ్రియం సంధిం సా మోపాయం సమియాత్, స్థాయీ తు జయం మహతీం విపులాం మహీం పృథివీం భంగం మహద్విగ్రహం చాశు శీఘ్రం సమియాత్ అయం భావః సూర్యే మోక్షనక్షత్రగతే చంద్రే తద్గతే సతి యాయీ భంగం స్థాయీ అధిక జయం చంద్రే ధర్మనక్షత్రగతే యాయీ జయం స్థాయీ తు భూలాభం చంద్రే అర్థగతే

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation Kolkata. Digitization: eGangotri.

యాంయీశ్రియంస్థాయినీభంగంచంద్రే కామనక్షత్రగతే యాయీసంధిశ్రియాంస్థాయినీకలహంసమియాత్ ఇదంపంథారాహుచక్రగతఫలంలిఖితం ఇసంశ్లోకచతుష్టయోక్తంధర్మాదిచక్రమిత్యుచ్యతే॥ తా॥ చంద్రసూర్యులిరువురుమోక్షనక్షత్రగతులైయుండవరుసను సూర్యుడు మోక్షగతుడై యుండగా జంద్రుడుధర్మార్థకామనక్షత్రగతుడైయుండెనేని యట్టిసమయంబునరాజునను జేర్చుకొనియుద్ధమునకువెడలినప్రభువు భంగమునుసర్వజయమునుసంపన్న,సామోపాయమునుసిచతుర్విధఫలను లగ్నమున గాంచుండునియునుజంద్రసూర్యులు నక్షత్రంబుననుండగాదనపురంబుననేయుండియుద్ధముచేసినరాజుజయమునుశత్రురాజ్యమునుభంగమును,విశేషకలహమును నీఫలంబునగ్రమంబునబొందుననియుపంథారాహుచక్రఫలంబదియకాననీశ్లోకచతుష్టయమందుబ్రతిపాదింపబడినయర్థమేధర్మాదిచక్రంబనివ్యవహరింపబడుచున్నదనియు తాత్పర్యము॥ *

(౧౯-౨౦) మూ॥ నాసాదక్షిణభాగజాతపవనస్సూర్యాఖ్యనాడీశుభాసంగ్రామవ్యవహారమైథునభయస్నానాన్నభంగార్తిషు। నాశ్యన్యాశశినస్సుఖైవగమనాలంకారపాణిగ్రహక్షేత్రాద్యేషుయదంశవాయుచలనేతత్పాదపూర్వంవ్రజేత్॥ వ్యా॥ అ॥ అథసూర్యచంద్రనాడీవివేకమాహ॥ నాసేతి॥ నాసాదక్షిణభాగజాతపవనః నాసాయాః ముఖదక్షిణభాగః తత్రజాతోయః పవనః వాయుః సపవనసూర్యాఖ్యనాడీత్యుచ్యతే సానాడీసంగ్రామవ్యవహారమైథునభయస్నానాన్నభంగార్తిషుసంగ్రామోయుద్ధం,వ్యవహారః క్రయవిక్రయాదివ్యాపారః మైథునంమిథునకర్మభయంరాజభీతిః స్నానంమంగళస్నానంఅన్నంఅన్నశబ్దేనభోజనకాలోలక్ష్యతేభంగః పరాజయః ఆర్తిః పీడా ఏతాసుశుభాశుభప్రదా, అన్యనాడి, నాసావామభాగజాతవాయుః శశినః చంద్రసంబంధినీచాపీత్యుచ్యతే సాచంద్రనాడీగమనాలంకారపాణిగ్రహక్షేత్రాద్యేషుప్రయాణభూషణవివాహకృషికర్మసుశుభా, యదంశవాయుచలనంభవతి, తత్పాదపూర్వంతద్భాగచరణపూర్వంవ్రజేత్, సంగ్రామాదిషుదక్షిణపాదపూర్వంప్రయాణాదిషువామపాదపూర్వంవ్రజేదితిభావః॥ అ॥ చంద్రసూర్యనాడీవివేకమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ నాసికమునకుకుడిపక్కనున్నరంధ్రమునందుసంచరించువాయువునుసూర్యనాడియనియు, ఈసూర్యనాడియుద్ధము,క్రయవిక్రయాదివ్యాపారము,మైథునము,రాజభయము, మంగళస్నానముభోజనకాలము,పరాజయము,మనఃపీడ, ఇవిమొదలగుకార్యములవిషయమైశుభకరంబనియు; నాసికమునకునెడమపక్కనున్నరంధ్రమందు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

సంచరించువాయువుచంద్రనాడియనియు,ఆనాడి,భూషణధారణమువివాహమువ్యవసాయము మొదలగుకార్యములవిషయమైశుభకరంబనియు,ఆనాసికమునకు నేభాగమునందేవాయువుసంచరించుచుండునో ఆభాగముపాదప్రచారము ముందుగా జేయవలయుననియభిప్రాయము॥ ❋

[౧౯౯] మూ॥ కౌబేరీముదయేరవేస్సురపతేర్దేశంతుమాధ్యందినే సాయంవారుణదేశమంతకదిశంయాత్రార్ధరాత్రేవ్రజేత్। గోధూళావభిజిత్యుషస్యపిగతిస్సర్వాసుదిక్షు వ్యర్ధదా మందాహేబాషసికింపునశ్శగమనేలగ్నాదిశుద్ధింవినా॥ వ్యా॥అ॥సర్వదిగ్గమననిర్ణయమాహ॥కౌబేరీమితి॥రవేరుదయేసూర్యోదయకాలే, కౌబేరీముదీచీందిశంమధ్యందినేమధ్యాహ్నేసురపతేర్దేశంప్రాగ్దిశం సాయంకాలేవారుణదేశంపశ్చిమదిశం అర్ధరాత్రే అంతకదిశందక్షిణదిశంయాత్రాంవ్రజేత్, గోధూళౌ అభిజితిఉషసిచసర్వాసు దిక్షుచతుర్దిక్షుఅర్ధగా గోధూళ్యభిజితుషసాంస్వరూపం ప్రాగేవోపపాదితత్వాన్నేహనలిఖ్యతే,మందాహేబాషసిశనివారోషఃకాలేలగ్నాదిశుద్ధింవినాపిగమనేప్రయాణేఅర్ధదే?కింపునఃకిముపవక్తవ్యంశన్యుషసః, శుక్రబుధచంద్రహేబారాక్రాంతత్వాదితిభావః, మందాహాషసీత్యస్యశుక్రవారస్య చరమయామఇత్యర్ధః॥ అ॥ సర్వదిగ్గమననిర్ణయమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ప్రయాణకర్త సూర్యోదయకాలమునందునుత్తరమునకును, మధ్యాహ్నకాలమునందుతూర్పునకును, సాయంకాలమునందుపశ్చిమంబునకును, అర్ధరాత్రియందుదక్షిణంబునకును,పైనముబోయెనేనియిష్టసిద్ధిగలుగుననియును,గోధూళిఅభిజిత్తుఉషఃకాలములయందునేదిక్కునకు ప్రయాణము వెళ్ళినాధనలాభముగలుగుననియు, శన్యుషఃకాలమనగాశుక్రవారచరమయామమనుటయీకాలముశుక్ర,బుధ,చంద్రహేబారాక్రాంతమై యుండుగాన లగ్నాదియేవిచారముజేయక అట్టికాలమందు ప్రయాణమువెళ్ళినవారికి సర్వాభీష్టసిద్ధికలుగుననియునభిప్రాయము॥ ❋

[౨౦౦] మూ॥ పాణిస్థాధ్వనికార్యసిద్ధిరనిశంమైత్రేప్రయాతస్యతు జ్యేష్ఠాయాముషితస్యతత్రహిపునర్మూలేప్రయాతస్యతు । మాండవ్యస్యమనోజయోహ్యుషసిచేద్గార్గ్యస్యయానంమతంస్యాత్సమ్యక్ఛకునంబృహస్పతిమతంతత్రాపియాత్రార్ధదా॥ వ్యా॥అ॥ ప్రయాణేముఖ్యతమనక్షత్రాణితత్తన్మునిసమ్మతికాలంచదర్శయతి॥పాణిస్థేతి॥మైత్రేఅనూరాధానక్షత్రేప్రయాతస్యపుంసఃఅధ్వనిమార్గఏవఅనిశంసర్వదా- పాణిస్థాహస్తగతాఅవిఫలేత్యర్ధః-జ్యేష్ఠాయాముషితస్యఏకంపునఃమూలేమూలానక్షత్రేయాతస్యత

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

త్రమార్గ ఏవ కార్యసిద్ధిః- మాణిత్థమాండవ్యస్యబుధేః మనోజయః ఇదానీం కార్యమవశ్యంభవతీతినసంశయచిత్తంమతమిష్టం గార్గ్యస్యతూష సిచేద్యానః ప్రయాణంశుభకరమితి-మతమిష్టం-బృహస్పతిమతంతుసవ్యాక్ఛకునంశుభశకునంస్యాద్యదితత్రాపి తదానీమేవయాత్రార్థదేశిమతం శకునస్వరూపంతుఅగ్రేవక్ష్యతియద్యపి జ్యేష్ఠానక్షత్రముత్తమేషు హస్తాదిషు వా మధ్యమేషుశతభిషజాదిషు వానోక్తంతత్రాప్యత్రోత్తమత్వేన స్వీకృతత్వా వధేయం॥ అ॥ ప్రయాణవిషయమైముఖ్యముగునక్షత్రములను ఆయామునులకునిష్టంబులగుకాలంబులను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ అనూరాధానక్షత్రమందును జ్యేష్ఠయందుమూలయందును ప్రయాణము వెడలినవారికి గార్యసిద్ధికరస్థితమైయుండుననగా నిర్విఘ్నంబుగ నిష్టసిద్ధిగలుగుననుట--చిత్తమందే సంశయమునుంచక నిపుడిష్టసిద్ధిగలుగునని పైనము వెళ్ళెడివారికి సర్వలాభంబులు చేకూరునని మాండవ్యమహామునిమతంబనియు- గార్గ్యమహర్షి మతము ఉషఃకాలమునందు బైనముబోవువారలకు నిష్టసిద్ధిగలుగుననియు, బృహస్పతిమతమెప్పుడు శుభశకునములగుచున్నవో యప్పుడు ప్రయాణము వెడలుట లాభకరమనియు ఇట్లు శకునస్వరూపము ముందు జెప్పబడుచున్నదనియు, జ్యేష్ఠానక్షత్రముత్తమమధ్యమనక్షత్రములలో గ్రహింపబడకబోయిన నిచ్చట నుదహరించుటవలనను త్తమంబనియును తాత్పర్యము॥ *

(౨౦౧) మూ॥ ఆయుర్ద్రవ్యజయాన్యమిత్రకలహస్త్రీవ్యాధిభాగ్యోత్సవ ప్రాప్త్యప్రాప్తికరాః క్రమాచ్ఛుభఖగాయాత్రాగృహాదిస్థితాః। క్రూరాః స్వామయభీతిభూషణరిపుభ్రాన్త్యర్థపీడామృతి క్రోధానర్థపసుంధరా వ్యయకరాస్స్యుర్వ్యాతు రేవాధ్వని॥ వ్యా॥ అ॥ ప్రయాణలగ్నాదిద్వాదశభావేషుతత్తద్గ్రహస్థితిఫలమాహ॥ ఆయురితి॥ యాత్రాగృహాదిస్థితాః ప్రయాణలగ్నప్రభృతిద్వాదశలగ్నేషుస్థితాః శుభఖగాః గురుశుక్రపాపాయుతబుధః క్షీణచంద్రాశ్చేతిశుభగ్రహాః యామః ఆయుర్ద్రవ్యాదికరాభవంతి ప్రయాణలగ్నేఉక్తగుర్వాదిశుభగ్రహాస్థితాశ్చేత్ యాతురాయుః ఆయువృద్ధిం ప్రయాణలగ్నాత్, ద్వితీయగతాః ద్రవ్యంలగ్నాత్తృతీయేజయంచతుర్థేన్యంపంచమేమిత్రబంధులాభంషష్ఠేకలహంసప్తమేస్త్రీలాభం-అష్టమేవ్యాధింనవమేభోగందశమేవుత్సపంఏకాదశేప్రాప్తింద్వాదశేఅప్రాప్తింవస్త్వప్రాప్తించక్రమాద్దద్యుః క్రూరాస్సూర్యాదిపాపగ్రహాస్తుప్రయాణలగ్నాదిద్వాదశభావేషుస్థితాస్సంతః క్రమాదామయభీత్యాదికరాః స్యుః యథాపాపాలగ్నగతాః ఆమయంరోగంద్వితీయేభీతించోరాదిభ్యోజయంతృతీయేభూ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఘణాంచతుర్థేఽరిపునాశ్రతుర్వనంపంచమే భాగ్యం తృతీచి త్తవైకల్యంషష్ఠేర్థం సప్తమేపీడా, శరీరజాడ్య అష్టమే మృతి-మరణంనవమేక్రోధం దశమే అనర్థ మేకాదశే వసుంధరాంభూలాభం ద్వాదశే వ్యయః పదార్థక్షయం చేతిక్ర మాత్ అధ్యాసియాతుర్యాద్య॥ అ॥ ప్రయాణలగ్నాదిద్వాదశభావముల యందుసూర్యాదిగ్రహస్థితిప్రత్యేకఫలములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ శుభగ్ర హంబులగు గురుశుక్రబుధ పూర్ణచంద్రులలో నెవ్వరు ప్రయాణలగ్నమం దుండిననునాయుర్వృద్ధినిలగ్నద్వితీయస్థానగతులైయుండునపుడు ద్రవ్యము నుతృతీయస్థానగతులైయుండిరేనియన్నమునుపంచమస్థానగతులైయుండిరేని బంధులాభమునుషష్ఠస్థానగతులైయుండిరేని కలహమునుసప్తమస్థానగతు లైయుండిరేని స్త్రీలాభమును అష్టమస్థానగతులయిరేని వ్యాధినినవమస్థా నగతులైరేనిభోగమునుదశమస్థానగతులైరేనియుత్సవమును- ఏకాదశస్థాన గతులయిరేనిఫలప్రాప్తి-ద్వాదశగతులయిరేనివస్త్రాభావమును నీక్రమం బునఫలంబునసిత్తురని యును సూర్యాదిపాపగ్రహంబులు ప్రయాణలగ్నాది ద్వాదశలగ్నములయందుండిరేని-రోగము-భయము- భూషణలాభము-శ త్రుదర్శనము,చిత్తవైకల్యము,ధనము-శరీరజాడ్యము-మరణము,కలహము అనర్థము-భూలాభము-పదార్థక్షయములనునిద్వాదశవిధఫలంబుల నీ క్రమంబునప్రయాణకర్తకు మార్గమందుగలుగజేయుదురని తాత్పర్యము॥

(౨౦౨)సూ॥ యాత్రాలగ్నగతశ్చభోగ్యార్థసుఖదో యోగాఖ్యఇందుం వినాలగ్నస్థాఃమణిభూమిసౌఖ్యశుభగో మార్గేఽధియోగస్త్వయం। లగ్నస్థా స్త్రిశుభాయుతింద్రసుఖదా యోగాధియోగస్త్వయం సౌమ్యాఃకేంద్రగ తాస్త్వభీష్టఫలదాస్స్యుర్రాజయోగస్త్వయం॥ వ్యా॥యాత్రేతి॥ ఇందుంవినా చంద్రంవిహాయ-శుభఃపకశ్శుభగ్రహఃయాత్రాలగ్నగతశ్చేత్ - అర్థసుఖ దః-అర్థసుఖప్రదశ్చేత్ - అయంయోగాఖ్యోయోగఃశుభఖగాద్వౌశు భగ్రహౌలగ్నస్థౌయది-మార్గఏవమణిభూమిదౌభవతఃఅయమధియోగా ఖ్యోయోగః త్రిశుభాఃత్రయశ్శుభగ్రహాః లగ్నస్థాయది- ఇంద్రసుఖదాఃస్వ ర్గసుఖకరాఃఇత్యర్థః- అయంయోగాధియోగః సౌమ్యాఃశుభగ్రహాః కేం ద్రగతాః-లగ్నచతుర్థసప్తమదశమస్థానాదిఅభీష్టఫలదాః ఈప్సితఫలప్ర దాతారఃస్యుఃచంద్రంవిహాయేతిసర్వత్రానుషంగః అయంరాజయోగస్స్యా త్॥అ॥ప్రయాణవిషయమైయోగనిర్ణయమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ చం ద్రుడువినాగానే శుభగ్రహమైననుప్రయాణలగ్నమందుండెనేని యర్థసు ఖకరుడగుననియు-ఇదియోగాఖ్యయోగమనియురెండుశుభగ్రహములు ప్ర

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

యాం లగ్నగతాః లయ్యుండి రేని ప్రయాణకర్తకు మార్గమధ్యమందు ర
త్నలాభభూలాభకరులగుదురనియు-ఇదియధియోగాఖ్యయోగమనియు మూ
డు శుభగ్రహములు లగ్నగతులయియుండి రేని స్వర్గసుఖముతో సమంబగు
సుఖంబును గలుగజేయుదుర యు-ఇది యోగాధియోగమనియు- వ త్తిను
శుభగ్రహములు లగ్నచతుర్థసప్తమదశమస్థానములయందుండిరేని సర్వాభీ
ష్టప్రదులగుదురనియు-నిదియ రాజయోగమనియు- జంద్రుడు వినాగాననున
భిప్రాయమిా చెప్పబడిన యోగములన్నిటియందు నూహింపవలయునని తా॥

(౨౦౩) మూ॥ జన్మర్క్షాద్విపునః పునర్నవనవస్యుస్తారకాశ్చంద్రయుగ్ధి
ష్ణ్యాంతం గణయేత్సమాశ్శుభఫలాస్స్యుంత్యాద్యదానేతరాః। తాసు త్ర్యాద్య
చతుర్ద్వితీయచరణాస్త్యాజ్యాశ్చ శాకం గుడం దానం శ్యాల్లవణం చ హేమ స
తిలం తచ్ఛేషపాదాశ్శుభాః॥ వ్యా॥ అథ తారాబలమాహ॥ జన్మర్క్షాదితి॥ జన్మ
రాశి జన్మనక్షత్రమారభ్య చంద్రయుగ్ధిష్ణ్యాంతం-చంద్రస్థితనక్షత్రపర్యంతం న
వనవసంఖ్యాః క్రమేణ పునః పునర్గణయేద్యది తారకాః తారాస్స్యుః సాం
త్యాః అంత్యేపరమప్యత్రేణ సహితాః సమాస్సమతారాః శుభఫలదాః స
త్ఫలదాభవంతి ఇతరాః నవమాతిరిక్తవిషమతారాః న శుభఫలదాః విషమా
స్వపి కేషాంచిత్పాదానాం శుభఫలదత్వమస్తీత్యాహ॥ తాస్వితి॥ తాసు జన్మవి
పత్ప్రత్యక్నైధనాదివిషమతారాసు క్రమాత్ త్ర్యాద్య చతుర్థ ద్వితీ
యాః పాదాస్త్యాజ్యాః అయం భావః-జన్మతారాయాం తృతీయపాదః విపత్తా
రాయామాద్యపాదః ప్రత్యక్తారాయాం చతుర్థపాదః నైధనతారాయాం
ద్వితీయస్త్యాజ్యః జన్మతారాయాం శాకం విపత్తారాయాం గుడం ప్రత్యక్తారా
యాం లవణం నైధనతారాయాం సతిలం తిలసహితం హేమ-సువర్ణదానం
దానవిషయం స్యాదేవం చేత్తచ్ఛేషపాదాశ్శుభాస్స్యుః॥ ౬॥ తారాబలనిర్ణ
యమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ జన్మనక్షత్రమును మొదలు చంద్రుడుండు నక్షత్ర
ము వరకు పలుమారు తొమ్మిది నక్షత్రములు గణన చేయవలయును ఇట్లు గణన
జేయుగా నవితారలగునట్టి తారలలో పరమమైత్రమనగా నవ తారతో గూడ
సమతారలు శుభఫలదములనియు-నిగతి జన్మ విపత్-ప్రత్యక్-నైధనములనే
డి నవమాతిరిక్తవిషమతారలు నిషేధవిషయములనియు-ఇట్లు నిషేధింపబడిన
జన్మాది నైధనాంత విషమతారలలో జన్మతారయందు తృతీయపాదము విప
త్తారయందు ఆద్యపాదము ప్రత్యక్తారయందు నాలవపాదము నైధనతారయం
దు రెండవపాదమును అశుభకరములుగాన నీపాదములను నిషేధింపగా శేషించి
న పాదములు దానపూర్వకముగ యాత్రోపాదేయములని యునది యెట్లనినజ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

న్మతారకు శాకదానమునువిపత్తారకుగుడమును ప్రత్యక్తారకు లవణమును నై
ధన తారకునువ్వులతో గూడినసువర్ణము దానము చేసి రేసినివి.ద్వ్యతిరిక్త
పాదములుశుభకరములగుననియుతాత్పర్యము॥ *

[౨౦౮] మూ॥ షష్ఠైకాదశసప్తమాద్యదశమేష్విందుస్తృతీయేశుభస్తా
రాచంద్రబలంత్విదంవిగణయేజ్జన్మాదిచంద్రాంతతః। యాత్రాదిష్వథపంచ
మేద్వినవమేపక్షేవలిక్షే శశీకృష్ణేత్వంత్యచతుర్థరంధ్రసదనే ష్వేత్యాహు
రన్యేశుభః॥ వ్యా॥ అ॥ అథచంద్రబలమాహ॥ షష్ఠేతి॥ ఇందుశ్చంద్రః షష్ఠైకా
దశసప్తమాద్యదశమేషుతృతీయేచస్థితశ్చేత్ శుభః శుభకరో భవతి ఇదంశ్లోక
ద్వయోక్తంతారాబలం చంద్రబలం జన్మాదిజన్మనక్షత్రరాశిమారభ్యచం
ద్రాంతః చంద్రనక్షత్రచంద్రరాశిపర్యంతంవిగణయేత్ తారాబలే జన్మనక్షత్ర
మారభ్యచంద్రనక్షత్రపర్యంతంచంద్రబలేజన్మరాశిమారభ్య చంద్రరాశిప
ర్యంతమితివివేకః॥ మతాంతరమాహ॥ పక్షఇతి॥ వళక్షేపక్షేశుక్లపక్షేపంచ
మేద్వినవమే ద్వితీయనవమయోశ్చస్థితో పిశశీయాత్రాదిషుఆదిశబ్దే సకలశు
భకర్మస్వపిశుభః-కృష్ణేకృష్ణపక్షే అంత్యచతుర్థరంధ్రసదనేషు ద్వాదశచ
తుర్థాష్టమేషుశుభ ఇత్యన్యేప్యాహుః॥ అ॥ చంద్రబలమును చెప్పుచున్నాడు॥
తా॥ జన్మరాశి మొదలుచంద్రుడుండు రాశివరకుగణన చేయగా చంద్రుడుజ
న్మరాశియందును-జన్మరాశికితృతీయషష్ఠైకాదశసప్తదశమరాసులయందు
నుండెనేనిశుభకరుడనియు తారాబలవిషయమయి జన్మనక్షత్రము మొదలు
చంద్రస్థితనక్షత్రము వరకును జంద్రబలవిషయమయి జన్మరాశి మొదలుచంద్ర
స్థితరాశివరకుగణన చేయవలయునని గ్రంథకర్తయభిప్రాయము మతాంత
రంబెట్లనినశుక్లపక్షమందు బంచమద్వితీయనవమస్థానములయందును కృష్ణప
క్షమందు ద్వాదశచతుర్థ అష్టమస్థానములయందునున్న చంద్రుడుసకలశు
భకర్మలవిషయమైశుభకరుడని గ్రంథాంతరాభిప్రాయము॥ *

(౨౦౯) మూ॥ తల్లగ్నేగమనంనచేన్నరపతిః ఖడ్గాదిసంచాలయేన్విత్రై
ర్మిత్రగృహంపితృగ్రహాసురాన్ సంపూజ్యతద్దిక్పతిమ్। ఏతన్నిర్గమనంత్రిరా
త్రమవధిః పశ్చాచ్ఛ్వజేన్మంగలైర్విప్రాదిర్వసుతండులాద్యపిసమేత్యాన్యత్పం
చరాత్రావధిః॥ వ్యా॥ అ॥ అథనిర్గమనలక్షణమాహ॥ తల్లగ్నఇతి॥ తల్లగ్నేబ
లయుక్తలగ్నే-గమనంనచేత్ నసంభవతియది..తదానరపతిః రాజాపితృగ్ర
హాసురాన్- పితరః ప్రసిద్ధాః గ్రహాః సూర్యాదయః సురాః గృహదేవతాః-
తాన్ కించతద్దిక్పతింయాందిశంగమిష్యతితద్దిగధిపతించసంపూజ్యఖడ్గాది ఆ
దిశబ్దేన ఛత్రచామరాదిరాజచిహ్నంగృహ్యతే మిత్రైర్మిత్రగృహంబధుం

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

గృహంప్రతిసంచాలయేత్ బంధుగృహేస్థాపయేదితియావత్ పిత్ర్యార్చనం పూజ్యేత్యనేనఅభ్యుదయికం శ్రాద్ధకర్తవ్యమితిగమ్యతే ఏతన్నిర్గమనమిత్యుచ్యతేఏతస్యత్రిరాత్రమవధిఃపశ్చాత్ త్రిరాత్రానంతరం మంగళసూర్యాదిభిఃసహవ్రజేదితిరాజ్ఞామయంవిధిఃవిప్రాదిఃఆదిశబ్దేనవైశ్యశూద్రయోర్గ్రహణంవసుతండులాదివిప్రాణాంవసుహిరణ్యం వైశ్యానాంతండులంశూద్రాణాంవస్త్రాదికమిత్యాదిశబ్దార్థః నయేత్ నిక్షిపేత్ ఏతేషాంనిర్గమనస్య పంచరాత్రావధిఃపంచరాత్రంఅవధిర్యస్యతత్ తథోక్తం శేషంసమానమ్ ॥ అ॥ నిర్గమనమునకులక్షణమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥పూర్వోక్తక్రమంబుగబలయుక్తమగులగ్నమందుబయినముబోవుటకనుకూలించనియెడల నట్టిసమయంబునక్షత్రియుడభ్యుదయికశ్రాద్ధముచేసిసూర్యాదినవగ్రహంబుల నిష్టదేవతలనేదిక్కునుగూర్చిపైనముపోవదలచియున్నాడో యాదిగధిపతినిభక్తితోడబూజించి రాజచిహ్నంబులగుఛత్రచామరాదులగైకొని బంధుసమూహంబుతో వెడలి యాఛత్రచామరంబులబంధుగృహంబుననునిచి యనంతరంబుపైనముబోవచ్చునిదియనిర్గమనంబుదీనికిమూడురాత్రులవధియనివిప్రులుక్తక్రమంబుననిర్గమనముజేయునెడలస్వర్ణమును వైశ్యులు బియ్యమునుశూద్రులువస్త్రములుమొదలయినవానిబంధుగృహంబుననునిచిపంచరాత్రపర్యంతముక్షత్రియులుతప్పబ్రాహ్మణులుమొదలగువారు పైనముబోవచ్చునని తాత్పర్యము॥

*

(౨౦౬)మూ॥ భారద్వాజమయూరచాషనకులాముఖ్యాస్త్వముఖ్యాఃఖగాస్తేషాంచోర్ధ్వగతిఃప్రదక్షిణగతిఃసమ్యక్సమీపస్థితిః।ఏకస్యైవగతిశ్శుభాథయుగపన్నైవోభయోశ్చేద్గతిస్తార్క్ష్యక్షీరసృగాలకుక్కుటశునాం వామాగతిస్త్వర్థదా॥ వా॥ అ॥ అథయాత్రాయాంశుభశకునాన్యాహ॥ భారద్వాజేతి॥ముఖ్యాఃప్రసిద్ధాఃభారద్వాజమయూరచాషనకులాః అముఖ్యాఃకాకాదయశ్చమేఖగాఃపక్షిణః తేషాంచోర్ధ్వగతిఃప్రదక్షిణగతిస్సమ్యక్ అక్ష్ణలనేనసమీపేఅనతిదూరేస్థితిశ్చశుభాఏకస్యైవభారద్వాజాదినామన్యతమస్యఏకస్యైవగతిఃప్రదక్షిణాదిగతిశ్శుభా-అథయుగపదేవఉభయోః ఏకజాతీయయోఃపక్షిణోర్గతిశ్చేన్నైవశుభదా-తార్క్ష్యక్షీరసృగాలకుక్కుటశునాంతార్క్ష్యగరుడః॥స॥గరుత్మాన్గరుడస్తార్క్ష్యఇత్యమరః క్షీరః పక్షివిశేషఃసృగాలోజంబుకః-కుక్కుటఃప్రసిద్ధః-శ్వా-శునః ఏతేషాంతువామాగతిఃసవ్యగతిఃఅర్థదాప్రయాతురితిశేషః॥ అ॥ప్రయాణవిషయశుభశకునములనుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ప్రసిద్ధంబులగు-భారద్వాజము-నెమలి-పా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నుడుకాకినుంగిస ఇది మొదలదువాని యొక్క-యునముఖ్యములగు కాకా
దులయొక్క-యుప్రదక్షిణగమనమునూర్ధ్వ క్రమమునుసమీపస్థితియు శుభ
కరంబనియును ఉ_క్తభారద్వాజాదిపక్షులలోనొక్కొ-క్క-టిగావెళ్ళినేనిశుభ
కరంబనియును రెండేసిగా జేరివెళ్ళినేనియశుభకరంబనియు-గరుడపక్షి- పాల
పక్షి- నక్క-కోడికుక్క-వీనియొక్క-వామగమనము శ్రేష్ఠమునగా గుడినుండి
యెడమపక్క-కువెళ్ళినేనిప్రయాణకర్తకుధనప్రదమనియు తాత్పర్యము॥ *

(౨౦౭)మూ॥భౌమేచోష్ణకరేప్రయాణసధనాత్కేంద్రేత్రికోణాష్టగేర
క్తోగ్రాయుధ ఘోరవాక్యజటిలప్రవ్రాజకాదీక్షణమ్ కృష్ణాంగారసమీక్షణం
రవిసుతేకేతౌకబంధేక్షణంస్వర్భానావురగేక్షణంప్రథమతౌమార్గేప్రయా
తుర్భవేత్॥ వ్యా అ॥అథలగ్నాద్గతపాపగ్రహావశాద్భవిష్యదవశకునాన్యా
హ॥భౌమఇతి॥భౌమేఅంగారకే-వుష్ణకరేసూర్యేచప్రయాణసదనాత్ యా
త్రాలగ్నాత్ కేంద్రత్రికోణాష్టగేకేంద్రాణి లగ్నచతుర్థసప్తమదశమాని-
త్రికోణపంచనవమేఅష్టమలగ్నాదష్టమస్థానంచఏతేషాంఅన్యతమేస్థానేస్థితే
సతిరక్తోగ్రాయుధ ఘోరవాక్యజటిల ప్రవ్రాజకావీక్షణంరక్తేన ఉగ్రంభ
యంకరంతచ్ఛతదాయుధం-అథవారక్తాయుధంఉగ్రాయుధంచ ఘోరవా
క్యంజటిలోజటాధారీ-ప్రవ్రాజకోయతిః- ఆదిశబ్దేనపాషండాదయఃఏతేషా
మన్యతమస్య-ఈక్షణందర్శనం-రవిసుతేశనౌకేంద్రత్రికోణాష్టకేసతి కృష్ణాం
గారసమీక్షణంనీలాంగారదర్శనంకేతౌస్థితేసతికబంధేక్షణంకబంధఃశిరోర
హితజంతుఃతస్య-ఈక్షణందర్శనంస్వర్భానౌరాహౌస్థితేయదిఉరగేక్షణం స
ర్పదర్శనంప్రయాతుః జనస్యప్రథమతోమార్గభవేదితి సర్వత్రప్రబోధ్యం॥
అ॥ప్రయాణలగ్నాదులనుబొందినపాపగ్రహావశమువలనగలుగబోయెడియ
వశకునములనుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥సూర్యాంగారకులుప్రయాణలగ్నము
నకుర-౪-౭-౧౦-౯ ఈచోట్లనుండిరేనిరక్తాయుధము-ఉగ్రాయుధముకలిగినవా
క్యశ్రవణము-జటాధారీ-యతీశ్వరుడు-పాషండులు మొదలయినవానిదర్శన
ము-శనైశ్చరుడు- లగ్నపంచమనవమస్థానగతుడయియుండెనేని నల్లబొగ్గ
దర్శనము-ఈచెప్పబడినస్థానములయందురాహువుండెనేనిసర్పదర్శనము-కే
తువుండెనేనికబంధదర్శనముపైనముపోవుజనునికిత్రోవయందుముందుగాన
గపడునని తాత్పర్యము॥ *

[౨౦౮]మూ॥శుక్రేపూర్ణనిశాకరేచశశిజేకేంద్రత్రికోణాన్వితే పుణ్య
స్త్రీభగపూర్ణకుంభయుగళంజీవేతువిప్రద్వయమ్। భానౌభూమిసుతేప్ర
యాణసదనాల్లాభత్రిషష్ఠాన్వితే తేజాశ్చాపఫలేక్షణంరవిసుతేమార్గేమ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation, Kolkata. Digitization: eGangotri.

యూరేక్షణం॥ వ్యా॥ అ॥ లగ్నాదిగతశుభగ్రహవశాద్భవిష్యచ్ఛుభశకునా న్యాహ॥ శుక్ర ఇతి॥ శుక్రే పూర్ణనిశాకరే- పూర్ణచంద్రే చంద్రస్య శుక్లత్వసిద్ధ్యర్థం పూర్ణగ్రహణం శశిసుతే బుధే చ కేంద్రత్రికోణాన్వితే పుణ్యస్త్రీసుగపూర్ణకుంభయుగళం పుణ్యస్త్రీ జీవితభర్తృకా - ఖగా-గరుడాయః పూర్ణకుంభయుగళం పూర్ణకలశద్వయం జీవే గురౌ కేంద్రాదిగతే యది, విప్రద్వయం భానుసూర్యే భూమిసుతే అంగారకే వా, ప్రయాణసదనాత్, యాత్రాలగ్నాత్ లాభత్రిషష్ఠాన్వితే, యేకాదశత్రిషష్ఠాన్వితే యది, తేజః దీప్యమానాగ్నిః జాప-కాకవిశేషః॥ ని॥ అథ చాషః కికీదివిరిత్యమరః, ఫలాని చూతాదీని తేషామీక్షణం రవిసుతే శనౌ లాభత్రిషష్ఠాన్వితే యది, మార్గే మార్గమధ్యే మయూరేక్షణం మయూరదర్శనం ప్రయాతుర్భవేదితి శేషః॥ అ॥ లగ్నాదిస్థానమును బొందియున్న శుభగ్రహవశమువలన గలుగబోయెడి శుభశకునములఁ జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ శుక్రుడు పూర్ణచంద్రుడు బుధుడు వీరలు లగ్నచతుర్థ పంచమ-సప్తమ, నవమ, దశమస్థానగతులయియుండిరేని ముత్తైదువగరుడాదులు జలాదులచేత పూర్ణమైయుండు కుంభయుగళము వీనియొక్క దర్శనము బృహస్పతియు నుక్తలగ్నాదిస్థానగతుఁడయియుండెనేని యిద్దరు బ్రాహ్మణులయొక్క దర్శనమును సూర్యాంగారకులు ప్రయాణలగ్నతృతీయషష్ఠైకాదశస్థానగతులయియుండిరేని ప్రజ్వలించుచున్న యగ్నియు- జెముడు కాకి మామిడిపండు మొదలయినవానిదర్శనము- శనైశ్చరుడు లాభతృతీయషష్ఠగతుఁడయియుండెనేని మార్గమధ్యమందు నెమలియొక్క దర్శనమునీక్రమంబుగ శుభశకునములగునని తాత్పర్యము॥ *

(౨౦౯)మూ॥ ప్రాగాదౌ శనివాసరాదిగదితా సూర్యాదయోష్టౌ గ్రహాః నాగా నాగ నగా వధీ నిశి నభో నాదో నసో నాడికా। హానిప్రీతిమరుక్తబంధుకనకస్నిగ్ధాన్నతాపారిదా క్రోశంతః క్రోష్టురుతేషు తేఫలమిదం స్మృత్యుస్సదా గోక్షుతం॥ వ్యా॥ అ॥ క్షుతక్రోష్టురితయోః ఫలమాహ॥ ప్రాగాదావి॥ సూర్యాదయః సూర్యప్రభృతిరాహ్వాంతా అష్టౌగ్రహాః శనివాసరాది ప్రాగాదౌ ప్రాగాద్యష్టదిక్షు నాగానాగనగాదిఘటికాసంఖ్యాభేదేన సంచరంతీతి గదితాః ప్రాచీనైరుక్తాః తాస్వాశాసు సూర్యాదయః క్షుతే క్రోష్టురుతే చ- క్రమాత్ హానిప్రీత్యాదిఫలదా భవంతి అనేనైతదుక్తం భవతి సూర్యశ్శనివాసరే ప్రాచ్యాం నాగాస్త్రింశత్ ఘటికాః సంతిష్ఠతే తద్రాత్రౌ చంద్రశ్చ ఆగ్నేయ్యాం నాగాస్త్రింశద్ఘటికాః భౌమః ఆదిత్యవాసరే దక్షిణస్యాం నిశినగాః త్రింశద్ఘటికాః బుధనైఋత్యాంనిధిః ఆదిత్యవాసరే రాత్రౌ త్రింశద్ఘటికాః సోమవాసరే దివా రాత్రౌ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

షష్టిఘటికాఃమిళిత్వానవతిఘటికాఃగురుపశ్చిమేభౌమవాసరే దివారాత్రౌచనిశిపంచాశద్ఘటికాఃశుక్రోభౌమవాసరేరాత్రౌశిష్టాఃదశఘటికాఃబుధవాసరేదివాత్రింశద్ఘటికాఃమిళిత్వావాయవ్యాంనభః చత్వారింశద్ఘటికాఃశనిరుదీచ్యాంనాదః బుధవాసరేరాత్రౌత్రింశత్ గురువాసరేపంచాశత్ మిళిత్వాఅశీతిఘటికాఃరాహుఃరీశాన్యాందిశినభఃగురువాసరేచశుక్రవాసరేషష్టిఘటికాఃమిళిత్వాసప్తతిఘటికాఃసంచరంతీతిశేషః - సర్వత్రసూర్యేప్రాచ్యాంస్థితేసతిక్రోష్టురుతేహూతేవాయదిశ్రోతుఃహానిః- చంద్రేస్థితేవాయదిప్రీతిః-భౌమేమరుక్తిః-దుర్వార్తా-బుధే-బంధులాభః-గురౌకనకం- సువర్ణలాభః-శుక్రేస్నిగ్ధాన్నంసౌఖ్యాన్నభోజనం-శనౌతాపః- రాహౌవార్తిః పీడా-ఏతాదృదతీతితథోక్తాః- గోత్తుకేంతుశ్రోతుస్సదామృత్యుః మరణప్రదంభవతి-అలమతివిస్తరేణ॥ అ ॥ ప్రయాణవిషయమైదిగ్భేదములచేతతుమ్మునక్క-కూతలకుఫలములనుజెప్పుచున్నాడు॥తా॥ సూర్యచంద్రాంగారగబుధబృహస్పతిశనైశ్చరరాహువులుశనివారాదిగశుక్రవారమువరకు దివారాత్రులుతూర్పుమొదలీశాన్యదిక్కువరకుగడియలు౩౦-౩౦-౩౦-౯౦-౫౦-౪౦-౧౩౦-౧౮౦ ఈసంఖ్యాక్రమంబుగనొక్కొక్క-గ్రహమునొక్కొక్క-దిక్కునందుసంచరించుచుండునుగాననీసూర్యాదిగ్రహంబులాయాదిక్కులయందుండునపుడుతుమ్ముగాని-నక్కకూతగాని-వినబడెనేని ప్రయాణదులుపోవువారికిహానిప్రీతిదుర్వార్తాశ్రవణము-బంధులాభముస్వర్ణలాభముసౌఖ్యాన్నభోజనముతాపముమనఃపీడయునీఫలంబులుక్రమంబుగగలుగుననితాత్పర్యము॥ *

[౨౧౦] మూ॥ భాగ్యశ్రీజయయుద్ధలాభగమనక్షేమార్తిపీడార్థకృత్ప్రాగాదిష్వథరోర్ధ్వయోరపిసదాశ్రోతుఃక్రమాద్గాళివాక్ । లక్ష్మీంమూర్ధ్నిగళేచమిత్రముదరేపుత్రంచపార్శ్వేవనుదం కట్యాంవాహనమర్థముష్యతిపదేగాళిప్రపాతేఫలమ్॥ వ్యా॥అ॥గాళీవాక్పతనయోఃఫలమాహ॥ భాగ్యేతి॥గాళివాక్ గాళీగృహగోధికా-తస్యాఃవాక్ప్రాగాదిషు ప్రాగాద్యదిక్షుఅథరోర్ధ్వయోఃశ్రోతుఃక్రమాద్భాగ్యాదిఫలకృద్భవేదితియోజనా అనుమర్థః॥గాళీవాక్ప్రాచ్యాంచేత్ శ్రోతుఃభాగ్యకృత్ ఆగ్నేయ్యాం శ్రీకృత్ -దక్షిణస్యాంజయకృత్ -నైఋత్యాంయుద్ధకృత్ ప్రతీచ్యాంలాభకృత్ వాయవ్యాం-గమనకృత్ - ఉదీచ్యాంక్షేమకృత్ - ఈశాన్యామార్తికృత్ అధఃపీడాకృత్ -స్వస్యోర్ధ్వభాగేచేత్-అర్థకృత్- శ్రోతురితిసర్వత్రాన్వయః-అథపతనఫలమాహ-గాళిప్రపాతే-మూర్ధ్ని-శిరసిచేత్ - ల

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

శీర్షే గళే కణ్ఠే మిత్రంబంధులాభం-ఉదరే పుత్రం పుత్రలాభం పార్శ్వే ప్రముదం
సంతోషం కట్యాం వాహానం-పదే పాదే అర్థం చేష్ట్యేతిఫలమవగంతవ్యం॥ అ॥
బల్లిపాటునకును పలుకునకును ఫలములను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ తూర్పుదిక్కు
మొదలీశాన్యమువరకు నెనిమిదిదిక్కులయందునూర్ధ్వాధః ప్రదేశముల
యందు బల్లిబలుకుచుండగా నట్టిసమయంబున ప్రయాణాదులు పోవువారికి భా
గ్యము సంపద జయము యుద్ధము లాభము గమనము క్షేమము దుఃఖము పీడయు
ధనము నీదశవిధఫలములు క్రమముగ నొక్కొక్క స్థానమునకు నొక్కొక్క ఫ
లము చొప్పున గల్గుననియును-పతనమునకుఫలం బెట్లనిన శిరస్సునందు పడెనేని
మైశ్వర్యము కంఠమందు బంధులాభము ఉదరమందు బుత్రలాభము- పార్శ్వ
మందు సంతోషము కటిస్థానమందు వాహనము కాళ్ళయందు ధనము నీఫలంబు
లం బొందుదురనియభిప్రాయము॥ *

(౨౧౧) మూ॥ ఆదిత్యస్థితసిద్ధకాలనియమాః ప్రాగాదిదిక్షు క్రమాత్పా
దోనం ఘటికాచతుష్టయచరాః కాకాపసంత్యాగతం। లాభారాతివినాశనప్రి
యజనప్రాప్త్యర్థవృష్ట్యాహవప్రాణాంత్యాల్పభయంతు కాకమిథునం రో
గార్తికృత్పశ్యతామ్।వా॥ అ॥ కాకరుతస్యఫలమాహ॥ ఆదిత్యేతి॥ ఆదిత్యేన
స్థితోయఃకాలః తేనసిద్ధోనిశ్చితః-నియమోవస్థా ఏషాం తేతథోక్తాః పాదోనం
యథాతథా ఘటికాచతుష్టయచరాః కాకావాయసాః ప్రాగాదిదిక్షు ప్రాగా
ద్యష్టదిక్షు క్రమాత్ లాభారాత్యాద్యాగతం భవిష్యత్ఫలం వదంతి ఏతదుక్తం
భవతి అయంభావః కాకాః ప్రాచ్యాంస్థితాస్సంతః లాభం ఆగ్నేయ్యాం అరాతి
వినాశనం శత్రునాశనం దక్షిణస్యాం ప్రియజనప్రాప్తిం బంధులాభం- నైరృ
త్యామర్థం పశ్చిమే వృష్టిం వాయవ్యామాహవం యుద్ధం ఉదీచ్యాం ప్రాణాం
త్యం ప్రాణహానిం-ఈశాన్యమల్పభయమితి క్రమాద్వదంతీతి-కాకమిథునం కా
కమైథునం తుపశ్యతాం జనానామితి శేషః- రోగార్తికృత్ రోగజన్యపీడాకా
రీభవేత్॥ అ॥ ప్రయాణవిషయమై కాలదిగ్భేదముల చేత కాకికూతకు ఫలముల
నుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ తూర్పు మొదలీశాన్యమువరకు నెనిమిదిదిక్కుల
యందు కాకులు సూర్యోదయము మొదల స్తమానము వరకు నొక్కొక్క దిక్కు
నందు 3౹ గడియ చొప్పున గుంపుగూడి కూయుచున్న పై ప్రయాణాదులకు
బోవువారికి దిక్కాలానురూపఫలములను గలుగజేయుగాన నుదయానంతర
ము 3౹ గడియవరకు తూర్పుననుండెనేని ప్రయాణకర్తకు లాభమును 3౹ గ
డియలకు పిమ్మట 3౹ గడియవరకు నాగ్నేయంబుననుండెనేని శత్రునాశనమును
దక్షిణంబుననుండెనేని బంధులాభమును నైరృతిదిక్కుననుండెనేని ధనము

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నుపశ్చిమంబునవర్షమునువాయవ్యముననర్థనాశమునుఉత్తరదిక్కుననుండెనే
ని ప్రాణహానియు-ఈశాన్యంబుననుండెనేనియల్పభయమును నీక్రమంబునఫల
ములనిచ్చుననియు కాకమైథునదర్శనమాయనేనితప్పక వ్యాధికరంబగునని
తాత్పర్యము॥ *

[౨౧౨] మూ॥ లక్ష్మలక్షణలక్షితక్షితిపతిక్షీరేక్షుఖండేక్షణంపక్షిస్వా
మిమహోక్షపక్షికులకః క్షౌద్రాక్షతప్రేక్షణమ్। రుద్రాక్షక్షితిపాలకోపకరణ
త్సద్మదేవయుగ్మేక్షణంక్షిప్రక్షేమకరంప్రయాణసమయేయాతుశ్చ సుక్షేత్ర
దం॥ వ్యా॥ అ॥ ప్రయాణేశుభశకునాంతరాణ్యాహ॥ లక్ష్మేతి॥ లక్ష్మలక్షణలక్షి
తక్షితిపతిక్షీరేక్షుఖండేక్షణంలక్ష్మలక్షణలక్షితః లక్ష్మలక్షణైః లక్ష్మచిహ్నైః
సువర్ణమౌక్తికాదిభిఃలక్షితంయుక్తం-మణిఖచితభూషణాదికం అథవాల
క్ష్మలక్షణానిఛత్రచామరాదీని- తైర్లక్షితః ప్రకాశితోయఃక్షితిపతీరాజా
క్షీరపయః ఇక్షుఖండాః తేషామీక్షణందర్శనం-పక్షిస్వామిమహోక్షోవృష
భః పక్షికులకంకేషాంచిత్పక్షిణాంసంఘః క్షౌద్రంమధుక్షౌద్రమితిపాఠేక్షత్రి
సంఘః-అక్షతాః రక్తపీతాద్యక్షతాః తేషాంప్రేక్షణంరుద్రాక్ష క్షితిపాలకో
పకరణత్సద్మదేవయుగ్మేక్షణంరుద్రాక్షాః ప్రసిద్ధాః క్షితిపాలకానాంరాజ్ఞాము
పకరణానిఛత్రచామరాందోళికానిత్సద్మదేవాబ్రాహ్మణాః తయోఃయుగ్మం
ఏతేషామీక్షణంప్రయాతుః క్షిప్రంశీఘ్రక్షేమకరంచేత్ యాతుఃసుక్షేత్రదం
భూలాభదంచభవేదితి శేషః॥ అ॥ మరలశుభశకునములను జెప్పుచున్నాడు॥
తా॥ లక్ష్మచిహ్నంబులగుఛత్రచామరాందోళికాదులచేబ్రకాశించుచున్న
భూపాలుడు- పాలుచెఱకుగడలుగరుడపక్షివృషభము-పక్షులసంఘము- తేనె
అక్షతలు రుద్రాక్షలుఛత్రచామరాందోళికాదులుఇద్దఱుబ్రాహ్మణులు వీని
దర్శనముప్రయాణసమయంబునగలిగెనేనిప్రయాణకర్తకుక్షేమమునుభూ
లాభమునుగలుగునని తాత్పర్యము॥ *

(౨౧౩) మూ॥ వేశ్యామంగళఘోషవాక్యకుసుమఛత్రప్రదీప్తానలస్ని
గ్ధాన్నాంబుజరత్నశుభ్రవసనస్త్రీమద్యభాండధ్వజాః। గోవేదధ్వనిలాజపూ
ర్ణకలశశ్రోత్రానుకూలస్వనా। గవ్యాజ్యాంబుచరాః ప్రయాణసమయేదృ
ష్టాస్సుఖార్థార్థాన్నదాః॥ వ్యా॥ అ॥ ప్రయాణేశుభశకునాంతరాణ్యాహ॥ వేశ్యే
తి॥ వేశ్యావారస్త్రీ-మంగళఘోషామృదంగాదిధ్వనయః వాక్యానిమంగళ
వాక్యానికుసుమానిసుగంధపుష్పాణిఛత్రమాతపత్రం ప్రదీప్తానలః జ్వాలద్వ
హ్నిః స్నిగ్ధాన్నంశాల్యన్నం-అంబుజానిపద్మానిరత్నాని మౌక్తికప్రవాళా
దీనిశుభ్రవసనానిశ్వేతవస్త్రాణి స్త్రీసువాసినీమద్యభాండః సురాఘటః ధ్వజాః

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

పతాకాఃకించగాః ధేనుఃఅనడ్వాన్వా-వేదధ్వనిః వేదఘోషఃలాజా-పూర్ణకలశాఃప్రసిద్ధాః శ్రోత్రానుకూలస్వనఃవీణాదిధ్వనిః శివకథాదిర్వాద్రవ్యాని యానికానిచిన్మంగళద్రవ్యాణిఆజ్యంఅంబుచరామత్స్యదాః ఏతేప్రయాణసమయేదృష్టాస్సంతఃసుఖార్థాన్నదాఃసుఖదాః అర్థంచాన్నదాశ్చభవంతియాతురితిశేషఃగమ్యమానార్థత్వాన్నప్రయోగః॥ తా॥ వేశ్యాస్త్రీ మద్దెలమొదలగువాని ధ్వనులుమంగళవాక్యశ్రవణమును వాసనగలపుష్పములుగొడుగుఃఅగ్నిజ్వాలలుసన్నబియ్యమన్నముకమలములు ముత్యములుప్రవాళాదులుశుభ్రముగానుదుకబడినవస్త్రములు ముత్తైదువసారాయికుండలుపెరుగు-ములుపశువును వేదఘోషము పేలాలు పూర్ణకలశములుశ్రోత్రానందకరంబగుధ్వనులనగాశివప్రతిపాదకకథలు మంగళద్రవ్యములు నెయ్యిమత్స్యములివి మొదలయినవానియొక్కదర్శనము ప్రయాణకాలమందాయెనేనిసుఖముధనమునిష్టాన్నముగలుగుననుట॥ *

[౨౧౪]మూ॥ పుణ్యస్త్రీపురుషాన్వితాస్స్వపురతఃపుత్రాన్వితావాగతాచైవంగోమృగభృంగవానరరురుశ్వాశ్వాండజాభోగదాః।యద్యుద్వాహాగతిఃప్రయాతృసుఖకృత్పత్నీసుపుత్రార్థదాసర్వంవస్తుసితంశుభం యదిభవేత్కృష్ణంతునప్రాయశః॥వ్యా॥పుణ్యస్త్రీతి॥ పుణ్యస్త్రీసువాసినీపురుషాన్వితాస్వపతినాసహితాఅథవాపుత్రాన్వితాసతీవా-స్వపురతఃప్రయాతురగ్రతః-ఆగతాయదిఏవంగోమృగోగవయః- భృంగాద్విరేఫాః- వానరాఃకపిఃరురుఃమృగవిశేషఃశ్వాశునకః,అశ్వస్తురగఃఅండజా ప్రసిద్ధాఃపక్షిణశ్చ-స్వపురతః-ఆగతాయదిభోగదాఃసుఖదాభవంతి- ఏవముద్వాహాగతిః వివాహార్థంయేగచ్ఛంతితేషాంతు- అభిముఖగతిర్వాసాగతిః పత్నీసుపుత్రార్థదాపత్నీంసుపుత్రాన్అర్థంచదదాతీతితథోక్తా-స్యాత్కింబహునేత్యాహ॥సర్వంయద్వస్తువాసితంశ్వేతంయదిశుభంప్రయాణసమయే శ్వేతవస్తుమాత్రంశుభకరంకృష్ణవస్తుప్రాయశః నశుభదంకదాచిన్నేష్ట మిత్యర్థః॥

తా॥ ముత్తైదువపెనిమిటితోగానిపుత్రులతోగానికూడిప్రయాణముపోవువారికినెదురుగవచ్చినను గురుపోతుతుమ్మెదలుకోతులుకురువను మృగముశునకముఅశ్వముపక్షులుఇవిఎదురుగవచ్చినను శుభకరంబనియు వివాహమునకుబోవువారైవచ్చుచున్నజనులెదురైరేనిపత్నీసుపుత్రార్థప్రదులగుదురనియును-ముఖ్యంబేమనినంబయినముపోవువేళదెల్లటివస్తువగుపడెనేనిశుభకరమనియునల్లనివస్తువశుభకరంబనియుననుట॥ *

(౨౧౫) మూ॥ జంతూనాంశ్రుతితాడనేసతిత యోర్యద్దిక్షుతోదనే

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

క్రోధేపాదవిషాణపుచ్ఛదళనేదంతక్షతేమైథునే। ప్రస్రావేచబంధనేస్యపు
రతోదృష్టేచకోలాహలేప్రాణత్యాగనిరోధనార్తిసమయే హానిః ప్రయా
తుర్భవేత్॥ వ్యా॥అ॥అథాఽశుభశకునాన్యాహ॥ జంతూనామితి॥ జంతూనాం
ద్వేషాం కేషాంచిజ్జంతూనాం శ్రుతితాడనే శ్రోత్రతాడనే సతి- తయోర్దళనం
పత్ర్యోర్యుద్ధే సతి చ కలహే సతి చ యస్యకస్యచిజ్జంతోః క్షుతే పరోదనే సతి క్రోధే చ పా
దవిషాణపుచ్ఛదళనే పాదాశ్చ విషాణాని శృంగాణి చ పుచ్ఛావాలాదయశ్చ
పాదవిషాణపుచ్ఛం ప్రాణ్యంగత్వాదేకవద్భావః ఏతేషాం దళనే భంగే సతి
చ దంతక్షతే యస్యకస్యచిజ్జంతోర్దంతభంగే సతి తథా మైథునే సతి చ ప్రస్రా
వే మూత్రోత్సర్జనకాలే॥ని॥ మూత్రం ప్రస్రావ ఉచ్చార ఇత్యమరః- బంధనే ని
ర్బంధనసమయే చ స్వపురతః ప్రయాతురగ్రతః కోలాహలే దృష్టే సతి చ ప్రాణ
త్యాగకాలే నిర్బంధనకాలే పీడాకాలే చ ప్రయాతుః హానిర్భవేత్ కస్యచిజ్జం
తోరితి సర్వత్రాధ్యాహారః॥ అ॥ అశుభశకునములను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ గ
మనకాలమందే జంతువులు గాని చెవులు తాడించినను రెండు జంతువులకు బర
స్పర కలహము గలిగినను ఏజంతువులయొక్క గాని కొమ్ములు పాదములు పు
చ్ఛములు దంతములు విరిగిపడినను మైథునముగాని యేజంతువుల మూత్రపురీ
షోత్సర్జనముగాని యొకానొక జంతువు నిర్బంధముగాని ప్రయాణము పోవు
జనుల కెదట గలిగెనేని ఆజనులకు హాని గలుగునని తాత్పర్యము॥ *

(౨౧౬) మూ॥ వస్త్రాదిస్ఖలనే దురుక్తిసమయే గాత్రాదిపాతే భయే స్తంభా
ద్వైరపిఘాతనే కృశతనౌ రోగాన్వితే వా తథా। భుక్త్వా హే జన గమ్యతామి
తి జనైర్నిర్బంధహస్తగ్రహే ప్రత్యాహ్వానవిధౌ ప్రయాణసమయే రోగః ప్ర
యాతుర్భవేత్॥ వ్యా॥అ॥ అశుభశకునాంతరాణ్యాహ॥ వస్త్రాదీతి వస్త్రాదిస్ఖలనే
ప్రమాదాద్వా వస్త్రపుస్తకాదీనాం పాతే ఆదిశబ్దేన స్వకీయం యత్కించిద్వస్తుగ
మ్యతే దురుక్తిసమయే దుర్వాక్యోచ్చారణకాలే గాత్రాదిపాతే స్వయం గర్తా
దిషు పతితే సతి ఆదిశబ్దేన నిమ్నోన్నతభూమిః గృహ్యతే- భయే భయహేతువ
స్తుదర్శనే- స్తంభాద్వైరపిఘాతనే ప్రహారణే వా కృశతనౌ శరీరబలరహితే స
తీత్యర్థః రోగాన్వితే రోగయుక్తో హియాదాతదాపి హే జన త్వయా భుక్త్వా
గమ్యతామితి జనైర్నిర్బంధహస్తగ్రహే నిర్బంధేన బలాత్కారేణ హస్తగ్ర
హే సతి వా ప్రయాణసమయే ప్రత్యాహ్వానవిధౌ హే జన పునరాగమ్య వా
క్యం శ్రుత్వా గమ్యతామిత్యాహ్వాయమానే సతి వా- ప్రయాతుః రోగో భవే
త్॥ తా॥ గమనేచ్ఛగల పురుషులకు ప్రమాదము చే స్వకీయమగు వస్త్రపుస్తకా
దులు జారిపడుట దుర్వాక్యోచ్చారణకాలము తామ్ముపల్లములందు జారిపడు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ట స్తంభాదులచే గొట్టుపడుట శరీరమునకిట్లి కృశించియుండుట రోగవంతు
లైయుండుట బిజనుడా భోజనము జేసి వెళ్ళుమాయని నిర్బంధము చేయుట బిజ
నుడా యొకమాట వినిపోవలెనని పిలుచుట యిట్టిదుష్టశకునములగుచుండగా
ప్రయాణము వెళ్ళినేని రోగవంతులగుదురని తాత్పర్యము॥ *

(౨౧౭) మూ॥ ఉన్మత్తాంధవిరూపపంగుజటిలవ్యాధ్యన్వితాభ్యంగయు
క్ఖంజైకద్విజముక్తకేశవిధవానగ్నక్షుధాపీడితాః। పాషండాప్రియషండ
ముండజడవాక్చండప్రచండాయుధాః ప్రాయః ప్రాణహరాః ప్రయాణసమ
యే సందృష్టమాత్రాః పథి॥ వ్యా॥ అ॥ పునశ్చాశుభశకునాంతరాణ్యాహ॥ ఉన్మ
త్తేతి॥ ఉన్మత్తాః భ్రాంతాః- అంధాః అంధకజనాః- విరూపాః విరుద్ధరూపాః-
పంగుర్వక్రపాదః జటిలో జటాధారి- వ్యాధ్యన్వితో రోగీ అభ్యంగయుక్ అ
భ్యంగం కృత్వా అస్నాతజనః- ఖంజః ఖోడః అసమర్థపాద ఇత్యర్థః- ఏకద్వి
జః విముక్తకేశః విలులితశిరోరుహః విధవా మృతభర్తృకా స్త్రీ- నగ్నో దిగం
బరః- క్షుధాపీడితాః వేజనాస్తే చ పాఖండాః పాతీతి పాః త్రయీధర్మస్తాం
తాం ఖండయంతీతి పాఖండాః- తే చ అప్రియాః శత్రవః- షండాః నపుంసకాః
ముండాః తత్కాలకృతవపనాః- జడవాచిః అస్ఫుటవచనాః- కుండాః జారస్త్రీ
సుతాః॥ ని॥ అమృతే జారజః కుండో మృతే భర్తరి గోళక ఇత్యమరః॥ ప్రచండా
యుధాః తీక్ష్ణాయుధధారిణః ఏతే ప్రయాణసమయే పథిమార్గే దృష్టమాత్రా
యది ప్రాయః అత్యంతం ప్రాణహరాః ఏతేషాం దర్శనం గమనకాలే మృత్యుప్ర
దమిత్యాశయః॥ తా॥ మత్తుడు-అంధకుడు-ఉగ్రరూపి-కుంటికాలుగలవాడు-
జడలుధరించినవాడు-రోగి-నూనె యొంటరాచుకొని స్నానము చేయనివాడు-
వక్రాంగుడు-ఒంటి బ్రాహ్మణుడు వెండ్రుకలు విరియబోసికొన్న జనుడు- విధ
వ స్త్రీ-దిగంబరుడు-దప్పిగొన్న మనుష్యుడు-పాఖండులు-శత్రువులు తత్కా
లమందు క్షౌరము జేసుకొన్న పురుషుడు-నపుంసకుడు-నత్తివాడు-తండ్రియుం
డగా జారునివలన బుట్టినవాడు-తీక్ష్ణాయుధములధరించినవాడు- ఈచెప్పబడి
నవారి దర్శనములు ప్రయాణసమయమునగలిగెనేని మృత్యుప్రదములని తా॥

(౨౧౮) మూ॥ చర్మాంగారతృణాస్థిపంకలవణవ్యాధేక్షణం భీతికృద్గోధా
సర్పబిడాలకుబ్జశశకవ్యాఘ్రేక్షణం మృత్యుదం। వంధ్యాసూకరతైలతక్రయ
తిరాడ్భస్మేక్షణం సాధనం కార్పాసేంధనరిక్తభాండతుషకాన్ పశ్యన్న యా
త్రాం వ్రజేత్॥ వ్యా॥ అ॥ పునరప్యశుభశకునాంతరాణ్యాహ॥ చర్మేతి॥ చర్మ అజి
నం అంగారాః ఇంగాలా నిత్యణాని అస్థి ప్రసిద్ధం పంకః కర్దమః లవణః- వ్యాధః కి
రాతః ఏతేషామీక్షణం భీతిదం భయంకరం గోధాగోధికా సర్పః బిడాలో మా
CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

జాగరః కుబ్జః ప్రసిద్ధః గోజనః శశకః ప్రసిద్ధః వ్యాఘ్రీః శార్దూలః ఏతేషా మీక్షణం మృత్యుదం మరణప్రదంవ ధ్యాసిస్సంతాన స్త్రీసూకరః వరాహః త్రై లం తక్రంచ ప్రసిద్ధం యతిరాట్ -యతీశ్వరః భస్మవిభూతిః ఏతేషామీక్షణం హా నిదం అనిష్టప్రదం కార్పాసః ప్రసిద్ధ ఇంధనాని శుష్కసమిధః -రిక్తభాండో నిర్జ లఘటః తుషకో ధాన్యత్వక్ ఏతత్సర్వం పశ్యే యాత్రాం న వ్రజేత్ నగచ్ఛేత్॥ తా॥ చర్మము-బొగ్గు-తృణము-ఎముకలు-అడుసు-లవణము- ఒకానొకకిరా తకుడు వీని యొక్క-దర్శనము ప్రయాణవిషయమైభయంకరమనియును ఉడు ము-సర్పము-పిల్లి-కుబ్జుడు-కుందేలు-పెద్దపులి వీని దర్శనములు మృత్యుపద ములు-గొడ్డురాలు-పంది-నూనె-మజ్జిగ-యతీశ్వరుడు- విభూతి వీని యొక్క దర్శనమనిష్టప్రదము; మరియు-ప్రత్తి-ఎండుకట్టెలు-రిక్తభాండము-ఊముక మొద లగు దుష్టవస్తువుల జూచుచున్నైన ముపోగూడదనియును అభిప్రాయమని తా॥*

[౨౧౯] మూ॥ భల్లూకద్విజరాజవానరరుతం తద్దర్శనం వాశబ్ద తేషాం కీర్త నమార్తికృచ్ఛగమనే దుష్టస్మృతిర్భీతిదాః। మాతుర్మృత్యుకరం కపోతవచ నం ప్రోక్తం వివాహేచ యద్ జ్ఞేయంతత్సకలం త్విహైవగమనే చాకాలవృ ష్ట్యాదికం॥ వ్యా॥ భల్లూక ఇతి॥ భల్లూకః ప్రసిద్ధః ద్విజరాజో గరుత్మాన్ వానరః క పిః తేషాం రుతం ఆర్తవాక్యం తద్దర్శనం వాతయోః వానరభల్లూకయో ర్ద ర్శనంచ అశుభకరం పక్షిస్వామిమహాక్షపక్షికులక ఇత్యాహ గరుడదర్శ నే శుభఫలస్యోక్తత్వాత్ తద్దర్శనమిత్యత్ర యో ర్దర్శనమితి ద్వివచనగ్రహణం అత్ర వాశబ్దస్సముచ్చయార్థకః॥ ని॥ వాస్యాద్వికల్పోపమయో రేవార్థేచ సముచ్చయఇత్యమరః తేషాం కీర్తనం నామోచ్చారణం గమనే ఆర్తికృత్ కించ దుష్టస్మృతిః సర్పాది దుష్టజంతుస్మరణం భీతిదాః భయప్రదా మనసాపి స ర్పశశకాదిస్మరణం నకర్తవ్యమిత్యాశయః- కపోతవచనంతు యాంతుః మృ త్యుకరణం వివాహే అకాలవృష్ట్యాదికం ఆదిశబ్దేన అభ్రభ్రమణాభ్రఘోష పరిధిర్దిగ్దాహాదయో గ్రాహ్యాః ఇత్యాది యచ్చప్రోక్తం నిషిద్ధత్వే నాభిహి తం తత్సకలం సర్వంతు ఇహైవగమనేపి జ్ఞేయం॥ తా॥ ఎలిగొడ్డు-గరుడపక్షి-కో తి- వీనిధ్వని- భల్లూకవానరములదర్శనము-స్మరణమును పీడాకరమని దుష్ట స్మరణములన గాసర్పాదులస్మరణము భయప్రదమనియు - పావురాతికూత మృత్యుప్రదమనియు మరియు-వివాహవిషయమైన నిషేధింపబడిన యకాలవృష్ట్యా దికములు ప్రయాణమందు నిషిద్ధంబులని తాత్పర్యము॥ *

(౨౨౦) మూ॥ ప్రాగుక్తాంత్సకలైక వింశతిమహాదోషాన్విసృజ్యాన్యతో యల్లగ్నం దగుణాధికం యదిభవేద్గ్రాహ్యం నదోషాధికం। నోక్తావిస్తరభీతిత

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation, Kolkata. Digitization: eGangotri.

శ్చబహవో దోషా గుణాస్సంతి తే కించిద్వస్తు నిరూపితం చగమనే శాస్త్రేష్వసా
రాత్మకమ్॥ వ్యా॥ అ॥ శకునస్వరూపం నిగమయతి॥ ప్రాగితి॥ ప్రాగుక్తాన్ వివా
హప్రకరణోక్తాన్ సకలైకవింశతిమహాదోషాన్-విసృజ్యవిహాయ-అన్యతః అ
న్యలగ్నాత్ యల్లగ్నం నాగుణాధికం అనేకగుణయుక్తం భవేదిత్యాదితల్లగ్నం
గ్రాహ్యం దోషాధికం తు న గ్రాహ్యం విచార్యమాణే బహవః అనేకాని దోషాః
గుణాశ్చసంతి- తే గుణదోషాః విస్తరభీతితః విస్తరభయాన్నోక్తాః కింతు శా
స్త్రేష్వసారాత్మకం సారభూతం కించిద్వస్తు గమనే ప్రయాణవిషయే నిరూపి
తం ప్రతిపాదితం మయేతి శేషః ఇదం కవేర్వాక్యం॥ అ॥ శకునస్వరూపమును నిశ్చ
యింపుచున్నాడు॥ తా॥ వివాహప్రకరణమందు జెప్పబడియున్న ఏకవింశతిమ
హాదోషములవిడిచి ప్రయాణమునకు లగ్నవిమర్శ చేయునెడల నేలగ్నము గు
ణాధికమో యట్టిలగ్నము గ్రాహ్యమనియు దోషాధికలగ్నమగ్రాహ్యమని
యు విమర్శ చేయునెడల గుణములు దోషములు ననేకములు గా నుండుటవలన
గ్రంథవిస్తరభీతి చేనవియన్నియు జెప్పబడలేదనియు ప్రయాణవిషయమైన శా
స్త్రములయందు సారభూతమగు కించిద్వస్తువు నాచే తనకాలామృతకారుల
చేత ప్రతిపాదింపబడెననియు తాత్పర్యము॥ *

[౨౨౧] మూ॥ విప్రాదిశ్శయనాన్నపానవిభవాంత్సంపూర్ణలక్ష్మీం మ
హీం రత్నస్త్రీపశుధాన్యయానవజయాన్ లబ్ధ్వా స్వధామాప్నుయాత్। ఏతే
షాం సుధీతా ప్రయాత్రుమనసశ్శుద్ధిః ప్రయాణేస్తి చేత్సర్వేషామధికైవ యానస
మయే శ్రీవేంకటేశస్మృతిః॥ వ్యా॥ అ॥ ప్రయాణస్య శుభలగ్నాదికం నిరూప్యేదా
నీం నిగమయతి॥ విప్రాదిరితి॥ శుభలగ్నే గమనం సంభవతి చేత్యాది-విప్రాదిః-
బ్రాహ్మణక్షత్రియవిట్ శూద్రాః శయనాన్నపానవిభవాన్- సంపూర్ణల
క్ష్మీం మహీం భూలాభం- రత్నస్త్రీపశుధాన్యయానవిజయాన్ లబ్ధ్వా ప్రాప్య
స్వధామ స్వగృహం పునరాప్నుయాత్ ఏతేషాం శుభలగ్నాదీనాం మధ్యే ప్ర
యాణే ప్రయాణసమయే ప్రయాతృమనసః శుద్ధిః ఏతత్కాలగమనం శుభదమి
తి నిశ్చయమనస్వితా- అస్థిచేదధికోత్తమా మాండవ్యానుతమవలంబ్యోక్తమి
దం యానసమయే ప్రయాణకాలే శ్రీవేంకటేశస్మృతిరస్తి చేత్సర్వేషాం శుభల
గ్నశకునాదీనామప్యధికైవ వేంకటేశస్మృతిరిత్యుపలక్షణం-ఇష్టదేవతాస్మ
రణమాత్రమితి ఫలితార్థః॥ అ॥ బలయుక్తములగు లగ్నాదులయందు బైన
ము పోవువారికి ఫలముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ బ్రాహ్మణక్షత్రియవైశ్యశూ
ద్రులకు బూర్వోక్తక్రమంబుగ బయనము పోవుటకు శుభముహూర్తము సం
భవించి పైనము వెళ్ళి శేనిశయనాన్నపానముల నఖండైశ్వర్యమును భూలా
CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

భమునురత్నముక్తికమణిప్రవాళాదులును స్త్రీపశుధాన్య వాహనములును
పొందియత్యంతసౌఖ్యంబుతో మరలస్వగృహమునుఁబొందుదురనియుశుభ
లగ్నము మొదలగునన్నిటికంటెబయనముబోయెడివారికి నెపుడుశుభము
హూర్తమునినిశ్చయమనస్సుకలుగునో యట్టిముహూర్తమధికంబనిమాం
డవ్యమహర్షిమతమునవలంబించి గ్రంథకర్తచేజెప్పబడినదనియును- మ
ఱియుముఖ్యముగనిష్టదేవతాస్మరణచేసి-ప్రయాణమువెళ్ళెరెని సమస్తకార్య
ములునెరవేఱుననియుతాత్పర్యము॥ *

(౨౨౨) మూ॥ ఏవంసత్సమయేప్రజన్నరపతిస్సంత్యక్తకేశాంబరప్రాణ
స్యందనశస్త్రనాగతురగాన్ కృత్వాతృణాస్యానరీన్।కృత్వేచ్ఛాంనకులాంగ
నాసువిజయా దత్వాభయంప్రాణినాం దగ్ధ్వాశత్రుపురాణిశత్రు కమలాం
హృత్వాపురీంస్వాంవిశేత్ ॥ వ్యా॥అ॥శుభలగ్నే ప్రయాతస్యరాజ్ఞఃఆశీర్వా
దరూపేణవిశేషఫలమాహ॥ఏవమితి॥ఏవంపూర్వోక్తరీత్యాసత్సమయేశుభ
లగ్నే నరపతిఃరాజాప్రజన్ గచ్ఛన్ అరీన్ శత్రూన్ సంత్యక్త కేశాంబరప్రాణ
స్యందనశస్త్రనాగతురగాన్ సంత్యక్తాః కేశాః శిరోరుహాః అంబరాణివస్త్రాణి
ప్రాణాఃస్యందనానిరథాఃశస్త్రాద్యాయుధానినాగాఃగజాః-తురగాఃఅశ్వాశ్చ
యైస్తథోక్తాః తాన్ తృణాస్యాన్ సందష్టతృణముఖాంశ్చకృత్వా కులాంగనా
సుశత్రూణాంపతివ్రతా స్త్రీషువిజయాఇచ్ఛాంనకృత్వాతాః అపరిగృహ్యే
త్యర్థఃపర స్త్రీపరిగ్రహణేమహాదోషస్మరణాదితిభావః ప్రాణినాంశత్రుదేశ
స్థజనానామభయంచదత్వాశత్రుపురాణిదగ్ధ్వాభస్మీకృత్వా శత్రుకమలాం
శత్రులక్ష్మీంహృత్వాస్వాధీనంకృత్వేత్యర్థః పునఃస్వాంస్వకీయంపురీంనగ
రంప్రవిశేత ॥అ॥శుభలగ్నమందుప్రయాణముపోయినరాజునకాశీర్వాదరూ
పముచేవిశేషఫలములనుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥పూర్వోక్తక్రమంబుగశుభల
గ్నమందుబైనముపోయినప్రభువుతనశత్రువులనువిడువబడిన తలవెండ్రుక
లువస్త్రములుప్రాణములురథములు శస్త్రములుగజములు గుఱ్ఱములుగల
వారలుగాను-కరవబడినతృణముఖములుగలవారలుగాను అనగాశరణాగ
తులనుగాజేసిశత్రురాజస్త్రీలయందాసక్తియుంచకనచ్చటనుండుప్రాణులక
భయముజేసిశత్రుపట్టణములదహించిశత్రులక్ష్మినపహరించియత్యంతానం
దభరితుడైమరలతనపట్టణమునుజేరుననుట॥ *

(౨౨౩) మూ॥యాత్రాలగ్నగతేబ్దఏవరవిజేసూర్యేతదర్థేందినంశీతాం
శౌత్రిదినంకుజేశశిసుతేమాసద్వయంవాక్పతౌ।మాసందైత్యగురౌచపక్షము
థవాదృష్టేలగ్నే గ్రహైస్సంఖ్యాయాః పరతస్సమేష్యతిపునస్స్వస్థాన మ్మా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation Kolkata. Digitization: eGangotri.

స్తార్ణవాః ॥ వ్యా॥అ॥ అథ ప్రతిప్రయాణనిర్ణయమాహ॥ యాత్రేతి॥ రవిజే శనౌ యాత్రాలగ్నగతే సతి అబ్దః సంవత్సర ఏవ సూర్యే లగ్నగతే సతి తదర్ధం తస్య సంవత్సరస్యార్ధం షణ్మాసా ఇత్యర్థః శీతాంశౌ చంద్రే తు దినం ఏకదివసః కుజే త్రిదినం - శశిసుతే బుధే మాసద్వయం వాక్పతౌ బృహస్పతౌ మాసః- దైత్యగురౌ శుక్రే పక్షః- అథవా లగ్నే యాత్రాలగ్నే గ్రహైః శన్యాదిగ్రహైర్యుక్తే సతి తు సంఖ్యయా పరతః ప్రయాతా ప్రయాణకర్తా ఆప్తార్థా వాప్తప్రాప్తార్థలాభస్సన్ పునః స్వస్థానం సమేష్యతి॥ అ॥ ఉక్తలగ్నమందు వెళ్ళినప్రయాణకర్త మరలవచ్చుటకు గాలనిర్ణయములను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ శనైశ్చరుడు ప్రయాణలగ్నగతుడై యుండెనేని ప్రయాణకర్త యొక్క సంవత్సరమునకు పిమ్మట మరల స్వస్థానము జేరుననియు సూర్యుడు లగ్నగతుడై యుండెనేని ఆరుమాసములకు పిమ్మట చంద్రుడుండెనేని నొకదివసమునకు బిమ్మటను అంగారకుడు లగ్నగతుడై యుండెనేని మూడుదివసములకు బిమ్మటను బుధుడుండెనేని రెండుమాసములకు పిమ్మటను బృహస్పతి యుండెనని మాసాంతరమందును శుక్రుడుండెనేని నొకపక్షమునగా ౧౫ దివసములకు పిమ్మట ప్రయాణకర్త ఇష్టసిద్ధిబొందినవాడై స్వస్థానమును జేరుననియు నీ చెప్పబడిన శన్యాదిగ్రహములచే ప్రయాణలగ్నము చూడబడుచుండినను క్రమంబున నేవానికి ఫలంబుల నెఱుంగవలయుననియును తాత్పర్యము॥ *

(౨౨౪) మూ॥ మందాదిగ్రహకాల ఏవ గదితో యాత్రాదిలగ్నే క్రమాదేకద్విత్రిగుణశ్చరస్థిరగృహే స్యాద్ద్విస్వభావాభిధే । యాత్రాలగ్నచరాదిభాగసహితేష్వర్క్యాదిఖేటేషు వా స్యాదేవం ప్రతియానముక్తగమనం నిశ్చిత్య యాత్రాం వ్రజేత్ ॥ వ్యా॥అ॥ అత్రైవ విశేషమాహ॥ మందాదీతి॥ యాత్రాలగ్నే చరే స్థిరే ద్విస్వభావే సతి వా గదితః పూర్వశ్లోకోక్తమందాదిగ్రహకాల ఏవ క్రమాదేకద్విత్రిగుణస్స్యాత్ అనేనాయమర్థస్సంపన్నః శనిస్థితయాత్రాలగ్నే చరే వత్సరః- స్థిరే వత్సరద్వయం ద్విస్వభావే సతి వత్సరత్రయం సూర్యస్థితియాత్రాలగ్నే చరే సతి షణ్మాసాః స్థిరే ద్వాదశమాసాః- ద్విస్వభావే ష్టాదశమాసాః ఏవముత్తరత్రాప్యూహ్యం అర్క్యాదిఖేటేషు శన్యాదిగ్రహేషు యాత్రాలగ్నే చరాదిభాగసహితేషు యాత్రాలగ్నే చరస్థిరద్విస్వభావాంశైః సహితేషు చ తదా ప్రాగుక్తకాలః స్యాత్ ప్రయాణముక్తగమనం ప్రతిప్రయాణముక్తగమనమేవముక్తరీత్యా నిశ్చిత్య యాత్రాం వ్రజేత్॥ అ॥ శ్లో॥ ఈశ్లోకమున నొక్క విశేషమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ప్రయాణలగ్నము చరముస్థిరము ద్విస్వభావమనెడు త్రివిధనామాన్వితముగా నుండెనేని పూర్వశ్లో

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

కమందు జెప్పబడియున్న క్రమంబునశన్యాదిగ్రహముల యొక్క కాలనిర్ణ
యము ఏకద్విత్రిగుణంబగునట్లు, ప్రయాణలగ్నము చరమైయుండి అట్టిలగ్న
మందుశనైశ్చరుండుండెనేని ప్రయాణకర్త మరలవచ్చుటకు నొకసంవత్సర
మవధియగు. స్థిరమైయుండెనేని రెండుసంవత్సరములవధియనియు ద్విస్వభావ
లగ్నమైయుండెనేని మూడుసంవత్సరములవధియనియు శేషించినగ్రహముల
కుగాలనిర్ణయమిత్తుఅగునట్టునుంగడగినదనియునిదియునుంగాక యీచె
ప్పబడినశన్యాదిగ్రహములుప్రయాణలగ్నస్థలములగుచరస్థిరద్విస్వభావాం
శలబొందియుండినను ప్రయాణకర్త స్వస్థానమునకుమఱలవచ్చుటకు గాలని
ర్ణయమునుబూర్వోక్తక్రమమునదెలుసుకొని పైనముబోవలయునని తా॥

(౨౬౫) మూ॥ యాత్రాలగ్నగతోగ్రహః ప్రథమతః పశ్చాద్వక్రీభవేత్తల్ల
గ్నేశ్వర ఏవవాగమనదిక్ఖేటోపివక్రీయది। యాతుర్జన్మవిలగ్నరాశ్యధిపతిర్వ
క్రంగతస్తద్దశాధీశోవాబలయుక్తవాన్స్వభవనం భూయః ప్రయాతైవ్యతి॥
వ్యా॥ అ॥ యోగాంతరమాహ॥ యాత్రేతి॥ యః యాత్రాలగ్నగతః సగ్రహః ప్ర
థమతః ప్రయాణకాలేఋజుగతిస్సన్నితిశేషః- పశ్చాద్వక్రీభవేద్యదితదాప్ర
యాతాభూయః పునః స్వభవనం స్వగృహం ప్రయాతియద్వాతల్లగ్నేశ్వవారో
ప్రయాణలగ్నాధిపతిర్వాయదావక్రీభవతితదాపున[illegible]గమిసతి - అథవాగ
మనదిక్ఖేటోపిస్వయంయద్దిశం ప్రతిగమిష్యతితద్దిక్పతిర్వా యదావక్రీభవతిత
దావాఅథవాయాతుః ప్రయాణకర్తుః జన్మవిలగ్నరాశ్యధిపతిః జన్మలగ్నా
ధిపతిర్వాయదావక్రంగతోభవతితదావాఅథవాతద్దశాధీశః తస్యయాతుః
యద్దశాతస్యాః స్వామీశః సః బలయుక్తవాన్స్థానాదిషడ్బలయుక్తవాన్ సన్
యదావక్రీనవతితదావాప్రయాతాభూయస్స్వమేవప్రతీశవక్తవ్యం దైవజ్ఞనే
తిపదద్వయమధ్యాహార్తవ్యం॥ అ॥ యోగాంతరములనుజెప్పుచున్నాడు॥
తా॥ నవగ్రహములలో నేగ్రహముగాని ముందుప్రయాణలగ్నమున ఋజుగ
తుడయియుండి ప్రయాణకర్త పైనముపోయినపిమ్మట వక్రించినను లేక ప్ర
యాణలగ్నాధిపతివక్రగతుడైనను, లేక తానేదిక్కునుగూర్చి పైనముపోదల
చియున్నాడో యాదిగ్గధిపతివక్రగతుడై యుండినను ప్రయాణకర్త యొక్క
జన్మలగ్నాధిపతివక్రగతుడైనను - లేక ప్రయాణకర్త యొక్క దశాధిపతిస్థా
నాదిషడ్బలయుక్తుడైయుండి యెపుడువక్రగతుడగుచున్నాడో అట్టిసమయం
బున పైనముపోయినవాడు మరలస్వగృహమునుబొందునని జ్యోతిశ్శాస్త్రాభి
జ్ఞుని చేతనీఫలముచెప్పదగినదనియును తాత్పర్యము॥ *

[౨౬౬] మూ॥ యాత్రాలగ్నగతోదయాంస్వభవనాద్వ్యత్రోదుషాం

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

దాంత్యగా యాత్రాకర్తృజన్మపాదకస్యైరథవాయాత్రేందు భాంశాంత్యగాః। తావంత్యోహివినాడికాశ్చఘటికాహాఃపక్షమాసా స్తయోర్వ్యావన్మధ్యనవాంశకాగతివశాత్స్యుర్యాత్రాకాలావధిః॥ వ్యా అ॥ పునర్యోగాంతరమాహ॥యాత్రేతి॥ యాత్రాలగ్నగతోదయాంశభవనాత్ యాత్రాలగ్నగతోదయఃఉదయాంసః ఉదయనవాంశఃసఏవభవనంతస్మాత్ తదారభయ్యత్రోడుపాదాంత్యగాఃప్రయాణనక్షత్రపాదాంత్యగతాః అథవా యాత్రాకర్తృజన్మపాదఃయాత్రాకర్తుః యజ్జన్మనక్షత్రంతస్యపాదతః తదారభ్య యాత్రేందుభాంశాంత్యగాః యాత్రానక్షత్రపాదాంత్యగాఃతయోఃయాతృజన్మనక్షత్రపాదప్రయాణనక్షత్రపాదయోశ్చయావన్మధ్యనవాంశకాః- యావంతోయావత్సంఖ్యాకాఃమధ్యనవాంశకాః తావంత్యేవవినాడికాః ఘటికాఃఅహానిపక్షఃమాసాశ్చగతివశాత్ యాతృకాలవధిస్స్యాత్॥ అ॥ మరల యోగాంతరములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ఉక్తక్రమంబునప్రయాణము వెళ్లినవారికిమఱలవచ్చెడినిర్ణయకాలమేదియనిన- ప్రయాణలగ్నస్థలవాంశము మొదలు ప్రయాణనక్షత్రపాదనవాంశమువఱకుగాని లేక ప్రయాణకర్తయొక్కజన్మనక్షత్రపాదమునవాంశము మొదలుప్రయాణనక్షత్రాంశమువరకుగాని లెక్కపెట్టగానెన్నినవాంశములగుచున్నవో అన్ని ఘడియలు అన్ని ఘడియలుఅన్ని దినములుఅన్ని పక్షములు-అన్ని మాసములుకూడా చేర్చిననెంతకాలమవునో అంతకాలమునకుపిమ్మటవత్తురనితాత్పర్యము॥ *

(౨౨౮) మూ॥ యాత్రాలగ్ననవాంశపోస్తనిలయేస్వాంశేశ్వరోవాయదావక్రీసప్తమరాశిపోపినవమాధీశోపియాత్రాలయాత్। తద్ద్రేక్కాణపతిః స్వకాలబలవాన్తద్వారలగ్నేశ్వరోయాతుస్స్యాత్పునరాగమస్స్వభవనంవారేశ్వరోవాతదా॥ వ్యా॥అ॥పునర్యోగాంతరమభ్యాహ॥యాత్రాలగ్నేతి॥ యాత్రాలగ్ననవాంశపఃప్రయాణలగ్ననవమాంశాధిపః-యదావక్రీభవతిఅథవాఅస్తనిలయేయాత్రాలగ్నాత్సప్తమలగ్నే-స్వాంశేశ్వరఃలగ్నేయావత్సంఖ్యకోనవాంశః-సప్తమలగ్నేపితావత్సంఖ్యాకోనవాంశః తదధిపోవాతదావక్రీభవతి-యద్వాయాత్రాలయాత్ సప్తమరాశిపఃసప్తమరాశ్యధిపతిర్వానవమాధిపోపియాత్రాలగ్నాత్నవమరాశ్యధిపతిర్వాయదావక్రీభవతి- తదావాఅథవాద్రేక్కాణపతిః యాత్రాలగ్నద్రేక్కాణపతిర్వా స్వకాలబలవాన్స్వకాలయాత్రాకాలేబలవాన్స్థానాదిషడ్బలయుక్తస్సన్ యదావక్రీభవతియద్వాతద్వారలగ్నేశ్వరఃతద్వారేశ్వరోయాత్రావారాధిపతిః తల్లగ్నేశ్వరోయాత్రాలగ్నాధిపతిర్వాస్వకాలబలయుక్తస్సన్యదావక్రీభవతి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

న్నారేర్వాతోయాత్ర్రజన్మవారాధిపతిర్వాజన్మరాశ్యధిపతిర్వా యదావక్రీభవతితతదాతత్కాలే యాతుస్స్వభవనంప్రతిపునరాగమః ప్రతిప్రయాణం స్యాదితివదేనితిశేషః॥ అ॥మరలవచ్చుటకుయోగాంతరములనుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ప్రయాణలగ్ననవాంశాధిపతిగానిప్రయాణలగ్నమునకుసప్తమలగ్ననవాంశాధిపతిగానిసప్తమలగ్నాధిపతిగాని ప్రయాణసమయమున ఋజుగతుడై యుండియెపుడువక్రగతుడగునోఅపుడును లేః ప్రయాణలగ్నద్రేక్కాణాధిపతిప్రయాణకాలమందుస్థానాదిషడ్బలయుక్తుడైయుండినపిమ్మట వక్రించిననుప్రయాణవారాధిపతియుదల్లగ్నాధిపతియునుదత్కాలమందు స్థానాదిషడ్బలయుక్తులైయుండిఎపుడువక్రగతులగుదురో అపుడును ప్రయాణకర్తయొక్కజన్మవారాధిపతిగానిజన్మలగ్నాధిపతిగానితత్కాలమందు బలయుక్తులైయుండిఎపుడువక్రగతులగుదురోఅపుడుప్రయాణకర్త శీఘ్రముగస్వస్థానమును జేరుననియుతాత్పర్యము॥ *

(౨౨౮)సూ॥ భూత్వాదౌగమనేప్రవేశశకునంపశ్చాత్సమీపేపునఃప్రస్థానంశకునంభవేద్యతిమహాలాభఃప్రయాతుస్సదా।ప్రోక్తంయత్సకలంప్రయాణశకునంవ్యస్తంప్రవేశేశుభంక్షీరాఖ్యంవిహగంవిహాయనగర గ్రామప్రవేశాదిషు॥వ్యా॥భూత్వేతి॥గమనేప్రయాణే-ఆదౌప్రథమతఃప్రవేశశకునంప్రవేశకాలోక్తశకునం భూత్వాపశ్చాత్పునస్సమీపే ప్రస్థానంభవేద్యతితదాప్రయాతుః మహాలాభఃస్యాత్ యద్యచ్ఛకునంప్రయాణేప్రోక్తం తత్సర్వంశకునంప్రవేశేన్యస్తంవిపరీతంసత్ నగరగ్రామప్రవేశాదిషుశుభం- భారద్వాజమయూరచాషనకులానాంప్రదక్షిణగతిఃప్రయాణే శుభప్రవేశేతువామాగతిఃశుభాగరుడకుక్కుటశునకాదీనాంవామాగతిః ప్రయాణేశుభఫలదాప్రవేశేతుప్రదక్షిణగతిరర్థదేపివివేకఃక్షీరాఖ్యంక్షీరనామవిహగంపక్షిణంవిహాయ రపక్షిగతిస్తూభయత్రాపివామగతిరేవశుభదేత్యర్థః॥ తా॥ప్రయాణసమయమునముందుగాప్రవేశమునకుజెప్పబడియున్నశకునములైనపిమ్మటప్రయాణశకునములాయెనేనిప్రయాణకర్తకు విశేషలాభమునుపాలపక్షిదక్కప్రయాణమునకుజెప్పబడియున్నశకునములునగరాదిప్రవేశాదులయందువ్యస్తముగానాయెనేనిముఖ్యములగుననగా ప్రయాణమునకుశ్రేష్ఠములనిచెప్పబడియున్నభారద్వాజమయూరాదిపక్షులయొక్క ప్రదక్షిణగమనముప్రవేశమునకశుభకరంబనియువామగమనముశ్రేష్ఠమనియు ప్రయాణమునకు శుభకరంబనిచెప్పబడియున్నగరుడ కుక్కుటాదులయొక్కవామగమనముప్రవేశమందుశుభకరంబనియుప్రదక్షిణగమనము శుభకరం

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

బనియు పాలపక్షి గమనము ప్రయాణ ప్రవేశాదులయందు వామగమన మే శ్రేష్ఠ మని తాత్పర్యము॥ *

[౨౨౯] మూ॥ యాత్రాధిష్ణ్యగుణై ర్ద్విజస్య ఫలదా సిద్ధి ర్గుణై ర్లగ్న జై ర్జ్ఞానాం యోగగణై ర్నృపస్య విశాం సిద్ధి ర్దినోత్థై ర్గుణైః శూద్రాణాం శకునై శ్శుభై శ్శుభఫలం యాత్రానుకూలం భవే దన్యేషాంతు మహూర్త శక్తిబలత స్స్యాత్కార్యసిద్ధి స్సదా॥ వ్యా॥ అ॥ ప్రయాణే విప్రాదీనాం నియతఫలా న్యాహ॥ యాత్రేతి॥ యాత్రాద్విజస్య బ్రాహ్మణస్య ధిష్ణ్యగుణైః ఫలదా నృపస్య రాజ్ఞస్తు లగ్నజై ర్జ్ఞానాం యోగగణై శ్చ గుణైః సిద్ధిః యాత్రా సిద్ధి ర్భవేత్ విశాం వైశ్యానాం దినోత్థై ర్గుణైః సిద్ధిః శూద్రాణాం శుభైః శకునై శ్శుభఫలం భవేత్ అన్యేషాం సంకరాణాంతు మహూర్తశక్తిబలతః మహూర్తబలా ద్యాత్రానుకూలా కార్యసిద్ధి స్సదా స్యాత్ అ॥ ప్రయాణవిషయమై బ్రాహ్మణాదులకు నియతఫలములను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ప్రయాణసమయమున బ్రాహ్మణులకు గణయుక్త నక్షత్రము గా నుండె నేని శుభప్రదమనియు రాజులకు లగ్న యోగాదులు శ్రేష్ఠములుగా నుండె నేని యిష్టసిద్ధిప్రదమనియు వైశ్యులకు దినశుద్ధి చక్కగా నుండె నేని శుభప్రదమనియు శూద్రులకు ప్రయాణకాలమందు శుభశకునములా యె నేని శ్రేయస్కరమనియు శేషించిన జనులకు మహూర్త బలము చక్కగా నుండె నేని కార్యసిద్ధి గలుగుననియును తాత్పర్యము॥ *

(౨౩౦) మూ॥ క్షౌరం వాక్కలహం సుదీర్ఘగమనం దైన్యం అయుం వేపథుం శోకం దుష్టసహాయ మేకగమనం విప్రత్రయం వక్రతాం। అభ్యంగం సముపోషణం చ కుటిలం త్యక్త్వా దివా మేహి న్నవ్రజే త్పూర్వా కృష్టవశాత్ ప్రయాణశకునం యాతు శ్శుభ వా శుభం॥ వ్యా॥ అ॥ అథ గమనదినే వర్జ్యా న్యాహ॥ క్షౌర మితి క్షౌరం క్షురకర్మ వాక్కలహం భార్యాదితా వాక్కలహం సుదీర్ఘగమనం అత్యంతాధికగమనం దైన్యం యాచ్ఞాది దైన్యం భయం వేపథుః శరీరకంపః శోకవ్యసనం దుష్టసహాయం దుర్జనసహాయం ఏకగమనం విప్రత్రయం వక్రతాం మార్గవక్రతాం అథ వా కించిద్దూరంగత్వా పునః నివృత్తిం వా అభ్యంగ తైలాభ్యంజనం సముపోషణం ఉపోష్యం కుటిలం మనోవైకల్యం చ అది వాహ్ని ప్రథమదివసే వర్జయిత్వా వ్రజేత్ గచ్ఛేత్ ఏవంగతే సతి పూర్వాకృష్టవశాత్ జన్మాంతర పుణ్యపాపకర్మ వశాత్ - యాతుః ప్రయాణశకునం శుభ మశుభం చ స్యాత్ పూర్వాదృష్టం శుభం చేచ్ఛుభశకునం అశుభం చేదవశకున మితి వివేకః॥ అ॥ పయనము బోవు దివసమందు విడువదగిన కార్యములు జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ప్రయాణదివసమందు క్షౌరము భార్య మొదలగువానితో కలహము దీర్ఘ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

మార్గమధ్యమునయాచ్నాదులచేప్రాప్తమగుదైన్యముభయముశరీరకంపము వ్యసనముదుర్జనులసహాయము ఏకాకిగాబయలు దేరుట బ్రాహ్మణత్రయ మునుబయలువెళ్లడము మార్గమతిదువక్రముగనడవడము అభ్యంగనస్నాన ముఉపోష్యముచిత్తవైకల్యము ఇవి మొదలగుదుష్టకార్యములత్యజించి ప్ర యాణమువెళ్లిరేనిజన్మాంతరపుణ్యాపాపవిశేషమువలన శకునములగుననగా పూర్వాదృష్టముశుభమైయుండెనేనిశుభశకునములు అశుభమైయుండెనేని అశుభశకునములునగుననియుతాత్పర్యము॥ *

[౨౩౧]మూ॥ ద్వైతీయేదివసేపియానశకునంసమ్యగ్భవేచ్ఛోభనంస్యా చ్ఛంస్యాచ్ఛకంవినావశకునందైవాత్తదస్యగ్భజేత్।పూర్వస్మిన్దివసేపియత్ర శకునంతత్రైవగత్వాపునస్తార్తీయేదివసేవ్రజేత్పునరపి స్యాదేవయాతు స్సుఖమ్॥వ్యా॥అ॥ద్వితీయదివసేగతిలక్షణమాహ॥ ద్వైతీయేఇతి॥ ద్వైతీ యే॥సూ॥ఏద్వైస్తీయ్యఇతీయప్రత్యయః-,తతఃస్వార్థేఅణ్ ద్వితీయ-ఏవ ద్వైతీయఃతస్మిన్ ద్వైతీయదివసే-ద్వితీయదివసేయానశకునం ప్రయాణశకు నంసమ్యగ్భవేద్యది- తదాశోభనంమంగళంస్యాత్ -దైవాత్- విధివశాత్- వ్యాళంసర్పంశశకంచవినాఅన్యదపశకునం భవేద్యదితదాపూర్వస్మిన్ దివ సేయత్రశకునంశుభశకునం జాతంతత్రైవపునర్గత్వాతద్దివసం తత్రైవనీ త్వాతార్తీయే॥ సూ॥త్రిణస్సంప్రసారణంచేతీతియప్రత్యయః తృతీయఃతతః స్వార్థేఅణ్ఆదివృద్ధిఃతార్తీయేతృతీయదివసేపునఃప్రజేత్ ఏవంచసతి యాతుస్సుఖంస్యాదేవ. అ॥ప్రయాణదివసము నకురెండవదివసమందుగతిలక్ష ణములనుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥రెండవదివసమందుప్రయాణశకునములుచ క్కగానాయెనేనిశుభకరంబనియుఁలేక దైవాధీనమువలనసర్పము కుందేలు ఈరెండువినాగానేమియపశకునములైననుపూర్వదివసమందే ప్రదేశమున కుశుభశకునములాయెనో మఱలనాప్రదేశమునబొంది యాదినమచటనే యుండిమూడవదివసమందుప్రయాణముబోయిరేనిసుఖవంతులగుదురనుట॥

పంచమప్రకరణంసమాప్తం.

కాలామృతే- సవ్యాఖ్యానే- వాస్తుప్రకరణప్రారంభః.

(౨౩౨) మూ॥ క్షేత్రాణాంసవతిశ్చభాకలియుగేశ్రీవేంకటేశాజ్ఞయా వింధ్యాఖ్యాచలదక్షిణావనితటేశ్రీగౌతమీసన్నిధౌ। సంపూర్ణాఢ్యావేద శాస్త్రసహతేస్వర్గాదిభోగప్రదేబ్రహ్మజ్ఞానభిరన్వితేఽతిశుభదే ముక్తి ప్రదేస్థాయినాం॥ వ్యా॥అ॥యాత్రాప్రకరణముక్త్వాదానీవాస్తుప్రకరణంని ర్వక్తుంతేనస్మాలభూతంగృహనిర్మాణయోగ్యప్రదేశమాహ॥క్షేత్రాణామితి॥

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

క్షేత్రాణాంకాశ్యాదీనాంమధ్యఇతి శేషఃసంపూర్ణాః స్వరవేదశాస్త్రసహితాః-
సంపూర్ణాఃయేఅధ్వరాఃమఖాఃయే వేదాః ఋగాదయః శ్రుతయఃయానిశాస్త్రా
ణితర్క-వ్యాకరణాదీని తైస్సహితేయుక్తే-స్వర్గాద భోగప్రదా స్వర్గాద
యోయేపుణ్యలోకాః తేషుభోగఃతత్ప్రదేదాంతరిబ్రహ్మ భ వాస్య
భిఃఅన్వితేసహితత్తస్థాయినాంవసతాంజనానామితి శేషః-అ స ద అన్యాం
తకల్యాణ ప్రదేముక్తి ప్రదే మోక్షదాయిని వింధ్యాఖ్యాచల దక్షిణావని
ఇతవింధ్యాఖ్యోయోఅచలఃపర్వతఃతస్యదక్షిణావనితటె దక్షిణభూప్రదేశే
గౌతమి నదీసమీపేచశ్రీవేంకటేశాజ్ఞయా-కలియుగేవర్తమానేయుగే-వ
సతిః గృహం-శుభామంగళప్రదేశ్యతా॥ అ॥ జనులువాసముచేయుటకుప్ర
దేశము నిర్ణయించుచు న్నాను॥ తా॥ కలియుగమునవాసముచేయువారల
కు ముక్తిప్రదంబును శుభకరంబునునగువింధ్యపర్వతమునకుదక్షిణభూభాగ
మును వేదశాస్త్రేతిహాసపురాణ పారంగతులగు బ్రాహ్మణోత్తములుని
వసించియున్న గౌతమీనదీసమీపభూములును-జనులకువాసయోగ్యంబని
శ్రీవేంకటేశ్వరాజ్ఞాకరులగుగ్రంథకారులచే జెప్పబడినదనియభిప్రాయము॥

(౨౩౩) మూ॥ సేవాయాంప్రభు లామభాదిగణరోధ్య భృత్యాఖ్యదిష్టాం
తత స్తత్కృత్వాథ చతుర్గుణంప్రవిభజేచ్ఛేచ్ఛిష్టంధనం । తద్వత్పూర్వ
విపర్యయాగతమృణం జ్ఞేయంహి రాజ్ఞస్తిదం భృత్యస్యైవతు భృత్య
భాదిగణయేదథార్ధాధి గోరాజ్యకృత్॥ వ్యా అ॥ అథవాస్తుస్వరూపంనిర్వ
క్తుంప్రసంగ సంగత్యారాజభృత్యార్ణమాహ॥ సేవాయామితి॥ సేవా
యాంవిషయే ప్రభునామభాది ప్రభునామనక్షత్ర మారభ్యభృత్యాఖ్యధి
ష్ణ్యాంతతఃభృత్యనామనక్షత్ర పర్యంతంగణయేత్ తద్గణితంచతుర్గుణం కృ
త్వాచతుర్భిఃసంగుణ్యశైవ్యైఃసప్తసంఖ్యాభిఃప్రవిభజేత్ ఏవంచసతియచ్ఛిష్టం
తద్ధనమితిజ్ఞేయం తద్వత్పూర్వవిపర్యయాగతంఋణం భృత్య మనక్షత్ర
మారభ్యప్రభునామనక్షత్రపర్యంతంగణయేత్ తద్గణితంచతుర్భిర్గుణితా
సప్తభిఃహృతంసత్ యచ్ఛిష్టం తదృణమితివేదితవ్యంఇదంరాజ్ఞః రాజభృ
త్యార్ణాంభృత్యస్యతు భృత్యరాజార్ణంతుభృత్యభాదిభృత్యనక్షత్రమా
రభ్యప్రభునామనక్షత్రపర్యంతంగణయేదిత్యర్థః-అ త్సర్వంపూర్వవద్ద్ర
ష్టవ్యం-ఏవంచసతిఅధ్రాధికోధనమధికంచేత్ రాజ్యకృద్భవేత్ - ఋణమధి
కంచెన్న శుభమిత్యర్థాల్లభ్యతే॥అ॥ పిమ్మటవాస్తుస్వరూపమును దెలుపు
వాడై ప్రసంధిసంగతిచేరాజభృత్యార్ణమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ సేవ
కునివిషయమైయర్ణముచూచునప్పుడుప్రభున మనక్షత్రము మొదలు సేవ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

కునినామనక్షత్రమువరకు గణనచేసి యాలెక్కనుర-టచే హెచ్చుగాగుణించి ౭-టభాగహరింపగారాశి యందు శేషముండనేని నదిధనమగును అట్టిధన సంఖ్యను ఒకచోటనుంచిమరల సేవకునినామనక్షత్రము మొదలు ప్రభునామ నక్షత్రమువరకును ఉక్త క్రమంబునగుణించిభాగహరింపగా శేషము ఋణమగు ఇట్లేర్పరచబడినధనఋణములలోధనసంఖ్యయధికముగనుండెనేని ప్రభువు లకులాభకరమగును సేవకుడుప్రభువిషయమైఅర్పణముచూచునపుడు సేవక నామనక్షత్రము మొదలు ప్రభునామనక్షత్రము వరకుగణన చేసి తక్కినవాని నుక్తక్రమంబుగజూచిఫలమునెఱుంగవలయునని తాత్పర్యము॥

(౨౩౪)మూ॥ స్యాధ్యాఖ్యాప్రథమాక్షరోక్తగణనాసంలిఖ్యతద్వామత స్తద్యత్సాదకనామచప్రవిభజేన్నాగైశ్చశిష్టంధనం। తాదృక్పూర్వవిపర్య యాగతమృణంప్రవ్యాధికంభోగదంసామ్యంచేత్సమతాన్యఏన్నరహితం వై రాఖ్యధామాత్తిక్రృత్॥ వ్యా॥ అథగ్రామార్పణలక్షణమాహ॥ సాధ్యాఖ్యాప్ర థమాక్షరోక్తంగణనాంసాధ్యోగ్రామాధిఃతస్యఆఖ్యానామతస్యాః యఃప్ర థమాక్షరః తస్యోక్తగణనాంఅకారాదిక్రమాత్ సాధ్యనామాద్యక్షపర్యం తంగణనయాయావత్సంఖ్యాభూమౌ సంలిఖ్యతద్వామతః తస్యాస్సంఖ్యా యాః నామతః వామభాగే సార్వవిభక్తిక స్తసిః-సాధకనామ సాధకోదే వదత్తస్తస్యనామాద్యక్షరంచతద్వత్ అకారాదిగణన యాయావత్సంఖ్యా తావత్సంఖ్యాసంలిఖ్యతత్సర్వంనాగైఃఅష్టభిఃప్రవిభజేత్తు శిష్టంధనంలబ్ధేన ప్రయోజనం నాస్తితాదృక్పూర్వోక్తసదృశంపూర్వవిపర్యయాగతం పూ ర్వస్మాద్విపర్యయేణాగతంఋణంభవతియథా సాధకనామాక్షరసంఖ్యాం ని క్షిప్యతద్వామభాగేసాధ్యనామాద్యక్షరోక్త సంఖ్యాంచసంలిఖ్య సర్వంనా గైః ప్రవిభజేత్తు శిష్టంఋణం భవేదిత్యభిప్రాయః-ఏవంచసతిప్రవ్యాధికం ధనాధికంచేత్ భోగదంశుభప్రదంసామ్యంచేత్తు-ధనర్ణేసమానేచేతిత్యర్థఃస మతాఅన్యత్తుఋణాధికంచేత్ అన్నరహితం దారిద్ర్యంకుర్యాత్తు-కించవై రాఖ్యధామశతుస్థానంఅతఏవాత్తిక్రృత్ అత్రబాలబోధార్థం యత్కించిదు దాహ్రియతే-కుండిననగరంనామకశ్చిద్గ్రామవిశేషః-తస్యఆద్యక్షరః కకా రఃఅవర్ణాదారభ్యకకారపర్యంతంగణనయాశసప్తదశసంఖ్యాభవతితావత్సం ఖ్యాంకర్మభూమౌసంక్షిప్యతద్వామభాగే ఈశ్వరోనామకశ్చిద్ద్విజఃఅవర్ణా దారభ్యఈకారపర్యంతం గణనయాచతుస్సంఖ్యాభవతితత్సర్వంసప్తదశో త్తరచతుశ్శతంభవతితదష్టభిఃహృతసత్ ఏకంభవతిశిష్టంతద్ధనంఏతదేవవ్యత్య స్తంసత్ చతుస్సప్తత్యుత్తరశతం తదష్టభిః హృతంసత్ షట్ శిష్టంభవతిత

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

స్థృణాధ నాధృణమధికం-ఏవంబుద్ధ్వాతానర్వత్రాప్యూహం కేచిదకారాదివర్గ
గణః యథాకార్యం॥అ॥ గ్రామార్వణమున కులక్షణమును జెప్పుచున్నాడు॥
అకారము మొదలు గ్రామనామధేయప్రథమాక్షరమువరకు గణనచేయగా
వచ్చినసంఖ్యనొకచోటనుంచియరలఅకారము మొదలుగృహముకట్టుటకుని
శ్చయించెడిపురుషుని నామప్రథమాక్షరమువరకు లెక్కపెట్టియాసంఖ్య మొ
దటగణనచేసియుంచియున్న లెక్కకు కుడిపక్కన నునిచివెరశిరాశినిరటభా
గహారింపగా శేషముధనమగుమరల అకారము మొదలు గృహాధిపతినామధే
యప్రథమాక్షరమువరకు లెక్కపెట్టిఆసంఖ్యనుఒకచోటవ్రాసియుంచిఆకా
రము మొదలు గ్రామనామధేయ ప్రథమాక్షరమువరకుగణనచేసియాగుణ
కముతొల్లిటిలెక్కకుకుడిభాగముననుచివెరచిరాశిరటభాగహారింపగా శే
షముఋణమగుని ట్లేర్పరచబడిన ధనఋణసంఖ్యలలోనేగాని ధనసంఖ్య
హెచ్చుగానుండునోయట్టిగ్రామమువాసయోగ్యంబనితాత్పర్యము॥

[౨3౫] మూ॥ క్షేత్రస్యాకచటాః క్రమాత్తపయశా వర్గాస్స్వయ
ష్టాస్థితాఃప్రాగాదౌఖగరాడ్బిడాలమృగరాట్ఛ్వాహ్యాఖునాగశ్శశః। స్వా
ద్వర్గాద్యదిపంచమోఽరిరథదిగ్వర్గేషుయోనిస్త్వయం ద్వాద్వాదిక్షువిది
క్షుచైకమఖిలంమేషాదిపూర్వాదితః॥వా॥అ. అథ క్షేత్రార్వణమాహ॥క్షేత్ర
స్యేతి॥ అకచటతపయశా ఇతి క్షేత్రస్యఅష్టావర్ణాస్థితాః-ప్రాగాదౌప్రా
గద్యష్టదిక్షుక్రమాత్.ఖగరాట్ గరుడఃబిడాలోమార్జాలః-మృగరాట్ సిం
హః శ్వాశునకః-అహిఃసర్పఃఆఖుర్మూషకః-నాగోగజః- శశప్రసిద్ధః- ఏతే
అవర్గాదీనామధిపాస్స్యుస్స్వస్యాత్ స్వకీయాద్వర్ణాత్పంచమఃపంచమవర్గో
యది అరిఃశత్రుర్యననామాక్షరోయద్వర్ధః తస్మాత్పంచమవర్గశ్శత్రురిత్య
ర్థఃస్వాద్వర్గాత్పంచమవర్గఃఇత్యనేనాశేషాశ్శుభా ఇత్యర్థాల్లభ్యతేఃతత్పూం
తరమాహ॥అథేతి॥దిగ్వర్గేషుఇయంయోనిరిత్యుచ్యతే-పూర్వాదితః ప్రాచీ
మారభ్యఅఖిలంమేషాదిద్వాదశరాశయఃదిక్షుచతుర్దిక్షుద్వౌద్వౌరాశీవిది
క్షుఆగ్నేయాదిషుచతుర్షుఏకైకం యోజయేదితిశేషః॥అ॥ క్షేత్రార్వణమును
జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ పంచాశద్వర్ణములలోనుండి-అ-క-చ-ట-త-య-శ-
అనెడి యెనిమిదివర్గములకు ప్రాగాదిగా గరుడబిడాలసింహశునకసర్ప
మూషక గజశశములుఅధిపతులనియును - పురుషులయొక్క నామప్రథ
మాక్షరమేవర్గముననుండునోఆవర్గమునకు పంచమవర్గము శత్రువర్గము
గాననావర్గమునకు స్థానంబగుదిక్కునగృహనిర్మాణము కూడదనియును
దిశాంతరములప్రాగాదీశాన్యమువరకుమేషాదిద్వాదశరాసులను దిక్కుల

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

యందునొక్కొకరాశియువిదిక్కులయందు రెండేసిగానుగీచిరేని ఇదియేది
గ్వర్గయందురోనియనిచెప్పబడుననుట॥

[౨౩౮] మూ॥ ఏకస్మిన్ యది పంచమే చ నవమే స్యాత్బంధుసంరక్షకో నాశ
స్స్యాద్ద్వితయే చ షష్ఠదశమే నామ్నా మ రాశ్యాదితః । తార్తీయే యది సప్తమే
పరజనైః పోష్యస్త్వథైకాదశే చాతుర్థే చ నఘాతుకో గృహపతిః స్థాయ్యష్టమే
ద్వాదశే। వ్యా॥ పూర్వోక్తరాశిచక్రస్య నామరాశి మారభ్య ఫలమాహ॥ ఏక
స్మిన్నితి॥ నామరాశ్యాదితః యో గృహపతిః తస్య నామరాశిమారభ్య ఏకస్మిన్
నవమే పంచమే చ స్థాయీ యది బంధుసంరక్షకః బంధుజనపోషకస్స్యాత్ ద్వితీ
యే షష్ఠే దశమే చ స్థాయీ యది నాశః స్యాత్ -స్వస్త్యేవ హానిః- తార్తీయే తృ
తీయస్థానే సప్తమే ఏకాదశే చ స్థాయీ యది పరజనైః పోష్యః పరాధీనవృత్తిస్స్యా
దిత్యర్థః- చతుర్థ ఏవ చాతుర్థం తస్మిన్ అష్టమే ద్వాదశే చ స్థానే స్థాయీ యది
తదా ఘాతుకః స్యాత్ పరప్రాణాపహర్తా భవేత్ - నామరాశ్యాదిత ఇతి సర్వ
త్రానుషంగః॥ టీ॥ అ॥ పూర్వశ్లోకోక్తంబగు రాశిచక్రమునను నామరాశి మొదలు
ఫలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ గృహపతి తన నామరాశి మొదలు పంచమన
వమరాశిస్థానములైన దిక్కులవాసము చేసిన బంధుపోషకుడగును- రెంటనా
రింట పదింట వాసము చేసిన నాశనము పొందును- మూడ నెనిమిదింట పదునొ
క్కింటనుండిన నితరులచే పోషితుడగును-నాలుగింట నెనిమిదింట పండ్రెండింట
నుండిన నొకనికి హానికలుగజేయుచుండునని తాత్పర్యము॥

(౨౩౯) మూ॥ సంగ్రామవ్యవహారధామనగరీగ్రామేషు మంత్రార్థ్యవేజ్ఞాతే
సత్యపి జన్మభే సతతం నామర్క్షజం స్యాత్ఫలమ్। అజ్ఞాతం జననోడు యస్య ఫల
దం స్యాన్నామభం తస్య తు త్రింశద్వత్సరతః పరం ఫలదమిత్యాహుః పరే నామ
భమ్॥ వ్యా॥ అ॥ అథ నామర్క్షాదాకర్తవ్యాన్యాహ॥ సంగ్రమేతి॥ సంగ్రామవ్యవ
హారః ధామనగరగ్రామేషు- సంగ్రామో యుద్ధవ్యవహారః క్రయవిక్రయాదివ్య
వహారః ధామ క్షేత్రాణాం నగరం పట్టణానాం గ్రామః గ్రామాణాం ఏతే
షు విషయే మంత్రార్థ్యవేషు విషయే చ జన్మభే జన్మనక్షత్రే జ్ఞాతే సత్యపి నామక్షజ
మేవ ఫలం స్యాత్ నామక్షమాభిః ఏవ సర్వాణ్యాణ్యం ద్రష్టవ్యమిత్యర్థః - యస్య జన
స్య జననోడు జన్మనక్షత్రమజ్ఞాతం తస్య జనస్య నామభం నామనక్షత్రమేవ ఫల
దం స్యాత్ -అస్యాణాంతరిక్తానాం నేష్వేత్యధ్యాహారః॥ పరే తు జన్మనక్షత్రే జ్ఞాతే
పి త్రింశద్వత్సరతః పరం త్రింశద్వర్షాదూర్ధ్వ నామభం ఫలదమిత్యాహుః
తన్న సంగచ్ఛతే మూనాభావాత్ ॥ అ॥ నామనక్షత్రాదులయందు జేయవలయు
నని జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ యుద్ధము వర్తకగృహము పురము గ్రామము మంత్ర

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ము వీనికిఅర్వాణముచూచునప్పుడు నామనక్షత్రమే ఫలప్రదమనికొన్నిగ్రంథములయందు జెప్పబడియుండినను ప్రయాణలేమిసది ఫలప్రదము కానేరదని గ్రంథకర్తయభిప్రాయము॥

(౨౩౮) మూ॥ ఈషత్పశ్చిమదక్షిణోన్నతమహీలక్ష్మీప్రదానేతరాసృగ్గంధసమన్వితాకనకదాదుర్గంధయుక్తార్తిదా। క్షేత్రం శ్వేతమథాల్పరక్తమఖిలంపీతంచకృష్ణంక్రమాద్విప్రాదేర్మధురంభవేచ్చకటుకంతిక్తంకషాయంశుభం॥ వ్యా॥ అ॥ అథగృహోన్నతిగంధరూపరసానాంఫలమాహ॥ఈషదితి॥ ఈషత్పశ్చిమదక్షిణోన్నతమహీ-ఈషత్కించిన్మాత్రంపశ్చిమదక్షిణయోర్భాగేఉన్నతామహీభూమిఃలక్ష్మీప్రదాఐశ్వర్యప్రదా) ఇతరాప్రాగుత్తరోన్నతా పశ్చిమదక్షిణభాగేనిమ్నాంచమహీ అలక్ష్మీప్రదాసృగ్గంధసమన్వితాసుగంధయుక్తామహీకనకదాస్వర్ణప్రదా దుర్గంధయుక్తాతుఆర్తిపీడాకరీవిప్రస్యశ్వేతం క్షేత్రంక్షత్రియస్యాల్పరక్తం ఈషద్రక్తంవైశ్యస్యాఖిలంపీతంఅత్యంతపీతవర్ణం క్షేత్రశూద్రస్యకృష్ణంక్షేత్రంశుభంశుభఫలసంభవతి-క్రమాద్విప్రాదేః క్షేత్రంమధురంతత్రస్థిత మృద్భక్షణేనమధురం భవేద్యదివిప్రస్యకటుకంయదిక్షత్రియస్యతిక్తంవైశ్యస్య కషాయంలవణసమంయదిశూద్రస్యశుభంభవేత్॥ అ॥గృహోన్నతరూపగంధరసములకుఫలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥గృహముకట్టుభూమిపశ్చిమదక్షిణభాగములందించుకమిట్టయియుండిన గృహపతికి భాగ్యముగలుగజేయునుఅటుగాకున్నదరిద్రప్రదమగును మంచివాసనతోకూడియుండిన స్వర్ణమునిచ్చుదుర్వాసనాయుక్తమైనపీడాకరమగును తెలుపువర్ణముగల్గియున్న యియున్నబ్రాహ్మణులకును-ఇంచుకయెఱ్ఱనయిఆకారముగలదైయున్న రాజులకును-పచ్చనివర్ణముగలిగిచేదైయున్నవైశ్యులకును- నల్లనివర్ణముగలిగియుప్పగానున్నశూద్రులకును-శుభప్రదమగునని తాత్పర్యము॥ *

[౨౩౯॥ మూ॥ ఖాత్వాగర్తమరత్నిమాత్రమథతాంమృత్స్నాపునఃపూరయేన్న్యూనాహానికరాసమాతుసమదావృద్ధిస్తువృద్ధిప్రదా। తోయంరాత్రిముఖేప్రపూర్యఖననేతత్రైవహిత్వామృదంతత్ర్యాతస్సుఖసం జంత్వనః సంపంకోరజోమృత్యుకృత్॥ వ్యా॥అ॥అథగర్తమృజ్జలపూర్ణయోః ఫలమాహ॥ఖాత్వేతి॥ అరత్నిమాత్రంచతుర్వింశత్యంగులిమానంగర్తంబిలంఖాత్వాఖనిత్వాఖనేరుదిత్వాత్ క్త్వాప్రత్యయస్యఇడ్వికల్పేన- అత్యంతామేవమృత్స్నాంమృత్తికాంపునః పూరయేత్ ఏవంపూరితాయాంసత్యాంస్యాంమృత్తికాన్యూనా అసంపూర్ణా చేత్ హానికరాసమాతుల్యాచేత్సమదా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

సమఫలదావృద్ధిస్సుగర్తస్యఅధికాచేత్ వృద్ధిదాఽంచితస్తై ర్నిఖననేగర్తే—మృదంపూర్తికాహిత్వా అథసాయ్యఅథరాత్రిముఖేసాయంకాలేతోయంప్రపూర్యతజ్జలంప్రాతర్ద్రష్టవ్యంజలమస్తిచేత్సుఖదంపంకోయదినిరశనందారిద్రంకురాయ్యత్ రజఃధూళిశ్చేత్ మృత్యుకృచ్ఛతిత్ గృహపతేరితిశేషః॥ అ॥ పల్లమునమృజ్జలములనిర్ణయించుటకుఫలమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥పిడితక్కువమూరెడుపల్లమునుత్రవ్వి యాపల్లమునుదానిమట్టిచేపూడ్వగాపూడ్చిన మన్నుతక్కువయ్యెనేనివృద్ధిగలుగజేయునుసరిపైన సమఫలమునిచ్చునుఅధికమయ్యెనేనివృద్ధికలుగజేయునుఆపల్లముననే ముందునాటిసాయంకాలమున జలముపోసిమరునాడుదయమున జూడగానుదకముండెనేనిసుఖప్రదమగును అడుసుగానుండిన నన్నము జెల్లముగజేయుచుదుమ్ముగానుండిన మృత్యుప్రదము॥ ❋

(౨౪౦)మూ॥ అన్యక్షేత్రజలంస్వధామగమనంహానిశ్చ కోలాహలఃప్రాగీశాన్యకుబేరదేశగళితంస్వక్షేత్రతోయంశుభమ్ । సౌమ్యప్రాగ్జలధీశకూపఖననంకర్తుశ్చలక్ష్మీప్రదంపాషాణాదిలభేత్సుఖంచఖననేస్యాద్యస్థిలాభో మృతిః॥ వ్యా॥అ॥జలగళికూపఖననయోర్నిర్ణయమాహ॥ అన్యక్షేత్రేతి॥ అన్యక్షేత్రజలంఇతరగృహోదకంస్వధాగమనంస్వగృహాగమనంభవేద్యదిహానిఃకోలాహలోయుద్ధంచస్యాదా-స్వక్షేత్రతోయం స్వగృహోదకం ప్రాగీశాన్యకుబేరదేశగళితంప్రాగీశాన్యోదీచీషుగళితంచేచ్ఛుభం- అన్యత్రగళితంచేదశుభమిత్యర్థాల్లభ్యతేసౌమ్య ప్రాగ్జలధీశ కూపఖననంసౌమ్యముదీచీ ప్రాక్పూర్వాజలధీశః ప్రతీచిదిక్ ఏతాసుదిక్షు కూపఖననంచేత్ కర్తుఃగృహపతేఃలక్ష్మీప్రదంచకారఃపాదపూరణార్థకఃఖననేసతి పాషాణాదిలభేత్యదిశుభంఅస్థిలాభోయదిమృతిర్భవేత్॥అ॥ఉదకము బైటపోవుటకునుబావిత్రవ్వుటకునునిర్ణయమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ఇతరుల యింటియుదకముతమయింటికివచ్చునటులనుండెనేని హానియు కలహముంగలుగునుతమయింటినీళ్లుప్రాగీశాన్యకుబేరదిక్కులబోవుటశుభకరమగును - తమయింటికిప్రాక్పశ్చిమోత్తరదిక్కులయందు బావిత్రవ్వెనేనిగృహపతికిలక్ష్మీకరంబగునుఅట్లుత్రవ్వబడినబావియందు పాషాణాదులుండెనేనిశుభమగును- ఎముకలుండెనేనిమృత్యుప్రదమగునని తాత్పర్యము॥ ❋

(౨౪౧) మూ॥ చక్రంస్యాద్గృహకర్ణకావ్యయమిదంసంలిఖ్యలింగత్రయంరేఖాస్త్రత్రచతస్రఏవవిలిఖేత్తిర్యక్చతస్రాదితః॥ ఏకైకస్యహితారకానవనవప్రాగ్లింగవామాధరాధూర్ధ్వస్థా అపిచోర్ధ్వగాశ్శుభఫలాసంద్యాస్త్వ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ధోదేశగాః॥ వ్యా॥ అ॥ గృహకర్ణికాచక్రలక్షణమాహ॥ చక్రమితి॥ లింగత్రయంలింగాకారరేఖాత్రయంసంలిఖ్యతత్రిలింగత్రయఏవచతస్రోరేఖాస్తిర్యగ్వాలిఖ్యేద్యదిఇదమేవగృహకర్ణికాహ్వయంగృహకర్ణికాచక్రంభవతిచక్రస్యఫలందర్శయతిప్రాక్ప్రథమతః లింగవామాధరాత్ లింగస్య యద్వామోవామభాగఃతస్యాధరమధోభాగః తస్మాత్తదారభ్యఏకైకస్యలింగస్యదక్షిణాదితఃఅశ్విన్యాదితఃనవనవతారకాః లభేత్ ఏవంలిఖితేయా ఊర్ధ్వస్థాలింగత్రయోపరిస్థాః ఊర్ధ్వగాఅపియాశ్చోర్ధ్వగతాశ్చతాస్తాశ్చ తారకాఃశుభఫలదాకర్తుః శుభఫలదాభవంతిఅధోదేశగాస్తు లింగత్రయస్యాధఃప్రదేశగతాస్తునింద్యాఃఅశుభఫలదాః॥ అ॥ గృహకర్ణికాచక్రలక్షణమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ నిడుపుగమూడులింగాకారరేఖలువ్రాసివానిపై నాలుగడ్డగీట్లుగీచియందునెడమప్రక్కనున్నలింగముననెడమపార్శ్వమున నున్నక్రిందియడ్డగీట్లు మొదలొక్కొక్కగీతకునశ్విని మొదలొక్కొక్కనక్షత్రమువరుసనువ్రాయవలయును-అనగాలింగమునకునెడమప్రక్క నాలుగునక్షత్రములుశిరస్సునగనక్షత్రముకుడిప్రక్క ౪ నక్షత్రములీతీరునప్రతిలింగమునకువ్రాయగాఅన్నిలింగములశిరంబుననున్ననక్షత్రములు ఎడమప్రక్కనున్న ౪నక్షత్రములు స్తంభప్రతిష్ఠ మొదలగుకార్యములవిషయమై శుభకరంబులగులింగమునకుకుడిప్రక్కనున్ననక్షత్రము లశుభకరంబులగుననుట అశ్విన్యాదినక్షత్రములలోనిచక్రమందుశ్రేష్ఠములుగానేర్పడెడునక్షత్రములదెలిసికొనుటకునాయానక్షత్రజ్ఞాపకంబులగుసంఖ్యలువ్రాయబడియున్న వి౧-౨-౩-౪-౫-౧౦-౧౧-౧౨-౧౩-౧౪-౧౯-౨౦-౨౧-౨౨-౨౩ ఈసంఖ్యలుగలనక్షత్రములుశుభకరంబులనిముఖ్యాభిప్రాయము॥ *

(౨౪౨)మూ॥ రేఖాయాంచతిరశ్చతత్రగృహిణః స్తంభప్రతిష్ఠాగమేసూర్యేణాగ్నిభయంకుజేనసహితోమృత్యుంబుధేనాభయం। దౌర్భాగ్యంగురుణాసితేనకలహంమందేనచోరాగమందారిద్ర్యంతమసాధ్వజేనచలనంకుర్యాచ్ఛశీతద్గృహే॥ వ్యా॥ అ॥ గృహకర్ణికాచక్రేఏకతిర్యగ్రేఖాగతగ్రహయుక్తచంద్రఫలమాహ॥ రేఖాయామితి॥ శశీచంద్రః స్తంభప్రతిష్ఠాగమేయద్గృహస్తంభప్రతిష్ఠాకాలేతిరశ్చరేఖాయాంసూర్యేణసహితోయది తద్గృహేవిద్యమానస్యగృహిణోయజమానస్య తత్రతదాఅగ్నిభయం కుజేనసహితోయదిమృత్యుంమరణభయంబుధేనఆయమంరోగంగురుణాదౌర్భాగ్యంసితేనశుక్రేణకలహంమందేనచోరాగమంతమసారాహుణాదారిద్ర్యం॥ ని॥ తమస్తురాహుస్స్వర్భానురిత్యమరః - ధ్వజేనకేతునాచలనంస్థానచలనంకుర్యా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

తే॥అ॥ స్తంభప్రతిష్ఠాకాలమునగృహారిష్టచక్రమునందుచంద్రుడున్నన
క్షత్రము తిర్యగ్రేఖయందు జేసియానక్షత్రమునసూర్యుడు మొదలగు గ్రహం
బులుండగానేనివానికిఫలమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ చంద్రునితోడసూర్యుడు-
కుజుడు-బుధుడు-గురువు-శుక్రుడు- శని-రాహువు- కేతువువీరలు చేరి రేని వ
రుసగ అగ్నిమృత్యురోగదారిద్ర్యకలహచోరదారిద్ర్యస్థానచలన భయంబు
లుగలుగుగానచంద్రునితోనే గ్రహంబును జేరియుండగూడదని తాత్పర్యము॥

(౭౭౩)మూ॥ ఆయామేనవిశాలమేవగుణయేత్ క్షేత్రీకృతంయత్పదం
నాగాఢ్యైః-స్వమృణంభవేత్త్రికరిభిర్వారోంకశైలైర్దినం॥ షట్త్రింశేనభ
మష్టభేర్నవగజైః రాధయోంకఖాకైర్వ్యయస్త్వంశష్షణ్ణవభిస్తదేవవిభజే దా
యుర్గజైర్దిక్పతిః॥ వ్యా॥అ॥ క్షేత్రస్యనవవర్గగణితక్రమమాహ॥ ఆయా
మేనేతి॥ఆయామేనగృహభూదైర్ఘ్యేణవిశాలంగృహభూవిస్తారం గుణయే
త్ ఇత్థంసంగుణ్యయత్ క్షేత్రీకృతంభవతి- తత్పదంక్షేత్రీకృతపదమేవనాగా
ఢ్యైః నాగైరష్టభిర్గుణితాఢ్యా అఢ్యైః ద్వాదశభిర్విభక్తే సతియచ్ఛిష్టం తత్
స్వంధనంభవతిపునస్తత్పదమేవత్రికరిభిః త్రిభిః సంగుణ్యకరిభిః అష్టభిర్విభక్తే
సతిశిష్టంఋణంభవతి - పునస్తత్పదమేవఅంకశైలైః నవభిస్సంగుణ్యసప్తభిః
హృతేసతిశిష్టంవారోభవతిపునస్తత్పదమేవషట్త్రింశేనమడ్భిః సంగుణ్యత్రిం
శత్సంఖ్యయాహృతేసతిశిష్టందినందివసోభవతిపునస్తత్పదమేవఅష్టభిః అష్ట
భిస్సంగుణ్యభైనస్తవింశతిభిఃహృతేసతిశిష్టంభంనక్షత్రంభవతిపునస్తత్పదమే
వనవగజైః నవభిఃసంగుణ్యగజైః అష్టభిఃహృతేసతిశిష్టంఆయఃతత్పదంఅంకఖా
కైః అంకైర్నవభిఃసంగుణ్యఖాకైః వింశత్యుత్తరశతేనహృతేసతిశిష్టం వయో
భవతితత్పదమేవషణ్ణవభిః షడ్భిస్సంగుణ్యనవభిఃహృతేసతిశిష్టమంశః తదేవ
పూర్వాగతమేవాయుఃగజైరష్టభిర్విభజేద్యదిపిత్రూరింద్రాదిదిగీశా భవతి॥

అ॥గృహముగట్టెడుస్థలమునకుధనము-ఋణము-వారము- దినము- నక్షత్ర
ము-అయము-ఆయుస్సు-అంశముదిక్పతుల నెడునవవర్గగణితక్రమమును
జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ గృహమునుకట్టెడుప్రదేశముయొక్క నిడువునుకొలి
చిఏర్పడినసంఖ్యచే వెడల్పుసంఖ్యనుగుణింపనాసంఖ్యకు క్షేత్రీకృతపదము
నామంబగునట్టిక్షేత్రీకృతపదసంఖ్యనుముందువ్రాయగలసంఖ్యచే తొమ్మిది
మారులుగుణించితొమ్మిదిమారులుభాగహరింపగా మిగతసంఖ్యయందుజె
ప్పినధనఋణాదినవవర్గులగునుఅట్లువర్గజ్ఞాపకములకైపైనవ్రాయ బోవు
సంఖ్యలలో మొకటియంకెగుణమనియు రెండుయంకెహరణమనియు దెలిసి
కొనిగుణించి రేనివర్గగణితమేర్పడునుగుణ-౮-వహర-౧౨-ధనం౩-౮ ఋ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

౯-౭ వార-౩ందిల-౨౭న-౯-౬౫-౯-౧౦౦వయస్సు౬-౯ అంశముసురలవ
యస్సంఖ్యనుల-౮భాగహరింప. గా శేషము ద్విప్రతియని యెఱుంగ వలయు
నను౮॥

(౨౪౪)మూ॥ క్షేత్రేపూర్వపదంపునశ్నగణయేన్నాగాదివాక్యాన్వయా
తద్వాక్యాంతిమసంఖ్యయైనవిభజేద్ద్రవ్యాదిశేషైర్లభేత్। కర్తుశ్చేదధికం
ధనంశుభమృణాదద్యల్పముథో౽శుభం యదాయోవిషమశ్శుభశ్శుభఫలా
వాలాశ్శుభానాంయది॥ వ్యా॥అ॥ పూర్వోక్తధనాదీనాం ప్రత్యేకఫలాన్యా
హ॥క్షేత్రఇతి॥ క్షేత్రేగృహభూమౌపూర్వపదంఆయామేనవిశాలగుణితంప
దంవాగాదివాక్యద్వయానాగాదివాక్యేఆద్యయాప్రథమసంఖ్యయా పునశ్చ
గుణయేత్ తద్వాక్యాంతిమసంఖ్యయానాగాదివాక్యేఅంతిమసంఖ్యయేనవి
భజేత్ అయమర్థఃపూర్వపదమష్టభిస్సంగుణ్యద్వాదశభిర్విభజేత్ ఏవంసర్వ
త్రాపూర్వపర్యంతథాచసతిశేషైః ద్రవ్యాదిధనఋణాదికంలభేత్ అధికంచేత్
కర్తుఃగృహపతేశ్శుభంఋణాదర్థఃఅల్పంయదిఅశుభంఆయః విషమశ్చే
చ్ఛుభఃసమశ్చేదశుభఇత్యర్థాల్లభ్యతే- శుభానాంశుభగ్రహాణాంసంబంధి
నోవారాశ్శుభఫలదాభవంతి॥అ॥పూర్వశ్లోకమునజెప్పినధనఋణాదులను
ఫలమునుజెప్పుచున్నాఁడు॥తా॥ఉక్తక్రమంబుగగుణకభాగహారములుచూడ
గాధనసంఖ్యఋణసంఖ్యకంటెనెక్కువాయనేనిగృహపతికిశుభమగుతక్కు
వాయెనేనియశుభమగుఆయసంఖ్యబేసిగనున్నశుభమగుశుభగ్రహవారము
లుశుభకరంబులగునని తాత్పర్యము॥ *

(౨౪౫)మూ॥ ఆత్మర్క్షాద్గృహభాంతమేవగుణయేద్యశ్చతారాజ
లంచాత్మర్క్షగృహభంయదేవమశుభంతారీయభంస్వర్క్షయః। దుఃఖం
స్యాద్యదిపంచమనిధనదంకర్తుర్భవేత్సప్తమం క్షేత్రేపుత్రకరాస్సదాగృహ
పతేరవేతరాస్తారకాః॥ వ్యా॥అ॥ క్రమప్రాప్తస్యగణితాగతనక్షత్రస్యఫల
మాహ॥ ఆత్మర్క్షాఇతి॥ తారాబలంయద్వత్ తారాబలేయథాఆత్మర్క్ష
మారభ్యనిత్యనక్షత్రపర్యంతంగణయేత్ తద్వదాత్మర్క్షాత్ స్వజన్మనక్షత్ర
మారభ్యగృహభాంతంగణితాగతగృహనక్షత్రపర్యంతం గణయేత్ ఏవంచ
సతిఆత్మర్క్షంగృహభం గేహనక్షత్రంచఏకంయదిగృహపతేరశుభఃతారీ
యభంఆత్మర్క్షాద్గృహనక్షత్రంతృతీయంయదిస్వక్షయః స్వస్యగృహపతేః
అయంనాశస్స్యాత్ పంచమంయదిదుఃఖస్స్యాత్ సప్తమంచేత్ కర్తుః నిధన
దంమరణప్రదంస్యాత్ ఇతరాః తృతీయపంచసప్తమాతిరిక్తాస్తారకాః క్షే
త్రేగృహభూమౌగృహపతేఃపుత్రకరాఃసంతానకరాభవంతి॥ ఆ॥ఉక్తగణిత

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

క్రమంబునవచ్చినగృహానక్షత్రఫలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ తనజన్మనక్షత్రము మొదలుగృహానక్షత్రమువరకు లెక్కపెట్టి యాసంఖ్యను తొమ్మిదిచే భాగహారింపగా తననక్షత్రమునుగృహానక్షత్రమునుఏకమాయనేని యశుభకరంబనియుజన్మనక్షత్రమునకుగృహానక్షత్రము మూడవది ఐదవది ఏడవది యాయెనేనిధనుసగానాశముదుఃఖముమరణమునుగలుగును-నాలుగుఆరు ఎనిమిదితొమ్మిదిసంఖ్యలంబైనక్షేమపుత్రకరంబనియును తాత్పర్యము॥ *

(౨౮౬)మూ॥ రాశ్యంతంగణయేద్గృహస్యగృహిణోరాశ్యాదితత్ఫలం నిస్సంతానంరంత్రికోణనిలయంద్విద్వాదశోనర్థకృత్ । షష్ఠాష్టాఖ్యగృహాంసదాకలహదంచాన్యేశుభారాశయో దంపత్యోర్యదపియత్ఫలంపరిణయే కర్తుర్గృహేతత్ఫలం॥ వ్యా॥అ॥ రాశ్యంతగణనాఫలమాహ॥ రాశ్యంతమితి॥ గృహిణోయజమానస్యరాశ్యాదిజనరాశిమారభ్యగృహస్యరాశ్యంతంగణయేత్ ఏవంచసతిత్రికోణనిలయంగృహిణఃరాశేఃపంచమం- నవమంచేత్ నిస్సంతానకరం-ద్విద్వాదశఃగృహిణోరాశేఃద్వితీయోద్వాదశశ్చఅనర్థకృత్-షష్ఠాష్టాఖ్యగృహాంషష్ఠగృహమష్టమగృహంచకలహదం-అన్యేఉక్తాతిరిక్తాఃరాశయఃశుభాః- కింబహునా- పరిణయేవివాహేదంపత్యోర్యద్యత్ఫలము క్తంతత్ఫలంకర్తుఃయజమానస్యగృహేగృహవిషయేపి ద్రష్టవ్యమిత్యర్థః॥అ॥గృహరాశ్యంతగణనకుఫలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ యజమానుని యొక్కజన్మరాశి మొదలుగృహరాశివరకుగణనచేయగా గృహవతిరాశికిగృహరాశిఅయిదవదితొమ్మిదవదిగానున్న పీడాకరంబగు౨వది ౧౨వదిగానున్నకలహప్రదమగు- శేషంబులుశుభకరంబులగు- మఱియువివాహవిషయమైదంపతులకుజెప్పబడియున్నఫలంబులన్నియునిచటగృహవిషయమై యూహ్యంబులనియును తాత్పర్యము॥ *

[౨౮౭]మూ॥ రిక్తాశూన్యకరాఅమానిధనదామాసాదిరార్తిప్రదాతచ్ఛేషాస్తిథయశ్శుభాగృహపతేరంశస్యచేదంఫలం। నాగౌవృత్తికరశ్శుభశ్చనిలయేదాహో మృతిస్తస్కరఃపుత్రోగోధనమిష్టిఃపుష్టిరనిశంగేహేనవాంశాఃక్రమాత్॥వ్యా॥గణితాగతదివసాంశానాంక్రమాత్ఫలాన్యాహ॥రిక్తారిక్తతిథయఃగృహపతేః॥శూన్యకరానాశప్రదాభవంతి-అమాఅమావాస్యా॥ నిధనదామరణప్రదామాసాదిఃశుక్లప్రతిపత్-ఆర్తిప్రదాపీడాకరీతచ్ఛేషాః ఉక్తారిక్తాస్తిథయః శుభాః గృహపతేరంశస్యఇదంవక్ష్యమాణంఫలంజ్ఞాతవ్యంగేహేగృహవిషయేప్రథమనవాంశోనాశః నాశకరః ద్వితీయేవృద్ధికరః తృతీయశ్శుభోలక్ష్మీప్రదఃచతుర్థోదాహఃదహనః-పంచమోమృతిఃమృ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

తికరః షష్ఠ స్తస్కరః చోరభయదః సప్తమః పుత్రః పుత్రప్రదః అష్టమో గోధనం
పశుధనకరః నవమః ఇష్టపుష్టిమనోరథసిద్ధికరః- నవాంశాః క్రమాత్-ఉక్తరీ
త్యా అనిశం సతతం నిలయే గృహే డుక్తఫలదా భవంతీత్యర్థః॥ అ॥ పూర్వోక్త
గణితక్రమమున నేర్పడిన దివసమునకు అంశములకు ఫలములను జెప్పుచు
న్నారు॥ తా॥ గణితము జేయగా నేర్పడిన నిరిక్తతిథులైన నాశమును, అమావా
స్యలైన మరణమును శుక్లపాడ్యమిలైన పీడయు గృహపతికి కలుగుననియును
జీయుం గృహపతి నవాంశమునకు గృహనవాంశము మొదటిదిగానున్న నశుభ
కరంబును రెండవదిగానున్న వృద్ధియు మూడవదిగానున్న సంపదయు నాలవది
గానున్న గృహదహనము ఐదవదిగానున్న మరణము ఆరవది చోరభయము ౭
వది పుత్రప్రదము ౮వది పశుధనప్రదము ౯వది యిష్టసిద్ధికరంబగునని తా॥ *

(౨౭౮) మూ॥ ఆయుష్షష్ట్యధికం శుభం గృహపతేః పీనం తు హానిప్రదం
సౌభాగ్యం సురరాడ్గృహస్య దహనం వహ్నిర్యమో మంగళం। రక్షశ్శత్రుభ
యం పశుం జలపతిః కుర్యాన్మరుచ్చంచలం ధాన్యం యక్షపతిశ్శివశ్శివమిదం
స్యాద్దిక్పతీనాం ఫలం॥ వ్యా॥ అ॥ గణితాగతాయుషః దిక్పతీనాం చ ఫలమాహ॥
ఆయురితి॥ ఆయుః గణితాయుః షష్ట్యధికం చేత్ గృహపతేర్యజమానస్య శు
భం భవేత్ హానం షష్టిసంఖ్యాన్యూనం చేద్ధానిప్రదమిత్యర్థః అథ దిక్పతీనాం ఫ
లం సురరాట్ ఇంద్రశ్చేత్ గృహపతేస్సౌభాగ్యం వహ్నిశ్చేద్గృహస్య దహ
నం యమస్తు అమంగళం రక్షః నిర్ఋతిః॥ ని॥ ర్ఋతిర్యాతురక్షసీ ఇత్యమరః-
శత్రుభయం-జలపతిర్వరుణః॥ ని॥ యాదసాంపతిరప్పతిరిత్యమరః-పశుం గోలా
భం మరుద్వాయుః చంచలం స్థానచలనం యక్షపతిః కుబేరో ధాన్యం శివః ఈశా
న్యః శివమంగళం కుర్యాత్॥ ని॥ శ్వః శ్రేయసం శివం భద్రం కల్యాణం మంగళం శు
భమిత్యమరః-ఇదమేవ దిక్పతీనాం ఫలం స్యాత్॥ అ॥ ఆయుర్దిక్పతులకు ఫలము
సు జెప్పుచున్నారు॥ తా॥ గణితము జేయ నేర్పడిన ఆయువు యొక్క సంఖ్య ౬౦
యింటికి హెచ్చుగానుండెనేని గృహపతికి శుభకరంబగును ౬౦యింటికి తక్కు
వగానుండెనేని హానికరంబగు గణితమువలన నేర్పడిన ఇంద్రాద్యష్టదిక్పతులువ
రుసగ సౌభాగ్యము గృహదహనము అశుభము శత్రుభయము పశులాభము
స్థానచలనము ధాన్యము శుభము ఈయెనిమిది విధముల ఫలముల గలుగజేయు
దురని తాత్పర్యము॥ *

[౨౭౯] మూ॥ చైత్రాద్యాః క్రమశశ్శుభం బహుధనం మృత్యుం చ గోనాశ
నం గోలాభం సుతనాశనం త్వనశనం సంపూర్ణసౌఖ్యం సదా। ధాన్యం వహ్ని
భయం జయం బహుసుఖం స్తంభప్రతిష్ఠాగమే కుర్యుస్సద్గృహిణాం శుభోఽపి శు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

భస్స్యాన్మాసోమలాఖ్యోయది॥ వ్యా॥అ॥అథచైత్రాదిమాసానాంక్రమాత్ఫల
మాహ॥ చైత్రాద్యాఇతి॥ చైత్రాద్యాః చైత్రాదిద్వాదశమాసాః స్తంభప్రతి
ష్ఠామే స్తంభప్రతిష్ఠాకాలేక్రమశఃత తత్ఫలానికుర్యురితిసంబంధః- యథాచై
త్రమాసశ్శుభంవైశాఖోబహుధనం జ్యేష్ఠోమృత్యుంఆషాఢోగోనాశనంశ్రా
వణోగోలాభంభాద్రపదస్సుతనాశనంఆశ్వయుజః అనశనమన్నాభావంకా
ర్తికస్సంపూర్ణసౌఖ్యంమార్గశీర్షో ధాన్యంపౌషఃవహ్నిభయంమాఘో
జయంఫాల్గునో బహుసుఖమితిశుభోపిమలాఖ్యోమాసః అధికమాసోయ
దితద్గృహిణఃతద్గృహపతేరశుభకృద్భవతి॥ అ॥చైత్రాదిద్వాదశమాసము
లకునుఫలమునుజెప్పుచున్నాడు॥తా॥చైత్రమాసము మొదలుఫాల్గునమాస
మువరకుగ౧౨మాసములలోగృహమునకు స్తంభప్రతిష్ఠచేసిరేని క్రమముగ
శుభముఅధికధనముమరణముపశునాశము పశులాభముపుత్రనాశము ఆశ
నాభావముసంపూర్ణసుఖముధాన్యముఅగ్నిభయముజయము బహుసౌఖ్య
ము-ఈద్వాదశవిధఫలములుగలుగుననియు-ఈమాసములలో శుభకరంబైన
మాసమధికమాసముగానుండెనేనినదియునశుభకరంబనితాత్పర్యము॥ *

(౨౩౦)మూ॥తిగ్మాంశుశ్చరరాశిగఃస్థిరగతోనాప్యర్థకృత్సద్విదామృ
త్యుస్స్యాద్ద్విశరీరగోగృహపతేః స్తంభప్రతిష్ఠాగమే।నారావారదినేశయోర
నలదాక్షీణశ్శశీశోకకృత్పూర్ణఃపుత్రకృదర్థదాగురుభృగూజ్ఞఃస్థైర్యకృ
ద్భానుజః॥ వ్యా॥అ॥చరరాశ్యాదిగతసూర్యఫలమాహ॥తిగ్మాంశురితి॥తిగ్మాం
శుఃసూర్యఃచరరాశిగతఃచరరాశిగోవాస్థిరరాశిగతః స్థిరరాశిగోవాసర్వదా
అర్థకృద్భవతి స్తంభప్రతిష్ఠాగమే స్తంభప్రతిష్ఠాకాలేసూర్యోద్విశరీరగఃద్వి
స్వభావరాశిగతశ్చేత్ గృహపతేఃమృత్యుఃస్యాత్॥ అథవారఫలమాహ॥ఆర
దినేశయోఆరోంగారకఃదినేశసూర్యః తయోర్వారాజభానువాసరౌఅనల
దాఏతద్వారద్వయే స్తంభప్రతిష్ఠాచేత్ తద్గృహందగ్ధంభవేదిత్యర్థఃక్షీణః
శశీక్షీణేందువారఇత్యర్థఃశోకకృత్ పూర్ణచంద్రఃపూర్ణేందువాసరఃపు
త్రకృత్ గురుభృగూగురుశుక్రవారౌఅర్థదౌసంపత్కరౌజ్ఞః బుధవాసరః
భానుజఃశనివాసరశ్చస్థైర్యకృత్ చిరకాలస్థితికారిణావిత్యర్థః॥అ॥చరరా
శ్యాదిగతసూర్యఫలమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥గృహమునకు స్తంభప్రతిష్ఠ
జేయుసమయమున సూర్యుడుచరస్థిరనామాంకితములగు లగ్నములయందు
న్నధనప్రదుడగుద్విస్వభావలగ్నగతుండైయున్న గృహపతికిమృత్యుకరుడ
గుభానువంగారకవారములయందు స్తంభప్రతిష్ఠచేయబడినగృహ మగ్నిదగ్ధ
మగుక్షీణచంద్రవారముదుఃఖప్రదమగుపూర్ణేందువారముపుత్రప్రదమ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

గురుభృగువారములుసంపత్కరంబులగుబుధశనివారములు స్థిరకరంబులగుననుట॥ *

(౨౫౧)మూ॥ సూర్యాంగారకలగ్నవర్గరహితంసర్వస్థిరంశోభనంలగ్నంవాద్విశరీరమత్రగృహిణోలగ్నంచరంచంచలం।సూర్యాంగారకలగ్నమప్యథశుభం సౌమ్యగ్రహైస్సంయుతంసౌమ్యైర్వా యదివీక్షితంసుబలిభిః క్రూరైస్త్రిషష్ఠాయుగైః॥ వ్యా॥ అథలగ్నఫలాన్యాహ॥ సూర్యేతి॥ సూర్యాంగారకలగ్నవర్గరహితంసూర్యాంగారకయోః లగ్నేసింహవృశ్చికేతయోర్వర్గైఃషడ్వర్గైశ్చతాభ్యాంరహితంసర్వంస్థిరంశోభనం కించద్విశరీరంద్విస్వభావమపిలగ్నంగృహిణఃఅత్ర స్తంభప్రతిష్ఠాయాంశుభంచరంచరలగ్నంచేత్-చంచలంచలనప్రదంభవేదథవాసూర్యాంగారకలగ్నంసింహవృశ్చికమపిసౌమ్యగ్రహైస్సంయుతంయుక్తంచేచ్ఛుభంఅథవాసుబలిభిఃఅధికబలయుక్తైస్సౌమ్యైశ్శుభగ్రహైఃవీక్షితందృష్టంస్యాయదిశుభం అథవాక్రూరైఃపాపగ్రహైః త్రిషష్ఠాయగైఃలగ్నాత్త్రిషష్ఠైకాదశస్థానగతాయదితదావాసూర్యాంగారకలగ్నశ్చశుభంభవతి॥ అ॥లగ్నఫలములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥సింహవృశ్చికలగ్నములునువాని షడ్వర్గలుంగాకతక్కినస్థిరలగ్నములునుద్విస్వభావలగ్నంబులు స్తంభప్రతిష్ఠకుశుభకరంబులగును చరలగ్నముచాంచల్యమునిచ్చునుమఱియునిషిద్ధములైనసింహవృశ్చికములు శుభగ్రహయుక్తములైయున్ననుఅధికబలయుక్తములగుశుభగ్రహములచేజూడబడుచున్ననుపాపగ్రహములు 3-౬-౧౧ఈస్థానములయందుండిననవుడీలగ్నములుశుభకరంబులగునని తాత్పర్యము॥ *

(౨౫౨)మూ॥ పౌష్ణాదిత్యకరత్రయార్యశశభృన్మిత్రద్వయాఖ్యాస్సుభాస్స్యుస్తిర్యఙ్ముఖతారకాగృహవిధౌముఖ్యానవాధోముఖాః। కూపాదౌతుపితృద్విదైవదసుజాహ్యగ్నిత్రిపూర్వాంతకాశ్శేషాస్త్వూర్ధ్వముఖాభిదా నవశుభావృక్షాదిసంస్థాపనే॥ వ్యా॥అ॥ అథనక్షత్రాణాంతిర్యగధోర్ధ్వముఖత్వం దర్శయన్ తేషాంతత్రతత్రప్రతిపనియోగమాహ॥ పౌష్ణేతి॥ పౌష్ణాదిత్యకరత్రయార్యశశభృన్మిత్రద్వయాఖ్యాః రేవతీపునర్వసుహస్తచిత్రస్వాత్యశ్వినీ మృగశిరానూరాధాజ్యేష్ఠాఖ్యాః నవతిర్యఙ్ముఖతారకాః గృహవిధౌ స్తంభప్రతిష్ఠాయాంశుభాస్స్యుః పితృద్విదైవదసుజాహ్యగ్నిత్రిపూర్వాంతకాఃమఘావిశాఖామూలాశ్లేషాకృత్తికాపూర్వఫల్గునీపూర్వాషాఢాపూర్వాభాద్రాభరణ్యఃనవాధోముఖాస్తారకాః-కూపాదౌకూపవాపీతటాకాది ఖననకర్మణిముఖ్యాఃశేషాసుపుష్యార్ద్రాశ్రవణోత్తరాషాఢోత్తరాభాద్రాశతభిషగ్రో

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

హిణీశ్రవిష్ఠాః సర్వోర్ధ్వముఖాభిధాస్తాః తాః వృతాదిసంస్థాపనే శుభాః॥ అ॥ న
క్షత్రములకు తిర్యగధోర్ధ్వముఖత్వములను వాటికి ఫలములను జెప్పుచున్నా
డు॥ తా॥ అశ్విని మొదలు రేవతివరకు నిరువదియేడు నక్షత్రములను దెలిసికొను
టకై క్రిందవ్రాయబడియున్న నక్షత్రజ్ఞాపకంబులగు సంఖ్యలచేత నా సంఖ్యావా
చ్యనక్షత్రముల దెలిసికొనవలయు నక్షత్రజ్ఞాపకంబులగు సంఖ్యలు ౧-౫- ౭-
౧౩-౧౪ ౧౫-౧౭-౧౮-౨౭ ఈ సంఖ్యావాచ్యంబులగు తిర్యఙ్ముఖనక్షత్రము
లు స్తంభప్రతిష్ఠకు శుభకరంబులనియు ౩-౯-౧౦-౧౧-౧౬-౧౯-౨౦-౨౫ ఈ
సంఖ్యావాచ్యంబులగు అధోముఖనక్షత్రములు బావులు గుంటలు చెరువులు
మొదలైనవాని త్రవ్వుటకు శ్రేష్ఠములనియు ౪-౬-౮-౧౨-౨౧-౨౨- ౨౩-
౨౪-౨౬ ఈ సంఖ్యావాచ్యంబులగు నూర్ధ్వముఖనక్షత్రములున్ని వన
ములు పైరులు మొదలైనవాటిని స్థాపించు నెడల శుభకరంబులనియూ ననుట॥ *

(౨౫౩) మూ॥ నాసత్యాదితిరేవతీకరగురుశ్రోణత్రయేందూత్తరామిత్ర
త్వష్టృవిధాతృభేషు సుతదా స్తంభప్రతిష్ఠార్థదా। యస్మిన్నిర్మాణగృహేశ
దేశవివరే స్తంభప్రతిష్ఠాం శుభాం కృత్వా తద్గృహసంయుతాన్యభవనం కా
ర్యం తథా తద్యుతం॥ వ్యా॥ అ॥ పూర్వం సామాన్యేన స్తంభప్రతిష్ఠానక్షత్రా
ణ్యుక్త్వా ఇదానీం విశేషేణ రూపయతి॥ నాసత్యేతి॥ నాసత్యః అశ్వినీ అదితిః
పునర్వసూ- రేవతీ ప్రసిద్ధా కరో హస్తః గురుః పుష్యః శ్రోణత్రయం శ్రవణధని
ష్ఠాశతభిషజః ఇందుర్మృగశీర్షం ఉత్తరాత్రయం మిత్రమనూరాధా త్వష్టా చి
త్రా విధాతా రోహిణీ ఏతేషు పంచదశనక్షత్రేషు స్తంభప్రతిష్ఠాసు తదా పుత్ర
దా అర్థదా సంపత్కరా చ యస్మిన్నిర్మాణగృహేశదేశవివరే యత్ నిర్మాణ
గృహం తస్య ఈశదేశః ఈశాన్యదిక్ తస్యా దిశో వివరే గర్తే శుభాం స్తంభప్రతి
ష్ఠాం కృత్వా తదనంతరం తద్గృహసంయుతాన్యభవనం తద్గృహేణ సంయు
తం యుక్తం అన్యభవనం గృహాంతరం కార్యం నిర్మాతవ్యం తథా తద్యుతం గృ
హాంతరసహితం కార్యం ప్రథమగృహస్తంభప్రతిష్ఠాయామేవ ముఖ్యనక్షత్రాదివిశే
షవిచారః న తు ప్రతిగృహస్యాపీత్యాశయః॥ అ॥ పూర్వశ్లోకమందు సామాన్య
ముగా స్తంభప్రతిష్ఠకు నక్షత్రముల జెప్పి మరల విశేషనక్షత్రములను జెప్పుచు
న్నాడు॥ తా॥ అశ్వి-పున-రేవ-పుష్య-శ్ర-ధని-శత-మృ-ఉత్త-ఉషా- ఉభా-
అనూ-చి-రో ౧౫ నక్షత్రములు పుత్రకరంబులును సంపత్కరంబులుననియు ఆ
స్తంభమును తానుకట్టబోయెడి గృహమునకీశాన్యదిక్కుననొకపల్లము త్రవ్వి
యందు ప్రతిష్ఠ చేసి పిమ్మట గృహనిర్మాణము జేయవలయుననియు ఇట్లు నిర్మిత
మైన గృహముతో మరల నెన్ని గృహములు గాని నిర్మాణము జేయు నెడలలగా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute,.Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

దివిచారములనావశ్యకములనియును తాత్పర్యము॥ *

(౨౫౮)మూ॥ మాసేషు క్రమశ స్త్రిషు త్రిషు నదా ప్రాచీనభస్యాదితః స్వాపాదేయమహీషు వాస్తుపురుష స్తద్వామశాయీ భవేత్। త్యక్త్వా తచ్చరణే క్షణస్థకకుభా తత్పృష్ఠమూర్ధస్థదిక్కాలాన్ స్వేచ్ఛవనిశిఖిః పేతదుదరే శంకుం యథో క్తంసుధీః॥ వ్యా॥ అ॥ వాస్తుపురుషస్థితిక్రమమాహ॥ మాసేష్వితి॥ వాస్తుపురుషః క్రమశో వక్ష్యమాణప్రకారేణ ప్రాచీనభస్యాదితః ప్రాచీనమారభ్య మాసేషు భాద్రపదమారభ్యేత్యర్థః త్రిషుమాసేషు సదా తిష్ఠతి- అయమేవాశయః ప్రాచ్యాం భాద్రపదాశ్వయుజకార్తికేషు తథా దక్షిణస్యాం మార్గశీర్షపౌషమాఘేషు ప్రతీచ్యాం ఫాల్గుణచైత్రవైశాఖేషు ఉదీచ్యాం జ్యేష్ఠాషాఢ శ్రావణేష్వితి స్వాపాదేయమహీషు స్వస్వాపాదేయాః యాః మహ్యః తాసు వామశాయీ వామభాగశాయీ భవేత్ తచ్చరణే క్షణస్థః కకుభా తస్య వాస్తుపురుషస్య చరణే క్షణస్థే యేక కుభాదిశా తే। ని॥ దిశస్తుః కకుభః కాష్ఠా ఇత్యమరః- త్యక్త్వా విహాయ తత్పృష్ఠమూర్ధస్థ దిక్కాలాన్ తస్య వాస్తుపురుషస్య పృష్ఠమూర్ధ్నోః యేదిశా స్తాః తయోర్యాశ్చ కాలాః గృహాః తాన్ స్వేవ తదుదరే ఉదరమధ్యభాగ ఏవ సుధీర్విద్వాన్ యథో క్తం శాస్త్రోక్త రీత్యా శంకుం వినిక్షిపేత్ స్థాపయేత్। అ॥ వాస్తుపురుషుడుండెడి క్రమమును దానికిఫలమును జెప్పుచున్నాడు॥

తా॥ వాస్తుపురుషుడు భాద్రపదము మొదలు 3 మాసములు తూర్పుతలగాను మార్గశీర్షము మొదలు 3 మాసములు దక్షిణశిరస్సుగాను ఫాల్గుణము మొదలు 3 మాసములు పడమటితలగాను జ్యేష్ఠమాసము మొదలు 3 మాసములు ఉత్తరశిరస్సుగాను యెడమప్రక్కగా మళ్ళిశయనించియుండును గాన నతనిపాదములున్న దిక్కునను నేత్రములు చూచుచున్న దిక్కునను వదలి యతనిశిరస్సును వీపునున్న దిక్కులయందు దానుగట్టెడుగృహమునకు మధ్యభాగమున శాస్త్రప్రకారముగ శంకుస్థాపన చేయవలయు॥ *

(౨౫౯)మూ॥ తచ్ఛంకుం త్రివిధం విభజ్య సమశోర్ధ్వాదిభాగత్రయం పృష్టాశ్రం చతురశ్రమగ్రమృజుం చాష్టాశ్రమేవంవిధమ్। సర్వేషాం చవితస్తిమాత్రమవధిః స్వర్ణాదిరత్నాన్వితం గంధాద్యైరపి పూజితం శుభదినే శంకుం న్యసేన్మంగళైః॥ వ్యా॥ అ॥ శంకులక్షణమాహ॥ తదితి॥ సర్వేషాం సర్వవర్ణానాం వితస్తిమాత్రం ద్వాదశాంగుళమాత్రమవధిః ప్రమాణం॥ ని॥ వితస్తిర్ద్వాదశాంగుళమిత్యమరః- తచ్ఛంకుం ద్వాదశాంగుళపరిమితశంకుం సమశః అన్యూనాధికం యథా తథా త్రివిధం విభజ్య ఊర్ధ్వాదిభాగత్రయే ఊర్ధ్వమధ్యాధోభాగేషు ఊర్ధ్వభాగే అష్టాశ్రం అష్టౌ అశ్రయః కోణాని యస్య తం

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

మధ్యమభాగేచతురశ్రంఅధోభాగేఅనశ్రంనిష్కాణంవర్తులాకారమిత్యర్థః కించఅవ్రణంకోటరాదిరహితంఋజుంఅవక్రంఏవంవిధం ఉక్తలక్షణంసంపన్నంశంకుంగంధాద్యైఃగంధపుష్పాక్షతైరభిపూజితంకృత్వాస్వర్ణాదిరత్నాన్వితేసువర్ణప్రవాళముక్తికాదిసమన్వితే గర్తఇతి శేషఃమంగళైః మంగళతూర్యఘోషైః శుభదినేపూర్వోక్తలక్షణసంపన్నశుభదివసేవ్యాసేత్ నిక్షిపేత్॥అ॥శంకులక్షణమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ బ్రాహ్మణాదిసమస్తవర్ణంబులవారును కొట్టుముడివంపులేకయుండెడు ద్రూకునజేసెడుపొడువునొకమేకు నేర్పరచియామేకును సమాంశములుగా 3 భాగములుచేసి అందుఅధోభాగముగుండుగనున్న మధ్యభాగమును నాలుగుమూలలుగానున్న మొదటిభాగము నెనిమిదిమూలలుగలుగునట్లుగాను చెక్కి దానినిస్వర్ణరత్నాదులతో పల్లమునశుభనక్షత్రలగ్నయుక్తమగుదివసంబున మంగళవాద్యఘోషములతోడనాటవలయునని తాత్పర్యము॥ *

[౭౩౬]మూ॥ వాపీకూపతటాకసేతుపరిఘాస్వేతాసుభిత్తేరధోభిత్తీనామపిబాహ్యదేశనికటేసర్వత్రదేవాలయే। భిత్తీనామపిచాంతరేచనిలయేన్నృణాంపశూనాంసదా తావత్కాలగృహస్థితిగృహపతేర్యావచ్ఛంకుస్థితిః॥ వ్యా॥అ॥శంకుప్రక్షేపణస్థానాన్యాహ॥ వాపీతి॥వాపీకూపతటాకసేతుపరిఘాసుఏతాసుభిత్తేఃకుడ్యస్య॥ ని॥భిత్తిస్త్రీకుడ్యమేతూకమిత్యమరః అధః అధోభాగేసర్వత్రదేవాలయేసకలదేవతామందిరేషుభిత్తీనాంబాహ్యదేశనికటేబాహ్యదేశసమీపేన్నృణాంమనుష్యాణాంపశూనాంనిలయేచభిత్తీనామంతరోమధ్యదేశఏవశంకుంనిక్షిపేదితిశేషః శంకుస్థాపనఫలమాహ శంకుస్థితిఃయావత్ గృహపతేర్యజమానస్యతావత్కాలగృహస్థితిః తావాన్కాలోయస్యాస్సాతావత్కాలాగృహేస్థితిఃచిరకాలస్థాయినంశంకుంనిక్షిపేదిత్యాశయః॥అ॥శంకువును స్థాపించుటకు స్థలములను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ బావిచెరువుగుంటలు నేర్పరచెడిసమయమున వాటికట్టలక్రిందను దేవాలయములుగట్టెడుసమయమున ప్రాకారమునకు వెలపట సమీపప్రదేశమునను పశువులకొట్టముగృహనిర్మాణము చేయునెడల తామేర్పరుచుకొనియున్న అయమునకు మధ్యప్రదేశమందును శంకుస్థాపన చేయవలయునని యును మఱియు శంకువెంతకాలము వరకునుండునో అంతకాలమా గృహపతి సౌఖ్యముగనుండును గానబహుకాలముండదగిన ద్రూకు చే శంకువు నేర్పరచవలయునని తాత్ప॥ *

[౭౩౭] మూ॥ కారంజార్జునసాలనీపకుటజాఃపారాదమందారకాభిల్వావైణవయుగ్మపత్రఖదిరావృక్షాశ్శుభాస్సన్మసు । త్వ్యాజ్యాదగ్ధవిభీతకా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

స్నుహీవటానిందాశ్చయేకంటకాఅశ్వత్థామ్రకపిత్థతాళవకుళ ప్లక్షాఅగ
స్త్యాహ్వయః॥ వ్యా॥ అ॥ అథశంకుగృహాదారణాంశుభాశుభవృక్షనిర్ణయ
మాహ॥ కారంజేతి॥ కారంజానక్తమాలాః-ఆంధ్రభాషాయాం కానుగఅర్జు
నాఃకకుభాఃఆంధ్రభాషాయాంమద్ది-సాలసర్జకాః-ఆంధ్రభాషాయాంఏపే
నీపాఃకదంబాఃఆంధ్రభాషాయాంకడప- కుటజాఃఆంధ్రభాషాయాంకొడిశ
పాల-పారదాఃతాలవిశేషాఃమందారాః పారిభద్రకాః వేణవఏవవైణవా-
వంశాఃయుగ్మపత్రాః కోవిదారకాఃఆంధ్రభాషాయాందేవకాంచనముఖది
రాః ప్రసిద్ధాఃఏతేవృక్షాస్సద్మసుగృహేషుశుభాః అథాశుభవృక్షానాహ॥
త్యాజ్యాఇతి॥దగ్ధాఃదగ్ధవృక్షాఃవిభీతకాఃభూతవాసాః స్నుహీయఃఆంధ్రభా
షాయాంజెముడు-పటఃనింబాఃపిచుమందాఃయేకంటకాః కంటకినోవృక్షాస్తే
పిఅశ్వత్థాఃప్రసిద్ధాఃఆమ్రాశ్చూతాఃకపిత్థాఃతాళాః తాళవృక్షాఃవకుళాః
కేసరాఃప్లక్షాఃప్రసిద్ధాఃఅగస్త్యాఃఆంధ్రభాషాయాంఅవిశ- ఇత్యాదయోవృ
క్షాఃగృహేషుత్యాజ్యాఃఅశుభాఇత్యర్థః॥అ॥శంకువునుస్థాపించుటకునుగృ
హముగట్టుటకునుశుభాశుభవృక్షములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ కానుగమద్ది
యేపె-కడప- కొడిశపాల శ్రీ తాళపారిజాతము వెదురు దేవకాంచనము చం
ద్రణివిశుభకరంబులనియుకాలినచెట్టుతాండ్ర-జెముడు-అత్తిఅశ్వత్థము మా
మిడి-మట్టి-ముండ్లుగలచెట్లు-తాటిచెట్లు-అశోకము- వేపచెట్లు- జువ్విఅవిశ
ఈచెట్లుఅశుభకరంబులనియును తాత్పర్యము॥ *

[౨౫] మూ॥ ప్రాచ్యాంస్నానగృహంచపాకసదనంవహ్నౌతుసుప్త్యా
లయోయామ్యాయామథశస్త్రసద్మదనుజేభుక్త్యాలయఃపశ్చిమే । వాయ
వ్యాంపశుమందిరంశుభకరంభండారవేశ్మోత్తరేశైవేదేవగృహంప్రశస్తమ
ఖిలంస్వస్వాయకార్యంసదా॥ వ్యా॥అ॥అథగృహాణాందిఙ్నిర్ణయమాహ॥
ప్రాచ్యామితి॥ప్రాచ్యాందిశిస్నానగృహంవహ్నౌఅగ్నేయ్యాంపాకసదనం-
పాకశాలాయామ్యాయాందక్షిణస్యాంసుప్త్యాలయఃశయనీగృహందనుజేనై
ర్ఋత్యాంశస్త్రపద్మఆయుధగృహంపశ్చిమేప్రతీచ్యాంభుక్త్యాలయంభోజ
నగృహంవాయవ్యాంపశుమందిరంపశుగృహంఉత్తరేభండారవేశ్మధనధా
న్యాదిగృహంశైవేఈశాన్యాదిశీదేవగృహందేవతామందిరంనిర్మితంచేచ్ఛు
భకరంఅఖిలంస్నానాది సర్వగృహంస్వస్వాయంయథాతథాకార్యం చేత్
ప్రశస్తంయస్యాందిశియదాయదుక్తఃతస్యాందిశితదాయేనకార్యమితిభావః॥
అ॥గృహములకుదిఙ్నిర్ణయమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥తూర్పునస్నాన
గృహమునుఆగ్నేయమునవంటయిల్లునుదక్షిణంబునపడకటియిల్లును నైర్

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఋతిదిక్కునసాయుధగృహమునుపశ్చిమంబునభోజనగృహమును-వాయ
వ్యమునపశువులగృహమునుఉత్తరంబునబొక్కసగృహమును-ఈశాన్యభాగ
మునపూజాగృహమును-నీవరుసనుగట్టితేని మంగళకరంబులగునవియునా
యాగృహములశిల్పిశాస్త్రానుసారముగనాయముదప్పకగట్టవలయుననితా॥

[౨౫౯]మూ॥ ఇంద్రాగ్న్యోరధిమంథనస్యసదనంఘృతంయమాగ్న్యోశ్చ
గృహంనైరృతేయాంతకయోఃపురీషసదనంవిద్యాగృహంమధ్యమే। రక్షోవారు
ణయోశ్చరోదనగృహం తోయేశవాయవ్యయోర్మధ్యేకామగృహంకుబేర
మరుతోఃకుర్యాత్సదాభూపతిః॥ వ్యా॥అ॥అథశ్లోకద్వయేనరాజ్ఞాంనైమిత్తిక
గృహస్థానవివేకమాహ॥ ఇంద్రాగ్న్యోఃప్రాగాగ్నేయదేశయోర్మధ్యేమం
థనస్యసదనందధిమంథనశాలాం,యమాగ్న్యోఃదక్షిణాగ్నేయయోరంతరా
ళేఘృతంప్రవేశ్యనిధానగృహం,నైరృతేయాంతకయోఃనైరృతిదక్షిణయోర్మ
ధ్యేపురీషసదనంమూత్రపురీషోత్సర్గగృహంరక్షోవారుణయోఃనైరృతిప
శ్చిమయోర్మధ్యే విద్యాగృహంతోయేశవాయవ్యయోః పశ్చిమవాయవ్య
యోర్మధ్యేరోదనగృహంకుబేరమరుతోః ఉదగ్వాయవ్యయోర్మధ్యే కామ
గృహంక్రీడాగృహంఏవంభూపతిఃరాజాసదాకుర్యాత్॥

(౨౬౦)మూ॥ కౌబేరీశ్వరయోశ్చవైద్యభవనంశాక్రేశయోస్సౌతికంజ్యే
ష్ఠభ్రాతృపితృవ్యమాతృభవనస్యాస్మాద్యమేపశ్చిమే। శాలానాముపరిస్థితేషు
భవనేష్వేనంవిచింత్యంబుధైః రత్యుచ్ఛంనహిసాతిసీచమథవాసామ్యంగృ
హంకారయేత్॥వ్యా॥అ॥కౌబేరీతి॥కౌబేరీశ్వరయోఃఉదగీశానయోర్మధ్యేవై
ద్యభవనంఔషధగృహంశాక్రేశయోః ప్రాగీశాన్యయోర్మధ్యే సౌతికం స్త్రీ
ణాంప్రసూతిగృహంస్యాస్మాద్గృహాత్ యమేదక్షిణస్యాంపశ్చిమేవ జ్యేష్ఠభ్రా
తృపితృవ్యమాతృణాంగృహంకుర్యాత్ శాలానాం గృహాణాంఉపరిస్థితేషు
భవనేష్వపిఏవముక్తరీత్యాఆయాధికంబుధైఃజ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞైః విచింత్యం
విశేషేణాలోచనీయంఅత్యుచ్చంఅత్యంతోన్నతంఅతిహీనంఅత్యంతహ్రస్వ
మపిగృహంనకారయేత్-కింతుసామ్యంఅనతిహ్రస్వం అనత్యుచ్చంచగృహం
కారయేత్॥అ॥రెండుశ్లోకములచేతరాజులనైమిత్తికగృహములకుస్థానముల
జెప్పుచున్నాడు॥తా॥ప్రాగాగ్నేయదిక్కులకుమధ్యభాగంబునపెరుగుజిలు
కుటకునుదక్షిణాగ్నేయమధ్యభాగంబునధాన్యముదంచుటకును నిరృతిద
క్షిణములకుమధ్యమభాగంబునమూత్రాద్యుత్సర్జనమునకు నైరృతిపశ్చిమం
బులకుమధ్యంబునవిద్యాభ్యాసమునకునుపశ్చిమవాయవ్యములకుమధ్యం
బునదుఃఖించుటకునుఉత్తరవాయవ్యములకుమధ్యంబునక్రీడించుటకు నిశ్శా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

న్యోత్తరములకుమధ్యంబున వైద్యము జేయుటకును ప్రాగీశాన్యములకుమ ధ్యంబున ప్రసూతికినిగృహము నేర్పరపవలయుననియు తనయింటికిదక్షిణంబు ననుమునను బచ్చినుంబునయినను తనయన్న పెత్తండ్రిపినతండ్రితల్లి వీరలకు గృహముల నేర్పరచవలయుననియు పైని జెప్పగట్టించు నెడలనీగృహములకుజె ప్పబడినక్రమంబున నేఆయము మొదలగులక్షణముల నాలోచింపవలయునని. యు మిక్కిలి పొట్టిపొడవు లేక సమముగనుండునటుల గృహములుగట్టవలయు ననియు యభిప్రాయము॥ *

(౨౬౧)మూ॥ ఆయాస్సుర్ధ్వజధూమసింహశునకాఃఉక్షాఖ్యరాభ్యో గజఃకాకోష్టౌ హికృతార్థతాంచమరణంశత్రుజయంరోమయం। రాజ్యం దుఃఖకరంసదాశుభకరంతన్నిష్ఫలంచక్రమాత్ప్రాగాదిష్వపిసంయుతాగృ హపతేర్యద్ధ్వజాద్యాఃఫలం॥ వ్యా॥ అ॥ అథధ్వజాద్యాయానాంక్రమాత్ఫ లమాహ॥ ఆయాఇతి॥ ధ్వజధూమసింహశ్వానకాశ్చత్వారఃఉక్షావృషభాఖ్యః గజఃకాకఇతిచత్వారఃఏతేమిళిత్వాఅష్టావాయాఃస్యుఃధ్వజాద్యాఃధ్వజాద్య ష్టాయాఃక్రమాత్ప్రాగాదిషుప్రాగాద్యష్టదిక్షుసంయుతాః యుక్తాస్సంతః గృహపతేర్యజమానస్యఫలందద్యుః యథాధ్వజాయఃప్రాచ్యాందిశికృతార్థ తాంమనోరథసిద్ధింధూమఃఆగ్నేయ్యాంమరణంసింహాయాదక్షిణస్యాంశత్రు త్-సర్వదాజయ-శునతాయః నైరృత్యాంఆమయంరోగంఉక్షాపశ్చిమేరా జ్యంఖరోవాయవ్యాందుఃఖగజఉదీచ్యాంసదాశుభంకాకాయఈశాన్యాంత న్నిష్ఫలంతస్యయజమానస్యనిష్ఫలం ఫలాభావంకుర్యాత్ ఏతేధ్వజాద్యా స్స్వోక్తాతిరిక్తస్థానసహితాఏవఉక్తఫలదాభవంతి స్వస్థానేతుసర్వే సత్ఫల దాఏవేత్యవధేయం స్వదిక్ష్వర్థదాఇతివక్ష్యమాణత్వాత్ స్వస్వాయకా ర్యాంసదేశప్రాగుక్తత్వాచ్చేత్॥ అ॥ ధ్వజాయము మొదలగు నెనిమిదింటికిఫల ములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ధ్వజాయముధూమాయముసింహాయముశున కాయమువృషభాయము-ఖరాయముకాకాయము- ఇవితూర్పు మొదలుగ ఈశాన్యదిక్కువరకువరుసతప్పకయుండెనేనిగృహపతికిసత్ఫలంబునిచ్చును వరుసదప్పెనేనిక్రమంబుగఇష్టసిద్ధిమరణముజయమురోగము రాజ్యముదుఃఖ ముశుభముఫలాభావముఈఫలంబులుగలుగచేయుననుట॥ *

(౨౬౨)మూ॥ పాదాధిక్యసమోధ్వజోయదిగజఃపాదేనహీనస్సమఃపా దోనోవిషమోహరిస్తువిషమస్సింహోవృషోవాభవేత్। ధ్వాంక్షోయస్తు భవేచ్చకేవలసమఃధూమాయఃఖరః శ్వాయస్సాంఘ్రిద్విపమస్తుసాధనసమ మోధూమస్స్వదిక్ష్వర్థదాః॥ వ్యా॥ అ॥ ధ్వజాదీనాంస్వరూపంనిరూపయతి॥

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

పాదాధిక్యేతి॥పాదాధిక్యసమఃపాదేనఆధిక్యసమఃనచాసౌసమశ్చపాదాధి
క్యసమఃసమసంఖ్యాకఃఆయామః పాదాధిక్యేయధిధ్వజఃధ్వజాయఃస్యాత్
పాదేనహీనఃఏకపాదశూన్యఃసమఃసమాయఃగజః గజాయస్స్యాత్విషమో
విషమసంఖ్యాతఃపాదోనఃపాదన్యూనశ్చేత్ హరిఃసింహాయఃవిషమఃవిషమసం
ఖ్యాయామః అంఘ్రిణాసహితస్సాంఘ్రిః తేన సహేతితుల్యయోగఇతిబహు
వ్రీహిః పాదాధికోయంవృషాయోవృషభాయస్స్యాత్ ॥ ని॥పాదఃపదంఘ్రి
శ్చరణో స్త్రియామిత్యమరః-కేవలసమఃకేవలశబ్దేనపాదాద్యభ్యానాతిరిక్త
శ్చేత్ధ్వాంక్షాయః కాకాయోభవేత్ అసమాయోవిషమాయస్సార్ధశ్చే
త్ ఖరఃఖరాయోభవేత్ విషమస్తు కేవలవిషమస్తుశ్వాయశ్శునకాయః స్యా
త్ సార్ధసమఃఅర్ధాధికసమాయఃధూమోధూమాయఃస్యాత్ విశాలస్తు
సర్వత్రచతుస్సంఖ్యాకఃఏవబోధ్యఃఏతేఆయాఃస్వధిక్షుస్వాస్వోక్తదిక్షుఅర్ధ
దాభవంతిఏతేనానుక్తదిక్షుఅశుభదాఇత్యర్థాల్లభ్యతే॥ అ॥ ధ్వజాధ్యా
ధ్యాయములస్వరూపమునుదెలియజేయుచున్నాడు॥ తా॥ గృహముగట్టుట
కైయేర్పరచినప్రదేశమునందాయింటికినిడివిగొలవగానాపరిమాణముపాతి
కెయధికముగానసమసంఖ్యగలదైయున్న ధ్వజాయమగుపాతికెతక్కువగా స
మసంఖ్యగలదైయున్నగజాయమగుపాతికెతక్కువచేసి సంఖ్యగలదైయున్న
సింహాయమగుపాతికెహెచ్చుగాజేసిసంఖ్యగలదైయున్నవృషభాయమగు ఎ
చ్చుతగ్గులులేకసమసంఖ్యగలదైయున్న కాకాయమగు అర్ధమధికముగవి
షమసంఖ్యగలదైయున్నఖరాయమగుకేవలవిషమసంఖ్యగలదైయున్న శున
కాయమగుఅర్ధమతిశయంబుగసమసంఖ్యగలదైయున్న ధూమాయమగు
ఈచెప్పబడినధ్వజాద్యాయములన్నిటికిని వెడల్పుచతుస్సంఖ్యాకమై యుండ
వలయునీమాయములుముందుజెప్పియున్న తెఱంగున తమతమదిక్కులయం
దున్న శుభకరంబులగునని తాత్పర్యము॥ *

(౧౬౩)మూ॥ ఉష్ట్రాణామపిదంతినాంచభవనం కార్యం ధ్వజేవాగజే
హ్యశ్వానాంసదనంధ్వజేచవృగభేయద్వాపశూనామపి స్త్రీశయ్యాసనయం
త్రకర్మభవనంసింహేధ్వజేవావృషేసర్వేషామపి సర్వకర్మసుసదాకా
ర్యోధ్వజాయోగ్రదః॥వ్యా॥ అ॥ అథోష్ట్రగజాదశాలానామాయవివేకమాహ॥
ఉష్ట్రాణామితి॥ ఉష్ట్రాణాందంతినాంగజానామపి భవనంశాలాధ్వజేధ్వజా
యేగజేగజాయేవాధ్వజాయేనగజాయేనవేత్యర్థః కార్యంనిర్మాతవ్యంఅ
శ్వానాంపశూనాంచ సదనంగృహంధ్వజేధ్వజాయే యద్వావృషభేవృషభా
యేవాకార్యం-స్త్రీశయ్యాసనయంత్రకర్మభవనం స్త్రీణాంశయ్యాభవన

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఆసనభవనంఆస్థానమంటపంయంత్రకర్మ-అభిచారకర్మ-తద్భవనం సింహే ధ్వజేవృషే వాకార్యంయద్వాసర్వేషాముష్ట్రాదీనాం సర్వకర్మసుధ్వజాయస్సర్వదాఅర్థదఃసంపత్కరోభవతి॥ అ॥ గజతురంగాదిసాలలగట్టుటకు నాయములనిర్ణయించుచున్నాడు॥ తా॥ ఏనుగులకునుబంటెలకునుధ్వజగజాయములలోనొకటిచేతనుగుఱ్ఱములకును పశువులకును ధ్వజవృషభాయములలోనొకటిచేతను స్త్రీలుశయనించుటకుఆస్థానమునకును యంత్రకర్మములకునుసింహధ్వజవృషభాయములలోనొకటిచేతను గృహములుగట్టినేని శుభముగలుగునుఇదిగాక ఈచెప్పబడినయన్ని యిండ్లకునుధ్వజాయముశుభకరంబగుననుట॥ *

(౨౬౮)మూ॥ అర్కే-పావకధిష్ణ్యగేచభరణీధిష్ట్యోత్తరాషాఢాన్వితేబ్రహ్మర్క్షాదీమపాదగేపియదివాచంద్రేగ్నిధిష్ణ్యాన్వితే। భౌమేచాగ్నిమఘాంత్యభాగ్యసవితృక్రవ్యాదిపుష్యాన్వితేస్యాద్దుఃఖంబహుదహ్యతేచభవనం స్తంభప్రతిష్ఠాగమే॥ వ్యా॥ అ॥ అథద్వాభ్యాంశ్లోకాభ్యాంగృహనిర్మాణనిషిద్ధకాలమాహ॥ అర్క-ఇతి॥ స్తంభప్రతిష్ఠాగమే స్తంభప్రతిష్ఠాకాలేఅర్కే-సూర్యేభరణ్యుత్తరార్ధగతేవాబ్రహ్మర్క్షాదినుపాదగేరోహిణీనక్షత్రస్య ప్రథమపాదగేచగేసతివాచంద్రేవావాశబ్దస్సముచ్చయార్థకః॥ ని॥ వాస్యాద్వికల్పోపమయోరేవార్థేచసముచ్చయఇతికేశవః అగ్నిధిష్ణ్యాన్వితేకృత్తికానక్షత్రగతేసతిచభౌమేఅంగారకేఅగ్నిముఖాంత్యభాగ్యసవితృక్రవ్యాచపుష్యాన్వితేకృత్తికామఘారేవత్యుత్తరఫల్గునిహస్తమూలాపుష్యేషునక్షత్రేషుస్థితే సతిసాయదిబహుదుఃఖంస్యాత్ గృహపతేరితిశేషః - కించభవనంతద్గృహందహ్యతే భస్మీభవిష్యతి॥ ఆ॥ రెండుశ్లోకములచేనిల్లుకట్టుటకుకొరగానికాలముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ స్తంభప్రతిష్ఠచేయునవసరంబునసూర్యుడుకృత్తికానక్షత్రమందయినినుభరణీనక్షత్రోత్తరార్ధమందయిననురోహిణీనక్షత్రప్రథమపాదమందయిననుచంద్రుడుకృత్తికయందయిననుఅంగారకుడు కృత్తికమఖరేవతిఉత్తరఫల్గునీహస్తమూలపుష్యమిఈనక్షత్రములయందయినను ఈరీతిననుండిరేనీగృహపతికిబహుదుఃఖముగల్గుటయుగాకయాగృహముస్నిదగ్ధమగుననియునుతాత్పర్యము॥ *

(౨౬౯)మూ॥ మిత్రేంద్రానిలభాజపాద్వయయమేష్వేతేషుసంసేశనాతత్పశ్చాకునిగృహ్యతేసుబలిభిర్దైతేయయత్నాదిభిః।ఏకశ్శతుర్గృహస్థితోదశమగోద్యూనస్థితోవాగ్రహస్తద్గేహంపరహస్తగంఖలుభవేన్నిర్మాణలగ్నబలాత్ ॥వ్యా॥మిత్రేతి॥మిత్రేంద్రానిలభాజపాద్వయయమేషుఅనూరా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ధాజ్యేష్ఠాస్వాతీపూర్వాభాద్రోత్తరాభాద్రాభరణీష్వేతేషు షట్సుశనౌస్థి
తేసతి యస్యభవనంక్రియతే తత్తచ్ఛ్మశానవద్గృహం అత్యుగ్రైః పిశాచైశ్చ బలిభిరత్యంతబ
లవద్భిః-దైతేయయక్షాదిభిః - దైతేయాః బ్రహ్మరాక్షసాః యక్షాః క్షుద్రపిశా
చాస్తైర్యుక్తైః నిగృహ్యతే ఏకోగ్రహః శుభః పాపో వా శత్రుగృహస్థితః శత్రుక్షే
త్రగతస్సన్ దశమగః స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నాత్ దశమగతో వా దుర్బలస్థితస్సన్ తత్ర
మలగ్నగతో వా యది తద్గృహం పరహస్తగం పరాధీనం భవేత్ ఖలు ఖల్వితి నిశ్చ
యే నిర్మాణలగ్నబలాత్ నిర్మాణలగ్నస్య అబలాత్ బలహీనత్వాదితి సర్వ
త్రాపి శేషం తు రక్షగంతవ్యః॥ తా॥ శనైశ్చరుడు-అనూరాధ-జ్యేష్ఠ-స్వాతి-పూ
ర్వాభాద్ర-ఉత్తరాభాద్ర-భరణి- ఈనక్షత్రములయందుండగ గట్టినగృ
హము-పిశాచబ్రహ్మరాక్షసులకాలయంబగును- ఒకశుభగ్రహముగాని పా
పగ్రహముగాని స్వశత్రుక్షేత్రగతమయి స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నమునకుగంట ౭
టు-ఉండగగట్టినగృహము అన్యాక్రాంతమగునని తాత్పర్యము॥ *

(౬౬౬) మూ॥ చిత్రాదార్యమహస్తచంద్రవిధిషు స్థాయీ బుధః శ్రీప్రదో
బ్రహ్మర్క్షైంద్వహివైష్ణవోత్తరజలేష్వీడ్యస్థితః పుత్రదః। రుద్రాదిత్యవసుద్వి
దైవజలరాట్ చిత్రాస్థితో ధాన్యదశ్శుక్రస్స్వగఏవచేద్గృహగతః స్తంభప్రతి
ష్ఠాకాలే చిత్రాదార్యమహస్తచంద్రవిధిషు చిత్రాశ్వ్యుత్తరఫల్గునీహస్త
మృగశీర్షరోహిణీషు షట్సు బుధః స్థాయిస్థితిశ్చేత్ గృహపతేర్యజమానస్య
శ్రీపదః ఐశ్వర్యప్రదో భవేత్ - బ్రహ్మర్క్షైంద్వహివైష్ణవోత్తరజలేషు రోహిణీ
పుష్యమృగశీర్షాశ్లేషాశ్రవణోత్తరాత్రయపూర్వాషాఢాసు ఈడ్యోగురుః
స్థితశ్చేత్తు పుత్రప్రదో భవేత్ - శుక్రః రుద్రాదిత్యవసుద్విదైవజలరాట్ చిత్రా
స్థితః - ఆర్ద్రాపునర్వసూధనిష్ఠావిశాఖాశతభిషక్చిత్రాసుస్థితశ్చేత్తు ధాన్యదః అ
థవా శుక్రస్స్వగవ చేత్తు స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నస్స్వగృహలగ్నగతో వా గృహ
గతః స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నగతో పి వా ధాన్యదో భవేత్ గృహపతేరితి సర్వత్రా
నుషంగః॥ అ॥ గృహనిర్మాణమునకు ముఖ్యకాలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥
స్తంభప్రతిష్ఠాకాలమందు చి-అశ్వి-ఉఫ-హ-మృ-రో-ఈనక్షత్రములయం
దును బుధుండుండిన గృహపతికైశ్వర్యప్రదుండగును-రో-పుష్య-మృ-ఆశ్లే-శ్ర
ఉఫ-ఉషా-ఉభా-పూషా-ఈనక్షత్రములయందు బృహస్పతియుండిన పుత్ర
ప్రదుండగును- ఆర్ద్ర-పున-ధ-శ-చి-ఈనక్షత్రములయందైనను- స్తంభ
ప్రతిష్ఠాలగ్నమందయినను-లగ్నమునకు ౭ట నయినను శుక్రుడుండిన ధాన్య
ప్రదుండగునని తా॥ *

(౬౬౭) మూ॥ పాపేషు త్రిభవారిగేషు బలిషు స్తంభప్రతిష్ఠాలయారంభే

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ంద్రద్విత్రిభవత్రికోణసహితేస్వార్యజ్ఞకావ్యేందుషు।స్వోచ్చస్వాలయమిత్రరా
శిసహితేష్వరాదిషుద్రవ్యదం కార్యం సద్మ గురౌ భృగౌ రిపుగతే నీచస్థితే వా
శోకదం॥ వ్యా॥ అ॥ అథ స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నస్యగ్రహస్థితిఫలమాహ ॥ పాపేష్వి
తి॥ బలిషుస్థాపనాదిబలయుక్తేషుపాపేషు క్రూరగ్రహేషు స్తంభప్రతిష్ఠాల
గ్నాత్ స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నాత్ త్రిభవారిగేషుతృతీయైకాదశ షష్ఠస్థానగతే
షుసత్స్వవా- అర్యజ్ఞకావ్యేందుషు గురుబుధశుక్రచంద్రేషు- స్తంభప్రతిష్ఠాల
గ్నాత్కేంద్రద్విత్రిభవత్రికోణసహితేషుకేంద్రద్వితీయతృతీయైకాదశ నవ
పంచమైస్సహితేషుసత్స్వవా - అరాచేదిష్వితేషుపాపేషుశుభేషుచస్వోచ్చ
స్వాలయమిత్రరాశిసహితేషుస్వోచ్చానిస్వకీయోచ్చస్థానాని- స్వాలయాః స్వ
క్షేత్రాణిమిత్రరాశయఃమిత్రస్థానానితైస్సహితేషు- తేషుస్థితేషుసత్స్వర్థ
సద్మగృహంకార్యంసన్నిర్మితంచేత్-ద్రవ్యదంసంపత్కరంభవేత్ గురౌభృగౌచ
రిపుగతేశత్రుక్షేత్రగతే నీచక్షేత్రగతేవాసతిగురౌమకరగతేశుక్రేకన్యా
గతేసతివాకార్యంచేత్-ఆర్తిదంపీడాకరంభవేత్ ॥ అ॥ స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్న
మునకుగ్రహస్థితినిజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ బలయుక్తములైనపాపగ్రహములు
లగ్నమునకు౩-౬-౧౧-యీస్థానములయందునుగురుబుధశుక్రచంద్రులు౧-
౨-౩-౪-౫-౭-౮-౯-౧౦-౧౧-ఈస్థానములయందును సూర్యాదిసమస్త
గ్రహంబులునుతమతమయుచ్చస్థానములయందును స్వక్షేత్రములయందు
నుమిత్రక్షేత్రములయందునుండగా గట్టినయిల్లుసంపత్ప్రదంబగును బృహ
స్పతితనకుశత్రుక్షేత్రమగుమకరరాశిగతుండైయుండగాను శుక్రుడుతనకు
నీచక్షేత్రమగుకన్యారాశిగతుండయ్యుండగానుగట్టినయిల్లుపీడాకరంబగు
నని తాత్పర్యము॥ ❀

(౨౬౮)మూ॥లగ్నేకర్కటకేయదాగురుదినేజీవేందుసంస్థేధవానిర్మా
ణేభవనేపిజాతపురుషోరాజాభవేత్సర్వదా।లగ్నేచాపగృహేఝషే/గురుది
నేశుక్రార్యసంస్థేతదా నిర్మాణేభవనేపిజాతపురుషో భూపోథవాతత్సమః॥
వ్యా॥ అ॥ స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నస్యరాజయోగానాహ॥ లగ్నఇతి॥ గురుదినేగురు
వాసరేయదాజీవేందుసంస్థేగురుచంద్రాధిష్ఠితేకర్కటకలగ్నేనిర్మాణేనిర్మి
తేభవనేగృహేజాతపురుషఃఉత్పన్నఃపురుషఃసర్వదాయావజ్జీవంరాజాపృథి
వీశ్వరోభవేత్ గురుదినేశుక్రార్యసంస్థేచాపగృహేధనుర్లగ్నేవాఝషే
మీనలగ్నేవాశుక్రార్యసంస్థఇతివిశేషణమత్రాప్యూహ్యంనిర్మాణే భవనే
తుజాతపురుషఃభూపఃపృథివీశ్వరోభవేత్ అథవాతత్సమోరాజసమోవాభ
వేత్॥ అ॥ స్తంభప్రతిష్ఠాలగ్నమునకురాజయోగములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ గు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రువారమునగురుచంద్రులుండెడికర్కటకలగ్నమునందుగట్టిన యింటపుట్టిపురుషుడుబ్రతికినన్నాళ్లునువసుధాధీపుడై యుండునుఆగురువారమునసే గురుశుక్రులుండెడిధనుర్మీనలగ్నములయందుగట్టినయింటబుట్టిననరుడు నరాధిపుడయిననునరాధిసమానుండైననగునని తాత్పర్యము॥ *

(౧౬౯)మూ॥ ఆయుష్యంశతవర్షమిజ్యసహితే తద్వచ్ఛుక్రాన్వితేతస్యార్థంబుధసంయుతేసుబలిభిస్సౌమ్యైస్త్రిభిస్సంయుతే। లగ్నేనిర్మితసద్మవస్తుబహవస్సంవత్సరాస్స్యుశ్శుభాస్తద్గేహేవసతోనరస్యబహవోభోగాభవేయుస్సదా॥ వ్యా॥ అ॥ తల్లగ్నస్థితగ్రహవశాద్గృహిణామాయుర్నిర్ణయమాహ॥ ఆయుష్యమితి॥ ఇజ్యసహితేగురుస్థితలగ్నే నిర్మితపద్మనః కల్పితగృహస్యశతవర్షం సంవత్సరపరిమితమాయుష్యం-శుక్రాన్వితేలగ్నేనిర్మితసద్మనశ్చతద్వత్ శతవర్షమేవాయుష్యమిత్యర్థః-బుధసంయుతేలగ్నేతస్యార్థః పంచాశద్వత్సరాః సుబలిభిః స్థానాదిబలవద్భిః త్రిభిస్సౌమ్యైశ్శుభగ్రహైస్సంయుతేలగ్నేనిర్మితసద్మనస్తు ఆయుష్యందహవోత్సరాః శతాధికాస్సంవత్సరాః కేవలమేరావ తద్గృహేవసతః ప్రవర్తమానస్యనరస్యసర్వకాలేషుశుభాః బహవోభోగాశ్చభవేయుః॥ అ॥ లగ్నమందుండెడిగ్రహములబలమువలననిండ్లకునాయువునునిర్ణయించుచున్నాడు॥ తా॥ గురుశుక్రులులగ్నమందుండగగట్టినయిల్లునూరుసంవత్సరంబునుబుధుడులగ్నమందుండగట్టిన గృహము ౫౦-సంవత్సరంబులునుస్థానాదిబలయుక్తంబగు నీశుభగ్రహత్రయముతోగూడియున్నలగ్నమందుగట్టినయిల్లునూటికినతిశయించినసంవత్సరంబులుస్థిరంబుగనుండుటయీయింటనున్న నరునకత్యంత మంగళభోగంబులుగలుగుచుండుననితాత్పర్యము॥ *

(౧౭౦)మూ॥ ఏకద్విత్రిచతుష్టయేష్వనుదినంయామేషు సూర్యోదయాత్సౌమ్యప్రాగ్వచుపశ్చిమేషుదివసేతద్వత్ క్షపాయామపి। వాస్త్వీశోభువిసంవిశేత్ ప్రథమతోయద్వచ్చతద్వత్రయామాద్విజ్ఞేయంక్షణవాస్తునామతదిదంస్తంభప్రతిష్ఠాగమే॥ వ్యా॥ అ॥ క్షణికవాస్తుస్వరూపంనిరూపయతి॥ ఏకేతి॥ వాస్త్వీశః-వాస్తుపురుషః అనుదినంప్రత్యహందివసేదివాభాగేఏకద్విత్రి చతుష్టయేషుఆసూర్యోదయాత్ సూర్యోదయమారభ్యసౌమ్యప్రాగ్యామ్య పశ్చిమేషుఉదక్ప్రాగ్దక్షిణప్రతీచీషుచతురిత్సుభువిక్రమేణసంవిశేత్ క్షపాయాంరాత్రౌపితద్వైవచతుర్యామేషుఉదీచీమారభ్యసంవిశేదిత్యర్థః-ప్రథమతోయామేషుక్రమశఇత్యస్మిన్శ్లోకేయద్వత్ తద్వదత్రాపివిజ్ఞేయం - అయమర్థఃవాస్త్వీశఃప్రాతరుదచ్ఛాయాభవ తస్మాత్తచ్చరణక్షణస్థితే దక్షిణప్రాచీదిశ్॥

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

వర్జయేత్ - ఉదక్పశ్చిమేతుతత్పృష్ఠమూర్ధ్నోః స్థితత్వాన్నుభేపవంప్రా
చ్యాంస్థితేసతిచరణేక్షణస్థితదిశౌవిహాయఅన్యేగ్రాహ్యేఇత్రదిక్ - ఇదమేవ
క్షణవాస్తునామ స్తంభప్రతిష్ఠాగమేవిజ్ఞేయంపూర్వనూసభేదే. వాస్తుపురుష
స్థితీరుక్తాఇదానీంతుయామభేదేనసతిఇమానేవభేదః శేషంసమానం॥ అ॥ క్షణిక
వాస్తుస్వరూపమునుదెలియజేయుచున్నాడు॥ తా॥ వాస్తుపురుషుడుప్రతిదినం
బునుప్రాతఃకాలము మొదలుగనొక్కొకయామమునందు త్తరదిక్కు మొద
లుగనొక్కొకదిక్కు వరుసను రాత్రిబగలునెనిమిదిజాములయందునుక్రమం
బునను త్తరప్రాగ్దక్షిణపశ్చిమంబుల రెండుమూలలుపరుండుచుండును గాన
ముందుజెప్పియున్న తెఱంగుననతనిపాదములునుదృష్టియు నున్నదిక్కులబ
రిత్యజించితక్కినదిక్కులగ్రహింపవలయుననుట॥ *

(౨౭౧) మూ॥ కృత్వావాస్తుమహాత్మనాంచవిధితః పూజాంసహోమాం
సురానభ్యర్చ్యస్వపితౄన్గ్రహాన్గణపతిందత్వాబలింభోజనం। తద్గేహంసుఖవా
టగోపనయుతంభిత్త్యన్వితంసంవిశేద్వాదిత్రధ్వజమంగళైశ్శుభదినే పుణ్యాం
గనాభిర్ద్విజైః॥ వ్యా॥ అ॥ అథగృహప్రవేశవిధిమాహ॥ కృత్వేతి॥ వాస్తుగృ
హంకృత్వానిర్మాయ॥ ని॥ ధిష్ణ్యమేకోనివసనంస్థానావసథవాస్తుచేత్యమరశే
షః- తతః మహాత్మనాంసత్పురుషాణాంసహోమాంహోమసహితాం తేస
సహేతితుల్యయోగ ఇతిబహువ్రీహిః పూజాంచకృత్వా- విధితః శాస్త్రోక్తక్ర
మేణసురాన్ ఇష్టదేవతాః స్వపితౄన్ స్వపితరోనాందీముఖాః- గ్రహాః
సూర్యాద్యాస్తాన్-గణపతింఅభ్యర్చ్యసంపూజ్య- బలింగృహబలింభోజనం
బ్రాహ్మణానామితిశేషః-దత్వాసుకవాటగోపనయుతందృఢకవాటచ్ఛాదన
సహితంభిత్త్యన్వితంప్రాకారాదికుడ్యసంయుక్తం-తద్గేహంనూతనగృహం
వాదిత్రధ్వజమంగళైః-వాదిత్రాణితూర్యాణిధ్వజాః పతాకాః మంగళాని
అన్యానియానిమంగళద్రవ్యాణితైస్సహపుణ్యాంగనాభిస్సువాసినీభిః స్త్రీభిః
ద్విజైర్వేదశాస్త్రసంపన్నైః బ్రాహ్మణైశ్చసహశుభదినేపంచాంగంశుద్ధిది
వసేసంవిశేత్ సమ్యక్ప్రవిశేత్ ॥ అ॥ గృహప్రవేశవిధానమునుజెప్పుచున్నా
డు॥ తా॥ పూర్వోక్తక్రమంబుననిల్లుగట్టిశుభదినమందుశాస్త్రోక్తప్రకారంబు
గనాయింటజపహోమాదికృత్యములనెరవేర్చి సత్పురుషులనిష్టదేవతలం
బితృదేవతల నవగ్రహములంగణపతింపూజించిగృహబలి బ్రాహ్మణభోజ
నాదులంగావించియభేద్యములగుకవాటప్రాకారభిత్త్యాదులతోఁ గూడియు
న్న నూతనగృహమునుబహువిధమంగళవాద్యములమ్రోయుచుండధ్వజా
దులగుబిరుదులతోమంగళద్రవ్యసహితులగుసువాసినులతో వేదశాస్త్రసం

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

షన్నులగుబ్రాహ్మణులతోఁబ్రవేశింపవలయుననుట॥ *

(౧౭౨) మూ॥ వైశాఖేబహుపుత్రదశ్చశుభదోజ్యేష్ఠేర్థదఃఫాల్గునే మాఘేధాన్యశుభప్రదోగృహపతేర్మాసేప్రవేశోభవేత్ ।ఆదిత్యేమకరాదిషట్సుసహితే కుంభాఖ్యమాసంవినాసర్వాభీష్టదఇత్యథాహుఃపరేశేషె దృయందుఃఖదః॥వ్యా॥అ॥గృహప్రవేశమాసఫలమాహ॥వైశాఖఇతి॥ వైశాఖేమాసేప్రవేశోగృహప్రవేశః గృహపతేర్బహుపుత్రదః- జ్యేష్ఠేశుభదఃఫాల్గునేఅర్థస్సంపత్కరఃమాఘేధాన్యసుఖప్రదోధాన్యప్రదస్సుఖప్రదశ్చభవేత్- ఆదిత్యేమకరాదిషట్సుసహితేఉత్తరాయణకాలేకుంభాఖ్యమాసంవినామకరాదిషణ్మాసేషుకుంభమాసంవిహాయేత్యర్థః పంచసుమాసేషు గృహప్రవేశస్సర్వాభీష్టదఇతి-అపరేవదంతి-శేషెషుకటకాదిషణ్మాసేషుఆయం గృహప్రవేశఃదుఃఖదః॥అ॥గృహప్రవేశమునకుమాసఫలమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥గృహప్రవేశవిషయమైవైశాఖమాసముగృహపతికిబహుపుత్రప్రదమగును జ్యేష్ఠమాసముశుభప్రదమగునుఫాల్గుణము సంపత్కరమగును మాఘముసుఖమునుధాన్యసమృద్ధినిగలిగించును మఱియుత్తరాయణమునందు కుంభమాసముతప్పతక్కినమాసములలోగృహప్రవేశముచేసినగృహపతికి సర్వాభీష్టములుగల్గుననియుకటకమాసముమొదలైనతక్కినఆరుమాసముల యందునుగృహప్రవేశముచేసినదుఃఖముగలగుననియుతాత్పర్యము॥ *

[౨౭౩] మూ॥ వారేర్కస్యసుదుఃఖదఃకలహదఃక్షీణేందువారేర్థదః పూర్ణేందౌకుజవాసరేరహనదస్సౌమ్యేతుధాన్యప్రదః। జీవాహేపశుపుత్రదోభృగుదినేకల్యాణసౌఖ్యప్రదోమందాహేస్థిరదశ్చచోరభయదో వేశ్మప్రవేశోభవేత్ ॥వ్యా॥అ॥గృహప్రవేశేవారఫలమాహ॥ వారఇతి॥అర్కస్యవారేవేశ్మప్రవేశోగృహప్రవేశఃసుదుఃఖదఃఅత్యంతదుఃఖదః గృహపతేరిత్యధ్యాహారః- క్షీణేందువారేకలహదః- పూర్ణేందౌపూర్ణేందువారెఅర్థదఃకుజవాసరేదహనదః సౌమ్యేబుధవాసరేతుధాన్యప్రదఃజీవాహేగురువాసరేపశుపుత్రదఃభృగుదినేశుక్రవాసరేతుకల్యాణసౌఖ్యప్రదఃమందాహేశనివాసరేస్థిరదః స్థైర్యప్రదశ్చోరభయదశ్చభవేద్వేశ్మప్రవేశ ఇతి సర్వత్రకర్తాబోధ్యః॥అ॥వారఫలమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఆదివారమత్యంతదుఃఖమును క్షీణేందువారముకలహమునుపూర్ణేందువారము సంపదనుకుజవాసరమగ్నిభయమునుబుధవారముధాన్యమును గురువారముపశుపుత్రులను శుక్రవారముశుభసౌఖ్యంబులనుశనివారము స్థైర్యముంజోరభయమునిచ్చును॥

(౨౭౪)మూ॥ రిక్తాంచద్గతిథించషష్ఠీమపమాంషష్ఠీంచకృష్ణాష్టమీంమా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

సాం తేదినపంచకం ప్రతిపదం శుక్లాం ప్రదోషానపి। షడ్వర్గాంచ కుజస్య భానుశశినో ర్దృష్టిం శశిస్థాలయం త్యక్త్వా దక్షిణసంముఖే స్థితమినం శుక్రంచ గేహం విశేత్॥ వ్యా॥ అ॥ ప్రవేశవర్జ్యాన్ కాలానాహ॥ రిక్తాం రిక్తతిథిరిత్యర్థః దగ్ధతిథిం దగ్ధతిథిరపి విష్టిం భద్రాకరణం అవమం దినత్రయం షష్టిం షష్ఠీ వ్యయగతాం కృష్ణాష్టమీం అమావాసాం తేదినపంచకం కృష్ణపక్షాంత్యపంచకం శుక్లాం ప్రతిపదం ఉభయత్రాపి క్షీణచంద్రత్వాదితి భావః ప్రదోషాన్ ప్రసిద్ధాన్ కుజస్య షడ్వర్గాం భానుశశినో స్సూర్యాచంద్రమసోః దృష్టిం శశిస్థాలయం చంద్రస్థితరాశిం దక్షిణసమ్ముఖే దక్షిణం సమ్ముఖం చేతిద్వంద్వైకవద్భావః తస్మిన్ దక్షిణసంముఖే స్థితం దక్షిణాయనగతం ఇనం సూర్యం అభిముఖగతం శుక్రంచ త్యక్త్వా గేహం నూతనగృహం విశేత్ ప్రవిశేచ్ఛుభార్థినమితి శేషః॥ అ॥ గృహప్రవేశవిషయము వర్జింపదగిన కాలముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ రిక్తదగ్ధతిథులును భద్రాకరణమునుండి తిథిత్రయస్పృక్కుగల దినంబును షష్ఠీద్వయంబును కృష్ణాష్టమిని బహుళైకాదశి మొదలు శుక్ల ప్రతిపత్తువరకును ప్రదోషములను అంగారకషడ్వర్గాను సూర్యచంద్రుల చూపును చంద్రుడున్న రాశిని దక్షిణాయనగత సూర్యుడు తన కెదుటనున్న శుక్రుని పరిత్యజించి శుభకరంబగు దినమందు నూతనగృహమును ప్రవేశింపవలయునని తాత్పర్యము॥ *

(౨౭౪) మూ॥ చిత్రామిత్రవసూత్తరాంత్యవరుణబ్రహ్మేందుతారాదశ శ్రేష్ఠాస్స్యుర్నిలయప్రవేశ ఉడుషు స్యాన్మధ్యమం పుష్యభం। తద్గేహం పరహస్తయాతనుదితిస్వాత్యర్కదస్రాద్యుతే రుద్రాగ్ని జ్వలనప్రదాచ గృహిణా శ్శేషాస్తు దుఃఖప్రదాః॥ వ్యా॥ అ॥ గృహప్రవేశనక్షత్రఫలాన్యాహ॥ చిత్రేతి॥ చిత్రామిత్రవసూత్తరాంత్యవరుణబ్రహ్మేందు తారాః చిత్రానూరాధాధనిష్ఠోత్తరాత్రయ రేవతీ శతభిషగ్రోహిణీమృగశీర్షాణీదశ తారాః నిలయప్రవేశే శ్రేష్ఠాః నిముఖ్యతరాః పుష్యభం పుష్యనక్షత్రం ఉడుషు నక్షత్రేషు మధ్యమం మధ్యమః అనుత్తమం స్యాత్ అదితిస్వాత్యర్కదస్రాద్యుతే పునర్వసూస్వాతిహస్తాశ్వినీశ్రవణేషు యద్గేహం ప్రవిశ్య తేతద్గృహం పరహస్తయాతం పరాధీనం స్యాత్ రుద్రాగ్ని ఆర్ద్రాకృత్తికే తు జ్వలనప్రదౌ అగ్నిభయదావిత్యర్థః శేషాః ఉక్తాతిరిక్తాస్తారాః గృహిణో యజమానస్య దుఃఖప్రదా భవంతి॥ అ॥ గృహప్రవేశమునకు నక్షత్రముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ చి-అనూ-ధని-ఉఫ-ఉషా ఉభా-రే-శత-రో-మృ-ఈ౧౦ నక్షత్రములు మిక్కిలి ముఖ్యంబులనియు-పుష్యమి మధ్యమంబనియు-పున-స్వా-హ-అశ్వి-శ్ర-ఈ౫ నక్షత్రములయందు ప్రవేశింపబడిన గృహము న్యాక్రాంతమగుననియు-ఆర్ద్ర-కృత్తిక- ఇవి అగ్నిభ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

యప్రదములనియుతక్కిననక్షత్రములుగృహపతికిదుఃఖకరంబులనియు నభి *
ప్రాయము॥

(౨౭౬)మూ॥ కృత్వాదౌనవధాస్వనిర్మితగృహక్షేత్రంనవస్వేవతద్భా
గేష్వర్కముఖాన్నవప్రతిదిశంసంస్థాప్యతత్స్వస్మిసు। మర్త్యాన్మర్త్యాచ్చతు
ష్పదాంకవిగురుజ్ఞాంశేషుకుర్యాత్క్రమా ద్ద్వారాణీశ్వరవహ్నిరాక్షసమరు
త్కోణాదిరవ్యాదిషు॥ వ్యా॥అ॥ దేవనరపశుశాలానాంద్వారనిర్ణయమా
హ॥కృత్వేతి॥ ఆదౌప్రథమతఃస్వనిర్మితగృహక్షేత్రంస్వేననిర్మితంయ
ద్గృహక్షేత్రంగృహభూమిఃతత్ ప్రతిదిశంచతుర్దిక్షునవధాకృత్వానవస్వే
తవద్భాగేషుఅర్కముఖాన్సూర్యాది నవగ్రహాన్సంస్థాప్యనిక్షిప్యతత్స్వస్మిసుత
ద్గృహేషుమర్త్యాన్మనుష్యాన్॥ ని॥మనుష్యామానుషామర్త్యాఇత్యమ
రః-అమర్త్యాన్దేవతాః॥ని॥అమర్త్యాఅమృతాంధసఇత్యమరః-చతుష్ప
దోగజాశ్వపశ్వాదయః తేషాంక్రమాత్ కవిగురుజ్ఞాంశేషుశుక్రాంశేషుమను
ష్యాణాంగుర్వంశేదేవానాం బుధాంశేపశ్వాదీనాం - ఈశ్వరవహ్నిరాక్షస
మరుత్కోణాదిఅర్యఃపూర్వఃపశ్చిమముఖగృహస్యఈశాన్యాద్యాగ్నేయప
ర్యంతండుదగ్గృహస్యఆగ్నేయాదినైరృతిపర్యంతంప్రాగ్గృహస్యనైరృ
త్యాదివాయవ్యపర్యంతందక్షిణగృహస్యవాయవ్యాదీశాన్యపర్యంతింరవ్యా
దిషుసూర్యాదిభాగేషుద్వారాణిస్యుః॥ అ॥ దేవమనుష్యపశుగృహంబులకు
వాకిళ్లనునిర్ణయించుచున్నాడు॥ తా॥ నేర్పరచియున్న యింటినిడివిన్నిభాగ
ములయందుపడమటింటికీశాన్యము మొదలుకొనియాగ్నేయమువరకును ఉ
త్తరపింటికాగ్నేయము మొదలునిరృతివరకునుతూర్పింటికి నిరృతి మొ
దలుకొనివాయవ్యమువరకునుదక్షిణపింటికివాయవ్యము మొదలీశాన్యమువ
రకునుసూర్యాదినవగ్రహంబులనుంచగానేర్పడినశుక్రునిభాగంబున మను
ష్యగృహంబునకునుబృహస్పతిభాగమునదేవతాగృహంబునకునుబుధునిభా
గమునగజపశుతురంగశాలలకునువాకిండ్లనేర్పరచవలయునని తాత్పర్య॥ *

(౨౭౭) మూ॥ సర్వేషామథవా యథా రుచిగృహ ద్వారాణి కు
ర్యుఃకవేరాచార్యస్య బుధస్యవా ప్రతిదిశం భాగే సమస్థాలయే। అష్టస్వ
ష్టసువా త్రిషు త్ర్యేషుగృహే కాద్యేషు భాగేషు తన్మధ్యేవాధిక ధామభా
గసహితంవామేకవాటాన్వితం॥ వ్యా॥ అ॥ ద్వారవిషయేపక్షాంతరమా
హ॥సర్వేషామితి॥అథవాసర్వేషాంమనుష్యదేవచతుష్పదాంచ- యదారుచి
మనతిక్రమ్యయథేష్టమిత్యర్థః సమస్థాలయేసర్వగృహేషుకవేశ్శుక్రస్యఆ
చార్యస్యబృహస్పతేర్వాబుధస్యవాభాగేద్వారాణికుర్యుః మనుష్యాణాంతు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

క్రభాగపర్యన్తనియమోనాస్తీతిఇయాంస్తవఫ్జార్వస్మాద్భేదః శేషంతుల్యమేవ
యద్వా అష్టస్వష్టసుప్రాప్రతిదిశ్యష్టభాగేషు పూర్వోక్తే తు వ్యతిరిక్తనూ
రాశ్యష్టగ్రహాన్సంస్థాప్యశుక్రగురుబుధభాగేషుద్వారాణికుర్యుః అథవాప్ర
తిదిశంప్రోక్తేథావిభజ్యకార్య్యేషుత్రిషుభాగేషుతన్మధ్యే తేషాం మధ్యభాగేఅధి
కథామభాగసహితంథామ్నోగృహస్యభాగఃఅధికశ్చాసౌ ధామభాగశ్చే
తిసమానాధికరణసమాసః తేనసహితంయథాతథావామేఅధికగృహభాగం
విహాయేత్యర్థః॥అస్మిన్పక్షే గ్రహానియమోనాస్తికవాటాన్వితంద్వారంకా
ర్యమ్॥అ॥పక్షాంతరములవలనిండ్లకుద్వారములనిర్ణయింపుచున్నాడు॥తా॥
ఉక్తక్రమంబున నేర్పరచబడిన నా భాగములయందును మనుష్యాదులగృహ
ములకుశుక్రాదిభాగములలో నేర్పరచవలయునను నియమమును వదలిమను
ష్యదేవపశ్వాదులసకలదిగ్గతగృహములకునుశుక్రగురుబుధులలోనొకభాగ
మునందుద్వారము నేర్పరచవలయుననియు మఱియొక పక్షమునగ్రహాయ
మునెనిమిదిభాగములు చేసినూర్యాదిరాహుపర్యంతములవిభజించి శుక్రబు
ధగురుభాగములలో నేర్పరచవలయుననియు నింకొకపక్షమందింటి నిడివిని
3 భాగములు చేసియందుమధ్యభాగమున నెడమప్రక్కకొంచమధికముండున
టులప్రదేశమునువదలితలుపుతో గూడునటులద్వారము నేర్పరచవలయును॥

[౨౭౮] మూ॥ ప్రాగ్ద్వారంఝషకర్కటాళిగృహిణాం ద్వారంతుయా
మ్యంశుభంయుగ్మస్త్రీమృగసద్మనాం ఘటతులా గోవేశ్మనాం పశ్చిమమ్।
ద్వారంతూత్తరమర్థదంహరిధనుర్మేషాలయానాంనృణాంయద్వైకైక
మజాదిచప్రతిదశంప్రాగాదితద్గేహినామ్॥ వ్యా॥ అ॥ అథరాశిభేదేనబహి
ద్వారనిర్ణయమాహ॥ ప్రాగ్ద్వారమితి॥ఝషకర్కటాళిగృహిణాంమీనక
ర్కటవృశ్చికరాశిజాతానాం- నృణాంప్రాగ్ద్వారంశుభంయుగ్మస్త్రీమృగ
పద్మనాంమిథునకన్యామకరరాశిజాతానాం యామ్యం ద్వారందక్షిణద్వా
రంశుభంఘటతులాగోవేశ్మనాంతులావృషభరాశిజాతానాం పశ్చిమంద్వా
రంశుభంహరిధనుర్మేషాలయానాంసింహధనుర్మేషరాశిజాతానాం నృణాం
మర్త్యానాం ఉత్తరంద్వారంతుఅర్థప్రదంఐశ్వర్యకరంభవతి-యద్వాఅ
జాదిమేషాద్యేకైకంరాశిం-ప్రాగాదిప్రాచీమారభ్యప్రతిదిశంనిక్షిప్య- తద్గే
హినాంతత్తద్రాశిజాతపురుషాణాం-యస్యాందిశియస్యరాశిర్వర్తతేతద్దిశిత
స్యపుంసఃద్వారంకార్యం-ప్రాచ్యాంమేషసింహధనూరాశిజాతానాందక్షిణ
స్యాంవృషభకన్యామకరరాశిజాతానాం-పశ్చిమేమిథునతులాకుంభజాతా
నాం-ఉదీచ్యాంకర్కటవృశ్చికమీనరాశిజాతామితితత్వమ్॥అ॥ రాశిభేదము

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

చేతదలవాకిలి నేర్పరచుటకు దిక్కులనిర్ణయించుచున్నాడు॥ తా॥ మీనక
ర్కటవృశ్చిక రాసులయందుబుట్టిననరులు తూర్పునను- మిథునకన్యామకర
రాసులయందుబుట్టిననరులుదక్షిణంబునను- కుంభతులావృషభ రాసులయం
దుబుట్టిననరులు పశ్చిమంబునను- సింహధను ర్మేష రాసులయందుబుట్టిననరు
లు ఉత్తరంబునను-తమతమయిండ్లకుతలవాకిండ్ల నేర్పరచిరేని శుభసంపదలు
గలుగు మరియొకపక్షమున మేషాది రాసులం బ్రాగాదిదిక్కులయందు మూ
డావర్తులుగణనచేయగాగృహపతి రాసియేదిక్కుకువచ్చునోఆదిక్కునద
లవాకిలి నేర్పరచవలయును॥ ※

[౨౬౯] మూ॥ సంవేశశ్శుభదస్స్వజన్మని గృహేలగ్నే చతుర్థాలయే
తాభ్యాంచోపచయేక్రమాత్ఫలమిదంకర్తుస్స్వజన్మాదిషు। నిర్వ్యాధించ
దరిద్రకీర్తిసుహృదో నిష్పుత్రనిశ్శత్రుతాం నిర్జాయంనిధనామయస్థిరధన
ద్వేష్యాత్ప్రపద్యాత్సదా॥ వ్యా॥ అ॥ కర్తుర్జన్మరాశిలగ్నాదిషుగృహప్రవేశ
ఫలమాహ॥ సంవేశఇతి॥ స్వజన్మనిగృహేస్వస్యజన్మరాశౌ- లగ్నేస్వజన్మల
గ్నేచ-చతుర్థాలయేస్వజన్మలగ్నజన్మరాశ్యోశ్చతుర్థలగ్నేచ - కించతా
భ్యాంజన్మలగ్నజన్మరాశిభ్యాముపచయేతృతీయషష్ఠదశమైకాదశేషుచసంవే
శస్సూతనగృహప్రవేశః-శుభః- అథవాకర్తుఃస్వజన్మాదిషు- జన్మలగ్నాదిషు
జన్మరాశ్యాదిషువా-క్రమాదిదంవక్ష్యమాణంఫలంభవతి - యథాజన్మనిని
ర్వ్యాధింనిరోగతాంద్వితీయేదారిద్ర్యం- తృతీయేకీర్తించతుర్థేసుహృ
దంపంచమేనిష్పుత్రతాంనిస్సంతానత్వం షష్ఠేనిశ్శత్రుతాం శత్రుశూన్య
త్వంసప్తమేనిర్జాయంభార్యాశూన్యత్వంఅష్టమేనిధనంమరణంనవమే ఆ
మయంరోగం-దశమేస్థిరంచిరకాలస్థితిఏకాదశేధనంద్వాదశే ద్వేషంశత్రు
త్వంచసదాదద్యాత్- సర్వజన్మరాశేర్జన్మలగ్నాద్వేతిబోధ్యం॥ అ॥ జన్మరా
శిలగ్నాదులయందుగ్రహప్రవేశముజేయగలిగెడి ఫలము జెప్పుచున్నాడు॥
తా॥ జన్మరాశియందునుజన్మలగ్నమునందు జన్మరాశిలగ్నమునకు-3-౯-౬-
౧౦-౧౧ ఈలగ్నములయందునుగ్రహప్రవేశముశుభకరంబగును మరియొ
కపక్షంబునజన్మాదిద్వాదశరాశిలగ్నములయందును గ్రహప్రవేశము క్ర
మంబున-ఆరోగ్య-దారిద్ర్య-కీర్తి-స్నేహనిస్సంతాననిశ్శత్రు- భార్యాభావ-
మరణరోగస్థైర్య-ధన-శత్రుత్వములుగలుగజేయునని తాత్పర్యము॥

(౨౭౦) మూ॥ పాపఃపాపయుతేక్షితోష్టమగతః పాపాలయస్థోథవా
వపాకశ్చేచ్ఛుభవీక్షితోష్టగుణతోహన్యాద్గృహస్వామినమ్। క్షీణేందుశ్చ
షడష్టరిష్ఫగ్రహగశ్చేత్సత్త్వవేశాలయాద్ధన్యాత్కర్తృకళత్రమాశు నిధి శే

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

లగ్నే విశుద్ధ్యష్టమే॥ వ్యా॥ అ॥ ప్రవేశే పాపాష్టమచంద్రదోషానాహ॥ పాపఇతి॥ పాపః యః కశ్చన క్రూరగ్రహః పాపయుతేక్షితః పాపగ్రహేణ యుతో వా- ఈక్షితో దృష్టో వా అష్టమగతః ప్రవేశలగ్నాదష్టమగతో వా- అథ వా పాపాలయస్థః పాపగ్రహరాశిగతస్సన్ అష్టమగోస్తి యది- తదా గృహస్వామినం యజమానం వర్షాత్ సంవత్సరానంతరం- హన్యాత్ పాపగ్రహఏవ శుభవీక్షితః శుభగ్రహదృష్టస్సన్ అష్టమగతశ్చేత్ -అష్టగుణాత్ అష్టమవర్షానంతరం హన్యాత్ పత్నీం క్షీణచంద్రశ్చ సన్నివేశాలయాత్ గ్రహప్రవేశలగ్నాత్ షడష్టరిష్ఫ గృహగశ్చేత్ షష్ఠాష్టమద్వాదశస్థానగతశ్చేత్ కర్త్రుః కళత్రం యజమానభార్యామాశు శీఘ్రమేవ హన్యాత్ -తస్మాత్ కారణాత్ అష్టశేలగ్నే విశుద్ధే గృహం వర్జయేత్ సతి నవి శేత్॥ అ॥ గృహప్రవేశవిషయమై పాపాష్టమదోష చంద్రదోషములఁజెప్పుచున్నాఁడు॥ తా॥ ఒకానొక పాపగ్రహము మరియొక పాపగ్రహము చేఁజూడఁబడుచున యినను- పాపగ్రహముతోఁ గూడియయినను- పాపగ్రహరాశిని బొందియయినను ౘడి ప్రవేశలగ్నమునకు ౮టనుండెనేని ౧ సంవత్సరమునకు పిదప నా గృహపతి భార్యవైధవ్యము నొందును- పాపగ్రహము శుభగ్రహము చేఁజూడఁబడుచు ౮టనున్న ౮ సంవత్సరములకు పిదప ముందు జెప్పినదుష్ఫలములు గలుగును- క్షీణచంద్రుడు ౬-౮-౧౨ ఈ స్థానములయందున్న గృహపతియపత్నికుడగును కావున ౘదింటనే గృహంబును నుండఁగూడదు॥

(౨౮౧) మూ॥ పాదాఖ్యా దశమే తృతీయభవనే దృష్టిర్ద్విపాదా గ్రథా ఖేటాద్యా నవమే చ పంచమగృహే రాశౌ చతుర్థేష్టమే। దృష్టిః స్యాత్ త్రిపదా థసప్తమగృహే సంపూర్ణదృష్టిః క్రమాదేకద్విత్రిచతుష్పదేషు బలినామందార్యభౌమాపరే॥ వ్యా॥ అ॥ గ్రహాణాం దృష్టినిర్ణయమాహ॥ పాదేతి॥ ఖేటాద్యా ఖేటః ఆదిర్యస్సారిస్యాత్ తస్మాత్ గ్రహాదికాద్దృష్టిః దశమే తృతీయభవనే తృతీయ లగ్నే చ పాదాఖ్యా పాదసంజ్ఞికా భవంతి గ్రహాణామితి శేషః నవమే పంచమగృహే చ ద్విపదాభిధా- చతుర్థే అష్టమే చ రాశౌ త్రిపదా అథ సప్తమగృహే సంపూర్ణదృష్టిః మందార్యభౌమాః శనిగుర్వంగారకాః పరే చ క్రమాదేకద్విత్రిచతుష్పదేషు బలినః శనిః పాదదృష్టిస్సన్ బలవాన్ గురురర్థదృష్టిస్సన్ బలవాన్ కుజస్త్రిపాదదృష్టిస్సన్ బలవాన్ పరేః సూర్యచంద్రబుధశుక్రాః పూర్ణదృష్టిమంతో బలవంత ఇత్యనేన సంపూర్ణదృష్టిమంత ఇత్యాగంతవ్యం॥ అ॥ గ్రహములదృష్టినిర్ణయమును జెల్పుచున్నాఁడు॥ తా॥ గ్రహములకుతమరాశి మొదలుకొని ౩-౧౦- ఈ రాసులయందు పాదదృష్టియు ౫-౯ ఈ రాసులయందర్థదృష్టియు ౪-౮ ఈ రాసులయందు త్రిపాదదృష్టియు ౭వ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రాశియందుపూర్ణదృష్టియుంగలిగియుండును అందుపాదదృష్టిచేశనియు అర్ధదృష్టిచేగురుండును త్రిపాదదృష్టిచేకుజుండును పూర్ణదృష్టిచేసూర్య చంద్రబుధశుక్రులునధికవీక్షణముగలవారని॥ *

(శ్లో ౨) ఏకశ్చేత్పరభాగగో దశమగో జాయాస్థితో వా గ్రహ స్తద్గేహం పరహస్తయాతమథవా తత్సద్మ వేశాలయాత్ । క్రూరా లాభరిపుత్రిగాశ్శుభఫలాః కేంద్రత్రికోణస్థితాః సౌమ్యాస్సౌమ్యనిరీక్షితే స్థిరగృహే రాత్రౌ దివా నావిశేత్॥ వ్యా॥ అ॥ ప్రవేశలగ్నస్య గ్రహస్థితిఫలమాహ॥ ఏక ఇతి॥ ఏకశ్శుభో వా పాపో వా గ్రహః పరభాగగః శత్రుభాగగతస్సన్ వేశాలయాత్ ప్రవేశలగ్నాత్ దశమగః జాయాస్థితస్సప్తమరాశిగతో వా యది తద్గేహం పరహస్తయాతం పరాయత్తం స్యాత్ అథవా ప్రవేశలగ్నాత్ క్రూరాః పాపగ్రహాః లాభరిపుత్రిగాః ఏకాదశషష్ఠతృతీయస్థానగతాస్సంతః శుభఫలదా భవంతి సౌమ్యాశ్శుభగ్రహాస్తు కేంద్రత్రికోణస్థితాశ్శుభఫలాః సౌమ్యనిరీక్షితే శుభగ్రహదృష్టే స్థిరలగ్నే రాత్రౌ వా దివా దివాభాగే వా తత్సద్మ నూతనగృహం విశేత్॥ అ॥ గృహప్రవేశలగ్నములకు గ్రహస్థితిని జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఒకగ్రహము శత్రువుయొక్క అంశమును బొందియుండి లగ్నమునకు ౭-౧౦-ఈ స్థానములయందుండెనేని యాగృహము పరాధీనమగును. పాపగ్రహములు 3-౬-౧౧-ఈదినములయందు శుభగ్రహములచే జూడబడుచున్న స్థిరలగ్నమునందు నూతనగృహమును బ్రవేసించిన శుభఫలంబులుగలుగుననుట॥ *

(శ్లో 3) మూ॥ అష్టౌ మేషకుళీరచాపఘటగోకుంభాలిమీనాః క్రమాత్ జ్ఞేయా యామ్యదిగాదయః ప్రతిదిశం త్వేకైకరాశిర్భవేత్ । తత్తద్రాశిభవస్య తద్దిశగృహే మృత్యుప్రదం నో విశేద్బ్రహ్మస్థానగృహం తు కేసరిమృగస్త్రీయుగ్మజానాం తథా॥ వ్యా॥ అ॥ తత్తద్రాశిజాతానాం తత్తద్దిగీశ గృహప్రవేశనిషేధమాహ॥ అష్టావితి॥ మేషకుళీరచాపఘటగోకుంభాలిమీనాః మేషకర్కటధనుస్తులావృషభకుంభవృశ్చికమీనా ఇత్యష్టా రాశయః యామ్యదిగాదయశ్చ క్రమాత్ జ్ఞేయాః తథా చ సతి ఏకైకరాశిః ప్రతిదిశం ప్రత్యధిపో భవేత్ తత్తస్మాత్తద్రాశిభవస్య పుంసః తద్దిశిగృహే తద్రాశిదిశిగృహేప్రవేశనం మృత్యుప్రదం- తస్మాత్తస్మిన్నో విశేత్ న ప్రవిశేద్యో యద్రాశిభవస తద్రాశీదిశిగృహే తల్లగ్నే న ప్రవిశేదితి భావః యథా మేషః దక్షిణదిగీశః అతో మేషరాశిజాతః మేషరాశౌ దక్షిణదిశిగృహం న ప్రవిశేత్ - కర్కటో నైరృతిదిగీశః॥ అవ॥ కర్కటరాశిజాతః కర్కటరాశౌ నైరృతిదిశిగృహం న ప్రవిశేత్ -ఏవం సర్వత్ర యోజ్యం బ్రహ్మస్థానం గృహం మధ్యమగృహం తు కేసరిమృ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

గ స్త్రీయుగ్మజాతానాంసింహమకరకన్యామిథునరాశిషుజాతానాంనృణాం ఏతద్రాశిషు తదామృత్యుప్రదత్వాన్న ప్రవిశేత్॥అ జన్మరాశియందుగృహ ప్రవేశమునకుకౌరగానివిషయమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ మేషకర్కటధ నుః-తులావృషభ-వృశ్చికమీనరాసులక్రమంబునదక్షిణదిక్కు మొదలుగ నెనిమిదిదిక్కులకునధిపతులుగాసగృహపతిజన్మరాశియేదిక్కు-నకధిపతియై యుండునోయాదిక్కు-నందుండెడిగృహమును-జన్మరాశిలగ్నమునందునును మ ధ్యమగృహమును-సింహమకర- కన్యామిథునరాసులయందుబుట్టిన నరుల -ఈలగ్నములయందుప్రవేశించిరేనిమరణముగలుగునని తాత్పర్యము॥ *

(౨౮౪)మూ॥యస్మిన్ భేర్క-యుతస్తదాధిగణయేచ్చంద్రాన్వితషాంత తః కుర్యాన్మృత్యుముడుత్రయంశిరసిచప్రాక్పాదయోర్దుర్దశామ్ చత్వా ర్యేవతుపశ్చిమాంఘ్రియుగళే స్థైర్యంచచత్వారితత్పుచ్ఛేతుభ్రమణంత్ర యంచతురథోవామేతుపార్శ్వేర్థకృత్॥ వ్యా॥అ॥అథద్వాభ్యాంగృహప్ర వేశవిషయే వృషభచక్రగతనక్షత్రాణాంఫలమాహ॥యస్మిన్నితి॥ వృషభా కారంచక్రంవిలిఖ్య - మస్తకాద్యవయవేషువక్ష్యమాణక్రమేణసర్వనక్ష త్రాణివిన్యసేత్ -ఏవంచసతియస్మిన్ భేయన్నక్షత్రే అర్క-యుతఃయస్మిన్నక్ష త్రేసూర్యస్తిష్ఠతీత్యర్థః తదాదితన్నక్షత్రమారభ్యచంద్రాన్వితషాంత తఃనిత్యనక్షత్రపర్యంతంగణయేత్॥ఏవంచసతివృషభశిరసిస్థితముడుత్రియం నక్షత్రత్రయంమృత్యుంకుర్యాత్ గృహపతేరితిశేషః॥ప్రాక్పాదయోరగ్రపా దయోఃచత్వారినక్షత్రచతుష్టయః-దుర్దశాంకుర్యాత్ -పశ్చిమాంఘ్రియు గళేచరమపాదద్వయం ద్వేస్థితానిచత్వారినక్షత్రచతుష్టయంస్థైర్యం- స్థిరకా లస్థితింతత్పుచ్ఛేవృషభలాంగూలేస్థితంత్రయంనక్షత్రత్రయం భ్రమణంకు ర్యాత్ అథోవామపార్శ్వేచత్వారినక్షత్రచతుష్టయం అర్థకృత్ సంపత్క రంచస్యాత్॥ *

(౨౮౫)మూ॥ధాన్యందక్షిణపార్శ్వకేచతురథోపృష్ఠేత్రయంసంపదం వక్త్రే భత్రితయంపశూన్ప్రకురుతేచక్రంవృషాఖ్యంశ్రీకమ్ ద్వంద్వాఖ్యే గ్నిభయాదికేచనృపతే ర్వ్యాత్రానివృత్త్యా పున స్సంవేశేచవిధిస్స్వనిర్మితగృ హేసర్వంవిచింత్యంబుధైః॥వ్యా॥ధాన్యమితి॥ దక్షిణపార్శ్వకేస్థితంఅభిజిత్స హితనక్షత్రచతుష్టయంధాన్యం ప్రకురుతేఅథోనంతరంపృష్ఠేచరమాంగేత్ర యంనక్షత్రత్రితయం సంపదంప్రకురుతేవక్త్రే ఆననేభత్రితయంనక్షత్రత్రిత యంపశూన్ప్రకురుతేఇదమేవవృషాఖ్యంచక్రంవృషభచక్రమిత్యుచ్యతేఇ దంచక్రంద్వంద్వాఖ్యేద్వంద్వయుద్ధే- అగ్నిభయాదికేచనృపతేఃరాజ్ఞఃయా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

త్రానివృత్తౌ ప్రతిప్రయాణే పునస్సంవేశే రాజ్ఞాం యాత్రానివృత్తానాం పున
గృహప్రవేశే-స్వనిర్మితగృహే-నూతనగృహప్రవేశేచ-అయంనిధిః పర్యా
లోచనీయః-బుధైః-పండితైః సర్వంపూర్వోక్తంవిచింత్యం సమ్యగ్విచార్యం॥
అ॥ రెండుశ్లోకములచేత గృహప్రవేశవిషయమైన వృషభచక్రగతనక్షత్రములకు
ఫలములను జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వృషభాకారమగు చక్రమును వ్రాసి దానిశి
రస్సు మొదలగునవయవంబులయందు చెప్పబోయ్యెడి లెక్కగా సూర్యుడున్న
నక్షత్రము మొదలుగ వ్రాసి యది మొదలు నిత్యనక్షత్రమువఱకు గణనజేయ
గా నక్షత్రము చక్రరూపమైన వృషభముయొక్క శిరస్థానములగు 3 నక్షత్రము
లలోనున్న మృత్యువును ముందరకాళ్లలోనున్న ౪ నక్షత్రములైన దురవస్థను
వెనకటికాళ్ళయందున్న ౪ నక్షత్రములు చిరకాలముండుటను తోకయందు
న్న మూడు నక్షత్రములు దేశభ్రమణమును ఎడమపార్శ్వమందున్న ౪ నక్ష
త్రములు ధనమును కుడిపక్క ౪ నక్షత్రములు ధాన్యమును-పృష్టభాగమందున్న
3 నక్షత్రములు సంపదను-ముఖమందున్న 3 నక్షత్రములు పశువులనుంగలుగ
జేయుననియు-ఇది వృషభచక్రమనియు- నీచక్రము ద్వంద్వయుద్ధము జేయున
ప్పుడును రాజులు యాత్రబోవునప్పుడును మరలవచ్చునప్పుడును- నూతనగృహ
ప్రవేశకాలమందును-ఇత్యాదికార్యములయందు పండితులచే జూడదగినదని
యుననుట॥ ❋

(౨౮౬) మూ॥ చక్రంస్యాత్కలశస్వరూపమథ తత్సంలిఖ్య మూర్ధ్న్యర్క
కభం ప్రాగాద్యాసు చతుశ్చతుః ప్రతిదిశం చత్వారి తన్మధ్యమే। కంఠే త్రీణి గుదే
త్రయం చ విలిఖేద్భానాం క్రమాత్తత్ఫలం వక్ష్యే ఽర్కాన్వితభాదితశ్చ గణయే
త్సంవేశధిష్ణ్యాంతతః॥ [౨౮౭] మూ॥ శీర్షచ్ఛేదమథ ప్రవాసమభయం ధాన్యంత
తో నిర్ధనం గర్భస్రావమథ శ్రియం గృహపతేర్ద్యాచ్ఛతాయుస్సదా। సం
క్రామాఖిలదుర్గశైలనగర ప్రాసాద దేవాలయ క్షేత్రారామగృహప్రవే
శసమయే జ్ఞేయం హి చక్రద్వయం॥ వ్యా॥ అ॥ అథ ద్వాభ్యాం కలశచక్రస్వరూపం
నిరూపయన్ తద్గతనక్షత్రాణాం గృహప్రవేశవిషయే ఫలాన్యాహ॥ చక్రమితి॥ శీ
ర్షచ్ఛేదమితి చ॥ కలశస్వరూపం ఘటాకారచక్రం యథా స్యాత్తథా సంలిఖ్య
అథ చక్రలేఖనానంతరం అర్కాన్వితభాంశతః సూర్యాధిష్ఠితనక్షత్రమారభ్య
సంవేశధిష్ణ్యాంతతః గృహప్రవేశనక్షత్రపర్యంతం గణయేత్ అథ మూర్ధ్న్యర్క
కలశశిరసి ఏకభం ఏకనక్షత్రం ప్రాగాద్యాసు ప్రాచీప్రభృతి చతుర్దిక్షు- ప్రతి
దిశం చతుర్నక్షత్రాణి-తన్మధ్యే చత్వారి కంఠే త్రీణి గుదే త్రయం-చాభిజిద్వర్జం
విలిఖేత్ భానాం మూర్ధాదిగతనక్షత్రాణాం క్రమాత్ఫలం వక్ష్యే యథా శీ

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రోగతనక్షత్రే ప్రవేశశ్చేద్గృహపతేర్మరణం చేదనంకలశస్య ప్రాగ్భాగస్థిత నక్షత్రచతుష్టయం ప్రవాసం సర్వదా దేశాంతిగమనం దక్షిణభాగస్థిత నక్షత్రచతుష్టయం అభయం భయాభావం-పశ్చిమభాగ గతనక్షత్రచతుష్టయం ధాన్య- ఉదగ్భాగగతనక్షత్రచతుష్టయం నిర్ధనం దారిద్ర్యం-మధ్యమగతన క్షత్రచతుష్టయం గర్భస్రావం యజమానభార్యాయా ఇతి వేద్యం- కంఠగతన క్షత్రత్రయం శ్రియం సంపదం గూఢస్థితనక్షత్రత్రయం శతాయుర్దద్యాత్ సంగ్రామాఖిలదుర్గశైలనగరప్రాసాదదేవాలయకృష్ణిభూమ్యుద్యాన గృహప్రవేశకాలే చక్రద్వయం వృషభకలశచక్రయోర్ద్వయం జ్ఞేయం విచింత్యం హి॥ అ॥ రెండుశ్లోకముల చేత కలశచక్రమునొందిన నక్షత్రములకు ఫలముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ కలశాకారంబగునొకచక్రము వ్రాసియందునిచెప్పబో యెడిక్రమంబున సూర్యుడున్న నక్షత్రము మొదలుగా ౨౭ నక్షత్రములను వ్రాసియుది మొదలు గృహప్రవేశనక్షత్రము వరకు నెంచగా నా ప్రవేశనక్షత్ర ము కలశశిరస్థంబగు నొకనక్షత్రమైయున్న గృహపతిశిరశ్ఛేదంబును - కలశ మునకు ప్రాగ్భాగమందున్న ౪ నక్షత్రములలోనొకటియైన నెల్లకాలమును పర దేశగమనమును-దక్షిణభాగమందున్న ౪లోనొకటియైన నెల్లకాలము పరదే శగమనము-దక్షిణభాగమందున్న ౪లోనొకటియైన ధాన్యమును ఉత్తరం బుననున్న ౪లోనొకటియైన దారిద్ర్యమును-మధ్యభాగముననున్న ౪లోనొక టియైన గృహపతిభార్యకు గర్భస్రావంబు-కంఠస్థానమందున్న 3 లోనొకటి యైన సంపదయు-అథః ప్రదేశమందున్న 3 లోనొకటియైన పూర్ణాయువుంగ లుగును-ఈచెప్పబడిన వృషభకలశచక్రములు రెండును యుద్ధదుర్గపర్వత- పుర-సౌధ-దేవతాలయ-కృషి- భూమి-ఉద్యానవన-నూతనగృహములను ప్రవేశించునపుడు- జూడవలయుననుట॥ ❋

షష్ఠప్రకరణం సమాప్తం.

కాలామృతే- సవ్యాఖ్యానే- సప్తమబిందుప్రారంభః.

[౨౮౮] మూ॥ వారేష్వేవకవిజ్ఞజీవశశినాం శ్రోణాత్రయే చోత్తరామైత్రాదిత్యకరద్వయాంత్యశశభృద్ధిష్ణ్యప్రజేశోడుషు। భద్రాపూర్ణాజయాసుచోదగయనే శుక్రేజ్యయోర్దృశ్యత్త్వయోః కుర్యాత్కామదినం విహాయ చ శుభం దేవప్రతిష్ఠాం శుభాం॥ వ్యా॥ అ॥ అథ సకలదేవతాప్రతిష్ఠాకాలమాహ॥ వారేష్వితి॥ కవిజ్ఞజీవశశినాం శుక్రబుధగురుచంద్రాణాం వారేషు శ్రోత్రయే శ్రవణ ధనిష్ఠాశతభిషక్త్రయే ఉత్తరామైత్రాదిత్యకరద్వయాంత్యశశభృద్ధిష్ణ్యప్రజే శోడుషు ఉత్తరాషాఢోత్తరాభాద్రానూరాధాపునర్వసూహస్తచిత్రా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రేవతీమృగశీర్షాశ్వినీరోహిణీనక్షత్రేషు భద్రాపూర్ణాజయాః భద్రతిథయః పూర్ణాతిథయో జయతిథయశ్చ తాను- ఉదగయనే ఉత్తరాయణే శుక్రేజ్యయోః శుక్రబృహస్పత్యోః అనస్తంగతయోస్సతోః గురౌ శుక్రే మౌఢ్యరాహిత్యే సతీత్యర్థః జయతిథీషు కామదినం త్రయోదశీం పూర్ణాతిథిషు కుహూమమావాస్యాంచ త్యక్త్వా పూర్వోక్త శుభదివసే శుభాం దేవప్రతిష్ఠాం కుర్యాత్ ॥ అ॥ సకలదేవతాప్రతిష్ఠలకు కాలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఉత్తరాయణమందు గురుశుక్రులస్తమించకయుండగా శుక్ర బుధ గురు సోమ వారములును శ్ర-ధ-శ-శత-ఉఫ-ఉషా-ఉభా-అ.హ-పున-హ-చి-రే-మృ-అశ్వి-రో-ఈనక్షత్రములు భద్రతిథులను అమావాస్యావ్యతిరిక్త పూర్ణాతిథులును త్రయోదశీ వ్యతిరిక్తజయతిథులును ఇవి సకలదేవతాప్రతిష్ఠలకు ప్రశస్తములనుట॥ *

[౨౮౯] మూ॥ ఆర్ద్రాజైకపదాంత్యమూలశివభృత్త్వాష్ట్రాగ్నిభేష్వర్థదం శస్తం స్యాత్పశుబంధనం గురుభృగుబ్రధ్నాఖ్యవారేష్వపి। త్యక్త్వా త్వాష్ట్రజనార్దనోత్తరవిధీన్ దర్శం కలిం చాష్టమీం చాంద్రం వా పశుజన్మ వారమపి తచ్చేష్టా తిథిః శోభనా॥ వ్యా॥ అ॥ అథ పశుబంధనకాలమాహ॥ ఆర్ద్రేతి॥ ఆర్ద్రాజైకపదాంత్యమూలశశభృత్త్వాష్ట్రాగ్నిభేషు ఆర్ద్రాపూర్వాభాద్ర రేవతీ మూలమృగశీర్షపూర్వాషాఢాకృత్తికాసు ఏతేషు సప్తనక్షత్రేషు గురుభృగుబ్రధ్నాఖ్యవారేషు గురుశుక్రాదిత్యవారేషు పశుబంధనం అర్థదం సంపత్కరం శస్తం ముఖ్యం స్యాత్ -బంధనమితి గోష్ఠప్రవేశాదీనామప్యుపలక్షణం త్వాష్ట్రజనార్దనోత్తరవిధీన్ చిత్రాశ్రవణోత్తరాత్రయరోహిణీః దర్శమమావాస్యాం కలిం చతుర్దశీం అష్టమీం చ-కించ చాంద్రసోమవాసరం పశుజన్మవాసరం చ త్యక్త్వా తచ్చేష్టా ఉక్తాతిరిక్తా తిథిః శోభనా శుభకరా - తిథిరిత్యుక్తాతిరిక్తవాసరతారాదీనామప్యుపలక్షణం॥ అ॥ పశుబంధనకాలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఆర్ద్ర-పూభా-రే-మూ-మృ-పూషా-కృ-ఈనక్షత్రములును-గురుశుక్రభానువారములును పశుబంధనగోష్ఠప్రవేశాదులకు ముఖ్యములనియు- చి-శ్ర-ఉఫ-ఉషా-ఉభా-రోహిణి-ఈనక్షత్రములును- అమావాస్య-చతుర్దశి-అష్టమి-సోమవారము పశుజన్మవారములవినిషిద్ధంబులనియు-తక్కిన తిథివారాదులు శుభకరములనియు నభిప్రాయము॥ గోష్ఠమన గా పశువులదొడ్డి॥ *

[౨౯౦] మూ॥ యావంత్యో ఘటికాః దినే విఘటికాస్సర్వాశ్చ కుర్యాత్సమం కాలం పంచవిధం క్రమాచ్చ గణనాత్ ప్రాతస్తతస్సంగమః। మధ్యాహ్నోప్యప

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రాహ్ణ ఇత్యర్థః భవేత్సాయంతనీమాసికేదర్శేచాబ్దికఏవవాపిత్ర్యాతిథిస్స్యాత్ సర్వకాలాయది॥ వ్యా॥ అ॥ అథపైతృకప్రసంగంవినత్ప్రస్తావప్తాప్తతిథినిర్ణయమాహ॥యావంత్యఇతి॥ దినేదివాభాగేఘటికావిఘటికాశ్చయావంత్యోయావత్సంఖ్యాభవంతితాస్సర్వాదినప్రమాణఘటికావిఘటికాశ్చసమం అన్యూనాతిరిక్తంయథాతథాగణయేత్ -కాలంపంచవిధంకుర్యాత్ ప్రాతఃసంగవః మధ్యాహ్నఃఅపరాహ్ణః అథానంతరంసాయంతనీనేతిపంచవిధోభవతి యాతిథిస్సర్వకాలఉక్తపంచవిధకాలవ్యాప్తా సాతిథిమాసికేదర్శేఅబ్దికేసాంవత్సరికేచయోగ్యాఅవేదితిసామాన్యోక్తిః॥అ॥ పితృక్రియావిధానముదెలుపువారై ముందుతిథినిర్ణయముసామాన్యముగా దెలియజేయుచున్నాడు॥ తా॥ అహఃప్రమాణముఘటికలవిఘటికలతోకూడసమంబుగ౫భాగములుజేయగానవిక్రమంబునప్రాతస్సంగమ మధ్యాహ్నాపరాహ్ణసాయంకాలములనబడును. ఈ౫విధములగుకాలములయందువ్యాపించియున్నతిథి ఆబ్దికాది పితృక్రియలకుయోగ్యంబని తాత్పర్యము॥ *

౨౯౧॥ మూ॥ కార్యాసాద్వ్యపరాహ్ణయోస్సమధికాసామ్యేతుపూర్వాద్వయోఃపూర్వానాయదితద్వయోరపరాప్రాగస్తకాలాద్రవేః। సా నోచేత్త్రిముహూర్తగా పితృతిథిస్సాయంతనీచేద్వయోః స్యాద్యోవాత్రపవాబ్దికేవిధిరయందర్శేథవామాసికే॥ వ్యా॥అ॥ అథమాసికాదీనాంవిశేషకాలమాహ॥కార్యేతి॥ద్వ్యపరాహ్ణయోః ద్వయోరపరాహ్ణయోర్మధ్యేయాసమధికాయత్రాపరాహ్ణేఅధికకాలవ్యాపినీసాతిథిః కార్యా। శ్రాద్ధేకార్యా ద్వయోరపరాహ్ణయోస్సామ్యేతుల్యవ్యాపినీతు పూర్వాపూర్వాతిథిః- అత్రాయంవిశేషఃతిథిక్షయేతుపూర్వా-వృద్ధౌసామ్యేపిపరేతి- తథాచోక్తం సుమంతునా॥శ్లో॥క్షయ్యమాణేతుపూర్వైవవర్ధమానేతువై పరా। సమత్వేపితథైవాసావపరాహ్ణద్వయేయదీతి॥నాపితృతిథిః- యదినద్వయోఃద్వయోరపరాహ్ణయోఃనవ్యాపినీయదినదారవేరస్తకాలాత్-ప్రాక్పూర్వాస్తమయాత్పూర్వంసాతిథిః త్రిముహూర్తత్రయవ్యాపినీచేత్తదాపి పూర్వైవనోచేత్ రవేరస్తమయాత్పూర్వ త్రిముహూర్తగానయది-తదాపరకార్యాసితీథేరపరాహ్ణవ్యాపిత్వాభావేపికుతపకాలవ్యాపిత్వాత్ పిత్ర్యతిథిః ద్వయోస్తిథ్యోః-సాయంతనీసాయంతవ్యాపినీస్యాద్యది-అత్రాపిపక్షేపరా-అబ్దికేప్రతిసంవత్సరికే-దర్శేఅమావాస్యాయాంమాసికేచసర్వవర్ణానాంఅయంవిధిగ్రాహ్యః॥అ॥ ౨ దుదినములయందొక్కతిథి వ్యాపించియుండుటవలనగలిగెడితిథిసందేహమునునివర్తింపజేయుచున్నాడు॥ తా॥ఒకతిథిరెండుది

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

సములయపరాహ్ణములయందు వ్యాపించియున్నప్పుడెద్ది యపరాహ్ణమం దధికముగనుండునో ఆతిథియందును రెండునపరాహ్ణములయందును సమముగానుండనేని పూర్వతిథియందును ఒకయపరాహ్ణమందైనను వ్యాపించ కపూర్వదినంబునసూర్యాస్తమయముకుముందు ౬ గడియలు వ్యాపించి యుండనేని పూర్వతిథియందును అట్లులేకయున్నప్పుడును- ౨ సాయంకాల ములయందొకతిథి వ్యాపించియున్నప్పుడునుపరతిథియందును ప్రతిసాంవత్స రికవర్షశ్రాద్ధమాసికముల జేయవలయు- ౨ దుఅపరాహ్ణములయందు సమముగానున్నయెడలతిథిక్షయకాలమందుపూర్వతిథియు- వృద్ధిసామ్యకా లములయందుపరతిథియును గ్రాహ్యంబులు॥ *

౪౫-౨॥ మూ ॥ కుర్యాద్భాద్రపదే ప్రమీతపితృకస్తత్కృష్ణపక్షాదితః పక్షశ్రాద్ధమథాశ్వినప్రతిపదాయుక్తంచపక్షాదితః । పక్షాదౌయదినూతకాదిసహితస్తత్పంచమీవాష్టమీయద్వాస్యాద్దశమీతదాదిషుసదాతత్పక్షశేషేషువా॥అ॥ అథపంచభిశ్లోకైర్మహాలయనిర్ణయమాహ॥ కుర్యాదితి॥ ప్రమీతపితృకోమృతపితృకఃపుమాన్‌భాద్రపదేమాసేకృష్ణపక్షాదితఃకృష్ణ పక్షప్రభృతిఆశ్వినప్రతిపదాయుక్తంమహాలయానాంషోడశత్వాదితిభావః- తత్పక్షసిద్ధంపక్షశ్రాద్ధం- అత్రతచ్ఛబ్దస్యప్రసిద్ధార్థకత్వాన్నయచ్ఛబ్దాపే క్షా-ఉక్తంచచండినాప్రక్రాంతప్రసిద్ధానుభూతార్థవిషయతచ్ఛబ్దోయచ్ఛ బ్దంనాపేక్షతఇతికుర్యాత్ -పక్షాదౌభాద్రపదకృష్ణపక్షాదౌనూతకాదిసహి తన్నూతకాదినాయుక్తాయదిఆదిశబ్దేనపత్నీరజోదర్శనాదికంగృహ్యతేతదా తత్పంచమీఅష్టమీవాయద్వాతద్దశమీవా తదాదిషు పంచమ్యష్టమీదశ మ్యాదిషుతత్పక్షశేషేషుకృష్ణపక్షశేషదివసేషువాపక్షశ్రాద్ధంతేవాకుర్యా త్ -సదేత్యనేనపక్షశ్రాద్ధమత్యావశ్యకమితిగమ్యతే॥ అ॥ ౫శ్లోకములచేతమ హాలయకాలమునునిర్ణయింపుచున్నాడు॥ తా॥ మృతపితృకుడగునరుడుభా ద్రపదబహుళములాశ్వయుజశు॥౧ తోజేరినగ౬దినములనునిత్యశ్రాద్ధముజే యవలయునొకవేళయాపక్షప్రథమదివసమందుజేయుటకుఆశౌచముపత్నీర జోదర్శనముఇత్యాదులగు నభ్యంతరముసంభవించెనేని యాపక్షమందుప ఞ్చమి-అష్టమి-దశమి-వీటిలోనేదినమైన మొదలుగనాపక్షశేషదినములయం దునుమహాలయంబావశ్యకముగ జేయవలయుననుతాత్పర్యము॥ *

౪౫-౩॥ మూ ॥ పక్షమ్యాదిషుచేన్మఖేమువివసేష్వేవప్రకుర్యాత్సదా ద్వాదశ్యాంయతిపైతృకంకలిదినేశస్త్రాహతానాంపునః॥ వర్జ్యేకామ దినేషుపైతృభయయుతేమాస్తిశ్విఖేభాస్కరేన్యాత్సంకల్పవిధిశ్చపార్వణవిధిర్య

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

చ్ఛాపితృప్రీతిదః॥ వ్యా॥ అ॥ సకృన్మహాలయ కాలమాహ॥ కృష్ణపఞ్చమ్యాదిష్వేతేషు శుభేషు పంచాంగశుద్ధిదివసేషు కృష్ణపఞ్చమ్యాదిషు దివసేష్వేవ సకృన్మహాలయం కుర్యాత్ - ఏవకారణే కృష్ణపఞ్చమ్యాః పూర్వదివసేష్విత్యర్థో లభ్యతే. యతిపైతృకం యతిమహాలయం కలిదినే చతుర్దశ్యాం కుర్యాత్ - శస్త్రప్రహతానాం మ్యునశ్శస్త్రప్రహతానాం మహాలయం కలిదినే చతుర్దశ్యాం కుర్యాత్ - పునరిత్యనేన యస్మిన్ కస్మింశ్చిద్దినే న పార్వణవిధానేన శ్రాద్ధం కృత్వా పునశ్చతుర్దశ్యామేకోద్దిష్టవిధానేన కార్యమితి గమ్యతే-ఉక్తంచ మాధవీయే॥ శ్లో॥ సమత్వమాగతస్యాపి విషశస్త్రహతస్య చ। ఏకోద్దిష్టం సుతైః కార్యం చతుర్దశ్యామ్మహాలయః॥ వవర్జ్యాపి మహాలయనిషిద్ధేపి కామదినే త్రయోదశదినే పైతృభయుతే మఘానక్షత్రయుక్తే సతి భాస్కరే హస్తాన్వితే హస్తనక్షత్రగతే సతి సంకల్పవిధిః సంకల్పశ్రాద్ధం యద్వా పార్వణవిధిః పార్వణశ్రాద్ధం వా పితృప్రీతిదస్స్యాత్ ఏతద్యోగే సత్యేవ త్రయోదశ్యాం కార్యం న త్వన్యథా ఇయమేవ గచ్ఛాయేత్యుచ్యతే॥ తదుక్తం॥ శ్లో॥ యదేందుః పితృదైవత్యే హంసశ్చైవ కరే స్థితః। యామ్యా తిథిర్భవేత్సా హి గజచ్ఛాయా ప్రకీర్తితా॥ అత్రేయం వ్యవస్థా ద్రష్టవ్యా యజమానః పుత్రవాంశ్చేత్ మఘాయుక్తత్రయోదశ్యాం సంకల్పశ్రాద్ధం నో చేత్పార్వణశ్రాద్ధమేవ కుర్యాత్ప్రయత్నతః పిండదానం న కుర్వీత యదిచ్ఛేజ్జీవితుం సుతాన్॥ అ॥ ఈశ్లోకములచేత సకృన్మహాలయమునకు కాలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ పంచాంగశుద్ధిగల కృష్ణపక్షపంచమి మొదలగుదినములయందే సకృన్మహాలయము జేయవలయునని యతికి ద్వాదశియందు జేయవలయుననియు విష శస్త్రాదులచే మృతులైన వారలకితరదినములయందు పార్వణశ్రాద్ధము చేసినను చతుర్దశినాడేకోద్దిష్టవిధిచే జేయవలయుననియు సూర్యుడు హస్తనక్షత్రమందుండినను చంద్రుడు మఘయందుండిన నపుడు మహాలయనిషిద్ధమైన త్రయోదశియందును మహాలయము సంకల్పవిధిచేతనైన పార్వణవిధిచేతనైనం జేసిన పితృప్రీతికరంబనియు మఘానక్షత్రములో గూడినదినమందును యుగాదియందును భరణినక్షత్రమందును ఆవశ్యకంబుగ జేయదగిన శ్రాద్ధమును శ్రాద్ధకర్త పుత్రవంతుడైయుండెనేని సంకల్పవిధిగానే చేయవలయుననియు నభిప్రాయము॥

*

[౨౯౮]. మూ॥ కారుణ్యాన్వితపైతృకం శుభదినే తత్పక్షఏవాచరేత్కన్యాయాం యది భాస్కరే ప్యగతికః కన్యాదిమాసద్వయే। యావద్వృశ్చికదర్శనాత్మన్మృతిబలాదేకం చవా పైతృకం కామ్యత్వాచ్చ సకృన్మహాలయదినం శుద్ధ్యాయుతం చేచ్ఛుభం॥ వ్యా॥ కారుణ్యాన్వితేతి॥ భాస్కరే సూర్యే కన్యా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

యాం యదికన్యారాశిగతేసతితత్పక్ష.ఏవభాద్రపదకృష్ణపక్షఏవ శుభదినేక
స్మింశ్చిద్దివసే-కారుణ్యాన్వితపైతృకంకారుణ్యప్రయుక్తశ్రాద్ధం ఆచరేత్కు
ర్యాత్-పక్షశ్రాద్ధేకృతేపికారుణ్యశ్రాద్ధమావశ్యకమిత్యాశయ.అగతికోయ
దిదరిద్రశ్చేత్ భాస్కరేకన్యాదిమాసద్వయే కన్యాయాంతులాయాంచస్థితే
సతివాయావద్వృశ్చికదర్శనాత్ వృశ్చికప్రవేశాత్పూర్వమేవేత్యర్థః-స్మృ
తిబలాత్॥శ్లో॥వృశ్చికాదర్శనాద్యాంతనిరాశాఃపితరోగతాఇతి॥ ఏకంచవా
పైతృకంశ్రాద్ధంకుర్యాత్- అసమర్థస్యాపిఏకంకారుణ్యశ్రాద్ధం కార్యమి
త్యావశ్యకవిధిః-సకృన్మహాలయదినంశుద్ధ్యాయుతంవక్ష్యమాణప్రకారేణ
పంచాంగశుద్ధియుక్తంచేచ్ఛుభంభవేత్ - అత్రహేతుమాహ-సకృన్మహాల
యస్యకామ్యత్వాదితిపక్షశ్రాద్ధస్యనిత్యత్వాన్నాయంనియమః॥ తా॥పితృప
క్షమునన్ని దినములయందునిత్యశ్రాద్ధముచేసినను ఒకదినమునసకృన్మహాల
యముబహుదైవత్యముగచేయవలయును ఆకారుణ్యశ్రాద్ధము కామ్యమగుటచే
తనాదినంబు పంచాంగశుద్ధిగలదైయుండవలయునని యుఆపక్షమునకు చేయు
టకుదారిద్ర్యముచేతనైనను - అనుపపత్తిచేతనైననుసంధర్భించకపోయెనేని
తులామాసముతుదవరకుశుద్ధిగలదినముల జేయవచ్చునని తాత్పర్యము॥ *

(౭౯-౫) మూ॥ వర్జ్యాన్యేకమహాలయేజననభంనందాశ్చకామః కలిః శు
క్రార్కార్యదినానిసూతకదినంపత్నీరజోదూషితం। తారాస్సప్తదశస్యురేవ
శుభదావిష్ణుత్రయార్ధత్రయాహ్యార్ద్రామిత్రచతుష్టయాద్యశశభృ ద్భా
గ్యార్యమాహ్యాధాః॥ వ్యా॥ అ॥ సకృన్మహాలయేవర్జ్యానాహ॥ వర్జ్యానీ
తి॥ఏకమహాలయేసకృన్మహాలయేజననభంజన్మనక్షత్రంనందాః నందతిథయః
ప్రాగుక్తాఃకామత్రయోదశీకలిశ్చతుర్దశీచశుక్రార్కార్కార్యదినాని శు
క్రభానుగురువాసరాః - సూతకదినం-పత్నీరజోదూషితంస్వభార్యారజో
దూషితదినంచ-ఏతానివర్జ్యాని-ఏతేషుసకృన్మహాలయంనకుర్యాదిత్యర్థః-
సకృన్మహాలయేయోగ్యనక్షత్రాణ్యాహ-విష్ణుత్రయంశ్రవణధనిష్ఠాశతభిషజః
అర్కత్రయంహస్తచిత్రాస్వాత్యః- ఆహిరాశ్లేషాఆర్ద్రాప్రసిద్ధామిత్రచ
తుష్టయంఅనూరాధాజ్యేష్ఠామూలాపూర్వాషాఢాః ఆద్యః అశ్వినీయశశభృ
త్ మృగశీర్షం-భాగ్యా-ఉత్తరఫల్గునీ-ఆర్యపుష్యః యామ్యంభరణీఇత్యభి
ధాః ఏతత్సంజ్ఞికాః-సప్తదశతారాః సకృన్మహాలయేశుభదాస్స్యుః యేవ
కారేణాన్యాపిదశనక్షత్రాణి త్యాజ్యానీతిస్ఫుటమగవగంతవ్యం యేతచ్ఛ్లో
కోక్తప్రథమోపక్రమణవిషయం॥అ॥నూతనముగసకృన్మహాలయము నారం
భింపనయోగ్యతిథివారనక్షత్రములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥నందతిథులుత్రయో

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation, Kolkata. Digitization: eGangotri.

దశి-చతుర్దశి-ఈతిథులునుశుక్రభానుగురువారములును-సూతకదినంబులను భార్యబహిష్ఠమైయున్న దినంబులును-జన్మనక్షత్రము-కృ-రో-పున-మ-పూ ధ-ఉషా-పూభా-ఉభా-రే-ఈ౧౧-నక్షత్రములునునిషిద్ధములనియు-తక్కిన నక్షత్రాదులు ముఖ్యంబులనియునభిప్రాయము॥

(౯౬)మూ॥ నోకుర్యాద్యదిపక్షమేకదినసంవానల్పమల్పంచవాదారిద్ర్యంబహుదుఃఖమత్రచపరేదౌర్గత్యమేవాత్మనః-దాతుఃపుత్రధనంభవేదిహపరేస్వర్గాదిపశ్చాద్భవేదిత్యుక్త్వాస్వస్వగృహంవిసృజ్యపితరస్స్వంస్వంవిశేయుఃపదం॥వ్యా॥అ॥మహాలయాకరణేదోషంకరణేఫలంచనర్నయతి॥నో ఇతి॥పక్షంపక్షశ్రాద్ధంవాఏక దివసంసకృన్మహాలయం అనల్పం అధికవాసమర్థశ్చేదితిభావః-అల్పంవాదరిద్రశ్చేదితిభావః నోకుర్యాద్యది - తదాఆత్మనః దారిద్ర్యంబహుదుఃఖందౌర్గత్యందుర్గతిత్వంస్యాత్-దాతుర్మహాలయప్రదాతుఃఇహఅస్మిన్భూలోకేపుత్రధనంపరేపరతఃస్వర్గాదిచ-భవేదిత్యుక్త్వాపశ్చాత్పితరఃస్వగృహంవిసృజ్యస్వంస్వంపదం స్వస్వస్థానంపితృలోకం విశేయుః॥అ॥పితృపక్షమునుత్యశ్రాద్ధసకృచ్ఛ్రాద్ధములచేసిన గలిగెడిఫలమును జేయకపోవుటవలనగలిగెడిదోషమును దెలియజేయుచున్నాడు॥ తా॥ పక్షశ్రాద్ధమునయినను సకృన్మహాలయమునయినను జేసినకర్తకు ఇహంబున పుత్రధననాశదుఃఖములు - జేయనివానికిహంబునపుత్రధననాశదుఃఖములు పుత్రజన్మాదిసంపదలును - జేయనివానికిహంబునపుత్రధననాశదుఃఖములు నుపరంబుననరకాదులుంగలుగునట్లువానిపితృదేవతలుశపింతురనితా॥

[౯౭]మూ॥ మన్వాద్యాశ్చమహాలయాయుగదినాన్యాదిత్యసంక్రాంతయోదశ్యాశ్చవ్యతీపాతవైధృతిదినాన్యన్వష్టకాఃపైతృకే। కాలాష్షణ్ణవతిస్మృతాశ్చసతతందాతుస్సుపుత్రార్థదానాయంతోయవనేరి పూరిపుబకాలోకరిపు స్తత్త్రమాత్తు॥వ్యా॥అ॥అథషణ్ణవతిస్వరూపమాహ॥ మన్వాద్యాఇతి॥మన్వాద్యాఃనాయంఅక్షరసంఖ్యయాచతుర్దశమహాలయంతోయం షోడశయుగదినానియుగాదయఃపంచత్వారిఆదిత్యసంక్రాంతయఃరిపుఃద్వాదశదర్శాఃరిపుద్వాదశవ్యతీపాతవైధృతిదినానివ్యతీపాతదినానిదికాఃత్రయోదశవైధృతిదినానిచలోకాఃత్రయోదశ-అన్వష్టకాఃత్రిసోష్టకాఃరిపుఃద్వాదశ ఏతేమిళిత్వాషణ్ణవతిస్మృతాఃషణ్ణవతిశబ్దప్రవిదితాఃకాలాఃపైతృకే పితృకర్మణిక్రమాదుక్తక్రమాత్ దాతుఃసుపుత్రార్థదాభవంతి॥అ॥ షణ్ణవతిశ్రాద్ధస్వరూపమును దెలియజేయుచున్నాడు॥తా॥మన్వాదులు ౧౪- మహాలయము-లు౧౬-యుగాదులు౪-సంక్రాంతులు౧౨-అమావాస్యలు౧౨-వ్యతీపాతదినములు౧౩-వైధృతిదినములు౧౩-అన్వష్టకదినములు౧౨-౯౬-

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నములయందును శ్రాద్ధము జేయువారలకు పుత్రపౌత్ర ధనాభివృద్ధిగ లుగునని తాత్పర్యము॥

[౨౯౯] మూ॥ కృష్ణాభాద్రపదేష్టమీయదినభోదర్శశ్చ శేషాస్సితాఆషాఢేదశమీత్విషే చనవమీ సా కార్తికే ద్వాదశీ। జ్యేష్ఠే ఫాల్గునచైత్రయోరపి శుభాపూర్ణేతిథిఃపూర్ణిమా మాఘేమాస్యథసప్తమీశుభఫలా పౌషేసితైకాదశీ॥ చైత్రేభాద్రపదేచమాసయుగళేగేయా స్తృతీయాతిథి ర్మన్వాద్యాశ్చచతుర్దశైవతిథయఃపుణ్యాయుగాద్యాశ్చతుః। శుక్లేకానవమీసితేవశుభదా రాఘేతృతీయాతిథిర్మాఘేదర్శతిథిర్నభస్యబహుళేకామఃకృతాద్యాఇమాః వ్యా॥ అ॥ కృష్ణేతి। చైత్రఇతిచ॥ భాద్రపదేమాసికృష్ణాష్టమీనభోదర్శశ్రావణబహుళమావాస్యాచఏతేద్వేకృష్ణపక్షగతే శేషావక్ష్యమాణాస్సితా శుక్లపక్షగతాఃఆషాఢేదశమీశుక్లపక్షదశమీఇషేతుఆశ్వయుజేనవమీశుక్లపక్షనవమీచకార్తికేమాసేసాద్వాదశీజ్యేష్ఠేఫాల్గుణచైత్రయోఃశుచౌఅషాఢే ఊర్జేకార్తికేపూర్ణిమాతిథిః అథమాఘేమాసిసప్తమీపౌష్యేమాసిసితైకాదశీశుక్లైకాదశీచైత్రేభాద్రపదఇతిమాసయుగళేచతృతీయాతిథిఃశుక్లతృతీయాచసర్వేషులిత్వాచతుర్దశతిథయఃమన్వాద్యాఃమన్వాదిసంజ్ఞకాఃశుభఫలదాఃజ్ఞేయాఃశ్రాద్ధంకర్తుమితిశేషః ఊర్జేకార్తికేమాసిశుక్లానవమీరాధేవైశాఖేమాసిసితైవతృతీయాతిథిఃమాఘేదర్శతిథిఃనభస్యబహుళేభాద్రపదబహుళపక్షేరామఃత్రయోదశీఇమాశ్చతస్రస్తిథయఃక్రమేణకృతాద్యాఃకృతత్రేతాద్వాపరకలియుగాదయఃపుణ్యాఃజ్ఞేయాఇతిపూర్వేణాన్వయః॥ అ॥ రెండుశ్లోకములచేతమన్వాదియుగాదులచెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ భాద్రపదబహుళ౮-శ్రావణబ౩౦-ఆషాఢశుద్ధ౧౦-ఆశ్వయుజశుద్ధ౯-కార్తికశుద్ధ౧౨-చైత్రజ్యేష్ఠాషాఢకార్తికఫల్గునమాసములయందు పూర్ణిమమాఘశు౭-పుష్యశు౧౧-చైత్రభాద్రపదశు౩-ఈ౧౪-దినంబులునుమన్వాదులనంబడును కార్తికశు౯-వైశాఖశు౩ మాఘబ౩౦ భాద్రపదబ౧౩-ఇవినాలుగునుక్రమంబునకృతత్రేతాద్వాపరకలియుగాదులనంబడునుగాననీమన్వాదియుగాదులయందుశ్రాద్ధముచేయువానికిశుభంబుగలుగునని తాత్పర్యము॥

[౩౦౦] మూ॥ పౌషేఫాల్గునసౌమ్యయోరపితథామాఘేంత్యరక్షేషుచేత్సప్తమ్యాత్రతథాష్టమీచనవమీతిస్రోష్టకాద్వాదశ। షష్ఠేమాసిమహాలయాంతరగతాస్తిస్రోష్టకాస్తత్సూర్ణోదర్శాద్యాస్తదనుప్రసిద్ధదివసాఃశ్రాద్ధేపితృప్రీతిదం॥ వ్యా॥ అ॥ అష్టకాశ్రాద్ధతిథినిర్ణయమాహ॥ పౌషఇతి॥ పౌషేమాహ॥ పౌషఇతి॥ పౌషేమాసిఫాల్గునమార్గశీర్షయోఃతథామాఘేపతేషుచత్రిషు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

మాసేషుఅంత్యపక్షేషు కృష్ణపక్షేషుచేత్ సప్తమీఅష్టమీనవమీచమిళి
త్వాద్వాదశతిస్రోష్టకాభవంతియద్యపిషష్ఠేమాసేభాద్రపదమాసేపిసోష్ట
కాఃమహాలయాంతరగతాభవంతితర్హితస్మాత్కారణాత్ -సో- తన్మాసితి
సోష్టకానసంతీత్యర్థః జ్యేష్ఠమాసమాత్రేతిసోష్టకాఇతిస్మృత్యా తరేపి
ద్యమానత్వాత్ భాద్రపదేపితత్ప్రసక్తౌతన్నివారణార్థంమహాలయాంత
రగతాఇత్యుక్తమిత్యనుసంధేయంతదనుతతఃదర్శాద్యాః అమావాస్యాసం
క్రాంతివ్యతీపాతవైధృతయోగాద్యేప్రసిద్ధదివసాః తేచఏతచ్ఛ్లోకచతుష్టయో
క్తాషణ్ణవతయఃశ్రాద్ధేపితృప్రీతిదాఃపితృసంతోషప్రదాభవంతి॥ అ॥ అష్ట
శ్రాద్ధములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ మార్గశీర్షపుష్యమాఘఫాల్గునమాస
కృష్ణపక్షములయందుసప్తమిఅష్టమినవమి-ఈతిథులు౧౨-నుతిస్రోష్టకలనంబ
డుననియు మన్వాద్యాయనుశ్లోకము మొదలీనాలుగుశ్లోకములయందును జె
ప్పబడిన౯౬దినములయందును శ్రాద్ధముజేసిన పితృదేవతలు ప్రీతినొందు
దురనియభిప్రాయము॥

(౩౦౧) మూ॥ పిత్రాదేర్బహుమానకర్మఫలదంతృప్తిప్రదంస్వర్గదం
సాయుజ్యప్రదమేవవాతదపియత్కించిద్గయాపార్వణం। సాయాత్రాప్యథవా
మహాసుఖకరీదైవాచ్చకర్తుర్మృతిఃస్యాద్యదైవహిముక్తిదైవసహతత్కర్త్రా
పితౄణాంభవేత్॥ వ్యా॥ అ॥ గయాశ్రాద్ధఫలమాహ॥ పిత్రాదేతి॥ యత్కించిదీ
షన్మాత్రమపిగయాపార్వణంగయాయాంపిండదానంపిత్రాదేః పితౄణాంబ
హుదానకర్మఫలదంబహుదానకర్మాణిషోడశమహాదానాదికర్మాణితేభ్యో
యత్ఫలంకించతృప్తిప్రదంస్వర్గదంచసాయుజ్యప్రదంమోక్షప్రదంచభవతి
కించసాయాత్రాగయా ముద్దిశ్యయాయాత్రాసాపిమహాసుఖకరీ అథవాదై
వాత్ దైవవశాత్ కర్తుఃగయాప్రయాణకర్తుః మృతిర్మరణంస్యాద్యదిసా
యాత్రాతత్కర్త్రాగయాశ్రాద్ధకర్త్రాసహపితౄణాంముక్తిదాభవేదే
వగయాముద్దిశ్యప్రయాతస్యగయాశ్రాద్ధాత్పూర్వమేవదైవవశాన్మృతిర్యది
తదాపిగయాశ్రాద్ధఫలంభవేదిత్యర్థః॥ అ॥ గయాశ్రాద్ధఫలమునుజెప్పుచు
న్నాడు॥ తా॥ గయయందుస్వల్పముగనైనపిండప్రదానముచేసినవానిపితృ
దేవతలకుషోడశమహాదానాదికర్మలవలనగలిగెడిఫలమునుసంతుష్టియు స్వ
ర్గంబును మోక్షంబునుంగలుగుననియుగయాయాత్రయపారమగు నానం
దములుగలుగజేయుననియుదైవవశమువలనగయకుబోవుచుండగ మార్గ
మధ్యంబునదేహత్యాగముసంభవించినను గయయందు పిండదానముచేసి
నఫలముగలుగుననితా॥

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

[302]మూ॥ నిత్యశ్రాద్ధవిధిస్స్వకాలబలవానేకంవినాసూతకంకుర్యాత్సూతకనిర్గమేఽథదివసేకార్యంతదైవాబ్దికం।తారాచంద్రబలంవినాపియదివాపత్నీరజోదూషితాయద్వాదుష్టతిథిశ్చసాపితృతిథిఃకార్యైవసిత్యాయదివ్యా॥అ॥ నిత్యశ్రాద్ధసాంవత్సరికయోర్నిర్ణయమాహ॥ నిత్యశ్రాద్ధేతిఏకంసూతకంజాతకంమృతకమపివినానిత్యశ్రాద్ధవిధిః ప్రతిదివసకర్తవ్యశ్రాద్ధవిధిఃస్వకాలబలవాన్ ప్రత్యహంబలవత్తరఃఆశౌచదినమాత్రంవిహాయప్రత్యహంనిత్యశ్రాద్ధంకుర్యాదిత్యర్థః।సూతకేప్రాప్తేగతిమాహసూతక నిర్గమేసూతకేసమాప్తేసతిఅథదివసేఅనంతరదివసఏకుర్యాత్ అథసాంవత్సరికకనియమమాహ॥కార్యమితి॥ఆబ్దికంప్రతిసాంవత్సరికమపితథైవసూతకేప్రాప్తేనిర్గమనదివసేతారాచంద్రబలంవినాపికార్యంకించసూతకనిర్గమన దివసేపత్నీ యజమానభార్యారజోదూషితాపియద్వాఅనంతరతిథిఃపంచాంగశుద్ధిరహితాయద్యపినిత్యాసాపితృతిథిః కార్యైవస్వకాలేసూతకేప్రాప్తే తన్నివృత్త్యనంతరతిథీఃచంద్రతారాబలాదిగుణైరయుక్తాపికార్యేత్యర్థః॥ నిత్యత్వాత్ నిత్యకర్మణామకరణైరయుక్తాప్యపికార్యేతర్థః॥నిత్యత్వాత్ నిత్యకర్మణామకరణేప్రత్యవాయశ్రవణాచ్చేతిభావః॥అ॥ నిత్యశ్రాద్ధప్రతిసాంవత్సరికములనిర్ణయమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఆశౌచదినములబరిత్యజించితక్కినసకలదినంబులయందునునిత్యశ్రాధముచేయవలయుననియుఆశౌచముసంభవించినపుడాయాశౌచముసమాప్తమైనమరునాడావశ్యకముగ జేయవలయుననియు ప్రత్యాబ్దికముసూతకముసంభవించినయెడల తత్సమాప్త్యనంతరదినంబుననే చేయవలయుకాక తక్కినయే హేతువుసంభవించినఖ్యంతరముచేయకయామృతతిథియందుశ్రాధము చేయవలయుననితాత్పర్యము॥

(303) మూ॥ ఆద్యంషోడశసయుతంమృతతిథేరేకాదశాహేతథాదాహాదేరథయజ్వనాంత్వనుగతస్త్రీణాంతుభర్తృక్షయాత్ కుర్యాద్రుద్రగణాన్వితంవృషపరిత్యాగానుయుక్తంక్రమాన్నగ్నశ్రాద్ధమఘాదిమేహ్నివిషమేషుగద్వితీయేథవా॥వ్యా॥అ॥ఏకాదశాహతిథిమాహ॥ అద్యమితి॥ మృతతిథేఃమృతదినానంతరంఏకాదశాహేఏకాదశదినేషోడశసంయుతంరుద్రగణాన్వితవృషపరిత్యాగానుయుక్తంవృషోత్సర్జనసహితం ఆద్యశ్రాద్ధంకుర్యాత్ ఆతాహితాగ్నినామితిశేషఃఆహితాగ్నేర్విశేషమాహ॥దాహాదేరితి॥యజ్వనాంఅహితాగ్నినాంతందాహాదేః దహనదినమారభ్యఏకాదశాహేఆద్యంకుర్యాత్ దాహాదేరిత్యనేనఅంతర్దశాహేవాబహిర్దశాహేవా విధిపూర్వకదాహదినాదారభ్యఏకాదశాహేఅద్యంకుర్యాత్ దాహాదేరిత్యనేన అం

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

తద్దశాహేవాబహిర్దశాహేవావిధిపూర్వకదాహాదివాదారభ్య ఏకాద
శాహఇతివక్తవ్యంనతులౌకికాగ్నిదహనదినాధారభ్యేః అనుగతస్త్రీణాన్తు
భర్తృక్షయాత్ భర్తృమరణాదారభ్యఏకాదశాహేభర్తృమృతదినాతిరి
క్తదివసేమృతర్యదితథాపిభర్తృమరణాదారభ్యైవేత్యర్థః- నగ్నశ్రాద్ధం
తుఆదిమేహ్నిదహనదివసఏవఅథవావిషమేతృతీయపంచమసప్తమనవమా
నామన్యతమేమేవకుర్యాత్ అథవాశుద్ధేపంచాంగశుద్ధేద్వితీయేదివసేవాల
గ్నప్రచ్ఛాదనశ్రాద్ధంకుర్యాత్ ॥ఆ॥ఏకాదశాహవిధినిజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥
యజ్ఞముచేయకమృతులైనవారలకుమరణదినముమొదలుగనుఆహితాగ్ను
లకువిధియుక్తదహనదినముమొదలుగనుసహగమనముచేసినస్త్రీలకుభర్తృ
మరణదినముమొదలుగను౧౧వదినంబునషోడశముద్రగణమువృషోత్సర్జన
ములీనితోడఆమశ్రాద్ధముచేయవలయుననియునగ్నశ్రాద్ధము ప్రథమదిన
మునజేయవలయుననియుఆదినముదప్పినేని౫దినములలోనొకబేసిదినంబున
నైననుపంచాంగశుద్ధియుక్తంబగు ద్వితీయదినంబుననైనను జేయవలయునని
యునభిప్రాయము॥ *

[3౦౪] మూ॥ షట్కుర్య్యర్విషమేష్షట్స్వపినవశ్రాద్ధానిచైకైకశస్స
ర్వాణ్యేకదినేప్యశక్తవిషయేవంచైవకేషాంతుచిత్ ॥అస్థ్నాంసంచయనంభవే
న్మృతిదినాద్యాద్ద్వితీయేదినేకుర్యాద్వావిషమేశుభేహ్నియదివాకేషాం చ
తుర్థేమతం॥ వ్యా॥అ॥నవశ్రాద్ధసంఖ్యామస్థిసంచయనకాలందర్శయతి॥షడి
తి॥ విషమేషుషట్సుదివసేషుఏకైకశః నవశ్రాద్ధానిషట్కుర్య్యాఃఏకైకవిషమే
దినేఏకైకంనవశ్రాద్ధంకుర్యాదిత్యర్థః॥అశక్తవిషయేతుషడపినవశ్రాద్ధాని ఏక
దినేకుర్యాత్ కేషాంచిత్ ఆశ్వలాయనానాంతు పంచైవఉక్తంచశివస్వామి
నా॥శ్లో॥నవశ్రాద్ధానిపంచాహురాశ్వలాయనశాఖినాం। ఆపస్తంభాస్తుషట్ప్రా
హుర్యథాతద్ధితరేషుహీతిక్షత్రియాణాంసప్తస్యాద్వైశ్యానాంనవ॥ శ్లో॥ నవసప్తవి
శాంరాజ్ఞాంనవశ్రాద్ధాన్యనుక్రమాత్ ।ఆద్యంతయోర్వర్ణయోస్తుషడిత్యా
హుర్మహర్షయఇతిభవిష్యోక్తేః ఆద్యేదినేదహనదినే-అథవాదహనదినా
ద్ద్వితీయేహ్నివాఅస్థ్నాంసంచయనంభవేత్ -యదివాయుద్వాశుభేపంచాం
గశుద్ధేవిషమేకస్మింశ్చిద్విషమేహ్నివాకుర్యాత్ చతుర్థేమృతదినాచతుర్థే
హ్నిసంచయనంకేషాంచిన్మతంఅస్మిన్పక్షేదినశుద్ధిర్నవిచార్యా తథాచాప
రకృష్ణీయే॥శ్లో॥చతుర్థేదివసేచైవఅస్థిసంచయనంయది।తిథివారాదిదోషా
ణామనపేక్షేతిగౌతమఇతివచనాత్ ॥అ॥నవశ్రాద్ధసంఖ్యనుఅస్థిసంచయనకా
లమునుజెప్పుచున్నాడు॥తా॥ మృతదినముమొదలుగ౧వదినమువరకుజేసి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నములయందొక్కొక్క శ్రాద్ధమును పరుసనవారు- శ్రాద్ధములాపస్తంబ సూత్ర
వంతులున్న-నదివసమువరకు నైదుశ్రాద్ధములాశ్వలాయనసూత్రవంతులు
ను-జేయవలయుననియు అశక్తవిషయమున నన్నింటి నొక్క దినంబున జేయువ
చ్చుననియు-అస్తిసంచయనముగ దహనదినముననైనను-ఆవదినముననయినను
జేయవలయుననియు అట్లుగాకున్న పంచాంగశుద్ధిగల బేసిదినముననైనను కొం
దరిమతానుసారముగ పంచాంగశుద్ధి విచారణచేయక రదినంబుననైనను జేయ
వచ్చునని తాత్పర్యము॥

[౩౦౫] మూ॥ కర్త్రైవ ప్రథమేఽహ్ని తేనసహవాసం వాపయేత్సప్తమాద
ర్వాక్చేద్దశమే ప్రమీతపితృకో జ్ఞాతిః కనిష్ఠో యది॥ పూర్వాహ్ణే సకలా మథా
నమథవా మధ్యాహ్నకాలే భవేదన్నశ్రాద్ధమథాదిమేఽహ్ని తు నవశ్రాద్ధంవి
నా స్యాద్బధః॥ అ॥ వపనవిధిమాహ॥ కర్త్రేతి॥ కర్త్రైవ పితృమేధికకర్త్రైవ ప్ర
థమేఽహ్ని దహనదినే సంవాపయేత్ క్షౌరం కారయేత్ - ప్రథమేఽహ్ని నాస్యేతి
త్యేవకారార్థః సప్తమాదర్వాక్ సప్తమపురుషాత్పూర్వం ప్రమీతపితృకః
జ్ఞాతిః- సపిండః కనిష్ఠో యది మృతస్య తస్య నిష్ఠో యది సోఽపి తేనకర్త్రా సహ ద
శమదినే-సంవాపయేత్-కనిష్ఠ ఇత్యనేన జ్యేష్ఠస్యనలభ్యతే యది జ్యేష్ఠోఽగ్నిదః।
తస్యవపనమావశ్యకమేవ కర్త్రైవ ప్రథమేఽహ్నీతి సామాన్యోక్తేః॥ అథామదా
నాన్నశ్రాద్ధయోః కాలనిర్ణయమాహ॥ సకలాను దానః సకలనవశ్రాద్ధాని
నగ్నప్రచ్ఛాదనం పూర్వాహ్ణే కుర్యాత్ అథవా మధ్యాహ్నకాలే వాభ
వేత్ ఆదిమేఽహ్ని అన్నశ్రాద్ధస్యాదిమేఽహ్ని ఏకాదశదిన ఇతియావత్ అస్యాగతః
అపరాహ్ణే అన్నశ్రాద్ధం వినా ఏకాదశేఽహ్ని నవశ్రాద్ధస్య అనేన యోగ్యత్వేపి
ఆమద్రవ్యేణైవ నవశ్రాద్ధం సత్వన్నేన తదపి పూర్వాహ్ణ ఏవ॥ అ॥ వపనవిధా
నంబును-ఆమశ్రాద్ధాన్నశ్రాద్ధకాలంబునుం జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ దహనదిన
మున కర్తగాక యితరులకు వపనముగూడదనియు సప్తమపురుషునకులోబడి
నజ్ఞాతులలో వయస్సున మృతునికంటె చిన్నవాండై నమృతపితృకులు కర్త
తో గూడగాను- దశమదినమున క్షౌరము చేసుకొనవలయుననియు - ఒకవేళ నామృ
తునికి జ్యేష్ఠుండగ్నిప్రదానము చేసెనేని యతండును దహనదినదశమదినముల
యందు జేసుకొనవలయుననియు, ఆమముతో జేయవలసిన నవశ్రాద్ధలగ్నశ్రా
ద్ధములు పూర్వాహ్ణమందు జేయవలయుననియు నట్లుగాకున్న మధ్యాహ్న
మువరకు జేయువచ్చుననియు ఆద్యశ్రాద్ధము మొదలగు నన్నశ్రాద్ధమపరాహ్ణ
మందు జేయవలయుననియు యనుట॥

(౩౦౬) మూ॥ కర్త్రాద్యేష్వ్యకతాంజలీన్ తిలయుతాన్ త్రీన్ దద్యురాద్యాది

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

నేచైకైకోత్తరవృద్ధిశ్చాదశదినాత్ప్రత్యేకశిలాయాంపితుః। మృత్స్నానత్రితయంభవేద్వస్త్రోదకానాంత్రయంపిండస్త్వేక ఇహాన్వహం యదిపితుస్సద్యోదశాహేఽఖిలం॥ వ్యా॥ అ॥ తిలోదకవాసోదకయోర్నిర్ణయమాహ॥ కర్తార ఇతి॥ కర్తారస్సర్వేపుత్రాః పితుస్సృత్యైశిలాయాంతిలయుక్తాన్ ఉదకాంజలీనాద్యేదినే దద్యుః తతః ఆదశదినాత్ దశదినమభివ్యాప్య ఏకోత్తరవృద్ధియథాతథా ద్వితీయేదినేచతుర్థః తృతీయేపంచ ఇత్థంపంచసప్తతితిలోదకానితి ప్రదద్యుః క్షత్రియాణాంతు॥ శ్లో॥ చతుష్షష్టిః పంచషష్టిః షణ్ణవతిః పంచసప్తతిః క్షత్రవిట్ఛూద్రవిప్రాణాం వర్ణానాంతు తిలోదకం క్షత్రియాణాం ప్రత్యహంపంచ-ద్వాదశేహ్ని నవ-వైశ్యానాం ప్రత్యహంచత్వారి చదశాహే నవ శూద్రాణాం ప్రత్యహం త్రీణి పంచదశాహే పక్షే షట్ - తిలోదకానిసర్వవర్ణానాం ప్రతిదినం మృత్స్నానత్రితయం మృత్తికాస్నానత్రయం-వస్త్రోదకానాంత్రయంచ-అశౌచసమాప్తేర్భవేత్ పిండస్త్వేకఏవ ప్రత్యహమేకైకఏవ సర్వవర్ణానాం ఇహదశాహమధ్యే అకృతంతిలోదకాధికం నకృతంయదిఅఖిలంతిలోదకాదికం దశాహే వా కుర్యాత్॥ అ॥ తిలోదకవాసోదకాదులనిర్ణయమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ బ్రాహ్మణులకుపుత్రులందరును పితృప్రీతికొఱకు శిలయందు తిలోదకమును ప్రథమదినంబున ముమ్మారును - అది మొదలొక్కొక్కదినంబున నొక్కొక్కమారధికముగ విడువగ ౧౦ దినములవరకును విడువన్నియు ౫౫-అగునని యు క్షత్రియులకు మరణదినము మొదలు ప్రతిదినంబును ౫-మార్లును ౧౨-దినంబున ౯-మార్లును విడువగ నవియన్నియు ౬౪ అగునని యు వైశ్యులకు ప్రతిదినంబును ౪-మార్లును ౧౫-వదినంబున ౯-సన ౩౦-దినములైనను-౬వరుసనును ౧౫-దినములైనను విడువగలవి ౯౦-అగునని యు సకలవర్ణజనులు ఆశౌచనివృత్తివరకు ప్రతిదినంబును-౩-మృత్తికాస్నానములు ౩ వాసోదకములును ౧-పిండదానము చేయవలయునని యాయాదినంబుల జేయకున్న నాశౌచాంత్యదినంబున జేయవలయునని తాత్పర్యము॥ *

(302) మూ॥ దర్శశ్చాపదశాహమధ్యదివసే యద్యాపతేత్సంక్రమో వాన్యేషాంతు సమాప్య పిండముదకం దేయం పితృభ్యాం వినా। పిత్రోశ్చైవ సమాపయేత్త్రిదినతస్స్యాచ్చేత్పరం తద్ద్వయం పూర్వం చేన్న సమాపయేత్త్రిదినతస్స్యాత్స్నానమాత్రం సదా॥ వ్యా॥ అ॥ తిలోదకాదీనాంనిషిద్ధకాలమాహ॥ దర్శ ఇతి॥ ఆపదశాహమధ్యదివసే మృతాశౌచమధ్యదినే దర్శస్సంక్రమోవా ఆపతేద్యది ప్రాప్తశ్చేత్॥ తదా పితృభ్యాం వినా-అన్యేషాంతు పిండం-ఉదకం తిలోదకం-వాసోదకంచ సమాప్య ఉత్తరదినకృత్యం సర్వం సంగృహ్య- దేయం

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

దాతవ్యంమాతాపిత్రోస్తు-యథాపూర్వమేవపిండముదకందాతవ్యమిత్యర్థః త్రిదివసతఃపరంత్రిదినానంతరంతద్ద్వయదర్శసంక్రాంతిద్వయంస్యాద్యది-తదాత్రౌరపిండాదికంసమాపయేత్ సంగృహ్యప్రదద్యాత్ ఇదమనౌరసపుత్రవిషయంఔరసస్తుప్రత్యహందదాత్ తదుక్తంయల్లాజీయే॥ శ్లో॥ దశాహమధ్యేదర్శశ్చేత్పిండదానంతిలోదకం। ఔరసఃప్రత్యహందద్యాన్నచదర్శేనసమాపయేదితి॥తదుత్తరదినేషుకింకర్తవ్యమిత్యతఆహ॥స్నానమాత్రమేవసదాస్యాత్ శిలాస్నానమేవకుర్యాత్ -త్రిదినతఃపూర్వంతద్ద్వయంచేన్నసమాపయేత్-కింతుయథాక్రమమేవదేయమిత్యర్థః॥అ॥ తిలోదకాదులకునిషిద్ధకాలమునుజెప్పుచున్నాడు॥తా॥ తల్లితండ్రుగాకతక్కినవారలకుగర్మజేయునపుడుదశదినాశౌచమధ్యమునఅమావాస్యయైనను సంక్రాంతియైననుసంభవించెనేనియాపిమ్మటజేయతగినసకలతిలోదకవాసోదక పిండదానములనుతత్పూర్వదినంబునజేర్చి సేయువలయుననియు3-దినములైనపిమ్మట నాదర్శసంక్రాంతులుసంభవించెనేనిదత్తపుత్రాదులుచేయునపుడు తల్లిదండ్రులకుబూర్వోక్తక్రమంబునజేయవలయుననియుఔరసపుత్రులు యథాక్రమంబునజేయవచ్చుననియుఆసంగ్రహించిచేసినపురుషుడు తక్కినదినములయందుశిలాస్నానమాత్రముచేయవలయుననుట॥

[౩౦౮]మూ॥త్యక్త్వాబాంధవసూతకేతుసకలంచాద్యాదిపశ్చాచ్చరేత్కార్యంతల్లఘుసూతకేతువిహితంచాద్యాదియచ్చోదితం।సాపిండ్యార్థమథాపిపకృష్యమఖిలంశ్రాద్ధంపరిత్యజ్యతత్సాపిండ్యాద్విహితోదకుంభమథవాప్యూనంచపశ్చాచ్చరేత్ ॥వ్యా॥అ॥ఏకాదశాహాత్ప్రాక్సూతకప్రాప్తాగతిదశాహ॥త్యక్త్వేతి॥బాంధవసూతకేసమానజ్ఞాతిమృతసూతకేప్రాప్తేసతి-దశాహేఏకాదశాహేతిశేషఃసకలమాద్యాఃఆద్యమాసికాదాషాడశశ్రాద్ధాని-త్యక్త్వాపరిత్యజ్యపశ్చాద్బాంధవసూతకనివృత్త్యనంతరంచరేత్కుర్యాత్॥ ఏతచ్చింత్యం॥శ్లో॥ఆద్యశ్రాద్ధమశుద్ధోపికుర్యాదేకాదశేహని।కర్తుస్తాత్కాలికేశుద్ధిరశుద్ధఃపునరేవసఇతిమాధవోక్తేఃలఘుసూతకెబాంధవత్రిరాత్రాశౌచాదికెప్రాప్తేతువిహితమావశ్యకంఆద్యాదియత్ - ఉదితముక్తంతత్కార్యంగురుణాలఘోరశుద్ధత్వాదితిభావః-సాపిండ్యార్థంద్వాదశేహనిసపిండీకరణంకర్తుమిచ్ఛేచ్చేత్ విహితోదకుంభంద్వాదశేహనివిహితోదకుంభంపరిత్యజ్యఅపకృష్యసంగ్రాహ్యఅఖిలమూనాద్యఖిలంతత్ శ్రాద్ధంఆద్యమాసికెనసహకుర్యాత్ అథవాఊనమపూనమాసికాదీన్యపిసాపిండ్యాత్పశ్చాత్ -సపిండీకరణానంతరంతత్తత్కాలేషుపునరపికుర్యాదిత్యర్థఃఉద

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

కుంభమపిపశ్చాచ్చరేత్ ॥ అ॥ ఏకాదశాహమునకుముందు-జ్ఞాత్యాశౌచముసంభవించిన జేయవగినవిధిని జెప్పుచున్నాడు. తా॥ ౧౦వ-దినమునైనను ౧౧వ- దినమునైనను జ్ఞాతిసంబంధమైనదశరాత్రాశౌచముసంభవించెనేని ౧౧వ- దినంబున ఆద్యమాసికమనగా నేకాహశ్రాద్ధము జేసి ఆశౌచము నివృత్తిమైనపిమ్మట తక్కినకృత్యముల జేయవలయుననియు-త్రిరాత్రాశౌచముసంభవించెనేని అయ్యేకాహశ్రాద్ధముతోడ నవుడుచేయదగినయన్నిశ్రాద్ధముల జేయవచ్చుననియు ౧౨వ- దినంబున సపిండీకరణము జేయనిచ్ఛగలపురుషుడా దినంబున చేయదగిన సోదకుంభశ్రాద్ధమును వదలి తక్కిన ౧౫ ఏకోద్దిష్టశ్రాద్ధముల జేర్చి ౧౧వ-దినంబున జేసిన పిండీకరణంబయిన పిమ్మట మరల యాయాకాలముల యందూనాదిమాసశ్రాద్ధములకు తక్కిన సోదకుంభశ్రాద్ధములను జేయవలయునని తాత్పర్యము॥ *

(౩౦౯) మూ ॥ త్రిపక్షాద్యాదిషుచ త్రిపక్షేః పయేమాసే త్రిమాసే థ వాషాణ్మాసేనవమ్యాఖ్యమాసవిషయే హ్యేకాదశేవత్సరే। కార్యం తత్ర సపిండనందశసుత తత్కాలేషుశుద్ధిదినేస్యాత్త్రైపక్షికకర్మపంచసుదినేష్వేవత్రిపక్షాదిషు॥ వ్యా॥ అ॥ సాపిండ్యత్త్రైపక్షికయోః కాలనిర్ణయమాహ॥ త్రిష్వితి॥ ఆద్యాదిషు ఏకాదశద్వాదశత్రయోదశేషు త్రిషుదివసేషు త్రిపక్షవిషయే తృతీయేపక్షే మాసే ప్రథమమాసే త్రిమాసే తృతీయమాసే అథ వాషాణ్మాసే షష్ఠమాసే వానవమ్యాఖ్యమాసవిషయే నవమమాసే- ఏకాదశేమాసి-అపివా వత్సరే సంవత్సరాంతే వా ఏతేషు దశసు కాలేషు శుద్ధిదినే యస్మిన్ కస్మింశ్చిచ్ఛుభదినే సపిండనం సపిండీకరణం కార్యం కర్తవ్యం-త్త్రైపక్షికకాలమాహ॥ స్యాదితి॥ త్రిపక్షాదిషు పక్షః తృతీయః పక్షః- ఆదిర్యేషాం. తేషు పంచసుదినేషు తృతీయపక్షాంత్యేషు పంచసుదినేష్విత్యర్థః- చత్వారింశద్దినాదూర్ధ్వమితివచనాత్ త్త్రైపక్షికకర్మస్యాత్ కుర్యాదిత్యర్థః-తృతీయపక్షవిహితం కర్మ త్త్రైపక్షికమిత్యన్వర్థసంజ్ఞేవ॥ అ॥ సపిండీకరణత్త్రైపక్షికశ్రాద్ధమునకు కాలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ మృతాహాన్ని మొదలు ౧౧-౧౨-౧౩ ఈ దినములలోనైనను 3 వపక్షంబుననైనను ౧-౩-౯-౧౧-౧౨ ఈ మాసములలోనైన నొకపంచాంగశుద్ధ యుక్తదినంబున సపిండీకరణము చేయవలయుననియు 3 వపక్షంబునన్నాదియందు ౧౦ దినములకు పిమ్మట ౫ దినములలో నొకదినంబున త్త్రైపక్షికశ్రాద్ధము చేయవలయునని తాత్పర్యము॥ *

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

[౩౧౦] మూ॥ నిత్యం ద్వాదశవాసరే మృతదినాదూనం తు సర్వస్య త
న్నో చేన్మాసతృతీయభాగవిషమే శుద్ధేహ్ని కార్యం పునః। ఊనం మధ్యమ
పంచకే శుభదినే పక్షే తథా ద్వాదశే పూర్వ్యూనం చాంతిమపంచకే న్యగదితం త్వ
క్షే చతుర్వింశకే॥ వ్యా॥అ॥ అథోనత్రయకాలనిర్ణయమాహ॥ నిత్యమి
తి మృతదినాత్ ద్వాదశవాసరే ద్వాదశదినే సర్వస్య సర్వశాఖినామిత్యర్థః
ఊనమాసమాసికం తు నిత్యం ఆవశ్యకమిత్యర్థః తదూనం నో చే ద్వాదశే
హ్ని సంభవే యది మాసతృతీయభాగవిషమే మాసస్య ప్రథమమాసస్య
య స్తృతీయో భాగః తత్రైకస్మింశ్చిద్విషమే-ఆద్యమాసే వింశతిదినానంతర
విషమదిన ఇత్యర్థః శుద్ధేహ్ని పునః దైవత్వేన సపిండీకరణానంతరం కార్యం
ఏకాదశేహ్ని ప్రేతత్వేన కర్తవ్యమిత్యుక్తత్వాత్పునరిత్యుక్తం ద్వాదశే
హ్ని తు-శుభదినాదికం న విచార్యం-ద్వాదశే పక్షే మృతదినాత్ ద్వాదశప
క్షే మధ్యమపంచకే ద్వితీయపంచకే కస్మింశ్చిచ్ఛుభదినే ఊనమూనషాణ్మా
సికం కుర్యాత్ - తథా చతుర్వింశే పక్షే అంతిమపంచకే శుభదినే అస్యాన
స్యూనమూనాబ్దికం కుర్యాత్॥ అ॥ ఊనత్రయకాలమును జెప్పుచున్నాడు॥
తా॥ మృతదినమునకు ౧౨వ దినంబున ఊనమాసికమవశ్యముగ జేయవల
యుననియు - ఆదినంబున జేయక నుపపత్తి స్తంభవించెనేని ౨౦ దినములకు
పైన ౧౦ దినములలో శుద్ధిగలయొక్క చేసిదినంబున జేయవచ్చుననియు ౬
వమాసమున ౨౦వ దినము మొదలు ౨౯వ దినమునకులోగా శుద్ధిగల యొక
దినంబున ఊనషాణ్మాసికంబును ౧౨వ మాసంబును ౨౫ దినములకు పైన నొ
కశుద్ధియుక్తదినంబున-ఊనాబ్దికమాసికంబునుం జేయవలయునని తాత్ప॥

(౩౧౧) మూ॥ నందాదర్శచతుర్దశీభృగుశనిష్వగ్ని త్రిపూర్వాసు
రేషూనాన్యేవన హి త్రిపుష్కరదినేష్వన్యేషు వర్జ్యేష్వపి। కుర్యాదుత్తర
మాసికేరిసహ తత్ర్పాజ్మాసికం చాకృతం నత్రైపక్షిక మూనకర్మ చ తథా
పశ్చాచ్చరేదేవ తత్॥ వ్యా॥అ॥ ఊనత్రయవర్జ్యకాలమాహ॥ నందేతి-నం
దాః-నందతిథయః-దర్శో మావాస్యా చతుర్దశీ పక్షద్వయగతా- భృగుశ
నిశుక్రశనివాసరౌ-ఏతేషు చ-అగ్నికృత్తికా- త్రిపూర్వాపూర్వాఫల్గునీ
పూర్వాషాఢాపూర్వాభాద్రాః ఆసురం మూలం ఏతేషు చ తథా త్రిపుష్క
రదినాని వక్ష్యమాణాని ఏతేషు చ- అన్యేషూక్తవ్యతిరిక్తేషు వర్జ్యేషు ద్వి
పాత్రిపాన్నక్షత్రేషు చ-ఊనాన్యేవన కార్యాణి-మాసికాదీనామయం ని
యమో నాస్తీత్యేవకారార్థః-మాసికానామంతరితే గతిమాహ॥ ప్రా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఙ్మాసికమితి॥ ప్రాఙ్మాసికంఅకృతంచేత్ తత్ అంతరితంమాసికం ఉత్తర మాసికేనసహకుర్యాత్ త్రైపక్షికంఊనకర్మచఅతీతంయదిపశ్చాత్ నకర్తవ్యం॥అ॥ఊనత్రయమునకునిషిద్ధకాలములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥నందతిథులును-అమావాస్యయు-ఉభయపక్షచతుర్దశీతిథులును- శుక్రశనివారంబులును-కృ-పూఫ-పూషా-పూభా-మూ-ద్విపాత్త్రిపాన్నక్షత్రంబులును-చెప్పబోయ్యెడిత్రిపుష్కరదినంబులు- నివిపూనమాసికములను నిషిద్ధంబులనియు-అనుపపత్తిచేతసిలిచియున్న మాసికము నాపైమాసికముతోజేర్చిచేయవచ్చుననియు పూనత్రైపక్షికమాసికము లట్లుచేయగూడదనియుతాత్పర్యము॥ *

[౩౧౨]సూ॥ త్రింశత్కర్కటకేతుపూర్వమయనేనాడ్యఃపరేవింశతిర్దైత్యాఙ్ఘ్రిషునాడికానృపమతామేషేతులాయాందశ। షష్టిశ్చపరేషుపుణ్యఫలదాః స్నానంచదానంపితుఃశ్రాద్ధంకార్యమివాబ్జయోర్గ్రహణయోస్తద్వత్పితృప్రీతిదమ్॥ వ్యా॥అ॥అథసంక్రాంతిపుణ్యకాలనిర్ణయమాహ। త్రింశదితి॥కర్కటకేకర్కటసంక్రాంతౌ-పూర్వంసంక్రమణాత్పూర్వం త్రింశనాడికాః- అయనేమకరేతుపరేసంక్రమణానంతరంవింశతిర్నాడ్యఃపుణ్యఫలదాః-దివాసంక్రమణవిషయమేతత్ రాత్రౌతుచత్వారింశద్ఘటికాఃపుణ్యాఃతదుక్తం హేమాద్రౌ॥శ్లో॥త్రింశత్కర్కటకేనాడ్యోమకరేతుదశాధికాః। తాఏవదక్షిణేపూర్వమతీతేచోత్తరాయణే॥ అస్తాత్ప్రాక్సంక్రమేనక్రేతదహఃపుణ్యమాచరేత్ ॥ ప్రదోషేవార్ధరాత్రౌవాస్నానందానంపరేహనీతి దైత్యార్యంఘ్రిషువిష్ణుపదపుణ్యకాలేషునృపమితాఃషోడశనాడికాఃపూర్వాఃమేషేతులాయాంచదశపూర్వం పంచదత్తరేపంచచనాడ్యఃపరేషుమిథునకన్యాధనుర్మీనేషుషడశీతిముఖేషు- షష్టిర్నాడికాఃపూర్వోత్తరయోరితివివేకః ఏతేషుస్నానందానంపితృశ్రాద్ధంచకార్యంకర్తవ్య ఇనాబ్జయోః సూర్యాచంద్రమసోఃగ్రహణయోః స్తద్వత్-శ్రాద్ధాదికంపితృప్రీతిదంభవతి॥ అ॥ సంక్రాంతిపుణ్యకాలనిర్ణయమును జెప్పుచున్నాడు॥తా॥కటకసంక్రమణమునకుపూర్వమున౩౦గడియలును మకరసంక్రమణముపగటియందైనతదనంతరంబున౨౦గడియలును- రాత్రియందైనను౪౦గడియలును-వృషభ-సింహ-వృశ్చిక-కుంభసంక్రాంతులనెడివిష్ణుపదపుణ్యకాలములకుపూర్వంబున౧౬గడియలును మేష తులా సంక్రమణములకుపూర్వంబున౫గడియలును-పరంబున౫గడియలును-మి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ధున-కన్యాధనుర్మీనముల నెడిషడశీతిపుణ్యకాలములకుపూర్వంబున ౩౦ గడియలునుపరంబున ౩౦ గడియలును-పుణ్యఫలప్రదంబులుగాన నీపుణ్యకాలములయందును-సూర్యచంద్రగ్రహణకాలములయందును- స్నానదానపితృశ్రాద్ధాదులావశ్యకంబుగ జేయవలయునని తాత్పర్యము॥ *

(౩౧౩)మూ॥సంపూర్ణా యదితారకాశ్చతిథయస్సూర్యాస్తా అఖండాభిధా అప్యర్కోదయసంయుతాన శుభదాస్సర్వవ్రతానామపి । యద్వార్కోదయగా ఇనాస్తసహితాస్తా అప్యఖండాః పరేప్రాహుర్యాదినఖండమప్యతిగతాస్తా అప్యఖండా ఇతి॥వ్యా॥అ॥అఖండతిథినక్షత్రనిర్ణయమాహ॥సంపూర్ణా ఇతి॥ తారాకాస్తిథయశ్చయాస్సంపూర్ణాః-సూర్యోదయమారభ్యపరేహనిసూర్యోదయపర్యంతంవ్యాప్నువంతి తాస్తారకాస్తిథయశ్చ అఖండాభిధాః- అఖండసంజ్ఞకాః అర్కోదయసంయుతా అపిసూర్యోదయకాలమాత్రమభివ్యాప్యేతరకాలానభివ్యాప్తా యదితాస్తు సర్వవ్రతానామపినశుభదాః ఖండతిథినక్షత్రేషువ్రతారంభవ్రతోద్యాపనంచనకుర్యాదిత్యర్థః తథాచ దైవజ్ఞవిలాసే సత్యవ్రతః॥శ్లో॥ ఉదయస్థాతిథిర్యాహినభవేద్దినమధ్యగా । సాఖండానప్రధానాస్యాద్వ్రతారంభేసమాపన ఇతియద్వా అర్కోదయగాః సూర్యోదయగతాస్సత్యః ఇనాస్తసహితాః సూర్యాస్తమయయుక్తాః సూర్యోదయప్రభృతిసూర్యాస్తమయపర్యంతంయాః ప్రవర్తంతే తా ఇత్యర్థః తా అప్యఖండాభవంతి యాదినఖండం దివసపూర్వార్ధం అతిగతాః అతిక్రాంతాస్తా అప్యఖండా ఇతరేప్రాహుః కేచిద్వందతి అఖండతిథినక్షత్రేష్వేవవ్రతారంభవ్రతోద్యాపనంచ కర్తవ్య మిత్యాశయః-వ్రతాంతేతు నాయంనియమః స్వకాలేబలవత్త్వాత్॥అ॥అఖండతిథినక్షత్రనిర్ణయమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥సూర్యోదయము మొదలుమరునాడుసూర్యోదయమువరకు వ్యాపించియున్న తిథినక్షత్రంబులును కొందరిమతంబున సూర్యోదయము మొదలు మధ్యాహ్నకాలమువరకున్న తిథినక్షత్రంబులును అఖండంబులనియు నివి వ్రతారంభ వ్రతోద్యాపనములకు యోగ్యంబులనియు సూర్యోదయమందుమాత్రమున్న తిథినక్షత్రములు సర్వవ్రతంబులకును యోగ్యంబులనియు వ్రతసమాప్తికి నీనియమము పని లేదనియు ననుట॥ *

(౩౧౪)మూ॥ శుక్లేభాద్రపదే చతుర్దశదినే భూపుత్రవారాన్వితే చిత్రాధిష్ణ్యయుతేప్యఖండతిథిభే సిద్ధేశపుత్రవ్రతమ్। కుర్యాద్భాద్రపదే సితే

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

కలిదినేనంతవ్రతం శ్రీపదం భాద్రేపంచదశేప్యఖండదివసే కుర్యాదుమేశ
వ్రతం॥ వ్యా॥ అ॥ అఖండతిథినక్షత్రేషు కర్తవ్యానివిశేషవ్రతాన్యాహ॥ శుక్ల
ఇతి॥ భాద్రపదేమాసేశుక్లేశుక్లపక్షే భూపుత్రవారాన్వితేచిత్రాధిష్ణ్య
యుతేచిత్రానక్షత్రయుక్తే అఖండతిథిభేఅఖండతిథినక్షత్రేసితేశుక్లపక్షే
కలిదినేచతుర్దశ్యాం అఖండదివసే శ్రీప్రదమైశ్వర్యప్రదమనంతవ్రతంకు
ర్యాత్ భాద్రేభాద్రపదేపంచదశే పౌర్ణమాస్యాం అఖండదినే అఖండది
వసఏవఉమేశవ్రతముమామహేశ్వరవ్రతంకుర్యాదారభేత్॥ అ॥ అఖండ
తిథినక్షత్రములయందారంభింపదగినవ్రతములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ భా
ద్రపదశుద్ధంబునకుజవారచిత్రానక్షత్రములతోగూడినయఖండచతుర్ద
శియందుఅనంతవ్రతంబునుఅట్టిపూర్ణిమయందు ఉమామహేశ్వరవ్ర
తంబునారంభింపవలయునని తాత్పర్యము॥ *

[౩౧౫] మూ॥ శ్రీశార్ద్రాదిమశక్రభేషునిశిచేత్పాతేష్టమీద్వాదశీ
నందాపర్వచతుర్దశీవ్రతపితృశ్రాద్ధేషుదీక్షాస్వపి। యాత్రాహేమృత
సూతకేకుజకవిబ్రధ్నార్యవారేషువానాభ్యంగంశిశువృద్ధరోగిషు యది
ద్రవ్యాంతరస్థంశుభం॥ వ్యా॥ అ॥ అభ్యంగనిషేధకాలమాహ॥ శ్రీశేతి॥ శ్రీశా
ర్ద్రాదిమశక్రభేషుశ్రవణార్ద్రాశ్వినీజ్యేష్ఠానక్షత్రేషు నిశిరాత్రౌపాతే
వ్యతీపాతమహాపాతదినేచ అష్టమీశుక్లాష్టమీద్వాదశీపక్షద్వయగతా
నందాఃపూర్వోక్తతిథయః పర్వాణిపంచచతుర్దశీశుక్లచతుర్దశీవ్రతా
నివ్రతదినానిపితృశ్రాద్ధానిదినానిఏతేషుదీక్షాసుదీక్షాతిథిష్వపి కించయా
త్రాహేప్రయాణదివసేమృతసూతకేమృతాశౌచమధ్యేకుజకవిబ్రధ్నార్య
వారేషువాఅంగారకశుక్రాదిత్య గురువాసరేష్వపి అభ్యంగంతైలా
భ్యంగంనకుర్యాత్ శిశువృద్ధరోగిషువిషయేతుద్రవ్యాంతరస్థం యదిదూ
ర్వాదిద్రవ్యాంతరయుతంచేత్ తైలంశుభంశుభప్రదంభవేత్॥ శ్లో॥ రవౌ
దూర్వాం గురౌపుష్పంభృగౌగోమయమేవచ। భౌమేచయోజయేన్మృ
త్స్నాం తైలదోషాపనుత్తయఇతివచనాత్ శేషేషుశోభనమిత్యర్థాల్ల
భ్యతే॥ అ॥ అభ్యంగనిషేధకాలమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ శ్ర-ఆ-ద్ర-అ
శ్వి-జ్యే-ఈనక్షత్రములునురాత్రియువ్యతీపాతమహాపాతలతోచేరినదినం
బులునుశుక్లాష్టమియు పక్షద్వయగతద్వాదశియునందతిథులును పంచప
ర్వంబులునుశుక్లచతుర్దశియుప్రతిదినంబులునుస్వకర్తృకశ్రాద్ధదినం
బులునుదీక్షామధ్యదినంబులుప్రయాణదినంబులునుమృతాశౌచమధ్య

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

దినంబులును కుజశుక్ర భానుగురువారంబులును నీనియం దభ్యంగనము చేయగూడదనియు బాలవృద్ధరోగులకు భానువారమున దూర్వము గురువారంబున బుష్పంబును శుక్రవారమున గోమయంబును కుజవారమున మృత్తికయు తైలముతో జేర్చి యభ్యంగనము జేయ దోషంబు లేదనియు నీ చెప్పిన దినములు గాక తక్కిన దినంబులు శ్రేష్ఠములనియును తాత్పర్యము॥ *

(౩౧౮) మూ॥ అభ్యంగం శుభమత్ర దుష్టసమయేప్యాద్యంతయోర్వా శుభే స్వాతీయుక్తదినే త్విషే చ బహుళే త్రిష్వేవ భూతాదిషు। పూర్వస్మిన్ దివసే రవౌ మృగయుతే స్యాశౌచపూర్వే దినే వర్షాదౌ భృగువాసరోత్తరదళే చేదర్థకామీ భవేత్॥ వ్యా॥ అ॥ నిషిద్ధదివసేష్వభ్యంగవిధిమాహ॥ అభ్యంగమితి॥ శుభే వివాహోపనయనకాలే శుభకర్మణి విషయే ఆద్యంతయోర్దివసయోర్వా ఇషే ఆశ్వయుజమాసే బహుళే కృష్ణపక్షే స్వాతీయుక్తనక్షత్రదినే స్వాతీనక్షత్రయుక్తదివసే భూతాదిషు చతుర్దశ్యాదిషు త్రిష్వేవ రవౌ మృగయుతే మకరసంక్రమణే సతి పూర్వస్మిన్ దివసేపి ఆశౌచపూర్ణదివసే చ వర్షాదౌ చైత్రశుక్లప్రతిపది దుష్టసమయే దుష్టవారతిథినక్షత్రేషు వా శుభం మంగళప్రదమభ్యంగం కుర్యాత్ భృగువాసరోత్తరదళే నిషిద్ధే భృగువాసరే ఉత్తరదళే దివసోత్తరార్ధే అర్థకామీ భవేద్యది అభ్యంగం కుర్యాత్॥ అ॥ నిషేధదివసములయందు నభ్యంగము చేయవలసిన విధిని జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ వివాహాది శుభకాలముయొక్క ఆద్యంతదినములును ఆశ్వయుజబహుళంబును స్వాతీనక్షత్రముతో గూడిన దినమనగా దీపావళియు మకరసంక్రమణమునకు తొలిదినమనగా భోగిపండుగయు జాతాశౌచపూర్ణదినంబును సంవత్సరాదియు నీదినములు పూర్వశ్లోకోక్తనిషిద్ధదినములతో జేరియుండినను ఈకాలములయందు మంగళకరంబగు నభ్యంగమావశ్యకముగ జేయవలయు ననిధనకాముడగు నరుడు శుక్రవారమందు మధ్యాహ్నానంతరంబున నభ్యంగనము జేయవలయుననుట॥ *

[౩౧౯] మూ॥ ఆర్ద్రాగ్నేయమఘాసు చేంద్రభరణీపూర్వాంబునాథోరగస్వాతీత్వాష్ట్రహయేషు కృష్ణవిజయారిక్తాసు విష్ట్యామపి। మాహేయామరపూజ్యమందదినకృద్వారక్షలగ్నాంశకే యః కుర్యాత్సమరం స చైత్రవిభవః స్యాద్వీరకర్మా చిరమ్॥ వ్యా॥ అ॥ యుద్ధే నక్షత్రవారలగ్ననిర్ణయమాహ॥ ఆర్ద్రేతి॥ ఆర్ద్రాగ్నేయమఘాసు చేంద్రభరణీపూర్వాంబునాథోరగస్వాతీత్వాష్ట్రహయేషు ఆర్ద్రాకృత్తికామఘామూలాజ్యేష్ఠాభ,

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రణీపూర్వాత్రయశతతారార్ద్రాశ్లేషాస్వాతీచిత్రాశ్వినీషు చతుర్దశనక్షత్రేషు కృష్ణవిజయాః కృష్ణపక్షజయతిథయః రిక్తాః ప్రసిద్ధాః ఏతాసు చ విష్ట్యాం భద్రకరణేపి మాహేయామరపూజ్యమందదినకృద్వారక్షణలగ్నాంశకే కుజగురుశన్యాదిత్యవాసరేషు ఏతత్సంబంధేషు ఋక్షేషు మేషవృశ్చికధనుర్మీనమకరకుంభసింహరాశిషు ఏతేషు చంద్రాధిష్ఠితేషు లగ్నేషు ఏతదంశేషు చ సమరం యుద్ధం దయః పుమాన్ కుర్యాత్ స జైత్రవిభవః జయశీలపరాక్రమః చిరం చిరకాలవీరకర్మా చ స్యాత్ ॥ అ॥ యుద్ధమునకు తిథి వార నక్షత్ర లగ్నముల నిర్ణయింపుచున్నాడు॥ తా॥ ఆర్ద్ర-కృ-మ-జ్యే-భ-పూభ-పూభా-పూషా-శ్ర-ఆశ్లే-స్వా-చి-అశ్వి-ఈ౧౪ నక్షత్రములయందును కృష్ణపక్షజయతిథులయందును-రిక్తతిథులయందును-భద్రకరణమునందును-కుజగురుశనిభాను వారములయందును వీనిసంబంధులగు-మేషవృశ్చిక-ధనుర్మీనమకర-కుంభ-సింహరాసులలో చంద్రుడుండగ నీలగ్నములయందును వీనియంశములయందును యుద్ధమునకు బోయిన పురుషుడు జయశీలపరాక్రమవంతుడును స్థిరతరంబగు శౌర్యముగలవాడునగుననుట॥ *

(౩౧౮) మూ॥ భానౌ బాణనగాబ్ధయశ్శశిదినే తోయతుర్యశైలాం కుజే రామేష్వక్షి బుధేక్షి సాగరశరా జీవేక్షిత్ర్యష్టమాః। శుక్రే శైలదృగగ్నయశ్శనిదినే త్వష్టైకషష్టాః క్రమాద్యామార్ధం యమకంటకాఖ్య గుళికాఖ్యార్ధప్రహారాభిధాః॥ వ్యా॥ అ॥ యమకంటకగుళికార్ధప్రహారస్వరూపమాహ॥ భానావితి॥ భానౌ రవివాసరే బాణనగాబ్ధయః పంచమచతుర్థాః యామార్ధమర్ధయామార్ధమితి సర్వత్రానుషంగః శశిదినే సోమవాసరే తోయతుర్యశైలాః చతుర్థషష్ఠసప్తమార్ధయామాః కుజే భానువాసరే రామేష్వక్షి తృతీయపంచమద్వితీయార్ధమాయాః బుధే అక్షిసాగరశరాః ద్వితీయచతుర్థపంచమార్ధయామాః జీవే గురువాసరే క్షితిత్ర్యష్టమాః ప్రథమతృతీయాష్టమార్ధయామాః శుక్రే శుక్రవాసరే శైలదృగగ్నయః సప్తమద్వితీయతృతీయార్ధయామాః శనిదినేతి అష్టైకషష్టాః అష్టమప్రథమషష్టార్ధయామాః క్రమాత్ -యమకంటకాఖ్యాః గుళికాఖ్యా అర్ధప్రహారాభిధాశ్చ భవేయుః ఏతే శుభకర్మసు వర్జ్యా ఇతి శేషః॥ అ॥ యమకంటకగుళికార్ధప్రహారముల స్వరూపమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ అహః ప్రమాణఘటికలనెనిమిది భాగములు చేసి భాగములలో - ఆదివారంబున ౫వ భాగము యమకంటకంబును ౭వ భాగము గుళికయు ౪వ భా

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

గమర్ధప్రహారంబును- ఈరీతిన సోమవారంబున ౪-౬, ౭ కుజవారమున 3 ౫-౨ బుధవారమున ౨-౪-౫ గురువారమున ౧-3-౮ శుక్రవారమున ౭-౨ 3 శనివారమున ౮-౬ ఈభాగములకు వచ్చెడి యర్ధయామకాలము క్రమంబున యమకంటక గుళికార్ధప్రహారములనంబడును కావునవి శుభకర్మలకయోగ్యంబులనుట॥ *

(౩౧౯) మూ॥ ఏకస్మిన్నపి వారే వతిథయో వ్యాప్తాస్త్రయస్స్యావమా త్రిద్యుస్పృక్తి విషువాసరేషు చతిథిశ్చైకాతినింద్యా శుభే। ప్రత్యక్ప్రావనమీ ప్రయాణనవమీ కార్యేషు సర్వేష్వయాత్రాధిష్ణ్యపున ప్రవేశనవమీ తిస్రశ్చమృత్యుప్రదాః॥ వ్యా॥అ॥ అవమాత్రిద్యుస్పృక్తి విధనవమీస్వరూపమాహ॥ఏకస్మిన్నితి॥ త్రయాస్తిథయః ఏకస్మిన్ వారే వాసర ఏవ-వ్యాప్తాస్సంక్రాంతాశ్చేత్-తదా సాతిథిరవమా అవమాసంజ్ఞికా ఏకాతిథిః త్రిషు వాసరేషు చ వ్యాప్తా యదితదా త్రిద్యుస్పృక్ సా అవమా చ శుభే శుభకర్మణి అతినింద్యా అతిదుష్టా స్యాత్ - సర్వేషు సకలేషు కార్యే ప్రత్యక్ప్రావనమీ ప్రయాణనవమీచ, యాత్రాధిష్ణ్యపునః ప్రవేశనవమీ యాత్రాధిష్ణ్యాన్నవమనక్షత్రేనవమదివసే వా పునః ప్రవేశనవమీ ఏతాస్తిస్రశ్చమృత్యుప్రదాః స్యుః॥ అ॥ అవమాత్రిద్యుస్పృక్తి విధనవమీస్వరూపమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఒకవారమున 3 తిథులు వ్యాపించియున్నదది అవమయనియు 3 వారములయందొకతిథి వ్యాపించియున్నది త్రిద్యుస్పృక్కనియు ననంబడుం గాన నీరెండు తిథులు శుభకార్యములకత్యంతాయోగ్యంబులని ప్రత్యక్నవమియు, ప్రయాణనవమియు, ప్రవేశనవమియు, నీమూడును సకలకార్యములను నతినింద్యంబులనియు తాత్పర్యము॥ *

(౩౨౦) మూ॥ యావంత్యశ్చరణప్రభాః ప్రతిదినం మేషాదిషట్స్వేవమధ్యేజ్యాశ్చైవ తులాదిషట్సు జలధిత్రిద్వ్యక్షి కామాబ్ధయః। అక్షీణాగ్న్యాది ప్రమాణఘటికాస్స్యాస్తాహతానాడికాస్తావంత్యో పరపూర్వయోః స్థితగతాయత్పూర్వసంఖ్యాభిధాః॥ వ్యా॥అ॥ పాదచ్ఛాయాగతఘటికాప్రమాణమాహ॥యావంత్య ఇతి॥ ప్రతిదినం ప్రత్యహం చరణప్రభాః పాదచ్ఛాయాః యావంత్యో యావత్సంఖ్యాకాః తాసు మేషాదిషట్సు, మేషాదిషట్సంక్రాంతిషు, క్రమాత్మజలధిత్రిద్వ్యక్షి రామాబ్ధయః జలధయశ్చత్వారః త్రిత్రయః ద్వే ద్వయం అక్షిణి ద్వే రామాస్తిస్ర అబ్ధయశ్చత్వారః, ఇతి షట్షట్సంఖ్యా ఏవ యోజ్యాః, తులాదిషట్సు తులాదిషట్సంక్రాంతిషు చ క్రమాత్ -

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ఏతాష్షట్సంఖ్యా ఏవయోజ్యాః తాః పృథక్ స్థాపనీయాః తతః దినప్రమాణఘ
టికాః అర్ధీకృత్య సప్తాహతాః సప్తభిర్గుణితాః యాస్తాః జలధిత్రిద్వ్యష్టిరా
మాబ్ధిసంఖ్యాయుతాభిః పాదచ్ఛాయాభిః విభజేదితి శేషః తేనయుక్తాః స్వ
సంఖ్యాభిధాః పూర్వాలయాః వత్సంఖ్యాకాః నాడికాః తావంత్యో నాడికాఘ
టికాః అపరపూర్వయోః దివాపరార్ధపూర్వార్ధయోః స్థితగతాః శక్తి
తాశ్చగతాశ్చక్రమేణభవేయుః దినపరార్ధే స్థితాః పూర్వార్ధగతాః ఇత్యర్థః
అ॥ పాదచ్ఛాయవలన ఘటికాప్రమాణమును దెలుసుకొను విధము జెప్పుచు
న్నాడు॥ తా॥ తననీడదనఅడుగులచే గొలిచిఆయడుగులసంఖ్యతోడ, మేష,
కన్యా, తులా, మీనమాసములయందు౨౪ను, వృషభసింహవృశ్చికకుంభ,
మాసములయందు౨౩ను, మిథున, కర్కటధనుర్మకరమాసములయందును,
౨ను జేర్చి ఆపూర్వప్రమాణఘటికల ౭ భాగములు జేసియందొకభాగమునేడిం
టగుణించి పూర్వోక్తంబగు నధికసంఖ్యతోజేరిన పాదచ్ఛాయల సంఖ్యచే
భాగింపగా నేర్పడినన్ని గడియలు ప్రొద్దు, మధ్యాహ్నమునకు ముందుగనైన
జరిగిననని యు మధ్యాహ్నమునకు పిమ్మటనైనను న్నదనియు నెఱుంగవల
యుననియు తాత్పర్యము॥ *

(౩౨౮) మూ॥ త్యక్త్వా రాహ్వన్వితభాది సప్తనిశిచేద్యావంతిమధ్యా
హ్నభాన్యేకైకస్యతు నాడికాద్వయమిదం చోర్ధ్వాంఘ్రియుక్తిక్రమా
త్। లగ్నానామపిషట్కమేవ నియతం సూర్యోదయాద్యాలయాత్స్వ
స్యాస్తమయాది చెన్నిశి వథాలగ్నాని షట్చక్రమాత్॥ వ్యా॥ అ॥ పూర్వశ్లోకే
పాదచ్ఛాయయాదివాభాగే ఘటికానిర్ణయముక్త్వా ఇదానీం రాత్రౌ ఘ
టికానిర్ణయమాహ॥ త్యక్త్వేతి॥ నిశిరాత్రౌ చేత్ అర్కాన్విత భావసూర్యా
ధిష్ఠితనక్షత్రప్రభృతి మధ్యాహ్నభాని యావంతి నభోమధ్యగతనక్షత్రప
ర్యంతంగణనాయాం యావత్సంఖ్యాకాని నక్షత్రాణి భవంతి స్యుః– తేషుసప్త
భానిత్యక్త్వా విహాయ అవశిష్టాన్యాయాని– తేష్వేకైకస్య నక్షత్రస్య నాడికా
ద్వయం– ఇదం చ ఊర్ధ్వాంఘ్రియుక్తిక్రమాత్– సూర్యాధిష్ఠిత నక్షత్రమార
భ్య– వక్ష్యమాణాః పాదా యావంతః తేషామేకైకస్య అర్ధఘటికా నియమే
నజ్ఞేయ ఇతి భావః– నిర్ణయాంతరమాహ సూర్యోదయాద్యాలయాత్ సూ
ర్యాధిష్ఠిత రాశిమారభ్య లగ్నానామపి షట్కమేః నియతం ఏవ స్యప్రమాణం
నిశిరాత్రౌ చేత్ సూర్యాస్తమయాదియథా తథా పునస్సూర్యోదయపర్యం
తం తథా క్రమాత్ లగ్నానిషడేవ నియతానిభవేయుః॥ అ॥ రాత్రియందు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ప్రొద్దును దెలుసుకొనుటకు సాధకమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ప్రతిదినమం
దుసూర్యుడున్న నక్షత్రము మొదలు ఉచ్చగతనక్షత్రమువరకు గణనచేసి
అందు ౭-నక్షత్రములవిడిచితక్కిననక్షత్రములకునొక్కొకటి-నక్షత్రమున
ను రెండేసిగడియలుచొప్పున నున్న సూర్యుడు తానున్న నక్షత్రమందెన్ని
వపాదమందున్నాడో- ఆపాదము మొదలుతక్కినపాదములలో నొక్కొ
కపాదములకు అరగడియచొప్పుననున్న గణనచేయగా నేర్పడిన మొత్తమ
ప్పటికిగతించిన గడియలనియు- సూర్యుడున్న రాశి మొదలుసూర్యాస్తమ
యమువరకు ౬-రాసులనియు.అస్తమయము మొదలుమరునాడుసూర్యోద
యమువరకు ౬-రాసులయభిప్రాయము॥ *

[3 ౨౨] రాకాపూర్వదలేష్టమీతిదినయోర్విష్టిస్సితేమృత్యుదాస్యై
కాదశ్యపిహ్యుత్తరదలేపిష్టిశ్చతుర్థీతయోః।సప్తమ్యత్రచతుర్దశీ
తిదినయోర్జాతాతుపూర్వతయోర్విష్టిస్స్యాద్దశమీతయోః పరదలేకృ
ష్ణే తృతీయాసదా॥వ్యా॥అ॥అథవిష్టిదినాన్యాహ॥ రాకేతి॥ సితే శుక్లపక్షే రా
గాపూర్ణిమా అష్టమీప్రసిద్ధా ఇతి దినయోర్దినదివసయోః-పూర్వదలేపూ
ర్వార్ధేవిష్టిర్భద్రకరణం స్యాత్ సామృత్యుదా-మరణకారిణీభవేత్ అస్యశు
క్లపక్షస్యసంబంధినోః ఏకాదశీచతుర్థీతిథయోర్దినయోరపిపరదలే ఉత్త
రార్థేపి విష్టిః స్యాత్ కృష్ణే.బహుళపక్షే-సప్తమే చతుర్దశీదినయోస్తువిష్టిః పూ
ర్వాపూర్వార్ధవ్యాపినీజాతాస్యాత్-అస్మిన్పక్షఏవదశమీతృతీయోరపర
దళేఉత్తరార్థేసదాసర్వదావిష్టిఃస్యాత్ ఏషామృత్యుప్రదాభవేత్ శుభక
ర్మస్వితిశేషః॥అ॥భద్రకరణదినములజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ శుక్లాష్టమి పూ
ర్ణిమాకృష్ణదశమీచతుర్దశీకృష్ణసప్తమీతిథులపూర్వార్ధమందును శుక్లే
కాదశీశుక్లచతుర్థీకృష్ణదశమీకృష్ణతృతీయలయుత్తరార్థమందును భ
ద్రకరణము సంభవించుచున్నదిగానసది శుభకర్మలవిషయమై మృత్యుప్ర
దమనితాత్పర్యము॥ *

(3 ౨3)మూ॥ స్యాచ్చక్రంహలనామకంసమచతుష్కోణంలిఖేచ్చే
త్ర్యాదీశాన్యాంరవిముక్తభాదివిలిఖేద్ధిష్ణ్యానిదిక్ష్వష్టసు। గంగాగాణగ
మాగురుశ్చసతతంజ్ఞేయంమహాదిక్షుభందద్యాత్పూర్ణఫలంవిదిక్షువిఫ
లంభూమిప్రవేశేకృషౌ॥వ్యా॥అథహలచక్రమాహ॥స్యాదితి॥సమచతుష్కో
ణంసమచతురశ్రంచక్రంవిలిఖేచ్చేత్ హాలనామకంలాంగలాఖ్యం చక్రం
స్యాత్-అత్రఈశాన్యాం ఈశానదిక్ప్రభృతీత్యర్థః క్రమాత్ అష్టసుదిక్షు

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

రవిముక్తభాదిసూర్యవిసృష్టనక్షత్రప్రభృతియథాతథా- గంగాగాణగ మాగురు-అక్షసంఖ్యయాగంత్రీణిగాత్రీణిపంచ-గత్రీణిమాపంచగు త్రీణిరుః ఏవంభిన్నాన్యనిసప్తవింశతినక్షత్రాణివిలిఖేచ్ఛేత్ మహాదిక్షుభం పూర్వదక్షిణపశ్చిమోత్తరాసుచతసృషుదిక్షుస్థితనక్షత్రాణీత్యర్థః కృషౌకృషికర్మణివిషయేభూమిప్రవేశే-పూర్ణఫలంపూర్ణలాభం-స్థితంపద్యాదితిజ్ఞేయం-విదిక్షు-ఈశాన్యాగ్నేయనైరృతివాయవ్యేషుస్థితనక్షత్రాణివిఫలంఫలాభావందద్యురితిజ్ఞేయం-దైవజ్ఞైరితిశేషః॥అ॥హాలచక్రమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥సమచతుష్కోణముగుహాలచక్రమునువ్రాసి అందుతత్కాలమునసూర్యుడుండినదలిననక్షత్రము మొదలుగ నీశాన్యాద్యష్టదిక్కులయందునుక్రమంబున ౩-౩-౩-౫-౩-౫-౩-౨ ఈసంఖ్యలప్రకారముగ౨౮నక్షత్రములువ్రాయగా- ప్రాగ్దక్షిణపశ్చిమోత్తరదిశలనున్న నక్షత్రములయందుకృషిచేయుటకుభూమినిప్రవేశించిన సంపూర్ణఫలంబును, ఈశాన్యాదివిదిక్కులయందున్న నక్షత్రములలో కృషిభూమింప్రవేశించినవిఫలముంగలుగునని తాత్పర్యము॥

(౩౨౮)మూ॥ మైత్రార్కత్రయరోహిణీవసుమఘాచస్రోత్తరాంత్యాసు రేష్వాశ్వ్యార్జ్యకవేదర్నేషుశుభదో మధ్యస్తు చాంద్రేదినే। త్యక్త్వా రిక్తదినాదినగ్ధదివసాన్ దర్శానమాన్వైధృతి వ్యాఘాతవ్యతిపాతవిష్టి దివసాన్నేమాః కృషౌశోభనాః॥వ్యా॥అ॥ భూమిప్రవేశేతిథివారనక్షత్రాణ్యాహ॥ మైత్రేతి॥మైత్రార్కత్రయరోహిణీవసుమఘాచస్రోత్తరాంత్యాసు రేషు అనూరాధా-హస్త-చిత్త-స్వాతి-రోహిణి-ధనిష్ఠా-మఖ- అశ్విన్యుత్తరాత్రయరేవతీమూలేషు ఏతేషుత్రయోదశనక్షత్రేషు ఆర్యాగజ్ఞకవేః గురుశుక్రబుధశుక్రాణామిత్యర్థః- దినేషు వారేషుశుభదః శుభఫలదః కృషిప్రారంభ ఇతిశేషః-చాంద్రేదినే సోమవారేతుమధ్యోమధ్యఫలప్రదః రిక్తదినాదినగ్ధదివసాన్ రిక్తాః ప్రసిద్ధాః దినాది - ప్రతిపత్ దగ్ధదివసాః దగ్ధతిథయశ్చప్రోక్తాః దర్శాన్ అమావాస్యా అపమాపూర్ణిమాః వైధృతి వ్యాఘాతవ్యతీపాతాః ప్రసిద్ధాః విష్టిర్భద్రకరణం- ఏతాన్ దివసాన్ త్యక్త్వా విహాయ శేషాస్తిథయః-కృషౌకృషికర్మణిశోభనాః ఫలప్రదాః ॥ అ॥ కృషిభూమినిప్రవేశించుటకు తిథివారనక్షత్రముల జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥అనూ,హ,చి,స్వా, రో,ధ,అశ్వి,ఉఫ,ఉభా,రే,మూ, ఈ౧౩ నక్షత్రములును- భౌమబుధగురుశుక్రవారంబులనుకృషిప్రారంభమునకుశుభకరములనియు- సోమవార

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ముమధ్యమమనియు-రిక్తతిథులునుదగ్ధతిథులునుప్రతిపత్తును- అమావాస్యయుపూర్వోక్తమైనఅనమమ్మునైధృతి-వ్యాఘాతవ్యతీపాతనామయోగ్యములునుభద్రకరణమునునీనింబరిత్యజించితక్కినదినములుకృషికియోగ్యములనియుతాత్పర్యము॥

(3౨౫) మూ॥ బిందూనామపిసప్తవింశతిమృజుంసంలిఖ్యబిందోర్వ్యగతోరేఖాస్తిసృభిఃపునఃపునరధశ్చోర్ధ్వంచతన్మూలతః। తస్యాగ్రేతులిఖేద్విలోమతఇహస్వర్భానుభాద్గణ్యతేనక్షత్రేప్వపినిత్యచక్రచలనాద్రాహ్వాగర్గాతతో౽దివా॥ వ్యా॥ అ॥ బీజఫణిచక్రమాహ॥ బిందూనామితి। ఋజునవక్రాంబిందూనాంసప్తవింశతింసంలిఖ్యబిందోర్వ్యగతఃప్రథమద్వితీయబిందోరగ్రమారభ్యేత్యర్థః- తిసృభిః రేఖాభిః రేఖాత్రయేణఅధఃఅధోభాగేచతుర్థబిందుంపరిత్యజ్యసప్తమబిందుపర్యంతంపరివేష్టయే దితిశేషః-తన్మూలతః పూర్వంయస్మిన్బిందౌరేఖాసమాప్తిః తస్యమూలమారభ్యఊర్ధ్వమూర్ధ్వభాగేబిందుత్రయంసంవేష్టయేత్ అష్టమబిందుంవినాఏకాదశబిందుపర్యంతమితిశేషఃఏవంపునఃపునః రేఖాసమాప్తిబిందుమారభ్యఅధోభాగేఊర్ధ్వభాగేచద్వాదశషోడశవింశతి చతుర్వింశతిబిందూన్వేష్టయేత్ బిందుపరిత్యాగఃకుతోలభ్యతఇతీచేత్ వక్ష్యమాణశ్లోకే- బహూస్తుషడపీత్యుక్తత్వాత్ స్యాద్బీజఫణిచక్రస్యఅగ్రేప్రథమంబిందౌలిఖేత్- రాహ్వధిష్ఠితనక్షత్రమితిశేషఃతతఃస్వర్భానుభాత్ రాహ్వధిష్ఠితనక్షత్రమారభ్యనక్షత్రేషుచక్రగతనక్షత్రేషుమధ్యేనిత్యచక్రచలనాన్నిత్యనక్షత్రపర్యంతంవిలోమతఃగణ్యతేనక్షత్రజాతమితిశేషః- యద్వా రాహ్వాగాన్ రాహుసంబంధిగతతో౽దివాముక్తనక్షత్రప్రభృతీవా గణ్యతే॥ అ॥ బీజఫణిచక్రస్వరూపమునుజెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ ఒకవరుసగ౨౭బిందువులనంగాఇట్టిచిహ్నములువ్రాసిఅందుమొదటనున్న మూడుబిందువులయందుమూడురేఖల-ప్రారంభించిరవ-బిందువునువదలిముందువ్రాసియున్నరేఖలకు-౬,౭ఈబిందువులతోగలిపిమరలరవ- బిందునుబరిత్యజించిఈరీతిన3బిందువులకొక్కొకబిందువువరుసనపరిత్యజింపుచుతక్కినబిందువులలోనుక్తక్రమంబునరేఖలవ్రాయగాబీజఫణిచక్రమగును ఆచక్రంబునమొదటిబిందువునందు రాహువున్ననక్షత్రమునైనను తత్కాలమునరాహువునువదలిననక్షత్రమునైననువ్రాసిఅదిమొదలుకలక్రిందుగనన్నినక్షత్రములను౨౭బిందువులయందునువ్రాయవలయునని తాత్ప॥*

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

[౩౨౮] మూ॥ చక్రంబీజఫణీంవిలిఖ్యఫణిభాత్తస్మాద్ధ్నినాళంత్ర
యంకంఠేత్రీణ్యపికజ్జలంచజఠరేభానిక్రమాద్ద్వాదశ। దద్యుశ్చాన్నసమృ
ద్ధిమంత్రకృషితోనిస్తండులత్వంత్రయంపుచ్ఛేత్రీణి భయంబహిస్తు షడ
భిఃప్రాగ్బీజసంస్థాపనే॥వ్యా॥అ॥చక్రఫలమాహ॥చక్రమితి॥బీజఫణిపూర్వో
క్తంచక్రంవిలిఖ్య-ఫణిభాత్పూర్వస్థితనక్షత్రప్రభృతి- తస్మాద్ధిన్నఫణిశిరసి-
త్రయంనక్షత్రత్రితయ నాళంకంఠేబీజఫణికంఠేత్రీణినక్షత్రత్రయమపి-క
జ్జలమంజనంఅంజనవద్ధాన్యమిత్యర్థః-జఠరేఉదరే- ద్వాదశభానిద్వాద
శనక్షత్రాణీఅన్నసమృద్ధిః-పుచ్ఛేపుచ్ఛభాగేత్రయంత్రీణికృషితః కృషిక
ర్మణః నిస్తండులత్వ, ధాన్యాభావం బహిర్బాహ్యదేశేస్థితా నిషణ్ణన
క్షత్రాణితు-ఈతిభయంశలభాదిభయం క్రమాత్ క్రమశఃప్రాగ్బీజసంస్థాపనే
ప్రథమబీజావాపేదద్యురితిసర్వత్రయాసంబంధః॥ అ॥చక్రఫలమునుజెప్పు
చున్నాడు॥ తా॥పూర్వోక్తచక్రమునందున్ననక్షత్రములవ్రాయగా చక్ర
శిరమునబొందియున్న 3 నక్షత్రములుబీజావాపవిషయమై హానికంఠమున
నున్న 3 నక్షత్రములుకృష్ణధాన్యమునుకుక్షిలోనున్న ౧౨ నక్షత్రములు అ
న్నసమృద్ధినితోకయందున్న 3 నక్షత్రములుతండులాభావమును మూడే
సిబిందువులనడుమపరిత్యజింపబడియున్న ౬ బిందువులలోనున్ననక్షత్రము
లుపైర్లకుమిడతలు మొదలయినయీతిబాధలంగలుగజేయునసియు తా॥

(౩౨౯) మూ॥ జ్యేష్ఠాయామథమూలభేశుభగృహేలగ్నేవిశుద్ధే
ష్టమేసంపూజ్యాఖిలదేవతాఃకృషిభువంసంస్పృశ్యసన్మంగళైః।ఓంవిశ్వే
మహితేనమోభగవత్యిత్యేతేనసంమంత్రితాంబీజావాపనమాద్యమేవఫల
దంకుర్యాత్సుతారాసువా॥వ్యా॥అ॥బీజావాపనమంత్రవిధిమాహ॥ జ్యే
ష్ఠాయామితి॥ జ్యేష్ఠాయాం జ్యేష్ఠానక్షత్రేఅథవామూలభేమూలానక్షత్రేశు
భగ్రహేశుభగ్రహసంబంధినిలగ్నే అష్టమేలగ్నే బీజావాపనలగ్నా దష్ట
మలగ్నేవిశుద్ధగ్రహేగ్రహరహితేఇతిఅఖిలదేవతాః గణపత్యాది సకల
దేవతాః సంపూజ్యసమ్యగర్చయిత్వాఓంవిశ్వేమహితేనమోభగవతి ఇ
త్యేతేనమంత్రేణసంమంత్రితాసమ్యగభిమంత్రితాం నృషిభువంకృషిభూ
మింసన్మంగళైర్వాద్యాదిమంగళైస్సంస్పృశ్యస్పృష్ట్వా ఆద్యంప్రథమం
బీజావాపనం సుతారాసు శుభనక్షత్రేషు వా కుర్యాత్॥అ॥ బీజావాప
నమంత్రవిధిని జెప్పుచున్నాడు ॥ తా ॥ అత్యంత ముఖ్యంబులగు జ్యేష్ఠా
మూలనక్షత్రములయందైననుశుభనక్షత్రములయందైనను అష్టమశుద్ధి

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

గలశుభగ్రహసంబంధలగ్నమునందు సకలదేవతలంబూజించి ఓంవిశ్వే
మహితే నమోభగవతి అను నీమంత్రముచేత నభిమంత్రింపబడిన కృషి
భూమిని మంగళవాద్యాదులతోడ స్పృశించి ప్రథమ బీజావాపనము జే
యవలయునని తాత్పర్యము॥ *

(౩-౮) మూ॥ రిక్తాసర్వవిషప్రదోషరహితేవారేశుభే వాంగృ
హే క్షిప్రస్వాతిమృదుధ్రువాసురమఘావిష్ణుత్రయాఖ్యేషు బీజావాప
నమాద్యమేవఫలదంస్యాత్పూర్వసస్యేవరేయద్వర్ణగ్రహ వాసరేషు
యద్వాతద్వర్ణబీజంవపేత్॥ వ్యా॥అ॥ బీజావాపేతిథివారనక్షత్రాణ్యా
హ॥ రిక్తేతి॥ రిక్తాః ప్రసిద్ధాః-పర్వాణిపంచపర్వాణివిషాఃవిషఘటికాః
ప్రదోషః దోషకాలః ఏతైరహితేతిథౌ శుభానాం శుభగ్రహాణాం వా
రేవాసరే గృహే శుభానాంలగ్నే క్షిప్రస్వాతిమృదుధ్రువాసురమఘా
విష్ణుత్రయాఖ్యేడుషుక్షిప్రాణి అశ్వినీ హస్తపుష్యాది స్వాతిప్రసిద్ధామృ
దూని చిత్రారేవతీ మృగశీర్షానూరాధాః ధ్రువాణి రోహిణ్యుత్తరా
త్రయం ఆసురంమూలంమఘాప్రసిద్ధా విష్ణుత్రయం శ్రవణధనిష్ఠాశతతా
రాఃఏతదాఖ్యేషు ఏతత్సంజ్ఞికేషు ఉడుషు నక్షత్రేషుచపూర్వసస్యేవా
ఆద్యంప్రథమంబీజావాపనంఫలమేవస్యాత్ యదివా యద్వాయద్వర్ణ
గ్రహేవాసరేషుయాదృశోవర్ణోయోగ్రహః తద్వాసరేషు తద్వర్ణ
బీజంవపేత్ భానుకుజవారయోః రక్తబీజాని సోమశుక్రవారయోః శ్వే
తబీజాని బుధగురువాసరయోః పీతబీజాని శనివాసరేతు కృష్ణబీజాని వ
పేదితిభావః॥ అ॥ విత్తనముజల్లుటకు తిథివార నక్షత్రములు జెప్పుచు
న్నాడు॥ తా॥ రిక్తతిథులును పంచపర్వంబులును త్యాజ్యఘటికలును ప్ర
దోషకాలంబులునీనింబరిత్యజించి తక్కినతిథులయందునుశుభగ్రహ సం
బంధులగువారములయందును క్షిప్రసంజ్ఞికంబులగు నశ్వినీ హస్త పు
ష్య నక్షత్రములయందును మృదు సంజ్ఞిక చిత్రా రేవతీ మృగశీర్షా
నూరాధలయందును స్థిర సంజ్ఞికంబులగు రోహిణ్యుత్తరోత్తరాషాఢో
త్తరాభాద్రలయందును స్వాతి మూల మఖ శ్రవణము ధనిష్ఠ శతభిష
క్కు ఈ నక్షత్రములయందును విత్తనము జల్లిన ఫలప్రదంబగు ననియు,
నొకపక్షంబున నేవన్నెగలవిత్తనముజల్లుటకావన్నెగలగ్రహముల వార
ములుశుభకరంబులనియుననుట॥ *

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

(౩౨౯) మూ॥ మేషే చేత్పశునాశనం బహుఫలం చేత్కర్కటే చేద్ఘటే కుర్యాత్ప్రాణహృతించ సస్యహరణం లగ్నే మృగే సర్వదా। సింహే చోరభయం ఘటే బహుభయం బీజాప్తిరాద్యా శుభా కన్యాగోఝషయుగ్మవృశ్చికధనుష్వేతేషు ధాన్యప్రదా॥ వ్యా॥ అ॥ బీజావాప్తౌ లగ్నఫలాన్యాహ॥ మేష ఇతి॥ ఆద్యా ప్రథమా బీజావాప్తిర్బీజావాపః మేషలగ్నే చేత్ పశునాశనం అనడ్వాన్నాశనం కుర్యాత్ కర్కటే చేత్ బహుఫలమధికలాభం ఘటే తులాయాం ప్రాణహృతిం ప్రాణనాశనం మృగే లగ్నే మకరలగ్నే సర్వదా సస్యహరణం సింహే సింహలగ్నే చోరభయం ఘటే కుంభలగ్నే బహుభయమధికభీతిం కుర్యాదితి సర్వత్ర సంబంధః కన్యాగోఝషయుగ్మవృశ్చికధనుష్వేతేషు లగ్నేషు బీజావాప్తిః శుభా శుభప్రదా ధాన్యప్రదా చ స్యాదితి శేషః॥ అ॥ విత్తనము జల్లనారంభించుటకు లగ్నఫలమును జెప్పుచున్నాడు॥ తా॥ మేషలగ్నమునందు విత్తనము జల్లుట కారంభించిన పశునాశనంబును-కటకమునందు బహుఫలంబును-తులయందు ప్రాణహానియు- మకరంబునందు సస్యహానియు సింహమునందు చోరభయంబును- కుంభమునందధికభీతియు-కన్యావృషభమీనమిథునవృశ్చికధనుర్లగ్నములయందు శుభసమృద్ధియుం గలుగునని తాత్పర్యము॥ *

యజ్వనా వేంకటాఖ్యేన రచితాయాం సతాం ముదే।
కాలామృతస్య టీకాయాం సప్తమో బిందురప్యభూత్॥

కాలామృతమున సప్తమబిందువు

సమాప్తము.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

ప్రకటన.

శాస్త్రసంజీవనీబుక్ డిపోలో విక్రయమునకుసిద్ధముగ నుండుపుస్తకముల వివరము.

ఫలదీపిక శుద్ధసంస్కృతం.	౦	౮	౦
సంతానదీపిక ఆంధ్రతాత్పర్యసహితం	౦	౮	౦
ముహూర్తదర్పణము॥ఆం॥ టీ॥	౦	౫	౦
ఖచరదర్పణము. శు॥ సం॥	౦	౮	౦
కాలచక్రము. ఆం॥ తా॥	౦	౧౨	౦
సర్వార్థచింతామణి. శు॥ సం॥	౦	౧౨	౦
అష్టకవర్గు. ఆం॥ తా॥	౦	౬	౦
ఛప్పన్నం. ఆం॥ టీ॥	౦	౬	౦
జాతకచింతామణి. శు॥ సం॥	౧	౦	౦
నక్షత్రచూడామణి. శు॥ సం॥	౦	౩	౦
ముహూర్తమార్తాండం. శు॥ సం॥	౦	౮	౬
భావార్థరత్నాకరం ౧౨ భా॥శు॥సం॥	౦	౨	౦
కాలామృతము. సం॥వ్యా॥ ఆం॥తా॥	౦	౫	౦
వృద్ధపారాశర్యం దశాభుక్తి ఆం॥తా॥	౦	౮	౦
నవగ్రహ బింబ చక్ర మంత్ర కవచ స్తోత్ర అష్టోత్తర నామావళీ మంగళాష్టకాది స్తుతిజాతమ్.	౦	౪	౦

ఇవి ముద్రలైన సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములు వలయు వారలుదిగువకనపరచియుంచువిలాసదారలకువ్రాసివి.పి. మూలకముగ తెప్పించుకొనవచ్చును.

టి–సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి. శాస్త్రసంజీవనీబుక్ డిపో,
నెం ౩౧౩. టంకసాలవీధి మద్రాస్.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation,Kolkata. Digitization: eGangotri.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.

Funding: Tattva Heritage Foundation Kolkata. Digitization: eGangotri.

CC-0. Bhagavad Ramanuja National Research Institute, Melukote Collection.